LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

No. 57, PARK STREET, CALCUTTA.

AND OBTAINABLE PROM

THE SOCIETY'S LONDON AGENTS, MESSES. KEGAN PAUL, TRENCH. TRUBNER & CO, LD.

PATERNOSTER HOUSE, CHARING CROSS ROAD, LONDON, W. C.

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.	
Advaita Brahma Siddhi (Tort) Fant	
*Agni Purána, (Text) Fasc. 1—XIV @ /6 ach Ha 1	
	100
Aniruddha's Commentary (English) Fasc. I—V @ /6, eac	1
Anu Bhashyam (Toyt) Page T	
Aphorisms of Sandilya (English) Fasc, I	
*Aphorisms of the Vodona (Park)	
*A phorisms of the Vedanta (Text) Fasc VII—XIII @ /6 each	1
	1
Aśwawaidyaka, (Text) Fasc. I—V @ /6/ each Awadana Kalnylata be Fasc. I—V @ /6/ each	-
Avadána Kalpalatá by Kshemendra (Sahs. & Tibetan) Vol. I, Fasc. 1—3;	i
Bhamati (Part Poor I Will Co.	
Bhématí, i Text Fasc I—VIII @ /6/ each 4 Brahma Sútra. English) Fasc. I 3	1
Brihaddayatá (Mart) Francisco	
Brihaddevatá, (Text) Fasc. I—III @ /6/ each 0	1
Brihaddharma Purana, (Text) Fasc. I—II @ /6/ each	-
Text Hage VI VII a TV	1
* Ditto (English) Fasc. II—III @ /6/ each	
	1
*Chaitanya-Chandrodaya Nátaka, (Text) Fasc. II—III @ /6/ each Chaturyarga Chintamani (Text) Volc I F.	
Chaturvarga Chintamani, (Taxt) Vols. I, Fasc. 1—III @ /6/ each 0 1 Part I, Fasc. 1—18. Part II Fasc. 1—8 / 26/	L
Part I, Fasc. 1—18. Part II. Fasc. 1—8 @ /6/each	
The state of the s	4
iman upa, i lexi) pase i i pre i i ca /e - i	1
WODALIA DIALIMANA, (TAXLI HASC 1— I GA 12	5
Tribut Astronomy, (English) Hase II III @ /c.	2
1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	1
Tatalora Text Pase I VI (a) / 1) / cock	8
Antos Carit Cagara I English Fase I XIV G. A.C	8
** Transmitted Distriction of the Transmitted to th	8
E ALUMA THERES SERVE ENDO 1 - IV (2) /0/ - 1	6
Take the state of	6
Photo Languan Fase Latt Control	8
Tarrana Larrana (Lext) Hast 1 IV 70 161	4
FIGHTUA COLLEGE IN 13 OF 1 Haso 1 TTT	6
* 1	6
Ditto (English Pass T 71 0 /201	8
	8
	ę.
Translate Different (18XI) Hasc TITO (6/1)	6
Najarartika (Text) Basc I	ò
Nipulla (Peri Vol T Peri vol T	9
NTURE (Text. Vol. I. Fasc. 4-6; Vol. II, Fasc. 1-6; Vol. III, Fasc. 1-6; Vol. III, Fasc. 1-8 @ /5/eack	1
Nilisata, of The Elements of Polity, by Kamandaki (Text) Fasc. II v 8 1	
m /or each	
NTevablidutica (Text)	
Nyara Kusaratajali Prakarana (Text) Vol. I, Fasc. 1—6, Vol. II	-
AND THE PARTY OF T	

STHAVIRAVALI CHARITA

OF

PARIŚISHŢAPARVAN

BEING

AN APPENDIX OF THE

TRISHASHŢIŚALÂKÂ PURUSHA CHARITA

BY

HEMACHANDRA

EDITED BY

HERMANN JACOBI, PH. D.,
PROFESSOR OF SANSKRIT IN THE UNIVERSITY OF BONN.

PUBLISHED FOR THE BIBLIOTHECA INDICA.

CALCUTTA:

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS.

AND PUBLISHED BY THE

ASSIATIC SOCIETY, 57, PARK STREET.

201

HE Sthavirâvalî-charita. i. e...

THE Sthaviravali-charita, i. e., the Lives of the Jaina Patriarchs, by Hemachandra is, as its other and more frequently used title Parisishtaparvan indicates, the Appendix or continuation of the same author's great work in ten parvans or books on the Hagiology of the Jainas, the Trishashtisalâkâ-purusha-charita. The sixty-three salâkâ-purushas are the great personages, divine or human, who, according to the belief of the Jainas, have, since the present order of things, risen in the history of the world, and directed or influenced its course; they comprise the twenty-four Tîrthakaras or prophets, the twelve Chakravartins or universal monarchs, the nine Vasudevas, the nine Baladevas, and the nine Prativasudevas. With the exception of the last two Tîrthakaras, Pârsvanâtha and Mahâvîra, all these great men must be regarded as belonging not to history, but mythology or epical fiction. It is different with the patriarchs of which the Parisishtaparvan treats. For it cannot reasonably be doubted, that patriarchs of the name and, partially at least, in the order which the unanimous tradition of the Svetâmbaras has preserved, have really existed. But nobody will therefore go the length of maintaining the historical character of the tales which Hemachandra has pieced together into something like a connected history of the Jaina church. For most of these legends are, on the face of it, legends, which, however, may have preserved some grains of historical truth imbedded in a ground-work of fiction and miracles. But an attempt to separate the historical facts from the legendary matter which has grown round them, would be a futile undertaking, because we have

no mark by which we can distinguish between what is fact and what is fiction. If we were to put aside as deserving no credit, whatever is miraculous or against the course of nature, and were to retain only what appears plausible, it is almost certain that we should retain a mixture of fiction and fact; since fiction not only invents what is impossible but also what is possible, and even looks quite natural; and it is not unlikely, that we should reject something historical, since fiction may distort facts to such a degree that they appear fabulous. Nor would our criticism derive considerable benefit from a comparison of Hemachandra's tales with other and older versions of the same; for, wherever the latter are preserved, they generally agree with Hemachandra's narrative in the main points or essential parts.

We cannot, however, avoid discussing the most important question connected with this subject, viz., the relation between the history of Jainism and the general history and chronology of India.

In the Introduction to my edition of the Kalpasûtra of Bhadrabâhu, I have called attention to Parisishtaparvan viii, 339, where it is stated that 155 years after the liberation of Mahâvîra, Chandragupta "became king." As in the memorial verses which give the adjustment between the eras of Vîra and Vikrama, and make the interval between them consist of 470 years, Chandragupta's succession to the throne is placed 255 years before Vikrama, I concluded that, according to a tradition, different from the generally accepted one, the Nirvana was placed 255 + 155 = 410 years before Vikrama, or 467 B. C. Professor Bühler² objects to my conclusions, because it can be proved that Hemachandra in the Mahâvîra Charitra adopts the general tradition which places

Professor Leumann informs me that no date is mentioned in the Avasyaka. ² Denkschriften der phil. hist. Classe der Kaiserlichen Academie der

Wissenschaften zu Wien, Vol. XXXVII, p. 248.

the Nirvâna 470 years before Vikrama. Therefore, he says. unless Chandragupta's date, 155 A.V., is due to some mistake of Hemachandra, he must have placed Chandragupta's succession to the throne 315 before Vikrama, just as the southern Buddhists placed this event too early. Now I do not think that Chandragupta's date, 155 A.V., is an error of Hemachandra, because it tallies with another traditional date of the Svetâmbara Jainas. For in their Pattâvalis and similar works, they place the death of Sambhûtavijaya in 156 A.V. This sthavira was the teacher of Sthûlabhadra who, according to the legends told in the Parisishtaparvan. was Sakatala's son, and became monk under the last Nanda; consequently he was also a contemporary of Chandragupta. It will be seen that Chandragupta's succession to the throne and Sambhûtavijaya's death occurred nearly at the same time, which, if the legends are based on facts, must indeed come near the truth. Thus far collateral evidence corroborates Hemachandra's date. We arrive at a similar conclusion by arguing from the date of Suhastin's death 265 A.V. Suhastin was a contemporary of Samprati, the successor of Aśoka. Accordingly 110 years intervened between Chandragupta's accession to the throne and the death of Suhastin. This interval of 110 years must contain the reigns of Chandragupta, Bindusâra, Aśoka, and Samprati, which is by no means incredible as the Buddhist give 84 years to the three first reigns.1

As regards Bühler's suggestion that Hemachandra must have placed Chandragupta's accession to the throne 315 years before Vikrama, we must leave this question undecided. For though thus much may be inferred from the dates adopted by Hemachandra, it does not necessarily follow that he did make this inference. At all events no other Jaina

¹ It must, however, be admitted that 109 years is too large a period for two successive sthaviras.

author, as far as we know at present, explicitly placed Chandragupta 315 years before Vikrama.

The main point is the interval between Chandragupta and the Nirvâna. As Hemachandra's statement on this head is not, as we said above, gratuitous, but well-supported by collateral proof, we can use it for fixing the Nirvâna. The date of Chandragupta's accession to the throne has been fixed by Professor Kern between 321 and 322 B. C.; accordingly the date of the Nirvâna is somewhere about 476 and 477 B. C.; and this date is probably correct within a few years, as it nearly agrees with the adjusted date of Buddha's Nirvâna in 477 B. C.

Hemachandra seems to have taken from older works all the stories and legends which form the subject of the Parisishtaparvan, without materially altering or augmenting them. Many older versions of his stories can be pointed out. I have published as an appendix of this work, a few such parallel texts: a passage from the Rishimandala-stotra by Dharmaghosha, whose age is as yet unknown, a passage from Padmamandira's commentary thereon, and Kathânakas in Prâkrit from Devendra's commentary on the Uttarâdhya-yana which was completed in Samvat 1179 or 1122 A. D. All these Kathânakas, except those on pp. 2 and 20, are taken, as Professor Leumann of Strassburg informs us, from the Chârni and Haribhadra's commentary on the Avasyaka Niryukti. Since my appendix has been printed, Professor Leumann, to

¹ See Kern, der Buddhismus and seine Geschichte in Indien. Leipzig, 1884, p. 331, note **.

² I used one MS. of the text, A, and one of the commentary B; both in my possession. These MSS are not dated, but A is very old, B modern.

² The two MSS. used, A and B, belong to my collection. They are dated Samvat 1611 and 1660 respectively.

¹ The verses inserted in Devendra's text are wanting in the original, except the verse को भे स्टाः on p. 14, and the verses on pp. 17—19. The verse का विशास वावरास, however, is added by Devendra.

whose zeal and sagacity the Jaina studies owe so many fine discoveries, has investigated the Kathânaka literature. One result of his researches is, that he traced many stories contained in the Parisishtaparvan to the following works the Âvasyaka Niryukti, the Âvasyaka Chûrṇi, the Viseshâ vasyaka Bhâshya by Jinabhadragaṇi, Haribhadra's commentary on the Âvasyaka, the Bhâshya and the Chûrṇi on the Brihat Kalpasûtra and the Nisîthasûtra, and the Vasudevahiṇdî. The numerous references to these authorities with which Professor Leumann most kindly and liberally has supplied me, are incorporated in the notes to my analysis of the Parisishtaparvan. It will thus be made apparent that for a great part of Hemachandra's narrative, ancient authorities can be proved to exist, and it is beyond doubt that for the rest they existed likewise.

On comparing Devendra's, or to be more accurate, Hari-bhadra's texts printed in the Appendix with Hemachandra's text, it will be found that the latter closely follows the former with very few and immaterial alterations. Hemachandra's narrative is fuller, while that of Haribhadra is very condensed and sometimes verging on the enigmatical; it is so to such a degree that if we did not know the chronological position of Haribhadra¹ and Hemachandra, we should suppose the latter to be the original author and the former his epitomator. I am therefore inclined to believe that Haribhadra's tales are no original work but abstracts from a more detailed work either in prose or verse;² yet, I must

¹ Haribhadra is said to have died in Samvat 585. Hemachandra lived Samvat 1145—1229.

² There are some verses in Haribhadra's text which have been copied by all his followers. These verses appear to me to have been taken over from his original which is lost to us. Hemachandra knew these verses and had them before him. For he paraphrases them in the Parišishtaparvan. As it is of interest to see what use he made of his original, I subjoin these verses together with Hemachandra's paraphrase.

mention that Professor Leumann who thoroughly knows Haribhadra's writings, considers them original and does not subscribe to my opinion. Whichever opinion may in the end turn out to be correct, whether mine or Professor Leumann's, I am convinced that Haribhadra's kathânakas were not the direct source of Hemachandra's Parisishṭaparvan. Such an original, for the ten first books of the Trishashṭi-salâkâ Purusha at least, has turned up. For Professor Peterson "saw on the occasion of his" first visit to Cambay, a copy on palm leaf of a Mahâpurushacharitra in Prâkrit

वाइंति इंतवीसं दरिहियो जत्म कंपिरसरीरा। App., p. 1. Comp. तदा दरिद्रिडिमानां दक्तावीसाप्रवादकः। VI, 13.

राय नंदु न वियाणद् । ज सगडालु करेसद् । नंदु राय मारेता। सिरियड रिज्ज डवेसद् ॥ App, p. 4. Comp. न वेत्ति राजा यदसौ शकटालः करिष्यति । यापादा नन्दं तदाज्ये शीयकं स्थापयिष्यति ॥ VIII, 50.

कोणेन स्त्येस निवडसूलं पुनैस मिनेस विवडसालं। जलाटा नन्दं परिवतैयामि महादुमं वायुरिवीयवेगः॥ App., p. 14. Comp. सकोणस्त्यं ससुहृत्युनं सबलवासनम्। नन्दसुस्त्विध्यामि महावायुरिव दुमं॥ VIII, 225.

The verse चर्षराञ्चहरं सिवं (खतं थो न हन्यात् हन्यते। App., p. 17 occurs also VIII, 336 with the better reading.

दो मञ्भ धाउरताइं कंचणकुंडिया तिदंडं च। राया नियवस्वती य एत्य वि ता में हो लंबाएहि॥ App., p. 17. Comp. बले दें धातुरक्ते में विद्युडं खणेकुंडिका। न्यप्तिवेशवर्ती च नदादयन मुख्यरीम्॥ VIII, 359.

गथपोथयस्त मत्तस्त जयद्ययस्य जोयणस्वस्तं। पर पर संयस्वस्तं रत्य वि ता से दोलं वारि । App., p. 18. Comp. योजनसद्वयाने यानीभस्य पदान्यद्वो । तानि खर्षसद्वेष प्रत्यकं प्रजयास्यदस् ॥ VIII, 361. which is doubtless the origin of Hemachandra's better known Trishashtiśalâkâ-purusha-charita." (See Peterson's third Report, p. 38.)¹ We do not know whether the sthaviras are included in the Mahâpurushas of the work seen by Professor Peterson. At all events it is not likely that such a subject should not have been utilised by a Kavi of the polygraphic Jainas. Besides, as we shall see presently, Hemachandra does not seem to have been very painstaking in penning his work, which he assuredly must have been if he had to spin out from Haribhadra's meagre account his full and fluent narrative; on the contrary his work has some blemishes which are the effect of hasty composition.

If we regard Hemachandra's work as a poem, we shall not grudge him our praise. For he is an agreeable narrator who knows how to tell a tale and to interest his readers. His style is always fluent and rarely hampered by obscurity of language. A peculiarity of it is the very frequent use of proverbial sayings and popular phrases as every reader of the Parisishtaparvan will notice. In this point he seems successfully to imitate popular narrators, for proverbs suit well their tales, while laboured conceits, which are an ornament of the Mahâkâvya, would be out of place in a light narrative. To the fact that Hemachandra has used Prakrit originals, must be ascribed his occasional use of Prakriticisms, e. g., अवह, XII, 320 used in the sense of जत्त, and I, 67, 136, XIII, 104 जन्द for अन्द just as in Prâkrit जीयरइ and जनरइ are interchangeable. The word पदान्सारिन in XII, 137 is probably a wrong translation of Prakrit प्याप्सारी which means पदानसारिन, compare जाईसर - जातिसर. The name नौरमतो in II, 82 is a Prâkriticism for बीरवती. Unusual, if not against grammar, are the forms मानरियतायां in III, 130, the adjectives चिकी में in VII, 9 and प्रतिचिकी में in VIII 453 instead of चिकी में

¹ A still older work on a similar subject is ascribed to Kålakasûri in v. 189 of the Rishimandalastotra, see Appendices, p. 32.

and प्रतिचिकीष्ठं, the use of the simplex व्यतिइ instead of the causative. Another proof of Hemachandra's careless and hasty composition is his rather too frequent use of meaningless words to fill up an otherwise too short verse. His verses frequently bear the marks of rapid versification like those of the Latin poet who

in hora saepe ducentos, ut magnum, versus dictabat stans pede in uno.

Some verses contain metrical faults: in श्रेष्ठिश्वषभदत्तस्य, I, 264, कि बद्धनार्धपरासुं, II, 329, तौ सदता त्रीणिशतु VI, 49, सम्यगपलक्षेत्रेसं, XI, 38, कान्दविकानथादिशत्, XI, 110, मालवकेशिकीसुख्य. XIII, 59 the second and third syllables of the pada are short, though this is expressly forbidden by writers on metrics. In I, 288, II, 251, 484, III, 9, VIII, 370, XIII, 73 an enclitical monosyllabic word stands after the caesura against the rule. The third pada in III, 214 जिल्लाङ्गवत्तथाचाचि consists of nine syllables; such padas of nine syllables are not unfrequent in epical poetry, but classical poets avoid them. There are some nicer rules on the Vipula form of the sloka which though not laid down in native works on metrics are always observed by Mahâkavis. Hemachandra's verses set these rules aside nearly as often as they conform to them, e. g., in III, 145 the first pada is correct, but the third is bad. Moreover he uses not only those Vipulas, to which the epical poets and mahakavis restrict themselves, but any other that comes handy.1

Now as Hemachandra composed a grammar (Sabdânuśâsana), a dictionary (Abhidhânachintâmaṇi), a work on poetics (Alamkârachintâmaṇi) and on metrics (Chandonuśâsana),

It seems that the metrical instinct or tact, which taught the older poets to make melodious verses without the help from express rules of the Sastra, had grown faint in later times especially in Guzerat. For it is at least remarkable that another highly accomplished poet of that province, Somesvaradeva, the author of the Kirtikaumudi, throughout abstains from the use of the Vipulä.

he certainly did not lack the learning necessary to avoid the blemishes we have pointed out. His inaccuracies therefore prove that he rapidly and somewhat carelessly composed the Parisishtaparvan. He would not have been able to do so, if the sources on which he drew had furnished him only the materials and not something more. I therefore think that his source was a Prâkrit poem, and that his own work is scarcely more than a Sanskrit paraphrase of it. Still he has done his work eleverly, and he has succeeded in producing a narrative which the reader will peruse with as much pleasure and interest as many works of greater pretension.

The chronology of Hemachandra's literary compositions has been fully discussed by Professor Bühler in his masterly monograph "On the life of the Jaina monk Hemachandra" quoted above. To this work the reader is referred for all details concerning our author. The conclusion at which Professor Bühler arrived, is that the Trishashtiśalâkâpurusha-charita has been composed at some time between Samvat 1216 and 1229, the dates of Kumarapala's conversion to Jainism by Hemachandra and the latter's death. As the first event is mentioned in the Mahaviracharitra, the last parvan of the Trishastiśalaka-purusha-charita, the completion of that work, and, a fortiori, the composition of the appendix belonging to it, viz., the Parisishtaparvan, must be subsequent to Samvat 1216. Hemachandra composed, in the period specified above, the following works in the order in which they are named:

- 1. The commentary on the Yogasûtra.
- 2. The Trishashţiśalâkâ-purusha-charita.
- 3. The Sanskrit Dvyåśraya.
- 4. The Prâkrit Dyâśraya.
- 5. The commentary on the Abhidhana Chintamani.

I proceed now to give a detailed analysis of the contents of the Parisishtaparvan which will be useful for reference to the student of Jainism. In the notes I have named the older works in which the same legends are told or alluded to. The references which I owe to Professors Tawney and Leumann are distinguished by their names in brackets. I have mentioned also such stories which bear some resemblance to those told by Hemachandra.

CONTENTS OF THE PARISISHTAPARVAN.

CANTO THE FIRST.

After a mangala of four verses, the author states that after having related the history of the sixty-three great personages of the Jain history of the world (trishashtiśalâkâpurusha) in ten books, he will now proceed to narrate the lives of the sthaviras from Jambûsvâmin downwards, in an additional book, the present Parišishtaparvan (1—6).

¹The book opens with a flowery description of Magadha (7—12), and its capital Râjagriha (13—21), and with a eulogy on S'renika, the king of Râjagriha (22—28).

In the courtyard of the temple Ganasila, near Râjagriha, Mahâvîra had taken his residence and was preaching to the assembled Sangha. Srenika, hearing of Mahâvîra's arrival, set out in full state to visit the Jina (29—45).

²Two soldiers in the king's retinue observed on their way an ascetic doing severe penance. One of them admired and praised the ascetic, but the other declared those austerities would not benefit their author. The ascetic was king Prasannachandra who, on taking pravrajyâ, had left his young son and his wives in the care of his ministers. But they wanted to kill the prince, and thus the king, having become an ascetic, would cause the extinction of his line (46—56).

The ascetic overhearing this conversation was instantly seized with wrath against his vile ministers. In his rage he wildly fancied himself putting his foes to death and cutting them to pieces (57—65).

When Srenika had come to Mahâvîra, and paid him his reverence, he asked him what would be the future lot of the ascetic whom he had seen on his way there. Mahâvîra answered, that if

² All that follows down to II, 311 closely agrees with the Vasudevahindt, (LEUMANN).

² Prasannachandra and his adventures are mentioned in the Âyasyaka Niryukti X, 80, (Leumann).

the ascetic had died at the moment when the king saw him, he would have gone to hell; but were he to die now, he would go to heaven. For when the king had passed by, the ascetic had forgotton his tapas and relapsed into worldly passions; but now he had repented and entertained but the purest thoughts (66—90).

1At the request of S'renika, Mahâvîra related the history of Prasannachandra. In the town of Patana ruled Somachandra; his wife was Dhârinî. Once dressing the king's hair, she detected a white hair and rallied him upon it.2 The king became melancholy; for all his ancestors had adopted a religious life before their heads had turned grey; he, therefore, resolved to go to the woods as a hermit. The queen, not willing to be separated from him, accompanied him. Their son Prasannachandra was installed king (91-108). In the woods they led a hermit's life, and being very fond of each other, they spent their time pleasantly enough. After some months the queen gave birth to a boy, but she died in childbed. The boy was called Valkalachirin. He was first in charge of a nurse who had come out with the king and the queen to the woods. But the nurse too soon died, and the father had to bring up the child with buffaloe's milk. Valkalachîrin grew up in the company of his father, seeing only munis, never any females, of whose very existence he thus remained totally ignorant (109-128).

Meanwhile Prasannachandra who had succeeded to his father's throne, was told that a young brother of his was growing up in the woods with his father, the hermit. He sent painters to take

¹ Vakkalachîrî is mentioned by Haribhadra as an example to Âv. VIII, 161, 3. (Leumann). The story of Valkalachîrin itself is evidently an imitation of the well-known story of Rishyaśringa in the Adikânda of the Râmâyana.

² The same motive is found in the ninth Jâtaka of the Buddhists, ed. Fausböll, I, p. 137, (Leumann). Compare also Raghu Vamáa, 12, 2, [and Kathá Sarit Ságara I, 67, II, 628. A similar incident is found in the Kathá Kosa, in the story of Amaradatta and Mitránanda, Sanskrit College MS., Folio 57 B. Here a queen finds a white hair while combing her husband's head. She says "My lord, here is a messenger of religion (dharmadùtah) come to you." Tawney.] See also the sculpture of the Mâghadeviya Jâtaka in Genl. Sir A. Cunningham's Bharhat Stùpa, p. 78, plate XLVIII, No. 2. (HOEENLE.)

his likeness, but the portrait awakened in him the desire to have his brother with him. In order to have him brought to the town, he despatched some artful courtezans disguised as Rishis, carrying with them a provision of candied fruits and other dainties. The women found out Valkalachîrin and gave him to eat of their sweetmeats, and made him touch their breasts. The boy wondered at all these marvels and believed the sham munis that the sweetmeats were fruits grown in their hermitage Patana, and that by eating them their breasts had become so soft and protuberant. They appointed him a place of meeting, for the lad longed to go to their wonderful hermitage (128—152).

At that time spies placed in huge trees reported that the old ascetic was returning. The women fearing lest he might curse them, fled in great haste. In vain did Valkalachîrin search the woods for them, they were gone. At last he met a cartman whom, of course, he mistook for a muni and told him that he wished to go to the hermitage Patana. The cartman said, he was bound for the same place, so they would go together. Valkalachîrin's ignorance of the commonest things which he all interpreted from his experience as a hermit, very much amused the cartman and his wife. This strange party was attacked by a robber. but the carter dealt him such a blow that he could rise no more. The robber's treasure was put on the car, and the party pursued their journey. Arrived at Patana the cartman dismissed Valkalachîrin, giving him some coins, for, as he said, in that hermitage one must give some of these in exchange for anything one might be in need of (158-178).

The lad walking in the streets and greeting the wondering inhabitants as munis, found himself at last before a courtezan's house. He entered it, saluted the woman as "reverend father" and asked for the "hut," offering all the money he had. The woman consented, but had him first made clean and devoutly dressed. Then she made him marry her daughter. The lad went through the ceremony, wondering at the songs of the females, and not a little afraid of the musical instruments (179—196).

Meanwhile Prasannachandra was in great anxiety about Valkalachîrin. For those disguised courtezans had returned and reported how far they had succeeded. It was doubtful whether Valkala-chîrin would find the way to Patana, or be lost in the woods. While the king was desponding, and the whole town seemed to share his grief, the sound of the music, the merry-making in the courtezan's house, jarred upon his ear. The king's complaint about it was no sooner repeated to the woman, than she apologized to the king by telling him all that had happened. He readily guessed who the juvenile hermit was who had been enticed to marry the courtezan's daughter, and after having identified him by those who had seen him before, he had him brought to his palace. Valkalachîrin got a share in the government from his brother, and was married by him to girls of royal birth (196—217).

He soon got an opportunity to show his gratitude to his fellow-traveller, the cartman. For the man had sold some of the robber's treasure, which was recognised by several inhabitants as their own. He was therefore arrested and brought before the king, but set at liberty on Valkalachîrin's recognition (218—221).

Somachandra, the old hermit, had lost his eyesight by excessive crying over the separation from his lost son, though he was soon informed that he was safe with his brother. In his state of helplessness fellow-hermits tended him. Twelve years had now elapsed, when one night Valkalachîrin reflected on his ingratitude towards his old father in leaving him alone in the woods. He made up his mind to visit him, and was joined in this by Prasannachandra. When they drew near the hermitage, Valkalachîrin, after so many years of absence, beheld with mingled feelings of joy and sadness the scene of his childhood, and pointed out to his brother such places as were dearest to his memory. They at last met their old blind father, who weeping for joy suddenly recovered his eyesight (222—246).

Valkalachîrin seeing in the hut the implements of the ascetic lying about, rubbed them clean with his clothes. Thus employed he fancied that he had been in a similar situation he did not know when and where. He strained his memory, when all of a sudden the remembrance of his former births came upon him, of the times when he had been a pious monk. Concentrating his

thoughts he quickly passed through the different stages of contemplation, and at last reached the *Kevala*-knowledge. Some unseen power presented him with the marks of a yati; thus Valkalachîrin had become a Pratyekabuddha. He entrusted his father to the care of Mahâvîra who happened to be near Patana, and went himself somewhere else. Prasannachandra returned to his residence, but loathing worldly life was at last ordained by Mahâvîra (247—258).

Thus Mahâvîra ended his tale. In the same moment Prasanna-chandra reached the Kevala, and the gods appeared in the air to celebrate the event. S'renika then asked who would be the last Kevalin. Mahâvîra answered: the god Vidyunmâlin, who with his four wives was in the crowd of gods come to celebrate Prasannachandra's Kevala, would after seven days be born in Râjagriha, as Jambû, son of Rishabhadatta; he would be the last Kevalin. His divine splendour had not yet left him, though the moment of his new birth was close at hand; for the gods who are to enter upon their last existence retain their divine splendour undiminished to the last. Jambûdvîpapati, one of the gods present, overhearing this discourse, loudly praised his family. S'renika asked for the motives of the god's strange behaviour, and Mahâvîra explained as follows (259—268).

The merchant Guptamati in Râjagriha had two sons: the elder, Rishabhadatta, led a virtuous life, while the younger, Jinadâsa, was given to gambling and all sorts of vices. The elder disowned Jinadâsa; but when the latter in a quarrel with a gambler was vitally wounded, Rishabhadatta went to tend him. Jinadâsa, however, felt that he was dying; he therefore asked his brother for spiritual guidance, and died the death of a pious Jaina. He was born again as the god, who was just then extolling his family, because the last Kevalin should be born in it (268—285).

Mahâvîra then proceeded to tell the story of Vidyunmâlin. In the village Sugrâman of Magadha lived a Râshtrakûta Argavati with his wife Revatî. They had two sons, Bhavadatta and Bhavadeva. The former as a very young man, had taken dîkshû

¹ Compare Rishimandalastotra, v. 155-162, Appendices, p. 29.

under Susthita. Once a member of his Gachchha asked and got leave to visit his relations and to convert his step-brother. He found, however, the young man so engaged in the preparations for his marriage, that he scarcely took any notice of his brother's arrival. Disappointed at his failure, the monk returned (287-297). Bhavadatta inveighed against the undutiful brother, upon which another monk challenged him to try the same experiment on his own brother. Bhavadatta agreed, and when they had come near his native place, he visited his brother who was just on the point of marrying Nâgilâ, the daughter of Nâgadatta and Vâsukî. relations greatly rejoiced at Bhavadatta's visit and pressed him to stay. He saw Bhavadeva, who according to custom was assisting at his bride's toilet, but rose at once on seeing his brother. Promising to return presently, he followed his brother who made him carry his almsbowl. Many of the relations joined them, but after some time returned, first the women, then the men. Only Bhavadeva would not return, unless expressly dismissed by his brother. The latter amused him with pleasant conversation and remembrances of old times, till they reached the village where his Gachchha was staying. Bhavadatta introduced his brother to the Acharya as intending to take dîkshû, and Bhavadeva dared not contradict him, lest his brother should appear to have said anything untrue. Accordingly he was ordained and sent somewhere else. His relations, arriving after some time and enquiring where Bhavadeva was, were put off by Bhavadatta (298-347).

Bhavadeva kept the vows which had been forced upon him, till his brother died; but then he considered himself free to keep his engagement with Någilå whom he had forsaken against his will. He secretly returned to his native village, and rested somewhere near a temple (348—357). Just then he was met by Någilå and a Bråhmanî, but he did not recognise his bride, nor did she him, when he asked her news of his parents who had died long ago. But when he enquired after his bride, Någilå guessed who he was, and asked him whether he was not Bhavadeva, and why he had come. He then explained how he had been induced to become a monk, and how he was now longing for his beloved bride. Upon this Någilå made herself known to him, but blaming him for his

intention to break his vows, bade him return to his Achârya and repent of his sins (357-373).

A chance occurrence lent weight to her words. For the child of the Brâhmaṇî, Nâgilâ's companion, ran up to his mother asking for some jar or pot. He had drunk his milk, he said, but he had now got an invitation; he would therefore vomit the milk to enjoy the promised treat, and afterwards drink the milk he had saved. All blamed the boy, and Bhavadeva said he would be like a dog who returns to his vomit. Nâgilâ now turned upon Bhavadeva and said, he would be no better, since he intended to return to her whom he had as it were vomited. Bhavadeva was thus persuaded by her to repent of his sins. He henceforth led a pious life. After his death he was born again in the Âdikalpa as a S'akrasâmânika (374—389).

Bhavadatta had after his death become a god in the Saudharma Kalpa, whence his soul again descended on earth and was born as S'agaradatta, son of the emperor Vagradatta and Yaśodhara, in the town of Pundarîkinî of Pushkalavatî, a district of Videha. Grown up he once amused himself with his wives on the flat roof of the palace, when he saw a cloud shaped like mount Meru. While he gazed upon the cloud, it slowly dissolved. This phenomenon brought home to him the truth of the instability of all things. He therefore desired to become a monk, and though his parents were at first against the plan, he finally succeeded in obtaining their consent. He was then ordained and converted many princes. Persevering in his tapas, he was at last endowed with the Avadhi knowledge (390—418).

Bhavadeva, descending from heaven, was re-born as Siva, son of Padmaratha, king of Vîtâśoka in Videha, and Vanamâlâ. When Siva had grown up and been married, Sâgaradatta took up his residence near that town in the house of a rich merchant Kâmasamriddha whose hospitality was rewarded by a sudden influx of riches. Siva, hearing of this, visited Sâgaradatta and respectfully listened to his sermon. He felt an unaccountable affection for the

¹ In the Kathá Kośa there is a similar incident. King Kanakaratha is in the same way convinced of the instability of the world. Sanskrit College MS., folio 45 B. (TAWNEY.)

saint which the latter explained by relating the story of their former lives (419—434). Siva was now anxious to become a monk, but his parents stubbornly refused their consent. He therefore tried to enforce his request by rejecting all food, and lived as a bhâvayati. But his parents secured the assistance of one of his friends, a merchant's son. This man henceforth behaved towards Siva as if he considered him his âchârya, and removed Siva's objections to eating anything by providing him with pure food collected by himself (434—465). Thus Siva continued in his ascetic life for twelve years against the will of his parents. At last he died and was born again as the god Vidyunmâlin. In seven days, thus Mahâvîra concluded his narrative, he will be born in Râjagriha as Jambû, son of Rishabha (466—469).

When Vidyunmâlin went to Prasannachandra, his four wives asked the sage whether in their next birth they would again join their present husband. Prasanna replied that they would be born as the daughters of four merchants, Samudra, Priyasamudra, Kubera and Sâgara, and would be married to their present husband in his next birth.

After the events described above had taken place Mahâvîra went somewhere else (470—474).

CANTO THE SECOND.

In Råjagriha there lived, in king S'renika's time, Rishabhadatta, also called Rishabha, an eminent and pious merchant. His wife was Dhârinî. As they had no children, Dhârinî became extremely dejected. In order to divert her, Rishabha took her on a trip to the groves of the Vaibhâra hill (1—38). There they met Yaśomitra, the son of a Siddha, and were told by him that Sudharman, the Gaṇadhara, was holding forth in an adjoining park. They went there together with the Siddha and listened to Sudharman's sermon (39—45).

When Sudharman had finished, Yaśomitra asked him for a description of the Jambû tree, which had lent its name to Jambû-dvîpa. Dhârinî on her part questioned the sage, whether she would give birth to a son; upon which, Yaśomitra blamed her for putting such a question to the holy man. He then foretold her that she

would conceive after seeing a lion in a dream. A son would be born whose name should be Jambû. After such conversation they separated, and the now happy couple returned to their town (46-57). All happened as foretold. It was the god Vidyunmâlin who was reborn as Dhârinî's son. This son was called Jambû. He grew up, the joy of his parents, and in time reached the marriageable age (57-74). In the same town (Râjagriha) there were eight merchants Samudrapriya, Samudradatta, Sâgaradatta, Kuberadatta, Kuberasena, Sramanadatta, Vasushena, and Vasupâlita. Their wives were: Padmâvatî, Kanakamâlâ, Vinayaśrî, Dhanaśri. Kanakavatî, S'rîshenâ, Vîramatî, and Yayasenâ. Each couple had one daughter. Samudraśrî, Padmaśrî, Padmasenâ, Kanakasenâ (these four had, during their former lives, been the wives of Vidyunmâlin) Nabhasenâ, Kanakasrî, Kanakavatî and Jayasrî. These girls were, by their respective parents, offered to, and accepted by, Rishabhadatta, as brides for Jambû (75-91.)

At that time arrived Sudharman, whose preaching made such an expression on Jambû, that he desired to join the order. He bade Sudharman stay till he had got his parents' consent. When he reached the town, he found the gate obstructed by a great crowd, elephants, horses, etc. As he was too impatient to wait, he turned to another gate, but found the way equally impracticable, as the gate was just put in a condition of defence in expectation of an enemy. He therefore returned to Sudharman, and with his permission, took upon himself the vow of perpetual chastity (92-112). He then told his parents what had happened, and asked their permission for entering the order. They tried to make him give up his plan, but could only induce him to postpone it till after the wedding (113-121). This was communicated to the intended fathers-in-law who became very uneasy; but their daughters assured them that they would follow their husband in all he would undertake (122-131). The day for the wedding was then fixed, and it was celebrated with much pomp. Jambû and his brides were conducted to the house of his parents, and from there to Jambû's own house (132-165).

King Vindhya of Jayapura had two sons, Prabhava and Prabhu. He installed the younger as his successor, whereupon Prabhava went to the hills and became chief of a gang of robbers (166-170). His spies having informed him of Jambû's impending wedding, he went there in expectation of a rich booty. He possessed two spells, one for opening doors, the other for casting all asleep.1 By means of these spells, he and his men entered Jambû's house, and began their work. Then Jambû calmly bade them not to touch one of his sleeping wives. Prabhava was greatly astonished to see Jambû proof against his spell, and thought he possessed a counterspell. He made himself known to Jambû, and asked him to exchange their spells. But Jambû said, he had no spells and did not set any value on them; for he intended to take diksha on the next morning; being already a bhavayati, the spells had no influence upon him. Prabhava then took the influence of his spell from Jambû's wives, and implored Jambû to give up his premature design and to enjoy life together with his wives. But Jambû answered that he would not be induced by pleasures of short duration to bring down upon him heavy consequences. In confirmation of his opinion he told the story of the man in the well (171—190).

1st story (191—223). Once upon a time a merchant and his caravan were in a forest attacked by robbers; their goods were taken, and all the people dispersed. The merchant himself had penetrated the thicket, when suddenly an enormous elephant rushed upon him. The furious beast drove him on till he reached an old well, into which the man jumped to save his life. He caught hold, however, of a root of a banyan tree which stood on the brink of the well, and sent from an overhanging branch, one root down into it. From the mouth of the well, the elephant, putting forth his trunk, just touched the miserable man's pate. At the

In Europe this effect was produced by candles of human fat. See Kathá Sarit Ságara, Addendum to Fasciculus IV. It comes immediately after p. 384. (TANNEY.)

² A full monography on this apologue "which has edified Bráhmans, Jainas, Buddhists, Muhammadans, Christians, and Jews" has been given by Prof. E. Kuhn. (Festgruss an Otto von Böhtlingk, Stuttgart, 1858, p. 68ff. The oldest Indian version is found in the Mahâbhârata, Strîparvan, Adhy., 5 and 6.

bottom of the well an enormous serpent opened his jaws ready to devour the prey which could not be long in dropping. From the walls of the well issued four snakes trying to sting him, and a black mouse and a white one alternately gnawed the root, to which he clung. The elephant not able to catch the man, furiously shook the branch of the tree, and thus disturbed a swarm of bees which had built their hive on it. Flying about and covering the man, they stung him. But from the shattered hive, drops of honey fell on the man's forehead, and thence into his mouth. Notwithstanding his dangerous situation, the man relished the honey (191—214).

The moral of this apologue is as follows: The man is the worldly man; the forest, the world; the elephant, death; the well, human life; the serpent, hell; the four snakes, the passions, wrath, etc.; the root of the banyan tree, man's life; the two mice are the dark and light fortnights; the bees, sorrows and cares, the drops of honey, worldly pleasures (215—218).

If a god should rescue the man from danger, would he not be thankful? Thus, Jambû said, he would not reject the help of the Ganadhara to escape from the Samsâra. As Prabhava reminded him of his duty towards his family, he said family-ties were rather an illusion (219-233) and related

The 2nd story of the courtezan who married her son (224-314).

Kuberasenâ, a courtezan in Mathurâ, once became mother of twins, Kuberadatta and Kuberadattâ. Her mother, however, prevailed upon her to expose them. So the twins were put in a tight box, which was floated on the Yamunâ and at last landed at Sauryanagara. There they were discovered by two merchants, who adopted each one of them. Their names were discovered on two rings found on them. The children were carefully educated, and developed to such beauty, that they were thought a proper match, and accordingly betrothed to one another (224—247). Once the newly married couple was playing some game, when Kuberadatta's ring was thrown into the lap of his wife, who perceiving it to be exactly like her own, readily guessed the true relation between Kuberadatta and herself. She then returned the ring, together with her own, to Kuberadatta who, of course,

came to the same conclusion. In order to arrive at the truth, he induced his nominal mother to tell him all she knew about him and Kuberadatta. Her tale left no doubt that he was betrothed to his sister. His only comfort was, that nothing criminal, beyond the marriage ceremony itself, had taken place. resigned his bride to the care of her guardians, and went on a journey. In Mathura he fell in with Kuberasena, the courtezan, whom he did not know to be his mother, and conquered by her charms he made her his wife and got a son by her! (248-279). Kuberadatta meanwhile had become a nun. Her devotion was rewarded by the Avadhi knowledge which disclosed to her Kuberadatta's new incest. In order to reclaim him, she went to Mathurâ and, not recognised by Kuberadatta, took up her lodging in his house. When her host's boy was once playing about her, she said to him: "You are my brother, son, brother-in-law, nephew, uncle, and grandson, and child. Your father is my brother. father, grandfather, husband, son, and father-in-law. Your mother is my mother, grandmother, my brother's wife, daughterin-law, mother-in-law, and my husband's second wife." Asked by Kuberadatta about the meaning of her words, she explained to him their mutual relation. The consequence of this discovery was. that Kuberadatta became a monk and Kuberasenâ a devout laywoman. Therefore Jambû concluded, let us put no trust in relations but in Jina who is our only true friend (280-311). As Prabhava reminded Jambû of his duty towards the manes, viz., to engender a son, he answered by telling

The 3rd story, of Mahesvaradatta (315-354).

In Tâmraliptî there lived a rich merchant Maheśvaradatta. His parents, Samudra and Bahulâ, a greedy and cunning couple, were, after their death, reborn, he as a buffalo, she as a bitch. Maheśvaradatta frequently went on long journeys during which his handsome wife Gângilâ consoled herself with her paramours. Once

The reader will scarcely require to be reminded of Oidipus nor of the mediæval legend of Gregorius, the subject of many works in different languages.—[Cp. the 17th story in the Erotica of Parthenius, De Periandri Matre. TAWNEY.]

Compare 4th night of the Arabian Nights. (LEUMANN.)

when her husband returned unexpectedly, he found his wife in the embrace of another man, and beat him so thoroughly that he could but crawl a short distance, when he broke down and died. But his soul was lodged in the embryo which he had just engendered. Gângilâ gave, in due time, birth to a boy whom, in spite of his being evidently a bastard, Maheśvaradatta loved tenderly, and believed to be his son. On the anniversary of his father's death, he bought and killed a buffalo who chanced to be his transformed father. He ate of the meat himself, and gave slices of it to his son, the bones he threw to that very bitch, in whom his mother's soul had been embodied. These deeds were witnessed by a monk who chanced to come there for alms. The holy man, by his superhuman knowledge, perceived at once in what relation the actors in that scene stood to each other, and turned away in disgust. Mahesvaradatta ran after him, but could not induce him to accept any gift. At last the monk explained the nature of the sins he had just witnessed. To confirm his tale, he bade the bitch dig up a hidden treasure, which she did. Upon this Maheśvaradatta, disgusted with the world, became a monk (315-354).

Samudraśrî warned Jambû not to renounce rashly worldly pleasures lest he should repent of it like the husbandman in

The 4th story (356-378).

In the village of Susîman, there lived a husbandman, Baka. He sowed his field with pance seed and corn. When the seed had well sprung up, he went to visit some relations in a remote village. There he was treated to sweet cakes, which delicacy he had never tasted before; but he relished them very much, and asked how the materials for them were obtained. His relations told him that on a field well watered by a Persian wheel, wheat should be sown; when ripe and gathered in, it should be ground and baked in iron pans. In the same way sugarcane should be grown, and from its juice sugar should be produced. Baka returned with seeds of wheat and sugarcane and decided to use them as he had been directed. He began by mowing his still green crop, and notwithstanding the earnest remonstrations of his sons, he cleared the field. Then he sunk a well, but there was no water. Thus he had ruined his fine crop of corn, and was not able to grow

wheat and sugarcane. He repented when it was too late (356—378). Jambû replied that he would not act foolishly like the crow in

The 5th story (380-405).1

In the Vindhya hills an old elephant once stumbled in the dry bed of a torrent and died. Many beasts of prey assembled about the carcase, and finding no other way attacked it by the anus. A greedy crow forcing his way into the interior lost himself in the inflated mass. The sun shone upon the carcase, and by the influence of its rays the anus closed.² Then the rains set in, and the torrent swelled carrying the dead elephant into the Narmadâ. Thence it drifted into the ocean. There the skin of the elephant burst and the crow got out of its prison. Flying about, the crow could discover no land, but was forced to remain on the floating carcase; and when the latter was gradually eaten up by fishes, the crow was drowned in the sea.

The carcase of the elephant is to be compared to woman; the ocean to the Samsâra, and the crow to man. He who hankers after women will sink in the Samsâra.

Padmaśri objected that the known should not be given up for the unknown, illustrating this sentence by

The 6th story3 of the monkey (407-430).

In a wood on the Ganges there lived a couple of monkeys who loved each other tenderly. Once the male monkey jumped carelessly, fell down and died, but rose at once as a man, such was the holiness of the place. His spouse followed his example and became a girl of great beauty. The man, hoping to become a god by repeating the experiment, jumped again, but was changed into a monkey. The woman was found and brought before the king,

The same story in Avasyaka Chûrni III, 128. (LEUMANN.)

A somewhat similar incident is related in the 12th Taranga of the Kathâ Sarit Sâgara, see p. 77 of Tawney's translation.

^{*} The same story in Kalpabhâshya Pedhiyâ, 283, and Višeshâvašyaka Bhâshya by Jinabhadraganin, I, 862. (Leumann)

In the Katha Kosa a bathing-place is mentioned, which has the power of furning animals into men. Two monkeys created by magic are heard talking about it. Sanskrit College MS., Folio, 19 B. (TAWNEY.)

who made her his favourite consort. The monkey was caught by strolling actors, and taught to dance. Once he was made to perform before the king and queen. When he recognised the queen as his former companion, he burst into tears, repenting of his foolishness.

Jambû relates

The 7th story of the charcoal-burner, (432-443).

A charcoal-burner going to the woods had provided himself with plenty of water. However he grew so thirsty by his work, that he had soon spent his provision, and was obliged to go in search of more water. Creeping along in a scorching sun, he dropped exhausted in the shade of a tree. The coolness somehow refreshed him, so that he fell asleep. He dreamt that he was quaffing the water of many wells, tanks etc., but not yet satisfied he came to an old well, from the bottom of which he licked up the muddy remnant of water.

Resembling him is a man who, having in former births enjoyed the delights of heaven, is still attracted by the empty pleasures of human life.

Padmasenâ then told

The 8th story (446-640) of the cunning woman with the anklet, and of the jackal.

Devadinna, son of Devadatta, a goldsmith in Râjagriha, had married a shrewd beauty, Durgilâ. Once she bathed in the river and was seen by a young man, who instantly fell in love with her. He succeeded in making sure that she returned his love, and then enquired of some boys her name and the place where she lived. He employed an old nun as a go-between, but Durgilâ, who was just scouring sooty vessels, first reviled her as a procuress, and then beat her with her hand. The lover, however, heard patiently the lamentations of the old woman; for he saw at once that the impression of Durgilâ's hand with the five fingers stretched out, which the nun showed him on her back, meant that they should meet on the fifth night of the waning moon; but he did not know where. So the go-between had again to face Durgilâ, but fared

¹ Kathâ Sarit Sâgara, Vol. II, p. 237. (TAWNEY.)

even worse than before. For Durgilâ grasped her by the throat and, dragging her through the Asoka-grove, expelled her by the western gate. This, therefore, was the place, the young man concluded, where they should meet (446-499). Accordingly he went, on the appointed night, to the Aśoka-grove and met Durgila. The lovers gratified their passion till they fell asleep. About that time Devadatta chanced to go to the Aśoka-grove, and there discovered his daughter-in-law sleeping with a stranger. Having ascertained that his son was alone in his bed, he returned and abstracted an anklet from Durgila's foot as evidence of her crime. Durgilâ, however, observed Devadatta abstracting the anklet, and guessing his intentions took her measures accordingly. Having dismissed her lover and joining her husband's couch, she roused him, saying, that she could not bear the close heat in the room. She prevailed on him to spend the rest of the night in the garden, and there she lay down with him on the very spot where Devadatta had seen her with her lover. Devadinna resumed his slumber in his wife's embrace, but she soon woke him up and said that the father-in-law had just now insulted her; for he had by stealth taken an anklet from her foot. The husband promised to charge his father with his wickedness, but Durgilâ insisted upon his doing so at once, lest Devadatta should pretend to have seen her lying with a stranger. At last she prevailed upon her husband to swear that he would repeat in the morning what he had just said. And so he did, but his father denied the charge and declared that he had at that time seen Devadinna alone in his bed when Durgilâ slept with a stranger in the garden. Upon this Durgilâ appealed to an ordeal in order to prove her innocence. Now there was there a statue of the Yaksha Sobhana of such sanctity that no guilty person could pass through between its legs. There she went and, in the presence of a crowd of

I Cf. the termination of the Andabhûta Jâtaka, No. 62 in Fausböll's first Volume. A Brâhman woman promised to enter the fire, if she had ever touched the hand of any one except her husband. The fire was made ready. But she secretly instructed her paramour to be present at the ceremony. She exclaimed, "Brâhman, I have never touched the hand of any man except you; if this is true, may the fire not burn me," Then she began to enter the fire.

witnesses, she prepared to pass between the Yaksha's legs, when on a sudden her lover in the guise of a madman came forward and clung to her neck. Shaking him off, she called on the god to bear witness of her never having been touched by anybody besides her husband and the aforesaid madman. While the puzzled Yaksha was still at a loss how to act, Durgilâ had passed between his legs. Her innocence was accordingly acknowledged by all. She was from the occurrence just related called Nûpurapanditâ (446—545).

Devadatta grew so nervous by constantly thinking of Durgilâ's wickedness, that ever since he could not sleep for a moment. When the king heard of his strange disorder, he appointed him, for that very reason, guard of his seraglio. Now one of the queens often in the night came to look at him whether he was sleeping or not. This moved Devadatta's suspicion. In order to find out the cause of the queen's strange behaviour, he feigned sleep. Upon this, the queen, satisfied that she was now unobserved, went to a window under which the king's best elephant was being kept. The clever beast caught her by his trunk and deposited her on the ground. There the elephant's keeper reviled her for having kept him waiting so long, and beat her with the elephant's shackles. She pleaded as an exuse the extraordinary vigilance of the new guard, and thus easily pacified her brute lover. The couple then enjoyed themselves without restraint, till it was time for the queen to return to her apartment, which was effected in the same way she had come.1

Devadatta, having watched the whole affair, felt relieved of his always recurring thought about Durgilâ's wickedness, since he

But at that moment her paramour exclaimed: "Behold, the deed of this Brâhman purchita, he is making such a woman enter the fire." Then he went and seized her by the hand. She flung away his hand and said to the purchita, "My lord, my solemn asseveration has been spoiled, I cannot enter the fire." He said, "Why not?" She said, "My lord, I solemnly asserted that I had never touched the hand of any man but my husband, and now this fellow has just laid hold of my hand" The Brâhman saw that she had humbugged him, and he beat her and sent her away. (TAWNEY.)

¹ Cf. Kathâ Sarit Sâgara, Vol. I, p. 169. (TAWNEY.)

found out that even ladies of noble birth were so deeply degraded by their sensuality. He at once fell into a sound sleep which lasted a whole week. When he woke up, he was brought before the king who inquired into the cause of the sudden change in the guard's condition. Devadatta then related all he had seen of the queen's intercourse with the elephant's keeper. The king ascertained the truth of this information in the following way. He caused the naked queens to ascend an elephant constructed out of mats. When it was the guilty queen's turn to get on the counterfeited elephant, she pretended to be afraid of it, and being beaten by the king with a lotus-stalk, she feigned a swoon. The king discovering on her back the marks which the shackle had left, condemned her to death. She had to ascend the elephant together with her low-born lover, who had to drive the animal to a precipice on the Vaebhara mountains, and thence to precipitate the elephant together with themselves. When the crowd of spectators saw the elephant on the brink of the abyss first lifting one, then two, and at last three legs, they besought the king to spare the noble animal. The king assenting, the keeper undertook to lead the elephant safely back, on condition that his and the queen's lives should be spared. This they were granted, but they were banished from the country (546-594). Once at nightfall the couple reached an empty shrine and there put up for the night. After awhile a robber, pursued by policemen, entered the same temple, and feeling his way in the dark, touched and woke the queen up, who by his touch at once became enamoured of him, and promised to save his life. In the morning when the policemen entered the temple in search of the robber, the queen gave him out for her husband, and the policemen believing her, and naturally mistaking the elephant's driver for the robber they sought, seized and impaled him on the spot. The tortured man greatly suffered from intense thirst, but nobody dared to bring him water. At last a compassionate Jaina, called Jinadasa, promised to fetch him water if he would meanwhile invocate the Arhats. This the poor man did, but before Jinadasa returned, he died, still invocating the Arhats. He was reborn as a Vyantara god (595-618).

The queen and her new lover had set out on their journey and

reached a swollen river. The robber proposed to bring over first the queen's clothes and jewels, and then herself. But when he had crossed the river with everything the queen had had on her body, he thought it safer to part company with so dangerous a woman and left her naked like a newborn baby on the opposite bank. In this plight she was discovered by the Vyantara god, the late elephant's driver, who had resolved upon saving her soul. He therefore took the form of jackal who had a piece of flesh in his mouth. But seeing a fish who had jumped out of the water and tumbled on the dry ground, he let go the flesh and rushed on the fish; the fish, however, jerked himself again into the water, while a bird coming suddenly down seized the piece of flesh. The queen seeing this, laughed at the jackal who had lost his flesh and missed the fish, whereupon the transformed god rejoined that she too had lost her first and her second lover. He exhorted her to repent of her sins and to take refuge with the Jinas. The queen followed his advice and became a nun (619-640).

Jambû, in order to show the effects of indulgence in passion, related

The 9th story of the enamoured Vidyadhara.

In the celestial city of Gaganavallabha on the Vaitadhya mountain there lived two Vidyâdharas, the brothers Megharatha and Vidyunmâlin. In order to attain some magical power they each resolved to marry a girl of low extraction, with whom, however, they were to live in chastity for a whole year. So these brothers went to Vasantapura and thence to a village of Chândâlas whose confidence they succeeded in gaining. They gave themselves out to be natives of Kshitipratishtha and to have been disowned by their parents. The Chandalas admitted them into their community on condition of their conforming to the habits of Chândâla life, and gave them each a deformed girl for wife. Vidyunmâlin nevertheless loved his spouse who, at the end of the year, was big with child. He therefore refused to leave her, when his brother, who had been true to his purpose, went home promising, however, to return after a year. At that period things were worse than before. The wife of Vidyunmâlin, who had given birth to a boy, was again pregnant, and her husband was not willing to quit her. The close of the third year found Vidyunmâlin equally unsuccessful in attaining his end; for the love for his children had added a new tie which he had not the heart to break, though his wife was a deformed shrew, and his life among the Chândâlas was loathsome. Megharatha therefore left his infatuated brother, never to return. He enjoyed the most exquisite pleasures in his state of life. At last, being ordained by the monk Susthita, he died to be reborn as a god, while his brother's soul erred about in the Samsâra (645—691).

Kanakasenâ warning Jambû against over-eagerness, told The 10th story of the shell-blower.

A husbandman in S'âligrâma used to protect his fields from inroads of deer by sounding a conch while sitting on a tree. One night a gang of robbers was driving off a herd of stolen cattle when they heard the conch, and supposing themselves pursued, they dispersed in all directions. In the morning the shell-blower discovered the herd without a shepherd, grazing close by. He drove it to the village and gave it away to his co-villagers, pretending to have received it from some deity. But he had to pay dearly for his easily won popularity; for when, in the next year, he was again on the same tree blowing the conch, the same robbers coming again with a herd of stolen cattle, heard the same sound issuing from the same spot as on their former expedition. They now ascertained the cause, and finding out their mistake, brought the man down from the tree, beat and tortured him, took away his cattle and stripped him naked. Then they left him alone to reflect on the evil effects of over great zeal.

Jambû relates

The 11th story of the monkey and the bitumen (720-745).

In the Vindhya hills a very strong monkey drove away the other males and dallied with the females. Once another monkey, young and strong, came and courted the females; but the older one resenting the liberty he took, threw a stone at him. A bloody quarrel ensued, in which, however, the older monkey decidedly suffered the most. He retired, covered with wounds and thoroughly exhausted. Coming to a rock from which bitumen was oozing, he mistook the liquid for water and began to lick it. But the

1

8

e

9

ì,

1

0

B

,

1

â

h

0

e

S

9

30

bitumen clung so strongly to his face that he could not get it off, and when he touched it with his hands and feet, they too became fixed in the bitumen. He thus perished miserably. In like way sensual lust laying hold of man by one of his senses is sure to ruin his entire soul.

CANTO THE THIRD.

Nabhahsenâ relates

The 12th story of the two old women (1-45).

In some village there lived two very poor old women, Buddhi and Siddhi, who were great friends of each other. Buddhi had for a long time continued to sacrifice to a Yaksha, Bhola (or Bholaka), when the god, pleased with her devotion, promised her whatever she should ask. She asked him for sufficient means to live well; and the Yaksha assented, saying, that she would daily find a dînâra at his foot. The poor woman thus at once became richer than all people about her, and she began to live in great style. When Siddhi had become aware of this change, she did not rest till she had wormed the secret out of her crony, and forthwith worshipped the Yaksha with the utmost zeal. 'The god at last rewarded her devotion by granting her request, viz., that he should give her double what he had given to her friend. It became now the latter's turn to envy her friend's good luck, and to worship the Yaksha till she got double the sum, which Siddhi earned. Again, Siddhi sacrificed to the Yaksha, and when the god was pleased, asked him to make her blind in one eye. Buddhi believed that her companion had by her devotion doubled her income, and moved by envy she again exerted herself to please the god. When the god at last granted her boon, she asked him to give her twice what he had granted to Siddhi. Upon this she became blind in both eyes. In the same way, the queen concluded, Jambû would lose his share of life's pleasures in striving to obtain a more exalted state of being. Jambû rejoined, he would never quit the right path and told

The 13th story (45-106) of the excellent horse.

In Vasantapura, the capital of king Jitasatru, lived Jinadâsa, a pious merchant. Once the king inspected the colts of his stud.

and ordered the connoisseurs of horses to select the best one. gave the colt in charge of the aforesaid Jinadasa, who tended it with the greatest care. He himself led the horse to the tank and back. On the way there was a Jaina temple, round which he always rode thrice without entering it. As the colt grew up, the power of the king increased. His neighbours and rivals being of opinion that the king's success depended on his possessing the marvellous horse, resolved to rid him of it. When all their efforts to get or kill the horse had failed, the minister of one hostile king ventured to steal it by deceiving its guard. In the guise of a Jaina layman he visited Jinadâsa and completely gained his confidence. Once when Jinadasa had to go to some relations of his, he left the house in charge of his friend, the disguised minister, and set out on his journey. In the next night the minister got on the horse, but though he tried hard the whole night, he could not make the horse quit its accustomed route, from the house to the tank, round the temple, and back. At the break of day he had to give up his plan and made his escape.

Kanakasenâ then told

The 14th story (108-121) of the imprudent boy.

In a village lived the poor widow of a grāmakūṭa¹ together with her idle son. When she once reproached him with his inactivity, the boy promised he would henceforth do all in his power to gain the means of living. Some time afterwards when the villagers had assembled to gossip, the donkey of a bhāmaha broke loose, and the owner ran after it, calling on all to stop the animal. The boy now thought there was a chance of gaining some money, and running after the donkey, took hold of it by the tail. The animal furiously kicked the boy in the face, till he fell down all but lifeless.

Jambû, in order to illustrate the bad effects of love related *The 15th story* (123—140).

A certain bhuktipála had an excellent mare which he gave in charge of a man called Sollaka. But Sollaka gave to the mare

¹ In the dictionaries this word is said to mean the noblest man in a village.

11

's

le

e

â,

d

10

e

į-

n

â

d

h

10

e

is

a

e

6-

e

g

e

0

S

only part of the good things intended for her, and consumed the rest himself. To atone for this fraud, he was, after his death, again and again born as an animal, till at last he was born as the son of Somadatta and Somasrî, Brâhmans of Kshitipratishtha. About the same time, the soul of the mare became embodied in the daughter of the courtesan Kâmapatâkâ, who grew up the finest girl in the town. All the young men outbade each other in order to purchase her favour. The son of Somadatta had also fallen in love with her, but as he was very poor, the courtesan did not even vouchsafe a kind look. To be at least near her, the infatuated lover became her servant, and when he was turned out, he rather submitted to the worst treatment than to leave the house of the beloved girl.

Kamalavatî relates

The 16th story (142-147).

A man driven from home by famine joined a caravan. Once when the caravan was making a halt in the woods, the man strolled about, and saw a bird tearing a piece of flesh from the mouth of a sleeping lion. Flying off and perching on the bough of a tree it croaked må såhasa, i. e., 'beware of rashness'! The man was astonished at the ludicrous contrast between the words and the act of the bird. Kamalavatî warns her husband not to act like that bird.

Jambû relates

The 17th story of the three friends (149-184).

The domestic priest and chief minister of Jitasatru, king of Kshitipratishtha, was Somadatta who had three friends Sahamitra, Parvamitra, and Pranâmamitra. Sahamitra was his constant and intimate companion; Parvamitra was occasionally his guest on parties of pleasure; with the third, Pranâmamitra, he used to talk when they met, but he never admitted him to greater intimacy. Now it happened that the minister fell in disgrace with the king, so that he thought fit to hide himself, till the

¹ This closely resembles the 129th story in the Gesta Romanorum (Bohn's Antiquarian Library). See also Kathâ Sarit Sâgara, Vol. II. p. 57, and note. (TAWNEY.)

² Cf. Mahâbhârata XII, 12456, Manu IV, 239 ff.

wrath of the king should be over. He therefore went by night to Sahamitra and asked him for shelter and concealment in his house. But Sahamitra flatly refused him any help, which would provoke the resentment of the king and endanger himself. After this rebuff, Somadatta went to his second friend Parvamitra, who received him with a show of kindness and respect. As regarded his own person, he said, he should be glad to share his friend's fate, but he had also to consider his family's safety; he therefore entreated him to apply to somebody else, and actually accompanied him as far as the next square. Almost without hope of success Somadatta then addressed Pranâmamitra, to whom he had shown but so small favour. Pranâmamitra, however, kindly offered his assistance and conducted the fallen minister out of the king's dominion to some place where he lived in safety.

The minister is compared to the Soul; Sahamitra to the Body which, on death, parts company with the Soul; Parvamitra to friends and relations who leave the corpse on the burying-place; Pranamamitra to Merit (dharma) which goes with the soul to the world beyond.

Yayaśrî relates

The 18th story of the story-inventing girl (186-212).

In the town Ramanıya the king was so fond of stories that he ordered every day one of the inhabitants to relate a tale. When it became the turn of an illiterate priest to entertain the king with a story, the poor man was in great despair, because he was too awkward to speak before people and not able to tell anything. His daughter Nagaśri, learning the cause of his alarm, promised to go in his stead. She boldly went to the palace and told the king that she was Nagaśri, daughter of the poor agnihotra Nagaśarman and Somaśri. Her parents had promised her in marriage to a Brahman youth called Chatta. Once when they were absent on a journey, her bridegroom had arrived. She had entertained him as well as she could, and for the night had offered him the only bed in the house. Being afraid to lie on the

¹ The same story occurs in the Avasyaka Chûrni, IX, 32a, and a considerably different version of it in the Viseshavasyaka Bhashya V, 187a 2. (LEUMANN.)

51

i's

ne

1e

â,

Id

SO

10

i-

r,

m

çâ

ıd

h

V-

to

le

is

a

Гe

B.-

le

1g

re

10

S

lt

t

e

d

S

filthy floor, she had waited till Chatta was asleep and had then crept into the same bed. Chatta, however, had become aware of her presence, and tried to suppress his suddenly awakened passions. This effort had killed him. When she had discovered the fact, she had become afraid that as appearances told against her, she would be thought guilty of having killed Chatta and be punished accordingly. She therefore had cut the corpse into pieces and buried them secretly. When she had effaced all traces of what had happened, her parents had arrived. The king asked Nâgaśrî whether what she had told was true or not. The girl laughed and said that there was no more truth in her story than in any other which he had heard before. Jayaśrî winds up her tale by saying Jambû would not succeed in deluding them by empty stories.

Jambû relates

The 19th story about Lalitanga (215-275).

King Satâyudha of Vasantapura had a beautiful wife, Lalitâ. Once she was looking from the pavilion of the palace on the passing crowd in the street, when she observed a very handsome young man of whom she at once became passionately enamoured. Her servant, a shrewd woman, abetted her passion and found out for her that the young man was a certain Lalitanga, son of the merchant Sámudrapriya of this town. The queen wrote him a letter in which she owned her passion, and sent it to him by her servant. The woman encouraged the timorous lover, and promised to bring him together with the queen. When on a festival the king went a-hunting and but few people remained in the palace, the servant woman there introduced Lalitanga disguised as a statue of a Yaksha. Thus he and the queen were enabled to gratify their passion for each other. But the guards of the seraglio somehow made sure that a strange man was concealed in it, and on the return of the king communicated to him their suspicion. The king at once went into the seraglio, but though he trode noiselessly, he was perceived by the watchful servant who warned the queen. Both women threw Lalitanga

¹ Compare Âvasyaka Niryukti, IX, 59, 14. (LEUMANN.)

out of a window which opened on a dunghole, in which he accordingly fell. As he could not get out of it, he had leisure to repent of his rashness. So he continued in the hole, living on such food as both women threw him down from time to time, till at last the rainy season set in and rapidly filled the hole with water. Thus he was carried into the outer ditch, on the bank of which he landed and swooned. Accidentally his nurse found him there. She led him home and tended him, till he recovered from the bad effects of his loathsome prison.

Lalitânga is compared to the Soul; his love for the queen, to Pleasure; his stay in the dunghole, to the state of the fœtus; his deliverance thence, to Birth; his landing on the bank, to the child's entrance in the sūtikābhavana; his swooning, to the child's swooning on being delivered from the womb; the nurse who saved him, to the effects of Karma. Jambû concluded that though Lalitânga might be such a fool as for a second time to have himself brought to the queen, he, Jambû, would not do that which would cause him to be born again and again.

When the wives of Jambû perceived that he was not to be shaken in his purpose, they declared that they also would enter the order, and so did Jambû's parents and relations. Even Prabhava, the robber, made up his mind to become a monk, if his parents would permit him to do so (276—280). On the morning of the following day Jambû (of the Kâśyapa gotra) prepared for his renunciation. He hastened to Sudharman, the fifth Gaṇadhara, who ordained him and his kinsfolk (281—289). After a few days Prabhava returned and was, with the permission of his parents, admitted into the order of monks. He was, from that time, the disciple and constant companion of Jambû (290—292.)

CANTO THE FOURTH.

Once Sudharman, surrounded by his disciples, Jambû, etc., arrived in Champâ and took up his abode in the park outside the town. The inhabitants, men and women, hastened to salute the Gaṇadhara. King Kûṇika saw the crowd bustling on the road,

¹ Compare Rishimandalastotra, v, 163, Appendices, p. 30.

51

i's

10

le

â,

ld

30

le

i-

r,

n

çâ

id

h

7-

to

le

is

a

e

t-

10

g e

0

S

t

t

e

1

and asked what had happened that all the people were leaving the Being informed that Sudharman was staying in the neighbourhood, he dressed splendidly and went there in great state. Arriving, however, at the park, he put off the royal insignia, and barefooted he approached the Ganadhara who was preaching to the people (1-37). When the sermon was at an end, the king asked Sudharman who Jambû was; for the king was greatly struck with the beauty and remarkable appearance of Jambû (38-47). Sudharman related to him Jambû's history and foretold that he would be the last Kevalin. After him nobody would reach the Manahparyaya and the Paramavadhi stages of supernatural knowledge; the Jinakalpa would be abandoned together with other holy institutions and practices, while on earth the sanctity of men would go on decreasing. Having heard all this the king paid his reverence to Sudharman, and returned to his palace (49-55). Sudharman entered the order at the age of fifty; thirty years he was the disciple of Mahâvîra, twelve years after whose death he reached the kevalam. He died eight years later, having accomplished his one hundreth year.

Jambû reached beatification sixty-four years after Mahâvîra's nirvâṇa, having appointed Prabhava of the Kâtyâyana gotra as the visible head of the church (56—61.)

CANTO THE FIFTH.

Prabhava anxious to find a worthy successor to his own place, in vain mustered his faithful flock. But his mental sight (upayoga) discovered among the heretics a fit man in the person of S'ayyambhava of the Vatsa gotra, who was just celebrating a sacrifice in Râjagriha (1—7). He then proceeded towards Râjagriha, despatching two monks to the place where the sacrifice was going on. They were to ask alms from the priests, and if the priest should give them nothing, they should loudly exclaim: "Ah, you know not the Truth." All happened as Prabhava had foreseen, and the monks acted as they had been told. S'ayyambhava overhearing the strange exclamation of the holy men became unsettled in his mind about the Truth. His guru whom he questioned on this head, of course, affirmed that the Vedas were

truth, and that there was no truth beyond the Vedas. But Savvambhava did not let himself be put off in this way. He charged his guru with deceiving him and the public in order to gain his livelihood, and he threatened to cut off his head, if he withheld the truth from him (8-24). The guru thoroughly intimidated, then confessed that a Jina idol was hidden below the sacrificial post. Only by its influence sacrifices could be celebrated, otherwise Nårada, a faithful believer in Jina, would hinder any sacrifice.1 He showed the idol to S'ayyambhava, and declared that only the dharma of the Jinas was true, and that the Vedas were an imposture, upheld only for the purpose of procuring the priests an easy livelihood (25-35). Sayyambhava taking an affectionate farewell from his former guru, went in search of the two monks, and at last came to Prabhava whom he asked for instruction in the Jaina religion. Prabhava explained to him the five vows of the Jainas; and when Sayyambhava had renounced his former heretical views, he received diksha and became a zealous ascetic. He learned the fourteen purvas and became, after Prabhava's death, the head of the church (36-54). When Sayyambhava took dikshá, he left his young wife behind. They had as yet no children. This circumstance made the forsaken woman's case appear still more miserable, so that people compassionately asked her if there was no hope of offspring. She answered in Pråkrit, manayam, i. e., a little. Hence the boy to whom she did eventually give birth was called Manaka (55-62). When Manaka was eight years old, and became aware that his mother was not dressed like a widow, he asked her who was his father. He then learned that his father was Sayyambhava, who becoming a monk had left her, before he, Manaka, was born, and never returned since. Manaka who yearned after his father, secretly left his mother and went to Champa. There he met his father, and as he did not recognise him as such, he inquired of him after his father by whom he wanted to be ordained. Upon which S'ayyambhava gave himself out for the most intimate friend of his father in whose stead he would ordain him. Manaka agree-

¹ Compare Rishimandalastotra, v, 164, Appendices, p. 30.

11

's

10

le

â,

ld

50

le

i-

r,

m

râ

id

h

V-

to

le

is

a

Te

a-

1e

18

ae

to

is

at

at

10

is

a m

e,

1d

g

le

ing to this, Sayyambhava brought him to the monks without explaining the relation subsisting between the boy and himself. Then the boy was ordained (63-80). Sayyambhava, by means of his supernatural knowledge, perceived that his son would die in six months. The time being too short for mastering the whole sacred lore in extenso, S'ayyambhava condensed its essence in ten Lectures which he composed in the afternoon. Hence the work is called Daśavaikâlika. For though to make abstracts of the Law is allowed to none but to the last Daśapûrvin, yet under certain circumstances a S'rutakevalin may do so. Manaka learned the Daśavaikâlika, and thus he was well instructed in his religion. When the six months were over and he died (81-88), Sayyambhava so heartily wept at Manaka's death that his disciples were at a loss to comprehend his deportment which appeared so unbecoming a world-renouncing sage, and said as much. He then told them Manaka's history, and declared that he wept for joy because his son had died as a saint. The disciples only learning then that Manaka was their âchârya's son, wondered why he had not told them this before. S'ayyambhava replied that if they had known Manaka to be his son, they would not have exacted the obedience which is the duty of every novice, and the most meritorious part of his moral exercise. He added that for the sake of Manaka's instruction he had composed the Dasavaikalika Sutra, but now the object being attained, he would cause his work to disappear (89-100). The disciples, however, moved the Sangha to solicit S'ayyambhava that he should publish the Dasavaikâlika. Sayyambhava complying with their wishes, that work has been preserved (101-105). At last Sayyambhava died, having appointed Yasobhadra as his successor (106, 107.)

CANTO THE SIXTH.

After a most exemplary life of an ascetic and a teacher Yaso-bhadra died, leaving the management of the church to his disciples Bhadrabâhu and Sambhûtavijaya (1—4). Four traders of

¹ Cf. Appendices, p. 36.

² See Appendices, pp. 1 and 32 (Rishimandalastotra, v. 183.)

Rajagriha, who had grown up together, took diksha under Bhadrabahu and became most zealous monks. They separated and wandered about till the cold season when they returned to Rajagriha (5—15). In the afternoon, after having collected alms, they left the town for the Vaibhara hill. When the evening set in, one of them had got to a mountain-cave, another to the park, the third near the park, the last not far from the town. They put up for the night at the places which they had severally reached, and there they were killed by exposure to the cold. The one on the hill died in the first watch of the night where the cold was most intense, he in the park died in the second watch and so on, as the cold decreased as one approaches the town (16—21.)

The founding of Pataliputra.1

Udâyin succeeded his father Kûnika in the reign of Champâ. Everything in his residency brought back to him the memory of his deceased father, and rendered him exceedingly sad. His ministers, therefore, persuaded him to found a new capital, just as Kûnika had founded Champâ, after leaving Rajagriha on the death of his father (21-32). In order to find a site suitable for the future capital, Udâyin despatched men versed in the interpretation of omens. When they had reached the bank of the Ganges, they came on a magnificent Pâțali tree. On a bough of this tree was perched a Chasha bird, and opened from time to time its bill in which insects fell by themselves. The augurs, noticing this remarkable omen, returned to the king and recommended the spot for erecting there the new capital. An old augur then declared, that the Pâțali tree was not a common tree, for he had heard from some wise man the following story about it (33-41.)

The story of Annikâputra (43—174).

There are two towns of the name of Mathura, one in the north, the other in the south of India. Devadatta, the son of a trader

¹ Âvasyaka Niryukti XVII, 11, 27, (Leumann). For other legends on the founding of the city of Pâțaliputra, see Kathâ Sarit Sâgara, Vol. I, pp. 15, 16; Pilgrimage of Fahian (Calcutta, 1848), p. 257, ff.

in northern Mathurâ, travelled to southern Mathurâ in which town lived a friend of his Jayasimha, like himself a trader's son. Jayasimha had a sister called Annikâ, who was an exceedingly fine girl. Once Jayasimha treated Devadatta to an excellent dinner which Annikâ had prepared. She waited on her brother and his friend, who, being struck with her beauty, fell in love with her. On the next day he sent some persons to Jayasimha who should declare his suit for Annika. Jayasimha assented to their proposal on condition that Devadatta and Annika should stay in his house until the birth of their first child. Thus they were married (42-61). After some time Devadatta received a letter from his parents urging him to return, as they had become blind and helpless with old age. He wept piteously over this letter in great despair; for he had given his word not to leave Jayasimha's house. Annikâ finding him in this sad condition and getting no answer from him, read the letter herself and saw at once how things stood. She went to her brother and succeeded at last in extorting his permission for Devadatta to depart with her. (61-80). Though they gave no name to the boy, reserving the right of selecting one to their parents, he generally was known under the name of Annikâputra and continued to be so, even after his parents had formally named him Samdhîrana (81-87). Having grown up he was ordained by Jayasimha, and in old age he came to live in the town Pushpabhadra on the Ganges. The king of that country was Pushpaketu; his wife, Pushpavati. They had twins, a boy Pushpachûla, and a girl Pushpachûlâ. These children loved each other so much that the father determined to unite them in marriage. He therefore put to his ministers the question, who was lawfully entitled to dispose of whatever came to light in his seraglio. Little knowing what the king was aiming at, they answered that the king had the right to dispose of such things as he liked. From this decision the king pretended to derive the authorisation to make a match between his children. They were accordingly wedded notwithstanding the opposition of the queen who had adopted the Jain persuasion (88-104). After the decease of the king, and the succession of his son to the throne, the queen persevered in en-

's ie .e â, d

1

10 Le i-

r, n râ id

h 7to

is a [e

3-

le

10 1g 10 to

> it it ie 6

is

is a n

d

treating her children to dissolve their criminal union. But perceiving her remonstrations utterly disregarded, she became a nun. At last she died and was born again as a god (105-107). This god being aware by his superior knowledge of the awful punishment which Pushpachûlâ would incur in the next world if she did not separate from her husband brother, showed her in a dream the different hells. Great was the terror which these sights caused her, and in vain did the king try spells and incantations to allay it1 (108-116). At last he assembled wise men of different creeds and asked them for a description of hell. They identified hell with various ills inherent in the human lot. Of course the queen knew better and dismissed these men with open contempt. Then Annikâputra was brought forward: and his description of the hells exactly coincided with what the queen had seen in her dream (117-126). Again the god sent the queen a dream in which she saw the delights of heaven, and again the heretic philosophers put forward their rationalistic views of heaven. But Annikaputra's description of the heavens satisfied the queen, so that she was persuaded of the truth of the Jaina faith and desired to join the order of nuns. Her husband consenting on condition that she would beg alms only at his house, she took diksha (127-146). Annikaputra foreseeing that a famine would set in, sent off his gaccha to some other country. He stayed behind himself as he was too old to wander about, and the queen carefully ministered to all his wants. For her devotion she was at last rewarded by acquiring the kevala knowledge. But she concealed this fact from all and especially from Annikaputra, whom continuing to attend she astonished by divining all his wishes. Once she arrived with his food in a shower of rain. The old monk upbraided her, because it is forbidden to go out in the rain; but she excused herself by saying that she knew the water-bodies on the road to be lifeless, and in order to account for such knowledge she was obliged to confess that she possessed the kevala (147-159). Annikâputra then asked her when he should

For the queen had the same dream every night.

² Which he stated to be given according to the sacred books.

u's

me

he

tâ.

ıld

SO

he

Bi-

er,

on

gâ

nd

th

V-

to

le

lis

ia

Te

a-

10

100

10

to

is

it

ut

е

d

S

3

1

attain the kevala. She replied that this would happen on his crossing the Ganges. Annikâputra therefore hastened to the ferry-boat on the Ganges; but on whatever side of the boat he placed himself, that part of the boat went down. The other passengers perceiving this threw him over board; the same moment a demon, an enemy to the Jainas, erected a pike in the river so as to impale the unhappy monk. Even in this painful situation Annikâputra succeeded in concentrating his thoughts, and thus at last reached Nirvâṇa which event was duly celebrated by the gods near the place, which henceforth became a famous Tirtha called Prayâga (160—169). The scull of Annikâputra was drifted down by the river and landed on the bank. There the seed of a Pâţala tree found its way into it, and springing up it developed into the tree which was to mark the site of the new capital (170—174).

Such being the auspiciousness of the place, the king gave order to build in it the new capital, which was to be called after the tree Pâtaliputra. The artizans of the king arriving at the spot went round the tree in an ever widening circle till they heard the cry of a jackal. At that moment they dropped the measuring line, thus marking the limits of the city. In its centre a fine Jaina temple was raised by the order of the king who was a devout Jaina, and many other stately buildings adorned the new capital of Udâyin. He became a powerful monarch of whom the other kings stood in great awe (175-188).1 Once a king who had incurred Udâyin's displeasure was dethroned by him and died in the flight. His son entered the service of Udâyin's enemy, the king of Avanti, and promised to rid him of his rival, if he would acknowledge him afterwards as his friend and equal. He accordingly went to Pâtaliputra watching for an occasion to get near Udâyin. Observing that the Jaina monks had free access to the king, the disguised prince entered the order as a novice, and succeeded in completely gaining the confidence of his superior. On a paushadhaday the Sûri accompanied by the novice who carried a concealed weapon about him, went to the palace and preached to the king. After the sermon, all laid themselves down and soon fell asleen,

¹ Compare Âvaśyaka Niryukti XVII, 11, 29.

except the novice who boldly cut the king's throat and escaped unchallenged by the guards (189—210). Being afraid that he might be regarded an accessory to the crime, and thereby bring disgrace on the Jain community, the guru determined to cut his own throat, so that the murderer would appear to have killed the king and him. Accordingly when in the morning the corpses of the king and the monk were discovered, but the novice could not be found, all thought the latter guilty of the deed. He was pursued, but having the start of his pursuers he escaped. However, he met with the reward he deserved. For the king of Avanti disowned and banished him. Thus he wandered about an exile, detested by all as the murderer of Udâyin (211—230).

In Pâţaliputra there lived a certain Nanda, the son of a courtezan by a barber. Dreaming once that the town was surrounded by his entrails, he told his dream to his guru. This man, guessing the meaning of the omen, betrothed his daughter to Nanda. Now the marriage procession took place at the same time, when, on the death of Udâyin who left no heirs, the five royal insignia, viz., the state elephant, the horse, the parasol, the kumbha, and the two chaur's were anointed by the ministers and led through the streets. When the two processions met, the state elephant put Nanda on his back, the horse neighed, etc.; in short, it was evident, that the royal insignia themselves pointed him out as the successor of Udâyin. He was accordingly proclaimed king and ascended the throne sixty years after the Nirvâna (231—243).

Nanda's dependent chiefs were disinclined to acknowledge his authority; even in his sabhû they refused him the customary respect. For, when he rose, nobody stirred to leave the room with him. Returning therefore and seating himself on the throne, he ordered the armed guards to put the assembled chiefs to death. But the guards smiling at each other disobeyed him. Now there were two sentinels, painted al fresco on the wall. Into these pictures a goddess, moved by Nanda's merits, put life, upon which the sentinels, slipping out of the wall, immediately put to death

¹ Compare Âv. Niry, XVII, 11, 30.

i's me

51

he

tâ.

Id

SO

 $_{
m he}$

si-

er,

on

gâ

ad

th

V-

to

le

is

a

Гe

a-

10

1g

le

to

is

it

t

e

1

S

the disloyal chiefs. Thus the king's authority was restored and soon acknowledged throughout his kingdom (244—252).

CANTO THE SEVENTH.

¹In a suburb of Pâțaliputra lived a Brâhman called Kapila. Once after sunset a Jaina monk arrived at his house, and as it was too late to enter the town, he asked for shelter in the Brâhman's He succeeded in converting him to the Jaina faith and left him in the morning (1-13). During the rainy season some Jaina monks were staying in Kapila's house when a boy was born to him. This child, however, was at once possessed of Revatî demons who were expelled by pouring water from the monks' bowls on him. From this circumstance being muni-bhājana-kalpāmbho'-bhishikta the boy was called Kalpaka. He grew up a very learned and very pious man, who refusing offers of marriage, led the single life of a scholar and gained the esteem of all citizens (14-23). In a street where Kalpaka used to pass on his daily walks, lived a beautiful Bråhman girl. However, as she was afflicted with dropsy, nobody would marry her. Her father, therefore, resolved to cheat somebody into marriage with her, and fixed on Kalpaka as the man most likely to be taken in and to keep his word. Having sunk a well near his house, he placed the girl in it, and when Kalpaka passed the place, he cried for help, promising to marry his daughter to him who should save her. Not heeding the second part of the Brahman's cry, Kalpaka rescued the girl. But then the father forced him to accept her as bride, as he had silently agreed to this proposition in rescuing her. Kalpaka, in the simplicity of his mind. thought himself bound by honour to marry the girl quite against his will, and did so after having cured her of her disease (24-39).

Nanda, hearing of Kalpaka's wisdom, wanted to make him his minister, but could not induce him to accept his offer. He then closely watched Kalpaka, hoping by some casual trespass of the man he would get him in his power. Kalpaka's life, however, continuing unreproachable, the king resolved by artifice to involve him in difficulties. He therefore ordered his washerman, a neigh-

¹ Compare Av. Niry, XVII, 11, 31.

bour of Kalpaka's, never to return the clothes which Kalpaka should give him to wash. Once Kalpaka's wife wanted her best clothes to be washed for a festival by the king's washerman, and her husband, though unwilling at first to risk his things with the fashionable washerman, ended by letting her have her way. Of course he could not get her clothes back, though he constantly called at the washerman's for two years. His patience being worn out at last, he swore to dye the clothes in the cheat's blood. One night he furiously entered the washerman's house and frightened him so much that the clothes were at once given to him; however true to his word, he ripped open the poor man's belly and dipped the clothes in his blood. The wife of the washerman pleaded in vain that the king had commanded them to retain the clothes (40—70).

Kalpaka becoming aware that the king had used this artifice in order to get him in his power, now hastened to the palace to appease him. To his utter astonishment, however, he was most graciously received by the king and pressed to accept the post of Minister, which, in his present situation, he of course did not refuse. Thus the guild of washermen, coming to the palace in order to prosecute the murderer of their member but finding him high in the king's favour, had to return without having presented their grievances. Under Kalpaka as prime minister, the power and fame of Nanda attained its meridian (70—84).

A former minister of Nanda, and predecessor of Kalpaka, anxious to overthrow the minister, made friends with his favourite servant, and was informed by her all that was going on in Kalpaka's house. Once Kalpaka prepared the wedding feast for one of his sons, and intending to invite the royal family, had a crown, parasol, &c. prepared with which to present the king on this occasion. Of these doings the fallen minister informed Nanda, at the same time artfully rousing his suspicions as to Kalpaka's treacherous designs of assuming himself the royal state. The king had therefore the minister's house thoroughly searched, and finding the information true, cast Kalpaka and his sons into a deep empty well. As only a pittance of food, hardly sufficient for one man, was daily let down for the prisoners, the sons resolved to give the whole of it to their father

in order that he might save his life and revenge them on their enemy (85-104).

The vassals of Nanda perceiving that Kalpaka was no more, laid siege to the capital and reduced it to great distress. It was then that Nanda remembered the services of Kalpaka and deeply regretted his absence. Hearing that one of the prisoners in the well had survived, he gave order to set him free. Thus Kalpaka pale and weak was at last delivered from his prison. Seated on a palankin he was paraded on the walls in sight of the enemy, who, however, thinking the whole thing an imposture, designed to frighten them, renewed their attacks (105-115). Kalpaka proposed to the enemy to meet their prime minister on a boat on the Ganges. When both boats were at a little distance, Kalpaka holding up part of a sugarcane, cut off the joints at its bottom and top, asking by gestures his opponent what would become of the sugarcane. The latter was, of course, unable to guess Kalpaka's meaning which was this: as the sugarcane grows at both its joints (sandhi), thus the Kshattriya thrive by either true or sham treaties (sandhi). The enemy, however, could not make a true treaty with Nanda, nor could they deceive him into a sham treaty. Therefore they would have no chance of success but must perish in the contest. Kalpaka then pointed out to his opponent an Abhîra girl, carrying on her head a pot of sour thick milk which was smashed by a stick. His meaning was, that just as the milk was spilled, the army of the enemy would be scattered by him. At last Kalpaka had his boat rowed round and round the other to indicate that the enemy, would be beaten on all sides,2 and then left his puzzled opponent. The latter returning to his party was obliged to confess that he could not make out the meaning of Kalpaka's strange behaviour. The enemy, being thus convinced that the formidable minister was again at the head of affairs, fled in a panic leaving behind all their train. Under the ad-

¹ Cf. the symbolic action of Tarquinius Superbus when Sextus sent a messenger to him from Gabii. (TAWNEY.)

² The double meaning in the original तेज सावरिखने allows no literal translation.

ministration of Kalpaka, Nanda regained his power and severely punished Kalpaka's enemy (116—138).

CANTO THE EIGHTH.

¹There were nine Nandas succeeding each other. Their ministers were Kalpaka and his descendants; for Kalpaka had new offspring after the loss of his sons which has been related above. The minister of the ninth Nanda was Sakatâla, whose wife bore him two sons. The elder, Sthûlabhadra, was enamoured of the courtezan Kosha, with whom he had lived twelve years, while the younger son, S'rîyaka, was in the king's service, whose confidence and love he had gained (1-10). Vararuchi a Brâhman, famous as poet, philosopher, and grammarian, daily attended the king's audience and recited one hundred and eight stanzas of his own The king, though pleased with the verses, did not reward the poet, because Sakaţâla, a zealous Jaina, looking upon him as a heretic, withheld his praise. Vararuchi2 therefore wormed himself into the favour of the minister's wife who induced her husband to applaud his composition. The king then daily gave the poet one hundred and eight dînârs (11 -91). The minister once asked the king why he gave such sums to Vararuchi? Nanda replied, that he did so, because the minister himself had applauded the poet. Upon which Sakatâla

¹ With 1—168 comp. Âv. Niry., XVII, 32 f. See Appendices, p. 2 ff. Devendra's text agrees with the Chûrņi and Tîkâ of the Âvaśyaka Niryukti.

In the 4th and 5th Tarangas of the Kathâ Sarit Sâgara are related some stories in which figure the same persons as in our narrative, but their relation to each other and the incidents differ widely from those related by Hemachandra. The persons mentioned in the Kathâ Sarit Sâgara are: Vararuchi and his wife Upakoshâ, the last Nanda and a false Nanda, Sakatâla their minister and his sons who starve in a dark dungeon, while he subsists on the scanty food permitted them, Chânakya and an obscure antagonist of his, Subandhu and Chandragupta. Very little that may claim to be historical, can be made out from these two traditions if traditions they may be called. Only thus much can be asserted with safety, that some centuries after the beginning of our era popular stories about the epoch of the Nandas and the

said that he admired the verses, which were not of Vararuchi's making, but were well known by all. He could even produce some girls who would recite Vararuchi's pretended composition. minister had seven daughters, namely Yakshâ, Yakshadattâ, Bhûtâ, Bhûtadattâ, Eṇikâ, Veṇâ, and Reṇâ. The first of these could repeat anything which she had once heard, the second could do so after two hearings, and so on. These girls were placed by the minister behind a curtain when Vararuchi recited a new composition of his, and then repeated the verses to the king. The latter, thinking himself deceived by Vararuchi, stopped his pension (20-29). The poet now secretly hid a machine in the Gangâ which, when touched, would jerk up a purse of one hundred and eight dinars previously deposited there. Taking his morning bath in the river he used to sing a hymn in praise of Gangâ, and moving the spring by his foot would catch up the purse, pretending it to be the gift of the goddess. The news of this apparent miracle spreading fast, at last reached the king who talked about it with his minister. To come to the bottom of this mystery, S'akatâla set a spy to watch Vararuchi, and thus discovered the whole trick. He caused the purse to be abstracted from the machine where Vararuchi had deposited it in the evening. Therefore when on the following morning Vararuchi tried, in the presence of the king and his minister, to play his trick again, he searched in vain for the purse. Then Sakatala exposed the trick and returned the purse to the utterly confounded poet (30-45). Vararuchi impatient of his defeat, learned from the servants of Sakatâla everything that passed in the minister's house. Once a servant girl told him, that at the impending wedding feast of Sakatâla's son, Srîyaka, the king would be among the guests, and that he would be presented with weapons, &c. Availing himself of this opportunity for his revenge, Vararuchi engaged some boys to recite everywhere a verse of his, stating that Sakatâla would kill Nanda and proclaim S'rîyaka king. Ere long this rumour came to the king's knowledge, who, in order to find out the truth, had the minister's house searched. The collection of weapons being there discovered confirmed the suspicion prevailing against the minister. The latter finding himself in disgrace and anxious to prevent the ruin of his whole

50

family, persuaded Srîyaka to kill him at the moment when he should prostrate himself before the king. He would at the same moment swallow a dose of strong poison, so that he would already be dead when his head should be struck off. Srîyaka consenting at last, everything came to pass as concerted (46-63).

The king, shocked by the atrocity of the deed, was informed by S'rîyaka that in punishing a traitor whose guilt was proved, he had but done the duty incumbent on every servant of the king. As a reward for this uncommon loyalty, the king offered him the seal of the prime minister, which he, however, declined in favour of his elder brother. Accordingly the same offer was made to Sthûlabhadra, who said that he would take the matter into consideration. Ordered to make up his mind without delay, his reflections took an unexpected turn; for, perceiving the vanity of the world, he resolved to quit its empty pleasures, and plucking out his hair he acquainted the king with his resolution. The latter, however, suspecting the sincerity of his intention, watched Sthulabhadra from a window of his palace, as he composedly went his way without even turning his nose when he passed rotting corpses. It was beyond doubt that Sthûlabhadra was no more worldly minded. He took dîkshû under Sambhûtavijaya (64-82). S'rîyaka having been then installed prime minister, longed to revenge the death of his father on Vararuchi who was now in favour with the court. For this end S'rîyaka acted in concurrence with Koshâ the courtezan with whom his brother had lived twelve years. persuaded her sister Upakoshâ with whom Vararuchi was in love at that time, to induce him to take to drinking liquor. This being accomplished, the minister seized the first opportunity that offered, to intimate to the king that Vararuchi was a drunkard, and as the king doubted whether this reproach had any foundation in truth, he promised to corroborate this assertion by proof. Accordingly when on the next morning the court had assembled, Sriyaka had beautiful lotus flowers distributed among all present. But the flower given to Vararuchi was sprinkled with a strong emetic so that by smelling it, he was forced to vomit the liquor he had drunk the night before. His guilt becoming thus notorious, he slunk from the court, reviled by all. He asked the Brahmans for

mi

pu

ter spi Th hi coi VO an as au ma

re hii we ine th a prâyaśchitta, and was ordered to drink molten lead, under the application of which the poor wretch of course died (83—109).

Sthûlabhadra led a pious life under the guidance of Sambhûtavijaya. Once at the beginning of the rainy season, three monks presented themselves before Sambhûtavijaya specifying the austerities1 which they intended to perform during the four months of the rainy season. The first monk took upon him to stay the whole season before a lion's den; the second to do so before the hole of a snake who killed one even by its look;2 the third would sit on a Persian wheel. When they had departed on their errand with the Superior's permission, Sthûlabhadra declared that he would live in the house of Koshâ, the courtezan, without trespassing his vows. The Superior seeing him equal to the task, permitted him to undertake it. Koshâ, believing that a return of love was the cause of Sthûlabhadra's visit, received him with great kindness and plied him with her charms and conversation. But his resolution and self-restraint was not to be conquered; on the contrary his piety made such an impression on her that she let herself be converted to the true faith. She vowed that henceforth she would belong to one man only, if the king should bestow her on one (109-132.) At the end of the rainy season, the three monks returned and were received by the Superior with the honour due to performers of difficult austerities; but Sthûlabhadra was welcomed with still more marked honour and greater praise. As the three monks ascribed the preference shown by the Superior to Sthûlabhadra to his partiality for the son of a minister, they were anxious to prove themselves his equals. On the next rainy season, therefore, the monk who had stayed before the lion's den announced his intention to spend four months in Koshâ's house. In spite of the Superior's objections he repaired to the courtezan's house and asked her permission to stay in her house. Koshâ, who at once guessed the ambitious monk's motive, resolved to give him a lesson. She easily conquered him by her charms, so

¹ Compare with this passage (down to v. 190) Rishimandalastotra, vv. 167—181. Appendices, p. 30 f.

 $^{^2}$ Cf. Kathâ Sarit Sâgara, Vol. I, p. 294 and note; Vol II, p. 464 and note. (TAWNEY.)

that he entreated her to return his love. But she replied, that being a courtezan, her love was to be had only for money. In order to procure with what to pay her, the infatuated monk went to Nepal, the king of which country gave a precious shawl to every monk on his first arrival. Having got the king's liberal gift, the man returned. On the route by which he was travelling, there halted a gang of robbers who kept a presaging bird. Now, when the monk approached, the bird said: "there comes a lákh." The robbers, keeping a sharp look out, were astonished to see only a monk. They searched him, however; but finding nothing on him, they set him free. Then the bird sang out: "there goes a lákh." Upon which the leader of the robbers, anxious to learn the truth, recalled the monk who confessed that he had concealed in his stick a precious shawl which he intended as a present for a courtezan. Being dismissed without further interference, he hastened back to his beloved Koshâ and presented her with the shawl. But she flung it in a gutter, and told the monk who deprecated her folly, that he was a still greater fool to allow his precious soul to sink in the mud of worldly passions. On which the monk repented and commenced a new life of austerities. It was about this time that Sambhûtavijaya died (133-169).

The king gave Koshâ to a charioteer, a favourite of his. As Koshâ continually praised Sthûlabhadra in his presence, he thought that by showing his skill, he would be able to gain her applause. To carry out his plan, he sat down in the garden and pierced a cluster of mangoes by an arrow; then hitting the end of the arrow by a second arrow, and that arrow by a third &c., he was at last able to draw the fruits towards him, and to deliver them to Koshâ without leaving his place. Koshâ, in order to show her skill, made a heap of mustard seed on the floor, and putting a needle in it, covered it by petals of flowers. She then danced on the heap without scattering the seeds or hurting her feet by the needle. Exceedingly pleased by this performance, her lover promised her any reward which she would ask and he could give. Koshâ, however, replied, that skill was nothing so very

¹ Comp. Av. Niry. XVII, 11, 34. (LEUMANN.)

wonderful, since it depended merely on practise. But the deed of Sthûlabhadra, she asserted, was of a different kind; for he had, of his own will, subdued his passion and not yielded to the greatest temptations. The charioteer, learning who Sthûlabhadra was, desired to serve him, and being further instructed by Koshâ, adopted the Jaina faith. Koshâ herself became a nun. About this time a famine of twelve years set in (170—193).

In Chanaka, a village of the Golla district, lived the Brâhman Chanin, a devout Jaina, whose wife was Chaneśvarì. Their son, who got the name Chânakya, had all his teeth complete? on being born. The monks being informed of this marvellous circumstance, foretold that the boy would become a king. But the father being rather of a religious turn of mind, desired to spare his son a lot which he considered dangerous to the well-being of the inner man. Accordingly to remove the omen he broke out the boy's teeth. Upon which the monks foretold that Chânakya would govern by proxy. Chânakya, growing up and becoming learned in all sciences, married a poor Brâhman girl. Once the wife of Chânakya went to her parents on the wedding of her brother. There she met her sisters who, being married to rich men, were fine ladies, while she made but a poor appearance,

¹ Compare Appendices, p. 13. These stories are taken, as Prof. Leumann informs me, from the Churni and Tikâ on the Âvasyaka Niryukti IX, 64, 38, VIII, 149, 2.

³ The same circumstance is told of Richard III. of England. See Henry VI. C. V. 6. 52,

[&]quot;Teeth hadst thou in thy head when thou wast born
To signify thou camest to bite the world."

See also line 74 of the same scene, and Richard III. IV, 4. 49. (TAWNEY.)

⁸ Of. the following story in the history of Rome, which lead to the enactment that one of the Consuls should always be a Plebeian: M. Fabius Ambustus, a Patrician, had two daughters, the elder married to Serv. Sulpicius, a Patrician, the younger to C. Licinius, a Plebeian. It happened that Sulpicius was Consular Tribune in the same year that Licinius was Tribune of the Plebs; and as the younger Fabia was on a visit to her sister, Sulpicius, returning home from the forum with his lictors, alarmed the Plebeian's wife by the noise he made in entering the house. The elder sister laughed

and was accordingly ridiculed by her rich relations. Greatly dejected, she returned home, and being earnestly questioned by her husband, she told him how she had been treated because of her poverty (194—213).

Chânakya, intent on making money, went to Pâțaliputra; for he had heard that Nanda was wont to make a very liberal present to renowned Brâhmans. Arrived at the court he sate down on the first chair which was the king's seat. As Nanda's son, entering together with the king, noted Chânakya's presumption, an attendant girl offered him another chair. Chânakya, however, did not rise, but put his drinking vessel on the second chair, his stick on the third, his rosary on the fourth, his Brahmanical cord on the fifth. Impatient at his arrogance, the girl in attendance kicked him from his seat. Upon which Chânakya, furious with rage, vowed that he would dethrone Nanda and destroy his power. He then left the town (215—226).

Remembering the prophesy that he should reign through the intervention of a nominal king, he searched for a person fit to play that part. Wandering about he arrived at the village of the feeders of the king's peacocks (mayaraposhaka). There he heard that the chief's daughter, who was pregnant with child, had a strange craving for drinking the moon. Chanakya promised to satisfy her, on condition that the child to be born should be handed over to him. The parents of the woman agreed, because they were afraid that if baulked in her desire she would miscarry. Chânakya now caused a shed to be constructed, the thatch of which had an opening. In the night when the moon shone through the opening and was reflected in a bowl of milk placed below it, he led the woman into the shed, and ordered her to drink the milk; and as she drank it in her delusion, a man on the thatch of the shed gradually covered up the opening. Thus the woman was satisfied that she had drunk the moon. In due time she gave birth to a boy who, from the circumstance just related, was called Chandragupta. Chânakya then continued to wander about in quest of means for procuring money (227-241).

at her ignorance; and the younger Fabia, stung to the quick, besought her husband to place her on a level with her proud sister. (TAWNEY.)

Chandragupta when playing with the children in his native village used to be acknowledged by them as their king. Chânakya on his first return to the village saw the boy, whom he did not recognize, playing his wonted part. In order to test his metal, he asked him for some present. The boy pointing to a herd of cows said, he might take them; he need not be afraid of the cowherds, as nobody would dare gainsay him. Chânakya, pleased with the pluck of the boy, learned from his playmates that he was Chandragupta. Promising him a kingdom, he carried him off (242 -252). With the money he had acquired, Chanakya levied troops and laid siege to Pâțaliputra. But his army being easily vanquished by the more numerous enemy, he and Chandragupta were forced to run away. Nanda, however, sent swift horsemen in pursuit of them. When one of the pursuers had nearly reached them, Chânakya, to save himself and Chandragupta, had recourse to a daring trick. Being on the bank of a lake, he assumed the posture of an ascetic, and ordered Chandragupta to plunge in the water. The rider coming up to the spot, asked Chânakya whether he had seen a young man running off. Chânakya silently pointed to the water. Upon which the soldier began to put off his armour previous to plunging into the water. Chânakya instantly seized the sword and struck off the head of the soldier. He then put Chandragupta before him on the horse, and continuing their flight, he asked him what he had thought when he had been pointed out by him to the soldier. Chandragupta replied, that he had thought the master would know best what to do, from which answer Chanakya gladly inferred that, as king, Chandragupta would be an obsequious master to his future minister. A second horseman who was on the point of overtaking them was despatched in a similar way by Chânakya, who this time made a washerman run away, by saying that the king had a grudge against his guild, and then resuming the work of the washerman (253-278). During their flight Chandragupta became hungry, and Chânakya left him in order to procure food in the next village. On his way he met a priest, and asked him what he had had for dinner. The priest replied

¹ Cf. the Boy-king in the Saga of Ardschi Bordschi and Vikramáditya's Throne (Sagas from the Far East, p. 252.) (TAWNEY.)

that he had eaten a mess of rice with thick milk. As Chânakya saw no other way to allay Chandragupta's he without, by further delay, exposing him to the danger of being ade prisoner; he ripped up the priest's belly, and extracting the food from the stomach gave it to the hungry boy (279—289).

At evening they reached a village, and going about in quest of food they came to the hut of a poor old woman who had just prepared the supper for her children. One of them greedily put his finger right in the middle of the dish, and being burnt began to cry. She railed at him for being as big a fool as Chanakya. Hearing himself alluded to in such terms, Chânakya entered the house and asked the woman the meaning of what she had just said. The woman replied that the child had burned his finger, because he would eat from the middle of the dish instead of from the outer part which was cool; in a similar way Chânakya had been defeated, because he had not secured the surrounding country before attacking the stronghold of the enemy (290-296). Profiting by the advice thus unconsciously given him, Chânakya went to Himavatkûta and entered into an alliance with Parvatakal, the king of that place, promising him half of Nanda's country, if he would aid him to subdue Nanda (297-300). They opened the campaign by reducing the outlying provinces. One town, however, was so well defended that they could not take it. Chanakya, therefore, secretly entered it disguised as a Tridandin monk. He saw there a temple of the Seven Mothers, and became persuaded that they were the tutelary goddesses of the town. When, therefore, the inhabitants, wearied by the long siege, asked him when the siege would be raised, he answered that it would be continued as long as the Seven Mothers were in the temple.2 The credulous people, there-

¹ In the list of the kings of Nepal, according to the Bauddha Parvatiya Vamsavalı (Ind. Ant. Vol. XIII, p. 412) the 11th king of the 3rd dynasty, that of the Kiratas, is Parba, apparently our Parvata; for, in the reign of the 7th king, Jitedasti, is placed Buddha's Visit to Nepal, and in that of the 14th, Sthunka, Asoka visited the country.

⁴ When king Kûnika was besieging Vaiśâlî, the hermit Kûlavâlaka assumed the disguise of a Tridandin and entered the city. The people asked him how long the siege would continue. He said it would continue until they dug up

fore, removed the idols from the shrine, and at the same time Chandragupta oe a Parvataka, acting on a hint from Chânakya, retired with flurrarmy to some distance. But after awhile, when the inhabitants were rejoicing over their regained liberty, they returned and took to town by surprise (301-310). After having devastated the country, the allies laid siege to Pataliputra, and at last forced the enemy to capitulate. Nanda, throwing himself on the mercy of Chânakya, was permitted to leave his kingdom, carrying with him all that he could place on one car. Accordingly he put his two wives and a daughter on his carriage, and loading it with treasures, he drove off. Meeting on the road with Chandragupta, the princess instantly fell in love with him, and on her father's advice she selected him for her husband by the rite of svayamvara. She got down at once and began to climb into Chandragupta's carriage, in doing which, however, nine spokes of the wheel broke. Chandragupta would have turned her off, but Chanakya prevented him, saying that the accident was very auspicious, as it portended that the new dynasty would flourish during nine generations (311-326).

In the palace of Nanda, whose treasures Chandragupta and Châṇakya divided between themselves, was a beautiful girl, whom the king had, since her birth, fed on poison. Parvata falling in love with this girl, took possession of her with Châṇakya's consent. When, at the wedding ceremony, he seized her hand before the sacred fire, the poisonous sweat penetrated through his skin and at once took effect. Collapsing, he called out for the doctors, but Châṇakya preventing Chandragupta from fetching them, Parvata was soon a dead man. Thus Chandragupta got possession of Nanda's and Parvata's kingdom. This happened one hundred and fifty-five years after the Nirvâṇa of Mahâvìra (326—339).

As some of Nanda's followers continually committed daring robberies, Chânakya searched for a man who should be able to restore order. He selected for this purpose a weaver, whose

the stûpa of the hermit Suvrata, which he saw protected the city from capture. Kûnika withdrew his army, as in the text, and then returned and took the city. (Sanskrit College MS. of the Kathâ Kośa folio 71B.) (TAWNEY.)

² See the Kathâ Sarit Sâgara, Vol. I. p. 149 and note. (TAWNEY.)

resolution he had found out in observing him laying fire to such places in his house as were nests of bugs. This man proved equal to his task, for he succeeded in putting to death all robbers (340—346).

Chânakya had an old grudge against the inhabitants of a village who had once refused him food. He now gave them an order which could be interpreted in two ways. When the men had done what they thought they were bidden to do, Chânakya could charge them with disobeying him, and under this pretext he had the village burnt down together with all its inhabitants (347—351).

Chandragupta's treasury having by this time become almost empty, Chânakya was anxious to fill it again. He, therefore, invited the rich to gamble with him. Through staking a cup filled with dînârs against a single dînâr, he easily won great sums as he employed forged dice. But as even this operation took too much time, he hit on the following plan. He invited the richest merchants to a party; when all were in their cups, he sang a stanza in which he boasted of his luck, his influence with the king, &c., and there the musicians sounded a flourish. The guests, excited by the example he had set them, sang in their turn, stanzas in which each man boasted of his wealth. Chânakya thus learned the extent of their means, and used this knowledge to fill the king's treasury (352—376).

The Achârya Susthita lived in Chandragupta's capital, when a famine, which lasted twelve years, forced him to send his Gana to some other country. Two young pupils of his unable to bear the separation from their teacher, returned after awhile, but soon severely suffered from the scarcity of food. Having learned the art of making themselves invisible by rubbing their eyes with a miraculous ointment, they secretly determined to procure food by this art. Unseen by anybody, they entered the palace, and sitting by the side of the king, ate from his plate. They thus daily shared

A similar story is told about a low minstrel of Cologne whose house swarmed with bugs. He set it on fire and danced before it, singing to his fiddle to this effect: "if this will not do for the bugs, the devil may know what is more effective."

the king's dinner. But the diminution of his food soon told upon the king, he grew thinner every day. At last Chânakya being alarmed by these symptoms, directly questioned the king. latter owned that though plenty of food was always set before him, he did scarcely get half of it, the rest disappearing by some unseen cause. In order to discover it, Chânakya had the floor of the dining-hall strewn with a very soft powder, in which at the next dinner the imprints of human feet became visible. By this means he made sure that somebody was the constant guest of the king, and he correctly guessed that the man must have made himself invisible by applying a miraculous ointment to his eyes. On the next day, therefore, when the king was at his dinner, Chânakya caused the room to be filled with a thick smoke which brought the tears to the eyes of all present. Thus the miraculous contment being washed down from the eyes of the two monks, they suddenly were seen sitting near the king and eating from his plate. All were dumb-founded in spite of their resentment; but Chânakya afraid of offending the church, addressed the intruders as heavenly saints and dismissed them. Chandragupta thought himself degraded for having eaten food left over by somebody else, but Chânakya allayed his misgivings by saying that it was highly meritorious to feed monks. Afterwards, however, he complained about the two monks to the Acharya who laid the blame on the laity; for, he said, by neglecting the duty of charity, they forced the monks to help themselves as well as they could. His arguments induced Chânakya henceforth liberally to give alms to the monks (377-414).

1As Chandragupta patronised the heretic teachers, Chânakya tried to persuade him that they did not deserve his favour because they were given to sensual pleasures. Though the king affirmed that he placed implicit trust in his minister's words, still he insisted on having the charge proved. Chânakya, accordingly, invited all heretic teachers together to expound their doctrines in the king's presence. They gladly obeyed his orders, and were conducted to a part of the palace facing the queen's apartments, near which the

¹ Compare Âv. Niry., XX, 18-19, 2, 4. (LEUMANN.)

floor was strewn with a fine dust. These men finding that the king had not yet arrived, stole to the seraglio and glanced through the windows at the women, till the king came to hear their discourse. After their departure, Chanakya proved by the traces of their feet, that they had been looking at the women. The Jaina teachers, however, who were invited on the next day, remained in their seats from the beginning till the end of their visit, and this time, of course, the dust on the floor in front of the windows was found untouched. Chandragupta seeing this proof of the sanctity of the Jaina teachers, henceforth made them his spiritual guides (415-435). On Chânakya's order, the food of Chandragupta was mixed with a gradually increased dose of poison, so that in the end even the strongest poison had no effect upon him. Once the queen Durdharâ who was big with child was dining with the king, when Chanakya came upon them. Observing that the poison almost instantly killed the queen, he ripped open her womb and extracted the child. He had been nearly too late; for already a drop (bindu) of the poison had reached the boy's head, who, from this circumstance, was called Bindusara. In ripe age he was placed on the throne by Chânakya on the decease of his father who died by samâdhi (436-445).

Chânakya had adopted Subandhu as his colleague, but this ambitious man anxious to become prime minister himself, warned Bindusâra not to trust Chânakya, because he had ripped open the belly of the queen, his mother. The king, learning on inquiry, that this charge against Chânakya was true, began to hate him. The fallen minister, however, feeling that his life was drawing to its close, and being therefore indifferent to worldly interests, resolved that after his decease his enemy should not enjoy his victory. He laid his plan in the following way: Having pronounced strong spells over exquisite perfumes, he placed them, together with some lines written on bhûrjapatra, in a well-varnished casket; this he put in a chest, which he carefully locked and hid in his house. Having done this, he distributed his riches among the poor, and retired to a dunghill near the town, there to starve himself to death. About this time the king, who had learned the details of his mother's death, repented of his inconsiderate ingratitude towards the benefactor of his

race, and went to Chânakya, imploring him to resume his office. But finding him firm in his purpose, the king vented his anger on Subandhu, who pleaded his innocence and offered to pacify Chânakya. He actually visited him, but while he made a show of paying his compliments to him, he contrived to put a faintly burning charcoal among the dry dung. The dunghill soon caught fire, and the great minister was consumed in its flames (446—469).

CANTO THE NINTH.

With the king's consent Subandhu took possession of Châṇakya's house. Searching it for hidden treasures, he came on the chest and forced its locks; it yielded the casket. When he had burst it open, a delicious smell spread about, which he eagerly inhaled. At last he found the bhûrjapatra, which he supposed to contain the inventory of the looked-for treasures. But he was greatly alarmed by the perusal of the lines written on it; for they briefly stated that whoever, not leading the life of an ascetic, should smell the perfume must die by it. Subandhu tried the effect of the perfume on somebody else, and as that man died, though he was plied with all sorts of antidotes, he saw no other way of escaping a similar lot, but to turn monk. But as he conformed to monastic life in appearance only, he became the object of contempt wherever he went (1—13).

On Bindusâra's decease, his son Aśoka-śrî ascended the throne. He sent his son and presumptive heir, Kuṇâla, to Ujjayinî, there to be brought up. When the prince was eight years old, the king wrote (in Prâkrit) to the tutors that Kuṇâla should begin his studies (चिपेच). One of Aśoka's wives who wanted to secure the succession to her own son being then present, took up the letter to read it, and secretly putting a dot over the uchanged चिपेच into चिपेच, i. e., "he must be blinded." Without re-reading the letter, the king sealed and despatched it. The clerk in Ujjayinî was so shocked by the contents of the letter, that he was unable to read it aloud to the prince. Kuṇâla, therefore, seized the letter and read the cruel sentence of his father. Considering

¹ See Indian Antiquary for 1881, Vol. X, p. 190. (TAWNEY.)

that as yet no Maurya prince had disobeyed the chief of the house, and unwilling to set a bad example, he stoutly put out his eyesight with an hot iron. Great was the king's grief when these news reached him. For he dearly loved Kunâla, and he had intended him for his successor. But now he had to give up what hopes and plans he had formed; for Kunâla's blindness definitely disabled him from reigning. The king gave him a rich village on the revenue of which he might comfortably live, and placed the son of the rival queen in the residency of Ujjayinî (14—34).

In the course of time S'arachchhrî, the wife of Kuṇâla bore him a son for whom he decided to secure the succession. Disguised as a minstrel he went to Pâțaliputra and won the hearts of the people by his fine voice. At last the king heard of the famous blind minstrel, and ordered him to perform in his presence. Kunâla, exhibiting his art, sung a lay to that effect that Aśoka's blind son claimed his penny (râkinî). On the king's question who he was, he made himself known. The king pushing aside the curtain behind which he had been concealed, now recognised and tenderly embraced his son. He promised to grant him whatever he should ask. Kunâla merely repeated that he claimed his "penny." Being then informed by the ministers that princes denoted the kingdom by "penny," Aśoka sadly objected that being blind Kunâla never could ascend the throne. Thereupon the latter said, he claimed the kingdom not for himself, but for his son. "When" cried the king "has a son been born to you?" "Just now" (samprati) was the answer. Samprati, accordingly, was named Kunala's son, and, though a baby in arms, he was anointed Aśoka's successor, after whose demise he ascended the throne and became a powerful monarch. Samprati was a staunch Jaina (35-54).

¹A dreadful dearth prevailing about this time forced the monks to emigrate as far as the seaside. During these unsettled times they neglected their regular studies, so that the sacred lore was on the point of falling into oblivion. The Sangha therefore reassem-

¹ Compare Âv. Niry., XVII, 11, 35 f. There is this difference that only two and not four adhyayanas, viz., the bhâvaná and vimotti are mentioned. (LEUMANN.)

bling in Pataliputra when the famine was over, collected the fragments of the canon which the monks happened to recollect, and in this way brought together eleven angas. recover the Drishtivada, the Sangha sent two monks to Bhadrabâhu in Nepal commanding him to join the Council. Bhadrabâhu, however, declined to come, as he had undertaken the mahaprana vow which it would take twelve years to carry out; but after that period he would in a short time teach the whole of the Drishtiváda. Upon receiving this answer, the Sangha again despatched two monks who should ask Bhadrabâhu what penalty he incurred who disobeyed the Sangha. If he should answer: "excommunication," then they should reply that such was to be his punishment. Everything coming about as foreseen, Bhadrabâhu requested, that out of consideration for his vow, the Sangha should send him some clever monks to whom he would daily deliver seven lessons at suitable times. Accordingly five hundred monks, with Sthûlabhadra as their leader, were sent to Bhadrabâhu. But all of them, except Sthûlabhadra, becoming tired by the slowness of their progress, soon fell off; Sthûlabhadra alone stayed out the whole term of his master's vow. At the end of it he had learned the first ten Pûrvas (55-76).

The seven sisters of Sthûlabhadra, paying their reverence to Bhadrabâhu after his arrival in Pâţaliputra, asked him where their brother stayed, and were directed to some temple. On their approach Sthûlabhadra transformed himself into a lion, in order to gratify his sisters with the sight of a miracle. Of course the frightened girls ran back to the guru to tell him that their brother had been devoured by a lion. Bhadrabâhu, however, assured them that their brother was alive, and so they found him on their return to the temple. The eldest of the sisters then proceeded to give him the following account of their adventures (77—83).

Srîyaka who had entered the order together with his sisters was too weak to keep the prescribed fasts. She had, therefore, tried to accustom him to them by making him promise to protract his fast from one term to another and again to another; but his

¹ See above, p. 51.

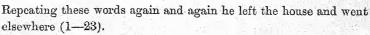
strength at last gave way and he died. She had reproached herself with having caused his death, and though the Sangha had declared her free from all guilt, she would not be satisfied without an absolving sentence from a Jina. The Sangha, therefore, by joining in a common penance, induced a S'âsanadevatâ to carry her to Sîmandharasvâmin. This Jina had not only confirmed her innocence, but had also taught her four sacred texts: the Bhâvanâ Vimukti, Ratikalpa, and Vichitracharyâ. On her return to the Sangha, who had remained in the same posture (râyotsarga) for the whole time, she communicated these texts to the community. The first two texts were added to the Âchârânga Sûtra, the remaining two to the Daśavaikâlika Sûtra! (84—100).

When his sisters had left Sthûlabhadra, he went to Bhadrabûhu for his daily lesson. But the latter refused to teach him any more, as he had become unworthy of it. Sthûlabhadra replied that he remembered no sin since his ordination, but on being reminded by him of what he had done, he fell at his feet and implored his forgiveness. Bhadrabâhu, however, would not take up his instruction. Even the whole Sangha could only with great difficulty overcome his reluctance. He at last consented to teach Sthûlabhadra the rest of the Pûrvas on the condition only that they (viz., the four last Pûrvas) should not be handed down by him to anybody else. On Bhadrabâhu's death, 170 years after the Nirvâṇa, Sthûlabhadra became the head of the church (101—103).

CANTO THE TENTH.

Sthûlabhadra once visiting S'râvastî preached there in a suburban park. In the crowd of faithful hearers he missed his old friend Dhanadeva, and to inquire after him he went to his house. Dhaneśvarî, his friend's wife, received him with deep respect, and told him that her husband had lost all he possessed, and was now travelling about as a trader. Sthûlabhadra knowing by his superior knowledge that an immense treasure was hidden below a pillar of the house, stretched out his hand in that direction, saying, "Lo, such is this house, such your husband's trade, and such is this "!

¹ See Appendix, p. 36.

On his return Dhanadeva rejoiced to hear of Sthûlabhadra's visit, all details of which greatly interested him. When the strange words and gestures of his holy friend were related to him, he guessed at once their true meaning, and dug up the pillar so significantly pointed at by his friend. Of course he found there such a treasure that he became one of the richest men. In order to thank his benefactor, he went to Pâţaliputra, and was converted by him to the Jaina faith (24—35).

Sthûlabhadra had two disciples, Mahâgiri and Suhastin. Because they were brought up by the Yakshâryâ,¹ the word ârya was prefixed to their names. They were taught by Sthûlabhadra the ten Pûrvas—for the last four Pûrvas he was forbidden to teach. After their teacher's decease they succeeded to his place (36—40).

CANTO THE ELEVENTH.

After some time Mahâgiri made over his disciples to Suhastin and lived as a Jinakalpika, though the Jinakalpa had by that time fallen into disuse. Preaching everywhere the Law he came to Pâţaliputra (1—5).

²The merchant Vasubhûti, who had been converted by Suhastin, did his utmost to bring over his kinsmen to his new faith; but they would not be converted without the concurrence of an Âchârya. Suhastin, therefore, yielding to the entreaties of Vasubhûti, came to the house of the latter, and began to expound the Law. Just then Mahâgiri, chancing to enter the same house, Suhastin, with

¹ Evidently Sthûlabhadra's eldest sister is intended.

The eleventh Canto centains seven stories I, vv. 1—22; II, vv. 23—38 and 55—82; III, vv. 39—54; IV, vv. 83—102; V, vv. 103—123; VI, vv. 124—126; VII, vv. 128—177. An eighth legend about Suhastin and Mahâgiri has been inserted in the ninth Canto vv. 14—54. Stories I, VI, VII, belong to the Âvaśyaka Literature; VII, is, however, not mentioned in the Âvaśyaka Niryukti, but the Chûrni names as its authority for it the Uttarachúliyâ. The same story is incorporated in the Jaina version of the Simhâsana dvâtrimśikâ (cf. Indische Studien XV, 290 f.). Stories II—V are related in the Chûrni and Bhâshya belonging to the Brihat Kulpa Sûtra and the Nisîtha Sûtra. In the same works is found the eighth story. (Leumann)

marked deference, rose and greeted him to the utter astonishment of Vasubhûti who could not imagine that anybody did rank above Suhastin. The latter, however, declared Mahâgiri to be the holiest of men because of his austerities; for he did only eat the offal of food, and if he could not get that, he would not break his fast. After this interruption Suhastin accomplished the conversion of Vasubhûti, and returned to his place (6—15).

On Vasubhûti's suggestion his kinsmen always kept some remnants of their meals in store for Mahâgiri, in case he should beg at their doors. The saint, however, by dint of his superior knowledge perceived at once that the alms offered him were unacceptable, because they were especially reserved for him. He, therefore, severely rebuked Suhastin for having caused this nuisance, but at last he forgave him on his promise never to give him any more annoyance (16—22).

During a visit of Suhastin in Ujjayinii a procession of Jivantasvâmin's image took place. Suhastin and Mahâgiri, having come to that town, followed the sacred car together with the whole community. When the procession passed the palace, Samprati intently regarded Suhastin, whose very prepossessing appearance struck him as having been familiar to him in some far off period. But while he racked his memory, he suddenly swooned. With his returning breath came the remembrance of his meeting with Suhastin in his preceding life. Eagerly hastening to, and prostrating himself before him, he professed his faith. On his question whether Suhastin also did recognise him, the latter answered in the affirmative and proceeded to relate their former meeting (23-38). Once,2 he said, he and Mahâgiri were staying in Kauśâmbî. Although there was then a dearth, the laity continued to provide the monks with food. When on some day they returned from their begging tour, a starving vagabond begged food of them. They excused themselves, however, by saying that they could do nothing without the consent of their superior. The vagabond, therefore, went up to Suhastin who, foreseeing that this man in

Compare Rishimandalastotra, v. 184, Appendices, p. 32.

² Compare Rishimandalastotra, v. 185, Appendices, p. 32.

future times, would become a patron of the church offered him food on condition that he should first take the vows. Complying with this demand, the beggar received plenty of food; but he gorged himself with it to such a degree that he was suffocated. He died in the following night, and was born again as Kuṇâla's son, the present king Samprati (39—54).

The king looking up to Suhastin as his greatest benefactor, was converted by him to the true faith, and henceforth strictly performed all duties enjoined to the laity. He further showed his zeal by causing Jina temples to be erected over the whole of Jambûdvîpa (55—65).

During Suhastin's stay in Ujjayinî, and under his direction, splendid religious festivals and processions in honour of the Arhat were celebrated, and great was the devotion manifested by the king and his subjects on this occasion. The example and advice of Samprati induced his vassals to embrace and patronise his creed, so that not only in his kingdom but also in the adjacent countries the monks could practise their religion (66—83).

In order to extend the sphere of their activity to uncivilized countries, Samprati sent there messengers disguised as Jaina monks. They described to the people the kind of food and other requisites which monks may accept as alms, enjoining them to give such things instead of the usual tax to the revenue collectors who would visit them from time to time. Of course these revenue collectors were to be Jaina monks. Having thus prepared the way for them, he induced the Superior to send monks to those countries, for they would find it in no way impossible to live there. Accordingly missionaries were sent to the Andhras and Dramilas, who found everything as the king had told. Thus the uncivilized nations were brought under the influence of Jainism (89—102).

Remembering that in his preceding life he had been a starving beggar, Samprati gave order that at the gates of the town the needy should be supplied with food and drink. The remnants of the food which the cooks used to eat themselves, he caused to be reserved for the monks, and compensated the cooks with money. Such was the religious zeal of the king, that he ordered the merchants to give the monks gratis all things they should ask for,

and to draw on the royal treasury for the value of the goods. It may be imagined that the merchants did not hesitate to obey the liberal king's order (103—112).

Although the alms with which the monks were thus supplied, are expressly forbidden by the rules of the church, Suhastin, afraid to offend the zealous king, dared not make any opposition. Mahâgiri, therefore, severely blamed Suhastin, and resolved definitely to separate from him. For, as he said, there was an old prophecy that after Sthûlabhadra the conduct of the Jainas would deteriorate. Accordingly after saluting the image of Jivanta-svâmin he left Avanti and went to the Tîrtha Gajendrapada, i. e., the footprints of the elephant on which Indra rode to attend the sermon of the last Arhat when he converted Daśarnabhadra. There, starving himself to death, he reached svarga. Samprati dying at the end of his reign, during which he continued a patron of the Jainas, became a god and at last he will reach Siddhi (113—127).

Suhartin, returning after an absence of some time to Ujjayinî in order to pay homage to Jîvantasvâmin, sent two of his pupils into the town to procure lodgings. A merchant's wife, Bhadra, offered them a spacious stable of which Suhastin gladly took possession. While in the evening he repeated the Nalinigulma Adhyayana to the monks assembled in the stable, Avantisukumâla, Bhadrâ's son, amused himself with his wives on the top of the house. Listening to Suhastin's description of the Nalinîgulma, he suddenly remembered having in a former existence lived as a god in that realm. He went down to Suhastin and asked him for diksha, in order that on his death he might return to that delightful place. Suhastin refused to comply with his wish on account of the young man's delicate health; but as the latter persevered, he ordered him first to obtain the consent of his relations, which, however, was withheld from him. Avantisukumâla, therefore, of his own will, plucking out his hair and assuming the appearance of an ascetic, presented himself before Suhastin who in order to prevent such irregularities, consented to ordain him in due form (128-148).

Compare Rishimandalastotra, vv. 186, 187, Appendix, p. 32.

As Avantisukumâla's constitution rendered him unable long to sustain the hard life of an ascetic, he at once asked and got permission to end his earthly career by self-starvation. He, therefore, went to a Kanthârika grove in a burial-ground, his delicate feet bleeding as he walked on, and there laid down in religious contemplation. Meanwhile a female jackal with her young ones licked the bloody footprints, and following them came up to Avantisukumâla. The hungry beast now began to gnaw the feet, to eat the legs, to feed on the entrails of the young monk who, out of compassion with all living beings, did not chase away his tormentors. Dying at last, his soul was transferred to the Nalinîgulma while the gods celebrated a festival over his corpse (149—162).

The wives of Avantisukumâla, learning from Suhastin the death of their husband, communicated the sad news to Bhadrâ, who, bewailing the lot of her son, went to the burying place. Having burnt her son's corpse on the bank of the Siprâ, she and her daughters-in-law took the vows with the exception of one who was big with child. The son, to whom the last-mentioned widow gave birth, built a magnificent shrine on the spot where his father so manfully had faced death. This temple still exists famous in the world as the temple of Mahâkâla.

In the course of time Suhastin left this world starving himself to death and entered heaven (163—178).

CANTO THE TWELFTH.

After Suhastin, Vajrasvâmin became the head of the church. In Tumbavana, a village in the Avantî district, there lived about that time a pious layman, Dhanagiri, who had made up his mind to become a monk. Whenever, therefore, his parents would marry him to some girl, he informed her family of his intention. In spite of this discouragement, the merchant Dhanapâla's daughter, Sunandâ, whose brother Ârya S'amita had been ordained by Simhagiri, insisted upon becoming the wife of Dhanagiri. Soon

¹ The story of Vajra is epitomised in the Âvasyaka Niryukti, VIII, 40 ff. The verses have been inserted in the Rishimandalastotra, see Appendices, p. 33 ff. vv. 196—204.

after the marriage, she became big with child, the soul of which was that of a Vaiśramana Sâmânika god who, on the Âshţâpada hill, had listened to Gautamasvâmin's delivering the Pundarîkâdhyayana. Upon this, Dhanagiri, true to his purpose, left his wife and was ordained by Simhagiri (1—20).

Sunandâ in due time gave birth to a boy who was endowed with preternatural gifts. A short time after his having come into the world, he overheard the conversation of the ladies who attended his lying-in mother, and learned from it that his father had become a monk. Though still a baby he desired to share his father's lot. He, therefore, did his utmost to tire out his mother's patience by continually crying, notwithstanding all sorts of artifices were employed to amuse him (21—30).

Six months after the boy's birth, Simhagiri came to that place together with his disciples Dhanagiri and Âryaśamita. Just when the two disciples asked Simhagiri's permission to visit their relations, he happened to observe a good omen. Accordingly he enjoined them to accept whatever should be offered them. As soon as the two monks arrived at Sunandâ's house, her relations, who were thoroughly tired of the troublesome boy, advised her to get rid of her burden by leaving him to the care of his father. Dhanagiri gladly carried off his son, after he had been legally made over to him before witnesses (31—44).

The boy, ceasing at once to cry, was brought by the two monks to Simhagiri. But he was so preternaturally heavy that his father's arms were quite stiff from carrying him, and Simhagiri, too, who afterwards took him up, was scarcely able to hold him. He thought that he had a thunderbolt in his hands, for with reason the boy got the name of Vajra, i. e., thunderbolt. The nuns gave him in charge of the women in their lodging, under whose care he grew up an exemplary boy and became the favourite of all who knew him. When Sunandâ saw him so different from what he had been, she reclaimed him as her own. But the women to whom the Vajra had been entrusted, would not give up their charge; they allowed, however, the mother to see and nurse her boy in their own houses (45—68).

In the Achalapura district between the rivers Kanyâ and Pûrnâ

there lived some Bráhmanical ascetics of the Tâpasa sect. One of them, anointing his feet with a magical unguent which enabled him to walk on the water as if it were dry land, used to visit the town to the wonder and astonishment of the inhabitants. On the strength of this miracle, the real cause of which he concealed, he maintained the superiority of his religion and abused Jainism. Ârya S'amita, therefore, who discerned the nature of his deceit, was anxious to show him up as an impostor and to vindicate the true faith. On his advice a rich S'râvaka invited the Tâpasa to a splendid dinner, and in apparent devotion, begged to wash his feet. He rubbed the feet so thoroughly that no atom of the magical ointment was left on them. Accordingly, when after the dinner the Tâpasa, trusting that not all the ointment was gone, attempted to cross the river as usual, he at once sunk down in the water, hooted and laughed at by the crowd on the shore. Arya S'amita then bade the banks of the river meet, and thus stepped on the opposite shore. This miracle made such an impression on the Tapasas that they changed religion and became Jaina monks. They are mentioned in the scriptures under the name of Brahmadvîpikas, because they lived in Brahmadvîpa (69—99).

During a visit of Dhanagiri to his native place, Sunandâ reclaimed her boy who was then three years old. But the father was not willing to surrender Vajra to her, as she had of her own will given up all rights in her child. The king, to whom the case at last was referred, declared that the boy should belong to the party whose call he would obey. The monks being placed on the right hand of the king, and Sunanda on the left, it was decided that the mother should first try her chance. In vain she tried to allure the boy with playthings, promised him everything, implored him to come to her: Vajra did not stir from his place. But when, in his turn, Dhanagiri told him to take up the broom, if he had once wished to become a monk, Vajra at once obeyed, and getting on his father's knees never so much as took off his eyes from the broom. Sunanda was deeply distressed by the ruin of her hopes and by the prospect of her loneliness; for her brother and her husband were already monks, and her son would become one in time. She, therefore, resolved to retire from the world, and entered the order. Vajra was

brought up by the nuns, from whom¹ he, without effort, acquired the knowledge of the Angas; but in his eighth year he was transferred to the care of the monks (100—138).

During a journey to Avantî, on which Vajra accompanied his guru, a heavy shower of rain drove them to the shelter of a Yaksha shrine. Some Jrimbhaka gods, friends of Vajra in a former life, thought his present situation an opportunity for putting his character to the test. Producing by magic an encampment in which all sorts of goods were laid out, they assumed the form of merchants and invited the Achârya to get his alms from them. The latter, however, sent Vajra who presently returned, because nearly imperceptible drops of rain were still falling. The gods then caused the rain entirely to cease, upon which Vajra again sallied out to collect alms. But from the nature of things offered and the demeanour of the donors, he inferred the latter to be gods from whom he, as a Jaina monk, was not allowed to accept alms. Being pleased with the correctness of his conduct, the gods made themselves known to him and gave him the Vaikriya spell. On another occasion the gods disguised as merchants offered him pots filled with ghi. But Vajra again found out who the donors were and refused the alms. This time he was rewarded by the Akasagâminî spell² (139-160).

Vajra's memory was such that he soon had mastered the whole canon; still he hid his knowledge from his superiors, and behaved so that he was considered rather a lazy scholar. Once when the monks had gone out and had left him to mind their lodging, he arranged the cushions of the monks in a circle round him, and sitting down in the centre, recited some parts of the scriptures as if he was teaching. Meanwhile the guru returned and overheard Vajra. He at once became aware that he had been thoroughly mistaken about the boy, who was indeed master of almost the whole sacred lore. In order not to surprise Vajra, he went back some

¹ The text has पठदांधें°, I think we should read पठदांथें।°.

² The possession of magic spells appears to be attributed to Vajra in the legends, because the sign of the Vajra is made much use of by the professors of the occult art.

distance and made a noise to apprise Vajra of his coming. When he entered, everything was in its proper place, and Vajra came forward to wash his superior's feet (160—178).

The guru now resolved to place Vajra in the position amongst his fellow disciples which he deserved. He therefore went on a journey for some days, appointing Vajra as his substitute. The monks dared not protest, and installed Vajra as their teacher. To their utter astonishment he delivered the different texts with great readiness, and performed his duty so well that the monks profited more by a few of his lessons than by a long course of study. They not only admitted as much to the Achârya on his return, but also begged him to give them Vajra for their teacher. The guru, however, objected because Vajra had acquired his knowledge piecemeal. He, therefore, taught him the sacred scriptures in their regular order and imparted him all the knowledge he possessed (179—207).

Simhagiri who went to Dasapura, remembering that Bhadragupta in Ujjayini was master of the ten Pûrvas, sent Vajra to him that he might complete his knowledge of the sacred books. In the night after his arrival in Ujjayini, which Vajra passed outside the town, Bhadragupta dreamed that his bowl filled with milk was emptied by a stranger. He, therefore, told his disciples, who in vain tried to interpret his dream, that somebody would arrive who would learn from him the sacred lore. Soon afterwards Vajra arrived, and was most cordially received by Bhadragupta, who readily imparted to him the knowledge of the ten Pûrvas. The object of Vajra's mission having been accomplished in a short time he returned to Dasapura and joined his guru. The latter permitted him to teach the Pûrvas, which event the gods celebrated by showering down a rain of flowers. Simhagiri, after having made over to Vajra his gana, put an end to his earthly career by self-starvation. Vajrasvâmin then travelling about in company with five hundred monks preached the Law; wherever he went, he was admired and praised by all (208-241).

Rukminî, the daughter of the merchant Dhana in Pâțaliputra, heard the nuns, who were lodged in the stable of her parents' house, continually singing the praises of Vajra. By this she was

so impressed in his favour that she vowed to marry none but him. If she could not get him for her husband, she said, she would enter the order to share his lot (242—250).

About that time Vajra accompanied by many monks went to Pâțaliputra. The king of that town hastened to meet him, but he could not make him out in the crowd of his followers, for all of them appeared to him to be beings of a higher order. When Vajra was pointed out to him, he humbly bowed to him and attentively listened to his sermon. Returning to the seraglio, he related to the queens his meeting with the saint, and easily induced them to pay a visit to Vajra (251—272).

Rukmini, who had heard of Vajra's arrival, implored her father Dhana now to give her in marriage to Vajra. Dhana, therefore, had her splendidly decked out and took enormous treasures with him in order to make Vajra accept his offer (272—280).

On the preceding day Vajra had been preaching, and the people were so much impressed by his many accomplishments that they wondered what would be the effect, if Vajra's outward appearance were in harmony with his mental perfection. The saint who had reduced his natural splendour in order not to cause any disturbance, was aware of the thoughts of the people; assuming therefore his true form, he appeared seated on a beautiful lotus; but after having produced a great sensation, he prudently resumed a more humble appearance. Thus the king and all the people came to know of Vajra's magical powers (280—291).

Dhana then addressed Vajra and offered him his daughter, at the same time promising him great riches as Rukminî's dowry. Vajra, however, smilingly declined the offer, but he advised the noble girl to become a nun. Rukminî of course did as she was bidden, and many besides her were awakened to the knowledge of truth (292—306).

Vajra, who possessed the Padânusriti Vidyâ since his very birth, extracted from the Mahâparijñâ Adhyayana of the Âchârânga Sûtra the Âkâśagâminî Vidyâ³ which enabled him to go through

³ Above XII, 160, we are told that the gods gave to Vajra the Âkâśagâminî Vidyâ, while in this place he gets it himself from the Achârânga. We are

the air wherever he listed; but he resolved to keep the knowledge of it to himself (307-310).

Once when Vajra travelled in Northern India a dreadful famine caused incredible distress; the people were starving, the country swarmed with famished vagabonds, and the monks could scarcely obtain any alms. As the Sangha implored Vajra to save the faithful, he produced by magic a very large carpet on which he bade all monks stand. The carpet flew up in the air with the Sangha assembled on it. At that moment Datta, a layman, who had been Vajra's host, cried to be taken with the rest, tearing out his hair, so that he might be regarded as a monk. Vajra, out of consideration for the man's religious zeal, made him ascend the magical carpet, which then pursued its journey, while the gods and genii of the upper regions hastened to worship the saint. At last the carpet landed the travellers in the town Purî (311—334).

The king of that town was a Buddhist, and so were part of the inhabitants, while the majority of them were Jainas. As the two rival sects were continually competing with each other, the Jainas, being richer than their rivals, bought up all flowers so that the Buddhist could get none to offer in their temples. But the Buddhists induced the king to issue a strict order that no flowers should be sold to the Jainas. In this calamity the latter entreated Vajra to help them; for the Paryushaṇāparvan was drawing near, when the laity used to worship the images of the Arhats with flowers (335—350).

Promising his aid, Vajra went through the air to the town of Maheśvara, and entering the park of Hutáśana he met the gardener Tadit who was a friend of his. Feeling greatly honoured by Vajra's visit, the gardener inquired with what he could serve him, and being told that flowers were wanted, he promised

not explicitly told what the Padânusriti is. But I make no doubt that the word is a wrong translation from Prâkrit. For payânusârî may be padânusrîn or padânusmârin (cf. jâîsara=jâtîsmara). Vajra remembered every word that he had heard of XII, 161.

A flying carpet is found in Syrische Märchen by Prym and Sorin, p. 79 of the translation. (TAWNEY.)

twenty lakhs of flowers. Vajra ordered him to have them ready against his return, and then flew through the air to the Himâlaya, and thence to the Padmahrada, the residence of Srîdevî. There he met the goddess who held in her hand a lotus to worship the gods with, but she gladly gave it to Vajra when he asked for it (361—374).

Returning to Hutasana's park he produced by magic a divine car, in which he placed the lotus given by Srî, and round it the twenty lakhs of flowers brought together by his friend Tadit. Accompanied by the Jrimbhaka gods in their cars, whom he had called up to attend him on his journey through the air, he travelled towards Purî. When he and his train were just above the town, the Buddhists believed that the gods descended from heaven to worship the Budhha images. But great was their disappointment when the celestial train landed in a Jaina temple. Never has the Parshuṇaparvan been celebrated with such splendour as then at Purî. The miracles just related induced the king and his subjects to embrace the Jaina faith (375—388).

CANTO THE THIRTEENTH.

In Dasapura, the capital of king Audrâyana, lived a Brâhman Somadeva with his wife Rudrasomâ who professed the Jaina religion. They had two good sons, Âryarakshita and Phalgurakshita, whom their father taught everything he could teach. To continue his studies Âryarakshita went to Pâţaliputra, where he acquired a thorough knowledge of the fourteen sciences. When he returned to Dasapura, the king put him on an elephant and thus brought him into the town. All his relations were very proud of him and loaded him with presents (1—14). He had, however, not yet seen his mother, whom he believed to be in a transport of joy at the success and honour which he had won through his learning. Attired in his best clothes, with brilliant ornaments laid out on his body, he paid his mother a visit; but she returned his filial greeting in rather a distant way, as if he

See Appendix, p. 21 ff. The same in the Chûrni and Tîkâ of the Âvasyaka Niryukti.

had been an ordinary visitor, and not her darling son who had returned as a famous scholar. For, she said, all his learning would not save his soul. Why should she rejoice? If he would please her, he should study the Drishtivâda. But he must first become a Jaina, because only the Sramanas knew the Drishtivâda. Âryarakshita, whom the very name Drishtivâda struck as something good, asked where he could find a teacher of it. His mother replied that in their sugar plantation stayed one, called Tosaliputra, who would teach him the Drishtivâda. To him he promised to go the first thing in the morning, and during the whole night he could think of nothing but the Drishtivâda (15—40).

At dawn Âryarakshita set out on his journey, and met a friend of his father who had come to present him with nine stalks of sugarcane and part of a tenth. The man was greatly rejoiced when he recognised Âryarakshita, and offered his present. But the scholar sent him on to his mother's, and bade him to deliver the present to her and to tell her what had happened. His mother thought, when she heard of her son's meeting, that this augured well, and she guessed from the number of the sugarcanes that her son would learn nine Pûrvas and part of the tenth. Similar were Âryarakshita's forebodings while he pursued his walk (40—54).

Arrived at the munis' residence, Âryarakshita waited till a S'râvaka, called Paḍḍhara, came and entered before him. Unacquainted with the forms which the S'râvakas observed in coming to their gurus, he watched the man as he thrice made the Naishedhikî, uttered the Airyâpathikâ, and bowing to the Âchâryas and Sâdhus sat down, and imitated him in everything. But, as he omitted to greet Paḍḍhara also, the Âchârya became at once aware that he had to deal with a proselyte. Learning on enquiry that he was the renowned Âryarakshita, and that he was desirous of learning the Drishṭivâda, the Âchârya promised to be his teacher on condition that he should enter the order. Âryarakshita was willing to do so at once, but he induced the monks to remove their residence; for he was afraid that the king and the people would importune him to leave the order. This was the first case

that the Jainas were guilty of seducing disciples of other sects. Âryarakshita became a pious monk, and he readily acquired all knowledge that his Âchârya possessed (55—85). But when he was told that Vajra in Purî knew more of the Drishţivâda than his teacher, he resolved to join Vajra. On his journey he met, in Ujjayinî, Vajra's old teacher Bhadragupta, who gave him a most cordial reception, and even put himself under his spiritual guidance during the penances which were to end his earthly career. Bhadrâgupta moreover advised him never to stay together with Vajra under the same roof; for if he did, he would of a certainty soon follow Vajra in death (85—93).

When his presence in Purî was no longer required after Bhadrâgupta's decease, he went on to Puri, where he put up for the night outside the town. In the very same night Vajra had a dream, that his alms bowl filled with milk was nearly emptied by a stranger, only a small rest of milk being left. From this dream he foretold the monks that some one already much advanced in the Purvas would become his disciple, to whom he would deliver his knowledge of the Pûrvas except a small part of it. In the morning Aryarakshita waited on Vajra, who knew his name when he heard that he was Tosaliputra's disciple. He objected, however, to his staying separate from him because a teacher should instruct only such pupils who live with him. But when Aryarakshita told him that he had acted on Bhadragupta's advice, he consented to teach him. Then Aryarakshita began his studies and in a short time had mastered nine Pûrvas. It was when he learned the yamakas of the tenth Pûrva, that the course of his studies was interrupted (94-109). For about this time a letter. from Aryarakshita's parents arrived which entreated him to return. Still he remained with his teacher, because he desired to complete his studies first. The fond parents then sent their younger son Phalgurakshita who urged their request with no better success at first. When he said that their relations waited only for him to take dîkshâ, Âryarakshita bade his brother to prove the truth of his assertion by becoming a monk himself. This Phalgurakshita did, but he still insisted upon his brother's going home. His repeated entreaties had the effect that Aryarakshita, in spite of Vajra's admonition to complete his studies, could not overcome his longing to obey his parents. Vajra at last permitted him to go, because his intuition told him that he should soon die, and with him the knowledge of the complete tenth Pûrva. So Âryarakshita returned to Daśapura where he converted the king and induced his parents and many of his relations to enter the order (110—141).

Once when Vajra wandered about in the Deccan, he had an attack of dysentery. To cure it he sent a monk to get some dried ginger, which he put behind his ear that he might eat it after dinner; but he forgot it completely, till it fell on the ground when he prepared for rest. His forgetfulness alarmed him in such a degree that he thought the time had come to put an end to his earthly career. A dreadful famine having set in about this time, he foretold his disciple Vajrasena that the famine would cease on the instant that alms costing a lakh should be presented to Vajrasena. He then separated from him and lived with his train of monks on the vidyapinda. As such a life was hardly to be endured, the monks preferred to put an end to it, and went together with Vajra towards some hill. One novice who persisted in following them, was left behind in a village under some pretext. Not to incur the guru's displeasure, he remained at the foot of the hill, and soon died from exhaustion and exposure to the scorching sun, upon which he was instantly born as a god. The gods themselves descended from heaven to pay honour to his earthly remains. The monks on the hill, astonished at the sudden appearance of the gods, learned from Vajra what had occasioned it. Ashamed that a mere boy should have shown more pluck than themselves, old men though they were, the monks made up their mind to follow his example. In vain an heretical deity tried to change their resolution by offering them a repast. They refused it and went to some other hill whose tutelary deity respectfully bade them welcome. Together with Vajra they ended there their life by self-starvation, observing which Indra appeared in a car and drove it round the hill. Up to the present day the hill is called after the event just related Rathavartta.

¹ Compare Rishimandalastotra, vv. 206-208, Appendix, p. 34.

With Vajra died out the knowledge of the complete tenth Pûrva, and the fourth samhanana came to its end (153—179).

Once Vajrasenal arrived in Sopâra. The king of that town was Jitaśatru, and his wife was Dharini. In the same town lived a rich Jaina, Jinadatta, with his pious wife Îśvarî. At that time food had become so scarce that it could not be had for money. Îśvarî therefore persuaded her relations rather to eat poisoned food than to stand the miseries of the famine any longer. Accordingly she prepared a dish of cooked rice which she had bought for a lakh. She was just about to put the poison in it, when Vajrasena chanced to come and begged alms. Îśvarî, thinking it a highly meritorious act, gave the food to Vajra, telling how she had-come by it, and what she had intended to do. Vajrasena then foretold her that on the next morning the famine would come to an end; and he related what Vajra had told him. And so it happened. For on the morning of the following day a caravan arrived and brought plenty of food. Rejoicing over their deliverance from starvation, Jinadatta, his wife and sons worshipped in the temples and gave alms to the poor; and on a subsequent day they took the vows under Vajrasena (180-200).

From Vajra are derived all the divisions of the church which exist at the present time (201—203).

ADDENDUM: -Note to page 31 of the Introduction, to the story of the "The queen and her new lover."

This incident is found in the Chulladhanuggahajátaka, on page 222 of the IIIrd Vol. of Fausböll's edition of the Játakas. The Chulladhanuggaha, after killing with arrows an elephant and 49 robbers, is, owing to his wife's treachery, killed by the chief of the robbers. The chief of the robbers deserts her, as in the text. Then Sakka assumes the form of a jackal with a piece of flesh, and Mátali by his orders assumes the form of a fish, and Panchasikha, of a hawk. Precisely the same drama is enacted as in the Jaina form of the story, with the result that the woman becomes ashamed and repents.

The incident is also found in a slightly altered form in the Avadánas, translated from Chinese originals by Stanislas Julien (Vol. II, p. 11). There was once a woman rich in gold and silver who was in love with a man. She followed him with her riches, and the two arrived on the bank of a rapid

² Compare Rishimandalastotra, v. 209, Appendix, p. 34.

river. The man took her things, and deserted her, as in the Jaina story. Then she saw a "renard sauvage" who had caught a hawk, and had let it go to catch a fish in the river. He lost both. The woman said to the fox, "You must be very stupid; your wish to get both things has caused you to lose both." The fox answered "I admit that I have been stupid, but your stupidity far exceeds mine."

This story is said to be an extract from the Encyclopædia Fa-Youen-tchu-lin. (TAWNEY.)

END OF THE CONTENTS OF THE PARISISHTAPARVAN.

INDEX OF NAMES.

(The figures refer to the pages of the Introduction.)

Achalapura 72 Annikâ 43 Annikâputra 42, 43, 44, 45 Andhra 69 Avantisukumâla 70, 71 Avantî 45, 46, 70, 71, 74 Aśokaśrî 63, 64 Ashtapada (hill) 72 Akâśagâminî (spell) 74, 76 Âchârângasûtra 66, 76 Adikalpa 19 Aryarakshita 78-81 Aryavat 17 Aryasamita 71-73, Indra 70, 81 Iśvarî 82 Ujjayinî 63, 64, 68, 69, 75, 80 Udâyin 42, 45, 46 Upakoshâ 52 Rishabha alias Rishabhadatta 20 Rishabhadatta I 17

Rishabhadatta II 20, 21 Enikâ 51 Airyâpathikâ 79 Audrâyana 78 Kanakamâlâ 21 Kanakavatî 21 Kanakaśrî 21 Kanakasenâ 21, 32, 33 Kanyâ (river) 72 Kapila 47 Kamalavatî 35 Kalpaka 47-50 Kâlyayana (gotra) 39 Kâmapatâkâ 35 Kâmasamriddha 19 Kâśyapagotra 38 Kuṇâla 63, 64, 69 Kubera 20 Kuberadatta 21, 23, 24 Kuberadattâ 23, 24 Kuberasena 21 Kuberasena 23, 24

INDEX

Kûnikâ 38, 42 Koshâ 50, 52-55 Daddhara 79 Kauśâmbî 68 Tadit 77, 78 Kshitipratishtha 31, 35 Tâpasa 73 Gaganavallabha 31 Tâmraliptî 24 Gangâ or Ganges 26, 42, 43, 45, Tosaliputra 79, 80 Gajendrapada (tîrtha) 70 Datta;77 Gângilâ 24, 25 Daśapura 75, 78, 81 Daśapûrvin 41 Guņasila 13 Guptamati 17 Daśarnabhadra 70 Daśavaikâlikâ sûtra 41, 66 Golla (district) 55 Gautamasvâmin 72 Durgilâ 27-29 Chatta 36, 37 Durdharâ 62 Chanaka 55 Drishțivâda 65, 79, 80 Chanin 55 Devadatta I 27-30 Chanesvarî 55 Devadatta II 42 43 Chandragupta 56-62 Devadinna 27, 28 Dramila 69 Champå 38, 40, 42 Chânakya 55-63 Dhana 75, 76 Dhanagiri 71-73 Chândâla 31, 32 Jambû 13, 17, 20-27, 31-35, 37-39 Dhanapâla 71 Dhanadeva 66, 67 Jambû (tree) 20 Jambûdvîpa 17, 20, 69 °pati 17 Dhanaśrî 21 Dhaneśvari 66 Jayapura 21 Jayaśrî 21, 36 Dharinî I 14 Jayasimha 43 Dharinî II 20, 21 Jayasena 21 Dharinî III 82 Jitaśatru I 33 Nanda 46-51, 56, 58, 59 Jitaśatru II 35 Nabhahsenâ 21 Narmadâ 26 Jitaśatru III 82 Jinadatta 82 Nalinîgulma 70, 71 Jinadâsa I 17 Nalinîgulma adhyayana 70 Jinadåsa II 30 Någadatta 18 Jinadâsa III 33, 34 Någasarman 36 Jîvantasvâmin 68, 70 Nâgaśrî 36, 37 Jrimbhaka (gods) 74, 78 Nagila 18, 19 Nûpurapandita 29

Nepâla 54, 65 Naishedhikî 79 Patana misprint for Potana Padânusriti (spell) 75 Padmaratha 19 Padmaśrî 21, 26 Padmasenâ 21, 27 Padmahrada 78 Padmâvatî 21 Parvataka 58, 59 Parvamitra 35, 36, Pâțaliputra 42, 45-47, 56, 57, 59, 64, 65, 67, 75, 76, 78 Pundarîkâdhyayana 72 Pundarîkinî (town) 19 Purî 77, 78, 80 Pushkalâvati (district) 19 Pushpaketu 43 Pushpachûla 43 Pushpachûlâ 43, 44 Pushpabhadra (town) 43 Pushpavatî 43 Pûrnâ (river) 72 Potana (town) 14-17 Pranâmamitra 35, 36 Prabhava 21-24, 38-40 Prabhu 21 Prayâga 45 Prasannachandra 13—17, 20 Priyasamudra 20 Phalgurakshita 78, 80 Baka 25 Bahulâ 24 Bindusâra 62, 63 Buddhi 33 Brahmadvîpa 73

Brahmadvîpika monks 73

Bhadragupta 75, 80 Bhadrabahu 41, 42, 65, 66 Bhadrâ 70, 71 Bhavadatta 17-19 Bhavadeva 17—19 Bhâvanâ 66 Bhûtadattâ 51 Bhûtâ 51 Bhola, °ka (a Yaksha) 33 Magadha 13, 17 Manaka 40, 41 Mathurâ I 23, 42, 43 Mathurâ II 42, 43 Mahâkâla 71 Mahâgiri, Ârya° 67, 68, 70 Mahâparijñâ adhyayana 76 Mahâvîra 13, 14, 17, 20, 39, 59 Maheśvara's town 77 Maheśvaradatta 24, 25 Megharatha 31, 32 Meru 19 Maurya 64 Yakshadattâ 51 Yakshâ 51 Yakshâryâ 67 Yamunâ 23 Yasodharâ 19 Yasobhadra 41 Yasomitra 20 Ratikalpa 66 Rathâvartta (hill) 81 Ramanîya town 36 Râjagriha 13, 17, 20, 21, 27, 39, 42 Råshtrakûta 17 Rukmiņî 75, 76 Rudrasomâ 78

Renâ 51

Revatî 17 Revatî (demons) 47 Lalita 37 Lalitânga 37, 38 Vajra 72-78, 80-82 Vajradatta 19 Vajrasena 81, 82 Vajrasvâmin 71, 75 Vatsa (gotra) 39 Vanamâlâ 19 Vararuchi 50, 51, 52 Valkalachîrin 14-17 Vasantapura 31, 33, 37 Vasupâlita 21 Vasubhûti 67, 68 Vasushena 21 Vâsukî 18 Vichitracharyâ 66 Videha 19 Vidyunmâlin I 17, 20, 21 Vidyunmâlin II 31, 32 Vinayaśri 21 Vindhya (hill) 26, 32 Vindhya (king) 21 Vimukti 66 Vîtâśoka 19 Vîramatî 21 Venâ 51 Vaikriya (spell) 74 Vaitâdhya (hill) 31 Vaibhara 20, 30, 42 Vaiśramana Sâmânika 72 Vyantara 30, 31 Sakatâla 50, 51 Sakra Sâmânika 19 Satâyudha 37 S'ayyambhaya 39, 40, 41

S'arachchhrî 64 S'âligrâma 32 Siprâ 71 S'iva 19, 20 S'obhana 28 S'auryanagara 23 S'ramanadatta 21 S'râvastî 66 Srî (devî) 78 Srîyaka 50-52, 65 S'rîshena 21 S'rutakevalin 41 S'renika 13, 14, 17, 20 Samdhîrana 43 Samudra I 20 Samudra II 24 Samudradatta 21 Samudrapriya I 21 Samudrapriya II 37 Samudraśrî 21, 25 Samprati 64, 68, 69, 70 Sambhûtavijaya 41, 52—54 Sahamitra 35, 36 Sâgara 20 Sâgaradatta 19, 21 Simhagiri 71, 72, 75 Siddha 20 Siddhi 33 Sîmandharasvâmin 66 Sugrâman 17 Sudharman 20, 21, 38, 39 Sunandâ 71-73 Subandhu 62, 63 Susîman 25 Susthita I 10, 32 Susthita II 60 Suhastin, Ârya° 67-71

Sopâra 82	Sollaka 34
Somachandra 14, 16	Saudharmakalpa 19
Somadatta I 35	Sthûlabhadra 50, 52—55, 65—67,
Somadatta II 35, 36	70.
Somadeva 78	Himavatkûţa 58
Somaśrî I 35	Himâlaya 78
Somaśrî II 36	Hutâśana's park 77
	•

My edition of the Text is based on the following MSS.

A, a fairly good MS. in my possession, bought in Râjpûtânâ; no date, but not modern, 77 folios, 15 lines.

B, a modern MS. of nearly no value, in the Berlin collection. In the latter part of my work I have used this MS. only to settle doubtful readings.

C, a good MS. in the Deccan College (collection of 1872-73). Samvat 1648, 117 folios, 13 lines.

D, a good MS. originally in Professor Bühler's possession. It has been corrected, and contains marginal glosses; the separation of words is usually indicated, 84 folios, 15 lines; no date, but not modern.

My thanks are due besides to the scholars mentioned in the course of this Preface, to the Director of Public Instruction, Bombay, and the Chief Libraraian of the Royal Library in Berlin, who have liberally complied with my applications for the loan of manuscripts.

Bonn, May, 1891.

HERMANN JACOBI.

7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 Vel Vai Vai Vai Vyai S'ak S'ak S'ak

CORRIGENDA.

I. 23a for • থাব ল	read •इ्रोवेन
24c join सध्येसुधर्म	
48 for शान्तरसं	read शानां रचं
59 ,, ॰ साक्रेन्	
140 " • दस्यानुई	नीवति ,, ॰ टच्या नुजीवति
152 ,, स्प्रां •	" स्पर्भे •
191d " •वच्चे	,, बन्ने
214a ,, बध्वा	,, बध्वा
217a ,, વધ્ મિઃ	,, वधुभिः
220d " जीवान्॰	" जीवातु•
236b ,, पांधा	,, पांसु॰
237cd join • भ्राञ्चला	हुखं
252d for • सुन्तस्म्	read सुज्ज्वसम्
265c ,, तिक्क	" तिला॰
321d join सत्यंकार॰	
328a for ऽसुधो	read sमुख
339c divide मा भू॰	•
after 420 for ज्याम्	read यग्रम्
440a ,, पिता॰	,, पित
II. after 33 ,, कलापक	,, कलापकं
43a ,, •ਗ਼ੁੁ ਕਾ	" ॰स्ब्रा
92a " चन्ना•	,, ख्रवा॰
138c ,, •वसनाः	" <i>॰</i> वस नः
143d " मुन्धे	,, सध्ये॰
166b divide •विन्ध	ादि पत्तनस
182c for खबस्याप ॰	read अवस्वाप॰
203d ,, गरीयसं	" गरीयांसं
210d ,, ॰ डिरे	,, ॰िबरे
262c " सञ्जूष•	,, सञ्जवा०
322b ,, पुत्रा पेर्ष 323a ,, रहस्यास 331d & 224d	्र पंसापरेण
323a रहस् रास	
381d & 384d ,, वार्ध•	वार्ड०
394d " • ਰਿ ਲੰ	" বিষ্ঠ
445c join न्पुरपिडत	
	ही॰ read चलगद् प्रविकी॰
*	2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2

```
read • निमें
III. 50c for निमा॰
      67c " ससारा॰
                                 संसार
                                 यष्टिवत्
      131d .. • यखिवन
      231a ,; वास्तव्य
                                 वास्तव्यः
      235a ,, क्ववित
                                 क्रिविति
      287b " •पदाओ•
                                  • पद्च्छे •
 IV. 9c divide दृष्टा यान्तं
       22a for •स्फ्टिक • read •स्फटिक •
VI. 30 note ,, •पन•
       68d " • द: खिता "
                            ॰द्:खिता
      106b join तदापत्या॰
                                     read •भूयस्व
 VII. 21c for ॰ भ्यस्व
                                         न्नित्यं
       23a .. • नित्रां
VIII. 8d ,, बभूब (reading of C)
                                          मनोभू
                                          पठन्ती०
       24b " पढिना॰
       31b " • ছিআ
                                          • ऋणा
       57b " शिरच्छि॰
                                          शिरिकः
       71d " विसमग्रेति
                                       " विसमंपति
       204 place the word uni after verse 205.
       212a for far read fai
       415ab join मिथ्यादक्पाषिड॰
       463d for •इन
                             read ॰ इन
        90b " · 专刊
 IX.
                                  ०इस्
  X.
        15a ,, प्रति॰
                                  पति॰
        60a " खर्गः
                                  खर्गः
 XI.
                              ,,
        66d " सङ्घेषान्यचनत्सरे "
                                  सङ्घेषान्यच वत्सरे and dele note.
        70d " •ङ्मखः
                                 •ङ्ग् खः
       110c " तला॰
                                  तेला॰
                              97
       172c " तस्यो॰
                                  तस्यौ॰
 XII. 47d ,, • भावत
                                  ०भाषत
        69b " • विषयश्री •
                                  विषये श्री॰
       112c ,, अचानि
                                  भचाणि
       114c ,, तदस्यव
                                  तद्ख्येव
       199d " sप्योतः
                                  ऽध्यद्गोत॰
       214d divide चौम्य मामनदेवताः
       285c for सलाप read संलापं
```

308c for विद्योदशे read विद्योइ श्रे 314a ,, संबहरे संवितिरे 318b ,, **धामे**ष धामसु 338b " •**₹तु•** ॰दातु•

In the Appendices Professor Leumann suggests the following conrections:

ine 1 after नगरमाची add तस्त वत्यं मि खीये चलगपुरं निविष्ट

,, 21 note, dele the words down to द्वपुरं गका

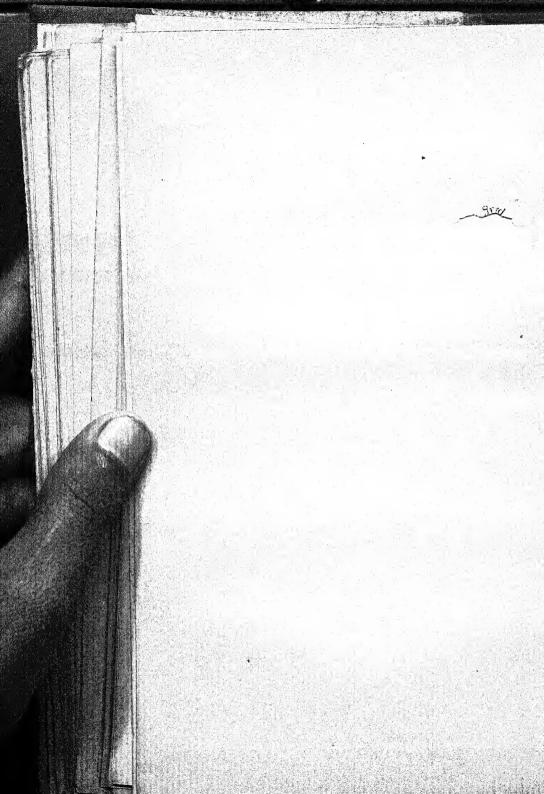
22 line 12 add with B मा before तुने

,, 13 read रत्ति। वितियदिवसे

,, 15 divide ৰ হিজা (= ছাৰ্)

,, 5 read आपेण!

, 5 read खन्ने वंदे हिंति समें।

STHAVIRÁVALÍCHARITA

OR

PARISISHTAPARVAN

BEING

AN APPENDIX OF THE

TRISHASHTIS'ALAKAPURUSHACHARITA

BY

HEMACHANDRA

EDITED BY

HERMANN JACOBI, PH. D.

PROFESSOR OF SANSKRIT AND COMPARATIVE PHILOLOGY IN THE ACADEMY OF MUNSTER, WESTPHALIA.

्अचेण''

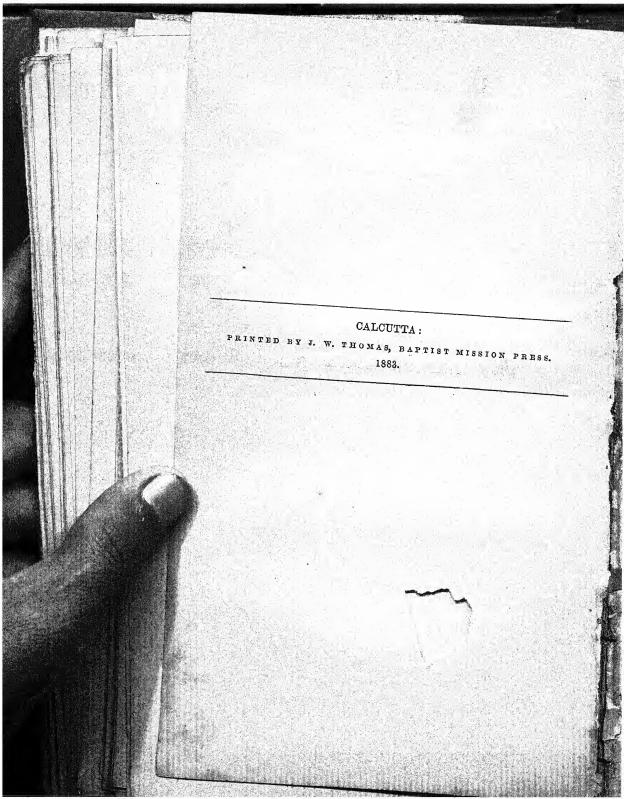
नस्य पमा

खचरण

A:

PUBLISHED BY THE ASIATIC SOCIETY, NO. 57 PARK STREET.

1883.

-000

श्रीमते वीरनाथाय सनाथायाझुतश्रिया। महानन्दसराराजमराखायाईते नमः ॥१॥ सर्वेषां वेधसामाद्यमादिमं प्रमेष्टिनाम्। देवाधिदेवं सर्वज्ञं श्रीवीरं प्रणिद्धाहे ॥२॥ कल्याणपादपारामं श्रुतगङ्गाहिमाचलम्। विश्वास्थोजरविं देवं वन्दे श्रीज्ञातनन्दनम् ॥३॥ पान्त वः श्रीमहावीरखामिना देशनागिरः। भव्यानामान्तरमलप्रचालनजलोपमाः ॥४॥ चिषष्टिग्रलाकापुंसां दशपवीं विनिर्मिता। द्रदानीं तु परिशिष्टपर्वासाभिः प्रतन्यते ॥५॥ श्रव च जम्बूखाम्यादिस्यविराणां कथाचाते। विश्वस्य कण्डालङ्कारकते हारावली ग्रुभा ॥६॥ श्रसीव जम्बूदीपस भरतार्धे उत्र दिचले। देशो ऽस्ति,मगधाभिखो वसुधामुखमाङनम्॥०॥ तस्मि_{नस्य} पमा गोष्ठा ग्रामाञ्च पुरसन्निभाः। पुराणि खचरपुरप्राचाण्ड्यतया श्रिया ॥८॥ श्रयेकवारसुप्तानि जूनान्यपि हि कर्षकै:।

तच धान्यानि दूर्वावत्प्रराहन्ति सुद्धर्मुद्धः ॥८॥ निरामया निरातङ्काः सन्तृष्टाः परमायुवः । वसन्ति तत्र सुषमाकालजाता दव प्रजाः ॥१०॥ मदा प्रस्वमालिन्यः कुण्डोध्रास्तच सुत्रताः । श्रहर्निशं कामदोह्या गावः कामगवीनिभाः ॥९९॥ सर्वचाय्यवरवोवीं काले वर्षति वारिदः। धर्मकर्मरता लोकस्तत्र धर्मकसद्मनि ॥१२॥ यान्यस भरतार्धस सर्वस्विनिधिभूरिव। श्रियः क्रीडाग्टइं राजग्टइं तचास्ति पत्तनम् ॥१ ३॥ तच चैत्येषु सौवर्णध्वजकुसामरीचयः। प्रावृयासीनमेघानां तिडित्सापत्यिमियुति॥१४॥ तच चन्द्रायावासीकःसंक्रान्तः ग्रशस्त्रिशि । धने कस्द्ररिकापूर्णसुक्तराजतपाचताम् ॥१ ५॥ प्राकारः सुन्दराकारस्तव राजति काञ्चनः। त्रईत्समवसर्णादेकः कृत द्वामरैः ॥१६॥ दौर्घिकामलिलं तच मिलङ्किः पार्श्वयोर्द्धयोः। श्राभाति रत्नसापानमयूर्वेर्द्धसेलिव ॥१ ७॥ तच चैकातपचाई दुर्मे इम्पेषु बालिक नित्यमधापयन्यईत्सुतीः कीडाग्र्का . . ॥१ ८॥

¹⁰ c A B C D सुखमाना जाता। 11 a D प्रस्व। 12 A B व्याविदेवा वा C युर्वरा चेल्ली। 13 a D शास्म, c D त्रियं। 14 c D प्राप्टन, त A निज्ञति, D सापन्नसिज्जात। 15 b D स्वातम्मा, c A चूर्षपूर्ण। 16 d B देनीलत। 17 d A बद्धिनतः। 18 c C धापयस्य।

शिरे।देशपरिस्पंशि तत्रोचैर्जिनसदानाम्। खर्णकुसाविभक्तश्रीखुडूत्याभान्ति राचिषु ॥१८॥ तच राजतसौवर्णैः प्राकारः कपिशीर्षकैः। भाति चन्द्रांग्रुमदिग्वैमेळीं त्तर दवाचलः ॥२०॥ तच वासग्रहे झुष्टधूपगन्धाधिवासितः। प्रेयानिव लगनको खेचरीणां सुदे ऽनिलः ॥२१॥ श्रेणीकतयग्रास्तच श्रेणिका उभूनाहीपतिः। नेतेव दत्तिणः चोणीं लच्छीं चावर्जयन् गुणैः॥२२॥ सम्यक्तरत्नोद्योतेन इदि तस्य प्रसर्पता । मिथ्यालितिमरस्यावकाशे नाभ्यकागिप ॥२३॥ कर्णपेया सुधेवान्या द्युसदां ददती सुदम्। मधे सुधमें तत्कीर्तिरपारे।भिरगीयत॥२ ४॥ केन्द्रे दृष्टग्रह दव तिसानप्रातीप्यवर्तिन । श्रनर्थं कलयामासुः परितः परिपन्थिनः॥२ ५॥ श्रवाख्यासने राज्ञि तिस्मनाखाख्वापसे। एकातपचैवास्द्रङ्क्षीरिवैकनिशाकरा ॥२ ६॥ श्रीदार्घर्धर्यगासीर्घशीर्घप्रस्तयो गुणाः। सामुद्रचचणानीव जन्मतस्त्रस्य जित्ररे ॥२ ७॥ विदधानस वसुधामेन इवां महीजमः। तस्याज्ञा विज्ञणो वज्रमिव नास्विति केनचित् ॥२ ८॥

²⁰ a A तजा। 22 c A C pr. m. तेनेव, A B C तेवेव, D pr. m. इ. चिष्, d D चावर्जयहुँ थैं। 24 b A मुद्दां, c A सुकसे। 26 d D निशाकरः।

एकदा तत्प्राम्यणे चैत्ये गुणभिनाइये। सरासरपरीवारः श्रीवीरः समवासरत् ॥२८॥ रूपखर्णमणिमयैः प्राकारैर्भृषितं चिभिः। चतुः समवसर्णं तत्प्रदेशे तदामराः ॥३०॥ श्रमोकवृत्तस्यान्तर्विचक्रे वन्तरामरैः। पसर्वः पवनाद्भृतेभेयजन्तूनिवाक्चयन् ॥३१॥ सुमेहरिव पुंक्षेग जात्यजाम्बूनदद्युतिः। तिसान्समवसर्णे पूर्वदाराविश्वदिसुः ॥३२॥ श्रमोनाधःस्थिते देवच्छन्दे खामी यथाविधि। मिंदामनमसञ्जे राजदंस दवास्तुजम् ॥३ २॥ निषसाद यथास्थानं सङ्घसाच चतुर्विधः। खाम्ययम्हततृष्याभां प्रारेभे धर्मदेशनाम् ॥३४॥ तद्भावासिनस्तर्णं स्वमाना स्रगा दव। खामिनं समवस्तमेत्य राज्ञे व्यजिज्ञपन् ॥३ ५॥ राजः पीतवता नाथागमादनास्ततं तदा । वपुः पन्यप्रजवदुत्कण्टकमभ्द्रमुद्रा ॥३६॥ षिंहासनं पाद्के च विहाय सगधाधियः। खामिनं मनसिकत्यानमङ्ग्रत्यसमस्तकः ॥३०॥ खाम्यागमनशंसिभ्यो भ्रयालः पारिताषिके । हिरप्धमनृषीकारकारणं प्रचुरं ददी ॥३ ८॥

³¹ c A B ॰ द्रती: भ॰, C pr. m. ॰ तैभै॰। 32 a A पृत्था। d A करें। 33 a B देते, b A B विधि: । 34 c B द्रद्याभ्यां, C ॰ द्रद्याः। 37 A numbers 34 etc. 38 b A B पारिताधिकां।

त्रईदन्दनयात्राई सद्ग्रे खेतवाससी। चौरादलहरीयूते दव राजाय पर्यधात् ॥३८॥ तदा च रताभरणेरासुक्तीर्मुकुटादिभिः। त्रनल्पै: कल्पशाखीव रेजे राजग्रहेश्वर: ॥४०॥ इस्यश्वादीनि यानानि राजदारे तदाज्ञया। मज्जीकतान्यढै।कन्त द्राग् ज्ञातय इव श्रिया ॥४१॥ कल्याणकारणं भद्रकुञ्चरं नृपकुञ्चरः। श्रयार्रोइ तेजसी पूर्वाचलिमवार्यमा ॥४२॥ कुमिभिनवसिन्द्रार्णकुमीरनेकगः। सन्ध्यास्रविसमकरैः परिवन्ने नृपदिपः ॥४३॥ गजघण्टाटणत्कारैः पूरयन्परिता अन्वरम्। प्राचालीद्चलानायस्तीर्थनायमनूत्सुकः ॥४४॥ गजेन्द्रगर्जितैरश्वहेषितैरथ चीत्वतै:। मिलङ्किरम्बरतले शब्दो उम्बरगुणा उभवत् ॥४ ५॥ राज्ञा ऽय्यमैनिकौ च दावेकसेकायमानसम्। एकां च्रिणा तस्थिवां समेकमूलिमवां च्रिपम् ॥४ ६॥ मिद्धिचेचमिवाक्रष्ट्रमुदञ्चितभुजदयम्। श्रादर्भ इव सर्वे ऽपि निष्कम्पन्यस्तते। चनम् ॥४ ॥॥

³⁹ d D सद्भे। 40 b B ॰ र्मुगदा॰। 41 d MSS द्राक, A, D secunda manu श्रिष्टः। 44 b A ऽश्वरं, c C जूलाकः। 46 a B ये कैन्यकी, d C मूलमेकमियां ऋषम्। 47 a C ॰ वाकष्टुमु॰, D कर्ष्टुं।

उद्गित्रस्कोटकमिवार्कतापात्खेदविन्दुभिः । ग्रान्तरमं मूर्तमिव ग्रान्तं ददृग्रतुर्मुनिम् ॥४ ८॥

विभिविशेषकम्।

तयोरेकतरे। अवादीदहा सुनिमतङ्गजः। वन्दनीयो महात्मायं य एवं तथते तपः ॥४८॥ किसिष्ठेदेकपादेन कः पश्चेदर्कम खलम्। सुइर्तमणेवमहा श्रहा दुष्करकारिता ॥५०॥ खर्गी वा यदि वा सोची नास्य दूरे महात्मनः। 🌂 स्यसा तपसा किं किं नासाध्यमपि साध्यते॥ ५१॥ व्याजहार दितीया ऽपि न जानासि वयस्य किम्। राजा प्रसन्नचन्द्रो ऽयं न धर्मी ऽस्य सुधा तपः ॥५२॥ त्रयं हि बालं तनयं न्यधाद्राच्ये स मन्त्रिभिः। प्रचाविष्यते राज्यादामं फलमिव द्रुमात् ॥५३॥ श्रुनेन हि निजं राज्यं रचणाय समर्पितम् । मार्जाराणामिव चौरं तेषामेव दुरात्मनाम् ॥५४॥ तिसिनुच्छेदिते बाले वंशो नास्त्रस्य सर्वथा। खपूर्वजन्मनां नाम नामनादेष पातकी ॥५५॥ प्रविव्रजिषुणानेन यास्य तत्यजिरे प्रियाः। न जाने का गतिस्तासामनाथानां भविष्यति ॥५६॥

⁴⁸ a. A स्फोटिक, D स्पोटक, d A B मार्च, D मार्च। 52 b A स्थार किं। 53 a. B बाल। 53 d. D दुनं। 55 b. A नास्तिक, c D संपूर्व।

तद्वेवात्यया कर्णकाटरेण प्रविष्ट्या । प्रसन्नचन्द्रराजर्षेः समाधिद्रुरभन्यत् ॥५०॥ दथ्यो चैवं स राजर्षिरहा तेषां कुमन्त्रिणाम्। सन्ताना या मयाकारि स भसानि इतं भ्रवम् ॥ ५ ८॥ मत्यनाः चौरकण्डस्य तैः ग्रठैः पापकर्मभः। राज्यमाकेतुमारेभे धिक् तान्त्रियसाघातकान् ॥५८॥ तवाहमभविष्यं चेत्तदा तेषां दुरातानाम्। श्रकरियां नवनवैनियहैरनुशासनम् ॥६०॥ जीवितेनासुना किं से तपसा स्वयसापि किस्। श्रुतिगाचरमायामीत्वस्रनार्थत्यराभवः ॥६१॥ एवं राजिंदाराहदुर्थानमधिकाधिकम्। त्राविष्टः क्रोधस्रतेन श्रामणं वसारनिजम् ॥६ २॥ सिं हावलाकनन्यायेनालीढः चत्रतेजसा । प्रत्यचानिव से। ऽद्राचीत्तानमात्यान्सुतदिषः ॥६ ३॥ पूर्ववद्रणरङ्गीकस्त्रचधारा ऽसिधारया। मनसा खण्डग्रञ्जने तान् रणे स्नरणानिव ॥ ६ ४॥ केदनं भेदनं चान्यदपि दु:कर्म दारूणम्। कोधान्धे। मनसाकाषीँद्राजिषः किं न मन्तिणाम्॥६ पू॥ तच प्रदेशे च तदा राजा राजग्रहेश्वर:। श्राजगाम जिने।पज्ञधर्मद्रुमविद्यंगमः ॥६६॥

⁵⁸ d D त्येषां, A क्वामिनिणां। 58 d B इतो। 61 c A श्रतं। 62 d D विस्तरिनकां। 63 a C स्वाकता॰, b B चान, c D प्रत्यचिम् । 64 d A सरणानित। 66 c A याजगाम।

उत्ततार सुनिं दृष्ट्वा कुञ्चराद्राजकुञ्चरः। भार्ल तिलकयन्स्रमिरेणुना प्रणनाम च ॥६ ०॥ चद्वा इमेकपादस्यं तं दृष्ट्वा तापनापरम्। श्रमोदिष्टान्वमादिष्ट चात्यर्थं पार्थिवायणीः ॥ ६ ८॥ प्रसन्नचन्द्रराजर्षे स्तपःसामर्थ्यमङ्ग्तम् । चिन्तयत्रय राजागाज्ञगदुरुजिनान्तिके ॥ ६ ८॥ पशुं प्रणम्य पञ्चाङ्गस्पृष्टभः भूभुजां वरः । निषमाद यथास्थानं पद्मकाणीकताञ्चलिः ॥००॥ समये ऽथ जगनाथं महीनाथिशिरामणिः। नलापृक्क्तुखदारर्चितप्रक्कदाञ्चलः ॥७१॥ ध्यानखः समये यत्र प्रसन्तिर्धिस्यत । तचैव चेदिपद्येत तत्कामासाद्येद्गतिम्॥७२॥ खाम्याखात्तन समये क्रतकाली वजेनुपः। प्रसन्नचन्द्रो राजिधः सप्तमीं नरकावनिम् ॥७३॥ श्रमणोपासका राजा चलुधीरित्यचिन्तयत्। त्र्रायुगतपसा उसुख गतिः नेयं महासुनेः ॥७४॥ नुपे। भूयो। ऽपि पप्रच्छ समये ऽस्मिनाहासुनिः। म कालं यदि कुर्वीत कां लभेत तता गतिम्॥७५॥

⁶⁷ d D प्रकुनास । 69 b C साध्येस, D साम्पर्थ । 70 d D कर्ताजिति । 72 a A धानस्रं, C धानस्रं, b A B सविद्यत, C चत, D द्यत, d B अस्ति । 73 d B नरकावनीं । 74 a A श्रवकोर , B राज । 74 c

प्रभुः प्रोवाच हे राजन्य राजर्षिर्महातपाः। सर्वार्खिसिद्धिगमनयोग्यः सम्प्रति वर्तते ॥७६॥ राजा जगाद भगवन्त्रिमियं व्याक्तिर्दिधा । समाख्याहि ममाज्ञस्य सार्वज्ञी वाक्तो उन्यया ॥७७॥ खाम्याचखीं यदा राजन्राजिविन्दितस्वया। रौद्रथानी तदा सेाऽसच्चुक्तथानी तु सम्प्रति॥७८॥ स तदा नरकाईं। उम्हद्दीद्रधानपरायणः। मर्वार्थमिद्धियोग्यस् ग्रुक्तथानपरे। उधुना॥७८॥ ज्ञानालीकार्कमर्हन्तं पप्रच्छ श्रेणिकः पुनः। रोद्रधानी कयमभ्रक्तधानी कथं च सः ॥८०॥ खाम्ययुवाच राजंखदग्रमैनिकवार्त्तया। इत्यावाभिभवं सनार्मन्त्रिभ्यः खोभ्य एव सः ॥ ८१॥ सुष्टः सुतममलेन प्रसन्तो विस्रतवतः। मनसा योद्धमारेभे तै: समं क्रूरमन्त्रिभः ॥८२॥ प्रत्यवैरिव तै: साधं युष्यमाना ऽधिकाधिकम्। निष्ठितास्तः प्रसन्तो उभ्यद्प्रसन्तमनाः कुधा ॥८३॥ स मन्नद्धं खमजासीदिति चाचिन्तयल्युधा। शिरक्तेणापि इन्स्येतान्सर्वे प्रक्तं हि दोश्राताम् ॥८४॥ ततञ्च प्रिरिस न्यास्यच्छिरस्कादितस्या करम्।

⁷⁶ c B गमनं। 77 d C कु नान्यथा C pr. m. क् हिनान्यथा sec. m. A त्विमन्यथा, D वाक्हि नान्यथा। 80 a A D ज्ञानः। 82 a B प्रष्टा। 83 c MSS निष्टिः, d B मनः। 84 a A मज्ञद्वस्वम, c A B C अरस्कारि, D क्रिस्कोगापि। 85 c B स्थ्रमञ्ज्यत्वमनः।

तं लुचितं सृग्रन्तात्तवतमात्मानमस्मरत् ॥ प्रशा श्रिचित्त्रच्या धिम्धिमां रौद्रध्यानानुबन्धिनम् । किं तेन खनुना किं तैर्भन्तिभिर्निर्भमस्य मे ॥ प्रदेश दित चित्त्रयतस्मस्य विलीने मेरहर्रुदिने । विवेकभास्करः प्रायुरसङ्ख्यो ऽपि भास्वरः॥ प्रशा भक्त्या तचैव वन्दिला से ऽस्मानग्रे स्थितानिव । श्रालोच्याध्य प्रतिक्रम्य प्रशस्तं ध्यानमास्थितः॥ प्रदा प्रसन्नचन्द्रो राजिषः ग्रुभध्यानस्थानुना । कर्मकचसुवेष द्राग्दुधीनारस्थसस्यवम्॥ प्रशा

श्रीणकस्तस्य राजर्षेश्वरितन सुगन्धिना।
वासितः श्रीमद्दावीरं धर्मवीरा व्यजिज्ञपत्॥८०॥
श्रिप बालं सुतं राज्ये विनिवेश्य विश्वां पितः।
प्रमन्नचन्द्रो भगवन्प्रत्रज्यामाददे कथ्यम्॥८९॥
श्रथाख्यद्भगवाचाजन्त्रगरे पातनाभिधे।
श्रभत्सीम्यतया चन्द्रः सेामचन्द्रो महीपितः॥८२॥
संधर्मचारिणी तस्य धारिणी धर्मधारिणी।
बभ्दव श्रीलालद्वारा विवेकजलदीर्धिका॥८२॥
सा गवाचे उन्यदा पत्युरासीनस्य कचोच्च्यम्।
स्वयं करसरेाजाभ्यां विवरीतं प्रचक्रमे॥८४॥
दद्र्भ च तदा राज्ञः पितां मूर्भि धारिणी।
स्थानं खीक्रत्यभिज्ञानं जरयेव निवेश्वतम्॥८५॥

⁸⁷ d A भास्तरः। 88 d D प्रसन्ना 91 a A भगवान, C भगवन् corrected in भगवान्।

व्याजहार च राजानं खामिन्द्तो उयमागतः। दिशो ऽवलोक्य राजापि प्रोचे किं नेह दृश्यते ॥८ ६॥ राज्ययादर्भयद्राज्ञः पलितं मूर्ध्वाच च। प्राणेश नेशराजा ऽयं प्रश्न धर्मदौत्यकत् ॥८ ०॥ वतीयवयसः प्रस्तमिव योवनघातकम् । तन्मूर्भि पलितं दृष्ट्वा राजा दुरमनायत ॥ ८ ८॥ श्रभ्यधाद्वारिणी देव किं वृद्धलेन लक्क्षे। श्रयेकं पिलतं दृष्ट्वा यद्येवं दुर्मनायसे ॥८८॥ पट हो हो षणां कला लोकः सर्वे। निषेत्यते। न यथा दृद्धभावं ते वार्त्तयापि प्रकाशयेत् ॥१००॥ राजा प्रावाच जिह्नेमि नाहं पिलतद्र्यनात्। दौर्भनस्ये पुनरिदं कारणं जीवितेश्वरि ॥१०१॥ त्रदृष्टपिलतैरसान्पूर्वजैराददे वतम्। ऋहं तु विषयासकः प्रिये पिलतवानिष ॥१०२॥ श्रहमङाय ग्रहामि त्रतमेवं स्थिते ऽपि हि। किं तु द्रधसुखे खनौ राज्यमारीप्यते कथम्॥१०३॥ यदा से वतमादित्सोः किं राज्येन सुतेन किस्। धीमति व्रतमादास्ये लं स्वं संवर्धयात्मजम् ॥१०४॥ धारिष्यभिद्धे नाइं लां विना स्थातुमी अरी। सत्यः पत्यन्यायिन्यः समये यत्र तत्र वा ॥१०५॥

⁹⁶ a A विद्योक्य। 97 d B दूतः। 98 d B दूरः 99 d A यहेंचं C यहेंचं। 100 a B धेषणं। 102 d A पिश्तानानिया 105 c C सत्यं।

नदाले ऽपि सुते राज्यं निदधीया ऋहं पुनः। गुत्र्वियो वने ऽपि लां देइच्छायेव पार्श्वगा ॥१०६॥ त्ररखजलरिव सुतः खैरेव कर्मभिः। प्रसन्तचन्द्रो बालो ऽपि वर्धतां तेन किं सस ॥१००॥ सामक्द्रस्तता राज्यमाराय तनुजनानि । दिक्षेरिषितस्तापसे उभूत्यत्या धात्रा च संयुतः ॥१०६॥ म त्रात्रमपदं किञ्चिचिरग्रुत्यमग्रित्रयत् । द्स्तपं च तपस्तेपे ग्रुष्कपचादिभाजनः ॥१०८॥ प्लाभपवाखादाय स श्रात्रमजुटी वधात्। म्हगाणामध्यगानां च शीतच्छायास्तप्रपाम् ॥९९०॥ खाद्खादून्युदकानि वनस्पतिफलानि च । चामेन्द्रानयत्पत्यै स्तूतसाख्रेमतन्त्रिः ॥१११॥ तचापि धारिणी सा तु पत्यावत्यन्तभिताक्। तत्वं प्रकल्पयामास तद्धें नामलेस्त्रणै: ॥११२॥ तचे दुरानि पक्तानि पेषं पेषं च धारिणी। स्ते इं जग्राह दिवसे चके च निश्चि दीपकान्॥११३॥ त्रराखगामचैराद्रः मा लिलेपात्रमाङ्गणम्। पत्यः सुखासिका हेतामी जैयामास चासकत् ॥९१४॥ तत्राश्रमे दम्पती तो खालयन्ती स्रगार्भकान्। तपःकष्टमजानन्तौ कञ्चित्काचं व्यतीयतुः॥१९५॥

¹⁰⁸ c A प्रोचित। 109 a B गला स चायमं किं चि॰। 111 c C लाहे। 114 a A चारण, C चरणोगी। 115 d A किंचित, D sec.m.

मन्ताषसुखधारिखा धारिखाः पूर्वसम्भवः। तच क्रमेण वर्षधे गभी उन्त्यादितव्यथः ॥११६॥ धारिष्णाः सृनुरन्यूनलच्रणः सुषुवे उन्यदा । कान्या दीप इवातैलपूरा उन्तः स्वतिकाग्रहम् ॥११७॥ श्रात्रमे वल्ललान्येवेत्यवेद्यत स वल्ललै:। पित्रा वत्कालचौरीति ततस्त्रनाम कल्पितम् ॥१९८॥ विषेदे धारिणी स्तिरागेण तनयः पुनः। त्रदृष्टमात्कः सा उभ्रत्युमानिव निरचरः ॥११८॥ त्ररण्डमिहषीचीरं पायिववा सुद्धमुंद्धः । चेामेन्द्रार्पयद्वाचा धारणाय तमर्भकम्॥१२०॥ श्रवाप सापि पञ्चलं कालेन कियतापि हि। धाची दैवत्रशेनान्यियासुरिव धारिणीम् ॥१ २१॥ त्रपीयनाहिषीचीरं सामेन्दुसं भिन्नुं खयम्। यानिषणः प्रयाने। वा खयमङ्गे दधार च ॥१२२॥ स कमादर्धमाना उन्द्रत्याद्चंक्रमण्चमः। चक्रे च प्रत्यहं पांश्क्रितीडां वनसगार्भकी: ॥१२३॥ एधाभिः खयमानीतेनीवारैः खयमाहतैः। खयं रसवतीं कला सामेन्दुस्तमभाजयत्॥१२४॥ वनधान्यैर्वनफलै: पाषं पाषं तमभकम्। सामचन्द्री व्यधादात्मसखं तपिस दुस्तपे ॥१२५॥ यौवनाभिमुखञ्चालङ्कर्मीणः सर्वकर्मसु ।

¹²⁰ d C घरणाय, B घारणीय। 123 b D चंत्रसणे। 125 d C सर्च।

पिलचर्याप्रवौणा उभ्द्रस्य वल्कालचीर्यपि ॥१२६॥ फलाद्यानयनैर्नित्यमङ्गसंवाहनेन च। श्रुत्र्यां स पितु स्वक्रे सा हि सर्वव्रतात्तमा ॥१२०॥ श्राजतात्रह्मचार्येव त्रती वल्काचचीर्यभ्रत्। स्त्रीणां नामापि नाज्ञासीदस्त्रीने निवसन्वने ॥१२८॥ प्रसन्तचन्द्रः गुज्ञाव वनस्थस्यान्यदा पितुः । धारिणीकुचिषसूतं सुतं सेादरमातानः ॥१२८॥ की दृशो ऽस्ति स से भाता मिलियति कथं पुनः। दत्यसद्भणरणका राज्ञो मनिस दुर्धरः ॥१३०॥ श्रयादिशचिनकरां सान यात तपावने । यच्छीमत्तातपादानां पादपद्मीरलङ्गतम् ॥१३१॥ पित्यादा अदंगस्य मदीयसान् जनानः। वने निवसते। रूपमालिख्यानयत द्रुतम् ॥१ ३२॥ युगाम्॥ प्रमाणमादेश इति प्रोच्य चित्रकरा ऋपि। ययस्तत्र वने पुष्णीक्षते वल्कालचीरिणा ॥१३३॥ ते विश्वकर्भणा मूर्व्यन्तराणीवातिकौ प्रलात्। तमालिखन्यथावस्थमादर्भप्रतिबिम्बवत् ॥१३४॥ त्रानीय दर्भयामास रूपं वत्कालचीरिणः। ते चित्रकारिणो राज्ञः सुधावर्तिनिभं दृशोः ॥९३५॥ दथ्यौ नृपतिराक्तया मत्यितुर्नेष हीयते। श्रातमा वै जायते पुत्रः श्रुतिरेषा हि नान्यथा ॥१३६॥ 128 a C चर्यें वं। 130 b D मिल्लायित। 131 d A प्रपद्मे। 132 थुमा not in C। 134 d D खार्से। 135 d A सुधानार्थ।

दिश्वा सेादर दृष्टो ऽमीत्यिभिधायामञ्जूपः। तं सखजे मूर्धि जघी न चाङ्गादुदतारयत् ॥९ ३०॥ वलालाच्चादनधरं दृष्ट्वा वल्लालचीरिणम्। उरमुर्द्रागसद्राजा सनिर्द्धर द्वाचलः ॥९ ३ ८॥ जचे च प्रवयासाता युक्तमाचरतु व्रतम्। मङ्गातुरलस्य बालस्य वनवासा उपि नाईति॥१३८॥ त्रहं राज्यसुखह़दे मग्नः क्रीडामि हंसवत्। पुलिन्द इव से भ्राता वनवृत्त्यान्जीवति ॥१४०॥ श्ररखजा जीव दव दुरानेयः स पत्तने। कष्टं तु मम राज्ये ऽपि तिस्मित्राज्याविभागिनि ॥९४९॥ वनकष्टमिति स्नातुरनुशाचनाहीपतिः। एवमाज्ञापयामास वेग्यायातुर्यग्रालिनीः ॥९४२॥ सुनिवेषेण गलाङ्गस्पर्भेनवनवािकािभः। प्रलेश्य खार्ष्डेय फलैरिहानयत से उनुजम् ॥१ ४ ३॥ इति राजाज्ञया वेग्या मुनिवेषस्तो द्रुतम्। तदाश्रमपदं जग्मुः सामचन्द्रेण सेवितम्॥१४४॥ फलान्यादाय बिल्बादीन्यायान्तम्हिषप् वकम्। वब्बाबाच्छादनं तत्र दहु ग्रुसं स्गीहृगः ॥९४५॥ मुनिवेषसतां तामां सा उकार्षीद्भिवादनम्। च्डजुधीरित्यष्टच्छच के यूयं का व त्रात्रमः ॥९४६॥

^{ी 40} c A पृज्ञिन्द्र। 141 c D राज्यविभागिनि। 143 c C खंडेस्।

ताः प्रोत्वेयस्वयः पातनाश्रमवासिनः। तवागताः स्रो ऽतिथयः किमातिय्यं करित्यसि ॥१४७॥ उवाच स फलान्येतान्या हतानि मया वनात्। यूयमञ्जीत पकानि मधुराणि महर्षयः ॥१४८॥ ताञ्चोनुराश्रमपदे उसादीये नेदृशान्यहा। फालानि कञ्चिदन्नाति नीरसान्यतिनीरसः ॥९४८॥ श्रसदाश्रमद्वाणामीचख फलवर्णिकाम्। इत्युक्ता ता निषेदुई मूले तं च न्यषादयन्॥१ ५०॥ ताञ्च तं प्राग्रयन्खण्डफलान्यविफलाग्रयाः। वे। ऽपि मद्यस्तरास्त्रादादिल्वाद्युदेगभागस्त् ॥१५१॥ एकस्थानस्थितं तासं स्वाङ्गस्पर्णमचीकरन्। तत्करं च न्यधः पीनकुचकुको निजारिम ॥१५२॥ म जचे कामलिमिदं किमङ्गं वा महर्षयः। किसुन्नते खले एते चैामाकीणे च वचिस ॥९५३॥ ताः प्रोचुसं सृप्रन्यः स्वैः नामलैः पाणिपस्रवैः। श्रसादनफालाखादे ही दृक् स्वादङ्गमार्दवम् ॥१५४॥ त्राखादितैर्वनफलरस्मदीयैर्महारमै:। श्रतान्तीपचयादेते जायेते इदि च खले ॥१५५॥ तदिसुंचाश्रममिममसाराणि फलानि च। श्रसादाश्रममागत्य लमप्यसादृशो भव ॥९५६॥

¹⁴⁸ a A स जनाच, C जनाच च। 153 a B को सर्जामित। 153 c D जैसे। 153 d B बच्छांस। 154 c A जस्मिन्।

श्रय खण्डफलास्वादनुओ वन्त्रनीर्थि। मङ्केतमग्रहीन्। प्रसाभिः सह यियास्या ॥१ ५०॥ मंखाण तापसभाष्डमागादकाबचीर्यप । यथोदितं च सङ्केतस्थानं ताभिरधिष्ठितम् ॥१ ५ ८॥ तदा च दृश्ये वृचाधिक् देश्वरपूर्षै:। श्रागक्कन्सेामचल्रिषिरकथ्यत च वोषिताम् ॥९५८॥ मा गाणीदेव इति तास्तसाङ्गीता दुतद्रुतम्। नेम्युर्द्धम्य इव व्याधादमिलन्यः परस्परम् ॥१ ६ १॥ खानं गते च पितरि कुमारस्ताः पणाङ्गनाः । नष्टखः खिमवान्वेष्ट्रमुपाकंसाखिले वने ॥१६१॥ ददर्भ रिंघनं चैकं स धावनागवदने । तमष्युषिं मन्यमाना ऽवदत्ताताभिवादये ॥१ ६ १॥ रथ्यप्रच्छत्क्मार लं का गमिष्यिम से। ऽवदत्। गमिखाम्यात्रमपदं महर्षे पातनाभिधम् ॥१६३॥ रव्यवादीदहमपि यियासुः पातनात्रमम्। तता उन्बगात्तमग्रेगूमिव वब्बाखचीर्यप ॥१ ६ ४॥ स तापसकुमारा ऽपि पि यानर्थिकप्रियाम्। रथाधिरूढां तातेति भाषते सा सुक्रमुंकः ॥१ ६ ६॥ रिंचनं तिल्रयावाचलव्यमस्योपचार्गीः। यत्तापसकुमारा ऽयं मिय तातेति जल्पति ॥१६६॥

¹⁵⁸ a A नापर्स। 160 b sec. m. B गता दुनं। 161 a D गतेण। 162 d B •वादयेन्।

रियकः साइ सुग्धो ऽयमस्त्रीके ऽस्मिन्वने वसन्। स्तीपंचयोरभेदज्ञी नरं लामपि मन्यते ॥१६७॥ प्रवीयमानान्दृष्ट्वायानूचे वल्लखचीर्यदः । वाह्यन्ते किममी तात सगा नाईन्यदे। सुनै: ॥१६८॥ थाजहाराथ रथिकः स्मिला वल्कलचीरिणम्। हं हो। कर्में दसेवेषां म्रगाणां नाच दुष्यति ॥१६८॥ रिथका मादकान्खादून्ददी वल्ललचीरिणे। षा उखादच तदाखादसुखमग्नो जगाद च ॥१७०॥ देदृशानि वनफलान्यहमग्रे ऽप्यखादिषम्। महर्षिभिः प्रदत्तानि पातनाश्रमवासिभिः ॥१७१॥ श्रम् मादकाखादात्पोतनं गन्तुमुत्स्कः। कषायक् वैनेटित: स बिल्वामलकादिभि: ॥१०२॥ रियनश्वाभवद्युद्धं चौरेणैकेन दोक्षता। रथी गाढप्रहारेण तं चौरं निजवान च ॥१०३॥ चौरा ऽणुवाच घाता हि वैरिणा ऽपि प्रशस्तते। मामजेषीः प्रहारेण तेन तुष्टो ऽस्मि मानव ॥१०४॥ विपुत्तं धनमचास्ति मदौयं तद्गुहाण भाः। चयो ऽप्यारे।पयामासुर्य तट्ट्विणं रथे ॥१०५॥ क्रमेण पेातनं प्राप्ता रथी वल्ललचीरिणम्। प्रोवाच प्रेष्मिता यस्ते पातनाश्रम एव सः ॥१७६॥

¹⁶⁸ a A प्रची : , d B D समाजाईत्यहा, A वार्ड लयामुनेः, D हैत्येतनातेः।

किंचिच द्रविणं तसी रथी तापमसनवे। प्रदरौ मार्गसृह्दे स्रयमाना जगाद च ॥१७०॥ त्रमुक्तित्रात्रमपदे न विना द्रव्यमात्रमः। तदात्रमार्थी कसौचिद्द्याट्ट्यमवक्रये ॥१७८॥ किमच यामि याम्यच किं वेति सकले पुरे। उत्प्रेचमाणो हर्म्याणि वभाम सुनिपुङ्गवः ॥१७८॥ नराणामय नारीणान्द्रषिबुद्धा स सुग्धधीः। त्रभिवादनवाद्वल उपाहास्रत नागरै: ॥१८०॥ पुरे भमनयैकस्या वेग्यायाः स निकेतने। विवेश लिरतं चापसुकः शर द्वास्वलन्॥१८१॥ स तद्वेश्वात्रमं सेने वेश्यां सुनिससन्यत्। इति तामण्वाचैवं तात लामभिवादये ॥१ ८२॥ इति च प्रार्थयाञ्चक्रे समर्पय समाटजम्। त्रमुखावक्रये द्रखं महर्षे ग्रह्मतामिदम्॥१ ५ ३॥ लदीय उटना होष ग्रह्मतामिल्दीर्थ सा। तदङ्गसंस्कारकते दिवाकीर्तिमजूहवत् ॥१८॥ त्रनिच्छता अपि तस्वर्षेनीपिता गणिकाज्ञया । प्रदेपीपमान्पादनखानदुन्वनुदतार्यत् ॥१ ८ ५॥ क्रवा वल्लाचीरापनयनं सा पणाङ्गना। तं कुमारं खपयितुं वराणिं पर्यधापयत् ॥१ ८६॥

¹⁷⁸ b C • श्रयः। 179 c A B D जानेन्द्रमाणे। 180 c C वातू सं। 182 d B • भिवादयेत्। 183 d A स्टब्रुतामित। 185 c MSS स्पी or स्यो। 186 d A चीवरां।

त्राजना सुनिवेषं से मापनेषीर्महासुने । स वत्त्रलापनयनादिति बाल द्वारटत् ॥१ ८७॥ वेश्वावाचनाहर्षीणामतिशीनामिहाश्रमे । उपचारपदं ह्येतन्तःप्रतीच्छिम किं न हि ॥१ ८८॥ लमसादाश्रमाचारानीदृशांश्वेतप्रतीच्छि । तदा हि लप्यमे वस्तुसुटजं सुनिप्चक ॥१ ८८॥ ततस्तदासलोभेन स तापसक्रमारकः। नाङ्गमप्यध्ने।नान्त्रवशीकत द्वारमः ॥१८०॥ तत्के प्रपाष्ट्रं जटिलं तैलेना स्थ च सा खयम । ऊर्णापिष्डमिव भनैर्विवन्ने वरवर्णिनी ॥१८१॥ श्रभ्यच्य सच्यमानाङ्गस्त्या सामेन्द्रभूरस्त् । क ख्र्यमान दव गैाः सुखनिद्राणलोचनः ॥१८२॥ गणिका सपियलाय कवाणीर्गन्धवानिभः। तमामे।चयदग्राणि वस्ताण्याभरणानि च ॥१८३॥ तयैकसा दारिकायाः पाणियइमकारि सः। माभात्तस्य कर्गता गाईस्थाश्रीरिवाङ्गिनी ॥१८४॥ वधूवरं च गायन्यः मर्वास्तस्यः पणाङ्गनाः। दधाद्यविकुमार्सु ऋषया उमी पठिन्त किम्॥१८५॥ श्रवीवदच मङ्गल्यान्याताद्यानि पणाङ्गना। किमेतदिति सम्भानाः यधात्कर्णा च सामभः ॥१८६॥

¹⁸⁹ d D मुनिपुंगवः। 192 e A कंड यमान, C D कंडू यमान, C सुखं। 193 c A ∙ प्राप्तिः। 194 a D दारिकाया।

मुनिवेषज्षा वेखाः कुमारानयने गताः । यथा गतास्त्रचैवैत्य तदोवीं गं चित्रज्ञपन् ॥१८०॥ तैसी: प्रकारी: प्रालीभि स समारी वनेचर:। द्रहागनां च सङ्केतमसाभिः सममग्रहीत् ॥१८८॥ श्रयायानां तदा दूरे दृष्टा तित्यतरं वयम्। तस्य ग्रापभयात्रष्टाः कातराः स्त्रीस्त्रभावतः ॥१८८॥ से। उसान् गवेषयनसात्प्रलोभनवशंवदः। भ्रमन्वनादनं गामी न गामी पितुराश्रमम् ॥२००॥ श्रन्शियो विशामीशः किमकार्षमहं जडः। वियोजितौ पितापुचौ मया प्राप्तञ्च नानुजः ॥२०१॥ पित्रपार्श्वात्परिभ्रष्टो जीविखति कर्यं नृ सः। कियचिरं जीवति हि मीना नीराद्वहिष्कृतः ॥२०२॥ एवं दःखादरतिभागभूद्भश्रमिलापतिः। उदेस्ज्यने ऽप्यसानीनः स्तान द्वासिम ॥२०३॥ वेग्यायाः सदने तस्यास्तदा च सुरजध्वनिः। कर्णयोरवनीभर्तुरियातिथितां यया ॥२०४॥ **जचे च राजा नगरं सवें महःखर्:खितम्।** लोकोत्तरसुखी का ऽयं यसाग्रे सुरजध्वनिः ॥२०५॥ खार्थनिष्ठा अथवा मर्जे। स्टङ्गध्वनिरेष हि। सुदे कस्रापि मम तु सुद्गराघातस्त्रिभः ॥२०६॥

¹⁹⁷ c C D pr. m. नेत्य। 199 a B ख्यायांतं। 200 c C असदः 200 d Bi marg. नामानी। 201 a MSS अनुमिखे. b A क्लापीनः। 203 c MSS उद्देशन्। 204 a C सद्नेसः। 205 b C दूधितं, A दुखितः।

सा राज्ञा वाग्जनश्रुत्या पानीयमिव कुख्यया। कर्णालवालं वेद्यायासास्यास्त्रर्णमपूरयत् ॥२००॥ प्रमन्नचन्द्रं राजानं माथ गला कताञ्चलिः। वेग्या विज्ञपयामास धार्श्वीत्कष्टप्रगल्भवाक्॥२०८॥ पुरा मे देव दैवज्ञा उक्त यय चस्तवाकि । च्छिषवेषा युवास्येति दद्यासास्य निजां सुताम् ॥२०८॥ च्छिषवेषो युवा का ऽपि गावन व्यवहारवित्। श्रम्यागात्मद्गृहे से। उद्योदाहितः सुतया ख्या ॥२१०॥ तिद्वाहोत्सवे देव गौतवाद्यादि महुहै। दः खिनं लां न जानामि यद्यागे। से सहस्व तत्॥२११॥ श्रथादिशनरानाजा सुमारं दृष्टपूर्विणः। उपलब्धितुं ते ऽपि गलीपालचयं वतम्॥२१२॥ श्रयोता ते नरेन्द्राय तं तथैन याजिज्ञपन्। राजापि दृष्टसुखप्न दवात्यर्थममादत ॥२१३॥ तया समन्तितं बध्वा करेणुमधिरु ह्य च। श्रानिनाय निजं वेसा राजा वल्लालचीरिणम् ॥२१४॥ श्रीखलयवद्यारज्ञो राज्ञाकारि क्रमेण मः। imesपण्रवे। ऽपि हि णिच्छन्ते नियुक्तैः किं पुनः पुनान्॥२१५॥ तसी राज्यविभागं च दला राजा कतार्थकृत्। राजकन्यास्य तेने।दवाइयत्स्वर्वधूपमाः ॥२१६॥ बधूभिः महितः ताभिरखण्डितममीहितः ।

²⁰⁸ d C घाल्णाः A प्रमुख्यात्। 210 b A व्यवहारवत्। 211 b C सम्बुदे । 214 b D corrects विदेश्याः 215 c A चित्रंते।

रेमे वत्कलचीर्युचैः सुखाञ्चिजलकुञ्जरः ॥२१०॥ से। ऽन्यदा रथिका मार्गमुहृदक्कालचीरिणः। तचौरदत्तं खर्णादि विक्रीणाना उभ्रमत्पुरे ॥२१८॥ यद्यस्य यस्य चौरेणापहृतं स स तद्भनम् । उपबच्यारचकाणामूर्ध्वबाद्धरचीकथत् ॥२१८॥ संयम्य च स त्रारची राजदारमानीयत । तं च राजानुजो उद्राचीह्या जीवानुकल्पया ॥२२०॥ तसुपालचयदच्क्लचीरी मार्गीपकारिएम। श्रमाचयच मन्तो हि नापकारस्य घसाराः ॥२२१॥ सामचन्द्री ऽपि पुत्रं खमपश्चनसमदने। वृचाद्वचं नेवजलै: सिञ्चित्रव निरन्तरम् ॥२२२॥ प्रसन्नचन्द्र प्रहितैनरैर्वन्तालचीरिणः । प्रवृत्ती कथितायां च सा उभ्रदुद्धानलाचनः ॥२२ ३॥ परं सुतवियोगेन तेन तस्यातिरादनात्। श्रक्तो ऽपि राचीकरणमन्धलमुदपद्यत ॥२ २ ४॥ स जरत्तापसा उन्येश्व तपःसब्रह्मचारिभिः। तापमैस्तपमः प्रान्ते फलादिभिरपार्थत ॥२२५॥ पूर्णेषु द्वादशखब्देखन्यदैवमचिन्तयत्। प्रसन्तर्न्द्रावरजो रजन्यधे प्रबोधभाक् ॥२ २ ६॥

²²⁰ d B नुकम्पाया। 221 d B कारिस्थिवसाराः। 223 d B • दुद्वाद्यक्तेश्वनः। 225 b A तपःत्रह्मः। 226 b A न्यूटेट्।

विपेदे मन्दभाग्यस्य जातमात्रस्य मे प्रसः। कुमारस्रत्यामकरात्ताता उर्खे वसन्नपि ॥२२०॥ श्रहर्निशं कटिस्थेन मया दूरं दुरात्मना। तपःकष्टादप्यधिकं कष्टसुत्पादितं पितुः ॥२२८॥ यावत्प्रत्यपकाराय चमीस्ते । उस्मि यौवने । दैवादिहागमं तावत्पापा उहमजितेन्द्रियः ॥२ २ ८॥ पितुरानुष्यभाग्नाहं भवाम्येकेन जन्मना । येनाहं से। ढकप्टेन पूतरः कुच्चरीकृतः ॥२३०॥ म एवं चिन्तयन्नेव गला राजानमन्त्रवीत्। देवाहं तातपादानां ध्रममुत्को ऽिसा दर्भने ॥२३१॥ राजा प्रोवाच हे भातः पिताहि सम त्रावयोः। तत्पाददर्शनौत्वां तवेवास्ति ममापि तत् ॥२ ३२॥ राजा च युवराजञ्च ततस्तौ सपरिच्छदौ। तदाश्रमपदं तातपादालङ्कृतमीयतुः ॥२३३॥ दावणुत्तेरतुर्यानाद् चे वब्बालचीर्यदः । दृष्ट्रा तपेवनिमदं राज्यश्रीकृणवन्मम ॥२ ३४॥ मरेावराणि तान्येतान्यकी डं यत्र इंसवत्। ते उसी द्रमाः कपिरिवाखादिषं यत्फलान्यहम् ॥२ ३ ५॥ ते अभी में भातर दव पांत्र की डामखा स्रगाः। महिष्यका रमा मालनिभा यासामपा पयः ॥२३६॥

²²⁸ a A कट। 230 d C भवान्ये। 230 c A corrected in बोटक बेज, d D पेतरः। 231 d A जल्लंटा खिदि इसेने।

सामिनने सुखान्यसिन्तियन्ति कथयाम्यहम्। श्रयेकं पित्रग्रुश्रवा सुखं राज्ये कुता सम ॥२ ३०॥ तचाश्रमे विविभतुर्भातरौ ताव्भावपि। तातं चाग्रे ददृशतुर्नयनाभोजभास्तरम्॥२३८॥ जवाच सामचन्द्रिं प्रणमन्त्रेदिनीपति:। प्रसन्नचन्द्रसे सन्सात लां प्रणमत्यसौ ॥२३८॥ प्रणमन्तं च राजानं सामः पर्या पाणिना। मार्जिनिव तदङ्गेषु सङ्गान्तवर्तनीरजः ॥२ ४ ०॥ पित्रा खपाणिपद्मेन स्पृथ्यमाना ऽवनीपतिः। उत्कोरककदम्बाभो बस्रव पुलकाङ्करैः ॥२ ४ १॥ राजानुजा ऽपि सामधिं प्रणमनिद्मननीत्। प्राप्ती वन्त्रनचिष वत्यादाभोजसङ्गताम्॥२४२॥ मौलिमाघाय तखाङ्गमिव चामः प्रमादभाक्। तमालिलिङ्ग पर्वाङ्गं नगं नव दवाम्बदः ॥२ ४ ३॥ सामर्षेसु तदा काष्णा बाष्यः प्राद्रभवन्दृशोः । बस्रव तत्त्रणादान्ध्यप्रध्वंसपरमौषधम् ॥२ ४ ४॥ दृग्यां तत्कालमालेकिवतीम्यां तातुभौ सुनिः। ददर्भ पुनरावनागाईस्थासोस्वत्धनः ॥२ ४ ५॥ पृच्छति सा च हे वत्सी सुखं काला ऽतिवाहित:। तावृचतुस्वत्रमादात्काखाणद्रमदोहदात् ॥२ ४ ६॥

 $^{240\} d\ D\ B$ संक्रांतं, B वर्कीन रजः, A रजां। $241\ a\ A$ पिता, A B स्थूममाना, d C महीपतिः। $245\ d\ A$ वस्थव।

श्रप्रेच्यमाणं तत्कीदृगभूत्तापसभाष्डकम्। इति वब्कानचीर्यन्तस्टनं प्राविशस्द्रुतम्॥२ ४ ७॥ तानि तापसभाण्डानि खोत्तरीयाञ्चलेन सः। प्रतिलेखितुमारेभे प्रायमनं परिस्पृत्रन् ॥२४ ८॥ तस्य दैवमभृचिन्ता पाचाणि यतिनामहम्। किं पाचनेसरिकया कापि प्रत्यलिखं पुरा॥ १४८॥ दति चिन्तयतसस्य जातिस्यतिरजायत । यसार च द्यः द्वतवद्देवमर्त्यभवान्त्रिजान् ॥२ ५०॥ श्रामण्यं प्राग्मवकृतं सार्व्यकालचौर्यथ । वैराग्यं परमं भेजे मिचं निर्वाणसन्पदः ॥२ ५ १॥ धर्मधानं वातिक्रम्य गुज्जधाने दितीयके। स्थिते। वल्ललचीर्यापत्केवलज्ञानसुञ्चलम् ॥२ ५ २॥ तत्कालनेवलज्ञानी महात्मा सामचन्द्रभः। पितुर्भातुस विद्धे सुधाभां धर्मदेशनाम्॥२५३॥ सामचन्द्रः प्रसन्नस तता वब्बानचीरिणम्। सुरार्षितयति लिङ्गं प्राप्तवाधी प्रणेसतुः ॥२ ५ ४॥ वयं च समवासार्भ विहरनो उन्यदा नृप। उद्याने पेतिनप्रत्यासचे नामा मनेत्रसे ॥२ ५५॥ प्रत्येकवुद्धः पितरं निजं वस्कलचीर्थपि । अर्पियता तदासावं गता उन्यचा नराधिप ॥२ ५ ६॥

²⁴⁷ a A चप्रिचनार्थ। 250 d A कर्त्येवः। 252 b C ग्राजाधानं, B धान, c d A श्विते, B 2hd·, D ॰ पर्केवः। 253 d B ग्राडाबा, D सुधाना।

राजा प्रसन्नचन्द्रो ऽपि प्रथयो पेतनं पुरम्।
तस्यो च स्थिरवैराग्यो वाग्मिर्वस्तनचीरिणः ॥२ ५०॥
तदा प्रसन्नचन्द्रः स्वे राज्ये ऽर्भमपि नन्दनम्।
स्वयं न्यस्य विरक्तात्मा प्रावाजीदसादन्तिके ॥२ ५८॥

एतमाखाय विरते श्रीवीरे परमेश्वरे ।
ददर्भ देवसमातमाकाभे मगधेश्वरः ॥२ ५ ८॥
पप्रच्छ श्रेणिका भूयः प्रणम्य जगदीश्वरम् ।
किमेष देवसमाता दृश्यते द्योतिताम्बरः ॥२ ६ ०॥
खाम्ययाख्यसमन्त्रर्भे स्त्यन्त्रिमह केवलम् ।
कर्तं च तन्त्रहिमानममराः सम्यतन्त्रमी ॥२ ६ ९॥

पुनर्विज्ञपयामास जिनेन्द्रं मगधाधिपः।
भगवन्वेवलज्ञानं कस्मिन्युच्छेदमेय्यति ॥२ ६ १॥
नायो ऽप्यकथयत्पय विद्युन्माली सुरे। ह्यसौ।
सामानिका ब्रह्मोन्द्रस्य चतुर्देवीसमादृतः ॥२ ६ १॥
श्रक्को ऽसुक्षात्मप्रमे ऽक्ति चुला भावी पुरे तव।
श्रेष्ठिच्हषभदसस्य जम्बू पुने। उन्यक्तेवली ॥२ ६ ४॥
राजाष्ट्रच्हदेशे। यद्यासन्तप्रच्यवने। ऽसरः।
तेना ऽस्य तिक्कमचीणम्याचस्या जगहुनः॥२ ६ ४॥
राजन्नेकावताराणामन्त्रकाले ऽपि नाकिनाम्।
वेजःच्यादिच्यवनिबङ्गान्याविभवन्ति न ॥२ ६ ६॥

²⁶⁰ e B किसेन। 261 a B खास्यूया॰। 262 d B D किसिनु॰। 263 a A पिक्ययुव्प॰। 264 e B मेडी। 265 d C प्राप्तक्यों।

तदा सुदानादृताख्यो जम्बूदीपपतिः सुरः। प्रब्देन महतावादीदहा में बुबमुत्तमम्॥२६०॥ तदा च श्रेणिका ऽप्टक्झगवनं छनाञ्जलिः। देवा ऽयमेवं खतुलप्रशंगां तुहते कुतः ॥२ ६ ८॥ सर्वज्ञः कथयामास राजन्नवैव पत्तने। द्रभ्या ग्रप्तमतिनाम वस्त्व भुवि विश्रुतः ॥२ ६ ८॥ तस्य दें। तनुजन्मानावस्त्रतां क्रमयोगतः । ज्यायानृषभदत्ताखो जिनदासिभधो खघुः ॥२७०॥ ज्यायानतिसदाचारा चूतादिवसनी लघुः। ती दावाद्यन्तयुगयोः प्रत्यचे दव वर्षणी ॥२०१॥ ततस्वर्षभद्त्तेन जिनदासः सुनेधसा । त्यको दुराचार इति सर्वस्वजनसाचिकम् ॥२०२॥ त्रहमसाहका उसीति ज्येष्टः स श्रेष्ठिसूर्वदन । कनिष्ठस्य ग्रुन दव प्रवेष्टुं न ग्रहे ऽप्यदात् ॥२०३॥ जिनदासा उन्यदा दी अन्नन्येन द्यूतकारिणा। मंजातचूनकलहे मद्यो उत्त्वेण त्यदन्यत ॥२०४॥ फलं चूतविषतरे।रायुधाघातवेदनम्। जिनदासा उन्वसद्रङ्क इव स्वितिले लुठन् ॥२०५॥ खजनाञ्चर्षभदत्तमूतुर्भा परमार्हत । प्राणिमाचसाधारिष्वा दयया जीवयानुजम् ॥२०६॥

²⁶⁷ a B • नाचा। 268 c D खड़ाची। 269 c A इस। 276 b A B D परमार्चनः, c C साधारणा।

पानं कीर्नेर्विष्रुद्धायाः स बन्धः स च नायकः। यो बन्धुं सेवकं चाम्युद्धरते व्यसनावटात्॥२७७॥ च्छमो ऽप्यभ्यधाद्गलावरजं खजनेरितः। समायिषिहि हे वत्स चास्ये लामौषधादिभिः ॥२०८॥ जगाद जिनदासा ऽपि चमख मम दुनयान्। कार्यमासुभिकं सुर्या जीवितवासुइस्य से ॥२ ७८॥ प्रयच्छ परलोकाध्वप्रस्थितस्य ममाधुना । धर्मीपदेशपार्थयमार्थानशनपूर्वकम् ॥२ ८०॥ च्ह्यभो ऽप्यन्वशादेवमनुजं निर्मसे। भव । जप खच्छमनाः पञ्चपरमेष्ठिनमस्क्रियाम् ॥२ ८१॥ एवमायनुशियानुजन्मानस्वभः खयम् । त्राराधनां सानग्रनां कार्यामास ग्रुद्धधीः ॥२ ८ ।॥ विपद्य जिनदासा ऽपि तेन पण्डितस्त्युना । जम्बूदीपाधिषा जज्ञे देवा ऽयं परमर्द्धिकः ॥२ ८३॥ श्रयं चास्रदचो अश्रीषी यद्राजग्रहपत्तने । नेवली चरमा भावी जम्बूर्ऋषभदत्तजः ॥२ ८४॥ श्रुला नेविलिना भावि खे कुले जना पावनम्। देवा अयमेवं खकुलप्रशंसां कुरुतेतमाम् ॥२ ८५॥ राजापृच्छत्पुनर्विद्युमाखेष भगवनसुरः। किं सुरेखिततेजसी ग्रहेसिव दिवाकर: ॥२ ८ ६॥

²⁷⁹ b B दुर्शयान्। 281 c A खस्य, d MSS परमेष्टि। 283 c A दीपाभिधा। 284 d MSS जंबू ऋषः। 285 a A B मावी।

त्राचखौ प्रभुरयेवं जम्बूदीपस्य भारते । मगधाखे जनपदे ग्रामे सुग्रामनामनि ॥२ ८०॥ त्रार्यवाचाष्ट्रकूटो उभ्रत्तस्य पत्नी तु रेवती। भवदत्तो भवदेवश्वाभूतां तनची तयो: ॥२ ८ ८॥ युगाम्। भवदत्ता भवास्त्रोधेरत्तारणतरीं दृढाम् । योवने उपाददे दीचां सुस्थिताचार्यसनिधा ॥२ ८८॥ स व्रतं पालयनखङ्गधारायं श्रुतपार्गः। व्यहरद्गुरुणा साधें दितीयकीव तत्तनुः ॥२८०॥ तिसानाच्छे साधुरेका उन्यदाचार्यान्यजिज्ञपत्। श्रनुजानीत मां यामि यच बन्धुजना ऽस्ति मे ॥२८१॥ तवासि में बघुमाता स सर्ग खेरले। मयि। प्रविच्यति मां दृष्ट्वा प्रकत्यागे ऽपि भद्रकः ॥२८२॥ ततसं श्रुतस्ताध्समेतं गुरुरादिशत्। परनिस्तारणपरे गुरुः भिष्ये हि मादते ॥२८३॥ य जगाम पितुधाम गतमात्री ददर्भ च। भातु इदाहमार्थं मनायदु मदोहदम् ॥२८४॥ विवाइकीतुकव्ययः स भाता कन्यसा सुने: । विस्रतान्यकरणीयो सुद्धातुलस्तदाभवत् ॥२८५॥ विवाइसमये प्राप्तमजानन्त्रिव से। ऽग्रजम् । नाकार्षीत्खागतमपि वतादानकथापि का ॥२८६॥

²⁸⁹ b A B तरी। 296 c A नेकाभी d C बतदान।

विलचः स सुनिर्भूयो ऽप्यागमत्सिन्धी गुरेाः। त्रालीचाकययत्र्वामनुजस्य कर्या तथा ॥२८०॥ भवदत्तो ऽवददहा काठिन्यमनुजन्मनः। ज्यायांसं यदवाज्ञासी दृषिमभ्यागतं गरहे ॥२८८॥ गुरुभकोरपि श्रेयः किं नामोदाइकी तुकम्। तत्परित्यच्य सानन्दः स च्येष्ठं नान्वियाय यत्॥२८८॥ कश्चिद्रचे तदा साधुर्भवदत्तासि पण्डितः। यदि लमनुजन्मानं निजं प्रत्राजिययसि ॥३००॥ भवदत्तो अववीदेशे मगधाख्ये गुरुर्यदि। विद्दिष्यति तददः कौतुकं दर्शययते ॥३०१॥ विहरनो उन्यदा जग्मुर्मगधानेव स्वरयः। समीरणवदेकच अमणानां स्थितिन हि ॥३०२॥ श्राचार्यपादान्वन्दिला भवदत्ती व्यजिज्ञपत्। खजनानित श्रासन्नान्दिट्चे युग्नदाज्ञया ॥३०३॥ भवदत्तं ततस्वैकमपि तत्रादिणहुन्:। एकाकिना ऽपाईति हि विहारे। विश्वना सुने: ॥३०४॥ भवदत्ती जगामाथ खेषां मंसारिणां गटहे। प्रवचायाहणेनानुग्रहीतुमनुजं निजम् ॥३०५॥ नागदत्तस्य तनयां वासुकीकुचिसमावास् । **उपयेमे भवदे**वा भवदत्तानुजस्तदा ॥३०६॥

²⁹⁷ b C धामसत्, d B तदा। 300 b B भवद्योपि स पंडितः। 301 b C मुक्, c B C by second hand तद्दं। 303 d A B ॰ दिह । 305 b B C b. 2.h तेषां, c A मुद्दे ।

कतोदा होत्सवाः सर्वे बन्धवस्तं सुदाभ्ययुः। मन्यमाना उत्सवापर्युत्सवं तत्समागमम् ॥३००॥ सदः पाद्येन तत्पादी प्रचाच्य प्रासुकेन ते। पादोदकमवन्दन्त मला तौर्थीदकाधिकम् ॥३०८॥ भवास्थिमज्जनभयादवलम्बिमवेक्कवः । लिंगिला पादयोः सर्वे बन्धवस्तं ववन्दिरे ॥३०८॥ सुनिर्णभाषाद्वस्यून्विवाद्याकुलाः स्य भोः। यामा विद्युमन्यच धर्मनाभो उस्तु वा उनघाः ॥३१०॥ तस्रषिं बन्धवः सर्वे भन्नपानादिभिर्मुदा । एषणीयकस्पनीयप्रासुकैः प्रत्यसाभयन् ॥३११॥ तदानीं भवदेवा ऽपि कुलाचारं प्रपालयन्। सेव्यमानां वयसाभिनेवाढां मख्यसम्द्रत् ॥३१२॥ चक्रे ऽङ्गरागं प्रेयस्थाः श्रीचन्दनरसेन सः। चन्द्रातपरसेनेवाक्षष्टेन शशिमण्डलात् ॥३१ ३॥ तसा मूर्भि च धिमानं सुमनादामगर्भितम्। बबन्ध यस्त्राश्चिनः खभाषोः श्रीमलिसुचम् ॥३९४॥ तत्कपोलफलकयोः कस्तर्या पत्तवसरीम्। मीनकेते। रिव जयप्रशस्त्रिम लिखत्स्यम् ॥ ३१५॥ क्रचयोर्मण्डनं यावन्नवाढः स प्रचन्नमे । तावदागममश्रीषौद्भवदत्तमहासुनेः ॥३१६॥

³⁰⁸ a A पायेन, b C D प्राध्यक्तेन । 309 b B C सिनोत्सनः । 310 b B विवादि । 311 d A नानवा, c B एवणीये, A कन्पनीयः । 314 c A सिल्ध्युनं ।

स आहदर्भने। तालः कितवा जयवानिव। द्रागृदस्थादिहायार्धमण्डितामपि वस्त्रभाम् ॥३१०॥ हिलार्धमण्डितां कान्तां न गन्तु मुचितं तव। तस्याः सखीनामिल्यृतिं स एड दव नाम्योत् ॥३१८॥ साग्रहं वारयन्तीनां तासां चेत्युत्तरं ददी।। कला गुरुप्रणिपातं पुनरेयामि बालिकाः ॥३१८॥ भवदेवस्ततः स्थानात्स्रवमानः सवङ्गवत्। त्रभगेत्य भवदत्तिषं तच स्थितमवन्दत ॥३२०॥ वन्दिवोत्यितमाचसानुजस घृतभाजनम्। मुनिः श्रामण्यदानाय मत्यं कार्मिवार्पयत् ॥३.२१॥ भवदत्तस्तता ऽगारादनगारणिरामणिः। निर्जगाम धियां धाम मनाम्झातरि दत्तदृक् ॥३२२॥ भवदेवा ऽपि तत्मिर्भाजनं भारयन्करे। अन्वगाङ्गवदत्त्रिं तत्पदास्रोजषट्पदः ॥३२३॥ श्रन्थे ऽपि बहवा नार्था नराञ्च अवदेववत्। श्रन्यम्भवदत्तर्षिसुदूर्मिप्रसद्द्वदाः ॥३२४॥ मुनिर्न कञ्चिद्यस्जन्मनीनामुचितं ह्यदः । त्रविस्टष्टाञ्च सुनिना न व्यावत्रतिरे जनाः ॥३२५॥ दूरं गला च निर्विषासं वन्दिला महासुनिम्। खयमेव याज्युदुरादी नायी नरास्ततः ॥३२६॥

³¹⁹ d D बालिकां। 320 a A : खतः स्थाना । 323 d B तत्पदास्तु ज । 324 d A विमर्क्षिप्रमदाहुदा। 325 a A किंचिद्धि । 325 b A B • टिनिरे। 326 a C निविद्धास ।

भवदेवसु भद्रात्मा चिनायामासिवानिदम्। त्रणविस्छा वाघ्टनवेते नैते हि सेाद्राः ॥३२०॥ श्रहं तु सेादरी ऽसुखी दावावां खेहली मिथः। तदनेनाविस्ष्टस्य न्यायं व्याघ्टनं न से ॥३२८॥ भक्तपानादिभारेणाकान्ता उथं नूनमग्रजः। तता ममार्पयदोढुं प्रसीदन्वृतभाजनम् ॥३२८॥ चिरादभ्यागतं श्रान्तं ज्यायां सं स्नातरं सुनिस्। श्रसुक्षा तदसुं खाने न निवर्तितुसुत्स है ॥३३०॥ मामा वलेदिति मनाव्याचेपार्थं कनीयसः। गाईस्थ्यवार्तां प्रात्रंस्त भवदत्ती महासुनि: ॥३३१॥ एते ते ग्रामपर्यन्तपादपाः पान्यमण्डपाः। भातरावां वानरवद्येषु खेरमरंखिह ॥३३२॥ मरीवराणि तान्येतान्यावाभ्यां यत्र ग्रीश्रवे। त्रकारि निलनीनालैं हारत्रीः कण्डयार्मियः ॥३३३॥ एताञ्च ग्रामपर्यन्तभूमयो भूरिवालुकाः। यचावां वालुकाचैत्यक्रीडां प्रातृख्यक्रव्यहि ॥३३४॥ भवदत्ती ऽनुजन्मानमेवमध्वनि वार्तयन्। जगाम ग्राममाचार्थपादपद्मैः पविचितम्॥३३५॥ सानुजं भवदत्तर्षिं वसतिदारमागतम् । निरौच्य चुन्नकाः प्रोचुः सतवक्रीष्टिका मिथः॥३३६॥

³²⁷ d A नैतेहि महोदराः B होमदराः। 328 d A न्याद्यं। 330 a A विरादि B विरादा। 332 c A वानिर॰। 333 d A B C हिर A B D श्री।

दिय्यवेषधरा नूनमनुजा सुनिनासुना। प्रवाजियतुमानीतः स्वं सत्यापियतुं वतः ॥३३०॥ स्ररिक्चे भवदत्त तरुणः के। ऽयमागतः । से। उवदङ्गगवन्दीचां जिघ्नुमें उनुने ह्यसी ॥ २३ ८॥ स्टरिणा भवदेवा ऽपि पप्रच्छे किं व्रतार्थ्यसि। मासद्वाता स्वावादीत्येवमित्यवदत्व तु ॥३ १८॥ भवदेवस्तदैवाय पर्यवाज्यत स्रिरिभः। माध्यां महिता ऽन्यच विहतुं च न्ययोज्यत ॥३४०॥ भवदेवः किमद्यापि नायात इति चिन्तया। खजनाः पृष्ठते। उभ्येत्य भवदत्तं बभाषिरे ॥ ३४१॥ भवदेवे।ऽन्वगाद्यानिप्रयां हिलार्धमण्डिताम्। तन्तदे किं लनायाते तिसान्जीवन्मृता वयम् ॥ ३ ४ ९॥ खिद्यते चक्रवाकीव सा युक्तिविधवा वधूः। विश्राम्यति न तस्याश्च नयनाम्नु सिराम्नुवत् ॥३४३॥ एकाक्यसाननाष्ट्य भवदेवः कचिदुजेत्। इति खप्ने उपमभायं गत्य कापि किं च्चदः ॥ ३ ४ ४॥ नष्टखानिव यहिलान्भवदेवमपय्यतः। श्रस्मानन्ग्रहाणर्षे कथय क स ते उनुजः॥३४५॥ धर्में दर्के च्कुरन्जसीचे मिळाणयी सुनि:। यात श्रायातमाची ऽपि न विदाः स ययौ कचित्॥ ३ 8 ६॥

³³⁸ a D मृतिरूचे। 339 d A B तु:। 343 b A विधिवा। 345 d D किरांबुवन्। 345 a A प्रस्ता C प्रसि ।

गता उन्येनाध्वना किंस इति जल्पन श्राप्त ते। प्रत्यावर्तना दीनासा दस्त्रभिर्मुविता दव ॥३४०॥ तां नवाढां इदि धायनभादभक्तीव नेवलम । प्रवच्यां भवदेवा ऽपि सप्राच्यां पर्यपालयत् ॥३४ म॥ महर्षिभेवदत्ती ऽपि कालेन बद्धनेयुषा । विपेदे उनमनं कला सौधर्मे च सुरा उभवत् ॥ ३ ४ ८॥ भवदेवा उपदा दथी नागिला प्रेयसी सम । प्रेयांसाखा ऋइमपि विरहे। ही द्यारसृत् ॥३५०॥ भात्रेवापरोधेन वृतं चिरमपाज्यम । तसिंख खर्गते किं मे व्रतेनायामहेतुना ॥३५१॥ न तथा व्रतकष्टेन द्घ्करेणास्मि पीडित:। यथा तदिरहेणोचैर्भविव्यति कथं नु सा ॥३ ५२॥ गजीव चारीपतिता पद्मिनीव हिमाविला । मरालीव मरुगता वल्लीव ग्रीयतापभाक् ॥३५३॥ युयभ्रष्टेव हरिणी पाशवद्भेव शारिका। सा मन्ये दैन्यभाग्लोकानुकम्पीव भविष्यति॥३ ५४॥ युग्मम्॥ यदि प्राप्शामि जीवनीं तां प्रियामायतेचलाम्। तदद्यापि हि गार्डस्थावता रंखे तथा सह ॥३ ५ ६॥ चिन्तातन्तुभिरेवं खं नियक्क्त्रूर्णनाभवत् । स्वितरवीननाष्ट्रस्य भवदेवा विनिर्ययौ ॥३५६॥

³⁴⁸ b A भक्त्रीक । 349 b A D बड़नायुषा। 350 c D प्रेशांसस्था। 353 a. On the margin in D यदुक्त काथे चारिसु गड़बसभूरिति।

त्रणं जगाम च धामं सुधामं राष्ट्रकृटभः । तस्यो च संद्रतद्वारबाह्यायतनसन्तिधौ ॥३ ५ ७॥ गन्धमात्यधरा नारी ब्राह्मणा सममेकया। तचाभ्यागान्म्निर्सावित्यवन्दत तं च सा ॥३ ५ ८॥ पप्रच्छ भवदेवस्तां राष्ट्रकृटः स आर्थवान । पत्नी च रेवती तस्य भद्रे जीवति वा न वा ॥३५८॥ क्ययामास साधेवमार्थवाचेवती च सा । व्यपद्येतां तयोश्वागाङ्गयान्काला विपन्नयोः ॥३६०॥ भ्रयो ऽष्यपृच्छत्स सुनिरार्घवत्सृनुना प्रिया । भवदेवेन या त्यका नवाढा सास्ति वा न वा ॥३६९॥ सा दथौ भवदेवा उदं नृनमात्तवता उग्रजात्। चदि वा वार्तयाम्येनमनेनसिम्हागतम् ॥३६२॥ खवाच चिन्तियलैवमार्थवद्वेवतीसुतः। लमेव भवदेवा ऽिं किमिहागास्तपाधन ॥३६३॥ स एव भवदेवा ऽस्मि नागिलाजीवितेश्वरः ॥३६४॥ तदायजे।परोधेन तां विसुच्य निरीयषा। श्रनिच्छतापि हि मया व्रतमादायि द्ष्करम् ॥३६५॥ विपने साम्प्रतं भातर्थहमङ्गावर्जितः। नागिला सा कथमसृदित्यागां तिहृह्चया ॥३६६॥

³⁵⁷ c C संस्ता 360 b A थपद्मथाः। 363 b B अनिपाः। 365 b C व्रतसादायः। 366 b B ल्यायां।

नागिला चिन्तयामास चिरादृष्टां हि मामसौ। न हि प्रत्यभिजानाति पराच्त्तवयोगुणाम् ॥३६०॥ श्रात्मानं ज्ञापयास्येनमिति प्रावाच नागिला। नागिला सास्म्यहं इन्त नवाढात्याजि या लया ॥३६८॥ एतावता च कालेन योवने ऽपि व्यतीयुषि। किं नाम मिय जावणं पृष्णाग्रय विम्ययताम् ॥३ ६ ८॥ सुका रत्नचयं खर्गापवर्गफलदायकम्। वराटिकामाचनिभां मा ग्रहीमीं महाग्रय ॥३००॥ त्रत्यन्तघोरनरकपातप्रतिभुवामहो। विषयाणां सारास्त्राणां मा गास्त्रं भेदनीयताम् ॥३०१॥ थाहिता असि व्रतं आचा क्यानापि हितेषिणा । तमयनाप्तं मा मंखा मिय पापखनौ रतः ॥३०२॥ तदद्यापि निवर्तस्य ग्रह्मादाननुत्रज । मयि रागकृतं चाघमालीचय तदन्तिने ॥३०३॥ यावदेवं भवदेवं नागिला सम्मन्वमात्। ब्राह्मणा दारकस्तावत्तवागाङ्गक्तपायसः ॥३०४॥ जरे च पायमं भुतं यनायाच सुधोपमम्। तदिमियास्य हं मातर्घो धार्य भाजनम् ॥३०५॥ निमन्त्रिता ऽइमन्यच लस्ये तच च द्विणाम्। श्रवान्तपायसे। मातभानुं श्रच्यामि ने। पुनः ॥३०६॥

³⁶⁷ b C चिरहशं, d A पराहत्य। 371 c A B स्त्रीणां। 376 d A अध्यामि, B शिक्सामि।

श्रादाय दिचणामचागता स्यो ऽपि पायसम्। खयं वानां खयं भोच्ये का हीः खोच्छिष्टभोजने ॥३००॥ ब्राह्मणुवाच वान्ताभी जुगुप्यस्त्वं भविष्यमि । श्रलं जुगुयानीचेन कर्मणानेन दारक॥३७८॥ तच्छ्ला भवदेवा ऽपि निजगादेति हे वटो। लं भविष्यिमि वान्ताशी निक्षष्टः कुक्कुरादिप ॥३७८॥ नागिलोवाच तम्हिषं यद्येवं वेतिस विच च। तनामुद्रम्य किमिति भ्रयो ऽप्युपनुभुचमे ॥३८०॥ मांसास्मस्थिविएम्चपूर्णाइमधमाधमा । वान्तादपि जुगुस्यास्मि मामिच्छन् किंन लक्कसे॥३८९॥ पग्यस्पद्री ज्वलद्यिं न पुनः पाद्योर्धः । यत्परं भिचयस्वेवं न स्वं भिचयसि स्वयम्॥३८२॥ का हि पुंगणना तेषां ये उन्यभिचाविचचणाः। ये खं भिचयितुं दचासोषां पुंगणना नृणाम् ॥३८३॥ भवदेवा अवदत्साधु शिचिते। ऽस्मि लयानघे। श्रानीतः पथि जात्यन्थ दव यानहसुत्पथे ॥३८४॥ तदच खजनान्दृष्ट्वा यास्वामि गुरुपनिधौ। व्रतातीचारमालाच्य तस्ये ऽइं दुस्तपं तपः॥३८५॥ नागिलायवदत् किंते खजनैः खार्थभागाव। मूर्तिमन्तो हि ते विघा भाविना गुस्दर्शने ॥ ३ ८ ६॥

³⁸¹ c. C D जुगुबा। 382 d A सन।

तद्गच्छ गुरुपादान्ते दान्तात्मा वतमाचर ।
प्रव्रजिखाम्बहमपि व्रतिनीजनसिन्नधी ॥३८७॥
भवदेवे उथ वन्दिलाईदिम्बानि समाहितः ।
गला गुर्वन्तिने उकाषीत्वत्यमानीचनादिकम्॥३८८॥
श्रामण्डं निरतीचारं भवदेवः प्रपालयन् ।
कानं क्रलादिकन्धे उभ्रच्छक्रसामानिकः सुरः ॥३८८॥

दतस्य भवदत्तस्य जीवः स्वर्गात्परिचुतः ।
विजये पृष्कालावत्यां विदेशेवीिश्वरेमणौ ॥३८०॥
नगर्यां पुण्डरीिकिष्णां वज्रदत्तस्य चिक्रणः ।
यशेधराभिधानाया राच्याः कुलाववातरत्॥३८०॥युग्मम्।
तिसिनुपागते कुलिसरेावरमरालताम् ।
श्रश्चयशेधरादेव्या दोहदो ऽभोधिमज्जने ॥३८२॥
ततस्याभोधिसश्रीच्यां सीतानद्यां महीपतिः ।
क्रीडियला महादेवीं तदोहदमपूर्यत् ॥३८३॥
सम्पूर्णदोहदा साथ महादेवी यशेधरा ।
विज्ञीव कलयामास लावण्यमधिकाधिकम् ॥३८४॥
पूर्णे च समये ऽस्त महिषी चक्रवर्तिनः ।
उत्तमं तनुजन्मानं गङ्गेव कनकाम्बुजम्॥३८५॥
यशेधराया जत्यनदोहदानुगतां नृपः ।
सागरदत्त दत्याखां तस्याक्तत ग्रुभेऽहनि ॥३८६॥

धात्रीभिर्लाखमानश्च पयःपानादिकर्मभिः। शाखीवासादयहृद्धिं राजपुत्रः क्रमेण सः ॥३८०॥ वकं प्रवीणतां प्राप्तः स कुमारा उध्वजीगपत्। उद्यम्य काञ्चनलतामुत्स्कं ग्रुकग्रारिकाः ॥३८८॥ प्रौढीभवन्सु इद्भिश्च म रेसे रत्नकन्द्कीः। पीनांसस्मिकारङ्गनृत्यनाणिकाकुण्डलः ॥३८८॥ समये स नरेन्द्रेण नियुक्तो गुरुसनिधौ। गुराः कलाः परिपपौ क्रूपादप दवाध्वगः ॥४००॥ विश्वस्थापि सृषं नेत्रकौरवाणि प्रसादयन्। शशीव सम्पूर्णकलः प्रतिपेदे स यौवनम् ॥४०९॥ खयंवरागताः कन्याः पित्रभ्यां पर्यणाचि सः । एता हि पाचमायान्ति रत्नाकरमिवापगाः ॥४०२॥ श्रनद्वाही भिरुचेव करेणु भिरिव दिप:। ताराभिरिव श्रीतांश्च्याभिः सममरंख सः ॥४० इ॥ नारीभिरन्यदा क्रीडन्प्रासादे सदनापमः। मेर्सिन्भमानाशे स ददशीश्रमण्डलम् ॥४०४॥ श्रविनायच यादृग्हि श्रूयते सेस्रागसे। ताद्गभ्रमयः से ऽयं काष्यहा रमणीयता ॥४० ५॥ एवं सेर्ह्निभं सेघमण्डलं तस्य पश्यतः। नाभूदवाङ्मुखी दृष्टिर्विजयेव तदनारे ॥४०६॥

³⁹⁸ d A B C D सारिकाः। 403 d A • रस्ततः। .405 c C मेड्ररा-गर्मे। d A काप्य।

कुमारा ऽपखद्त्पक्षो यावत्तनोघमण्डलम्। वारिबुद्दवत्तावत्तदिलीय ययौ कचित्॥४००॥ कुमारा ऽचिन्तयचैवं चणिका ऽयं यथामुदः। तथा ग्रीरमघेतत्का कथा मन्पदां प्नः॥४०८॥ यसातस्तन मधाक्ते यसधाक्ते न तनिशि । निरोच्यते भवे ऽस्मिन्ही पदार्थानामनित्यता ॥४०८॥ विवेकजलसिकस्य मर्लाजनामही रहः। सकामनिर्जरासारं तहु हामि व्रतं फलम् ॥४९०॥ सुधीः सागरदत्तो अय परं वैराग्यसुद्व इन्। व्रतादानाय पितरावापप्रच्छ क्रताञ्जलिः ॥४९९॥ पितराव्चतुर्वत्म यौवने ऽपि व्रताग्रहः । वीणायां वाद्यमानायां भास्त्रपाठ द्वैष ते ॥४ १ २॥ ददानीं युवराजस्वं राजापि त्वं भविव्यमि । राज्यं चिरं पालियला ग्रहीयाः समये त्रतम् ॥४९३॥ मागरे। वादरत्पृचाः प्रत्याखाता मया श्रियः । परिवच्चासुपादातुं तदादिशय किं न माम् ॥४९४॥ दत्यायहकुठारेण प्रेमपाशं तयोः सुधीः। विच्छेदायान्वमन्येतां तौ व्रतग्रहणाय तम् ॥४ १ ५॥ श्रनेकराजतनयपरिवारे। (थ सागर:। श्राददे व्रतमस्तं सागराचार्यसन्तिधौ ॥४ १ ६॥

⁴⁰⁷ a A दुत्पणे। 410 a D सत्ताथा। d A वता 414 b C D प्रत्याख्यानं मया। 416 c A B sec. m. मस्त।

विविधाभिग्रहधरा गुरुसेवापरायणः। क्रमात्मागरदत्तो उभ्रक्त्वागरपार्गः ॥४१०॥ न दूरे तपमः किञ्चिदिति प्रत्ययकारकम्। त्रविधज्ञानसुत्पेदे सागरस्य तपस्यतः ॥४९८॥ भवदेवस्य जीवा ऽपि पूर्णे काले दिवस्थातः। तनैव विजये वीतशोकायां पूःशिरामणी ॥ ४ ९ ८॥ पद्मर्थाभिधानस महर्द्धेखनीपतेः। महिष्यां वनमाचायां शिवा नाम सुता उभवत्॥ १२०॥ जुग्मम्॥ स पाल्यमाना यत्नेन कल्पद्रुम द्वाद्गतः। क्रमेण कलयनृद्धिं काकपत्तधरा उभवत् ॥४२१॥ माचिमाचीकतगुरौ तिसानप्राज्ञिपरामणौ। मिथो रहीतमङ्कीता दव मञ्जममुः कलाः ॥४२२॥ यौवने पर्यणेषीत्म राजकन्याः कुले। द्ववाः । सम्पृतस्याग्रभत्ताभिर्जताभिरिव पादपः ॥४२३॥ सकलवस्य चान्येदाः प्रामादे तस्य तस्युषः । सागर्राष्टः पुरीवाह्योपवने ससवासरत् ॥४२४॥ तच कामसम्दद्धाः सार्थवाहे। महासुनिम्। तं प्रत्यनाभयद्भत्या मामचपणपार्णे ॥४२५॥ ग्टहे कामसम्दद्भस्य पाचदानप्रभावतः । वसुधारापतद्वोचः पाचे दानाद्धि किंन हि॥४२६॥ शिवस्तदङ्गतं श्रुला गलावन्दत तं सुनिम्।

⁴¹⁹ b D दिवच्यतः। 423 c C pr. m. A मन्न D संश्राः प्राथमे ताः। 426 d A B C D दानादि।

निषसाद च तत्पादपद्मान्ते राजदंसवत् ॥४२०॥ चतुर्दभानां पूर्वाणामाकरः सागरा ऽपि हि। श्विक्य सपरीवारस्थाचस्थी धर्ममाईतम् ॥४२८॥ विशेषतथ मंगारागरतां तस्य धीमतः। गमयामास स सुनिर्मनिस स्फटिकामले ॥४२८॥ शिवा ऽप्रच्छच तम्हषिं किं प्राग्मवभवः प्रभोः। खेहा मे पखता चलां हवाँ उयमधिकाधिक: ॥४ ३०॥ ज्ञाला चावधिनाचखो सुनिस्लं पूर्वजन्मनि। कनिष्ठो उभूमम भाता प्राणेभ्या उप्यतिवस्रभः ॥ ४ ३ ९॥ मया प्रविजितेन लमनिच्छन्नपि हि व्रतम्। उपायेन गाहिता ऽपि परलाेकहितेच्छ्या ॥४३२॥ श्रभ्दव च सुरावावां सौधर्मे प्रमर्द्धिको । कुमुदेन्दोरिव प्रीतिस्तचाष्यभवदावद्याः ॥४ ३३॥ भवे ऽस्मिन्वीतरागे। उद्दं खे परे वा समानदृक्। लं लद्यापि सरागलात्मागभवस्त्रेहभाग्मचि ॥४३४॥ भिवा अवद्झतादानाइ वा अस्वं पुराष्यहम्। तदिहापि भवे पूर्वभवबद्देहि मे व्रतम्॥४३५॥ त्रापृच्छा पितरौ यावदायामि वतहेतवे। पूज्यास्तावदिहैवाध्वं यूयं मिथ क्षपालवः ॥४३६॥ गला भित्रकुमारा ऽपि पिलपादान्थिजिञ्चपत्। श्रद्य सागरदत्तर्षे: ग्रुअव देशना मया ॥४३०॥

⁴³⁰ b B प्रमा। 434 a A B जुमुद्दोगित्व। 434 c A चि। 435 b A B देवा। 436 c A ॰ इं, B ॰ ख, C ॰ इं। 487 a B मला।

तत्प्रसादाद्धिगता भवस्वासारता मया। ततस्तसादिरको ऽस्मि वीवधादिव भारिकः ॥४३ ८॥ तत्सर्वथान्जानीथ प्रवच्याग्रहणाय माम्। प्रत्यूषा माइतमसः भरणं मागरा उद्य मे ॥४ ३८॥ पितारावृत्ततुर्वत्स व्रतं मादत्ख यौवने । नाद्यापि पूर्वते उस्नाकं लाकी जालेकां सुखम्॥४४०॥ श्रत्यन्तं निर्ममो भूस्वं कथमेकपदे ऽपि हि। श्रमंस्तुतानिवायुश्रन्यदस्मान्विजिद्दासि ॥४४९॥ यदि भन्ते। ऽसि यद्यसानाष्ट्रच्य च गमिव्यसि। तन्नकारेकवाढला भविची रसनावयोः ॥४४२॥ इत्यनादिशतीः पिचाः शिवा गन्त्मनीश्वरः। तचैव सर्वसावद्यनियमाङ्गावयत्यभ्द्रत् ॥४४ र॥ सुनेः सागरदत्तस्य प्रिय्या उद्दमिति निञ्चयी। तस्त्री स मौनमालम्ब मौनं सर्वार्थसाधकम् ॥४४४॥ बलादणासिता भोनं न किञ्चिद्वभुजे च सः। मह्यं न राचते किञ्चिदित्येकमदद्वाुद्धः ॥४४५॥ एवसुदेजिता राजा भिवेन भिवकाङ्किणा। दभ्यपूर्वं दृढधमें समाह्रय समादिशत्॥४४६॥ व्रतार्थमविस्हेन भिवेन तनचेन से। मौनमालम्बितं वत्स ग्रावनिष्ठुरचेतसा ॥४४०॥

⁴³⁸ d C नीरघादिन। 440 a b MSS. जनमाद्तस्य। 441 c A • न्ययसा॰, D • न्यिकादा॰। 444 d B साधन। 445 d A त्येवम, so corrected in D.

माधफाल इव दीपी करीव प्रभवनादः। भोजनायापि यतते न स चादुश्रतेर्पि ॥ ४ ४ ८॥ यथा वेत्सि तथा वत्स वत्सं भोजय मे शिवम्। लया चैनं कतनता किं किं ने एकतं सम ॥४४८॥ मज्जीवपचिणं कायज्ञलायाद्गनुमुत्सुकम्। प्रत्याभाषाभवन्थेन नियन्त्रय सहाभय ॥४५०॥ दृढधर्मे। ऽपि तामाज्ञासुररीक्वत्य स्वपते:। ययो भिवकुमारस्थाभ्यर्णे वृद्धिजलार्णवः ॥४५१॥ क्रवा नैषेधिकों तस्य सदनान्तः प्रविष्य च। क्रमज्ञः प्रतिचकाम स ऐर्थापिथकीं सुधीः ॥४ ५ २॥ वन्दनं दाद्शावतें दला भूमिं प्रमार्च च। निषसाद वदनुचैरनुजानी हि मामिति ॥४ ५ ३॥ भिवा अवदर्हा दभ्य साधूनासुपसागरम्। विनयो उयं मया दृष्टः म कथं मयि युञ्यते ॥ ४ ५ ४॥ द्रस्यपुचे। अस्यधात्मस्यगृहृष्टीनां यत्र कुत्रचित्। रमभावे। हि योग्यः स्नात्मर्वस्य विनयस्य भीः ॥४ ५ ५॥ यस्य कस्थापि हि स्वान्तं समभावाधिवासितम्। स वन्दनाईं। भवति देाषाशंकापि नेह भो: ॥४ ५ ६॥ कुमार किं तु प्रच्छामि प्रष्टुमेशइसागमम्। रसञ्चरातुरेणेव किं लयात्याजि भाजनम् ॥४ ५०॥

⁴⁵² a C नेषि॰, D नेष॰। 452 d A पेर्था, A सुधीं, D ई्या। 455 b A विनयस, A समभावा।

भिवा अवदिद्विस्जता व्रताय पितरौ न माम। तता भावयतीम्थ्य स्थिता ऽस्मि विरता ग्रहात्॥४ ५ ८॥ यथा ह्यदिज्य पितरौ विहाय ममतां मिय। व्रतार्थमादिशता मामतः कुर्वे न भाजनम् ॥४ ५८॥ दम्धा अस्यभन्त यद्येवं तङ्गुङ्गीया महाग्रय। धर्मा ह्यधीना देइस्य देइस्राहारसभावः ॥४६०॥ श्राहारं निरवदां हि ग्टल्न्यपि महर्षयः। भरीरे तु निराहारे दुष्कारा कर्मनिर्जरा ॥४ ६ १॥ कुमारा ऽप्यभ्यधादिभ्यस्ने सम्पद्यते सम । नाहारा ऽष्यनवद्या ऽच तसादरमभाजनम् ॥४ ६ २॥ इभ्या ऽवादीदुरुखं से शिव्यखे उइमतः परम्। सवें सम्पादियामा निरवद्यं यदिच्छिस ॥४६ २॥ व्याजहार कुमारा ऽपि सखे तर्हि निरन्तरम्। षष्ठं क्रला करियो उद्दमाचामाम्बेन पारणम्॥४ ६ ४॥ शिवस्य भावचितनस्तदाद्यपि महेभ्यसः। विनयं कर्तुमारेभे सामाचारीविचचणः ॥४ ६ ५॥ तपस्वतः शिवस्वापि ययौ दादशवत्वरी। माहात्यित्भां न पुनर्थमर्जि गुरुमनिधौ ॥४ ६ ६॥

⁴⁵⁹ b B समतामि । 460 C adds the following śloka after 460, ग्रारीरं घर्मधर्वसं रचणीयं प्रयत्नतः। ग्रारीराज्यायते धर्मः पर्वतासांखिलं यथा । 462 a A नाषाचरो । 464 c MSS षष्टं । 465 b A महेश्यम् । 466 b C वत्सरां, in the margin of D यावहादग्रवत्सरीमिति पाटांतरः, A यस्ति, A pr. m. हस्कारो ।

म्हला भिवकुमारे। उश्चद्रच्चिको महायुति:। विद्युन्मात्वभिधाना ऽयमिन्द्रमामानिकः सुरः॥४ ६ ०॥ त्रासनचारमसास पुष्पातमन द्रयं द्वितः। पुराम्डङ्ग्रह्मलोकेन्द्रसमानद्युतिरेष हि ॥४६८॥ चुलायमचैव पुरे सप्तमे ऽइन्यता दिनात्। ऋषभेभ्यस्य तनया जम्बूभाव्यन्तनेवली ॥४ ६८॥ तदा चापप्रसन्नर्षि विद्युक्मालिनि जम्मुषि । चतसस्तिया एवं पप्रच्हुसं महासुनिम् ॥४००॥ दतो उस्मानं वियुक्तानां विद्युन्मालिदिवौकसः। समागमः पुनः कापि भविष्यत्यथवा न वा ॥४७१॥ ऋषिराख्यच मन्तीभ्याञ्चलारे। उत्रैव पत्तने। **मसुद्रः** प्रियससुद्रः कुनेरः सागरे। ऽपि च ॥४७२॥ तेषां चतुर्धा चतस्रः पुत्री यूयं भविष्यय। मर्व्यतमीयुषा भावी तत्र वा उनेन सङ्गमः ॥४०३॥ सुरासुरै: सेवितपादपद्म:

श्रीवर्धमाना ऽपि क्रपाससुद्रः । भव्याञ्जसूर्यो ऽतिष्रयद्भिपात्रं विद्दर्तमन्यत्र तता जगाम ॥४७४॥

दत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते परिश्रिष्टपर्वणि स्थविरावलीचरिते महाकाये जम्बूस्वामिपूर्वभववर्णना नाम प्रथमः सर्गः॥१॥

⁴⁶⁸ c B सुरोभूद्ध , D पुरास्तेत । 473 a C एतेषां। Colophon C सरिने, A om. पूर्व, B पूर्वभव।

CANTO II.

दतञ्च नगरे राजग्रहे राजशिरीमणि:। श्रेणिका ऽपालयद्राच्यं प्राच्यश्रीर्मघवानिव ॥१॥ तत्पर्षद्भवणं श्रेष्टी श्रेष्टी धर्म्येण कर्मणा। नाता ऋषभदत्ता अस्त्रत्वभध्रस्थरः ॥२॥ श्चर्डन्देवो गुरुः साधुरित्येव स दिवानिश्रम्। जजाप सर्वाभिमतसिद्धिमन्त्राचरोपमम् ॥३॥ गुरुवाक्ततकचोदमंसक्तमभवत्सदा । प्रशान्तद्धानमलं तन्त्रनावारि निर्मलम् ॥४॥ सरे।वरस्थेव जलं फलं मार्गतरे।रिव। तस्यैयर्यमस्तकोषां नेषां नैवोपकारकम् ॥ ५॥ धर्मानुसारिणी मत्या गत्या इंखनुहारिणी। सधर्मचारिणी तस्य धारिणीत्यास्ययाभवत् ॥६॥ तस्या गुणेषु भ्रयःसु गामीर्थादिषु सत्त्वपि । प्रयतः सृष्ट्, भीले उभ्रच्हीलाङ्का हि कुलस्त्रियः ॥०॥॥ सती संवीतसवाङ्गा नीरङ्गीणाभिनी च सा। सञ्चचार करस्पर्धासहेव तरणेरिप ॥८॥ गुणैरत्यनाविमलैः सा ग्रीलविनयादिभिः। पत्युर्म्यजीयत इदि मध्येवाधीव जाक्कवी ॥८॥

² b A D वर्षेण। 3 a C चर्ड्देगे। 4 a D चाद। 6 b A इंसा॰ c C सक्षमधारिणी। 8 a A सर्वांगी। 9 b A स, d MSS मध्येषाद्दी or दी।

नखमांसवदन्योन्यं तयोर्नित्यावियुत्तयोः । त्रसदखिलं प्रेम दिशरीरैकचेत्रमोः ॥१ ०॥ धारिणी चिन्तयामास निरपत्या परेद्यवि । धत्ते जना ममापुत्रं नैक्फल्यमवने शिवत् ॥११॥ ग्रीत्यस्त्पादयन्तुः स्धारम इवोच्कः। रमते तनुजनाङ्के धन्यानामेव योषिताम् ॥१२॥ ग्रहवासे। हि पापाय तचापि सतवर्जित:। तदेतत्ख्ल्ववण्युभोजननिभं मम ॥१३॥ किं चिन्ताविध्रामीति पत्या पृष्टा न धारिणी। दु: सं न्यवेदयत्तसौ तनानः सम्प्रधारितम् ॥१४॥ पुचिन्तोङ्गवं दुःखं सा पत्यौ यद्यपि न्यधात्। तथापि न चीणमस्रदभवत्प्रत्यताधिकम् ॥१ ५॥ नित्यं इदयमखोन तेन दःखेन धारिणी। क्रमतां कलयामास दितीयेन्द्रकलातुला ॥१ ६॥ विशिसारियषुर्द्ःखं तत्तस्याः पतिरन्यदा । उवाच खेइजलिधस्रोतःसन्त्रिभया गिरा ॥१ ७॥ यासा उद्य वैभारगिरिं तचोद्याने क्रशोदिर । रमामहे रम्यतया नन्दने। यानसन्त्रिभे ॥१ ८॥ धारिणी पतिवाचं तां तथेति प्रत्यपद्यत । मान्या हि पतिवाग्दुःखविसारश्च भवलिति ॥१८॥

¹⁰ d C द्वेश । 11 c A धिग्जनम, d A व्केशवत्। 13 c A नहेते, B नहेता। 15 c B यथा नरीचणमभूद। 16 d C D तुखां, A नखां। 17 a A C विस्तान, c A जस्दः, d A B D त्रोतः। 19 b D प्रतिपद्यतः।

तत्रश्रवंभदनो ऽपि सद्यः मज्जीकते रथे। श्राररोह तथा इंसरामनामलहालिने ॥२०॥ त्रपि संयोजितावीणमनवीणं महारथम्। श्रधिक्ठौ दम्पती तौ प्रास्त्रिषातां गिरिं प्रति ॥२१॥ वाच्चाचीभूरियं पति श्रेणिकस्य महीपतेः। वास्त्रमानतुरङ्गाणां फोणनुदुददन्तुरा ॥२२॥ राज्ञो मत्तदिपालानरूपतां स्वयन्यमी। तद्वन्थवितस्कन्था नगरप्रान्तपादपाः॥२३॥ त्रमूनि गोकुलान्यार्थं रम्याष्ट्रवभभाकृतेः। उत्कर्णनर्णककुलान्युद्दामर्थनिस्वनात् ॥२४॥ एते च मार्गे तस्णमहकाराः क्रशादिर । सारखतौषधीभ्द्रतपज्जवाः पिकयोषिताम् ॥२ ॥॥ म्हगा वायुमिवारूढा रथनिर्घाषभीरवः। प्रायः प्रयान्यमी वोन्नि जिहासन्तो महीमिव ॥२ ६॥ स्गाची चुवणे स्वेते ऽरघटा वारिवर्षिणः। मूर्यन्तरजुषः प्रथ्यां पुष्करावर्तका दव ॥२०॥ द्रष्टव्यदर्भनेरेवं पत्नीं पिय विनादयन्। जगाम वैभारगिरित्हषभः सपरिच्छदः॥२८॥सप्तभिः कुलकं॥ जायापती तावव्यगावुक्तरतुरथा रथात्। वैभारपर्वते। द्यानिदृचानृत्यदाशयौ ॥२८॥

²² a C पान corrected in माति। 23 c D नदंघचिन । 24 c D जन्मी पूँ, C कूडा। 25 a D नरवः। 27 a D वने द्वेते।

प्रत्येकं नामधेयानि एच्छन्तीमध्यशाखिनाम्। खादूनि निर्झरजलान्याचामन्तीं सुद्धर्मुद्धः ॥३०॥ तर्कायासु सान्द्रासु विश्राम्यन्तीं पदे पदे। सुखसाभें विद्धतीं भीतनेः कदन्नीदनैः ॥३१॥ सायमानां ग्रुकालापैर्मगणावेषु वत्सलाम्। श्रद्धारापितवालास वानरीव्यतिसस्प्रहाम् ॥३२॥-धारिणीम्हषभदत्तो दत्तहस्तावसम्बनः। गिरिमारापयामास तत्सुखेन श्रनै:श्रनै:॥३३॥चतुर्भि:कलाफकं। तच ऋषभदत्तो ऽपि धारिष्शिश्चित्तहारिणीम्। त्रङ्खा दर्भयामास गिरेस्द्यानसम्पदम् ॥३४॥ मातु लिङ्गीरिमाः पश्च फलप्राग्मारवामनाः। ताम्रेश्च पृष्पैर्वित्रान्तसन्ध्यासा इव दाखिमी: ॥३५॥ म्दीकामण्डपाः सन्ति दुर्गाण्डर्कलिषामपि । नृत्यत्के किक जापाभद जास्ता जद्रुमा श्रमी ॥३६॥ पुष्पजातय एतास मियःसीरभलस्भनै:। खाजन्यं घोषयन्तीह रेालम्बतुमुलक्क्लात् ॥३०॥ जम्बूकदम्बमाकन्दपारिभद्रादिभिद्रुं मै:। कायया चोलकमसौ संवायित द्वाचल: ॥३८॥ ऋषभस्तत्र चापग्यद्वाक्लेचरमिवागतम्। सिद्धपुचं यशोमिचं श्राद्धं बन्धुमिवात्मनः ॥३८॥

³⁵ d ABCD दाडिसी। 36 b ABD ∘ लियासिसे। 37 c A धाय-यमीय।

तत्रश्च ऋषभः श्रेष्टी सिद्धपुचमवार्त्तयत्। साधर्मिको ऽसि खलु मे तदाखाहि का यास्त्रसि ॥४०॥ से। ऽषाख्यदसिन्नुदाने शियो ऽस्ति चरमाईतः। पञ्चमः समवस्तः सुधमा गणस्त्रसं ॥४ १॥ तदन्दनार्थं यास्त्रामि यदि वसादिवन्दिषा । लरध्वं यूयमपि तद्धर्माग्रेगूर्भवास्यहम् ॥४ २॥ श्रोमितुला दमती तो तेनैव सह चेलतुः। चयो ऽष्यय ययुः स्थानं सुधर्मस्वामिपावितम् ॥४ ३॥ यथावद्वादशावर्तवन्दनेन चयो ऽपि ते। सुधर्मखामिनं भक्त्या वन्दिला न्यषदन्पुरः ॥४४॥ सुधर्मखामिना धर्मापदेशपरमास्तम्। ते बद्धाञ्जलयः कर्णञ्जलिभिभृषमापपुः ॥४ ५॥ मिद्धप्तय समये पप्रच्छ गणसदरम्। सा जम्बः की दृशी जम्बू दीपः खातो यदाख्यया ॥ ४ ६॥ तामाखद्गणस्चम् जात्यरत्मयाकृतिम्। तन्मानं तल्पभावं च तत्स्बह्रपमथापरम् ॥४ ७॥ तदा च लक्षावसरा धारिणी गणसदरम्। पप्रच्छ कि मद्यं पुत्रं जनिययामि वान वा॥४८॥ सिद्धपुत्रो ऽवदन लं सावद्यं प्रष्टुमईसि । जाननो ऽपि हि सावदं न ह्याख्यानि महर्षयः ॥४८॥

^{40~}a~D ऋषभश्रेष्ठी। 41~c~D समनः सृतः। 44~a~A~ वर्षः। 47~b~ C~ छतिः A~ परे।

जिनपादोपदेशेन निमित्तज्ञानपंण्डितः।
तवाहमेन कल्याणि कथियथाम्यदः ग्रहणु॥५०॥
धीरखभावा मनमा काथेन च पराक्रमी।
निषेदिवाञ्गिलाखङ्गे सुधमा गणम्हल्या ॥५०॥
स्तजन्म यदप्रिक्त तत्खप्ते सिंहमङ्गगम्।
भद्रे द्रच्यस्थया कुनौ स्तिसंहं धिर्ध्यमि॥५२॥ युग्मम्॥
श्राख्यातजम्बृतस्वद्गुणरत्ममयञ्च ते।
जम्बृनामा स्तो भावौ देवताद्यतमिक्षिः॥५२॥
धारिष्णिभद्धे जम्बूदेवताद्येगपूर्वकम्।
करिक्ये उष्टोत्तरं तर्द्याचामान्हानां भ्रतं कृतिन्॥५४॥
सुधर्मखामनः पादान्वन्दिला ते च्यो ऽपि हि।
स्वत्तीर्थं वैभारगिरेः पुनः प्रविविद्यः पुरम्॥५५॥
तत्रञ्चर्भधारिष्या पालयन्तौ ग्रहस्थताम्।
सिद्धपुनवचःप्रत्याभया कालं व्यतीयतः॥५६॥

श्रन्यदा धारिणी खप्ने श्वेतिसंहं न्यभालयत्। पत्युश्चाकथयत्पाच्यप्रमादजलदीर्घिका ॥५०॥ च्छवभा ऽभिद्धे सुभु सिद्धपुत्रवचा ऽखिलम्। तत्सत्यमेव मन्यस्व खप्नेन प्रत्ययो ननु ॥५८॥ जम्बूनामा महाभागे पवित्रचरितस्तव। सर्वलचणसमूर्णः पुत्रो नूनं भविस्यति ॥५८॥ ब्रह्मालोकात्परिच्युत्य विद्युन्मालिसुरस्तदा।

उत्पेदे धारिणीकुचिग्रुकौ मौकिकरत्ववत् ॥६०॥ तसासाभद्देवपूजागुरूपूजास देाहदः। दे। हदाः खलु नारीणां गर्भभावानुसारतः ॥६१॥ वित्तेन भ्रथमा श्रेष्ठी तद्दोहदमपूरयत्। उत्पन्नदोहद द्व से।ऽपि धर्मे धनवाये ॥६२॥ क्रमेण पृथ्यद्गभा च सञ्चचारातिमन्थरम्। गर्भक्रेशागमभिया सावधानेव धारिणी ॥६ ३॥ तस्थाः कपालफलकौ पाण्ड्रिकातिशायिना। श्रभ्द्रतां प्रातरेणाङ्कविम्बमब्रह्मचारिणौ ॥६ ४॥ तत्र नविभर्मासेः सार्धसप्तदिनाधिकैः। धारिणौ सुषुवे सुनुं न्यूनीकतर्विं रुचा ॥६ ५॥ सुकाचूर्णेव घटितैरचतैरतिनिर्मंबै:। पूर्णानि खर्णपाचाणि प्राविश्वनुषभौकिष ॥६६॥ श्रधिश्रेष्ठि कुलवधूचित्रैदूर्वाङ्ग्रेख्युतै:। तदासनसभौषार्थां दूर्वावणिमवासवत् ॥६ ०॥ मर्वक स्थाणधुर्थाणि द्वर्थवर्थाण्डनेक शः। नेदुः श्रेष्टिग्टहदारे श्रियो लाखनिवस्थनम्॥६ ॥॥ खपुटीक्रतसीमनाः कुङ्गमस्वकीनवैः। ननृतुस्तत्रुहदारे गायन्यः कुलवालिकाः ॥ ६८॥

⁶¹ b A गुरुषु दोहदः पुनः। 62 d A B धर्मे। 64 b A पादुः रवा-निमाधिनः। 65 d B मुनीकत, D मूनीकत, A क्रत्य। 66 a A मुक्काचूर्योच B corr. in मुक्काचूर्येन, c C सार्यप्रवाणि। 67 a A साथ, B साथि, d C वनः। 69 a B सपुटीः।

च्छमो विद्धे देवगुरुपूजां विशेषतः ।
ददी च दानमर्थिभ्यो ऽर्थ्यमाना ऽत्यर्थमुच्छमन् ॥७०॥
स्वनीर्जम्बूतरोनीमा जम्बूरित्यिभिधां यधात्।
ग्रुमे ऽक्कि च्छमः श्रेष्ठी संवर्भितमना मुदा ॥७९॥
उन्नापयन्तावङ्गस्थं पितरी तं दिवानिश्रम् ।
श्रभ्रतां हर्षवाद्वलौ विस्तान्यप्रयोजनौ ॥७२॥
पित्रोर्जम्बूङ्गमारोऽपि भवन्नुत्सङ्गभ्रषणम् ।
श्रमेणासादयदृद्धं तयोरिव मनोर्थः ॥७३॥
श्रमेण प्रतिपदे च वयो मध्यममार्षिभः ।
श्रभ्रत्पाणिग्रहार्दश्च पित्रोराश्चालतातरः ॥७॥
दतश्च तत्रैव पुरे ऽभ्रन्महेभ्यश्चिरोमणेः ।

दत्रश्च तत्रव पुर उन्द्रस्म इन्याग्र रामणः।

समुद्रप्रियमं ज्ञस्य नामा पद्मावती प्रिया ॥७५॥
तथा समुद्रदत्तस्य ससुद्रस्थेव सम्पदा।
नामा कनकमालेति पत्यम्द्रहुणमालिनी ॥७६॥
तथा सागरदत्तस्य गरिष्ठस्था झुतश्चिया।
विनयश्चीरम्द्रङ्गार्था सदा विनयग्रालिनी ॥७०॥
तथा कुवेरदत्तस्य कुवेरस्थेव स्टिङ्क्रिमः।
धनश्चीरिति नामाम्द्रत्पत्नी ग्रीलमहाधना॥ ७८॥
दम्पतीनाममीषां तु विद्युन्मालिप्रियास्थ्रुताः।
क्रमाद्द्रितरे। उम्द्रवन्निभधानेन ता यथा॥७८॥

⁷¹ c D ऋषमा 73 d C मने। एके। 75 b A B श्वनिषः, c A संज्ञक्षा

मसुद्रश्रीय पद्मश्रीः पद्मसेना तथैव च। तया कनकसेनेति रूपात्प्राग्जिका द्व ॥ ८ •॥ तया कुबेरसेनस्य प्रिया कनकवत्यभूत्। श्रभ्रच्छ्मण्दत्तस्य श्रीषेणेति तु गेहिनी ॥८१॥ वसुषेणाभिधानस्थाभवदीरमती प्रिया। वसुपालितस्य प्नर्जयसेनेति वस्रभा॥८२॥ नभः सेना कनकश्रीस्त्रया कनकवत्यपि। जयश्रीस्रेति चास्रवंसीषां दुहितरः क्रमात्॥८३॥ श्रष्टानामपि तासां तु कन्यानां पितरो उन्यदा॥ प्रार्थयाञ्चित्ररे जम्बूपितरं विनयोद्यताः॥८८॥ श्रष्टो नः कन्यकाः मन्ति रूपलावर्णवन्धुराः। कलाब्धिपारदृष्ट्यर्था गुणेश्वर्था ऽपारःसमाः ॥८५॥ तासां विवाहकत्याणसुहत्यातं च यौवनम्। वरं तदन्ह्यं चापश्चाम तव नन्दनम्॥८६॥ कुलगीलवयोद्धपादयो वरगुणा हि ये। जम्बुसारे ते सन्ति प्राप्यः पुर्णेरयं वरः॥८७॥ तासामस्रात्कुमारीणां भवतु लत्यसादतः। वरे। जम्बूकुमारे। ऽयं दत्तजानामिवादुपः॥८८॥ श्रीमानिस कुलीनोऽसि प्रार्थना लिय नो द्विये। क्रवा विवाहसम्बन्धं सर्वथानुग्रहाण नः ॥८८॥

⁸² b C इ.स., B corr. in इर; probably डीर॰। 83 c B सामूबं

इषादृषभदत्ता ऽपि तदचः प्रत्यपद्यत । खयमणुत्युकः पुचिवा हे प्रार्थित य तैः ॥८०॥ जम्बूनाचे प्रदत्ताः स्रो वरायातिवरीयसे। दित ज्ञाला च ताः कन्या धन्यंमन्या सुदं दधुः ॥८९॥ श्रतानारे च विद्दरम्यसत्तानि बोधयन्। तर्वेवागत्य भगवान्सुधर्मा समवासरत् ॥८२॥ सुधर्मागमनोदन्तसुधासिको ऽच कन्दवत्। यद्यो जम्बूकुमारी अस्त्रहृढपुलकाङ्कुरः ॥८ ३॥ जम्बूनामा नमस्कर्तमागतं गणभृदरम्। जगाम धाम धर्मर्ह्वे रथेनानिलरंइसा ॥८ ४॥ स प्रणम्य सुधर्भाणं ग्रुआव आवकागणीः। सुधानिखन्दरेगीयां देशनां तन्मुखानुजात् ॥८ ५॥ देशना च मनिस सा परिणामसुपेयुवी। तस्वादाङ्गववैराग्यमभाग्यैरतिदुर्लभम् ॥८ ६॥ सुधर्मखामिनं नला जम्बूरेवं यजिज्ञपत्। श्रादाखे उद्दं परिव्रच्यां भववन्धनकर्त्तरीम् ॥८७॥ श्राप्टच्छर पितरौ यावदायामि परसेश्वर । तावत्तं कलयाचैवाद्याने धर्मद्रुमत्रियम् ॥८८॥ तथिति प्रतिपन्ने च सुधर्मखामिनापि हि। श्रिष्ठ रघं जस्तूर्नगरद्वारमाययौ ॥८८॥

⁹² b A सलान् प्रवेश । 93 d A भूत्रत्य । 94 c A धर्मार्ड । 96 b D corr. • मुपेशुषः।

तदाम् च पुरदारं तथेभाश्वरथाकुलम्। प्रतितस्य तिलस्यापि भूप्राप्तिनीभवद्यथा ॥१००॥ दित वाचिन्तयज्ञम्ः पुरद्वारानयैव चेत्। प्रवेशाय प्रतीचिये तत्काचातिक्रमा भवेत्॥१०१॥ सुधर्मसामिनं तत्रागमय सदनं प्रति। गन् पत्तीवृश्वोमें न स्वातुमिह युज्यते ॥१०२॥ तिक्षाम्यपरेजीव दारेण लरवन्रथम्। उत्मुकस्य वरं श्रेयानन्याऽध्वा न प्रतीचणम् ॥१०३॥ इति यावद्ययौ दारान्तरं लरितमार्षभः। ददर्भ तावत्तवापि वग्नं सज्जितयन्त्रकम् ॥९०४॥ वप्रोपरिष्टाचन्त्रेषु लम्बितास्य महाभिलाः। दद्र्भ गगनभ्रश्यद्वज्ञगोलकसन्तिभाः ॥१०५॥ दथौ चैवं परचक्रभयादी हुगुपक्रमः। तदेतेनापि इ दारेणानर्थवज्ञलेन किम्॥१०६॥ गच्छता से उध्वनानेन भिलोपरि पतेद्यदि। तदस्मि नाहं न रथा न रथा न च सारियः ॥१००॥ एवं च ख्युमासाद्याविरता दुर्गतिं सभे। प्राणिनां हि कुम्हळूनां सुगतिचीं मपुष्पवत् ॥१०८॥ मा भवं खार्थता भष्टी व्याघुव्य पुनरप्यहम् । भवामि श्रीसुधर्माद्विपद्मसेवामध्वतः ॥१०८॥

¹⁰⁰ a A ॰ भूत्रसुर। 102 a C तत्ता corrected in नला।

दत्यार्षभिर्वाचित्वा रथं वक्र इव ग्रहः। प्रदेशं गणभृत्पादसनायं तं पुनर्ययौ ॥११ •॥ सुधर्मस्वामिनं जम्बूरिति नला व्यजिज्ञपत्। यावच्चीवं ब्रह्मचर्थं प्रतिपन्नो उस्म्यदं विधा ॥१९१॥ श्रनुज्ञाते। भगवता नियमं प्रतिपद्य तम्। द्दवानार्षभिधाम जगामाकामविक्रियः ॥१११॥ पिचे। स कथयामाम यद्हं गणभृनुखात्। सर्वज्ञापज्ञमश्रीषं धर्मं कर्मचयौषधम् ॥९१३॥ श्रनुजानीत मां पूज्याः परिव्रज्यार्थमुत्स्कम् । जन्तूनामेष संसारः कारागारनिभः खलु ॥९९४॥ स्दन्ती तौ च पितरावूचतुर्गद्गद्खरौ। मा भरका खे उसादाशा लता न्यूलनमा हतः ॥१९५॥ चिन्तयामो वयमिदं सवधूको भविव्यसि। द्रच्यामः पाचवदनं दृक्करवनिश्वाकरम् ॥९९६॥ प्रतच्याया न समयो विषयाई ऽच यौवने। एतस्वोचितमाचारं किं नेक्किस मनागपि ॥११७॥ यदि वात्याग्रहे। वत्स प्रव्रज्याविषये तव । तथापि किञ्चिमन्यख वयं हि गुरवः खलु ॥९९८॥ वसाष्टौ कन्यकास्तुभ्यमसाभिः सन्ति या दृताः । क्रवा पाणिग्रहीतास्ताः पूरयोदाहकौतुकम् ॥११८॥

¹¹⁰ b A C D चक्र। 111 c d B गण्यत्याद्पद्मपूर्तः। 112 b C विश्रियः। 116 b D corr भविष्यति।

एवं क्रवा कुमार वं निःप्रत्यूहं परिव्रजेः। लामनु प्रविज्ञामः क्रतार्था वयमप्रथ ॥१२०॥ कुमारा ऽप्यवद्युष्मदादेशे ऽस्मिननुष्ठिते। प्रव्रज्यायां न वार्थी ऽहं बुसुचुर्भीजनादिव ॥१ २ १॥ श्रामेत्युक्ता च पितरौ कथयामासतुर्द्गतम्। कन्यापित्वणामिभ्यानामधानां करुणापरी ॥१२२॥ कन्यासु यूढमाचासु पुचा नः प्रव्रजियति। विवाहमणसावसादुपराधात्करियाति ॥१२३॥ पश्चादपि हि चेत्पश्चात्तापपापं करिष्यथ। मा सा कढ्वं तदुदा हं दे ाषः कथयतां न नः ॥१२४॥ त्रष्टाविप महेभ्यास्ते सक्तलचाः सवास्थवाः । किं कार्यमिति निर्णेतुं संलपन्ति सा दु:खिताः ॥१२५॥ श्रुला च तेषां मंजापं कन्यास्ता एतमूचिरे। पर्यास्त्रीचेन पर्याप्तमाप्ताः ग्रुणुत निर्णयम्॥९२६॥ जम्बूनाके प्रदत्ताः स्रो ऽस्राकं भर्ता स एव हि। देया न वयमन्यसी लोके उधेतदधीयते ॥१२०॥ सञ्जन्यिना राजानः सञ्जन्यिना साधवः। सक्तत्कन्याः प्रदीयन्ते चीर्णतानि सक्तसकत् ॥१२८॥ पिल्पादैः प्रदत्ताः सास्तसादृषभस्रनवे। स एव गतिरसाकं वयं तद्यजीविताः ॥१२८॥

¹²⁴ c B कता 125 c B C निर्नेतुं, d B संखापति A सिखयित। 126 d C निर्देश 127 d A B खीको। 128 d D धार्मिकाः।

प्रवञ्यामितरदापि यदाक्तम्बृः करिष्यति । तदेव पतिभक्तानामस्माकमपि युच्यते ॥१ ३ ॰॥ ते कन्यापितरा जम्ब्रिपतुराख्यापयिनिति। मञ्जीभवन्त्रदाहाय प्रमाणं प्रथमं वचः ॥९ ३ ९॥ तता नैमित्तिकसुखानैरिभीर्च्घभेण च। विवाहलग्नं निर्धिन्ये तिह्नात्मप्तमे दिने ॥१३२॥ महेभ्या स्नातर इव ते उष्टावधेकचेतसः । सभूय कारयामासुः स्कारसुदाइमण्डपम् ॥१३३॥ विचित्रवर्णेवासासिक् स्नोचसत् । सन्ध्याभ्रखार्छेराक्षष्टेरन्तरिचतलादिव ॥१ ३४॥ तचे चू बीकतान्याभान्युकादामानि मर्वतः। खकीयमंग्रुमर्वखं न्यासीक्षतिमवेन्द्ना ॥१ ३ ५॥ तारणैर्नितरां तारैवीतान्दोखितपस्रवै:। मण्डपे। अभादराक्वानसञ्ज्ञामिव विपञ्चयन् ॥१ ३ ६॥ गुउगुभे मण्डपे। विव्वक्खिस्तकन्यस्तमौतिकैः। उप्तबीजावलिरिवाङ्ग्रत्यै मङ्गलशाखिनाम् ॥१३०॥ श्रचेपि वर्णके जम्बूर्मुह्न ते दे। षवर्जिते । कौसुभवसनाः सा उभाइलातप द्वार्यमा ॥१ ३ ८॥ कन्यका श्रपि ताः चिप्ता वर्णके नाचरन्वहिः। राजपत्य दवास्त्रथेपस्थतायां नियोजिताः ॥९ ३८॥

कुमार्य कुमार्यय खखखानिखता त्रय। विधिवनाङ्गलसानमकार्यन्त ग्रुभे चणे ॥१४०॥ द्वातस्वर्षभस्रनेाश्च चायमानाः पयो बसुः। त्रामन्नीत्याटभीत्यात्रु मुञ्चन दव कुन्तलाः ॥९४१॥ केशाञ्जम्बुकुमारस्य गन्धकाचै। ऽध्यवासयन्। कर्पूरागरुधूमेनोत्तंमजीखां वितन्वता ॥९४२॥ गत्थकारिकया तत्व सुमनीदामगर्भितः। जात्यायकस्थराको धिमाक्षो मृन्ध्येवध्यत ॥१४३॥ पर्यधाद्वारिणीसनुसारे मीतिककुण्डले। मुखाञ्जप्रान्तविश्रान्तमरात्तिय्नश्रिणी ॥१ ४ ४॥ सुकाहारं परिद्धे जम्बूरानाभिलिम्बतम्। लावण्यमरितः फेनबुद्धदावलिमनिभम् ॥१ ४ ५॥ स चन्दनविलिप्ताङ्गः सर्वाङ्गासुक्तमौक्तिकः। राकाशशाङ्कवत्तारामालाभिः ग्राप्युभे भुश्रम् ॥९ ४ ६॥ देवदृष्ये दवादृष्ये सद्भे श्वेतवासमी । विवाहमङ्गलकते पर्यधादृषभात्मजः ॥१ ४ ७॥ श्रथ जात्याश्वमारूढो मायूरातपवारणः। त्रात्मतुत्ववयोवेषानुचरैः परिवारितः ॥९ ४ ८॥ नीरङ्गीक्ववदना गीयमानास्मङ्गलः । उत्तार्यमाण्डवणो वधूटीभ्यां च पार्श्वयोः ॥१ ४ ८॥

¹⁴¹ b A चोत्यमाना। 142 c A ॰गुरु॰, D गर। 143 a D कारितया। 145 b A जम्मूनानां ग्रिशेमिनं। 146 a D चन्दनवित्त•। 147 b A B C सदसे। 148 b C मयूर।

निनद्काङ्गलाताद्यः पठकाङ्गलपाठकः । विवाहमण्डलदारमार्षभिख्वरितं ययौ ॥१५०॥ चिभिर्विभेषकं ॥

दथादिमङ्गलद्रचैद्रशवर्थं सुवासिनी । तच जम्बूकुमारस मारस्वेव वपुत्रातः॥१५१॥ शरावसम्पुटं दारि विक्रगर्भितसं च्लिणा। भङ्का सा उगानालग्रहं ग्रहं कल्याणसम्पदः ॥९५२॥ ततसाभिः सुमारीभिस्तचासिला सद्दाष्टभिः। जम्बुक्तमारः प्रत्येक्कत्कीतुकोदाहमङ्गलम् ॥९ ५ ३॥ ततस्य लग्नवेलायां गला चतुरिकान्तरे। त्रार्वभिः पर्यणैषीत्ताः पित्रीरनुनिनीषया ॥१ ५४॥ तारामेलकके इष्टा कौतुकेषु ससमुमा। यनुष्टा मङ्गलावर्त्ते मधुपके स्मितानना ॥१५५॥ यौतके सावधाना च क्रतिन्यञ्चलमाचणे। वाष्पायिता प्रणामे ऽङ्गारे। १णे ऽत्यन्तनिर्द्धता ॥१ ५ ६॥ श्रपत्योदा इक ल्याण सुखिमत्याप धारिणी। खुः पुरन्थ्यो हि नीरन्ध्रसुदे। उपत्ये विवाहिते ॥१ ५०॥ चिभिर्विशेषकं ॥

विवाहाननारं तासां बन्धूनां च वरस्य च। यौतकं तदभ्द्रयोन सौवर्णः क्रियते ऽचलः ॥९ ५ ८॥ तता मङ्गलदीपेन समाजसहचारिणा।
गायन्तीभिः कुलस्तीभिः कलं धवलमङ्गलम् ॥१५८॥
पुरा मङ्गलत्र्येश्च वाद्यमानैः कलखरम्।
सङ्गीतकेन भवता द्वर्यचयमनोरमम्॥१६०॥
इष्टिन्येष्टैः किनष्ठेश्च बन्धुभिः पार्श्वयायिभिः।
जम्बूर्जगाम खं धाम ताभिक्दाभिरादृतः॥१६१॥
चिभिर्विश्रेषकं॥

श्रादिते। वन्दितवतां धर्वज्ञं कुलदेवताम्।
वधूवराणामभवदय कद्भणमेाचणम्॥१६२॥
धारिष्णृषभदत्ताभां इष्टाभ्यां तदनन्तरम्।
श्रकारि पूजा देवस्य जम्बूदीपपतेः स्वयम्॥१६३॥
तते। जम्बूकुमारे। ऽपि धर्वालङ्कारभ्रषितः।
वाषागारसुपेयाय पत्नीभिस्ताभिराष्टतः॥१६४॥
धक्तवचो ऽपि तचास्यादार्षभिर्वस्त्रचर्यस्त्।

दतस्राचैव भरते ऽस्त्रुपविन्ध्याद्रिपत्तनम्।
नाम्ना जयपुरं तच विन्ध्या नामाभवन्तृपः॥१६६॥

श्राख्यया प्रभवे। ज्यायान्प्रभुनामा तु कन्यसः ॥१६०॥ राज्यं जयपुराधीघो ऽन्यदा केनापि हेतुना ।

जभावस्तां तनयौ प्रथितौ तस्य स्वपतेः ।

¹⁶⁰ c B C भवना। 161 b D पार्श्वयादिभिः।

प्रभवे सत्यपि च्येष्ठे प्रभवे उदात्कनीयसे ॥१६८॥ प्रभवे। ऽप्यभिमानेन निर्गत्य नगरात्ततः। संनिवेशं विधायास्यादिन्ध्याद्रेर्विषमावनौ ॥१६८॥ स खाचखननैर्वन्दिगहणैर्वर्कापातनै:। चौरै: प्रकारेरन्येश्व जिजीव सपरिच्छद: ॥१७०॥ एत्य विज्ञपयामासुञ्चरास्तस्य परेचवि । च्हिं जम्बूकुमारस्य श्रीदस्यायुपहासिनीम् ॥१०१॥ विवाहमङ्गले चास महेभ्यान्मिलितान्बह्नन्। कथयामासुरत्यर्थमर्थिचिन्तामणीनिव ॥१७२॥ श्रवखापनिकातालाद्वाटिनीभ्यां समन्वितः। विद्याभ्यां स तदैवागाद्धारिणीतनयौकिस ॥१७३॥ श्रयावस्त्रापनिकया विद्यया विन्ध्यराजस्यः। जागतं सकलं लाेकं जम्बूवर्जमस्वषुपत् ॥१७४॥ सा विद्या प्राभवत्तसौ प्राज्यपुष्यजुषे न हि । प्रायः पृष्णाधिकानां हि न प्रक्रोऽप्यलमापदे ॥१७५॥ तते। निद्रायमाणानां सर्वेषामपि दस्युभिः। त्रबद्धारादिसर्वसमाच्छेत्तुसुपचक्रमे १७६॥ लुष्टानेव्यपि लुष्टत्स् स च जम्बूर्महामनाः। न चुने।प न चुने।भ जीलया लिदमभ्यधात् ॥१७०॥

¹⁶⁹ a D ष्यपमानेन। 170 c D चौरी। 173 a D श्वनसा । 174 b D राजस्तः।

श्रयानिमइ विश्वसं निमन्तितिममं जनम्। भो भोः सुम्रत मा सीषां जाग्रदेषो ऽस्मि यामिकः ॥१७८॥ महापुष्यप्रभावस्य तस्याय वचसेदृशा। ते चौराः सञ्चवपुषो उभ्ववन् लेप्यमया दव ॥१०८॥ ददर्भ धारिणीसनं प्रभवे। ऽपि निभालयन्। पत्नीभिरन्तितं ताभिः करेणुभिरित दिपम् ॥१८०॥ कथयामास चात्मानं विन्ध्यराजसुता उस्स्यहम्। महात्मन्त्रभवा नाम सख्येनानुग्रहाण माम्॥१८१॥ वयस देहि में विद्यां सामानीं मेा चणीमपि। श्रवखापनिकाताले। द्वाटिन्या ते ददाम्यहम् ॥१ ८२॥ जम्बूरूचे प्रभाते ऽइं प्रभवाष्टावपि प्रियाः। नवाढा श्रिप हि त्यता प्रत्रजियामि निर्ममः ॥१ ८ ३॥ ददानीमण सं भावयती भृते। ऽस्मि तेन भोः। प्रभव प्राभवकेथमवस्वापनिका मिथ ॥१ ८ ॥॥ त्यच्यामि जन्मीं वणवत्रातभीतरिमामहम्। तत् किं मे विद्यया कार्यं निरीहस्य वपुर्याप ॥१८४॥ तामवस्वापिनीं विद्यां संवत्य प्रभवे।ऽपि हि । प्रणम्य धारिणीपुचसुवाच रचिताञ्जलिः ॥१ ८ ६॥ सखे सुखं वैषयिकं सुङ्खाभिनवयौवनः। त्रनुकम्पस्व चेमासु नवोढासु विवेक्यसि ॥१ ८०॥

इमाभिः सह सुभूभिर्भुत्तभोगपाली भव। श्रोभिव्यते परित्रज्याष्युपात्ता तदनन्तरम् ॥९ ८८॥ जाचे जम्बूजुमारा ऽपि सुखं विषयभोगजम्। श्रपायवज्ञलं खल्पं तेन किं दुःखहेतुना ॥९ ८८॥ सुखं विषयसेवायामत्यल्पं सर्पपादपि। दुःखं तु देहिनः प्राज्यं मधुविन्दादिपुंसवत्॥९ ८०॥

1. तथा हि पुरुषः काऽपि देशाद्देशं परिश्नमन्।
सार्थेनाविचदटवीं चौरयादे। महानदीम्॥१८९॥
तं सार्थे लुष्टितुं तन चौरव्यात्रा दधाविरे।
स्टगत्रच पलायन्त सर्वे सार्थेनिवासिनः ॥१८२॥
सार्थाद्धीनः स तु पुमान्यविवेश महाटवीम्।
त्राकण्डमागतेः प्राणेरम्युद्यत्क्रपवारिवत् ॥१८३॥
जच्चेसरो गिरिरिव प्रचरक्तदनिर्द्धरः।
जदस्तहस्ते उश्चाणीव प्रश्नंश्राचितुमस्तरात् ॥१८४॥
न्यञ्चयन्त्वामंद्रिपातेरन्तः ग्रुषिरिणीमिव।
त्राधाततास्रतासास्तो गर्जनूर्जितमब्दवत् ॥१८५॥
साचाद्यम दव क्रोधादुद्धुरे। वनसिन्धुरः।
वराकं कान्दिश्रीकं तं पुरुषं प्रत्यधावत ॥१८६॥

चिभिविशेषकं ॥

¹⁹⁰ c D देखिनां, d MSS मधुबिंदाखादिणंवत्। 192 c C पत्नायनो। 193 d C D •रभ्युतुः। 195 d C •तमेधवत्।

मार्यियाम्यहं याहि याहीति प्रेरयन्निव । जघान तं सुद्धः पृष्ठे वार्णः कर्ग्रीकरैः ॥१८०॥ स पुमान् कन्द्क इव निपतन्तृत्पतन्भिया। प्राप्तप्रायो दिपेनाप हणक्त्रसम्यावटम्॥१८८॥ गजा अवध्यं जीवितहृत् कृपे जीवामि जातुचित्। इति से। उदात्तच झमां जीवितामा हि दुख्यजा ॥१८८॥ वटे। अवटतटे चाम्रक्तत्यादश्वेक त्रायतः। लम्बमाने। उभवत्कूपमध्ये सुजगभोगवत् ॥२००॥ स पुमान्निपतन्त्रूपे प्राप तत्पादमन्तरा। त्रालम्बा लम्बमाना ऽस्थाद्रज्जुबद्धघटीनिभः ॥२०१॥ करं प्रचिष्य कूपान्तः करी पस्पर्ध तच्चिरः। नाशकत्तु तमादातुं मन्दभाग्य द्वीषधीम् ॥२०२॥ दत्तदृ ष्टिरधाभागे भागधेयविवर्जितः । क्रूपस्थान्तरजगरं गरीयसं ददर्भ सः ॥२०३॥ पतत्कवलवृद्धा तं निरीच्याजगरा ऽपि सः। क्रुपान्तरपरं क्रूपिमव वन्नां व्यकासयत् ॥२०४॥ चतुर्खिप हि पचेषु चतुरा ऽहीन्ददर्भ सः। कालिन्दीसेादरखेव बाणान्प्राणापद्वारिणः ॥२०५॥ उत्पाणाः पाणिनस्ते तु तं दंष्टुं दुष्टचेतसः । फूकारपवनानास्वैरसुचन्धमनीनिभैः ॥२०६॥

¹⁹⁸ b C द्विया। 198 c A प्राप्तप्राप्ती। 199 d C जीवितासाति। 2024 a B C एतला।

वटप्ररोहं तं छेतुं मूषको दो सितासितो। चटचटित चकाते दन्तककचगाचरम् ॥२००॥ श्रनाप्नुवन्प्रमांसं तं सा अपि मत्तो मतङ्गजः । जघान वटमाखां तां वटमुत्पाटयन्निव ॥२०८॥ वटखान्दोखमानेन पादेन स पुमान्दुढम्। पार्खाद्विबन्धं तन्वाना नियुद्धिमव निर्मसे ॥२०८॥ गजेन इन्यमानायाः शाखाया मधुमचिकाः। मध्मण्डकसुत्मुच्योड्डिडिरे ते।मराननाः ॥२१०॥ मचिकास्वा ददंग्रुसं ले। इसन्दंग्रसिने:। तु छै: कीकमविश्रानीजीवाक्षष्टिपरैरिव ॥२११॥ उत्पचमचिकार्द्धमर्वाङ्गः स प्रमांस्तदा । क्रतपच दवाचचि क्रूपान्निर्गन्तुसुसुकः ॥२९२॥ वरसमध्नेागाच मध्विन्द्रमुङ्गिङः। जलाटे न्यपतत्तस्य वार्धन्या वारिविन्दुवत् ॥२१३॥ मधुबिन्द्रसंख भाजानुठिता प्राविशनुखे। म तदाखादमाखाद्य सुखं महदमन्यत ॥२ ९ ४॥

श्रूयतां प्रभवासुय्य दृष्टान्तस्य च भावना । यः पुमान्स हि संसारी याटवी सा तु संस्रतिः ॥२९५॥ यो गजा स पुनर्श्वत्युर्थः क्रूपे। मर्व्यजन्म तत् । यो ऽजगरः स नरको ये ऽहयस्ते कुधादयः ॥२९६॥

²¹⁰ c A मंड्क B मंडपं। 211 b B C संदंश corrected in संदश्र। 213 d C वार्डान्या। 214 c C आखाद्य corr. in आसाद्य। 215 a A C • मुख्य।

वटपादे। यसदायुर्मूषकी यो मितासितौ। तौ ग्रुक्ककण्णौ दौ पचावायुच्चेदपरायणौ ॥२१०॥ या मचिका व्याध्यस्ते मधुबिन्दुस्तु यः सखे । तर्दे सुखं वैषयिकं तत्र रज्येत कः सुधीः ॥२१ ८॥ चतुर्भिः कलापकं ॥

देवे। विद्याधरे। वापि यदि कूपात्तसुद्धरेत्। तत् किमिच्छेदय न वा स पुमान्दैवदूषितः ॥२१८॥ प्रभवः साह के। नाम निमन्नदिपदर्णवे। नेच्छेत्तरप्डसदृशसुपकारपरं नरम् ॥२२०॥ जम्बूस्वाच तदहमपारे भवसागरे। किं निमज्जामि गणस्हें वे सत्यपि तार्के ॥२२१॥ प्रभवा ऽभिद्धे स्नातः खेइखी पित्री निजी। त्रन्रतास ग्टिहणीः नयं त्यच्यिमि निष्ट्रः ॥२२२॥ जम्बू रूचे च के। बन्धुनिबन्धे । ज्वस्प्रपहे।। कु वेरदत्तवद्यसात् कर्मणा खलु बध्यते ॥२२३॥

तथा हि मथुरापुर्धामेकाश्वद्गणिकात्तमा । 2. नाचा कुवेरसेनेति सेनातुः सनासुवः ॥२२४॥ सा च प्रथमगर्भेण नितान्तं खेदिता सती। वैद्यस दर्भिता मात्रा क्षेणे हि ग्ररणं भिषक् ॥२२५॥ स्रायुखन्दादिना वैद्यस्तां विज्ञाय निरामयाम् । उवाच नास्या रागा ऽस्ति किं लेतत् क्षेणकारणम्॥२२६॥

त्रसा हि युगासुत्यनसुदरे ऽस्ति सुदुर्वहम्। खेदसद्धेतुका भावी स पुनः प्रसवावधिः ॥२ २ ७॥ माताष्युवाच तां वत्से गभें ते पातयाम्यहम्। प्राणापायप्रतिभुवा रचितेनापि तेन किम् ॥२२८॥ वेग्योचे खिस्त गर्भाय महियो क्षेत्रमयहम्। स्वकरी स्वयञ्जदक्षपत्यसः सापि जीवति ॥२२८॥ गर्भक्केणं सहिला च समये गणिका ऽपि सा । दारकं दारिकां चापि आत्माण्डे त्रजीजनत् ॥२३०॥ माता प्रोवाच गणिकामपत्ये वैरिणी तव। यकाभ्यामुदरस्थाभ्यां स्तत्युदारे ऽसि धारिता ॥२३१॥ युग्मं सनन्थयमिदं भावि यौवनहत्तव। वेखाश्च यौवनाजीवा जीवबद्रच यौवनम् ॥२३२॥ उदरात्यतितं युगामिदं वत्से पुरीषवत् । वहिस्त्याजय मा सोहं कार्षीरेष क्रमी हिन: ॥२३३॥ वेग्योचे यद्यपि होवं तथायम्ब विलम्बाताम्। द्रणां इं यावदेती च दारकी पाषयाम्यहम् ॥२ ३४॥ कथिद्यमुज्ञाता सा माचा पणसुन्द्री। स्तन्यदानेन तौ बालावहर्निश्रमपाषयत् ॥२३५॥ एवं च बालको तस्थाः पालयन्या दिवानिश्रम्। कालराचिप्रतीकाशमेकादशमसृद्दिनम् ॥२३६॥

कुवेरदत्तकुवेरदत्तानामाङ्किते उभे। सुद्रिके कार्यिवा च तदङ्ग्लोर्चधत्त सा ॥२ ३०॥ ततञ्चाकारयहारूपेटां बुद्धा पटीयसी। रत्नैश्च पूरियला तां तच तो बालको न्यधात्॥१३८॥ पेटां प्रावाइयत्तां च प्रवाहे यासुने खयम्। जगाम निर्पायं च सा तर्नी मराजवत् ॥२ ३८॥ कुवेर सेनापि तता वाष्ट्र खरहं यथी। त्रपत्ययोर्द्रानेव नयनाञ्जलिभिर्जलम् ॥२ ४ ०॥ मञ्जूषा शौर्धनगरदारे प्राप्ता दिवासुखे। उभाभ्यामिम्यपुत्राभ्यां दहुणे जग्रहे च सा ॥२४९॥ श्रपग्यतां च तन्मधे तं वालं वालिकां च ताम्। एका बालसुपादत्त बालिकामपरः पुनः ॥२ ४ २॥ तौ विदाञ्चकतुः पाणिसुद्रिकाचरदर्भनात्। कुबेरदत्तकुबेरदत्ताखौ खल्लिमाविति ॥२४३॥ तावुभावयवर्धेतामिभययोः मदने तयोः। रच्छमाणौ प्रयत्नेन खाम्यर्पितनिधानवत् ॥२ ४ ४॥ कलाविदौ क्रमेणार्भा तौ दाविप बस्दवतुः। प्रपेदाते चाभिनवं यौवनं रूपपावनम् ॥२ ४ ५॥ त्रन्रूपाविमावेवेतीभ्याभ्यां पर्या सुदा। तयोरेव मिथो ऽकारि पाणिग्रहमहीत्सवः ॥२ ४ ६॥

²³⁸ b A D पटीयसीं। 240 b D खाटहे। c D देदावेषा। 241 a A ऋषे, C सीर्थ। 245 a A C क्रमेणामी, D originally क्रमेणामी।

वैदम्ध्यभिचाग्रुणा योवनेनापलिप्तयोः। तयोरङ्गाधिरूढो अस्त्युंनारीवाहनः सारः ॥२ ४ ०॥ वध्वराभ्यामन्येयुर्वृतक्रीडा प्रचक्रमे। ताभ्यां परस्ररेाकी लत्प्रेमवारितरङ्गिणी ॥२ ४ ८॥ कुवेरदत्तस्य करात्प्रसावे कापि मुद्रिका । मख्या कुवेरदत्तायाः करे।त्मक्ते नाधीयत ॥२४८॥ करस्थितामूर्मिकां तां परीच्यमिव नाणकम्। कुवेरदना प्रैचिष्ट पर्यस्वनी मुझर्मुझः ॥२ ५०॥ कुवेरदत्ता दधी च प्रयन्नादियमूर्मिका। विदेशघटिता भाति चोर्मिकान्तरदर्भनात्॥२५२॥ ततसामूर्मिकां खां च सा पश्चनी सुद्धर्मुद्धः। चिन्तावेशात्सुरत्काया निश्चिकायेति चेतिस ॥२ ५ २॥ एकच देशे घटिते चैकेन तुलया समे । समान् िपिनाची दे ऊर्मिने सेादरे द्व ॥२ ५ ३॥ कुबेरदत्तश्चाइं च तद्वावणूर्मिके दव। त्रत्यनं रूपसदृशी आत्माण्डे न मंत्रयः ॥२५४॥ श्रन्यूनाधिकसर्वाङ्गावावां युगलजी खलु। दैवेन कारितौ इन्त विवाहाक्तयमौदृशम्॥२५५॥ जनकेन जनन्या वा दयोरणावयोर्भुवम्। समेनापत्यवात्सत्त्वेनार्मिने कारिते ससे ॥२ ५६॥

²⁴⁹ d C pr. manu निषीयते। 251 b D प्रता यद्य । 252 c C चिंतावेशा स्त. । 254 d A भांडी, C so sec. manu.

से।दरौ यत एवावां तत एव तिरन्तरम्। नास्मिनो पतिधीनीस्य पत्नीधीर्मयाजायत ॥२ ५ ७॥ कुबेरदत्ता धालैवं तथिति छतनिश्चया। करे कुवेरदत्तस्य चिपति स्नोर्मिकादयम् ॥२ ५ ८॥ कुवेरदत्तो ऽपि तथैवार्मिकदयदर्भनात्। चिन्तामन्तानमामाद्य विषमाद मदाश्रयः ॥२ ५८॥ ततः कुवेरदत्तायातां समर्थीर्मिकां सुधीः। गला दला च ग्रपथिमिति पप्रच्छ मातरम्॥२६०॥ किमौर्सा ऽपविद्धो वा दिचमः किचिमा ऽथवा। श्रत्यो वा तव पुत्रो ऽस्मि पुत्रा हि बद्धधा किला। २ ६ ९॥ त्राग्रहग्रहिलीभ्रय पृच्छतस्य चाम्बिका । मञ्जूषप्राप्तितः सर्वां कथयामास तां कथाम्॥२ ६ २॥ कु वेरे। ऽप्यव रन्मातः किमक्तयं मिदं कृतम्। जालापि युगाजनानावावां यत्परिणायितौ ॥२ ६ ३॥ मैव माता वरं माता या पाषितुमनीयरी। खभाग्यभाजनीकत्य तत्याजावां नदीरये ॥२ ६ ४॥ नदीरयो हि सत्ये सानाकत्यकरणाय तु। जीवितानारणं श्रेयो न जीवितमकत्यकत्॥२ ६ ५॥ व्याजहार जनन्येवं युवयोरतिहारिणा । रूपेणात्यनुरूपेण माहिताः स्रो उल्पमेधमः॥२६६॥

²⁵⁹ c A संताप। 264 b A पोषधितु॰, C पोषेतु॰। 264 c D जन॰ नी. A ऋत्यो।

तवान्छ्यां ने। कन्या तां विना कायपृष्यत । तसा त्रयनुरूपस्वाम्टते ने।ऽपि वरे। न हि॥२६०॥ पाणिग्रइणमेवैकमदापि युवयोरस्त्। न पुनः पापकर्मान्यत्युंस्त्रीसम्बन्धसम्भवम् ॥२ ६ ८॥ श्रद्यापि हि कुमार्खं कुमार्यद्यापि सा तथा। खिल तस्य भावभार्ङकथामाखाय सुच ताम्॥२६८॥ व्यवहाराय दिग्याचां चिकीर्षन्तिस सुन्दर । चेमेण कला तां शीघमागच्छेनसादाशिषा ॥२७०॥ समागतस्य चेमेण करिय्ये तव दारक। महोत्सवेन वीवाहमन्यया सह कन्यया ॥२०१॥ ततः जुवेरदत्तो ऽपि वदन्नोमिति धर्मधीः। गला कुवेरदत्तायै तमाख्याति सा निर्णयम्॥१०२॥ जचे च पित्रो: सदनं याहि भद्रे भगिन्यिष । विवेकित्यमि दचामि तद्यघोचितमाचरे: ॥२०३॥ पित्रभ्यां विच्चतावेवमावां किं कुर्वे इसः। तयोर्न दोषो ऽयमियमावयोर्भवितव्यता ॥२ ७ ४॥ पितरा हि यथापत्यं विक्रीणन्ति त्यजन्ति वा। त्राज्ञापयन्यकृत्ये ऽपि तथा तद्यकर्मणे ॥२०५॥ कुवेरदत्तसामेवमिभधाय विहाय च। पण्यभाष्डमुपादाय जगाम मशुरापुरीम्॥२०६॥

²⁷³ d C चरः। 275 b C विक्रीणते, d A त ऋथतः, C तद्दृष्ट। 276

तच च व्यवहारेण से। ऽर्घमत्यर्थमार्जयत्।

खनाम च चिरं खेरं विलयन्यावनाचितम्॥२००॥
श्रन्येद्युईविणं दत्ता रूपलावण्ड्यालिनीम्।
कुनेरसेनां गणिकां तां कलचीचकार सः॥२०८॥
कुनेरसेनया माधं तस्य वैषयिकं सुखम्।
सुञ्जानस्य सुता जज्ञे दैवनाटकमीदृग्रम्॥२०८॥

तदा कुबेरदत्तापि गला पप्रच्छ मातरम्।
मातापि हि तथैवाख्यक्रञ्जूषाप्राप्तितः कथाम्॥२८०॥
मंद्रो निर्वेदमासाद्य खकीयकथया तथा।
कुबेरदत्ता प्राव्राजीत्तपक्षेपे च दुक्तपम्॥२८०॥
तामूर्मिकां तु सङ्गोय प्रव्रजन्ती सुमाच सा।
व्याहाधींच प्रवर्तिन्या सहमाना परीषहान्॥२८२॥
तखाश्चाखण्डतपसः प्रवर्तिन्युपदेशतः।
पुष्यं तपाविटिपिना उवधिज्ञानमजायत ॥२८३॥
कुबेरदत्तो ऽस्ति कथमिति चिन्तयित सा सा।
कुबेरसेनासङ्गान्या सपुत्रं तं ददर्श च ॥२८४॥
श्रनघा सा ग्रुशोचिवमहा मम सहोदरः।
श्रक्तत्यपङ्गिनम्भी वराह दव तिष्ठति ॥२८५॥
दित तत्प्रतिवाधार्थमियाय मथुरापुरीम्।
समेता संयतीिभः सा कर्णारससारणः॥२८६॥

²⁸¹ d C च for च। 282 a C च for तु। 285 a D चनाया sec. manu. 286 d C D चारिणः, A चारिणी।

श्रार्था कुवेरदत्तापि धर्मलाभपरः पर्म्। पार्श्वे क्रवेरसेनायाः प्रतिश्रयमयाचत ॥२ ८०॥ प्रणम्य सेनापवददार्थे उहं पणसुन्दरी। सम्प्रत्येकपतिलेन प्नः कुलवध्रिव ॥२ ८८॥ कुलीनपतिसंसर्गात्कुलस्तीवेष एष से। कुलीनाचरितेनापि प्रसादाई।सि वः खल् ॥२ ८८॥ तदितो महुद्दाभ्येणे प्रतिग्रह्म प्रतिश्रयम्। संनिधिस्था भवत से सदेष्टा दव दैवता: ॥२८०॥ तत्र सपरीवारा तस्याः कल्याणकामध्क । कु बेरदत्ता तद्त्तवसताववमत्युखम् ॥२८१॥ कु बेर मेनाप्यभें खं तत्रागत्य दिवानिश्रम। श्रार्थायाः पादपद्माग्रे लुठन्तमसुचङ्गवि ॥२८२॥ बुध्येत यो यथा जन्तुम्तं तथा बोधयेदिति। श्रार्था तत्प्रतिवेषधार्थं तं वालसुदलापयत् ॥२८३॥ भातासि तनुजनासि वरसावरजाऽसि च। आह्यो असि पिह्यो असि पुत्रपुत्रो असि चार्भक ॥२८४॥ यश ते बालक पिता स से भवति सेादर:। पिता पितामही भर्ता तनयः श्रारुरा ऽपि च ॥१८५॥ या च बालक ते माता सा मे माता पितामही। भारजाचा वधूः श्वत्रूः सपत्नी च भनत्यहे। ॥२ ८ ६॥

कुवेरदत्तः तच्छला जगादार्थे किमीदृशम्। परस्परविरुद्धार्थं भाषसे विस्तितो उस्यहम् ॥२८०॥ श्रार्थीचे मम बाला ऽयं भातिका जननी यतः। वदामि तनुजन्मानमसुं मत्पतिस्रिति ॥२८ ८॥ मङ्गर्तुः सादर इति देवरा ऽपि भवत्यमौ । भातुस्तनय इति च भावयं कीर्तयाम्यसुम् ॥२८८॥ पित्वयश्चेष भवति भाता मात्रपतेरिति। पुनः सपतीपुनस्रोत्यसौ पौना मयोदितः ॥३००॥ यो ऽस्य वप्ता स से भाता माता होका यदावयोः। श्रस्य तातश्व मे तातो भर्ता मातुरस्रदिति ॥३०१॥ पित्रव्यस्य पितेत्वेनमुद्दोषामि पितामहम्। परिणौताहमसुना ह्यस्मीति पतिरेव मे ॥३०२॥ ममैष तनुजना च सपत्नीकुचिस्ररिति। देवरस्य पितेत्येष भवति श्वग्रुरा ऽपि हि॥३०३॥ यास्थाम्बा सा समायम्बा तया जातास्थाहं यत:। पित्वयक्स मातिति मम सापि पितामही ॥३०४॥ भावजायापि भवति मङ्गातुर्ग्टिहिणीत्यसौ । सपत्नीतनयसीया गरिहणीति वधूरिप ॥३०५॥ माता पत्पृर्भदीयस्थेत्यभौ श्रश्रूरमंग्रयम् । भर्तुभार्या दितीयेयमिति जाता सपत्यपि ॥३०६॥

²⁹⁷ c A परसारं। 299 b D भवत्यहो, d D को नैयास्प्रहा 301 c

दत्युक्षा सार्पयामास खां कुवेराय सुद्रिकाम्।
तां दृष्ट्वा से। ऽपि तं सर्वं जज्ञे सम्बन्धविष्ठवम् ॥३००॥
कुवेरदत्तः संवेगमासाद्य प्राव्रजत्तदा ।
तपस्त्रघा च म्हता च खर्वधूनामित्रथ्यस्त् ॥३०८॥
कुवेरसेनापि तदा श्राविकालमिषिश्रियत् ।
श्रार्था प्रवर्तिनौपार्श्वं पुनरेव जगाम सा ॥३०८॥

एवं च यः खयमिष कर्मणा हन्त वध्यते।

ग्रुकाविव रजतधीर्मूढानां तच वन्धुधीः ॥३९०॥

यः खयं वन्धुरहितो उन्येषां यो वन्धुमोचकः।

स चमात्रमणो वन्धुरन्ये नाम्बैव वन्धवः॥३९९॥

भयो ऽपि प्रभवः प्रोचे भी सुमार निजान्पित्तन्। दुर्गतौ पततस्त्रातुं पुत्रमुत्पादयात्मनः ॥३१२॥ पितरो यान्ति नरके ऽवय्यं मंतानवर्जिताः। तदमञ्जातपुत्रस्त्वं पित्तणानुष्यमे न हि॥३१३॥ जम्बूर्जगाद मोहो ऽयं यत्पुत्रात्पित्ततारणम्। भी महेश्वरदत्तो ऽत्र मार्थवाहे। निदर्शनम्॥३९४॥

3. तथा हि तामिलिष्टाख्यपुर्या मार्थपितः पुरा।
श्रीमानजायत महेश्वरदत्तो ऽभिधानतः ॥३९५॥
तस्य चाम्ब्रज्जनियता समुद्रो नाम विश्रुतः।
श्रजातवित्रिर्वित्तेषु समुद्र दव वारिषु॥३९६॥

³¹¹ a D वंध॰, b A D वंध॰। 314 b D तमें णं। 315 a b D नामिक्रित्याद्वपर्थों।

मायाप्रपञ्चवङ्का वङ्का नामा तस्य च। श्रर्थमातेव मातासद्जातविप्लाग्रया ॥३१०॥ लाभावकरगरीं ऽर्घमञ्चयव्यमनी स तु। पिता तस्य विषदाम्हद्देशे तत्रैव सैरिभ: ॥३१८॥ पत्यु सर्णादार्त्तधानानलपतङ्गताम्। जम्मुषी तस्य मातापि म्हला तत्रैव ग्रुन्यभूत् ॥३१८॥ महेश्वरस्य गृहिणी नामधेयेन गाङ्गिला। मच्चित्रस्य गौरीवाभवत्मौभाग्यजनासः ॥३२०॥ यअ्यग्रारहीना च वमत्येकाकिनी गरहे। खच्छन्दचारिष्यभवदर्ष्ये इरिणीव सा ॥३२९॥ पतिं वञ्चयमाना च रेसे पुसा पेरण सा। एकाकिनीनां नारीणां सतीलं हि कियचिरम्॥३२२॥ एकाकिनी रहस्थास दृष्ट्वा मकरकेतनः। योषिता हि प्रहरति निभीक दक निर्भरम्॥३२३॥ तस्यां च रममाणायां परपुंचा निरङ्गम्। त्रकसादन्यदा दारादेशान्यागानाहेश्वरः ॥३२४॥ प्यख्पपती दृष्टा तो च विस्रख्युनाखो । रतायासभयौ कम्युजङ्घावुङ्गान्तलोचनौ ॥३२५॥ परावर्तात्तसंचानावर्यहीतात्तरीयकौ । नग्रप्रायौ स्वलत्यादौ कान्दिशीकौ बस्टवतुः ॥३२६॥ युगाम्॥

³¹⁸ a A वकारगती। 319 A शूच्य ट व्हन्य। 324 c A द्वारवे०। 325 b C तंच, c A सभया D समयालां।

जारं नेंग्रेषु दर्धे उथ भन्नकिमव लुखकः। जवान च चपेटाभिर्भूतात्तीमव मान्त्रिकः ॥३२ आ ममर् पादघातैश्व मृत्यिष्डमिव कुभकत्। यञ्जा चाताडयदेशाप्रविष्टमिव कुक्रम् ॥ ३ २ ८॥ किं बद्धनार्धपरासुमिव चक्रे महेश्वरः। चौरे ऽपि न तथा कापे। यथा जारे मनस्विनाम्॥३२८॥ महेश्वरेण स्ष्टेन कतानास्वेव वन्धुना । सा ऽयार्धमारिता जारः प्रणस्य कथमयगात्॥३३०॥ स्तोकं च गला पतिता गाङ्गिलापपतिः स तु । कष्ठीपकष्डारूढेषु प्राणेखिदमचिन्तयत्॥३३१॥ धिग्धिम्मुमूर्षुरेवादमकाषं कर्म गर्हितम्। तत्कामदं तीर्थमिव युक्तं मृत्ये ममाभवत् ॥३३२॥ एवं च चिन्तयद्वारे। मृला वीर्धे ख एव हि। द्राम्तगाङ्गिलाकुंची पुचम्द्रयमियाय सः ॥३३३॥ समये सुषुवे सुनुं गाङ्गिलाय महेश्वरः। कुष्डमणात्मजनितं मन्वानस्तमलालयत्॥ ३३४॥ तसाः प्रस्तपुत्राया गाङ्गिलाया महेश्वरः। प्नप्रेम्णा व्यसारत्तं पुंचलीदोषमागतम् ॥३३५॥ तस्रोपपतिजीवस्य पुचमूर्तिर्महेश्वरः। धात्रीकर्माणि कुर्वाणो न जिल्लाय प्रमादभाक् ॥३३६॥

³²⁸ d C कुक्केर ABD कुकर। 333 b ABD बीजे। 333 c C आयक्ता।

वर्धमानं च तं कूचैकचाकर्षकमर्भकम्। इदयागे स्थितं दधे मदार्थमिव तद्भनः ॥३३०॥ महेश्वरा उन्यदा प्राप्ते पितुर्मरणवासरे। महिषं पित्नीवं तमकीणात्तत्पलेच्छया ॥ ३३८॥ पिलवासरपर्वार्थं महिषं तममार्यत । खयं सासुद्रिरन्द्रप्रमेगदप्लकाङ्करः ॥ ३३८॥ तत्र माहिषं मांसं ग्रामी कुर्वना हेश्वरः । श्रद्भखायार्भकायापि ददौ तसी प्रमादभाक् ॥३४०॥ तनाता च गुनी मांचलुआ तनाम्यपासरत । समांसान्यस्थिखाङानि से। ऽपि चिचेप तत्कते ॥३४१॥ स्वकीयपतिजीवस्य कीकसानि जघास सा । मुच्छेन नुत्यता वातास्तध्मिशिखायवत् ॥३४२॥ ममुद्रसने।रेवं च खादतः पित्रजाङ्गलम । मामचपणभिचार्थी तर्वेका उभाययो सुनिः॥३४३॥ ज्ञानातिशयमगनः सर्वे दिलसितं सनिः। विदाञ्चकार च महेश्वरदत्तस्य तादृशम् ॥३४४॥ श्रविन्तयच धिगहा श्रस्याज्ञानं तपस्विनः। यदश्राति पित्रमींसमङ्के च वहति दिषम ॥३४५॥ कीकसानि समांसानि पत्यूरनन्तर्द्वभाक्। अस्राति सारमेथीयमचे। मंसार देद्रशः ॥३४६॥

³³⁷ a A माचेश्वरो। 337 c C पितुजी । 338 a A पर्वार्थी D चर्चा। 843 b B D कांगलं C कांगलं changed to । जंपलं।

सम्यगेवं परिज्ञाय निर्ययौ तहु हानु नि: । महेश्वरे। ऽपि धाविला वन्दिला च तमत्रवीत्॥३४७॥ श्रनात्तभिन्तो भगवन्तिं निवत्तो असि महुद्दात्। न ह्यमको ऽहं नावज्ञामकाषं हर्षुला ऽस्मि च॥३४८॥ सुनिक्चे विद्दरे ऽहं न मांसादस्य सद्मनि। तता नाग्रहिषं भिन्नां संवेगो उभूच मे महान्॥३४८॥ किं कारणमिति पृष्टः सार्घेभेन सुनिः स तु। कथयामास महिषद्भुत्यादीनां कथां तथा ॥३५०॥ का नाम प्रत्यय इति एच्छन्तं च महेश्वरम्। मुनिक्चे पृच्क ग्रुनीं प्राग्निखातं किमपद्दे।॥३५९॥ तथा पृष्टा ग्रुनी तेन निधानस्थानमं द्विणा। चखान ग्रयार्थिमव चितिं जातिस्वभावतः ॥३५२॥ उत्पन्नप्रत्ययः सा ऽय भवादिग्नो महेस्वरः । परिव्रज्यासुपादत्त दत्ता पाचेषु सम्पदम् ॥३५३॥ तस्मात्प्रभव के। नाम निश्चयो वदतां वर । तार्चन्ते दुर्गतिहृदाद्यनातापितरः सुतै: ॥३ ५४॥ 4. त्रवानारे ससुद्रश्रीर्जम्बूनामानमन्त्रीत्।

4. त्रवान्तरे ससुद्रश्रीर्जम्बूनामानमत्रवीत् । पश्चात्तापं मा स्म गास्त्वं स यथा नाथ कर्षकः ॥३५५॥ तथा हि पृथ्वीप्रथिते ग्रामे नाम्ना सुमीमनि । कर्षका धनधान्यादिसम्बद्धा वक दत्यस्त् ॥३५६॥

प्राप्ते च वर्षासमये स कङ्गः केाद्रवानिप । वपति सा महारमाः चेत्रे क्षष्टमतीकते ॥३ ५०॥ उद्गतैः खामलद्वेसीर्धान्यैः चेत्रस्रस्त्। श्रभिले। ठितकाचेव जातकेशोच्चयेव च ॥३५८॥ तत्कङ्गुनाद्रववनं वर्धमानसुदौच्य सः। मुदितः काष्यगाद्गामे दिविष्ठे खजनातिथिः ॥३५८॥ खजनैभीजने तस्य प्रदत्ता गुडमण्डकाः। त्रपूर्वेण तदाहारेणात्यन्तं च स पिप्रिये॥३६०॥ ज्ञातीन्प्रीतस से। ऽप्रच्छदहा वः साधु जीवितम्। मने हरे। उयमाहारे। येषां सुष्ट् सुधापमः ॥३६१॥ खप्ने ऽप्याहारमीदृचमद्राचं न कदापि यत्। कङ्गुकाद्रवद्गधान्त्रान्धिगसानृपग्रुनमून् ॥३६१॥ पप्रच्छ च तता ज्ञातीनज्ञातगुडमण्डकः। इमान्याहारवस्त्रनि कानि वा का भवन्ति च ॥३६३॥ ते तसी कथयामासुररघट्टजलेन भाः। चेचेषु सितोषूयन्ते गोधूमा श्रन्यधान्यवत् ॥३६४॥ तेषां पाकिमलूनानां पिष्टानां च घरट्टकै:। पचनो विक्तिप्तायामयसाच्यां हि मण्डकाः ॥३६५॥ इचवा ऽपि तथायन्ते तेषां चद्धिसुपेयुषाम् । निपीलनाद्पात्तेन रसेनेात्यदाते गुडः ॥३६६॥

⁸⁵⁸ c A अप्रतिचीचित्त। 859 a C ॰ को द्रवधनं। 365 a A पिक्राम। 865 d C ॰ मयस्थाल्यां। 366 c A निमील ॰ ।

E.

गुडमण्डकनिष्यत्तिं विज्ञायैवं क्षषीवलः । म जपात्तेवुगोधूमबीजा ग्रामं निजं ययौ ॥३६०॥ ततस्य गला स चेचे फिलतं कङ्गुकाद्रवम्। बने। लवितुमारेभे रभसान्मात्रशासितः ॥३६ ८॥ जरे च पुनै: किं तातार्धनिष्यन्नामिमां कविम्। खकुदुम्बकजीवातुं लुनीचे त्रणमाचवत् ॥३६८॥ बकः प्रोवाच हे पुचाः किमेभिः केाद्रवादिभिः। वस्याम्यचेतुगेाधूमान्खाद्या हि गुडमण्डकाः॥३७०॥ पुचाः प्रोतुर्दिनैः खल्पैनिष्यत्यन्ते कणा श्रमी। तानादायेचुमाचपेसात यथारुचि ॥३७१॥ निष्पन्नेयं क्रिविशिति गाधूमेचुषु संशयः । कटिखे गच्छति शिशो का प्रत्याशादरस्थिते ॥३७२॥ एवं निवार्थमाणा ऽपि बकस्तैस्तनुजनाभिः। लुलाव केाद्रवकङ्गवनं तच प्रभुह्नि सः ॥३० १॥ प्रलूय तानि प्रस्थानि स देवानां प्रियो बकः। चकार गोलिकाक्रीडोचितां तां चेचमेदिनीम् ॥३०४॥ तत्र खानयामास स कूपं पार्श्वगः खबम्। तसानु निरगान्नामाः सन्यं बन्धासनादिव ॥३०५॥ खानं खानमनिर्विन्नं पातालविवरे।पमम्। श्रकारयद्वकः कूपं न तु पङ्को ऽपि निर्ययौ ॥३७६॥

³⁷¹ b C निष्पस्थिनि D निपश्चिते । 374 a C प्रभूष । 374 c A ग्रीसका । 375 b A पार्श्वगं, d A C वन्या। 376 a D विर्विद्यः।

ततस्त्रस्थाभवन्नेव कङ्गवा न च केट्रियाः । नेचवा न च गोधूमाः पश्चात्तापं लियाय सः ॥३००॥ ऐहिकां स्त्रीधनसुखं त्यजन्तासुधिकं पुनः । संग्रयास्पदमाकाङ्कंसादनाा भूईयोज्झितः ॥३०८॥

5. जगाद जन्तूनामापि स्रयमानो महामनाः।
निर्वृद्धिः षसुद्रश्रीनीहमणस्म काकवत्॥३७८॥
तथा हि नर्मदाकूले विन्ध्याद्रयां महागजः।
एको यूयपितरस्रदिन्ध्याद्रेर्युवराहित्र ॥३८०॥
स्वच्छन्दं विहरन्तिन्ध्ये व्यतीयाय स यौवनम्।
श्रायुर्नदीपारिनभमाससादः च वार्धकम्॥३८०॥
श्रायुर्नदीपारितभमाससादः च वार्धकम्॥३८०॥
श्रायुर्नदीपारिति ग्रीश्राता ग्राष्ट्रकिनर्झरः॥३८०॥
श्रायुर्नदीपारिति ग्रीश्राता ग्राष्ट्रकिनर्झरः॥३८०॥
श्रायुर्नदीपारिति ग्रीश्राता ग्राप्ट्रकिनर्झरः॥३८०॥
श्रायुर्नदीपारिति ग्रीश्राता ग्राप्ट्रकिनर्झरः॥३८०॥
श्रायुर्वि निमाचोचेऽवतारात्तारकातरः॥३८०॥
दन्तपातादन्यभोका चामकुचिर्वभुत्या।
श्रिष्टिभक्तासदृक्कायो वार्धके से। ऽभवद्विपः॥३८॥॥

कुञ्चरः से। उन्यदा ग्रुष्कागिरिनद्यां समुत्तरम्। पर्यसापादो न्यपतत्कूटमेकं गिरेरिव ॥३ ८ ५॥ स जरत्कुञ्चरस्तव नाभूदुत्यातुमीश्वरः।

³⁷⁹ eD निबंदे चे समुद्रिय । 381 eA नदीपूर । 383 aABC

तथैवास्थात्पादपे।पगमनं पालयन्तिव ॥ ३ ८ ६॥ स विपेदे तथास्त्रो ऽपि विपेदानस्य तस्य तु। त्रपानपत्तलं जनुः श्वफेर्नकुलाद्यः ॥३८७॥ बस्यव तनाइङ्गतापानरस्रकलेवरम्। सकन्दरगिरिप्रायं श्वापदेरास्पदीक्रतम् ॥३८८॥ श्रपानसम्प्रालायां दिकासासां दिजा दव । विविश्रुस निरीयुस्तानेकश्रो भोजनार्थिन: ॥३८८॥ एकस्य वायसा ऽत्यन्तमत्रो मांसभोजनात्। श्रपानमध्य एवास्यादुत्पन्न दव विद्गुमि: ॥३८०॥ करिकायस तसानाः सारमासादयन्म तु । काष्टसेव घुणो मध्ये प्रविवेशाधिकाधिकम् ॥३८९॥ समरीरः परपुरे प्रवेशं नाटयन्समम्। त्रपूर्वा योगविदस्रदनायासः स वायसः ॥३८२॥ जूतेव करिकायस सो ऽस्रत्रव्यग्रमामिषम्। पूर्वापरविभागाज्ञी बस्रवात्यन्तमध्यगः॥३८३॥ दिवाकरकराकानं करिकायस तस तु। संचुको चापानरन्धं सुक्तविष्टं पुरा यथा ॥३८४॥ काका अथ संदतापानरन्ध्रे करिकलेवरे। बद्धदारे करण्डे ऽहिरिव तस्त्री तथैव सः ॥३८५॥ करिकायः स सेवर्ता सरिता वारिपूर्णया ।

³⁹⁰ dBCD तदुलाब इव क्रांतिः। 392 aA समरीर'। 395 aA. संख्ता∘।

तरङ्गहस्तैराक्षय नर्भदायामनीयत ॥३८६॥ तरसवहणमिव तत्कुञ्जरकलेवरम्। रेवयानाचि जलधौ तन्नकाणामिवापदा ॥३८०॥ तसात्कलेवराङ्गिद्यमानात्पृविग्रद्र्णमः। वारिणैव कतदारान्त्रिजेगाम स वायसः ॥३८८॥ तस्यानारीयप्रायस्थोपरिष्टात्करिवर्भणः । निषद्य वायसञ्चक्रं विव्यग्दिगवलोकनम् ॥३८८॥ श्रगतः पार्श्वयोः पञ्चानीराद्वेतं ददर्भ सः । दथ्यो चोड्डीय यास्मामि तीरं नीरनिधेरइम् ॥४००॥ उड्डीयाड्डीय च प्राप न प्रान्तं वार्धिवारिणः। भूया भूया ऽपि तचैव निषमाद कलेवरे ॥४०९॥ श्रात्रम्यमाणमभितस्तन्गीनमकरादिभिः। यद्यो निमक्ति साब्धौ भाराकान्तेव मङ्गिनी ॥8°२ निममज्ज दिकः से। ऽपि पद्याराश्रौ निराश्रयः। प्राणिश्च सुसुचे मद्यो जलाञ्चावभयादिव ॥४० २॥ तते। निपन्नवन्येभसन्तिभा हि पुरन्ध्यः। संसारः सागरप्रायः पुरुषो वायसे।पमः ॥४०४॥

यवारः वागरप्रायः पुरुषा वाद्यसापमः ॥४०४॥ युक्षासु रागवान्हस्तिकलेवरनिभाखहेत । नाहं काक दवासुक्षिनांच्यामि भवसागरे ॥४०५॥

6. त्रथ प्रोवाच पद्मश्रीरसानाथ मसुत्मृजन्। वं वानर दवात्यन्तमनुतापमवास्यमि ॥४०६॥

⁴⁰¹ a A स प्राप । 404 d A C बहेश ।

तया ह्यटयासेकस्यामन्यान्यमनुरागिणौ । वानरा वानरी चास्तां सदा विरद्धवर्जितौ ॥४००॥ य्गपद्भुजाते तौ मियो वेलाधराविव। युगपचार्रहतः सार्धमानाविव द्रुषु ॥४०८॥ एकरञ्चाक्षष्टाविव युगपच द्धावतुः। युगपचत्रतः सर्वसेकचिन्ताविवानिश्रम् ॥४०८॥ युग्रम्॥ रेमाते जाक्कवीतीरवानीरे तौ परेद्यवि। भवमानः सवङ्गञ्चानवधाना उपतङ्ग्वि ॥४९०॥ अभावात्त्रस्य तीर्थस्य ज्ञणाद्पि स वानरः। मर्त्या ऽमरकुमाराभो ऽभवदिद्यावचादिव ॥४९९॥ वानरी वानरं तं तु दृष्ट्वा प्राप्तं नृद्धपताम्। स्तीक्पेक् जेही प्राणान्वानरसीव वर्ताना ॥४१२॥ ततस वानरी नारी द्रागभद्रमरीनिभा। नवीस्तेन च प्रेम्णा तं नरं परिषखने ॥४९३॥ विलेसतुस प्राग्जनावानराविव तौ नरी। त्रविप्रयुकावनिशं निष्ठाचन्द्रमसाविव ॥४९॥॥ बानरे। यो नरीश्वता नारीं प्रावाच से। उन्यदा । श्रावां देवीभवावा उद्य मत्यों भृतौ यथा पुरा ॥४ ९ ॥॥ नार्य्ते प्रिय पर्याप्तमसन्ताषेण भ्रयसा । मन्यक्षावेवावां विषयानुपमुक्तके ॥४९६॥

⁴¹⁰ a A B नीरे। 411 b D दिचिणाद्वि। 415 d C पुरे।

देवलेनासु देवलादधिकं ह्यावयोः सुखम् । नित्यावियुक्तीः निर्विष्ठमनिष्ठी यद्रमाव हे ॥४ १ ७॥ तयैवं वार्थमाणा ऽपि स वानरवरा नरः। वानीराद्चके झम्पां ददौ तत्रेव पूर्ववत् ॥ ४ ९ ८॥ तच तिर्यञ्चर्त्यीभृतो देवीभृतय मानवः। तीर्थप्रभावात्तादृची स्थातां चेत्पततः पुनः ॥४१८॥ दित तर्वेव हि तीर्थं स झापां दत्तवानिप । प्राग्जसवानरलेम वानरः पुनरणसृत्॥४२०॥ राकानिशाकरमुखीं कम्बुकाछीमुरुसानीम्। तनूदरीं वरारोहां पञ्चोपमकरक्रमाम् ॥ ४२ १॥ गङ्गाम्हास्तातिलकां लतामंयतकुन्तलाम्। श्ररणकेतकात्तंमां तालिकादलकुण्डलाम् ॥४२२॥ कण्डस्थनिबनीनालहारां हरिणचनुषीम्। तामीचाञ्चिकरे उन्येद्युर्भ्नमन्ता राजपूरुषाः ॥४२ ३॥ ॥ विभिर्विशेषकम्॥

राज्ञे समर्पथामासुसासुपादाय ते नराः । यद्यदखामिनं तत्तत्त्वनं भवति राजसात् ॥४२४॥ राज्ञा दिव्याक्रतिश्वने सान्तःपुरिष्यरोमिषः । लत्त्यो जचणवत्या ह्याक्रतेरतिथयः खलु॥४२५॥ वानरः से ऽपि जयहे कैश्चित्तवागतिर्नरेः । नात्यं विविधभङ्गीकं पुचविक्किचितश्च तैः ॥४२६॥

⁴¹⁷ a A देवलेगा इंस्तु। 422 a A गंग्या, b A D संयुत्त, d C ता दिका।

ते नटा यान्यदा जग्मू राज्ञ स्त्येव मनिधौ। वानरं नर्तयन्तसं चक्रुश्च प्रेचणीयकम् ॥४२०॥ श्ररीदीदानरा राज्ञी उधासने प्रेच्य तां प्रियाम् त्रश्रुपातैः साल्तिकाभिनयं प्रकटयन्तिव ॥४ २ ८॥ राज्यने यो यथा कालः कपे सेवख तं तथा। मा वज्जुलपरिभष्टः साम्प्रतं पतनं सार ॥॥२८॥ तसालमपि सम्प्राप्तसुद्धन्वैषयिकं सुखम्। पञ्चात्तापपरः पञ्चाना सः स द्व वानरः ॥४३०॥ जम्बूनामा जगादैवं पद्मश्रीरिप न ह्यहम्। विषयेव्यस्मि त्विषते। यथा ह्यङ्गारकारकः ॥४३ १॥ तथा हि कश्चिदङ्गारकारका ऽगान्महाटवीम्। श्रङ्गाराम्बर्तुसुष्याती पातुमात्तवह्रदकः ॥॥ ३२॥ कुर्वनाङ्गारिका ऽङ्गारान्सा ऽग्नितापेन स्रयसा । तथा तपनतापेन तप्तो ऽस्रान्तहषा उभवत् ॥४ ३ इ॥ वराका वर्षमेकेन पानेन च मुद्धमुद्धः। स वन्यो वारण दव वारि सवै न्यतिष्ठिपत् ॥ ३ ३ ४॥ जलेन निखिलेनापि तस्य ह्यङ्गारकारिणः। ल्याजितेखवन्तेत प्रयशास सनागपि ॥४३ ५॥ निपाने जलपानाय चचालाङ्गारकारकः।

थावनावनुषान्धा उर्धमार्गे अपि निपपात सः ॥ ४ ३ ६॥

⁴²⁹ b C कपे: 1 431 d D तथा। 435 c A स्थाग्निः। 436 a C पानीथ।

म पित्मन्देवयोगाच कस्यापध्वतरे। ।

पपाताम्हतवाप्याभच्छायायां भ्रीत्यमाति ॥४३०॥

तरे। साले भीतलया कायया प्यायितः मृत ।

उपलेभे मनाग्निद्रां सुखवारितरिङ्गणीम् ॥४३८॥

वापीकूपतडागादीन्स्वप्ने सर्वाञ्चलाभयान् ।

मन्त्रप्रयुक्ताग्नेयेषुरिव भोषयित सा सः ॥४३८॥

तयाप्यविच्छिन्नद्वषे। दैन्यभाक्य उदन्यया ।

अमन्त्रेकं जरत्कूपं पिङ्गलाम्भभमेचत ॥४४०॥

तच्चलं पुलुकेलातुमभ्रातो जिज्ञ्या लिइन् ।

दाइच्चरीव नाद्यपत्त्रथापि स कथंचन ॥४४९॥

तज्जीवा ऽङ्गारकनुत्वो वाष्यादिजलमित्रभाः। चिद्रशयन्तरादीनां भोगाः प्रियतमे खलु ॥४४२॥ स्वर्गादिमौस्यरिपि यो जीवसृप्तिमियाय न। मनुस्यैभागैः म कथं द्वयोत्तनाग्रहं क्षयाः ॥४४३॥

उवाच पद्मधेनाथ परिणामः श्ररीरिणाम् ।
मर्भाधीनस्ततो भुङ्च्च भोगान्युत्त्वान्यया कृतम् ॥४४४॥
बद्दः धन्ति दृष्टान्ताः प्रवर्तकनिवर्तकाः ।
नूपुरः पण्डितायास्र गोमायोस्र कथा यथा ॥४४५॥

8. तथा हि नगरे राजग्रहे उभ्रत्सार्णकारकः । देवदत्तोऽभिधानेन देवदित्रश्च तसुतः ॥४४६॥

⁴³⁷ a A B C पिच्छन्दै॰, D पिवन्, A corr. in पित्स॰, C in प्रश्नः। c D वाध्या॰, A C वाध्यांभ॰, d A नार्यति। 444 d C भागात्युक्ता. D भागान्युक्ताः चित्राः, c D नूपरं।

ग्रहिणी दुर्गिला नाम देवदिन्नस्य चाभवत् । एका हेकास धौरेयी मौभाग्यस महानिधिः ॥४४०॥ जगाम सान्यदा नद्यां जलमञ्जनहेतवे। चाभयन्ती मना यूनां कटाचैर्मकाथेषुभिः ॥४४ ८॥ मर्वाङ्गहेमाभरणा भान्ती वासाभिक्ञ्चलैः। नदीतीरमलञ्चक्रे सा मूर्त्तेवाम्बुदेवता ॥४४८॥ द्रगेश्वमिं सारखेव दर्भयन्ती सानदयम्। प्रनेहत्तारयामास सा कञ्चकसुहस्तनी ॥४५०॥ कञ्चकं चेत्तरीयं च वयस्थायाः समर्थं तु । तन्बङ्गी तिर्यामास संवानार्धन सा कुचौ ॥४५१॥ विद्रधालीजनालापैद्रग्धा जीवितमनाथा। मन्दं मन्दं मरालीव तीरात्तीरं विवेश सा ॥ १ ५ २॥ तरङ्ग इस्तेस्ति हेर्द्रादिष तरङ्गिणी। तामालिलिङ्ग सर्वाङ्गं चिराहृष्टां सखीमिव ॥४ ५ ३॥ चस्तमारङ्गनयना मा चिक्रीडिषुरभमा। नौरिवारित्रदण्डाभ्यां पाणिभ्यां वार्यदार्यत्॥४ ५ ४॥ तस्याः मान्याश्चरं वारि विकिर्न्याः कुत्रहत्तात् । ग्रामाते चलौ पाणी नृत्यद्योजविश्वमौ ॥४ ५ ५॥ स्रयैकवस्त्रा विस्रस्तकेशा धौतरदच्छदा। रते। त्यितेव सार्जीच जलक्रीडापरायणा ॥४ ५ ६॥

⁴⁴⁷ c D घारेथी। 449 d A नायदेवता। 451 c D sec. m. तरियानाच। 452 b D देवधा जीवति।

तां क्रीडन्तीं नदीमध्ये वार्धिमध्ये सुरीमिव। ददर्भ नागरयुवा दुःशीलः का ऽपि पर्यटन् ॥४ ५०॥ तां जलक्षित्रस्यस्योकवसनाच्यादितामपि। सुव्यक्तमर्वावयवां दृष्ट्वा चीभात्पपाठ सः ॥४ ५ ८॥ सुस्नातं ते नदी एच्छत्यमी एच्छन्ति चांच्चिपाः। ष्ट्रच्छाम्यहं च लत्पादपद्मयोर्निपंतन्नपि ॥४ ५८॥ माण्यपाठीत्खस्ति नचै चिरं नन्दनु चां हिपाः। सुस्नातपृच्छकानां च करियामि समीहितम्॥४६०॥ मनार्थलताङ्गदे सुधासेकाएमं वतः। तस्थाः श्रुला तथैवास्थाद्रुद्धो राजाज्ञयेव सः ॥४ ६ १॥ चिन्तयं व नेयमिति म एक स तरे। रधः। दर्वे चिर्मुखान्वालान्फलपाताभिकाङ्किण: ॥४ ६ २॥ ततस स युवा लोष्टेर्चन्नाखाः प्रताडयन्। फालानि पातयामास चटलटिति भूतले ॥४ ६ ३॥ यथेष्टं तत्पालप्राप्ति इष्टान्यप्रक से। अभेकान्। नद्यां मक्जनकत्केयं नारी कास्या निकेतनम् ॥४ ६ ४॥ ते अभेकाः कथयामासुरैवदत्ताभिधस्य भोः। ब्रुषा खर्णकत इयमितञ्चाचा निकेतनम् ॥४६ ५॥ द्र्जिलापि युवानं तं ध्यायनयेकेन चेतसा । विद्याय मञ्जनकीडां सदाः खसदनं ययौ ॥४६६॥

कर्सा रात्री दिने कस्मिन्क प्रदेशे का वा चणे। श्रावां मिलियाव इति तौ दखतुरहर्निश्रम् ॥४ ६ ७॥ वियोगानी युवानी ती मिथःसङ्गमकाङ्किणी। चन्नवाकाविव चिरमनुरकावितष्ठताम् ॥४ ६ ८॥ स युवा तापसी सेकां पुं अखी कु खदेवताम्। भोजनादिभिगराधार्थयाञ्चके परेद्यवि ॥४ ६८॥ देवदत्तखुषायाश्च मम चान्योन्यरत्तयोः। साचानियतिदेवीव शीघं घटय सङ्गमम् ॥४७०॥ खयं दूतीस्य पुरा सा सुसूर्भाविता मया। सङ्गमं मे प्रपन्नास्ति सुकरं तव सम्प्रति ॥४७९॥ प्रतिपद्य करे।मीति मद्यः मा तापसी यथी। यदनं देवदत्तस्य भिचादसीन धीमती ॥४७२॥ स्याजीतलकदानेन व्याप्टतां स्वर्णकदध्म्। मा परित्राजिकाद्राचीनाङ्क तामित्युवाच च ॥४०३॥ मनुखिन रिरंसुस्लां युवैका मूर्तमनाथः। प्रार्थन्निस्ति विश्वासीचि मा विस्तिक्वीक्षयाः साम् ॥४०४॥ रूपेण वयसा बुद्धा वैदग्धान्यगुणैरपि । त्रातानुह्रपमासाद्य तं कतार्थय यौवनम्॥४०५॥ नद्यां खान्तीं यदा भद्रे ऽद्राचीनां स तदाद्यपि। लदुणेद्वानवात्रले। उन्यस्त्रीनामापि वेत्ति न ॥४०६॥

⁴⁷³ a B जलका 474 b MSS मूर्ति । 476 a A तथादा for यदा, e A बनेभ्या for वासूची।

गोत्रं हृदयभावं खं दुर्गिलापि हि धीमती। तां परिवाजिकामेवं कडुचरमतर्जयत्॥ ४००॥ निं सुर्छे पीतग्रुर्खासि यदेवसिभाषसे । कु जीने व्यक्त जीना हैं किमन हैं उसि कु हिनी ॥ ४०८॥ त्रास्यजासाहगोरगं भव लुब्बददर्शना। दर्भनेनापि ते पापं भाषणेन तुका कथा॥ ४०८॥ निर्भितिया गच्छन्यास्तस्याः पृष्ठे तु दुर्गिला। भौधभित्ताविव ददौ मधीमखिनइखकम्॥ ४ ८०॥ तदाग्रयमजानाना विलचा सा तपिखनी। गला तमूचे दःशीलपुरुषं परुषाचरैः ॥ ४ ८ ९ ॥ श्रास्त्रमेवं स्वावादीर्यनायेवान्रागिणी। सा ह्यखर्वसतीगर्वा ग्रुनीमिव ततर्ज माम्॥ ४ ८२॥ मम दूर्यं सुधा सुग्ध तचाभूल्जुलयोषिति । भित्तौ हि चित्ररचना चतुरस्थापि जुमाते॥ ४८३॥ मधीमिलनइस्तेन ग्रहकर्मविइस्तया । नया कुपितया पृष्ठे चाइतास्मि चपेटया॥ ४ ८ ४॥ द्रयुक्ता दुर्गिलादत्ततज्ञलखासकाङ्कितम्। धूर्तप्रष्टाय पृष्ठं स्वं दर्भयामास तापसी ॥ ४ ८ ५ ॥ म दधी कष्णपञ्चन्यां मा मङ्गेतमदाद् ध्रुवम्। पञ्चाङ्ग्लिर्मषीहस्तः पृष्ठेऽस्वा यददीयत ॥ ४ ८ ६ ॥

⁴⁷⁸ d A ॰ भाषणः A। 479 b A सुअ, B स्वअ। 482 d A C श्रानी-भिया, A C सर्जधनामां। 483 d D corr. चरसापि विकृंजते।

वैदग्धी काष्यहो नस्था या से सङ्केतवासरम्। श्राखाति सानया भङ्खा समायसिहि हे मनः॥४८७॥ मक्केतस्थानमाचस्थी न सा नेनापि हेतुना। श्रहो तसङ्गमसुखान्तरायो ऽद्यापि विद्यते ॥४ ८८॥ पुनश्च तापसीमूचे न जानासि तदाश्रयम्। त्रनुरकैव मिथ सा भूयोऽपि प्रार्थयस्व ताम् ॥४ ८८॥ मर्वथा मा कथा मातर्निवेदं मत्प्रयोजने। भूयोऽपि गच्छ निर्वेदः श्रीवत्तेर्मुलमादिमम् ॥४ ८०॥ बाणूचे तव नामापि कुलीना महते न सा। खले जलारोपणवद्ष्करं ते समीहितम् ॥४८१॥ लदर्थिसिद्धी सन्देहों नि:सन्देहं तु भर्त्तनम् । अविलम्बेन यासामि सुक्वानामां तथापि हि ॥४८२॥ दत्युक्ता लिरतं गला तापसी खर्णकदधूम्। भ्रयो ऽप्याच वचनैरस्टतद्रवसोदरैः ॥४८ ३॥ त्रातानु रूपं रूपेण तं युवानं रमख है। ग्टहाण यौवनफानं यौवनस्थाचितं ह्यदः॥४८४॥ द्रिंगला भर्त्सनापूर्वं गले धला रुषेव ताम्। श्रभोकवनिकाप्रत्यग्दारेण निरमार्यत् ॥ ४ ८ ५॥ मुखापि चीवशाक्षष्टनीरङ्गीगोपितानना । द्रतं गला तस्य पुंसः कथयामास खेदभाक् ॥४८६॥

⁴⁹⁰ c C D गला। 492 d C नासां i., marg. नासिकां मुक्का।

भर्तितासि तथा प्राग्वद्गीवायां विधता ततः । पश्चाद्वाराश्चोकवनान्तरान्निसारितासि च ॥४८०॥ द्धी च धीमान्स पुमानशोकवनिकान्तरे। श्रागच्छेरिति सङ्गेता नृनं दत्तस्तया मम॥४८ म॥ जचे च तां भगवति न्यकारो ऽयं तया कतः। मोढको में मा हि दुष्टा वाचा नातः परं लया ॥४८८॥ ततस स युवा कष्णपञ्चन्यां रजनीसुखे। जगाम पश्चिमदारेणाश्चीकवनिकान्तरे ॥५००॥ मा उद्राचीदकं पश्चन्तीं तां दूरादिष मापि तम्। तयोरख्वितिसारामेखका ऽभूदिवाइवत्॥५०९॥ प्रसारयन्ता नयने दव बाह्न परसारम्। रामाञ्चोत्फुलसर्वाङ्गावुभौ तावभ्यधावताम्॥५०२॥ तावग्रे ऽधेकमनमौ तदा लेकीभवत्तन्। मखजाते दृढतरं समुद्रमरिताविव॥५०३॥ वार्त्ताभिः प्रेमगर्भाभी रतैर्नवनवैरपि। यम्भोगद्भदम्मौ तौ दियामीमतिनिन्यतुः ॥५०४॥ ततो रतायासवतोर्भुजगण्डोपधानयोः। मञ्जाम तयोर्निट्रा नेवामोजविभावरी ॥५०५॥ दतस देवदत्ती ऽपि कायचिन्तार्थसुत्यितः। जगामाभोकविनकां तौ भयानी ददर्भ च॥५०६॥

श्रचिनायच धिगियं सुषा पापौयमी मम । परपुंचा सह रतश्रान्ता खपिति निर्भरम् ॥५००॥ जार एवायमिति च निश्चेतुं स्वविरः म तु । ग्रहे गला सुतं सुप्तं दृष्ट्वा गलेत्यचिन्तयत् ॥५०८॥ श्राकर्षाम्यहमेतस्याः भनकैः पादनूपुरम्। यया प्रत्येति से सनुः कथितामसती सिमाम् ॥५०८॥ दति दस्वरिवाक्यय सद्यस्तत्यादनूपुरम्। देवदत्तो ऽविश्वदेशा पुनस्तेनैव वर्ताना ॥५१०॥ नूप्राक्षणेनाग् प्रावुद्ध खर्णकदधः। प्रायः सभयसुप्तानां निद्राप्यस्या भयादिव ॥५११॥ जाला च सापि श्वाउरेणारुष्टं पादनूपुरम्। जत्याप्य जारपुरुषं वभाषे भीविसंखुना ॥५१२॥ प्रयाहि भीन्नं दृष्टी खः श्वभुरेण दुराताना । माहाय्याय यतेथास्वं ममानर्थे समागते ॥५१३॥ त्रामेत्वृत्तार्धमंवीतमंथानः स भयाद्ययौ । पुंचलपि द्रुतं गला पार्त्वे पत्युरग्रेत सा॥५१४॥ ध्ष्टलं नाटयन्ती सा घीमतीनां धुरन्थरा । पतिं प्रबोधयामास गाढा लिङ्गनपूर्वकम् ॥५१५॥ जवाच चार्यपुनेह घर्मी मामतिबाधते। तदेख्याकविनकामनिकालोलपस्वाम् ॥५१६॥

⁵⁰⁸ b C खावरं, c D चित्रेत्य, गत्येत । 511 b A B C प्रावृद्धा ।

जत्याय देवदिन्नीऽपि स्तीप्रधानः स श्रार्जवात्। जगामाश्रोकवनिकां तथा ग्रीवाविलग्नया ॥ ५ ९ ०॥ तचैव गला साभेत पतिमालिङ्ग निर्भरम्। मजारा यन प्रयिता श्वग्रुरेण निरीचिता॥५१८॥ तचापि तत्पतिर्निद्रां प्रपेदे सरसामयः। निद्रा ह्यचुद्रमनसां प्रायेण सुलभैव हि ॥५१८॥ नटीव गोपिताकारा सा धूर्तायावदत्यतिम्। लत्कु ले के। उयमाचारो यो वकुमिप नेखते ॥ ५२०॥ लामा जिज्ञा प्रसुप्ताया निरावरणवत्तमः । जगाह ताता मे पादादसादाक्य नूप्रम्॥ ५२ १॥ न युज्यते वधूः स्पृष्टुं पूज्यानामन्यदापि हि। किं पुनः पतिमहिताः ग्रयिता रतवेग्सनि ॥५२२॥ जगाद देवदिको ऽपि प्रातः पितरमी हु भम्। वापालकां भणिष्यामि पम्यन्यास्ते मनस्तिन ॥५२३॥ सेाचे ऽधुनैव तातं लं संवादियतुमईसि। प्रातमामन्यपुंसा हि श्रयितां कथियति ॥ ५ २ ४॥ मा ज्वाचनाम मुप्तस्याद्याचीर्नुपुरमित्यदम्। तातमाचिष्य वच्छामि तव पचेऽसिः निश्चितम् ॥५२५॥ प्रभाते ऽपि तथा वाच्यं वचीदानीं यथा प्रिय। दित तं कार्यामास सा धूर्ता ग्राप्यान्बह्नन्॥ ५२६॥

⁵¹⁷ b A त्री प्रधानः। 518 a A शेते। 522 a C वधू, D वधू, C Mss. सहिता। 524 a A adds हि after धुनैव। 525 b D सित्यहो।

प्रभाते देवदिन्तो ऽपि कुपितः पितरं निजम्। जगाद किमकाषौँखं वध्वा नूपुरकर्षणम् ॥५२०॥ खविरा वाहरदस दुःशीला हि वधूरियम्। दृष्टान्यपुंसा प्रयिता मयाप्रोकवने निश्चि॥५२८॥ दुः भौ लेयमिति दृढप्रत्ययोत्पादनाय ते। वध्वाः पादात्ममाञ्चय ग्रहीतं नूपुरं मया ॥५२८॥ पुचो अवददहं सुप्रस्तदाभूनापरः प्मान्। निर्क्जन लया तात चिन्नतो ऽसि किमीदृशम्॥५३०॥ श्रर्थनां नूपुरं वध्वा मा तातस्त्वं विगोपय। मयि सुप्ते तदाक्षष्टं प्रकृष्टा खिल्यं सती ॥६ ३१॥ खविराऽवाचदाक्षष्टं यदास्या नूपुरं मया । उपेत्य वीचिता ऽसि लं तदा हि ग्रियतो रहे ॥ ५ ३ २॥ दुर्गिलीवाच न सच्चे दीषारीपणमात्मनः। तातं प्रत्यायियामि कला दैनीमपि क्रियाम् ॥५३३॥ कुलीनायाः कलक्को मे वाङ्माचमपि हीदृशम्। न शोभते मधीविन्दुरपि धौतसितां शुके ॥५३॥ दृह ग्राभनयत्तसः जङ्गान्तर्निस्तरास्यहम्। तज्जङ्गयोर्हि मधेन नाष्ट्रद्वी वातुमीश्वरः॥५३५॥ पिचाय सविकल्पेन निर्विकल्पेन सनुना। प्रतिज्ञा प्रतिपेदे सा तस्या धार्क्षमहानिधे: ॥ ५ ३ ६॥

स्राला धौतांत्राक्षधरा धूपपुष्पोपहारस्टत्। सा सर्ववन्धुप्रत्यचं यचं पूजियतुं ययौ ॥५३०॥ तस्या यत्तं पूजयन्या जारः सङ्गितितः स तु । श्रलगद्व हिलीभ्टय कण्डदेशे कवर्गवत् ॥५३८॥ श्रपास्त गले धला जनैग्रीहल दत्यमी। पुनः स्नाला च सा यसमितिवं व्यक्तिज्ञपत् ॥५३८॥ कदापि हि मयासार्थि पुमान्नान्यः पति विना । गहिलो उयं तु मत्क एडे लग्नः प्रत्यचमेव च ॥५४०॥ पत्युनात्तदयानान्या लग्नस्नात्तनौ पुमान्। तदा में प्राद्धिदो भ्रयाः सत्याः सत्यप्रियो ऽसि हि॥५४१॥ यत्तो ऽपि यावदाविष्टः किं करे।मीति चिन्तया। तावत्तव्वद्वयोरन्तस्वरितं निर्जगाम सा ॥५४२॥ प्रद्धा प्रद्धिति तत्कालं जने तुसुलकारिणि। पुष्पदाम गले तस्था राजाध्यचा निचिचिपुः ॥५४३॥ वाद्यमानेन द्वर्येण इष्टेर्बन्धुजनेर्दता । खीकता देवदिन्नेन सा ययौ श्राग्रुरौकिस ॥५४४॥ नूपुराकर्षणाङ्गृतं कलङ्कसुद्तार्यत्। दति सा तत्प्रस्त्यूचे जनेर्नुपुरपण्डिता ॥ ४ ४ ५॥ वध्वा बुद्धा पराभ्रता देवदत्तस्तदाद्यपि । चिनाया नष्टनिद्रोऽभद्रदारिवद्ध दव दिपः ॥५ ४ ६॥

537 a A साना। 546 b C i. marg. चारीवड ।

तं योगिनमिवानिद्रं ज्ञाला च पृथिवीपतिः। वृत्तिं यथार्थितां दला चन्ने ग्रुद्धान्तर्त्तनम् ॥५४०॥ एका राज्ञी कचिद्राची तमन्तःपुररचकम्। शेते ने। वेति विज्ञातं निरैचिष्ट पुनः पुनः ॥५४८॥ से। ऽचिन्तयच किमपि कारणं ज्ञायते न हि। जत्याय भ्रयो भ्रयो ऽपि मामेषा यनिरीचते ॥५४८॥ स्ते च मिय किं कुर्यादिति ज्ञातं स यामिकः। श्रु बीक निद्या शिक्षे सा तु सूयो ऽपि निर्ययौ ॥ ५ ५ ०॥ सापि निभर्सुप्तं तं ज्ञाला इष्टिसुपेयुषी। गवाचाभिमुखं गन्तुमारेभे चौरवच्छनै: ॥५५९॥ गवाचस्य हि तस्याधो बद्धो अस्ट्राजवस्रभः। कुञ्जरो निर्जरगजानुजन्मेव सदामदः ॥५५२॥ मा तस्य इस्तिना मेखे नित्यरका गवाचतः। सञ्चारिदारूफलकमपसार्य वहिर्ययौ ॥५५३॥ तामादाय करेणेभो नित्याभ्यासास् शिचितः। मुमोच भूमी तां दृष्ट्वाधोरणः स चुकोप च॥५५४॥ त्रतिकाले किमायासीरित्युत्ता दारुणेचण:। इस्तिग्रह्युक्तवा राज्ञीं दासीमिव जघान ताम्॥५५५॥ मोवाच मा ताडय मामद्यान्तः पुररचकः। राज्ञा सुको नवः का ऽपि जागक्का उक्णत्स माम्॥५५६॥

निद्रािकद्रं कथमपि प्राप्य तस्य चिरादहम्। त्रागतास्मीति विज्ञाय मा कापीर्मिय सुन्दर ॥ ५ ५०॥ इत्यं च नेाधिता हिस्तिपकः काणं विहाय सः। रमते सा निराग्रङ्गसाया मह यथारुचि ॥५५८॥ राचेस्त पश्चिमे भागे सा साइसमहानिधि:। इस्तिना इस्तमाराणोदिञ्चिता खात्रयं ययौ ॥५५८॥ दथ्यौ च खर्णकारे। ऽपि चरितं चीवितामहो। श्रयानां कुइकाराविमव का वेत्तुमीश्वरः ॥५६०॥ श्रहा श्रस्रर्थम्ययानामपि यद्राजयोषिताम्। शीलभङ्गो भवत्येवमन्यनारीषु का कथा ॥५६१॥ पानीचा हरणाद्यथं सामान्यग्रह्योषिताम्। नगरे सञ्चरन्तीनां श्रीलचाणं कियचिरम् ॥५६२॥ इति सुषाया दी:शील्यामर्षचिन्तां विहाय मः। सुखाप दत्तर्ण द्वाधमर्णस्तच निर्भरम् ॥५६ ३॥ प्रभाते ऽपि जनागार स्वविरः खर्णकन सः। चेटाञ्च कथयामासुस्तं तथास्तं महीभुजे ॥५६४॥ राजापि व्याजहारैवं भावं केनापि हेतुना। स यदा प्रतिबुध्येत तदा नेयो उसादिनाके ॥५६५॥ दत्यादिष्टा ययुश्चेटाः खर्णकारा ऽपि निर्भदम्। निद्रासुखं सप्तराचं चिरादनुबश्चव सः ॥५६६॥

⁵⁶⁰ c A कुइकरा॰। 561 d A नायां ग्रका कथाः। 563 d A अमीया॰। 564 c A B चेटासा। 14

सप्तराचावसाने च स प्रवाधसुपागतः । चेटैर्निन्ये पुरे। राज्ञो राज्ञा चैवमध्च्छात ॥ पू ६ ०॥ निद्रा कदापि ते नागादुर्भगस्थेव कामिनी। तिर्त्तं सुप्तः सप्तराचं के। हेतुर्जूह्मभीसव ॥ ५ ६ ८॥ चे। ऽपि तं राचित्रत्तानां राज्या दक्षिपकस्य च। इस्तिनश्च यथाकृष्टं कथयामास स्वभुजे ॥५६८॥ राज्ञा प्रसादं दला स विस्टष्टः खरटहं यथी। जीर्णद्:खः सुखं चास्याद्भियं ह्येति जने। जनात्॥५००॥ तां च द्यारिणीं राज्ञीं परिज्ञातुमिलापतिः। कार्यिला किलिझेमं राज्ञीः सर्वाः समादिशत्॥५०९॥ खप्नो दृष्टो मया यत्तर्के लिञ्चो उथं मतङ्गजः। श्राराढ्यो विवस्ताभिभवतीभिः पुरा मम ॥५०२॥ चिकिरे च तथा राज्यो राज्ञः पख्यत एव ताः। राज्ञी सैका लदो ऽवादीदिभेम्यसान्मतङ्गजात् ॥५०३॥ तां खीलात्यखनालेन सामर्षः प्राइरन्नुपः। मूर्कानाटितकं कला न्यपततापि भूतले ॥५०४॥ नुपे। ऽपि बुद्धा निश्चिको सैवेयं कुलपांसिनी। पापीयसी दुराचारा कथिता स्वितरेण या ॥ ५०५॥ निरूपयंश्व तत्पृष्ठं ग्रह्युक्ताघातदर्भनात् । नखाच्छोटनिकापूर्वं कला सितमदो वदत्॥५०६॥

⁵⁷⁰ d A जीपँदुःखं D जीर्षंदुःखं। 571 a A C तांखा। 572 a D खंग्ने, b A B लोवलं चोर्य, d D भवलीकिः। 574 a B C नीली॰, D sec. m. 575 a D पांग्रनी। 576 c A •टनका।

क्रीडिमीमेन मत्तेन किलिश्चेभादिभेषि च। माद्रे ग्रङ्काचाता मूर्कम्युत्पलघाततः ॥ ५००॥ प्रदीप्तकापप्रामारी गला वैभारपर्वते । राजापि तं इस्तिपकं इस्त्यारूढमजूहवत् ॥५०८॥ तद्वितीयां च तां राज्ञीमारे।पयदिभासने । श्राधोरणाधमं चायशासनस्तं समादिशत् ॥५०८॥ विषमाद्रिप्रदेशाधिक्ढं कला मतङ्गजम । पानयेः पतता तेन युवयोरस्त निग्रहः ॥५ ८०॥ श्राधोरणसं करिणमधिरे। याद्रिमूर्धन । चिपद्या धारयामासात्चित्रैकचरणं स्थिरम् ॥ ५ ८ ९॥ हाहातुर्वञ्जने। ऽणूचे पशोराज्ञाविधायिनः। मार्षं करिरत्नस्य राजरत न युज्यते ॥५८२॥ श्रनाकर्णितकं कला पातयेत्येव वादिनि । नृपे दिणं इस्तिपकः पद्मां दाभ्यामधारयत्॥५८३॥ इहा न वध्यो इस्तीति पुनर्जीके प्रजल्पति । त्रणीका उसकृषा मेण्डो उप्येकां हिस्सं गजंदधी ॥ ५ ८ ४॥ मार्णं इस्तिरत्नस्य लोका द्रष्टुमनीयरः। हाहाकुर्वनाहीनायं जगादीदिश्चितेर्भुजैः ॥५ ८ ५॥ श्रीपवाह्या ह्यमावन्यगजामहाः सुप्रिचितः । चितिवस्म दःप्रापा दचिणावर्तप्रङ्गवत ॥५८६॥

⁵⁷⁸ b A झला। 579 b A ॰ भानने। 583 c A om. दिपं। 585 a A सर्पं, D sec. m. 586 a D खीपना हो, c D दुःप्राधो।

प्रभुख्तमपराधीने। यदिच्छिम करेाषि तत्। निरङ्कणं साद्यमस्विविवेकसवं तव ॥५ ८०॥ कार्याकार्यं विचार्यं हि हे खामिन्खामिना खयम्। खयं विचार्य तद्रच इस्तिरतं प्रधीद नः ॥ ५ ८॥॥ नृपा ऽप्यवाचदस्तेवं यूयं सर्वे ऽपि महिरा। दमं इस्तिपकं इस्तिरत्तणाय भणन्तु भोः ॥५८८॥ लोकाः प्रे चुः किमियतीं भृमिकां प्रापितं दिपम्। त्राधोरणधुरीण लं निवर्तियतुमी मिषे ॥ ५ ८ ०॥ म जवाच दिपममुं चेमेणोत्तारयाम्यहम्। ददात्यदे। यद्यभयमावयोर्मेदिनीपतिः ॥५८१॥ राजापि लेकिविज्ञप्तः प्रददावभयं तथाः। ग्रनेश्च इस्तिनं इस्तिपकस्तसुदतारयत् ॥५८२॥ उत्तीर्णी वारणस्कन्धाद्राज्ञीहस्तिपका तु ता। पंजायिषातां राज्ञाती मद्रेशस्य ज्यतामिति ॥५८३॥ नम्यन्ते। प्रापतुस्ते। तु ग्राममेकं दिनात्यये। एकसिंख देवकुले ग्रून्ये सुषुपतुर्युता ॥५८४॥ त्रधराचसमये च गामादेका मलिखुचः। नंष्ट्रा तदारचनेभ्यस्तच देवकुले ऽविग्रत्॥ ५८ ५॥ तत्तु देवकुणं ग्रामार्चकैः पर्यवेद्यात । प्रातसीरं ग्रहीयाम इति निर्णयवादिभिः ॥ ४ ८ ६॥

कराम्यां ग्रोधयन्देवकुलं चौरो ऽपि से। ऽन्धवत्। भनेस्तव यथा यव भयाना ता वस्वतः । ५८०॥ निषादी न जजागार सृग्यमाना ऽपि दस्युना। श्रान्तसुप्तस्य निद्रा हि सञ्चते वञ्जलेपवत् ॥५८८॥ श्रपीषत्तत्वरस्पृष्टा राजपत्नी लजागरीत्। स्पर्धादयनुरकाभः तत्र का अधीत्युवाच च ॥ ५८८॥ शनैरुत्तरतथा सा ऽपि शनैरूचे ऽस्मि तस्तरः। धावत्वार्चकेष्वन प्राणचाणाय चानिश्रम्॥६००॥ सानुरागा च सा चौरमज्ञवीदसतीज्ञवा। रचामि लां न सन्देहा यदि मां सुभगेच्छिस ॥६०१॥ चौरो ऽपि साह कनकं मया प्राप्तं सुगन्धि च। मम पत्नी भवसि यज्जीवितयं च रचिस ॥६०२॥ परं प्रच्छामि ने। नाम प्रकारे। वरवर्णिनि । येन मां रचिम ब्रूहि मामायामय धीमित ॥६०३॥ सायूचे सुभग ग्रामप्रविद्यागतेव्यहम्। लां भर्तारं भणियामि चा ऽवादीदेवमस्त्रिति॥६०४॥ प्रातश्च ग्रामसुभटैः प्रविष्टैः ग्रस्त्रपाणिभिः। पृष्टास्त्रचा ऽपि कञ्चीर इति भूभङ्गभीषणैः ॥६०५॥ तान्यामपुरुषान्धूर्ता मूर्तमाचेव शावदत्। उद्यि चौरप्रवं मम प्रेयानसाविति ॥६०६॥

⁵⁹⁷ b D सैंधियत्। 601 d D अुवा। 606 b A धूर्तमायेव, D सर्ता।

ष्ठताञ्जलिः पुनश्चाचे भातरा ऽस्मिन्सरालये। श्रावां ग्रामान्तरे यान्ताववात्व दिवसात्यये ॥६००॥ ग्रामीणासे ऽपि ममूय पर्यालोकीवमृचिरे । समाव्यते न चौरख ग्टहे स्तीपाचमीदृशम् ॥६ ० ८॥ ब्राह्मणी वाणिजी राजपुत्री कापीतरास्तु वा। द्यं पविचा मूर्त्यापि चौरो नास्याः पतिभवित् ॥६०८॥ विचिचवस्तालङ्कारा लच्चीरिव वपुत्रती। दयं हि ग्रहिणी यस स किं चैंथिंण जीवति ॥६१०॥ पारिशेखादयं चीर दति इस्तिपकस्य ते। देशिमारोष्य विद्धुः सद्यः प्रह्लाधिरोपणम् ॥६१९॥ पूरुलाधिरे।पिता मार्गे यं यं यान्तं ददर्भ सः। तं तं प्रोवाच दीनं मां वारि पायय पायय ॥६१२॥ तं च राजभयात्को ऽपि न पानीयमपाययत्। मर्वे। ऽपि कुर्ते धर्ममात्मरचापुर:सरम् ॥६ ९ ३॥ श्रावका जिनदासाख्यक्तेन तेनाध्वना व्रजन् । दृष्ट्य याचित्रयामाः से। ऽपि चैत्रसुवाच तम् ॥६ ९ ४॥ उदन्यां ते हरियामि कुरुखेकं तु मदचः। घोषेर्नमा उईझ दति यावदायीनयास्यहम् ॥६१५॥ मेखो ऽपि तद्वोषचितुं प्रारेभे उमाःपिपासचा । श्रावका ऽप्यानयनीरं राजपुंसामनुज्ञया ॥६१६॥

⁶⁰⁷ c A बाता॰। 609 c A पविचा, C पविच। 616 b A प्रारेभेव॰।

त्रानीयमानं दृष्ट्वाम्नु समात्रस्य निषाद्यपि। नमा उर्ह्हा इति स्थां पठन्याणेरसुचात ॥६१०॥ स लमंत्रुतशीला ऽपि शीलिताकामनिर्जरः। नमस्कारप्रभावेण बस्दव व्यन्तरासरः ॥६१८॥ प्रतस्ये पुंचली सापि चौरेण सह वर्मान । श्रामसाद नदीमेकां वारिपूरेण दुस्तराम् ॥६१८॥ चीरो ऽपि पुंचलीमूचे प्रिचे लामेकवेलया। नात्तार्यितमीयो ऽस्मि वस्ताभरणभारिणीम्॥६२०॥ वस्ताभरणसभारं लं समार्पय वर्णिनि । तमादी परता नेको ततस्लामपि लीलया॥६ १९॥ यावदायाम्यहं तावच्छरस्तम्बे तिरोभव। एकाकिन्यपि मा भेषीरेष्यामि न चिरेण हि ॥६२२॥ त्रारोप्य पृष्ठदेशे लां तरन्पोत दवासासि। तटे परिमानेष्यामि मा भेषीः जुरु मदचः ॥६ २ ३॥ प्ंञ्चलापि तथा चक्रे प्ररस्तम्बे प्रविष्य च। वक्ताभरणस्ती ऽपि पारं गलेखिचिनायत्॥६ १४॥ भर्तारं मार्यामास येथं मव्यनुरागिणी । चणरागा हरिद्रेव विपदे स्थानामाणसी ॥ ६ २ ५॥ इत्यादाय तद्वस्ताभरणानि स तस्तरः। तां वलत्कन्थरः पर्यन्यस्ति सा कुर्ङ्गवन् ॥६२६॥

^{, 618} b D ग्रीचना। 621 c A D न्येथे। 622 d A नेथानि। 625 b

करिणीवाद्धतकरा यथाजातेव नश्चिका। जचे तं यान्तमाले। क्य मां विहाय प्रयासि किम्॥ ६ २ ७॥ चौरा अवीदिवसनामेकां भरवणस्थिताम्। राचमीमिव दृष्ट्वा लां विभेग्येव कृतं लया ॥६ २ ८॥ एवं वदनखग द्वाड्डीनः सा ऽगाददर्भनम्। तर्नेव तस्था लामिला धर्षणी पतिधर्षिणी । ६२८॥ म इस्तिपकजीवा ऽपि देवस्यमुपेयिवान्। प्रयुक्ताविधरद्राचीनां तथाखां तपिखनीम्॥६ ३०॥ सम्बुवाधियषुम्तां तु प्राग्जनाग्टहसेधिनीम्। मुखानमां मपेशीकं ग्रुगालं विचकार मः ॥६ ३९॥ इतश्च सरितस्त्रसास्तीरे नीराइहि:स्थितम्। मीनं भोत्नमधाविष्ट मांसपेशीं विहाय सः ॥६ ३२॥ तदा मीनः पुनर्पि प्रविवेश नदीजलम् । उपाददे तदिकतशकुन्या मांसपेश्यपि ॥६ ३ ३॥ नदीतीरे ग्राखणनिष्णा सा तु निम्ना। जगाद दु:खदीनापि जम्बुकं दृष्टकी तुका ॥६ ३४॥ मांसपेशीं परित्यज्य मीनमिक्किस दर्भते । भृष्टो मीनाच मांसाच किं जम्बुक निरीचसे ॥६ ३५॥ फोरः साहाडभर्तारं हिलोपपतिमिच्छि । भष्टा पत्युश्च जाराच निमने निं निरीच्छे ॥६३६॥

⁶²⁸ d C विभेग्येवं। 6.9 b A सागादृहस्थानां। 630 b D corr. हेवीभूयं। 634 d A ॰क्षेातुकं।

तच्छ्रता सुष्ट् विभ्यत्यास्तस्याः स यन्तरामरः। महर्द्धिकं निजं रूपं दर्शियलैवमत्रवीत् ॥६ ३७॥ पापमेवाक्षयाः पापे यद्यपि लं तथापि हि। जिनधर्मे प्रपद्येथाः पापपङ्कजनस्वम् ॥ ६ ३ ८॥ सुग्धे इस्तिपकः से। ऽइं यस्तया मृत्युमापितः। जिनधर्मप्रभावाच देवीस्तो ऽिस पश्य माम्॥६ २८॥ जिनधमें प्रपत्से ऽइमपीति क्रतनिश्चयाम् । तां साध्वीसनिधौ नीला स प्रवच्यामजियहत् ॥६ ४०॥ तदसादृग्जनानचीनप्रवर्तकनिवर्तकान्। दृष्टान्तांस्लमनादृत्य भुंच्व वैषयिकं सुखम् ॥६ ४ ९॥ जगाद जम्बूनामापि विद्युन्माजीव खेचरः। न हासि रागगहिलस्रितं तस्य तच्छृणु ॥६ ४ २॥ श्रसीह भरतचेचे वैताकाो नाम पर्वतः। 9. ममृतो भरताधाभ्यां पचाभ्यामिव नीडजः ॥६ ४ ३॥ तच चास्ति पुरवरसुत्तरश्रेणिस्वणम्। गगनवस्त्रभमिति चुसदामतिवस्त्रभम् ॥६ ४४॥ दी विद्याधरतक्षी प्रीतिमन्ती सहीदरी। तचाम्द्रतां मेघरघो विद्युनाली च नामतः ॥६ ४५॥ मन्त्रयामासतुस्ती च विद्यासाधनहेतवे। यामा भागोचराभाणी विद्या तचीव सेत्यति ॥६४६॥

⁶⁴⁴ d D पिवसभं। 646 a D i., marg. text. तावमंनिथिषानां च ;

विद्यासिद्धौ विधियायमतिनीचकुले। द्ववाम् । कन्यां परिणयेदधीवधि ब्रह्म च पालयेत् ॥६ ४ ७॥ तता गुरूनन्जाय भरतार्धे ऽच दिच्छे। त्राजग्मतुर्दाविप तो वसन्तपुरपत्तनम् ॥६४८॥ नतसुख्डालवेषेण गला चएडालपाटकम्। प्रचन्नमाते चण्डालाराधनं धीमहाधनौ ॥६ ४८॥ श्राराधितासु मातङ्गाः प्रोतुरायातमच किम्। श्राखातं चिरकाला उम्रद्युवयोरिह तिष्ठतोः ॥६ ५०॥ सङ्गावगोपनं कला कथयामासतु सती। चितिप्रतिष्ठान्नगरादागमावेह हे हिता: ॥६ ५१॥ मातापित्सभिरावां हि कुटुम्बस्य बहिष्कृतौ। इति रेाषेण निर्यान्ती समन्ती चागताविह ॥६ ५ २॥ मातङ्गाः प्रोचिरे चास्मानाश्रित्यातिष्ठतं युवाम्। थुवाभ्यां तत्पुयक्कामः खेदे कन्ये यदौक्कयः ॥६ ५ ३॥ किं लस्रात्कन्यने पाणिग्टहीत्यौ चेत्करिययः। श्रसः जात्यं चर्तं तदनुष्ठास्थयो युवाम् ॥६ ५४॥ तावणूचतुरामेति मातङ्गेरपि कन्यके । तथोः प्रदत्ते उदाहपूर्वकं काणदन्तुरे ॥६ ५५॥ विद्वाली तु मातङ्गकन्यायामतिरागवान्। ष्यस्ट्रिप कुरूपायां न विद्यासाधनं व्यधात्॥ ६ ५ ६॥

क्रमेण गरिहणी विद्युनालिना गर्भवत्यभ्रत्। पूर्णे च वत्मरे मिद्धविद्यो मेघरथो उभवत् ॥६ ५०॥ तता मेघरथः प्रीत्या विद्युन्मालिनमत्रवीत् । हे भातः सिद्धविद्याः साञ्चण्डाचकुचसुज्झाताम् ॥६ ५ ८॥ पाचीभवावा वैताळाविहारसखसम्पदाम्। मातङ्गी त्यज भाविन्यः खेचर्या नौ खयंवराः ॥६ ५८॥ विद्युन्माच्यपि तं लक्जावनस्वद्ने। ऽवदत्। याहि विद्याक्यं वैताक्यं कतकत्यो ऽसि सुनत ॥६ ६ ०॥ मया लधमसलेन भग्नो नियमपादपः। तत्रश्च मे तत्रभवं विद्यासिद्धिफालं कुतः ॥ ६ ६ ९॥ वराकीं त्यकुमहीमि जातगभीमिमां न हि। लया सविद्येनाविद्यो गच्छि जिद्रेमि चानघ ॥६६२॥ याहि साधितविद्यस्वं तुभ्यं खस्यस्वहं पुनः। श्रमिद्धविद्यो बन्धूनां दर्भयामि क्यं सुखम्॥ ६ ६ ३॥ विञ्चता ह्यात्मनैवात्मा प्रमत्तेन मयासुना । ददानीं साधिययामि विद्यासुद्यागवानहम् ॥६ ६ ४॥ वर्षान्ते पुनरागच्छेविभाणो भातरं इदि । तदा साधितविद्या उद्घं यथा यामि लया सह ॥६ ६ ५॥ चाडाबीप्रेमपाभेन बद्धं तं नेतुमच्मः। एकान्यपि यथौ सेघरथो वैताळापर्वतम् ॥ ६ ६ ६॥

⁶⁵⁸ c A चिडिनियोचि। 659 b A C खेच्या। 660 b A • निनम्। 666 a A चाष्टाञ्ची•।

त्रागता अस किमेकाकी का ते आतेति वन्धुभि:। पृष्टः स क्ययामास विद्कालिक्यां तथा ॥६६०॥ कुरूपा तित्रुया सापि म्लेच्ही सुतमजीजनत्। विद्यासिद्धिमिव प्राप्य विद्नाः ख्यप्यमादत ॥ ६ ६ ८॥ म्लेच्छ्यामत्यन्तमासत्या पुत्रप्रेम्णा विशेषतः । दुःखप्रविद्वसमार म खेचरसुखं कुघीः ॥६६८॥ सा विद्युनालिना साधें रममाणा यथासुखम्। भ्रयो उष्यधारयद्गभें चण्डाखी काणदन्तुरा ॥६००॥ दतश्च विद्यासम्पन्नस्तच मेघरघो ऽभ्यगात्। वर्षमेकं कथमपि खभावविरहातुरः ॥६०१॥ त्रुचं हि स्ववध्रुकन्यविद्याधरवध्रुदृतः । म काणदन्तुरस्त्रेच्हीगाईस्थानरकाषितः ॥६ ७२॥ प्रामादे मप्तम्बने ऽइं वमाम्युद्यानवस्थरे । सामानकीकसाकीर्णं स चण्डालकुटीरके ॥६०३॥ त्रहं विविधविद्यद्भिषिधमानसमीहित: । जीर्णकर्पटसंच्यानः कदस्त्रप्राधनस्य सः ॥६७४॥ विद्युत्तालिनि सौभाचानुरूपमिति चिन्तयन्। श्रागात्युनर्भेघरघो वसन्तपुरपत्तनम् ॥६७५॥ चतुर्भिः कलापकः॥ जचे च भातरं भातर्गला वैताळापर्वते । विद्याधरसुखैश्वर्थं वर्धं किं नानुभूयते ॥६ ७ ६॥

⁶⁶⁷ b A वा भाता इति। 672 c D दंतुरा, d A नरविषितः। 673 c C प्रसादे A अभूमें e C सम्माने। 675 a A D सीभाता। 676 d D

विलवहसितं कला विद्युन्मास्ययदो ऽवदत्। पत्नीयं बालवत्सा मे पुनर्गुवीं च वर्तते ॥६७०॥ त्रनन्यप्ररणां भन्तां सपुत्रां गुर्विणीमिमाम् । न हाई वज्रहृदयस्वमिवाज्ञितुसुसहे ॥६७८॥ तङ्गातर्गक्क दद्या में दर्भनं समयानारे। त्रमुं समयमत्रैवातिनेव्यामि सा मा स्यः ॥६ ७ ८॥ तं प्रवाध्य प्रवाध्यातिखिन्ना मेघरथा ऽपि हि। पुनर्जगाम कुर्यात्किं हिता ऽष्यतिजडे नरे ॥६८०॥ विद्युचाखिप सञ्चाते दितीये तनुजनानि । श्रमंख मातङ्गकुलं खर्गादयधिकं मुदा ॥६ ८९॥ वस्त्रभोच्यादिदौःस्यो ऽपि दुःखं न हि विवेद सः। तौ म्लेच्हीकुचिजौ वालौ मलीलमुदलालयत् ॥६ ८२॥ ताम्यामङ्गाधिरूढाभ्यां प्रसवद्भां सुज्जर्मुज्ञः । गन्धोदकस्नानिभं मूचसानममन्यत ॥६ ८ ३॥ ततर्ज सुभगंमन्या तं म्लेच्छापि पदे पदे। चण्डाचकुलदासा उभ्रत्तदा सकस्तथापि सः॥६८॥॥ भात्खेदानुबन्धेनागत्य मेघरथः पुनः । विद्युकालिनमालिज्ञागदद्गद्गदया गिरा ॥६ ८५॥ कुलीन चांखालकुले मा स्थाः कास्था तवेह भोः। किं इंसा मानसात्पन्नो ग्रहस्रोतसि खेलित ॥ ६ ८ ६॥

⁶⁸³ d A प्रश्रवद्भाां। 686 b D तरें हि भी: sec m.

यत्रोत्पन्नो ेशि तना सा स्वनुलं मिलनीनुरः ।
धूमेनेव ग्टहं विक्तस्लमनेन कुन्नमेणा ॥६ ८०॥
एवं प्रवेश्यमाना ऽपि न ह्यागन्तुमियेष सः ।
न भ्रयो ऽप्यहमेय्यामीत्युक्ता मेघरयस्लगात् ॥६ ८८॥
त्रपालयत्तिरं राज्यं पित्रयं मेघरयो ऽप्यथ ।
समये चार्पयत्यूनोर्न्यासे धतमिवाखिलम् ॥६ ८८॥
सिल्यानगारस्य सिन्धाने स धीधनः ।
परित्रज्यामुपादाय तपस्त्रया च देव्यभृत् ॥६८०॥
एवं मेघरथः प्राप धीमान्सुखपरम्पराम् ।
विद्युनाली तु जङ्घीर्वभाम भवसागरे ॥६८९॥

विद्युनालीव रागास्थो न भविष्यास्य हं ततः । उत्तरीत्तर्योख्यानां पद्मधेने ऽतिलम्पटः ॥६८२॥ ततः कनकरेनाचे मनाग्मानय मामपि । मा ग्रह्वस्थमक दव खामिन्नतिश्रयं क्षयाः ॥६८३॥

10 तथा हि गालिगामे उभ्रत्कश्चिदेकः क्रषीवलः ।
नित्यं ररच म चेत्रमाविभातं दिनात्ययात् ॥६८॥
म चेत्रमागरे मलान्द्ररादणुपमर्पतः ।
ग्रह्वनापुरयन्त्रञ्चपेतारूढः पलाययत् ॥६८५॥
श्रन्थदा गोधनं ह्वा चौरास्तत्वेत्रमन्निधौ ।
श्रागुस्तव्हङ्खनादं च ते श्रुवैवमचिन्तयन् ॥६८६॥

श्रहा ग्रामप्मांसा ऽमी विवालचिषवा धनम्। श्रागुरग्रे ऽपि यदयं नेदीयाञ्ज्ञाङ्घनः स्वनः ॥ ६८०॥ दित ते गोधनं हिला पंचायिषत दस्यवः। दिशो दिशं च प्रययुः प्रातर्वचोत्यपचिवत् ॥६८८॥ चुधितं गोधनं तच शनकैः शनकै अरत् । त्रहणोदयवेलायां तत्त्वेचाभ्यर्णमाययौ ॥६८८॥ गोधनाभिसुखं यावद्धावे स क्षमीवलः। तावित्रमानुषं सर्वे तहष्ट्वैवमिनस्यत्॥७००॥ श्रुला मच्छङ्घानि:खानं गोधनं तस्करा जडः । तचाभिग्रद्भया नूनं पापाः सर्वच प्रव्हिताः ॥७०९॥ नीला तद्गोधनं ग्रामे ग्रामायादादणक्कितः। वदचो देवतादत्तमिदं भो ग्टह्यतामिति ॥७०२॥ यामो गोमी कतस्तेन तं साचाद्यामयचवत्। भिक्तिपाचीचकारोचैं इं इत्ते स देवता ॥७०३॥ तयैव लखप्रसरः स दितीये ऽपि वत्सरे। चेचे गला प्रतिनिशं प्रारेभे शङ्खावादनम्॥७०४॥ चौरास्त एव हान्येद्युस्तत्चे चस्यादवीयि । श्राययुर्गेधिनं इलान्यसाद्ग्रामानाहानिश्रि ॥७०५॥ तस्य गङ्खाधमसोचैस्ते शुला गङ्खानिःसनम्। सुष्टु भौष्ठवमालम्य जल्पन्ति सा पर्सरम् ॥७०६॥

⁶⁹⁷ b C विवलः। 698 a D इला। 700 D om. this verse. 701 c A ॰ संख्या। 703 a A गीमान्। 704 a C लब्धावसरः। 705 c D दिला। 706 a C संख्यन B संख्या।

श्रव प्रदेशे चेचे ऽच पुरा शङ्घाधिनः श्रुतः ।
श्रूयते चाधुनाष्येष ते दरासे च मेण्डकाः ॥०००॥
सन्तेभ्यः चेचरचार्थं के। ऽष्येष चेचरचकः ।
नूनं वादयित शङ्घं धिग्वयं विद्यताः पुरा ॥००८॥
घर्षन्त दिते ते इस्तांस्त्रजवितंकरा दव ।
पीडयन्तो रदेरे। ष्टाग्गोस्तनानिव तर्णकाः ॥००८॥
जत्याय्यन्तो जकुटा ज्रुण्डा दण्डानिव दिपाः ।
श्रान्दोलयन्तः शस्यानि चेचान्तर्गे। वषा दव ॥०१०॥
शङ्घाश्र्यानुसारेण यान्तस्ते चौरकुञ्चराः ।
मञ्चाधिक्ढं दृदृग्रसं नरं शङ्घावादकम् ॥०११॥
विभिविशेषकम् ॥

श्रान्दोख मञ्चदारूणि ते मञ्चं भुव्यपातयन् ।
पपात चे । ऽप्यनाधारं नाध्यमत्रतिष्ठते ॥७१२॥
कणमूटकवचीरा लकुटैसमताडयन् ।
भुज्ञान इव चे । उचेप्यीनमुखे पञ्चाप्ययाङ्गुलीः ॥७१३॥
श्रिक्षान इत चे । उचेप्यीनमुखे पञ्चाप्ययाङ्गुलीः ॥७१३॥
श्रिक्षानमंग्रवन्यं तैर्वद्धा चायोच्य तत्करे ।
बद्धाञ्चितिरवालिच चे। ऽथ चौरानतीच्च्या॥७१४॥
धनं गवादि वस्तानं जग्दञ्चसास्य दस्यवः ।
चेत्रपालः चेत्रपालस्तदा नग्नीद्यते। ऽभवत् ॥७१५॥

⁷⁰⁷ C मेंडकाः corrected in मंडकाः and i marg. तेस्ज गफा तेस्ज पंचिम मासुं। 709 b C स्थूसिनिनें, D दिनि । 709 d D तर्पकः। 712 b A तेमंचान्, d A नामधेय। 713 a C मूडक D मूड। 714 a C सिस्त । 15 c B सेन्पासेवकः नगी ।

तचैव मह्नधमकं सुता ते दखवा ययु:। गोपाः प्रातः पप्रच्छुस्तं कथयामास से। ऽष्यदः॥७१६॥ धमेडुमेन्नातिधमेदतिभातं न शोभते। भातेने।पार्जितं यत्तदिभातेन हारितम्॥०१०॥ नाथ नातिशयः कर्तुं तत्त्वापि हि युच्यते। त्रसानयसकाठिन न ह्यवज्ञातुमईसि ॥७१८॥ निजगाद तता जम्बूरम्बुग्रीतलया गिरा। न बन्धनानभिज्ञो उहं यथा ग्रैलेयवानरः ॥७१८॥ तथा हि विन्ध्या नामाद्रिरख्वन्ध्या वनश्रिया। तचैका वानरञ्चाभ्रमाहावानरय्यग्रट् ॥७२०॥ कुमार इव विन्धाद्रविन्धाद्रिवनगहरे। क्रीडन्से। ऽपाखदखिलान्वानरान्यूयसभावान् ॥७२२॥ वानरोभिः समं रेमे स एवैको महावलः। प्राज्यस्तीराज्यसाम्राज्यसुखलीलां प्रपञ्चयन्॥७२२॥ त्रन्यदा वानरयुवा कञ्चिदेको मदेद्धितः। वृषस्यन्वानरीरागात्तमवज्ञाय वानरम्॥७२ ३॥ कस्यासिदन्नमाताम् वसचरदनाङ्गरम्। चुच्च पाकार्वातस्युटहाडिममन्मिमम्॥७२४॥ क्रयामास कस्याश्चित्केतकीरजसा सुखम्। गुच्च हारं खयं कला काछे कसाञ्चिदादधौ ॥०२५॥

⁷¹⁶ c A श्रीतः। 718 c A C • यसा•, B • यस•। 720 d A D सदाम । 724 b D वखना

कला कला बिल्पनेः कसीचिद्वीटिकां ददी।
प्रात्मवदोलामध्यास्त कामध्यालि ह्य निर्भर्म्॥०२ ६॥
एवं वानरनारीभिरपग्रङ्गमरंस्त सः।
प्रयोतनं यूथपितमिवदिनिव दोर्मदात्॥०२ ७॥

॥ चतुर्भिः कलापकं ॥

कण्डूयमानलाङ्ग्लः कथापि हि नखाङ्ग्ररैः।
प्रम्टच्यमानस्वीङ्गरेमराजिः कथापि हि ॥०२ द॥
कदलीतालवृन्तेन वीच्यमानः कथाचन।
कथापि नलिनीनालैः क्रियमाणावतंसकः॥०२ ८॥
उचैः ग्रङ्गस्थिता दूरात्म जरन्यूयनाथकः।
प्राप्तानरयुवानं तं दृष्ट्वा कोपादधावत॥०३ ०॥

॥ चिभिर्विशेषकं॥

गोलाङ्गूलयुवानं तं लाङ्गूलं नर्तयन्स्या।
जघान ग्रावगीलेन स गोलाङ्गलयुष्यपः॥०३१॥
ले। हाइतः सिंह दव किपिसंहयुवापि सः।
मुद्धो घुरुघुरारावघोरसं प्रत्यधावत॥०३२॥
तौ कोडीक्रतसर्वाङ्गो सियो भूतावुभाविष।
दुईदाविष सुचिरान्मिलितौ सुहृदाविव॥०३३॥
घटलटित दन्ताग्रैश्चटचटित पाणिजैः।
व्यापप्रतुर्वपृषि तौ युष्यमानौ परस्परम्॥०३४॥

⁷²⁸ c C प्रस्क , A प्रस्क । 732 c A सुरहा । 733 c D corr. दुन्ति ।

परसारं दन्तनखन्नतन्तन्ति। तदा परिहिताताम्रचीलकाविव रेजतुः॥७३५॥ चणाइन्धं चणान्माचं प्रयुक्ताते सा तावुभौ। युध्यमानौ नियुद्धेन क्रीडन्तावाचिकाविव॥७३६॥ भग्नास्त्रिर्मुष्टिघातेन कपियूना जरत्कपिः। भीत्रं भीत्रमपासाधींनान्दं मन्दं लढीकत॥७३०॥ तं वृद्धवानरं चापसर्पन्तं युववानरः। जघान लाष्ट्रघातेन तेन चास्पोटि तिच्छिरः॥७ ३ ८॥ प्रहारवेदनाकान्तः स जर्न्यूप्रनायकः। नंष्ट्वा दूरं यथौ दूरापातिसुक्तपतिवत्॥७३८॥ प्रहारवेदनादीनसुषार्त्तञ्च परिभ्नमन्। एकसिम्प्रचरच्छेले भिलाजतु दर्भ मः॥७४०॥ से। उन्नुबुद्धा न्यधादकां जिलाजतुनि वानरः। विलाग तन् तनेव तस्या भूमेरिवास्थितम्॥७४१॥ त्राक्षामि सुखमिति वाह्न तेनास्पमेधसा। थिलाजतुनि निचिप्तो लगिनैव हि तस्वतु: ॥**७४**२॥ तेन चिप्तौ विलग्नी च पादावणास्यहस्वत्। साऽय की जितपञ्चाङ्ग दव स्टत्युमवाप च ॥ ७ ४ ३॥ म वानरः पाणिपादाबद्धः कर्षेनुस्वं यदि। तदा सुचोत ग्रेलेयसिललानाच संगय:॥७४४॥

एवं च जिक्केन्द्रियमाचनुश्ची नारौषु ग्रेनेयनिभास सुग्धः। मज्जनहृषौकैरपि पञ्चसङ्खीर् देही विनम्बेन तथास्म्यहं तु॥७४५॥

द्याचार्यत्रीहेमचन्द्रविरचिते परिश्रिष्टपर्वणि ख्विरावलीचरिते महाकाये जमूखामिविवाहप्रभवचै।रागममध्विन्दुप्रवक्याकुवेर्द्-त्तक्यामहेश्वरदत्तकयाकर्षककयाकाककयावानरवानरीकयात्रङ्गारका-रक्तव्यानूप्रपिद्धताद्वगालकथाविद्युन्मालिकयाश्रङ्घ्यमककथाशिलाज तुवानरकथावर्णने। नाम दितीयः सर्गः समाप्तः॥

CANTO III.

श्रथोवाच नभःसेना रचिताञ्चलिराषेभिम्। मा सा भ्रः स्थविरेव लं स्थविरायाः कथा यथा॥१॥ 12. श्रम्द्रतां ग्राम एकस्मिन्वृद्धिः सिद्धिश्च नामतः। खिनरे दे मिथः मखी नित्यमत्यन्तदुः स्थिते ॥२॥ तस्य ग्रामस्य च बिहः साधिष्टाना ऽस्ति सर्वदा । प्रसिद्धी भोलका नाम यत्तः काङ्कितवित्तदः ॥३॥ खविरा बुद्धिनाकी च दारिब्राद्रुमवाटिका। सम्यगाराध्यामास तं यत्तं प्रतिवासरम् ॥४॥ चिसन्ध्यमपि तद्वेवकुलं मार्जयति सा सा । पूजापूर्व च नैवेदां तसी नित्यमढीकचन् ॥५॥ दरामि किं तुभ्यमिति यचसुष्टो उन्यदावदत्। त्राराध्यमाने। नितरां कपाते। ऽपि हि तुखति ॥ इ॥ जगाद साथ स्वितरा यदि तुष्टो ऽसि देव मे । तद्देहि येन जीवामि सुखसन्तोषभागहम्॥०॥ यतः प्रोवाच हे बुद्धिस्वविरे सुस्थिता भव। मत्पादमूले दीनारं लप्यमे लं दिने दिने ॥ प॥ दिने दिने च दीनारं सभमाना तदादि सा। खजनाज्जनपदाचाधिकर्द्धिः खविराभवत् ॥८॥

दिखनेपथ्यमभारं खप्ने ऽपि न दद्र्ण या। चणे चणे पर्यधानां सा राज्ञीव नवं नवम् ॥१०॥ यसास कास्त्रिकश्रद्धायपूर्वत कदापि न। कुष्डोध्यो धेनवसस्या ग्रहे उभवन्महस्रमः ॥११॥ श्राजनापि हि या तसी जीर्णे तार्णे कुटीरके। सौधं साकारयदेदीमत्तवारणबन्धुरम् ॥१ २॥ जिजीव या परग्टहगोमयत्यागकर्मणा। पाञ्चान्य दव तां दासः स्तभानग्नाः सिषेविरे ॥१३॥ खग्रामिननया दीना मर्वदापि वस्तव या। सा दीनाद्वारमारेभे सम्पदा यत्त्रदत्त्रया ॥९४॥ तां वृद्धिममदं दृष्ट्रा चिद्धिः चन्नातमत्तरा। श्रचिन्तयत्कृता ऽसुखाः सम्पन्ना सम्पदीदृशी ॥१५॥ भवतस्याः सखौलेन सदा विश्वासभागदम् । प्रच्यामि तदिमामेव कला चाटुम्रतान्यपि ॥१ ६॥ इति बुद्धिमती सिद्धिः प्रथयौ बुद्धिसनिधौ । बुद्धा प्रियसखीत्युचैः सत्हातैवसुत्राच सा ॥९०॥ विभवसी भगिन्येष कुत त्रागादचिन्तितः। चिन्तामणिरिव प्राप्ता वैभवेनानुमीयते ॥२ ८॥ किं ते राजप्रसादा उस्त्लृष्टा वा कापि देवता। लक्षं किञ्चित्रिधानं वा रसी वा साधितस्त्रया ॥१८॥

¹² b D तीर्षं। 16 d A • शतामपि। 18 d A विभवे • ।

सम्पद्या लयास्वमहं सम्पद्ती सिख। त्रद्य दारिद्रदु:खाय मया दनो जलाञ्जलि: ॥२०॥ श्रहं लं लमहं प्रीत्या भेदो देहे ऽपि नावयोः। म्रावयोर्न मिथो ऽकथं कथयर्डिरियं कुतः ॥२९॥ श्रब्थमाना तङ्गातं बुद्धिराख्यच्यातयम्। यया ह्याराधिता यती यथा च स ददी श्रियम् ॥२२॥ मिद्धिर्दधी च तच्छ्ला साधु साधु ममापि हि। विभवापार्जनापायो निरपायो भविस्थति ॥२ ३॥ सविशेषमसुखा हि यत्तमाराधवाम्यहम्। सविभेषा यथा सम्पदिप सम्पद्यते समा ॥२ ४॥ त्रयार्थिसद्भये सिद्धिर्वृद्धिद्धितया दिशा। त्राराधयितुमारेभे यत्तमेवमहर्निश्रम्॥२५॥ खटिकाधातुभिदेवकुलसे।पानमालिकाम् । यचस्य मण्डयामास भत्त्या विविधभितिभिः ॥२६॥ नित्यं खिसकरेखाभिर्यचाङ्गणमभ्रषयत्। भिक्तप्रकारान्कर्तव्यान्गणयन्तीव तन्त्रिभान् ॥२०॥ खयं पानीयमानीय खपयामास सा खयम्। यचं कचीक्रते।पास्तिनियमा प्रतिवासरम्॥२ ८॥ विल्वपनकरवीरतुलमीलुजकादिभिः। सा यत्तं पूजयामास विसन्ध्यं खयमाह्तः ॥२८॥

एकभकोपवासादितत्परा यचवेमानि। उवामाइर्निशं यन्ताभियोग्ययन्तरीव मा ॥३०॥ एवमाराधिता ऽत्यन्तं स यचः सिद्धिमभ्यधात् । तृष्टो ऽस्मि ते महाभागे प्रार्थयस्य यदिच्छसि ॥३१॥ माथ विज्ञपयामाम यन्मचीणमणदम। मत्मखा यत्रया दत्तं देहि तद्दिगुणं मम ॥३२॥ एवं भविष्यतीत्युका भोलयचिस्तराद्धे। सिद्धिरप्यभवदृद्धेरधिकर्द्धिः क्रमेण तु ॥३३॥ वुद्धिर्दृष्ट्वाधिकद्धिं तां यत्तमाराधयत्पुनः । यत्रे। ऽपि प्रत्यचं तस्यै ददौं तद्विगु सं धनम् ॥ ३ ४॥ मिद्धिराराधयद्यतं तस्याञ्च स्पर्धया पुनः। यचे तुष्टे ऽतिदुष्टातमा चिन्तयामास चेतसि ॥३५॥ यित्कञ्चितार्थियिथे ऽहं द्रयं यचात्रसेदुषः । यचमाराध्य तदुद्धिर्दिगुणं प्रार्धिययते ॥३६॥ तसालिमपि तद्याचे चनु दिगुणमर्थितम्। त्रपकाराय जायेत बुद्धेर्बुद्धिस्तदा हि मे ॥३७॥ दत्ययाचन सा यचमच्येकं मम काण्य। एवमस्त्रिति यचोक्ती मद्यः काणा वभ्द्रव च ॥३ ८॥ यचो ऽधिकं किमणस्या भ्रयो ऽपि प्रददाविति। तमेवाराधयामास बुद्धिसाद्विगुणार्थिनी ॥३८॥ प्रमन्नात्पार्थयाञ्चने यचादुद्धिरपीदृशम्। मिद्धेर्घद्भवता दत्तं देहि तद्विगुणं मम ॥४ =॥

एवमस्त्रिति यचे। ऽपि प्रणिगद्य तिरे।दधे। मापि तत्कालमन्धास्त्रन सुधा दैवतं वचः ॥४९॥ एवं हि वुद्धिस्थविरा पूर्वाप्तयापि सम्पदा। श्रवप्तातिलोभपरा खं खेनैव व्यनाग्रयत् ॥४२॥ मानुषित्रयमासाद्य लमपौच्छनतिश्रियम्। तस्या त्रम्थस्यविरायाः प्रतिकृषे। भविस्यसि ॥४ ३॥ जम्बूनामायभिद्धे नाहसुत्पथगामाहा । जात्याश्व द्व देवानां प्रिये तस्य कथां ग्रहणु ॥ ४ ४॥ जितशनुः प्रतापेन वसन्तपुरपत्तने । जितमनुरसद्राजा राजमाना उझुतश्रिया ॥४ ५॥ तस्य चार्वीपतेः श्रेष्ठी श्रेष्ठा धीधनशालिनाम्। जिनदास इति खाता उभवदिश्वासभाजनम् ॥४ ६॥ श्रन्यदा खचणधराचेवनास्यात्मजानिव। राज्ञः प्रादर्भयन्यक्षिशोरानस्वपालकाः ॥४०॥ तदाश्वलचणविदामादिदेश विशास्पतिः। के के अथा लच्छी: की: की: सम्पूर्णा इति शंसत ॥ ४ ८॥ एकमश्विक्योरं ते शास्त्रोतीरश्वलचणैः।

निमासजानुजङ्घास्यः कुञ्चितान्नतकन्धरः ॥५०॥

बचितं चितिनाथाय कथयामासुरित्यथ ॥४८॥

त्रमा वत्तख्रः सत्यमन्धिर्जङ्गाखुरानारे।

⁴³ c A तसादु। 48 d C गंसतः A गंसते। 49 b A एक सिंग 50 c D जंघास्य।

पक्ष जासे दिनि:श्वासः स्त्रिधरोमा पिकस्वनः ।
मिल्लिकाचे लघुस्तव्यश्रवणे लम्बनेसरः ॥५९॥
पञ्चभद्रो गूढवंशः प्रयुः स्त्रन्थादिसप्तने ।
खरस्यादिशुवावर्तद्यकोनोपयोभितः ॥५२॥
बुधावर्तादिभिर्दृष्टैरावर्तैः परिवर्जितः ।
स्त्रिधदन्तः कियोरे। ऽयं पुष्णाति स्त्रामिनः श्रियम् ॥५२॥
॥ चतुर्भिः कलापकं ॥

राजापि हि खयं विज्ञो विज्ञायाश्वं तथैव तम्।
खयमानर्च मर्वाङ्गं घुम्हणाविजवारिणा ॥५४॥
पृष्पपूजां वस्तपूजां कला तस्याथ वाजिनः।
नृपतिः कारथमाम जवणोत्तारणादिकाम्॥५५॥
श्विन्तयच के। होनं तुरङ्गं रचितुं चमः।
प्रायेणापायवङ्गलाण्येव रत्नानि भ्रत्ने ॥५६॥
यद्वा ममानुरक्तो ऽस्ति मदा विश्रम्भभाजनम्।
स्रावका जिनदामाखाः प्रख्यातः श्रावकत्रतः ॥५०॥
बृद्धिमान्खामिभक्षञ्च प्रमादपरिवर्जितः।
म एवेदृश्यरतस्य न्यामपाचलमर्चति ॥५८॥
जिनदाममथाद्वय मप्रमादं ममादिश्रत्।
रचणीयो ममात्मेवाश्वकिशोरस्वया ह्ययम्॥५८॥
प्रमाणमादेश दति जिनदासे। ऽभिधाय च।
निन्ये तमश्रं स्वयद्वे पदातिपरिवारितम् ॥६०॥

⁵² b C खन्दादि । 52 c D उरस्याधिष्ठा 53 d C स्वासिना। 54 d C प्रेचो for विज्ञा। 54 d C घृद्धसा।

खानमञ्जिक्षीरस्य चित्रने।मलवालुकम्। सुषदं कार्यामास सगङ्गापुलिनापसम्॥६१॥ पचलान्यरजस्कानि खादूनि इरितानि च। ल्णानि चारयामास तमयं खयमेव सः॥६१॥ स्प्रदेशे सिकतिले ले। एक एटक वर्जिते। सुखरच्ची खयं धता वेल्यामास तं इयम् ॥६ ३॥ सुगन्धिभिञ्च सानीयैः पानीयैरेकतप्तकैः। तं खयं खपयामास खयं सत्तौ यदा तदा ॥६॥॥ नीरुङ् न वेळान्दिनं तमश्रं स परीचितुम्। खयं पर्यस्य पर्यस्यापस्यत्तन्ने चपत्ताणी ॥ ६ ५ ॥ खयमारु गमयन्सुखं प्रथमधार्या। निन्ये पयः पाययितं तं सरस्यनुवासरम् ॥ ६ ६॥ मरोग्टहान्तरे चाम्हिजनायतनमुचकैः। मसाराश्चेरन्तरीपमिवाकान्तं नतेन यत् ॥६ ०॥ मा भदर्हदुदावज्ञेत्यसारूढो ऽपि तत्सुधीः। निः प्रदिचणयामास यानायानपि से। उन्वहम् ॥६ ८॥ श्रश्वारूढो ऽयवन्दिष्ट स देवं देवतत्ववित्। प्रमादो मा सा भ्रद्खेल्नीर्य प्राविशन तु ॥ ६८॥ एवं च जिनदाससं तथा इयमणिचयत्। यथा मराग्टइं चैत्यं विना नान्यत्र से। उगमत्॥७०॥

⁶¹ c A B C ग्रुखदं। 62 a A पनलीन । 63 ab A भ्रूयप्रदेशे सिकतः तिलेकीष्टकनिकतः। 64 d A B घदा यदा, D corr. यदागदा। 69 d C

यथा यथा स वरुधे अथिक शोरः शनैः शनैः। तथा तथा वर्धारे सम्पदी नृपवेमानि ॥७१॥ तस्य चास्विकोरस्य प्रभावेण स स्ट्रप्रभुः। जलष्टे। उस्द्येषाणां राज्ञामाज्ञायतकतुः ॥७२॥ ते लाज्ञाकरणोदिमा दध्युरेवं महीसुजः। हार्ये। मार्थे। ऽथवाश्वी ऽथं यत्रभावादयं जिताः ॥७३॥ तस्याश्वस्य तथा कर्त्मग्रकोषु तु राजसु। एकस्य मन्त्री सामन्तस्योचे धीगर्वपर्वतः ॥७४॥ श्रहं नेनाणुपायेन तं हरियामि वाजिनम्। द्ष्करं किसुपायस्थापायश्रकोर्हि ने। मितिः ॥७ ॥॥ एवं कुर्विति सामन्तेनाप्यादिष्टः स धीनिधिः। मायया त्रावकी स्रवागादसन्तपुरे पुरे ॥७६॥ तत्र चैत्यानि वन्दिला सुनीनसुविहितानपि। जिनदासग्रहे गला ग्रहचैत्यमवन्दत ॥७७॥ श्रावकवन्दनेनाय जिनदासमवन्दत । मयूर्वंसकलेन श्रावकलं स दर्भयन् ॥७ ८॥ त्रभ्यत्यायाथ वन्दिला तं साधिर्मिकवत्सलः। जिनदासः पर्यष्टक्कता उभ्यागानाहात्रयः ॥७८॥ कपटत्रावका उपूचे संसारे उदं विरित्तिभाक्। न चिरात्प्रविज्ञामि गाईस्थेन कृतं मम ॥८०॥

⁷¹ d A • विक्रियः। 72 d A शतकत्तुं। 74 d D श्रीगर्वे। 75 d C

तीर्थयाचां तु निर्माय निर्माया धर्मवान्धवः। त्रादास्त्रे सुगुराः पार्श्वे प्रभवत्युंव्रतं व्रतम् ॥८९॥ जगाद जिनदासा ऽपि महातान्खागतं तव । समानशीलयोः सन्त धर्मगेष्टीसुखानि नै। ॥८२॥ तथिति प्रतिपेदानं दानग्रीएडः स धर्मिषु । तं प्रौत्याखपयनायात्रावकं निजवन्ध्वत् ॥८३॥ श्रपि स्नानप्रयत्नेन निर्मलीकृतकुन्तलान् । कस्त्ररीपङ्कमिलनांसास्य मूर्धन्यकार्यत् ॥८४॥ मामन्तमन्त्रिणसस्यालेख्यालिखितमन्त्रिभम्। सुमनादामगर्भं च धिमालं मूर्भ्रावन्थयत्॥८५॥ तदङ्गमङ्गरागेण ज्योत्स्तामब्रह्मचारिणा । श्रवर्चयस्रभिणा चान्दनेन तनीयसा ॥८६॥ निर्दग्धागुरुकपूरकसूरीवासितान्यथ । वस्ताणि धर्मवन्धुं तं धर्मधीः पर्वधापयत्॥८०॥ लेह्यस्यपेयास्वादहृद्यां रसवतीमय । जिनदासस्तिमित्तं चणेन निर्पीपदत् ॥८८॥ त्रासिता जिनदासेन इंसरीमासने अथ स। श्रभोजि विविधैर्भाज्यैर्विनुनद्यञ्चनानिनम् ॥८८॥ भाजनानन्तरं इदाश्रावनेण दुरात्मना। महात्मा जिनदासा ऽय प्रारेभे धर्मसङ्क्ष्याम् ॥८०॥

⁸⁷ a D गरा 88 a A लेक्सभोद्याः। 89 d D बंजना। 90 d C

खजना जिनदासस तदैका उभ्येत्य चावदत्। कच्चे कच्चाणकार्येणोपेचि बन्धा मदोकसि ॥८ १॥ श्रहाराचं च मकलं स्थातव्यं तच हि लया। कल्याणकुश्रतो ऽसि लं कल्याणं किं लया विना ॥८ २॥ श्रामेत्यृदिला खजनं जिनदासे। विस्चय तम्। तं मायात्रावकसनुर्वाजहारातिहारगीः ॥८ ३॥ त्रवस्यमेव गन्तयं मया खजनवेसानि। महुद्दं लहुद्दमिदं लया रच्छं गते मिय ॥८ ४॥ त्रामेति प्रतिपेदे च म कूटश्रावका इसन्। जगाम जिनदाससु विश्वस्तस्त दुर्मती ॥८ ५॥ तिसिंय दिवसे की सुद्युत्ववा उभ्रताहान्प्रे। इज्ञीसपूर्वकं पारवधूरासकलासकः ॥८ ६॥ रजत्यां च जनपदे का सुदीम इर्मदे। च मायात्रावका ऽग्रङ्गं तमादायात्रमत्रयीत्॥८०॥ श्रश्वा ऽपि सा ऽईबैत्यस्य विधाय चिः प्रद्विणाम् । जगाम वार्यमाणा ऽपि तिसान्सरिस नान्यतः ॥८ ८॥ व्यावृत्तः सरसञ्चागात्तदेवायतनं पुनः । तता अपि च यथा गेहे सा अथा नान्यच कुचित्॥ ८८॥ म दु:सामन्तमिववा उन्यवाश्वं नेतुमीश्वरः। न यावद्भवत्तावदिभाति सा विभावरी ॥१००॥

⁹³ d A • चारियो D sec. m. 95 d D दुमती। 99 b D corr.

पलायिष्ट म दुष्टात्मास्युदितश्च दिवाकरः।
तदा च जिनदासे ऽपि न्यवर्तत ग्रष्टं प्रति ॥१०१॥
श्रागच्छित्तनदासश्चाश्रीषीच्चनसुखादिदम्।
वाहितः सकलां राचिं तवाश्वः कीसुदीमहे ॥१०१॥
किसेतदिति सम्भान्तो जिनदासे ऽप्यगातृहम्।
ददर्भ चाश्वं तं श्रान्तं चामं खेदमलीमसम् ॥१०३॥
दिश्चाश्वो उस्लेष हा धर्मच्छलेन क्लिता उस्त्यहम्।
इति हर्षविषादास्यां सद्यः स परिषय्वे ॥१०४॥
ररच जिनदासे ऽश्वं सविभेषं तदादि तम्।
खत्पधं न जगासेति स हि प्रियतरा उस्वत् ॥१०५॥
तसश्चमव मां के। ऽपि ने।त्यधं नेतुमीश्वरः।
तत्पन्थानं न हास्यामि परले।कसुखावहम् ॥१०६॥

कनकश्रीरथोत्राच सहासं प्रेमवन्धुरम्। ग्रामकूटसुत इव मा लं स्वामि जडो भव॥१००॥

14. तथा हि ग्राम एकस्मिन् ग्रामक्रूटस्ते। उभवत्।
एको विपन्नपित्नको उत्यन्तदुःखितमात्नकः ॥१०८॥
तमूचे रदती माता लं हि कापुरुषाग्रणीः।
विना परकथां नान्यत्कर्मते प्रतिवासरम्॥१०८॥
श्रजीवद्यवसायेन पिता ते व्यवसायवान्।
श्रारक्षं च व्यवसायं सर्वदा निरवाइयत्॥११०॥

¹⁰⁴ b A बिक्तोसिम च। 108 b C ॰ सुतीवसत्। 110 d D बवसायि-

लं जातु नेापनामसे व्यवसायं युवापि हि। श्रारअव्यवसायस्य निर्वाहे तु कथैव का ॥१९१॥ ममानवयसस्ते हि जीवन्ति खेन कर्मणा। पद्रमण्ड इव भ्नाम्यनिष्कर्मा लंग खज्जसे ॥१११॥ दारिद्रेण मदीयेन विभर्खुदरमणदः। उदरे च सते काशो सत इत्येव मन्यसे ॥९१३॥ पुनः प्रोवाच हे मातनातः प्रमनगेलः । भवियामि करियामि खक्वैर्यापार्जने। द्यमम्॥११४॥ व्यवसायमुपकान्तमर्थापार्जनहेतवे। निर्वाष्ट्रिये हे मातरनिर्विषः पिता यथा ॥११५॥ तस्थान्यदा ग्रामपर्वयुपविष्टस्य पम्यतः। **त्रन**खद्भामइखरक्वोटियलां च्चिन्थनम् ॥९ ९ ६॥ खरमुन्नलयनां तमन्वधावच भामहः। धार्चितुमसमर्थञ्चोर्घ्ववाज्ञरदे। उवदत्॥११७॥ भो भो ग्रामसभासीनाः सर्वे ऽपि ग्रामदारकाः। यः के। ऽपि शको वे। मध्ये स मे धरतु रासभम्॥१९८॥ यामनूटसुता ऽर्थस्य लाभं तसादिचिन्तयन्। धाविला तं खरं पुच्छे वृन्ते फलिमवाग्रहीत्॥११८॥ लोकीः स वार्यमाणा ऽपि यावत्तं नासुचत्खरम्। तावत्त चरणाघातभग्नदन्तो ऽपतङ्गुवि ॥९ २ ०॥

¹¹² c B पद्रस्ड, A पद्रवड । 113 a A दारिकाण।

तसानाय लमयवमसदु हमनुत्युजन् । न ज्ञायते किमपि यत्फलमासादिययसि ॥१२१॥ जगाद जम्बूनामाथ स्मितविच्छुरिताधरः। खकीयकार्यग्रहिलः साम्मक दव नासम्यहम्॥१२२॥ तथा हि सुतिपालसैकसाभद्दोटिकात्तमा। खयं स पुचीमिव तामलालयदपालयत् ॥१२३॥ प्रत्यजागरयत्तां तु घृततैले।दनादिभिः। पुनां में मेा समादिश्वाश्वहृदिद्म् ॥१२४॥ खाद खाद यद्वेत्ये भोज्यं साप्नोति से। स्वाः। किञ्चिदेव ददौ तस्मै भेषं तु बुसुजे खयम्॥१२५॥ चे। स्को ऽप्यर्जयामास चिरं वञ्चनया तया । वडवाजीवविषयं कर्मीचैराभियोगिकम् ॥१२६॥ प्रपद्य कालधर्म स तेन वञ्चनकर्मणा । मूढः पान्य द्वारखे अमाम्यत्तिर्यग्गता चिरम्॥१२०॥ चितिप्रतिष्ठे नगरे सामदत्तदिजनानः। सनः चात्तकजीवा उभ्रत्यामश्रीकुचिना उन्यदा ॥१२८॥ म्हलावती भवं भानवा तसिन्नेव पुरात्तमे । प्त्री कामपताकाया गणिकाया श्रजायत ॥१२८॥ मातर्पितराभ्यां च पोष्यमाणः स मानवः। क्रमेण यौवनं प्रापाप्रमत्तः कणभिचया ॥१३०॥ धार्यमाणा इदयागे धानीभिईरियष्टिवत । गणिकाद्दिता सापि क्रमेण प्राप यौवनम् ॥१३१॥

वपुःपावनयोसास्या रूपयौवनयोरसृत्। भ्रयभूषणतात्यनं तुस्वैव हि परस्परम् ॥१ ३१॥ मिथश्च गामतरुणाः सार्धमाणा महर्द्ध्यः । त्रामञ्चन्त स्टग्नं तस्यां मालत्यामिव षट्पदाः ॥९३३॥ तस्यामत्यन्तमामतः सा ऽपि ब्राह्मणदारकः। सिषेवे श्वेव तद्वारं कामः सर्वद्भवः खलु ॥१ ३४॥ राजामात्यश्रेष्ठिपुचादिभिः सह महर्द्धिभः। क्रीडन्ती तमवज्ञासीत्तां दृष्ट्वैव जिजीव सः ॥९ ३ ५॥ मा तु सक्सावयामास दरिद्रं न दृशापि तम्। गणिकानां खभावा ऽयं रागी धनिनि नाधने ॥१ ३ ६॥ म ब्राह्मणकुमारा ऽपि मारमार्गणदारितः। तत्कर्मकरतां भेजे तत्यार्श्वं हातुमवमः ॥१३०॥ म चक्रे क्षषिकमाणि सार्यं वार्युदञ्चनम्। कणपेषणमन्यच तस्याक्षत्यमभूत्र हि ॥१३८॥ म तु निःसार्यमाणा ऽपि निरसार्योन तहुहात्। हषां नुभुनां न्यक्कारं संसेहे ताडनाद्यपि ॥१३८॥ तस्याखर्वतीप्रायाखरं कर्माभियागिकम् । नार्जियिष्यामि स इव क्रतं वे। युक्तिक व्यनैः ॥१४०॥ ततः कमलवत्यूचे हे नाथ कमलानन । मासाइसमञ्जुनिवनमा लंसाइसिना भन ॥९४९॥ तथा ह्येकः पुमान्देशानारे दुर्भिचपीडितः। चचाल खजनं हिला मार्चेन महता मह ॥१४२॥

एकस्यां च महाट्यां सार्थ आवासिते सित ।
आहतुं त्रणकाष्टादि स एका ऽपि विनिर्ययो ॥१४३॥
तदा च सुप्त्रयात्रास्यात्पत्त्र्येको वनगङ्गरे ।
दन्तलग्रामिषखण्डान्यादायारे।हदं हिपम् ॥१४४॥
मा साहसमिति सुद्धः स भणकां सखादकः ।
गजुनिस्तेन जगदे पुरुषेण सिवस्त्रयम् ॥१४५॥
रोषि मा साहसमिति व्यात्रास्थानां समित् च ।
सुग्धस्तं दृश्यसे वाचा ऽनुरूपं कुरुषे न च ॥१४६॥
हिला साचाद्भवसुखं तददृष्टसुखेच्ह्या ।
तपश्चिकोर्षस्त्रमिस मासाहसखगापमः ॥१४०॥
जम्बूरभिदधे स्थिता न सुद्धांमि भवद्भिरा ।
न हि अश्वास्यहं स्वार्थाच्चानानिस्तसुहत्कश्चाम् ॥१४८॥
17. चितिप्रतिष्ठे नगरे जित्रभवोर्महीपतेः ।

पुरेाधाः सेामदत्ता अस्त्यर्वनायधिकारकत् ॥९ ४ ८॥
तस्य मिनम स्रदेकं सहमिनो अभिधानतः ।
सर्वन मिलितः पानखादनादिभिरैक्यवान् ॥९ ५ ०॥
पर्वमिनो अभिधानेन तस्यास्ट्रपरः सहत् ।
न्नागतेषुत्यवेद्येव सन्मान्यो नान्यदा पुनः ॥१ ५ ९॥
प्रणाममिननामास्त्रसृहत्तस्य त्तीयकः ।
यथादर्शनमालापमानोपक्षतिभाजनम् ॥१ ५ २॥

प्रोधसे। उत्यदा तस्य काष्यागिस समागते। कुपितस्तं न्यजिघृचद्भूपितञ्चएडग्रामनः ॥१ ५ ३॥ विज्ञाय तद्भिप्रायं राचावेव पुराहितः। मित्रस्य सहिमचस्य सदनं दैन्यभाग्ययौ ॥९५४॥ ममाद्य रही राजेति कथियला पुरोहित:। तमूचे लद्गुहे मित्र गमयास्यग्रुभां दशाम्॥९५५॥ हे मित्र ज्ञायते मित्रमापलाले ह्युपस्थिते। खरहे गोपचिला मां तनीनीं च हतार्थय॥१५६॥ यहमिनी जगादैवं मैची सम्प्रति नावयोः। ताबदेवावयोर्भेची यावद्राजभयं न हि ॥१५७॥ लं ममाप्यापदे राजदूषिता महुई वसन्। जणीयुं ज्वलदूषीं हि चिपेत्को ऽपि न वेसानि ॥१५८॥ तवैकस्य कते नाहमात्मानं मकुटुम्बकम्। श्रनर्थे पाति ययामि त्रजान्यचास्त ते भिवम् ॥१५८॥ एवं च सहिमचेण सामदत्ता उपमानित:। पर्वमित्रस मित्रस लिरितं सदनं यया ॥१६०॥ राज्ञो अभादवत्तानं पर्वमित्रस्य म दिजः । तचैव कथयामास तदाश्रयक्ताभयः ॥१६१॥ पर्वमिचो ऽपि तत्पर्वमैचा निष्कुयकाम्यया। महत्या प्रतिपत्या तं दद्भीवसुवाच च ॥९६२॥

¹⁵⁶ d A • त्रीवरतार्थय B त्रीवरितार्थयः। 158 c D कर्षायु corr. ज्वल-

लया पर्वखनेकोषु तैसीः सभाषणादिभिः। संदमकार मैन्याणा श्रपि कीताः सखे प्रवम् ॥१६३॥ न भवामि तव भातर्यदि व्यमनभागभाक । की लीनं में कुलीनस्य तदानी सुपतिष्ठते ॥१६४॥ किंत लकीतिविवशे उनर्थमणातानः सह । कुट्ममपि मे उनर्थं गच्छेदिति तु दुस्तहम्॥१६५॥ कुटुम्बमिप मे प्रेयः प्रेयांस्त्रमिप हे सखे। किं करोमि दिधा चित्त इते। व्याघ्र इतखटी ॥१६६॥ डिमारूपैरहं हासि मकीटकपलामवत्। तसानिभ्यो ऽनुकम्पख खिस्ति ते उन्यन गम्यताम् ॥१ ६ ७॥ मत्कत्यापि हि तेनैवं पुरेाधाः स निराक्तः। निर्यया तहुहाइवे दुष्टे पुत्रो ऽपि दुखते ॥१६८॥ श्राचलरं चानुगम्य पर्वमिचे गते सति । दश्वी पुरोधा दुःप्रापरोधा व्यसनवारिधिः ॥१ ६८॥ मया ययोर्पकतं परिणामस्तयोरयम् । तद्भवास्यधुना दीनः कस्वाहं पारिपार्श्विकः ॥१७०॥ त्रदा प्रणामिनस्य यामि मिनस्य सन्निधा। तचापि नास्ति प्रत्याशा प्रीतिसस्मिं वाङ्मयी ॥१०१॥ यदा विकल्पैः पर्याप्तमाप्तः सा अयस्ति से मनाक्। प्रेचे तमपि कस्थापि के। ऽपि स्थादुपकारकृत् ॥१०२॥

¹⁶³ d D अवं सवे। 166 d C स for 3।

दित प्रणामिमचस्य मिचस्य सदनं ययो ।

से । प्रथाम्यागतमाचं तमस्युदस्यात्वताञ्चिः ॥१७३॥

प्रयोजनं मया किं वे। त्रूत यत्करवाष्य्रहम् ॥१७४॥

पुरोधा राजयत्तान्तमास्याय तमदो ।वदत्।

त्यन्त्यामि सीमां राज्ञो ।स्य साहाय्यं कुरू मे सखे॥१७५॥

से। प्रयुवाच प्रियाकापरिधमणी ।सि ते सखे।।

कला साहाय्यमधुना भवित्याम्यनृणस्तव॥१०६॥

मा भैषीरेष ते पृष्ठरचो ।इं मिय जीवति।

न कश्चिदीश्वरः कर्तुं लद्रोम्णो ऽपि हि विप्रियम्॥१७७॥

पृष्ठोत्तंसितद्वणीरे। ऽधिच्यीक्तप्ररासनः।

प्रणामिमचो । यो चक्रे नि:शद्भसं पुरोहितम्॥१०८॥

ययो पुरोहितस्तेन सह स्थानं समीहितम्।

प्रच्नश्च निराशद्भस्तच वैष्ठिकं स्खम्॥१०८॥

श्रव चोपनयो जीवः सेामदत्तस्य सिन्भः।
सहिमवस्य मित्रस्य तुन्धो भवति विग्रहः ॥१ ८०॥
विग्रहो ऽयं कर्मराजकतायां मरणापदि।
सन्धतो ऽपि हि जीवेन सह नैति मनागिप ॥१ ८१॥
पर्वमित्रसमानाञ्च सर्वे स्वजनबन्धवः।
सामानवत्रं गला निवर्तन्ते हि ते ऽखिलाः॥१ ८२॥

¹⁷⁴ d MSS ब्रूथ। 180 a C चेपमथे। 181 c D महाराज।

प्रणामित्रसहुशो धर्मः श्रमीनवन्धनम् ।
यः परत्रापि जीवेन गच्छता सह गच्छिति ॥१ ८३॥
तरैहिलोिकिकसुखास्त्रादमूढो मनस्तिनि ।
परलोकसुखं धर्मे नापेत्रिक्षे मनागिष ॥१ ८४॥
जयश्रीश्वाभ्यधान्नाथ तुण्डताण्डवधीनिधे ।
नागश्रीवन्गोहयसि परं कूटकथानकैः ॥१ ८५॥
18. तथा हि रमणीयाख्ये पुरे राजा कथाप्रियः ।
वारं वारेण पौरेभ्यो उचीकथलायहं कथाम् ॥१ ८६॥

तच चामीत्पुरे विप्र एके। दारिद्यविद्रुतः ।

भान्वा भान्वाखिलदिनं में। ऽजीवत्कणभिवया ॥१ ८०॥

श्रन्यदा तस्य विप्रस्य निरचरित्रोमणेः।

कथाकथनवारो ऽभ्रचिन्तयामास चेतिस ॥१ ८८॥

मित्रिपातवती चेयं स्वनामकथने ऽपि हि ।

जिक्का स्वलित में नित्यं का कथाकथने कथा ॥१ ८८॥

कथां कथितुं नाहं जानामीति यदि बुवे।

तत्कारामन्दिरं नीये का गतिमें भविद्यति ॥१८०॥

कुमारी दृष्टिता तस्य तं चिन्ताखिपताननम्।

दृष्ट्वा पप्रस्क का चिन्ता तस्या हेतुं जगौ च सः॥१८९॥

दृष्टितावाच मा तात चिन्तामन्तानभाग्नव।

वदीये वारके गला कथित्यास्यहं कथाम्॥१८२॥

¹⁸⁴ a D तदेहः। 185 a A जयशीर॰ d D भानिभ। 187 b D दारिइ c C बिजं।

इति खाला परिचितश्वेतवस्त्रा नृपान्तिके । गला जयात्रिषं दत्ता नृपं मोचे कथां ऋणु ॥१८ ३॥ राजापि तस्यास्तादृचिनःचीभलेन विस्मितः। जलाणी असलायां श्रोतं गीतिं सग द्वाचकी: ॥१८४॥ माषारेभे कथयितुमिहैव नगरे दिजः। नागग्रमाग्निहोत्र्यस्ति कणभिचैकजीविकः ॥९८५॥ मामश्रीरिस तङ्मार्था तसा उदरभ्र इस्। नागत्रीर्नाम द्हिता क्रमेणाप्तास्मि यावनम्॥१८६॥ पित्भ्यां च प्रदत्ताहं चट्टाय दिजस्नवे। सम्पदामनुद्धिया हि स्त्रीणां सम्पद्यते वरः ॥१८७॥ प्रयोजनेन केनाप्यादाहिकेनान्यदा मम। त्रयातां पितरी ग्रामं मां सुर्वीकाकिनीं ग्रहे ॥१८८॥ ग्रामान्तरं च पितरी यस्मिन्नेव दिने गती। तिस्राचेव दिने अधागादिप्रचट्टः स महुहे ॥१८८॥ स्वसम्पदन्सारेण विनापि पितरी तदा। तस्राकार्षमहं स्नानभाजनादिभिराचितीम् ॥२००॥ खद्वाप्रस्तरणं चैकं ग्टइसर्वस्वमातानः। शयनायापैयामि सा तस्याइं दिवसात्यये ॥२०९॥ तता मया चिन्तितं च पर्यङ्को ऽस्य समर्पितः। ग्टहार्वी च लुलहर्वीकरा तस्त्रां प्रयो कथम् ॥२०२॥

¹⁹⁴ c A ग्रीत। 197 b A चटाय, D corr. वहाय। 200 a A C

तिक्वमती भूष्रयनाच्चये उस्य प्रयनीयके। निश्चि नीरन्धृतमिस न हि द्रच्यति का ऽपि माम्॥२०३॥ श्रखापामिति तत्रैव निर्विकारेण चेतसा। मदङ्गस्पर्भमासाद्य स लभ्दनद्दनातुरः ॥२०४॥ च्चिया चोभेन विषयनिरे।धेन च तस्य त । सद्यः ग्रुतं ससुत्पन्नं विपन्नस्तद्भुजा च सः ॥२०५॥ श्रचिन्तयं च भीताइं परासुमवलेक्य तम्। मम देषिण पापायाः प्रापदेष स्टितं दिजः ॥२०६॥ कस्याद्य कथयाम्येवं क उपायः करोमि किम्। एकाकिनी कथं चासुं ग्रहान्तिःसारयाग्यहम्॥२००॥ दत्य इं खण्डभा अनाषें कूमाण्डमिव तद्युः। गतें खनिला तचेव न्यधामय निधानवत् ॥२०८॥ प्रियला च तं गतं सुषमीकृत्य चापरि। श्रमार्जयमिलमं च ज्ञायते न यथा हि तत्॥२०८॥ पुष्पैर्गन्धेय धूपेय स्थानं तदासितं मया। यामान्तराच पितरावागता स्तो ममाधुना ॥२१०॥

राजाणुवाच यदिदं कुमारि कथितं लया।
तत्वर्वमपि किं चत्यं ततः चा पुनरव्रवीत् ॥२९२॥
कथानकानि यानि लं ग्रहणोव्यन्यानि पार्थिव।
तानि चत्यानि चेदेतदपि चत्यं तदाखिलम् ॥२९२॥

एवं नागश्रिया राजा यथा विस्नापितस्तथा । नाय प्रतारयस्थस्मान्त्रिं कल्पितकथानकैः ॥२९३॥

जम्बूरूचे प्रियाः सर्वा नाहं विषयलोलुपः। 19. लिलताङ्गवत्तया चास्ति श्रीवसन्तपुरं पुरम् ॥२ ६ ४॥ तचास्रज्ञविस्तीनां वज्राय्ध दवाज्ञया । राजा ग्रतायुधो नाम रूपेण कुसुमायुधः ॥२१५॥ तसामुब्रिता देवी देवीव ब्रिताकृतिः। कलानां सकलानामध्येकं विश्रामधाम या ॥२९६॥ बत्तवारणमारु खे विनादिशतुं दृशौ । मान्यदा द्रष्टुमारेभे मञ्चरन्तमधो जनम् ॥२१७॥ धिमानेन दिमूर्धानिमत्र स्कारेण हारिणा। कसूरीपद्भिलमाशुं सदानमिव दन्तिनम् ॥२१ ५॥ व्यक्तमं पृथूरकां पद्मीपमनरकमम्। यीवाकरक्रमासुक्तजात्यकाञ्चनभ्रवणम् ॥२१८॥ कर्पूरपूर्णतास्त्रलप्रदङ्गसुखसौरभम्। सारजैनपताकासं तिलकालङ्कृतालिकम् ॥२२०॥ मङ्गरागच्छ्लामूने लावणमिव विभ्रतम्। धूपायितां ग्राका मादमेदुरी सतवर्त्मकम् ॥२२१॥ वपःश्रिया श्रियो देखा दितीयमिव नन्दनम्।

²¹² c D यखेतद । 214 d B C om. श्री; A वसन्तपुरपन्ननं । 220 a C कपूरपुर। 221 d C विश्वमं।

पुमां सा दर्गे कं युवानं यान्तमध्वनि ॥२ १ २॥ ॥ पंचिमः स्नुसकं॥

तद्र्पालाकनात्रात्त्वाचना सा सुलीचना। स्तमभानद्गतमनाः शालभन्तीनिमाभवत् ॥२ २ इ॥ दथ्यो च मैवमन्यान्यदार्जतावन्धवन्धुरम्। यदोष परिरम्धेत स्त्रीजना मफलं तदा ॥२२४॥ श्रदं मनेरिममसुं खयं दूतीलपूर्वकम्। उड्डीय गलारा भने भनामि यदि पनिणी ॥१२५॥ श्रिचिन्तयंच तत्पार्श्वस्थिता चतुर्चिटिका । मूनं यून्यच रमते खामिन्या दृष्टिरुचकै: ॥२२६॥ जरे च खामिनि तव यून्यसिन्रमते मनः। न चित्रमत्र कस्वेन्द्रनानन्द्यति लीचने ॥२२ ७॥ जितिरे मने। ज्ञासि साधु साधु मनीविणि। जीवामि तद्यदि भने मनेत्रमममुं नरम् ॥२२६॥ के। उपाविति ज्ञापय मां ज्ञापयिवा तथा कुर। यथा हि मङ्गमयामुं निर्वापयमि मे वपुः ॥२ इ ८॥ गला जाला च मा चेटी पनरागत्य सलरम्। राजी वाजपबद्धीर्यनाटर्जिकमद्दानटी ॥२३०॥ वास्तव्यपत्तने उनैव संजिताङ्गो उथमाख्यया। मसुद्रप्रियमञ्जास मार्थवाहस्य नन्दनः ॥२ ३९॥

²²⁵ c A गलानुभुको, C भेजो । 226 a D पार्चे । 230 c MSS ० इंथ। 231 c A सामद्र ।

मौभाग्यमनायञ्चायं दासप्ततिकलानिधिः। कुलीन्य युवा चेति स्थाने खामिनि ते मनः ॥२३२॥ त्रसाकत्यनुसारेण गुणानपि हि निर्सिन्। यनाकृतिस्तन गुणा दति लोके अपि गीयते ॥२३३॥ नारी खेका सि गुणिनी लं यथैष तथा नृषु। तहुचार् (िनोर्चामं घटवामि समादिश ॥२ ३४॥ एवं कुविति राज्यमें तस्या इसी च तत्वते। चेखं प्रेमाङ्करास्भोदपयः श्लोकाङ्कमार्पयत् ॥२ ३ ५॥ मद्यो दासपि सा गला दूतीकर्मककोविदा। जगाद चिताङ्गाय चितिरापज्ञवाचिकम् ॥२३६॥ प्रवर्ष तदिरं मायां लिखताङ्गं चटू तिभिः। त्रर्पयामास तं लेखं तस्य प्रीणियतुं मनः ॥२ ३०॥ म मद्य उद्यत्पृतकः कदम्ब दव पृष्पितः। तं प्रेमयञ्चनं लेखं वाचयामास तद्यया ॥२ ३ ८॥ यथा दृष्टा ऽपि सुभग तदाद्यपि वराकाइम् । प्रशामि लनायं सर्वे योगेनानुग्रहाण माम् ॥२ ३८॥ वाचियविति तं लेखं सा ऽवादीदिय काविदे। क च मानाःपुरेवामा विणिगाचः का चास्यहम् ॥२४०॥ न ह्येतच्छकाते धर्ते हृदये प्रियते उथवा। न वन् प्रकाते तर्हि यद्रं स्थे नृपयोषिता ॥ १४१॥

मन्यते यदि हि स्पृष्टुं भूस्थेन प्रणिनः कला। तदान्यपुंचां सभोगविषयो राजपत्यपि ॥२४२॥ दाख्वाचामहायख ममसामपि द्वारम्। तव लहं सहायासि चिन्तां सुन्दर मा क्षया: ॥२ ४ ३॥ त्रनारनाःपुरमपि मदुद्धा लमलवितः । पुष्पमध्ये स्थित दव मञ्चरियस्यलं भिया ॥२ ४ ४॥ श्राइयेः समये मां सा तेनेत्युका च चेटिका। मद्या गला तदाचखी राज्ञी हर्षी च्छ्रमङ्गवे ॥२ ४ ५॥ तसङ्गमं चिन्तयन्या खिलतायास्तदाद्यपि। श्रन्यदा पत्तने कौ सुद्युत्सवा उभ्रन्मनाहरः ॥ २ ४ ६॥ शसप्रशस्ते नायां द्राधारुद्धसरीकासि । बहिर्भूमौ ययौ राजा तदाखेटकसीलया ॥२ ४ ०॥ तदा च विजनीभूते परिती राजवेसानि। तयेव चेत्रा लिलता लिलताङ्गं समाद्वयत् ॥२ ४ ८॥ देवा विनेदसुदिश्य सा दास्यन्तः प्रे नरम। नवीनयचप्रतिमांचाजेन तमवीविधत् ॥२ ४ ८॥ खिता खिताङ्गय तौ चिराज्ञातमङ्गमी। सखजाते मिथा गाढं वसीविटिपनाविव ॥२ ५०॥ विविद्ः मौविदासैवमनुमानादिकाविदाः । निञ्चितं परपुरुषप्रवेशो उन्तःपुरे उभवत् ॥२ ५ १॥

²⁴³ c C तथा for तव। 245 d C दर्शीच॰, B दर्शीअ॰।

सुविताः स्नो वयमिति तेषां चिन्तयतामपि। समाणाखेटकक्रीडामाययौ सेदिनीपतिः ॥२ ५ १॥ ते च राज्ञे व्यज्ञपयनच्छलादानपूर्वकम । त्रायद्वासाकमत्वन्तःप्रे पर्पमानिति ॥२ ५ ३॥ प्रब्दायमाने पन्नद्धे विहाय निस्तनमम्। प्रविवेश विशां नाथः ग्रुद्धान्ते परिमोषिवत् ॥२ ५ ४॥ सा चेटी चतुरा दारदत्तदृग्मेदिनीपतिम्। दर्भ द्रादायानां राज्ञे ज्ञापयति सा च ॥२ ५ ५॥ राज्ञी दास्यपि तं जारसुत्पाश्चोपरिवर्त्वाना । बिस्यिचिपतुस्त्रणें ग्टहावकरराशिवत् ॥२ ५ ६॥ स पपातौकसः पश्चात्प्रदेशस्य महावटे । निजीय चास्यात्तचैव गुहायामिव कौशिक: ॥२ ५०॥ कूपे तचाग्रुचिखाने द्रगन्धानुभवप्रदे। स तस्त्री नरकावास दव पूर्वसुखं सारन् ॥२ ५ ८॥ त्रिन्तयच यद्यसात्कयञ्चिदवटादहम । निर्याखामि तदीदृचीदर्वेभीगैरखं मम ॥२ ५८॥ राज्ञी दासी च तस्यानुकम्पया तत्र चावटे। मित्यं चिचिपतुः फोलां तथा श्वेव जिजीव सः ॥२ ६०॥ प्रवृष्यितायां च ग्टइप्रस्वणाभागा। स कूपे। विभराञ्चक्रे पातकेनेव दुष्टधी: ॥२ ६ १॥

²⁵² a C मुखिता। 253 d C पुरपुता॰, D pr. m. 254 d A परना-विवत्। 256 b MSS ॰पाचे।।

गववत्सो उत्थमा तेन वाहियत्वातिरंहमा।
वप्रदारिकया वाह्यपरिखायामपात्यत ॥२ ६ २॥
उज्जान्य वारिपूरेणानावुफनियोचकैः।
चा उन्नेप परिखातीरे नीरेणाती सुमूर्क च ॥२ ६ ३॥
देवादागतया तच जुन्देवतयेव सः।
धात्या दृष्ट्य नीत्य सङ्गोय निजमदानि॥२ ६ ४॥
पान्यमानः जुरुम्बेनाभ्यङ्गसानाग्रनादिभिः।
किन्तप्रकृष्टभाषीय स बसूव पुनर्नवः॥२ ६ ५॥

श्रव चायसुपनथे। यथा हि लिखताङ्गकः ।

कामभोगेव्यनिर्वनस्था जीवः ग्ररीरिणाम् ॥२६६॥

यथा देवीपरिभोगस्या वैषयिकं सुस्तम् ।

श्रापातमाचमधुरं परिणामे ऽतिदारूणम् ॥२६०॥

कूपवासनिभो गर्भः फेलाहारसमं हि तत् ।

माचा जम्धान्नपानादीर्थद्गर्भपरिपोषणम् ॥२६०॥

यो ज्व्राम्नुपूरितादिष्टाकूपात् खालेन निर्गमः ।

पुद्रलोपचिताद्गर्भाद्योन्या निर्गमनं हि तत् ॥२६८॥

पतनं परिखोत्सङ्गे यन्प्राकाराद्वहिःस्थिते ।

गर्भवासान्निपतनं स्वतिकाभवने हि तत् ॥२००॥

या सूर्का सिललापूर्णपरिखातीरतस्थवः ।

जराव्यस्यमयात्कोग्रान्तदृष्टिःस्थस्य मूर्कनम् ॥२०१॥

²⁶² a MSS शववत्सो। 269 a C पूरितो दृष्टा। 271 c A जरायुः इसा-वातुःकोशात्, B. C. D. जरायुः।

या धानिका यथा चार्र्यहे होपग्रहकारिणी।

सा हि कर्मपरीणामसन्तिर्ज्ञायतामिय ॥२०२॥

स्यो राज्ञी लिलता वं यदि तद्रूपमे हिता।

चेया प्रवेश्रयेदनः पुरान्तः प्रविश्रेत किम्॥२०३॥

पत्यः प्रोचुः कयं नाम प्रविश्रेतो उल्पधीरिप।

श्रनुस्तं सारन्दुः खं विष्टावटनिपातजम्॥२०४॥

जम्बूक्वाच सा उज्ञानवश्रेन प्रविश्रेदिप।

श्रदं तु नानुतिष्टामि गर्भसङ्कान्तिकारणम्॥२०५॥

जम्बूनाचो ऽय ताः पत्यो विज्ञातदृढिनिश्चयाः ।
प्रतिवेधमुपेयुव्यः चमिविवेदमूचिरे ॥२०६॥
निस्तारयास्मानिप लं यथा निस्तरिम स्वयम् ।
नात्मकुचिम्मरिलेन मन्तुव्यन्ति महाप्रयाः ॥२००॥
जम्बूनाचो ऽय पितरौ श्वप्रद्वरा बन्धवो ऽपि च ।
जनुः माधून्नधर्मासि प्रवच्या ना ऽप्यतः परम् ॥२०८॥
प्रभवे। ऽप्यभ्यधान्मिच पित्वनाष्ट्रच्या सलरम् ।
परिवच्यामहायस्ते भविव्यामि न संग्रयः ॥२०८॥
श्रविव्रमस्त ते मा स्म प्रतिबन्धं क्रयाः सखे ।
दित जम्बूकुमारा ऽपि प्रभवं प्रत्यभाषत ॥२८०॥
विभातायां विभावयां जम्बूनामा महामनाः ।
स्वयं संवहित स्रोचैरिधनिश्रमणोत्सवम् ॥२८९॥

स्नाला कलाङ्गरागं च सर्वाङ्गीनं च पर्यधात्। त्रबङ्कारान्रत्नमयान्कस्पो ऽयमिति कस्पवित्॥२ ८१॥ जम्बूरनादृतेनाथ देवेन क्रतसिन्धिः। उदाच्चां नृमद्दसेण प्रिविकामाक्रीह च ॥२८३॥ [निनद्सङ्गलाताचः पठनाङ्गलपाठकः । उत्तार्थमाणनवणः स्वकीयमानमङ्गलः॥*] दानं विश्वजनीनं स ददानः कल्पटचवत्। प्रश्रस्यमाना लोकेन जम्बू: काम्यपगोचम्रः ॥२ ८४॥ सुधर्मखामिगणसत्यादपदापविचितम् । जगाम तं वनोद्देशं धाम कल्याणसम्पदाम्॥१ ८५॥ युगमं॥ गणसङ्ग्षिताद्यानदारदेशे स देविवान्। याणयानादुदतारीत्संसारादिव निर्ममः ॥२ ८ ६॥ सुधर्मखामिनः पादानापदासोधितारकान्। पञ्चाङ्गस्पृष्टभूपीठः स प्रवास्य व्यक्तिज्ञपत् ॥२ ८०॥ संसारसागरतरीं प्रवच्यां परमेश्वर । मम सख्जनस्वापि देहि घेहि क्रपां मिय ॥ १ ८८॥ पञ्चमः श्रीगणधरो ऽष्येवमम्यर्थितस्तदा । तसी सपरिवाराय ददौ दीचां यथाविधि ॥२ ८८॥ पिदृनाष्ट्रच्छा चान्येद्यः प्रभवे। ऽपि समागतः। जम्बूकुमारमनुयान्परिव्रच्यासुपाददे ॥१८०॥

^{*} This verse is wanting in all MSS. and is added in C in the margin sec. m.

श्रीजमूखामिपादाञ्जमरातः प्रभवे अभवत् । श्रियमावेन तस्वैव दत्तः स गुरुणा यतः ॥२८९॥ श्रीसुधर्मगणसत्पदाम्बुजोपासनभ्रमरतां ससुद्वहन् । दुःसङ्गनगणयन्परीषहानार्षभिर्विहरति सा मेदिनीम्॥२८२॥

द्रत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते परिश्रिष्टपर्वणि ख्रविरावजीचरिते महाकाव्ये मिद्धिवृद्धिकथाजात्यास्यिकशोरकथाग्रामकूटसुतकथामोस-क्रकथामामाहसभाकु निकथाचिसुहत्कथाविप्रदृहित्नगश्रीकथाजिताः द्रकथासपरिवारजम्बूप्रवच्याप्रभवप्रवच्यावर्णनो नाम त्तीयः सर्गः॥

CANTO IV.

श्रन्यदा श्रीगणधरः सुधर्मा विद्दरन्भुवि । जगाम चन्मां नगरीं जम्बूखाम्यादिशिखयुक् ॥१॥ पुरीपरिसरीखाने गणसत्परमेश्वरः । समवासरदुङ्कृतधर्मकल्पद्रुमोपमः ॥२॥ सुधर्मखामिषादाञ्जवन्दनाय पुरीजनः । गन्तुं प्रवद्यते भत्त्या इसेखोत्कर्षभाग्मनाः ॥३॥ नागर्थः पादचारेण झणज्झणितनूपुराः। काश्चिज्जम्मुः स्वयीग्रतधिमात्तभंत्रिगर्भकाः ॥४॥ काश्चिच रथमारुद्ध नागर्यः पतिभिः सह । तैस्ततः प्राजयामासुस्त्रितत्वरितं र्यात् ॥५॥ काश्चित्र्यकान्यकमीणः श्राविका निर्ययुर्वेदात् । कव्यारापितश्चित्रवः कपिमत्याद्यापमाः ॥६॥ श्रयाद्धा ययुः के ऽपि महेभ्यायलकुण्डलाः । श्वेतातपवैः कुर्वन्तो दिवसुन्पुण्डरीकिणीम्॥०॥ श्रीमतां मच्छतां द्वर्णं मियःसङ्घर्षताडनात्। शरसुताफलैर्धष्टैर्दनुरा मार्गश्वरस्तत् ॥८॥ तदा तस्यां नगर्थां च कूणिकः प्रथिवीपतिः। दृष्ट्रायान्तं तथा लोकमिति पप्रच्छ वेविलम् ॥८॥ किं याषाद्य पुरे।पान्ते देवाः कस्तास्त्रिद्यता ।
कस्तापि हि महेभ्यस्य किस्रद्यापनिकोत्सवः ॥१०॥
किं महान्कौसुदीप्रायो महा वा कस्त्रिद्यागतः ।
पूजाविश्रेषो यदि वोद्यानचैत्ये प्रवर्तते ॥११॥
किं वा जैनसुनिः को ऽपि महात्मा समवासरत् ।
यदेवमस्त्रिले। याति लरितं नगरीजनः ॥११॥
॥ तिभिविश्रेषकम् ॥

वेची तदैव विज्ञाय नरेन्द्राय यिज्ञपत्।
देता ऽस्ति समवस्तः सुधमा गणस्दरः॥१३॥
विन्दितुं गणस्त्रपादान्धवा ऽयं याति पूर्जनः।
एकातपनार्षद्धमेरान्धं विजयते तव॥१४॥
राजा प्रोवाच हे वेचिन्धन्यो ऽयं नगरीजनः।
य एवं तरते हन्त सुधमस्त्रामिवन्दने॥१५॥
प्रदेश नगर्यवस्ता ऽपि सुषुप्तावस्त्रतामगाम्।
यदय गणस्देवमपि न ज्ञातवानहम्॥१६॥
तद्गला गणस्त्रपादान्वन्दे ऽहमपि सत्तरम्।
तिष्ठनि ते हि नैकनाप्रतिबद्धाः समीरवत्॥१७॥
दिश्वत्यायासनाद्भाजा सोरराजीवलीचनः।
चन्द्रांग्रसिरिव यूते पर्यधाच्छेतवाससी॥१८॥
प्रासुचत्कर्णतत्वयोर्थ मौतिककुण्डले।
सुधानुष्ठे दव स्वक्तसुकांग्रस्यपूरिते॥१८॥

¹² A ब्रिसिः संटंबाः। 17 c D नेवाप।

इदि चालम्यामाम हारं विमलमौतिकम्। लावण्यमितः फेनरेखामिव तटस्थिताम्॥२०॥ श्रन्यान्यपि हि सर्वाङ्गं रत्नालङ्गरणानि सः। बभार समारधरः कल्पद्रुम दवापरः ॥२९॥ त्राकाशस्त्रिकस्वच्छं पर्वधादथ चोलकम्। नृत्यन्तिमव तत्स्यशासमीरतर्लाञ्चलम् ॥२ १॥ सुगन्धिसुमनादामगर्भिते कळालक्क्विम्। यसेन्दुप्रारुडमाभं धिमासं मूर्भ्रवन्थयत्॥२ ३॥ भद्राणां कारणं भद्रवारणं सो ऽरिवारणः। श्रारोइदारोइकरात्पञ्चास्य दव पर्वतम् ॥१ ४॥ वियुक्तेखामिव चोिम्ब पाणिम्यां नर्तयन्सृणिम् । पादान्यां प्रेरयामाम करिणं भ्रमिवासवः ॥२ ५॥ निर्भरेः पादपातेर्मे मा भद्गर्भङ्गरेति सः। मन्यरं मन्यरं गन्तुं क्रपयेव प्रचक्रमे ॥५ ६॥ गर्जन्नत्यूर्जितं वर्षनादवारि निरन्तरम्। जनेनालचि स गजः पर्जन्य द्व भूगतः ॥२०॥ मुत्यन्त इव वलान्तो सुखाग्रस्पर्भजानवः। प्रावतुर्जेचशो ऽश्वासं गजमारूढसादिनः ॥२ ८॥ पुरा विजयशंसीनि त्रर्थवर्याखनेकग्नः। श्रवाद्यन्त तदा युक्तैर्मिथः संवित्तत्वनम् ॥ २ ८॥

1

शब्दायमानमभितस्तर्थाणां प्रतिशब्दितैः ।
श्रणीद्वेयसुद्दामं वाद्यान्तरमध्रत्रभः ॥ १ ०॥
सुधर्मखामिगणस्त्रपादपद्मैरिधिष्ठितम् ।
श्राससाद वनोद्देशं नृपो ऽत्र सपरिच्छदः ॥ १ ९॥
सुभोपि स्टिणदण्डाघातेन स्थापितादय ।
कवां ग्रहीत्वावातारीत्नुद्धराद्राजकुद्धरः ॥ १ २॥
सन्यक्तपादुकां दूरीकारितच्छत्त्वामरः ।
वेविवाद्धमपि त्यकां महावाद्धमंहीपितः ॥ १ १॥
भक्तां स्वमपि मन्वानः सामान्यजनसन्तिभम् ।
वन्दाङ्ञ्श्रावकान्पस्यनुद्धरोमाञ्चकञ्चकम् ॥ १ ४॥
श्रावद्धाञ्चितां कुर्वन्युक्तरं सुकुरोपि ।
सुधर्मस्वामिनं दृष्टां दूरादिपं नमे। ऽकरेत् ॥ १ ५॥
॥ त्यिविशेषकम् ॥

मला च निषमादाये ऽधेमरे भिक्तशालिनाम् ।
तदक्रादत्तदृयाजा तिच्छिय्यपरमाणुवत् ॥३६॥
ततस्य गणसद्देवः सुधर्मा धर्मदेशनाम् ।
प्राणिकार्त्तिकस्वके श्रोत्वश्रोत्रसुधाप्रपाम् ॥३०॥
देशनाने च गणस्रव्हिय्यान्पश्यक्तरेश्वरः ।
जम्बूस्वामिनसुद्दिश्य पप्रच्छ परमेश्वरम् ॥३८॥
भगवन्तद्वृतं रूपमिदं सौभाग्यमद्भुतम् ।

तेजो ऽष्यद्वतमेतस्य महर्षः पर्वमञ्जनम् ॥३८॥
तथा हि यमुनावीचिकुटिलस्थामकाः कचाः ।
नेचे कर्णान्तवित्रान्ते नामानालाम्बुजे दव ॥४०॥
त्रवमी नेचमरमीतीरस्थे दव ग्रुक्तिके ।
कण्टः कम्बुविडम्बेष वची ऽरिसहोदरम् ॥४९॥
त्रायता मरली वाइदण्डावाजानुलिक्नो ।
सृष्टिग्राह्यो मध्यदेशः मक्ष्मी चालानमिन्नमे ॥४२॥
एणीजङ्वोपमे जङ्घे करांद्वि कमलोपमम् ।
ह्रपमम्पदमेतस्य कियदा वनु मादृषः ॥४३॥

॥ चतुर्भः कलापकम् ॥
महाभागस्य मौभाग्यमप्रस्य न गिरां पथि ।
यदेनं बन्धुमिव मे पस्यतः प्रीयते मनः ॥४४॥
महातेजास्य का उप्येष तथा द्योतस्य तेजमा ।
न सम्यक् पार्थते द्रष्टुं रूपमप्यस्ति यादृष्णम् ॥४५॥
प्रथ्यं चाभिगम्यं च तेजो उसुस्य महासुनेः ।
किमहस्करणीतांश्वारेकचारुस्य पिष्डितम् ॥४६॥
कियान्वा कस्यते तेजोराणिरस्य तपानिधेः ।
यत्पादनस्रणीनामपि दामीनिभा तिखत् ॥४०॥
जम्बूपाग्भवद्यत्तान्तमशास्त्रद्वस्यः ।
श्रेणिकाय यथाचस्यौ पुरा श्रीज्ञातनन्दनः ॥४८॥

⁴¹ d D क्ले रितिषडें। 42 d C D सक्यी B सिक्यनी। 43 d C वक्कं।

श्राखाय चावे।चिदिदं प्राग्जनातपमा नृप ।
क्पमोभाग्यते जांसी हु शान्यस्य महात्मनः ॥४८॥
श्रयं चरमदे ह्य चरमसेव नेवली ।
भवे ऽस्मिन्धेत्यतीत्यास्त्रस्य एव परमेश्वरः ॥५०॥
स्वामिना चेदमास्त्रातं जम्बूनामि श्रिवं गते ।
न मनःपर्ययो भावी न चापि परमावधिः ॥५०॥
नाहारत्ववपुर्लिखिर्जिनतस्यस्त्रया न हि ।
पुलाकलिखिर्ना ने। वा चपकश्रेणिरोहणम् ॥५०॥
न च स्वादुपरितनं संयमित्रयं कचित् ।
एवं भविद्यत्यये ऽपि हीनहीनतरर्द्धिता ॥५०॥
एवं वचनमाकर्ष्यं सुधर्मस्वामिनो गुराः ।
तत्पादपद्मे नत्वा च राजा चम्पापुरीं ययो ॥५४॥
सुधर्मापि ततः स्थानाज्याम सपरिक्कदः ।
श्रीमहावीरपादान्ते तत्समं विजहार च ॥५५॥

श्वान्तं पञ्चाग्रद्ब्देन सुधर्मस्वामिना व्रतम्। विग्रद्ब्दीमथाकारि ग्रुश्रुवा चरमार्चतः ॥५६॥ मेर्चं गते महावीरे सुधर्मा गणस्वदरः। बद्मस्यो द्वादशाब्दानि तस्यौ तीर्थं प्रवर्तयन्॥५०॥ ततश्च द्वानवत्यब्दीप्रान्ते सम्प्राप्तकेवतः। श्रष्टाब्दीं विजहारोवीं भव्यसन्तान्प्रबोधयन्॥५८॥

⁵⁰ g b C • देइसा घरमसीय D घरमधीय। 56 c D corrects विंग्रद-

प्राप्ते निर्वाणसमये पूर्णवर्षभतायुषा ।
स्थर्भस्वामिनास्वापि जम्बूस्वामी गणाधिपः ॥५८॥
तयमानस्वपसीत्रं जम्बूस्वाम्यपि नेवलम् ।
श्रासाद्य सदयो भयभविकान्प्रत्यबूबुधत् ॥६ ॥
श्रीवीरमोचदिवसादपि 'हायनानि
चलारि षष्टिमपि च यतिगम्य जम्बूः ।
कात्यायनं प्रभवमात्मपदे निवेश्य
कर्मचयेण पुदमव्ययमाससाद ॥६९॥

द्रत्याचार्यत्री हेमचन्द्रविरचिते परिभ्रिष्टपर्वणि स्वविरावणीचरिते मदाकार्ये जम्बूस्वामिनिर्वाणवर्णना नाम चतुर्थः सर्गः॥

CANTO V.

1116

तत्रश्च प्रभवस्वामी कात्यायनकुलोद्भवः । तीर्घप्रभावनां कुर्वनुवीतसमपावयत् ॥१॥ श्रन्यदात्रश्वकश्रान्तसुप्तायां श्रिष्टपर्षदि । निश्रीये योगनिद्रास्यः प्रभवस्वाम्यचिन्तयत् ॥२॥ भावी के। से गणधरा उईद्धर्मामोजभास्तरः। सङ्घ्य यः खात्संसारसागरे पोतस्त्रिभः॥३॥ श्रनया चिन्तयालीढो गणे सङ्घे ऽपि च खने । जपयोगं चकारेष्टज्ञेयाले।कप्रदीपकम् ॥**८॥** म ज्ञानभान्नादित्यतेजसेव प्रसारिणा । नाद्राचीत्तादृशं कञ्चिद्युच्चित्तिकरं नरम्॥५॥ उपयोगं ततञ्चादात्परेषामपि दर्शने। तादृग्ररार्थी पद्माद्युपादेयं हि पद्मजम् ॥६॥ द्दर्भ च प्रे राजग्रहे ग्रथमानं दिजम्। यम् यजन्तमासन्नभयं वत्मकुलोङ्गवम् ॥०॥ श्रन्यचापि विद्दर्तेयं श्रमणैरनवस्थितैः। दत्यगात्मभवस्वामी तथैव नगरात्तमे ॥८॥ त्रादिमच दयोर्भुन्योर्गम्यतां यज्ञवाटके । तत्र भिचार्थिनौ बूतं धर्मनाभाषिषं युवाम् ॥ ॥ ॥

¹ a A इतस्। 3 d C यानस्त्रिमः sec. m. 4 a C गण, d A ॰ जेसे, B pr m. 6 d D कांचर्न, in marg पंकजं पाडानरं। 8 a D दि वर्षयं

ऋदिसावादिभिस्तव यज्ञवाटिद्वजादिभिः।
ऋपि प्रस्थायमानाभ्यां युवाभ्यां वाच्यमीदृश्यम्॥१०॥
ऋदे कष्टमदे कष्टं तन्तं विज्ञायते न दि।
ऋदे कष्टमदे कष्टं तन्तं विज्ञायते न दि॥१९॥
ऋय वन्दनमालाङ्कदारसुन्तिभतध्वजम्।
दार्मुकाचामनाद्दावं समिध्याप्टतमाणवम्॥१२॥
चषालबद्धच्छगलं वेदिमध्येद्धपावकम्।
होमद्रव्यस्तानेकपाचस्तिभिराकुलम्॥१३॥
सामिधेन्यर्ण्ययग्रध्यमुमध्यर्वाटकम्।
तो सुनी जग्मतुर्भिन्तासमये ग्रवनुज्ञया॥१४॥
॥ चिभिर्विभेषकं॥

भिचामदित्युभिर्विप्रेर्विग्रष्टावयं तो सुनी।
ग्रवीदिष्टमहा कष्टमित्याद्यूचतुरुचकैः ॥१ ५॥
श्रध्यरे दीचितस्तसित्राचा प्रक्रमवा दिजः।
यज्ञवाटदारदेप्रस्थितो ऽश्रीषीदचस्तयोः ॥१ ६॥
श्रिचित्तयचोपप्रमप्रधानाः साधवा ह्यमी।
न म्हषावादिन दित तत्वे सन्देग्धि मे मनः ॥१ ७॥
दित सन्देहदोलाधिरूढेन मनसा स तु।
किं तत्त्विमिति पप्रस्कोपाध्यायं सुधियां वरः ॥१ ८॥
उपाध्यायो ऽवदत्तत्वं वेदाः स्वर्गापवर्गदाः।
न वेदेभ्यो ऽपरं तत्विमिति तत्त्विवदो विदुः ॥१ ८॥

¹⁰ a A B बादिता॰ D बादिता। 13 a B C D चवान, A कवान।
14 B D खामिनेया, A सामिदेया। 17 d MSS संदिविध pr.m.

शय भवे। उन्यधानूनं प्रतारयि मादृशान्। यज्ञादिद्विणालाभादेदास्तलमिति ब्रुवन् ॥२ ०॥ वीतदेषा वीतरागा निर्ममा निष्परिग्रहाः। शान्ता महर्षयो नैते वदन्ति वितथं कचित् ॥२१॥ न गुरुखं लया होतदिश्वमाजना विञ्चतम्। नितानां भिवणीयो ऽसि प्रत्युतास दुराभय ॥२२॥ यथावस्थितमास्थाहि तत्त्वमेवं स्थिते ऽपि भोः। ना चेच्छेत्यामि ते मौलिं न इत्या दुष्टनिग्रहे ॥२ ३॥ दति ने। वाचनर्षासिमाक्षष्टासिरलचि सः। तन्त्रव्याचनायात्तपचः साचादिवान्तकः ॥२ ४॥ खपाध्यायो ऽप्यदो दथ्यौ निमारियषुरेष माम्। यथास्त्रतत्त्वकथने ममयो ऽयसुपागतः ॥२ ५॥ द्दं च पयते वेदेखासायो ऽप्येष नः सदा । क्यां यथातयं तत्त्वं ग्रिर्ञ्केदे हि नान्यथा ॥२ ६॥ तसात्मकाशयाम्याद्यु तत्त्वमसौ ययातयम्। यया जौवामि जीवन्हि नरे। भद्राणि पश्चिति ॥२०॥ द्वाचखावुपाधायो धायन्कुश्रनमातानः। श्रमुख यूपसाधसात्रासासि प्रतिमाईतः ॥२ ८॥ पुच्यते ऽधःस्थितैवाच प्रच्छनं प्रतिमाईती । तत्रभावेन निर्विष्ठमिदं यज्ञादि कर्म नः ॥२८॥

²⁰ cd C • खाभादेवा। 23 c C चेत्येत्स्यामि।

महातपाः मिद्धपुत्रो नारदः परमार्हतः । त्रवासमध्वरं हन्ति प्रतिमामाईतीं विना ॥३०॥ तते। यूपसुपाधायस्तसुत्पाय यथास्तिताम्। तामर्हेत्रतिमां रात्नीं दर्शयिलैवमन्नवीत् ॥३१॥ द्यं हि प्रतिमा यस देवस श्रीमदर्हत:। तत्वं तद्दिता धर्मी यज्ञादि तु विडम्बना ॥३२॥ श्रीमदर्हत्मणीता हि धर्मा जीवद्यात्मकः। पग्रु हिंसाताने यज्ञे धर्मसमावनापि का ॥३३॥ जीवासा वयसेवं तु इन्त दस्तेन भ्रयसा । तत्वं जानीहि मां सुच्च भव त्वं परमार्हतः ॥३४॥ चिरं प्रतारिता ऽसि लं मया खोदरपूर्तये। नातः परसुपाध्यायस्तवास्मि खस्ति ते उनघ ॥३ ५॥ श्रयमावा ऽपि तं नला यज्ञीपाधायमत्रवीत्। लसुपाध्याय एवासि सत्यतत्वप्रकाशनात् ॥ ३ ६॥ दित ग्रथमानस्तसी मर्नमत्यन्तते।वभाक्। सुवर्णतास्रपाचादि यज्ञोपकरणं ददौ ॥३०॥ खयं तु निर्जगामाग्रु महवीं तौ गवेषयन्। ययौ च तत्पदैरेव प्रभवस्वामिसन्निधौ ॥३८॥ ववन्दे प्रभवसामिपादान्मर्वान्मनीस सः। धर्मनाभाषाया तैयाभिनन्दित उपाविश्रत् ॥३८॥

³¹ b D स्थितं। 32 c C नदुस्तितो, d D यज्ञादिषु। 36 d B सन्प्रत अकाशनात्. A स स्व लं। 38 b A D तो सद्वीं।

कताञ्जलिस प्रभवाचार्यपादान्वाजिज्ञपत्। भगवन्ता धर्मतत्त्वं ब्रुध्वं मे साचकारणम् ॥४०॥ प्रभवस्वाम्ययाचस्वावहिंसा धर्म त्रादिमः। चिनानीयः ग्रुभोदर्के। यथात्मनि तथापरे ॥४१॥ वाचां प्रियं मितं तथां परस्याबाधकं च यत्। तत्तव्यमपि ने। वाच्यं परवाधा भवेदातः ॥४२॥ श्रदत्तं नाददीतार्थं नित्यं सन्तोषभागावेत्। दहापि मोचसुखभागिव सन्तोषभाग् जनः ॥४३॥ जर्धरेता भवेलाज्ञः सर्वता मैथुनं त्यजन्। मैथुनं खल् संसार्विषपादपदे। इदः ॥४४॥ सुक्ता परिग्रहं सर्वे स्वग्ररीरे ऽपि निःस्पृहः। त्रात्मारामा भवेदिदान्यदीच्छेदपुनर्भवम् ॥४ ५॥ त्रहिंसासन्तास्तेयब्रह्माकिञ्चन्यलच्यै:। व्रतैः पञ्चभिर्ष्येवं भवादात्मानसुद्धरेत् ॥४ ६॥ ज्ञाला प्रयम्भवसन्तं भवोदिग्नः चणादस्त्रत्। प्रभवखामिनः पादान्नवा चैवं व्यजिज्ञपत् ॥४ ७॥ असद्गृहिंगरा से असदतले तलधी श्वरम्। म्हत्यिष्डमपि च्रेमैव पीतासत्तो हि पश्चित ॥४ ८॥ तदच ज्ञाततत्त्वस्य प्रवच्या दीयतां मम । भवकूपे निपतता इस्तालम्बनसिन्सा ॥४८॥

⁴⁰ d MSS बूत of vi 117 । 43 d A संतोषभाजनं।

ततस्य प्रभवस्वामी प्रयाभवमहादिजम्। संसारवैरिणा भीतं परित्राजयित सा तम् ॥५०॥ परीषद्देश्वा नाभैषीत्म तपस्ववादाशयः। दिश्वा कर्म चिपामीति प्रत्युताङ्ग् विता उभवत् ॥ ५ १॥ तुर्घषष्टाष्टमादीनि दुम्तपानि त्यांसि सः। तेपे तरां तपनवत्तेजे।भिरतिभासुरः ॥५२॥ कुर्वाणा गुरुप्रप्रुषां गुरुपादप्रभादतः। महाप्राज्ञः क्रमेणास्त्रस चतुर्दशपूर्वस्तत् ॥५ ३॥ अतज्ञानादिना तुः छ्पान्तरमिवातानः। प्रभवसं पदं न्यस परलोकमसाधयत् ॥५४॥ गयभावा यदा पर्यवाजी सोकस्तदा खिलः। तद्भार्था युवतीं दृष्ट्वानुषोचित्रदमस्यधात् ॥५ ५॥ श्रका प्रयासवा भट्टो निष्ठुरेभ्या ऽपि निष्ठुरः। खां प्रियां यौवनवतीं सुभी लामपि यो अत्यजत् ॥५ ६॥ पुनामयैव जीवन्ति योषितो हि पति विना। पुत्रो ऽपि नाभ्रदेतस्वाः कथमेषा भविव्यति ॥ ५ ०॥ एच्छति सा च लोकस्तामयि ग्रयमावप्रिये। गर्भसम्भावना कापि किं नामास्ति तवादरे ॥५ ८॥

उवाच मणयमिति इखगभी ह्यस्तदा॥५८॥

मनागित्यभिधातये चापि प्राव्यतभाषया ।

⁵¹ d A C D द्षिता। 59 c A मण्म ।

तस्यास्य वर्धे गर्भः प्रत्याभेव भनैः भनैः। समये च सुते। जज्ञे तन्मने।भोधिचन्द्रमाः ॥६०॥ बाह्याचा मणयमिति तदानीं कतसुत्तरम्। दति तस्रापि वालस्राभिधा मणक दत्यभूत् ॥ ६१॥ खयं मात्रा खयं धात्रा ब्राह्मणा से। उर्भकसाया । पाल्यमानः क्रमेणाभूत्यादचङ्गमणत्तमः ॥६ २॥ श्रतीते चाष्टमे वर्षे पप्रच्छेति स मातरम्। क नाम मे पिता मातर्वेषेणाविधवा ह्यसि ॥६ ३॥ मातापि कथयामास प्रवन्नाज पिता तव। तदा वसुदरखो ऽभ्रः पालिते। ऽसि मयार्भक ॥ ६ ४॥ त्रदृष्टपूर्वी पितरं लमायुगन्यया ह्यसि । लामप्यदृष्टपूर्वीव तथा जनियता तव ॥६ ५॥ तत्र ग्रयमावा नाम पिता यज्ञरता उभवत्। प्रतार्थ धूर्तश्रमणैः पर्यत्राच्दत कैरपि ॥६६॥ पितुः प्रयाभवसर्वेर्दर्भनायोत्मृकः सुतः । निरियाय रहाद्वाला वञ्चियला खमातरम् ॥६ ॥ तदा प्रथमावाचार्यञ्चनायां विहरन्नभूत्। बाला ऽपि तचैव ययावाङाष्टः पुष्णुराभिना ॥६ ६॥ कायचिनादिना स्वरिः पुरीपरिसरे व्रजन्। ददर्भ दूरादायान्तं तं वालं कमलेचणम् ॥६८॥

शयमानस्य तं वासं परवतो उद्येरिवाडुपम् । स्नेहातिरेकाद्सासस्तदाभ्द्रद्धिकाधिकः ॥७ 📲 सुनिचन्द्रमसं दूरात्तं दृष्ट्वा वालका उपि हि। विकसददनः से। ऽभ्रत्सद्यः कुसुदकीषवत् ॥७२॥ श्रावार्थी ऽपि हि तं वालं पप्रच्हातुच्हहर्षभाक्। के। ऽसि लं कुत श्रायासी: पुत्रः पौत्रो ऽसि कस्य वा ॥०२॥ से। उर्भना उभिद्धे राजग्रहादवाहमागतः। सनुः शयमावस्थास्मि वसगोत्रदिजनानः ॥७३॥ मम गर्भस्थितस्थापि प्रवच्यामाद्दे पिता । तं गवेषयितुमहं वस्मुमीमि पुरात्पुरम्॥७४॥ श्रयमानं मे पितरं जानते यदि तनाम । यूज्यपादाः प्रसीदन्तु क से। उसीति वदन्तु च॥७५॥ पितरं चिंद प्रशामि तदा तत्पादमिन्नधी। परिव्रजाम्यहमपि या गतिस्तस्य सैव मे ॥७६॥ स्रि: प्रोवाच तातं ते जानामि स सुहत्मम । शरीरेणायभिन्नयायुश्रंसमिव विद्धि माम्॥७०॥ तनामैव सकाग्रे लं परिव्रज्यां ग्राभागय। प्रतिपद्यख के। नाम भेदः पित्यित्वयोः ॥७६॥ स्ररिक्तं बाल्मादाय जगामाथ प्रतिश्रयम्। श्रद्य कामः सविनो ऽसदिति चालोचयत्स्यम् ॥७८॥ मर्वमावद्यविर्तिप्रतिपादनपूर्वेकम्।

⁷¹ b A पत्रकात्रायें, D sec. manu.

तमवालिध्यं वालं स्ट्रिर्वतमित्रवहत्॥८०॥ उपयोगं ददौ स्रि: कियदस्यायुरित्यथः। षण्तामान्यावदस्तीति तच मद्यो विवेद सः ॥८९॥ एवं च चिनायामास ग्रायमावमहासुनिः। श्रवाच्यायुर्यं वाला भावी श्रुतधरः कथम् ॥८२॥ त्रपश्चिमे। दशपूर्वी श्रुतसारं ससुद्धरेत्। चतुर्दश्चपूर्वधरः पुनः नेनापि हेतुना ॥८३॥ मणकप्रतिबाधे हि कारणे ऽसिनुपस्थिते। तद्द्रराम्यहमपि सिद्धान्तार्थससुचयम् ॥८४॥ मिद्धान्तसारमुद्धृत्याचार्यः ग्रयभावसादा । द्शवैकालिकं नाम श्रुतस्कन्धमुदाहरत् ॥८५॥ कृतं विकालवेलायां दश्राध्ययनगर्भितम्। दश्जैका चिकमिति नामा शास्त्रं वस्त्र तत्॥ द ६॥ त्रपाठयनाणकं तं ग्रन्थं निर्गन्यपुङ्गवः । श्रीमाञ्ययभवाचार्यवर्धे। धुर्यः क्रपावताम् ॥८०॥ श्राराधनादिकं कृत्यं कारितः स्वरिभः स्वयम् । षण्मामान्ते तु मणकः कार्ल कला दिवं ययौ ॥ ८८॥ विषेदाने तु मणके श्रीग्रयमानसूरयः। त्रवर्षत्रयनैरश्रुजलं शारदमेघवत् ॥**८८॥** यशोभद्रादिभिः शिखीर्थ दुः खितविस्रितैः। स्रिर्वज्ञणनहें वः किमिदं हेतुरत्र कः ॥८०॥

तते। मणकदृत्तानां सुतमम्बन्धवन्धुरम्। शिखेभ्यो उक्त चयत्मृरिसाज्जना मरणावधि ॥८१॥ उवाच चैष बाखा ऽपि कालेनाल्पीयमापि हि। पालितामलचारिचा उकार्षीत्कालं समाधिना ॥८ २॥ बाला ऽष्ययमबाला ऽभ्यचरित्रेणेति समादात्। श्रसाकमत्रुममातः पुत्रसंहा हि दुख्यजः ॥८ ३॥ जनुः श्रिया नमद्गीवा यशोभद्राद्यस्तः। पूर्चेरपत्यसम्बन्धः किमादौ ज्ञापिता न नः ॥८॥॥ मणकचुसका उसाकमयं हि तनुस्रिति। त्रज्ञापिययन्यदासानगृह्पादा मनागपि ॥८ ५॥ गुरुवद्गरुपुत्रे ऽपि वर्तेतेति वची वयम्। त्रकरियाम हि तदा सत्यं तत्पर्युपासनात् ॥८ ६॥ युगां॥ स्रिर्भिरिसुदिव्यूचे तसाभ्रत्मुगतिप्रदम्। तपारद्वेषु युगासु वैयारच्यात्तमं तपः ॥८०॥ ज्ञातासात्पुचसम्बन्धा यूयं हि मणकानाने:। नाकारचिथते।पास्तिं खार्थं से। ऽथ व्यमाच्चत ॥८८॥ त्रसमन्यायुषं ज्ञाला कर्तुं श्रुतधरं सया। चिद्धान्तमारमुद्भव्य दभवैकालिकं कृतम् ॥८८॥ मणकार्थं कता ग्रन्थस्तेन निस्तारितस मः। तदेनं संद्रणोम्यद्य यथास्थाने निवेशनात् ॥१००॥

⁹¹ d ABCD ॰ विधः। 93 cD संपार्तः। 96 b AC वर्णतिति। 98 d AD वासोचता।

AND BUILDING

यशोभद्रादिसुनद्यः सङ्घाद्याख्यन्तिदं तदा ।
दश्रवेनालिकं यन्यं संविद्यानि स्ररयः ॥१०१॥
सङ्घो ऽप्यभ्यर्थयाञ्चने स्रित्मानन्दपूरितः ।
मणकार्था ऽप्ययं यन्यो ऽनुग्रल्लालिखं जगत् ॥१०२।
श्वतः परं भविष्यन्ति प्राणिने। ह्यल्पमेधसः ।
द्यार्थाखं मणकवद्भवनु लत्मसादतः ॥१०३॥
श्रुताम्भोजस्य किञ्चल्लं दश्यवेनालिकं ह्यदः ।
श्रापम्याचम्य मीदन्तामनगारमधुन्नताः ॥१०॥।
दति सङ्घोपरेधिन श्रीश्रय्यस्थवस्वरिभः ।
दश्यवेनालिकग्रयो न संवन्ने महात्मभिः ॥१०५॥
श्रीमाञ्श्रयस्थवः स्वरिधंशोभद्रं महासुनिम् ।
श्रुतसागरपारीणं पदे स्वस्थिन्नतिष्ठिपत् ॥१०६॥

क्रला मरणं समाधिनागा-दय प्रयम्भवस्वरिक्ष्यंत्रोकम् । स्रुतकेवितनो निजे ऽपि कार्ये किं सुद्धन्ति जगत्पदीपकस्पाः ॥१००॥

दत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविर्चिते परिणिष्ठपर्वणि स्वविरावजीचरिते प्रभवदेवलग्रयमावचरितवर्णना नाम पञ्चमः सर्गः समाप्तः॥

CANTO VI.

--

त्रय श्रीमान्यशोभद्रस्तरिः पूरितदिग्यशाः। तुर्यादिभिः कताहारा विजहार वसुन्धराम् ॥१॥ धर्मेणाईदुपज्ञेन स चतुर्दशपूर्वस्त्। विश्वमप्रीणयदिखं जीमूत इव वारिणा॥२॥ मेधाविनौ भद्रवाडसम्भूतविजयौ सुनी। चतुर्दश्रपूर्वधरौ तस्य श्रिय्यौ वस्ववतुः ॥३॥ स्रि: श्रीमान्यशोभद्रः श्रुतनिधोस्तयोईयोः । खमाचार्यलमारोष्य परलेाकमसाध्यत्॥॥॥ भद्रवाडकंगद्भद्रद्वरा ऽथ विदरन्भुवि। चमात्रमणसङ्घेन राजन्राजग्रहं ययौ ॥५॥ चलारो वणिजसासिनपुरे सवयसा उभवन्। उद्यानद्रुमवदुद्धिं जिम्मवांसः सहैव हि ॥६॥ सनिधौ भद्रवाहीसी धर्म ग्रुशुवुराईतम्। कषायाग्निजलासारं प्रतिबोधं च लेभिरे॥॥॥ श्रीभद्रवाडपादान्ते दान्तात्मानः सहैव ते । प्रत्रच्यामाश्च जग्रहर्ग्यहवासपराङ्मखाः ॥८॥ तयमानास्तपस्तीत्रमुपार्जितबङ्गभुताः । युगमाचदत्तदृशो विद्यन्तो महीतले ॥८॥

¹ b C दिग्दिणः। 2 c D विद्यं। 3 b D संभूति। 4 c MSS स्वमा-चायकमा• in A B corrected.। 6 d C सदैव। 8 b C दांतालानः। 9 a C तप्यमानतप॰, d D • सुपात्रित•।

प्रियां तथ्यां मितां वाचं वदनाः कुचिम्रम्बलाः । निरीहा निर्ममाः साम्यवन्तः सन्तोषशास्त्रिनः ॥१०॥ धर्मी पदेशप्रवणाः करुणार्यसागराः । ते गुरोईद्ये ऽविचन्सरमीव सितच्छ्दाः॥११॥ विभिविशेषकं॥ गुरारनुज्ञयैकाकिविद्यारप्रतिमाधराः। ते विह्तय विह्तयागुः पुना राजग्रहं पुरम् ॥१२॥ तदा दरिद्र डिम्भानां दन्तवी णाप्रवादकः। पद्मिनीपद्मकाशेषु हिममग्निमिव चिपन्॥१ ३॥ भीतार्त्वा जिङ्ग नजुषां यूनां प्रणयकाप इत्। . ज्वलदङ्गार्मकटीनिकटीभवदीश्वरः ॥९४॥ द्रमाधिरूढें नींढार्कतापः कपिभिर्न्सु छै:। मर्तुकामीकृताध्वन्यो हिमर्तुर्भवङ्गग्रम्॥१५॥चिभिर्विशेषकं॥ भिचां कला निख्तासी दिवा यासे हतीयने । उपचक्रमिरे गन्तुसुपवैभारपर्वतम् ॥१ ६॥ तेषां गिरिगुहादारे पुराद्याने तदन्तिके । पुराम्यर्णे च तुर्थे। अम्बद्धनां प्रहरः क्रमात्॥१०॥ हतीययासे कुवीत भिचां गमनसेव वा। इति ते तुर्ययामे ऽस्युस्तयैव प्रतिमाधराः ॥१ ८॥ यो अद्दद्गिशहादारे शीतं तस्वाभवद्भश्रम्। किञ्चितान्दमभ्रत्तस्य य उद्याने तु तिस्रिवान् ॥१८॥

¹⁰ cd C सार्यग्वना। 15 C corrected क्षताध्वस्य। 18 a A द्वतीये.

य जद्यानममीपे ऽस्थात्तस्य मन्दतरं लश्चत्। यस्तु तस्यौ पुराभ्यर्णे तस्थात्यस्यं पुराम्मणा ॥२०॥ चलारा ऽपि हि भौतेन विपद्य चिदिवं ययुः। भ्राद्यदितीयवृतीयतुर्ययामेषु ते क्रमात्॥२९॥

दत्र पृथीं चम्पायां कृणिके श्रेणिकाताजे। श्रालेख्यभेवे भूपे। अस्द्दायी नाम तत्तुतः ॥२२॥ पिहव्ययग्रुचाकान्ता द्दिनेनेव चन्द्रमाः। निग्ढतेजा राज्ये ऽपि प्रमदं न बभार मः ॥२ ३॥ उवाच च कुलामात्यानमुक्तिनगरे ऽखिले। पखता मे पितः क्रीडास्थानानि व्यथते मनः ॥२४॥ दयं हि मैव परिषद्यस्थां तातः चले चले। सिंहासनमसे विष्ट मामङ्गादपरित्यजन् ॥२ ५॥ श्रभुको हाकी डिदिहार से हा भेत चेह यन। पिता ममेति पर्यामि तं सर्वेत्र जलेन्द्वत् ॥२६॥ पग्यतस्तातपादान्मे दृशोर्गे स्थितानिव। राज्यिक द्रम्थतः मातिचारं स्थादिनयवतम् ॥२ ७॥ पिता इदि स्थिता नित्यमिहस्यस्वेति मे सुखम। सदा ग्रन्थिमवास्तोकः श्रोका दःखाकराति च ॥२ ८॥ श्रमात्या श्रपि ते ऽत्याप्ता बङहृष्टा बङ्गभुताः। श्रोकशङ्क च्छिदा प्रोचुर्वाचा वाच्यमा दव ॥ १८॥

²⁸ c A D सला, d D इःखीकराति corrected इःखं। 29 c A D किंद्रें।

कस्य नेष्टवियोगेन ग्रोकः स्वाङ्गवता पुनः। भुतान्वतस्नार्था हि नन्ता स्वादत्यया तव ॥३०॥ यदा खाच्छोक एवेह नगरे वसतस्तव। तदन्यन्नगरं कापि निवेशय विशाम्यते ॥३१॥ पुरा पुरं राजग्टहं कूणिका ऽपि पिता तव। चिता पित्रपुचाकाची दिमां चम्पाभिधां प्रीम्॥३२॥ जदायपि समाह्रय नैमित्तिकवरानय। खानं प्रनिवेशाईं गवेषिवतुमादिशत् ॥३ ३॥ ते ऽपि सर्वत्र प्रथन्तः प्रदेशानुत्तरोत्तरान् । चयुर्गङ्गातटे रम्बे दृशां विश्रामधामनि ॥३४॥ ते तच ददृष्डः पुष्पपाटलं पाटलिद्रुसम्। पत्रलं बङ्जन्कायमातपत्रमिवावनेः ॥३ ५॥ श्रहा उद्यानवाह्या ऽपि सकलापा ऽयमंद्विपः । इत्यं चमळतास्तच ते ऽद्राचु याषपचिणम् ॥३६॥ शाखानिष्णः स खगो व्याददौ वदनं सुजः। कवसीभवितुं तच निषेतुः कीटिकाः खयम् ॥३०॥ ते ऽचिन्तयत्रिहे। देशे पित्तणो ऽस्य यथा सुखे। कौटिकाः खयमागत्य निपतन्ति निर्न्तरम् ॥३ ८॥ तथासिन्नुनमे स्थाने नगरे ऽपि निवेशिते। राज्ञः पुष्णात्मना ऽसुय खयमेयन्ति सम्पदः ॥३८॥

³⁰ b perhaps ॰पन॰, c D मुत्ती, A D ॰वल्यजार्थेः, C ॰वन्रजार्थेः। 32 d D चंपाच्येकां। 37 d A अनयः for कीटिकाः। 38 c A अनयः for

इति निर्णीय तत्स्थानं नगराईं महीपतेः। श्राख्यान्ति सा विद्रखन्ती निमित्तं चाष्वचणम् ॥॥ ॥ जरन्नीमित्तिकश्चेना जगाद वदतां वरः। पाटलेयं न सामान्या ज्ञानिना कथिता पुरा ॥ ४ १॥ तथा हि स्तो नगर्या दे मध्रे दिवणात्तरे। समानसौन्दर्धगुणे खसारौ युगाजे दव ॥४२॥ त्रसदुदगायुरायां देवदत्तो विणक्ततः। द्विणस्यां मथुरायां दिग्याचार्थमियाय सः ॥४ ३॥ विणिक्प्चजयिंहेनाभवनस्य सौहदम्। तावन्योन्यं प्रपेदाते रहस्यैकनिधानताम् ॥४४॥ खसा च जयसिंहस्यानिका नाम कुमारिका। बस्व समतेव खर्ललना रूपसम्पदा ॥ ४ ५॥ जयसिंहो उन्यदा जामिमन्त्रिकामादिशनिजाम्। समिनो उपाद्य भोच्छे उद्यं दियां रसवतीं कुर ॥४ ६॥ द्रत्युका जयसिंहेन देवदत्ती निमन्त्रितः। श्रागाच तद्रुहे भोनुं तौ दावपि निषेद्तुः ॥४ ०॥ श्रष्टादम भच्चभेदान्वडुमास्वादमुन्दरान्। दयोरणित्रका सा तु सुवेषा पर्ववेषयत् ॥४ ८॥ तौ मस्ता प्रीणयितुमपाकतुं च मजिकाः। ध्नती यजनं चक्रे कर्मैकं द्वार्थकारि सा ॥ ४ ८॥

⁴² b C मथुरा, c D सेंदियं। 46 a D सामि। 23

प्रकणदाज्ञवलयां यजनान्दोलनेन ताम्। पय्यनिन्द् सुखीं देवदनः कामवशो उभवत् ॥ ५ ०॥ म वीचमाणसां वालां लावण्यजलदीर्घिकाम्। तद्रिरंसापरवशो ओज्यास्वादं विवेद न ॥ ५१॥ तस्य दृ विद्धे तस्यामापादतन्तमस्तकम् । त्रारोहमवरोहं च लतायामिव वानरी ॥५२॥ मा नेत्रमेचीप्रव्यूहा भ्रद्धामिति बुद्धिमान्। म स्थिरे। ऽपि स्थिरतरं बुभुने गनलीलया ॥५३॥ देवदत्तो दितीये ऽक्ति जयसिंहस्य सनिधौ। प्रेषयामास वरकानिकायाचनाकते ॥५४॥ ते गला प्रे। चुरन्यसी कसीचिदयमूं ननु । यदि दास्यमि तदसी देहि वेत्स्येष याहुणः ॥५५॥ म जवाच कुर्जीना ऽयं कलाज्ञो ऽयं सुधीरयम्। युवायं किं बह्नकेन सर्वे वरगुणा दृ ॥ ५६॥ किंतु जामिं प्रदाखामि तसी यो महुदात् कचित्। न यास्ति स्थितं चाच तं द्रच्यान्यात्मनः समम्॥५०॥ एष समायते यास्त्रच यो वापि सुन्दरः। किं नाश्रीषुर्विदेशस्यः प्रायेण हि गमिस्वित ॥५ ८॥ प्राणप्रियेयं भगिनी मम लच्मीरिवीकिस । तिदिमां न प्रहेळामि विवोदुरिप वेसानि ॥५८॥

⁵⁰ a D प्रकण । 54 c D चरकान। 57 c C स्थिते, A यं for तं।

श्रपत्यजनाविध भो यद्येवं कर्तुमीश्वरः। तद्दहतु मे जामि देवदत्ती ऽन्निकामिमाम् ॥६०॥ देवदत्तानुज्ञया ते ऽष्यामिति प्रतिपेदिरे । देवदत्ती ऽपि तां कन्यां परिणिन्ये ग्रुभे ऽइनि ॥६९॥ तत्र तस्यानिकाप्रेमतन्त्वद्भस्य तिष्ठतः । प्रैय्युदगायुरास्थाभां पित्रभां लेख ईदृ गः ॥ ६ २॥ त्रावां हि चतुर्विकली चतुरिन्द्रियतां गती। जराजर्जरसर्वाङ्गावासन्त्रयसभासनी ॥६ २॥ त्रायुष्यत्यदि जीवन्ती जुलीनस्वं दिदृच्छे । तदेख्दापय दृशावावयो रूदताः सताः ॥६ ४॥ युगां॥ वा ऽवाचयच तं लेखं खेदायाधिनिशाकरम्। निरन्तरचरनेवनीरपाचीचकार च ॥६ ॥॥ श्रचिन्तयच धिम्धिगां पितरी विस्ति। हि मे । श्रदं विषयमग्रो ऽस्मि पित्रोः पुनरियं दशा ॥६ ६॥ किं करेामि कयं यामि पत्नी नापत्यदृश्वरी। निजवाक्पाश्वद्धस्य का गतिमें भविष्यति ॥६ ७॥ श्रविकापि हि तने वमार्जनेन खमंग्रकम्। क्रेदयनी जगादैवं मद्यसदुःखदुःखिता ॥६ ८॥ केनैष प्रहिता लेखो धत्ते चान्द्रमसीं कलाम्। द्रावयनारि दुर्वारं लन्नेनचन्द्रकान्तयोः ॥६८॥

दिवेन्द्रिभमालाका निष्कालापं सुखं तव । निञ्चिनोस्यश्रपूरा ऽयं दुःखंजा न तु हर्षजः ॥७०॥ दुःखाखानप्रसादेन तत्समावय मामपि। ममायस भवदुः समंविभागधुरी एता ॥७९॥ नादात्रवृत्तरं किञ्चिद्वः खभागनिकापतिः। नस्या तु स्वपयन्नेव तं लेखं नयनादकीः ॥७२॥ त्रज्ञिकापि हि तं लेखमादायावाचयत्वयम्। तदःखकारणं मद्यो विवेद च जगाद च ॥७ २॥ वर्षया मा क्या दुःखमार्थपुच चिरादहम्। भातरं वे।धयियामि कारियये लदीपितम्॥७॥॥ गला चोचे स्नातरं खं नितरां कुपितेव सा। दरं विवेकिन्हे भातभवता किमनुष्टितम् ॥७५॥ खकुट्मवियोगेन क्रियते तव भावुकः। यश्रूयग्रार्गारानामहसुत्काण्टितासि च ॥०६॥ त्रनुमन्यस्व मे नाथं खखानगमनं प्रति । तमन्वेयाम्यहमपि तस्यायत्ता यता उसवः ॥७०॥ स्यास्यवेवेष वाग्वद्धः प्रणनुं स्वाउरी वहम्। एकाकिन्यपि यास्यामि किं कार्यं तदनेन ते ॥७ ५॥ दित माग्रहमुतस्य जयसिंहा मुद्धमुद्धः। प्रयातमनुमेने च तसुद्रमाथुरां प्रति ॥७८॥

⁷¹ c A दुःखे, d C विभागं। 74 d C तदीधितं। 77 MSS. यवेप-

नगर्या निर्यया तस्यास्ततस्य स विशक्सृतः। तमन्वगादन्त्रिकापि यामिनीव निशाकरम्॥८०॥ त्रिनिकाभः त्तदा गुर्वी नेदीय:प्रसवापि च। दित मार्गे ऽपि मास्रत सुतं लचणधारिणम्॥८१॥ खविरै। पितरी नामकृतिं सुनाः करिक्यतः । इति तौ दम्पती नैव चक्रतः खमनीषया ॥८२॥ तयोर्न्वङ् परिजनम्तं बालं लालयन्दा । त्रनिकापुच दत्येवे। सापनेन जगौ पश्च ॥ ८ ३॥ उत्तरामनिकानाथो जगाम मयुरामथ। तौ ववन्दे च पितरौ ताभ्यां मूर्धन्यचुम्ब च ॥८४॥ देशान्तरे।पार्जनेयं ममे।पादीयतामिति । ब्रुवाणः सा ८भंकं पित्रोर्रायामास इष्ट्योः ॥८५॥ दयं वधूर्वः पुचो ऽयं ममैतत्कुचिसभवः । दत्याचखी च मनन्धं भित्तवन्ध्रया गिरा ॥८६॥ पितरौ चक्रतुस्तस्य प्रिग्रोः सन्धीरणाभिधाम्। श्रनिकापुत्र इति तु लोकनामा स पप्रथे॥८०॥ **लाल्यमानः कुटुम्बेन वर्धमाना ऽन्तिकासुतः।** चतुर्वर्गार्जनसुखं प्रपेदे मध्यमं वयः ॥८८॥ भोगानपास्य त्रणवद्यावने ऽपि स धीधनः। जयसिं हा चार्थपार्श्वे परित्रच्यासुपाद्दे ॥ ८॥

⁸³ c D तथारव्यक्। 85 a A ॰पार्थनेथं। 87 b D संधारणासिका, c A कोलो। 88 a C पाल्यसानः, c A चतुर्वेगाजन॰।

\$ 45

म खङ्गधाराती त्र्णेन व्रतेन व्रतिनां वरः। श्राताना दार्यामाम दारुणान्कर्मकण्टकान् ॥८ ।॥ तपामिनातिदीप्रेण दग्धा कर्ममहामलम्। त्रियामेचांग्रकमिव स त्रात्मानमगोधयत् ॥ ८९॥ स क्रमेण परिणतचरित्रज्ञानदर्भनः। त्राचार्यवर्यध्र्या अस्तत्वगक्काभोजभास्तरः ॥८१॥ म मुनिः मपरीवारे। बद्धते विहरत्ययौ । नगरं पृष्यभद्राखं गङ्गातटविभ्रषणम् ॥८ ३॥ तत्राभःद्भपतिः पुष्पनेतुस्तस्य तु वस्रभा । मीननेतारिव रतिः पुष्पवत्यभिधानतः ॥८४॥ पुष्पवत्या त्रभूतां च पुनः पुनी च युगाजी। पुष्पचूलः पुष्पचूला चेति नाम तयोरसत् ॥८ ५॥ महैव वर्धमानौ तौ रममाणा महैव च। परसारं ग्रीतिमन्तावुभाविप बस्दवतुः ॥ ८ ६॥ दथीं च राजा यदोती दारकी खेइली मिथः। वियुच्चेते तदा नूनं मनागिप न जीवतः ॥८ ७॥ वियोगमनयोश्चाहमपि चेाढुमनीश्वरः। मिथखदनयोरेव युक्तं वीवाहमङ्गलम् ॥८ ८॥ मित्राणि मन्त्रिणः पौरानथ पप्रच्छ स्रपतिः। श्रनःपुरे यदुत्पन्नं रत्नं तस्य क ईश्वरः ॥८८॥

⁹⁵ d C त्याविधात्। 98 d D corrects वैवाइ।

ते प्रोचुर्देशमध्ये ऽपि रत्नमुत्पद्यते हि यत्। तस्वेश्वरो नरपतिः का कथान्तःपुरे पुनः ॥१००॥ यददुत्पद्यते रवं खदेशे तदिलापतिः। यथेच्छं विनियुच्जीत के। हि तस्यासु बाधकः ॥१०१॥ तेषां भावानभिज्ञानामालम्य वचनं नृपः। सम्बन्धं घटयामास निजदारकयोस्त्रयोः॥१०२॥ तस्य राज्ञी पुष्पवती श्राविकाभ्यत्त्रया नृप:। श्रवार्थत तथा कुर्वन तु तामयजीगणत्॥१०३॥ ततञ्च पुष्पचूलञ्च पुष्पचूला च दग्पती। ग्टिहिधमें सिषेवाते नितान्तमनुरागिणौ ॥१०४॥ क्रमेण पुष्पनेतौ तु कथा शेषलमी युषि। पृष्यचूला उभवद्राजा राजमाना उमलीगुँ ॥१०५॥ तदक्तयं वार्यन्ती तदा पत्यापमानिता। राज्ञी पुष्पवती जातनिर्वेदा व्रतमाददे ॥१०६॥ सा विपद्य सुरे। जज्ञे प्रवच्यायाः प्रभावतः । प्रवच्या चेन साचाय तत्व्यभायं न संग्रयः ॥१००॥ स देवा अवधिनाद्राचीत्तामक्रत्यनियाजिताम्। निजां दुहितरं खेहादिति चाचिनायत्तराम् ॥१०८॥ मम प्राग्जनानि प्राणप्रियेयं दुह्ति।भवत् । तत्त्रधा करवे घोरे नरके न पतेद्यथा ॥१०८॥

¹⁰³ d D जीजगत्। 104 c A D स्टिंड, d D निसाना।

दित तस्याः स्वप्नमध्ये नरकावासदारूणान् । छेदभेदादिदुःखार्त्तारटकारिककाकुलान् ॥११०॥ पातकेनेव संरुद्धानन्धकारापदेशतः । दुर्दश्रीन्दर्शयामास नरकान्स सुरे। ऽखिलान्॥११९॥ ॥ युग्मं॥

वर्तिनेव खेनसुता स्टगीव दवनिर्गता । सतीव परपुरुषकरस्पर्भपलाचिता ॥११२॥ सुमाध्वीवायाततपातीचारविधुरीकता । सा दृष्टनरका भीत्या प्रबुद्धापि खकम्पत॥११३॥ युग्मं॥ बिभ्यती सा तु नरकं गतेव नरकेचणात्। श्रिखिलं कथयामास तं खन्नं पत्युरयतः ॥११४॥ चेमेच्हः पुष्पचूलायाः पुष्पचूलनृपा उपि हि। निपुणं कार्यामास भान्तिकं भान्तिकाविदैः॥९९५॥ म तु पुष्पवतीजीवदेवसाद्धितकाम्यया । तादृशानेव नरकान्राची राचावदर्भयत्॥१९६॥ श्रथ पाषण्डिनः सर्वानाजुहाव महीपतिः। परिपप्रच्छ च बूध्वं कीटुगा नरका इति ॥११०॥ गर्भवाचा गुप्तिवाचा दारिद्धं परतन्त्रता । एते हि नरकाः माचादित्याखांचे ऽच्यमेधमः ॥११८॥ सा दुर्गन्धमिवाघाय कुर्वती सुखमोटनम्। निजखप्नविषंवादिवचनांसान्व्यसर्जयत् ॥११८॥

¹¹⁰ c D दुःखाकान्। 117 c A जून C D जूच cf. V, 40.

त्राह्रय चानिकापुत्रं राजाप्टक्कत्तदेव हि। नरकान्म तथैवाखाहृष्टाः खन्ने यथा तथा ॥१२०॥ राज्यस्वाच भगवन्तिं भवद्भिरपीदृशः। मयेव वौचितः खप्नो वित्येत्यं कथमन्यथा ॥१२१॥ स्रिरः प्रोवाच हे भद्रे विनापि खप्तदर्शनम्। मंसारे नास्ति तद्यद्धि न ज्ञायेत जिनागमात्॥१२२॥ पुष्पचूलापि पप्रच्छ भगवन्त्रेन कर्मणा। ईदृशान्नरकान्घोरानाभुवन्ति ग्ररीरिणः॥१२३॥ त्राखाति सान्निकापुची महारमापरिग्रहै:। गुरुप्रत्यनीकतया पञ्चेन्द्रियवधादपि॥१२४॥ पिश्रिताहारतञ्चापि पापं कला ग्ररीरिणः। गच्छिना नरकेखेषु दुःखान्यनुभवन्ति च ॥१२५॥ तत्र जननीजीवदेवस्तसास्तदादि तु। खप्ने नरकवत्स्वर्गान्याच्यमौख्यानदर्भयत् ॥१२६॥ प्रबुद्धा कथयामास सा पत्ये खर्गदर्भनम्। चे। उथ पाषिण्डिना ऽष्टक्टर् ब्रूथ किं खर्गलवणम् ॥१ २ ०॥ तेब्बेने प्रोचिरे खर्मखरूपं प्रियमङ्गमः। श्रन्ये लाजः सा स स्वर्गे। यदाद्धि सुखकारणम्॥१ २ ८॥ एवं खर्गखरूपं च तदुत्तं पुष्पचूलिका। नामन्यत खप्तदृष्टखःखद्भा हि माभवत्॥१२८॥

राज्ञा पृष्टो ऽन्निकासनुः स्थितिमाखिद्वौकसाम्। मनिञ्चन्तितकार्थाणि सिद्धान्येव भवन्ति च ॥१३०॥ सक्तव्यवत्ताञ्चारामा वापयः खर्णपङ्गजाः । देथिश्वित्तानुवर्तिन्यो रूपवत्यः कलाविदः॥१ ३१॥ यथादिष्टविधातारस्त्रिद्शाश्चाभियोगिकाः। दक्कया दिव्यमङ्गीतनाटकाभिनयोत्सवाः ॥९३२॥ शाश्वतेषु विमानेषु रम्यरत्वयद्वाणि च। सर्वेष्रितिस्तो नित्यं परिवारे च नाकिनः॥१ ३३॥

॥ चतुर्भिः कलापकं॥

त्रानुत्तरविमानं यद्यद्यन्तरपुराविध। सुखं किमपि देवानां तत्कियत्कथ्यते गिरा ॥१ ३४॥ तच्छुला पुष्पचूलोचे यूथं वितय यदीहृशम्। खर्गा युमाभिरपि किं खप्ते दृहि भिरे ऽखिलाः ॥१३५॥ सुनिर्जगाद कल्याणि निजागमसुधापिवाः। खः सुखानि वयं विद्यो विद्यो ज्ञेचान्तराष्ट्रिप॥१३६॥ प्रमाणं वचनं जैनमिति निश्चित्य राज्यथ । च्छिषं पप्रच्छ भगवन्खर्गाप्तिः केन कर्मणा ॥१ ३०॥ स्रिर्द्धचे ऽर्हति देवे गुरौ साधौ च निश्चयः। यस संसारिणसास सर्गाप्तिन दवीयसी ॥१ ३ ८॥ पुनसारित्रधर्मे च सुनिना कथिते स्ति। मा राज्ञी लघुकर्मलाङ्गवोदिग्नैवमभ्यधात्॥९३८॥

134 b D सराविधः।

भगवन्पतिमाष्ट्रच्या पादमूले तवैव हि। उपादास्वे परिव्रच्यां मानुष्यकतरोः फलम् ॥१४०॥ दत्युका तम्हिषं नला पुष्यचूला विस्वय च। त्रापप्रच्छे महीनाथं महीनाथो उप्यदो उत्रदत्॥१४१॥ तदा लामनुमन्धे उद्दं त्रतार्थं वरवर्णिनि । ममैवौकिम चेडिचामादत्मे व्रतिनी सती ॥१ ४२॥ तथिति प्रतिपेदाना दानं कल्पलतेव सा। श्रर्धिभ्यो ददती राज्ञा कतनिष्कुमणोत्सवा ॥१ ४ ३॥ स्तीचूनामणितां प्राप्ता पुष्पचूना सहाप्रया। श्रन्तिकापुचपादान्ते गला दीचासुपाददे ॥१४४॥ युगां॥ ग्रंदियाध्वपथिकी सा शिचामाददे ऽखिनाम्। सामाचारीप्रधानं हि तपः ग्रुद्धात्मनामपि ॥१ ४ ५॥ ज्ञाला भविष्यदुर्भिचमित्रकास्नुनान्यदा। गच्छो देशानारे प्रैषि स देशो यच जीयते ॥१४६॥ दादणान्दकमणिवं भावीति श्रुतसम्पदा। ज्ञाला गुरूपदेशाच गच्हो ऽगच्हदयान्यतः ॥१४७॥ जङ्गावलपरिचौणास्तचवास्युस्त रहरयः। विनापि हि परीवारमूरीकृतपरीषहाः ॥१४ ८॥ त्रानीयानाःपुराङ्गतपानादि प्रतिवासरम्। गुरवे पृष्पचूलादात्पिचे पुचीव भित्तभाक् ॥९ ४ ८॥ त्रनन्यसनसत्तस्या गुरूणां पर्युपासनात् ।

भावयन्याञ्च संसारासारतामेव सर्वदा ॥१ ५०॥ श्रन्येद्युः पुष्पचूलाया अपूर्वकर्णक्रमात्। केवलज्ञानसुत्पेदे निदानं सुक्तिसम्पदः ॥१५१॥ युग्धं॥ पृष्पचूना तु सञ्चातनेवनापि विशेषतः। वैयाटत्यं गुरोस्तर्के प्रोक्तो हार्थी उचमागसे ॥१ ५२॥ पुरा ह्यभ्रत्मयुद्धानः क्रत्यं यो यस्य तस्य सः। केवच्यपि च कुर्वीत स यावदेत्ति तं न हि॥९ ५ ३॥ पुष्पचूला तु विज्ञाय नेवलज्ञानसम्पदा । मर्वे समादयाञ्चक्रे स्ररिर्वेद्यदिचन्तयत् ॥९ ५ ४॥ स्रिरः पप्रच्छ तां साध्वीं वत्से वेत्सि कथं नन्। ममाभिप्रायमेवं यत्मणादयमि चिन्तितम् ॥९ ५ ५॥ **उताच पुष्पचूलापि प्रक्रातिं वेद्यि वः खल्।** यो यख नित्यमामनः प्रकृतिज्ञा हि तस्य सः ॥१५६॥ मार्चिका पिण्डमानिन्ये उन्यदा वर्षति वारिदे। स्रिक्चे अतज्ञामि द्यां किमिरमर्हति॥१५७॥ मानवीद्यव मार्गे असदप्कायो ऽचित्त एव हि। तेनैवायासिषमहं प्रायश्चित्तागमोऽत्र न ॥१५८॥ श्रचित्ताप्कायमध्वानं कथं वेत्सीति स्ररिणा। षदिते पृष्यचूलाखादुत्यन्नं मे ऽस्ति नेवलम् ॥१ ५८॥ मिया मे दुः कतं नेव खाशातित इति ज्वन्।

¹⁵⁰ e D संबार। 155 c D adds दि after ॰ में छं। 157 b D बारिश। 158 d D नः। 159 a C असिमाल्या॰, A अधिमाया॰।

दत्यचिन्तयदाचार्यः सेत्यामि किमइं न वा॥१६०॥ नेवर्णूचे मा कषीद्वमधतिं सुनिपुङ्गवाः। गङ्गासुत्तरतां वो ऽपि भविष्यत्येव केवलम्॥१६९॥ ततो गङ्गासुत्तरीतुं लोकेन सह सहरय:। तदैवारुरु जिनावं को हि खार्थमुपे चते॥१६२॥ निषसाद स त्राचाची यत्र यत्रापि नौतटे। तच तच तटे सद्यः सा नौर्माङ्गं प्रचक्रमे ॥१ ६ ३॥ नौमध्यदेशासीने च तस्मिनाचार्थपृङ्गवे। समन्तानाङ्ग्रमारेभे सा नौरय दवास्मसि ॥१६॥ ततो नौस्थितलोकेन स्वरि: सो उचेपि वारिणि। ग्रुखे न्यधात्प्रवचनप्रत्यनीकामरी च तम् ॥१६५॥ प्रस्तापोतो ऽपि गङ्गानाः स्रिरिवमचिन्तयत्। श्रहो वपुर्भमानेकप्राष्णुपद्रवकारणम् ॥१६६॥ श्रप्कायादिदयासारं स स्रिर्भावयास्त्रम्। चपकश्रेणिमारूढो उन्तक्तकेवखजायत ॥१६७॥ तुरीयग्रुक्कथानस्यः सद्यो निर्वाणमाप सः। निर्वाणमहिमानं च तस्यामनाः सुरा व्यधुः ॥९ ५ ८॥ निर्वाणमहिमा तच देवैनिर्मित दत्यभ्रत्। प्रयाग इति तत्तीर्थं प्रयितं चिजगत्यपि ॥१ ६८॥ करोटिरन्निकास्नुनोर्धादोभिर्मकरादिभिः। चोत्र्यमाना नदीतीरमानीयत जलोर्मिभः ॥१७०॥

दतसतो लुलनी च ग्रुतिनेव नदीतरे।
प्रदेशे गुप्तविषमे तस्यो कापि विलग्य मा ॥१०१॥
करोटिकपरस्थान्तसस्यान्यसिंश्व वासरे।
न्यपतत्पाटलावीजं दैवयोगेन केनचिन् ॥१०१॥
करोटिकपरं भिन्दंखदीयाद्चिणाद्धनोः।
चद्गतः पाटलितक्विंशालो ऽयमस्रक्तमात्॥१०३॥
पाटलाद्रः पविचो ऽयं महासुनिकरोटिसः।
एकावतारोऽस्य मूलजीवश्विति विशेषतः॥१०४॥

तदच पाटिकतरीः प्रभावमवलम्य च।

हृष्ट्वा चाषिनिमित्तं च नगरं चित्रवेग्धताम् ॥१७५॥

एको नैमित्तिकयोचे सर्वनैमित्तिकाज्ञया।

दातव्यमाणिवाण्यव्दं स्टचं पुरिनवेशने ॥१७६॥

प्रमाणं यूयमित्युक्ता तान्तिमित्तिवदो नृपः।

श्रिध नगरिनवेशं स्टचपातार्थमादिश्रम् ॥१७७॥

पाटिकों पूर्वतः क्रला पश्चिमां तत उत्तराम्।

ततो ऽपि च पुनः पूर्वां ततयापि हि दिचिणाम् ॥१७८॥

श्रिवाणव्दाविधं गला ते ऽथ स्टचमपातयन्।

चतुरसः सिन्नवेशः पुरस्वैवमश्चत्तदा ॥१७८॥ युग्मं॥

तचाङ्किते श्रुप्रदेशे नृपः पुरमकारयत्।

तद्रश्वत्याटिकीनान्ना पाटिकीपुचनामकम्॥१८०॥

¹⁷¹ a C प्रोदमाना c A खुडंती। 177 c A C अथ, d D पाचा। 179 c D च निवेशः।

पुरख तस्य मध्ये तु जिनायतनसुत्तमम्। नृपतिः कारयामास शायतायतनोपमम्॥१८१॥ गजासमालावङलं नुपप्रासादसन्दरम्। विशालशालसुद्दासगोपुरं सौधवन्धुरस् ॥९ ८ २॥ पण्डमालासलमालापोषधागार्भः वितम्। भ्रभुजा तदलञ्चको ग्रामे ऽङ्गुतसवपूर्वकम् ॥९ ८ २॥ युग्मं॥ राजा तचाकरोद्राज्यसुदाय्युदयभाक् श्रिया । स्वं विक्रममिवाखण्डं तन्वानो धर्ममाईतम् ॥१८४॥ त्रईन्देवो गुरः माधुर्धर्भञ्चाईत दत्यसत्। देवतलं गुरुतलं धर्मतलं च तद्भृदि ॥१ ८ ॥॥ चतुष्ययों चतुर्थादितपसा खं विश्रोधयन्। पौषधं पौषधागारे स जगाह महामनाः॥१८६॥ स धर्माबाधया चात्रमपि तेजः प्रभावयन्। श्रात्मनः सेवकां सुके तुर्थे।पायेन स्वपतीन् ॥१८०॥ राजाने। ऽत्यन्तमाकान्तास्ते तु सर्वे ऽप्यचिन्तयन्। यावज्जीवत्यदायोष तावद्राज्यसुखं न नः ॥१ ८८॥

दृतस्य राज्ञ एकस्वागिस किसंस्थिदागते । श्राच्चेद्यदायिना राज्यं प्राज्यविक्रमविज्ञणा ॥१८८॥ श्राच्चित्रराज्या राजा स नम्यन्नेव व्यपद्यत । तसूनुरेकस्य परिसमनुज्ययिनीं यथौ ॥१८०॥

¹⁸³ c A पुष्ण•। 186 b D तपसार्ख, c C वेवक्यागारे।

राज्यश्रष्टकुमारस्तु सा ऽवन्तीश्रमसेवत । श्रसद्सहना नित्यमवन्तीयो ऽप्युदायिनः ॥९८१॥ म सेवका राजपुत्रस्तं राजानं व्यजिज्ञपत्। जदायिनमहं देव साधयामि लदाज्ञया ॥१८२॥ लया तु मे दितीयेन भाव्यमव्यभिचारिणा। के। हि प्राणांस्तृणीकत्य साइसं कुरते सुधा ॥१८३॥ तथिति प्रतिपेदाने ऽवन्तिनाथे स राजसः। जगाम पाटलीपुनं सेवका उभ्रदुदायिनः ॥१८४॥ जदायिनुपतेर्नित्यं किद्रमालीकयन्नपि। व्यन्तरा मान्त्रिकस्थेव दुरात्मा नाससाद सः ॥९८५॥ उदायिनसु परमाईतस्वीकिं सर्वेदा । त्रम्बलद्गमनाञ्जैनसुनीनेव ददर्भ सः ॥१८६॥ उदायिना राजकुले प्रवेशायी ततस सः। उपाददे परिव्रच्यां स्वरेरेकस्य मनिधी ॥१८७॥ मायवायनतीचारं स व्रतं पालयनुनीन्। तथा ह्याराधयत्ते हि यथा तन्त्रयतां ययुः ॥१८८॥ दमप्रधानं श्रामर्खं न तस्वालचि केनचित्। सप्युक्तस्य दक्षस्य ब्रह्मायन्तं न गक्कति ॥१८८॥ जदायी लाददे उष्टम्यां चतुर्दम्यां च पौष्धम्। त्रवात्सुः स्वरयो धर्मकथार्थं च तदन्तिके ॥२००॥

श्रन्यदा पौषधदिने विकाले ते तु स्ररवः। प्रति राजकुलं चेलुमायावी येः स दीचितः ॥१ • १॥ ग्टह्यतासुपकरणं यामा राजकुले वयम्। भोः चुक्तकेत्यभिद्धः ससंर्थं च स्ररयः॥२०२॥ स एव मायाश्रमणः कुर्वाणी भितनाटितम्। **ड**पादायोपकरणान्यग्रे ऽभ्रञ्चललिप्या ॥२०३॥ चिरमङ्गोपितां कङ्गमयीमादाय कर्चिकाम्। प्रच्छनां धारयामास स जिघांसुस्दायिनम् ॥२०४॥ चिरप्रवितिस्थास्य ग्रमः परिणतो भवेत्। इति तेनैव सहितः छरी राजकुलं ययौ ॥२०५॥ धर्ममाखाय सुषुपुः स्रयः पार्थिवे। ऽपि हि। खांधांचिवित्रः सुखाप प्रतिलिख महीतलम्॥१०६॥ दुरातमा जाग्रदेवास्थात्म मायात्रमणः पुनः। निद्रापि नैति भीतेव रौद्रध्यानवतां नृणाम् ॥२०७॥ म मायात्रमणो राज्ञः सुप्तस्य गलकन्द्ले। तां कर्त्विकां लोहमयीं यमजिङ्घोपमां न्यधात्॥२०८॥ काछो राज्यसयाकर्ति कदलीकाण्डकोमलः। निर्वेची च ततो रतं घटकाछ।दिवोदकम् ॥२०९॥ कायचिन्तामिषेणांच स पापिष्ठस्तदैव हि। निर्जगाम यतिरिति यामिकैर्यजल्यितः २१०॥

²⁰³ a A B C अवणः। 204 b MSS किनेकां, also in 208, 216. 206 A B C अवणः। 203 c गडकंबती।

राज्ञक्षेनास्त्रा सिताः प्रवृद्धाः स्रयो ऽपि हि। मूर्धानं दहृग्यः कत्तं निनीलकमलीपमम् ॥२१९॥ स्रित्सं व्रतिनं तत्रापग्यन्निद्मचिनायत्। नूनं तसीव कर्मेतडुतिनो यो न दृश्यते ॥२९२॥ किमक्रत्यमकाषीं रे धर्माधारा महीपतिः। यद्यनायाथ मालिन्यं कृतं प्रवचनस्य च ॥११३॥ मयेट्टग्दीचिते। दृष्टो ऽचानीतस महात्मना । तनात्वतं प्रवचनमालिन्यमिदमागतम् ॥२९४॥ तद्हं दर्भनस्नानि रचाम्यात्मव्ययाद्हम्। राजा गुरुस केनापि इतावित्यस्त खेाकगी:॥२९५॥ तत्रश्च भवचरमप्रत्याखानं विधाय सः। नां कङ्कार्चिकां काछे दला स्वरिर्थपद्यत ॥२९६॥ प्रातरन्तःपुरग्रयापालिकास्तव चागताः। पूचमुर्वच त्राघ्नत्यो निरीच्य तदमङ्गलम् ॥२१७॥ तत्कालं मिलिता राजलाकः सर्वै। ऽप्यचिन्तयत्। राजा गुरुञ्च निहती सुस्रकेन न संग्रय: २९८॥ इन्तान्यो यदि तातुनः प्रथमं वाहरेत्खनु । म महासाइमं कलात एवागाददर्शनम् ॥२१९॥ बैरी वा वैरिपुचो वा वैरिणा प्रहिता उथवा। के। ऽपि मायात्रतीस्य विश्वस्तमवधीन्वपम्॥२२०॥

²¹³ c D यदिन्यासाय। 217 चार्झत्या C D चान्नाता B चान्नता। 219

राज्ञश्च पित्वतसूरिः सरे राजापि पुचवत् । नूनं स स्टरिणा धर्ते निषेड्सं वा प्रचक्रमे ॥ १ २ १॥ तपःचामतनुः स्वरिरपि तेन दुरात्मना। तथा कुर्वन्भुव्यपाति न्यपाति च नरेन्द्रवत् ॥२ १२॥ युगा॥ विनयच्छदाना स्रिरिरिंग तेन ह्यविञ्च सः। ततसासी ददौ दीचां धूर्तै: का न हि वच्चाते ॥२२३॥ नष्टं निषायां तं प्रातः प्रापुर्नृपभटा न हि । क्रमेणापि हि यस्यकस्यकः क्रमग्रतेन सः॥१२४॥ ततः प्ररीरसंस्कारं राज्ञः स्टरेश्च चिकरे। प्रधानपुरुषास्तारं विलयन्त उदस्रवः ॥२२५॥ उदायिमारकः पापः सो ऽगादुक्जयिनीं पुरीम्। त्राख्यचाच्चियनीभर्तुर्यथादायिवधः कतः ॥२ २ ६॥ श्रवन्तीभो अवदत्याप यः कालेनेयतापि हि। परित्रच्यां ग्रहीलापि स्थिलापि सुनिसन्निधौ॥२२०॥ त्रहर्निशं च धर्मी।पदेशाञ्त्रुलापि दुष्टधी:। त्रकाषीं रीदृशं कर्म स लं में स्थाः क्यं हितः॥२२८॥युगाः॥ श्रद्रष्ट्यसुखा ऽसि लं पापापसर सलरम्। इति निर्भर्त्ध तं राजा नगरानिरवासयत्॥२ १८॥ तत्त्रसत्येव मेदिन्यामभयानां प्रिरोमणि:। श्रभिधानेन स खात उदायिनृपमार्कः ॥२३०॥

दतस तचैव पुरे दिवाकीर्तरस्रत्मतः। एकस्य गणिकाकुचिजना नन्दो ऽभिधानतः ॥२ ३ ९॥ म नापितकुमारस्तु प्रभातसमये तदा । खैरकीः पाटलीपुत्रं ददर्भ परिवेष्टितम् ॥२३२॥ जपाधायाय तं खप्नं नन्द त्राख्यत्रवोधमान्। जपाधायो ऽपि तदेदी तं च निन्धे खवेग्सनि ॥२३३॥ म प्रीतिभागसञ्जते नन्दमाभरणादिभिः। निजां दुहितरं तेन परिणाययति सा च ॥२ ३ ४॥ नवं जामातरं नन्दं याष्ययाने ऽधिरोष्य तम्। परे परिश्वमयितुसुपाध्यायः प्रचक्रसे ॥२३५॥ खदायपुत्रगोत्री हि परलोकमगादिति। तचानारे पञ्चदियान्यभिषिकानि मन्त्रिभिः ॥२३६॥ पद्टहती प्रधानायुम्बलं कुमो ऽथ चामरी। पञ्चाप्यमूनि दिवानि भ्रेमू राजकुले उखिले ॥२३०॥ ततस्र तानि दियानि वही राजकुलाद्ययुः। स नन्दो याष्यानस्थो नवोढो दृदृशे च तै: ॥२३८॥ पद्टक्सी भारदाब्दभन्दसादरगर्जित:। मद्यो नन्दं पूर्णकुमोनाभ्यषिञ्जत्तमुत्करः ॥२ २८॥ तसुत्पादः निजस्कन्धे सिन्धुरः से। ऽधरीपयत्। इयो उहेवत इर्षाच प्रस्तवित्व मङ्गलम् ॥२४०॥

²³⁷ с A C पश्चान्य। 239 d C ॰ विंचहुदुत्वरः, D विंचहुदुष्करः। 240 с A C देविन।

व्याकासीदातपत्रं च पुण्डरीकमिवेषित ।
स्कायमानी चालुटतां नृत्यन्ताविव चामरी ॥२४९॥
ततः प्रधानपुरूषैः पौरैर्जनपदेन च ।
चक्रे नन्दस्य सानन्दमभिवेकमहात्सवः ॥२४२॥
त्रमन्तरं वर्धमानस्वामिनिर्वाणवासरात्।
गतायां षष्टिवत्सर्थामेष नन्दो उभवन्तृपः ॥२४३॥

तत्रञ्च केचित्सामन्ता मदेनान्ध्रमाविषावः।
नन्दस्य न नितं चकुर्सौ नापितस्रिति ॥२४४॥
नन्दो ऽपि तेषां सङ्गावपरीचार्धमलच्छ्यधीः।
श्रास्थान्या निर्धयौ दारि भ्रालाया दव वारणः॥२४५॥
माता धानौ बालसदा यात्र्येव भ्रिग्रुना सद।
नन्देन तु समं कें। ऽपि नागात्तस्रुस्ययेव ते ॥२४६॥
श्रागत्य पुनरास्थान्यां सिंहामने निषद्य च।
नन्दो जगाद स्वार्चान्तिहन्यन्ताममी दति॥२४०॥
श्रारचा श्रपि ते चनुःभ्रेन्चणं चिकरे मिथः।
स्मतं च नाटयामासुर्भृतात्तप्रेन्चणादिव ॥२४८॥
श्रारचानपि विज्ञाय नन्दस्तसामवायिकान्।
द्राग्ददर्भ सदोदारदाःस्था लेप्यमयाविष ॥२४८॥
नन्दपुष्णाक्रष्टदेशा तो कथाचिद्धिष्ठितौ।
प्रतीहारो लेप्यमयावाक्ष्यसी द्धावतः॥२५०॥

^{। 244} b C धंतविश्वयः A ०भविष्यत । 246 a D C वास्त्रद्धाः d C D विद्यानापि दि । 249 c C सभादार•, D स दी ।

ते दुर्विनीताः सामनास्ताभ्यां के ऽपि निजन्निरे ।

के उप्यनाम्बन्त नन्दो उभ्रदखण्डाञ्चस्तः परम् ॥२ ५९॥
 नन्दो राजा राजमानो महर्द्धाः
 भ्रस्चामा स्विताञ्चो बभ्रव ।
 प्रायः पुष्यं विक्रमञ्च प्रमाणं
 स्तीवं जन्म स्नाधनीयेऽपि वंशे ॥२ ५२॥

दत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविर्चिते परिश्रिष्टपर्वणि स्वविरावलीच-रिते मद्दाकाये यशोभद्रदेवीभावभद्रवाक्तश्रिय्यचतुष्टयय्नानाश्रन्नि-कापुचकयापाटलीपुचप्रवेशखदायिमार्ककयानन्द्राच्यलाभकीर्तने। नाम षष्टः सर्गः॥

CANTO VII.

इतस तरीव प्रे सनाधे नन्दससुजा। ब्राह्मणः किपला नामाध्युवासैका विदर्भवि ॥१॥ एकदा तहु हो देशे परिवारसमन्वितः। त्राचार्यः कश्चिद्यागात्मं मार्कित्वेश्वरी ॥२॥ तदाखिखनभःक्रान्तिखेदादिव दिवाकरः। जगाम पश्चिमाभोधिलहरीजलहस्तिताम्॥३॥ प्रत्ययदाडिमीपुष्पवर्णवैभवहारिभिः। पश्चिमालचि सन्धासैः कौसुसांग्रक्भागिव ॥४॥ ग्टहाइदीपमालाभिभासुराभिः पदे पदे। व्योवः सर्धानुबन्धेन सनचचेव सरस्तत्॥५॥ श्रालोकजनकं विव्यक्तगाः के।लाइलच्छ्लात्। द्रच्यमे क नु भ्रया ऽपीत्यर्थमाणमिवोचिरे ॥६॥ मन्ये उसं गच्छतार्केण वहाँ न्यामीकता रचः। तिसान्काले कथमभ्रदन्यथा चा उतिभासुरः॥०॥ नीरन्ध्रेणान्धकारेणाञ्चनसब्रह्मचारिणा । तदाभुद्रोदमीरन्धं पाताखविवरोपमम्॥ ॥ ॥ नगरे दुर्बभो राचौ प्रवेश इति स्वर्यः। खैः पारैः पुपुत्रसस्य बाह्मणस्य ग्रहाङ्गणम् ॥८॥

ब्राह्मणं तमनुज्ञाष्याचार्यास्त तां विभावरीम्।
तद्मिहोत्रणालायामवासुर्विश्ववस्त्राः॥१०॥
जाननि किञ्चिद्येते न वेति प्रत्यनीकधीः।
जगामाचार्यवर्यस्य समीपे किपलो निश्च॥११॥
हद्यानःसमुसासिश्रुतास्थिलहरीनिभैः।
वचोभिर्विद्ये स्वरिस्तस्याये धर्मदेणनाम्॥१२॥
तस्यामेव हि तामस्यां धर्मदेणनया तथा।
श्रावकः किपलो जज्ञे ऽथाचार्या ययुरन्यतः॥१३॥

त्रस्यदा केचिदाचार्थाः प्रारुद्वाले तदोकि ।
तस्युक्तेनाईतीभृतेनानुज्ञाता दिजनाना ॥९४॥
त्रस्येद्यः सनुरुत्येदे किपलस्य दिजनानः ।
स पुनर्जातमान्नो ऽपि रेवतीभिरग्रह्यत ॥१५॥
सुनिभः कल्पमानानां भाजनानामध्य सः ।
बाले दिजनान तेन दभ्रे श्रद्धानग्रालिना ॥१६॥
तेषां महाप्रभावानामृषीणां पाचवारिणा ।
श्रभिषिकं ग्रिग्डं कूरयन्तर्था सुसुपूर्ततम्॥१७॥
सुनिभाजनकल्पाभोभिषिकस्यारुजः ग्रिग्रोः।
सक्ते कल्पक दत्यास्यां किपलः श्रावकस्तदा ॥१८॥
तदादि यन्तरीदोषस्तद्वृष्टे न कदायभृत् ।
तत्य पुनसन्तानसम्हद्वः किपले। ऽभवत् ॥१८॥

¹⁵ bD बनः for तथा। 15 D साचेंबा। 16 d D सदान। 19 bC सद्ग्राथमूत्।

कल्पकः क्रमयोगेन विपन्नपित्वकः पुरे ।
समस्वविद्यास्थानञ्च एको उभ्रत्कीर्तिभाजनम्॥२०॥
सगर्भत्रावकत्वेन सदा सन्तोषधारकः ।
न परिग्रहभ्रयस्व मनोरथमि व्यधात्॥२१॥
कुलीना त्रिप लावण्यवती रूपवतीरिप ।
दीयमाना त्रिप प्रार्थ नोपयेमे स कन्यकाः ॥२२॥
पुरे परिभ्रमित्वत्यं कल्पको वटुभिर्चतः ।
पौराणां पूजनीयो उभ्रदिद्वान्सर्वत्र पूज्यते॥२३॥

दृतस काणिलेखस्य गमनागमनाध्वनि।
पर्यवासीद्विजनीकसस्य चैकाभवत् सुता ॥२४॥
तामत्यन्तं रूपवतीमप्युपायंस्त को ऽपि न।
जलोदरेण तस्या हि रूपलन्तीरद्रस्यत ॥२५॥
पयोस्तदृतिप्रायं तस्यास्तुन्दमजायत।
कन्यापि सासदुर्वीवान्तमा चङ्गमणे ऽपि हि ॥२६॥
सा कन्यकापि वन्नीव समये पुष्पवत्यस्त्।
विषना तन्तु तन्माता कथयामास तत्यतुः ॥२०॥
ब्राह्मणो ब्राह्मणोमूचे प्रिये दोषो ऽयमावयोः।
नोदाहितेयं यत्कन्या कन्यापेषा ह्यस्दवीः॥२८॥
श्रस्याः पत्युरस्तत्वात्युष्ये मोधलमागते।
जपस्थितं स्रूणहत्यापापं तदिदमावयोः॥१८॥

²¹ b C धारयः। 29 a D भूतला; c MSS ब्रह्महत्या।

किं कुर्मः को ऽपि वृणुते न जलोदिरिणौमिमाम्। तदाक्छले पतिताय देया कसीचिद्यसौ ॥३ ॰॥ वाक्छलोनापि न ग्राह्यः को ऽपि ना कल्पकं विना। सत्यसन्धः स एवैकस्तद्धें प्रयतास है ॥३१॥ तेनापि कूपिकाखानि खरहाग्रे दिजनाना। कल्पकागमवेलायां मा कन्याचेपि तच च ॥३२॥ त्रायान्तं कल्पकं दृष्ट्वा पूचकार च स दिजः। य त्राकर्षति मे पुत्रीं तस्रायेव ददाम्यहम् ॥३३॥ कल्पको ऽपि हि तत्कालं दयो सिखितमानमः। तामाचकार्षाश्रुविव वाचं तित्यतुरुत्तराम्॥३४॥ तित्पते।वाच मत्कन्यामिमासुदद्द कल्पक । क्रुपिकाकर्षकायोचैर्मयैषा कल्पिता यतः ॥३ ५॥ एतस्याः सम्प्रदानं च श्रुला संसादवानिस । त्रनिषिद्धं ह्यनुमतमिति न्यायो ऽपि वर्तते ॥३६॥ स्रष्टेव विद्यास्थानानां लमेव न्यायवित्तमः। मत्यमन्थो ऽसि भ्रातस्तं तत्कुरूच यदर्हति ॥३७॥ क्लिता बुद्धिमत्याचं किं करोमीति कल्पकः। नितम्बिनीनिरीही अप तामुद्दोढ्ममन्यत ॥३८॥ क्लाक्लापजलधिकुमाजनाय कल्पकः । त्रायुर्वेदोदितौषधोसाघीकत्योदुवाह ताम् ॥३८॥

कल्पकं पण्डितं बुद्धिमन्तं श्रुलाय नन्दराट्। श्राह्मय प्रार्थयाञ्चक्रे ममामात्यलमाश्रय ॥४०॥ नजन्य कल्पका राजन्यासाच्छादनमाचकम्। विद्वाय नान्यमधिकं वाञ्काम्यपि परिग्रहम् ॥४९॥ धार्मिकाणां सस्रकानां न हि निर्वहित कचित्। राजनमात्यवापारः पर्याप्तं तद्नेन से ॥४२॥ दत्युका राज श्राज्ञां तामवज्ञायेव कल्पकः। जगाम चक्रे च नृपस्ति इहान्वेषणोद्यमम्॥ ४ ३॥ न नन्दः प्राप तिक्कारं नित्यमन्वेषयन्त्रिष । महातानां निरीहाणां नद्धि प्रायेण दुर्वभम् ॥४४॥ श्रन्यदा कन्पकग्टहदारस्थानिवासिनम्। राजा रजकमात्मीयं पप्रच्हाह्रय धीनिधः ॥४ ५॥ ब्राह्मणः कन्पका नाम यस्तव प्रातिवेश्मिकः। वसनानि तदीयानि लं चालयिस किंन वा ॥४६॥ चालयामीति रजनेनां प्रीवाच तं नृपः। तदानीं तानि वस्ताणि धर्तव्यान्यर्पय सा मा ॥४०॥ प्रमाणमादेश इति विज्ञाय रजने। यथौ। दतस समयः कौमुद्युत्मवस्य समाययौ ॥४ ८॥ कल्पकं च ग्टिइणूचे वस्तरतान्यमूनि से। राजनिर्णेजकेनाच निर्णेजय मनारम ॥ ८८ १

ययातिशयचोचाणि मच्हायान्यंग्रकान्यहम्। धूपयिता परिदधे कौ सुदीपर्ववासरे ॥ ५०॥ कल्पका ऽचिन्तयचैवमासन्ने पर्ववासरे। श्रन्यस्य भाटिलोभेन रजना राजवर्चसी ॥ ५१॥ श्रुप्येदरवस्त्राणि नार्पयिखति मे पुनः। मसंज्ञेणं परिभवं तन्न केथे स्वपाणिना ॥५२॥ युगमं ॥ विवेक को चने नेवं प्रेच्य प्रेचावतां वरः। उपैचिष्ट वचः पत्याः स्त्रीसुखाः क्रतिना न हि॥५३॥ त्रत्यायइग्टहीतस्तु तस्या वासांसि कल्पकः। रजनसार्पयत्तस्य स्त्रीग्रहा बलवान्खल् ॥५४॥ . समागते पर्वदिने कल्पकस्योपतस्युषः । वामांसि नार्पयत्तस्य रजने। राजशासनात् ॥५५॥ श्रद्य याहि प्रातरेहीत्येवं प्रातार्यन्गुः । रजनः कल्पकं राजनियोगादभयो हि सः ॥ ५६॥ प्रयोजनेन तेनीव कल्पका रजकस्य तु। रहे ययावुत्तमर्णसाधमर्ण दवान्वहम् ॥५०॥ एवं जग्मतुरब्दे दे तस्य वस्ताणि मार्गतः। भवेदभिभवायेव चमा ह्यत्यन्तदर्भिता॥५८॥ ततो वर्षे हतीये तु प्रवृत्ते कल्पका अवदत्। श्ररे सुन्दर चौरस्लं मदस्ताष्ट्रसि जीर्णवान्॥५८॥

⁵² d D तज्ञो । 56 b A च वप्रतारयन्, D so pr. m., & C i marg.

रञ्चियला लद्सुजा खानि वक्ताण्यहं यदि । न हि ग्टहामि तन्नास्मि कल्पका रजकाधम ॥६०॥ कल्पका रजकागारं निशायां गन्तमन्यदा । एकाकी निर्ययो विद्यासाधनायेव साहसी ॥६ ६॥ चिष्डिकासगुवेतालाद्यभेषमतपिष्डितः । गुप्तां स दम्ने चुरिकामन्तकस्थेव देवताम्॥६२॥ फालाइत दव दीपी स्कुटीविकटाननः। कल्पका उनल्पकापा उच गला रजकमभ्यधात्॥६ ३॥ रे सेवक दवाभ्यागां दे वर्षे तव वेसानि। वस्त्रार्ख्यपयसीदानीमथवा नेति कथ्यताम् ॥ ६ ४॥ तं ब्रह्मराचमिमव चुधितं प्रेच्य धावकः। ज्ञितो यहिणीमूचे वागांखस समर्पय॥६ ५॥ रजकापि तथा चक्रे यतीकत्याथ कल्पकः। प्राक् छुरीं नर्तयामाम लाङ्गूलिमव नेसरी ॥६ ६॥ चटचटिति कुर्वाणं रजकस्थाय कस्पकः। उदरं दीर्णवान्कुर्या कुणिनेनेव स्तत्वम्॥६०॥ त्रस्जा निर्यता तुन्दान्त्रिर्श्चरादिव वारिणा। वासांसि रज्जयामास कल्पकः सत्यसङ्गरः ॥६ ८॥ त्राक्रन्दन्ती रजक्यूचे निर्हिस किमनागसम्। राजाज्ञयैष वस्त्राणि ग्टहे चिरमधार्यत्॥६८॥

तदाकर्ष्यं तु सम्भानाः कल्पकः समकल्पयत् । श्रहो राज्ञ: प्रपञ्चो ऽयं यदचो न कतं मया ॥७०॥ तदद्य रजकवधापराधानृपपूरुषैः। नीये न यावत्तावद्धि खयं यामि नृपान्तिकम् ॥७१॥ कल्पकश्चिनायिवैवसुपनन्दं खयं ययौ । नन्दो ऽपि सद्यः सानन्दस्तं चक्रे गौरवास्पदम्॥७२॥ माकाङ्कं कल्पकं ज्ञाला नन्दो ऽपीङ्गितवित्तमः। वभावे स्थामभार्थाद्त्सामात्यपदं मम ॥७३॥ खापराधप्रतीकारं चिकीषुरय कल्पकः। प्रतिपेदे नृपवचः स सुधीर्था हि कालविद् ॥०४॥ नन्दो ऽपि कतक्रत्यं स्वं मन्यमानः प्रमोदभाक्। कल्पकं वार्तयामास खमनोवर्हिणामुदम् ॥७५॥ प्रस्थानहृदयस्य नन्दो ऽपि स्वार्घमंत्रयान्। कल्पकं प्रच्छति स्रोष्टं विद्यागुरुमिवागतम्॥७६॥ नृपतिं प्रीणयामास कल्पको ऽपि ह्यनल्पधीः। वाकौसन्त्रतमन्देहनोष्टपेषणसुद्गरैः ॥७०॥ त्रन्यायं रजकश्रेणी तदा पूल्कर्तुमागता। ददर्भ कल्पकं राज्ञा प्रदत्तगुरुगौरवम् ॥७८॥ तथास्यं कल्पकं दृष्ट्वा निदृत्य रजका ययः। राजमान्यलमेवैकमनर्थसः प्रतिक्रिया॥७८॥ तदैवाग्रेतनामात्यमपमार्थं महीपतिः। कल्पकायार्पयसुद्राकरेखादि यथोचितम्॥ ८०॥

ससुद्रवसनेश्रोभ्य श्राससुद्रमपि श्रियः।
जपायहरूरेराक्तय्य ततः सो उक्तत नन्द्सात्॥ ८९॥
नवे तस्मिन्महामात्ये श्रीवशीकारमान्त्रिके।
श्रीरभ्द्रनन्दराजस्य सिरावारिवद्य्या॥८२॥
तस्य धीवारिणा सिक्तो राज्ञो विक्रमपादपः।
यशःप्रस्ननं सुष्रुवे सुरभीकतविष्टपम्॥८३॥
नन्दराजप्रतापाग्नेर्टह्रिसुत्पाद्यन्पराम्।
तस्य बुद्धिप्रपञ्चो उभ्द्रस्यिवस्य महानिजः॥८४॥

द्तो ऽपि च परिश्वष्टः प्रामान्ती कल्पकस्य सः।
कलं गवेषयामास तटस्वो ऽपि हि स्तवन्॥ प्र्मा
स दृष्टः कल्पकस्येष्टां चेटीं वस्तादिभिस्ध्रम्।
श्रावर्जियतुमारेभे तत्रष्टित्त बुसुत्यया॥ प्रद्धाः
सापि लोभाभिस्तात्मा प्रत्यद्धं कल्पकौकिष्ठः।
क्रियमाणं जल्प्यमानं चास्यत्मात्तनमन्त्रिणः॥ प्रशाः
भूयांसत्त जन्मानां वभूवः कल्पकस्य तु।
प्रायेण पुत्रवन्तो हि भवन्ति परमार्द्धताः॥ प्रद्धाः
स श्रारेभे उन्यदैकस्य स्रते। स्द्राहमङ्गलम्।
स श्रारेभे उन्यदैकस्य स्रते। स्त्राहमङ्गलम्।
स राज्ञः खागतिचिकौर्मुकुटक्क्षत्रचामरान्।
प्रवक्रमे कारियतुमन्यचास्मै यद्दिति॥ ८०॥

⁸² b A नवेधिसान्। 85 A वटस्योपि।

भृष्टामात्याय सा चेटी कथयामास तत्त्रथा। लक्षे। उवसर इत्याग्र से। उपि भूपं व्यजिज्ञपत् ॥८ १॥ न माम्प्रतममात्या ऽस्मि न मान्यो ऽस्मि तथापि हि। कु बीने। उस्यतिभको उसीत्या खामि खामिने। हितम्॥८ २॥ कत्यकेन यदारखं ग्रहणु विजयमन्त्रिणा। कत्त्रादिराज्यालङ्कारान्कारयत्रस्ति से उधुना ॥८ ३॥ द्यता कथितेनेशः खर्यं वेत्तु तदाश्रयम्। सिक्येनापि द्रोणपाकं जानन्ति हि मनीषिणः ॥८ ४॥ ग्रामेन खामिदत्तेन विधेता उसीति वच्चदः। न पुनः पद्यापत्यं मात्मर्थं मम कल्पने ॥ ८ ५॥ कदाचिनातारेणाइमसत्यमपि हि बुवे। सत्यं तत्तु चरैर्विद्धि नृपा हि चरचतुषः॥८ ६॥ प्रेषितास चरा राज्ञा गला कल्पकसद्मिन। दृष्ट्वा च तत्तदाखातमाखान्ति सा महीभुजे॥८०॥ ततञ्च सकुटुम्बो ऽपि कल्पका नन्दभूभुजा। यद्यो ऽन्धक्रुपकारायामचेष्याचेपपूर्वकम् ॥८ ८॥ कल्पकाय सपुत्राय कोद्रवौदनसेतिकाम्। पयःकरकसेकं च कूपके उचेपयनुपः ॥८८॥ कल्पका उल्पं निरीच्यान्नं कुटुम्बमिद्मभयधात्। षिवशैर्षि मंतिभागो ऽस्य कवलानां तु का कथा ॥१००॥

⁹⁶ b C corrects अवन्, अवं pr. m.; D corrects अवं, अवे pr. m.

कवर्जीः ग्रतसङ्खेर्चि भवेददरपूरणम् । तिस्विद्यमाचाण्यस्रन्तः सर्वे यूयं मरिख्य ॥१०१॥ तसाझुङ्कां स एवैकः समसं काद्रवीदनम्। यो अष्टमन्त्रिणो वैर्गोधनाय भवेदलम् ॥१०२॥ मभूयोचे कुटुम्बेन लं सुङ्ख चेममसु ते। वैरनिर्यातनं कर्तुं तात नासासु के। उथलम् ॥१०३॥ तत्रश्च कल्पका ऽभुङ्गः तदन्नं प्रतिवासरम्। श्रन्ये लनग्रनं कला विषद्य चिदिवं ययुः ॥१०४॥ तदा च कल्पकाभावं ज्ञाला सामन्तस्रुजः। ररघः पाटलीपुत्रं नन्दोन्मूलनकाम्यया ॥१०५॥ रद्भदारे प्रांतिदिशं पाटलीपुचपन्तने । भाण्डं भाण्डेन पुस्फोट पौराणां तत्र भौजुषाम् ॥१०६॥ श्रनी थे। विदिषां तेषामासने भयने ऽपि वा। दाइज्वरातुर इत नन्दो न प्राप निर्टितिम् ॥१०७॥ श्रविन्तयच याविद्धि कल्पके। मन्त्यभूनाम । तावित्तिं हमुहे वेदं पुरं नास्क्रिन्द केनिचित्॥१०८॥ विना तं कल्पकमस्त्रगरखेटुणी दशा। अर्चकं ह्यपवनं पास्वैरष्युपजीस्यते ॥१०८॥ म जीवति यदि तदा तेनैवोद्धेकाते पुरम्। प्राचेण कथते इसिभारे। इसिभिरेव हि ॥९१०॥ काराधिकारियो राज्ञा प्रष्टासेवं व्यक्तिज्ञपन्। श्रन्थकूपि खतः के। ऽपि ग्रहात्यदापि के। इवान् ॥१९१॥

चित्रा च मिञ्चकां कूपे तचाराष्य च कल्पकम्। तदैवाकर्षयामास नन्दो निधिमिवात्मनः ॥९९२॥ श्रपि पकद्रुपत्राभं शिविकामिधराष्य तम्। वप्रस्रोपर्यभ्रमयनुपः पूर्देवतामिव ॥९९३॥ तं दृष्ट्वा वैरिणो दध्युर्नन्दो अस्टदवलः खलु । यदेषो ऽसान्भीषयते दर्भयन्कूटकल्पकम् ॥११४॥ तते। बाढसुपद्रोतुं ते प्रावर्तन्त वैरिणः। त्रन्त्यनभया यन्त्रप्रतियन्त्रादिकस्यनैः ॥११५॥ ततस्य कल्पकः प्रेथ्य दूतं तानेवसन्नवीत्। एतु वः का ऽष्यभिमता उन्तर्गङ्गं नावमास्थितः ॥११६॥ यथाइमपि नौयानो जिल्ला तेन धीमता। करोमि मन्धिमन्यदा भवतां यदभी प्रितम् ॥११७॥ मान्धिविग्रहिकसोषां कल्पकञ्चापि नौस्थितौ । मिलितावाभिमुखोन वक्रावक्रयहाविव ॥९९८॥ तत्र करुचिदेकसेचुकलापं करस्थितम्। निरौच्य कल्पका मन्त्री तमूचे उङ्गुलिसञ्ज्ञया॥११८॥ यद्यसुखेनुभारस्य मूलं प्रान्तञ्च कर्त्यते । एतनाध्यप्रदेशस्य तदा किसुपतिष्ठते ॥१२०॥ सान्धिविग्रहिकः से। ऽथ विद्वानिप सुधीरपि। न तदाग्रयमज्ञासीदीदृगसु तदाग्रयः ॥१२९॥

ययेनुयिष्टर्मू लेन प्रान्तेन च विवर्धते । जभाभ्यामेव मन्धिभ्यां तथा चित्रयमन्तिः॥१२२॥ तच चैकः सत्यसन्धिर्यचीकं नान्यया भवेत्। प्रपञ्चसन्धिरपरो मायया यः प्रतन्यते ॥१ २ ३॥ श्रविश्वासेन वो नन्दे सत्यसन्धेर्न गोचरः। प्रपच्चमन्धिस्तु कथं भावी वो मिय तिद्विद्॥१२४॥ निःमन्धिबन्धास्तवूयसुपजीव्या भविष्यय। निकत्तमूलप्रान्तेचुयष्टिवन्नन्दस्यपतेः ॥९ २ ५॥ पुनस्य तत्प्रदेशस्थाभीचा मूर्धन्यदर्शयत्। दण्डाहतां दिधस्थालीं कल्पकी इस्तसञ्ज्ञया ॥१२६॥ प्राम्बद्भावार्थमज्ञामीत्रधानपुरुषो न सः। कल्पकामात्य इदयभावार्थी ऽयमसृत्युनः ॥१ २ ७॥ लत्पचमंहतिस्थाची महोर्दण्डाइता यदि । तदः खादिटकाकाईं विकीणं दिधवद्वलम् ॥१ २ ८॥ पुनः खनाता तनातः कल्पकस्तिः प्रदिचणाम् । चकार तदिभागायं तचापि न विवेद मः ॥१ ३८॥ भावार्थस्बेष मन्नावा यथा नौरावता तव। तथासानेज्सा तेजो भवतामावरिखते ॥१ ३०॥ मञ्जात्रये ऽपि भावार्थमजानन्कस्पकस्य सः। जहापोइपरस्तस्या व्यानासः काकपोतवत् ॥१ ३९॥

खस्थानं कल्पको ऽथागात्मान्धिविग्रहिकः म तु । तद्भावमविदन्वीचापनः खिमिबिरं ययौ ॥१३२॥ म मन्धितिग्रह्णमानिजैः पृष्टो विषादभाक्। श्रवोचदत्यसम्बन्धप्रलापी कल्पकदिजः ॥१ ३ ३॥ पुनः पुनञ्च तैः पृष्टो न स किञ्चिद्वोचत। म हि जिन्नाय तङ्गावं नाज्ञासिषमिति बुवन् ॥१ ३४॥ मिलितः कल्पकस्थायमपौति कतनिश्चयाः। ने उथ सामन्तराजानः पलायन्त दिश्रो दिश्रम्॥१३ ५॥ ततः पंजायमानानां तेषां कल्पक्रशासनात्। इत्खयरवकोमादि जगहोच्छिय नन्दराट्॥१३६॥ नन्दो ऽपि तं निजगाइ प्राप्तनं दृष्टमन्तिणम्। भतस्य कल्पकस्यायमनर्थेङदिनि क्रुधा । १ ३ ७॥ नन्दश्रियां रचणमीविदसः सुधीर्नयोपायनदीनदीनः। च्यां कल्पको नन्दनरेश्वराज्ञा-नियन्तितां मन्तिवरञ्चकार ॥१ ३ ८॥

दत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविर्चिते परिभ्रिष्टपर्वणि स्वविरावलीचर्ति महाकाव्ये कल्पकामात्यसङ्कीर्तनो नाम सप्तमः सर्गः॥

CANTO VIII.

कल्पकः पुनक्त्यन्नानेकपुत्रो धियां निधिः। सुचिरं नन्दराजस्य सुद्रायापारमन्त्रभात् ॥१॥ नन्दस्य वंग्रे कालेन नन्दाः मप्ताभवन्नृपाः । 🎺 तेषां च मन्त्रिणो उस्वन्स्यांमः कल्पकान्वयाः ॥२॥ ततस्त्रिखण्डपृथिवीपतिः पतिरिव श्रियः। यसुत्खातदिषत्कन्दो नन्दो ऽभ्दन्नवमा नृपः॥३॥ विभक्कटः श्रियां वासे। उसक्कटः भकटो धियाम्। शकटाल दात तस्य मन्त्रभूत्कस्पकान्वयः ॥४॥ तस्य बच्चीवती नाम बच्चीरिव वपुत्रती। मधर्मचारिष्यभवच्छीलालङ्गारधारिषौ ॥५॥ तयोख ज्येष्ठतनयो विनयालङ्गता उभवत्। श्रस्यूचधीः स्यूचभद्रो भद्राकारनिशाकरः ॥६॥ भितिनिष्ठः किनष्ठो असुक्कीयका नन्दनस्तयोः । नन्दराड्ह्दयामन्दानन्दगोशीर्षचन्दनः ॥७॥ पुरे उस्तच ने। शेति वेग्या रूपश्रियोर्वशी। वश्रीकृतजगचेता वस्रव जीवनीषधिः ॥८॥ भुज्जाने। विविधानभोगान्स्यूलभद्रो दिवानिग्रम् । उवास वसथे तस्या दादशान्दानि तनाना: ॥ ह॥ श्रीयकस्बङ्गरचो ऽसङ्गृरिविश्रक्षभाजनम् । दितीयमिव इदयं नन्दस्य पृथिवीपते: ॥१०॥

तत्र चामीदरस्चिनाम दिजवराग्रणीः। कवीनां वादिनां वैयाकरणानां भिरोमणिः ॥१९॥ खयङ्गतैर्नवनवैरष्टोत्तरशतेन सः। वृत्तीः प्रवृत्तो उनुदिनं नृपावलगने सुधीः ॥१ २॥ मिथ्यादृगिति तं मन्त्री प्रश्रमं न जातुचित्। तुष्टो अयसी तुष्टिदानं न ददौ नुपतिस्ततः ॥१ ३॥ ज्ञाला वरहिचसाच दानाप्रापणकारणम्। त्राराधियतुमारेभे ग्रहिणीं तस मन्त्रिणः ॥१ ४॥ मनुष्ट्या तयान्येद्यः कार्थे पृष्टो ऽत्रवीदिदम् । राज्ञः पुरस्तानो कार्यं तव भर्ता प्रशंसतु ॥१ ५॥ तया तदुपरोधेन तदिज्ञप्तो ऽवदत्यतिः। मिथादृष्टेरसुखाइं प्रशंसामि कयं वचः ॥१ ६॥ तयोतः माग्रइं मन्त्री तत्त्रया प्रत्यपद्यत । त्रम्यस्तीवालमूर्खाणामायदे। वलवान्यल् ॥१०॥ राज्ञः पुरस्तात्पठतः काव्यं वरस्चेस्ततः । श्रहा सुभाषितमिति वर्णयामास मन्त्रिराट् ॥१८॥ दीनारमतमष्टायं तता उसी नृपतिर्द्दी। राजमान्यस्य वाचापि जीवते स्नुनुक्लया ॥१८॥ दीनाराष्ट्रोत्तरप्रते दीयमाने दिने दिने । किमेतद्दीयत इति भूपं मन्ती व्यजिज्ञपत्॥२०॥ त्रयोचे नुपतिर्मन्तिन्द्यो उसी लत्रशंस्या ।

वयं यदि खयं दद्भो दद्भः किं न पुरा ततः ॥ २१॥ मन्त्र्यपूचे मया देव प्रशंसा नास्य निर्मिता। काव्यानि परकी याणि प्राशंसिषमहं तदा ॥२ २॥ पुरे। नः परकाव्यानि खकीकत्य पठत्ययम्। किमेतस्त्यभावेनेत्यभाषत नृपस्ततः ॥२ ३॥ एतत्पठितकाचानि पठन्तिर्वालिका ऋषि । दर्भयियामि वः प्रातिरत्यूचे मिचवा ऽपि च ॥२४॥ यचा यचदत्ता सता सतदत्तीणिका तथा। वेणा रेणेति सप्तासन्त्राज्ञाः पुत्रयस्त मन्त्रिणः ॥२५॥ ग्टहाति ज्यायमी तामां मकदुतां तयेतराः । दियादिवारक्रमता ग्टइन्ति सा यथाक्रमम् ॥२६॥ राज्ञः समीपं सचिवा दितीये अकि निनाय ताः। तिरस्करिक्षनारिताः ससुपावेशयस सः ॥२०॥ त्रष्टोत्तरमतं स्रोकान्खयं निर्माय नैत्यिकान्। **जचे वरहविसासु ययाच्येष्टमनूचिरे** ॥ १८॥ तते। वरहचे हृष्टो राजा दानं न्यवारयत्। उपायाः मचिवानां हि नियहानुयहचमाः ॥२८॥ तते। वरहिर्गला यन्त्रं गङ्गाजले व्यधात्। तनाध्ये वस्तवद्भं च दीनार्यतमष्ट्युक् ॥३०॥ प्रातर्गङ्गामसौ स्तुला यन्त्रमान्नामदं हिंणा।

²³ b C चयदुर्ता। 28 b D नैत्यकान्। be A जर्चे वरविमुदा चयाकुला पुनस्तासु।

दीनारास्ते च तत्याणावुत्यत्य न्यपतंस्ततः ॥३१॥ म एवं विद्धे नित्यं जनसोन विमित्रिये। तच अुला जनश्रुत्या राजाशंसत मन्त्रिणे ॥३२॥ ददं यद्यसि सत्यं तत्प्रातर्वीचामहे स्वयम् द्रत्युको मन्त्रिणा राजा तत्त्रया प्रत्यपद्यत ॥३३॥ दत्ता भिनां चरः सायं प्रेषितस्तच मन्त्रिणा । शरसम्बनिकीना ऽस्थात्पचीवानुपलचितः ॥३४॥ तदा वरहचिर्गता इनं मन्दाकिनौजले। दीनाराष्टोत्तरप्रतग्रन्थं न्यस्य ययौ ग्रहे ॥३५॥ तच्चीवितमिवादाय दीनारग्रन्थिमादरात्। चरः समर्पवामास प्रच्छनं वरमन्त्रिणे ॥३६॥ श्रथ गुप्तात्तदीनारगन्थिर्मन्त्री निमात्यचे। ययौ राज्ञा समं गङ्गामागादरहिचसदा ॥३७॥ द्रष्ट्वामं नृपं दृष्ट्वीलष्टमानी मविस्तरम्। स्रोतं प्रवहते गङ्गां मूढो वररुचिस्ततः ॥३ ८॥ सुत्यन्ते ऽचालयद्यन्त्रं यदा वरक्चिः परम्। दीनारगन्थिरत्यत्य नापतत्याणिकाटरे ॥३८॥ यिं गवेषयामास पाणिना तज्जले ततः। से। उस्राद्यसंख्रणीका धूर्ती घृष्टो हि मौनभाक् ॥४ ॰॥ हत्यूचे च महामात्यः किंते दत्ते न जाइकी। न्यासीकतमपि द्रव्यं गवेषयसि यनुः ॥ ४ १॥

उपलच्य रहाणेदं निजद्रव्यमिति बुवन्। से। उपयामास दीनारग्रन्थं वरस्तेः करे ॥४ २॥ दीनारयस्थिना तेने।सर्पिच्छुस्थिनेव मः। दशामासादयामास मर्णादपि दु:सहाम् ॥४३॥ विप्रतार्थितुं लोकं सायमच चिपत्यसी। द्रव्यं प्रातः पुनर्ग्रह्णातीत्यूचे मचिवा नृपम् ॥४४॥ माधु जातमिदं क्दोत्यालपनान्तिपृङ्गवम् । विमायसोरनयनः खवेग्गागानाहीपतिः ॥४ ५॥ श्रमधंणो वरस्चिः प्रतीकारं विचिन्तयन्। ग्टइखरूपं मचिवसाप्टकचेटिकादिकम् ॥४ ६॥ तस्याय कथयामाम काचित्सचिवचेश्वदः। भूपति: श्रीयकादा हे भोच्यते मन्त्रवेसानि ॥४०॥ रज्यते चात्र प्रस्तादि दातुं नन्दाय मन्त्रिणा । शक्तप्रियाणां राज्ञां हि शक्तमाद्यमुपायनम् ॥४ ८॥ ममामाद्य क्लज्ञस्तक्लं वर्रुचिस्तः । चणकादि प्रदायेति डिक्सरूपाख्यपाठयत् ॥४८॥ न वेत्ति राजा यद्सी प्रकटालः करिव्यति । व्यापाद्य नन्दं तद्राच्ये श्रीयकं स्थापिययित ॥५०॥ खाने खाने पठिनत सा डिक्सा एव दिने दिने। जनश्रुत्या तदश्रोषीदिति चाचिन्तयन्तृपः ॥५१॥ बालका यच भाषन्ते भाषन्ते यच योषितः।

⁴⁸ a MSS. सन्तर, D सन्तरंते चाच मझाणि। 51 a A adds before स्थाने, एवं सीय न नाणह।

जत्पातिकी च या भाषा सा भवत्यन्यया न हि॥५२॥ तललायार्थं राजाय प्रेषिता मन्त्रिवेध्सनि। पुरुषः सर्वमागत्य यथादृष्टं व्यजिज्ञपत् ॥ ५ ३॥ तत्रश्च सेवावसरे मन्त्रिणः ससुपेयुषः। प्रणामं कुर्वतो राजा के।पात्तस्यौ पराङ्म्खः ॥५४॥ तद्भावज्ञो ऽथ वेसीत्यामात्यः श्रीयकमत्रवीत्। राज्ञो ऽस्मि ज्ञापितः नेनाष्यभको विदिषन्त्रिव ॥५५॥ श्रमावकसादसाकं ज़लचय उपस्थित:। रच्यते वत्स कुरुषे यदादेशिममं मम ॥५६॥ नमयामि यदा राज्ञे शिरच्छिन्द्यास्तदासिना। श्रमकः खामिना वथ्यः पितापीति वदेखानः ॥ ५ ०॥ वियासी मिय जरमायेवं याते परास्ताम्। तं मक्लग्रहस्तको भविष्यसि चिरं ततः॥५८॥ श्रीयका ऽपि रदनेवमवदद्गद्रस्यरम्। तात घोरमिदं कर्म अपचो ऽपि कराति किम्॥ ५८॥ श्रमात्यो अयत्रवीदेवसेवं कुर्वन्वचारणाम् । मने।र्थानपूर्यमि वैरिणासेव नेवलम् ॥६०॥ राजा यम द्वाद्दः सकुटुम्बं निहन्ति माम्। यावत्तावनामैकस्य स्याद्रस् कुटुम्वकम्॥६१॥ सुखे विषं तालपृटं त्यस नंसामि स्वपतिम्। भिरः पराचे।में किन्छाः पिल्ह्ल्या न ते ततः॥ ६ २॥

⁵³ c A खायेमागत्य। 60 b A C विचार्ष।

पिनैवं वेाधितस्ततः प्रतिपेदे चकार च। म् भोदर्काय धीमनाः कुर्वन्यापातदारूणम्॥६ ३॥ भवता किमिदं वत्स विचितं कर्म दुष्करम्। समन्ममिति प्रोक्तो नृषेण श्रीयका उवदत्॥६ ॥॥ यदैव खामिना ज्ञातो होह्ययं निहतस्तदा। भर्वित्तानुसारेण सत्यानां हि प्रवर्तनम्॥ ६ ५॥ स्यानां युज्यते दोषे खयं ज्ञाते विचारणा। खामिजाते प्रतीकारी युज्यते न विचारणा ॥६ ६॥ क्रतीर्ध्वदेहिकं नन्दस्ततः श्रीयकमत्रवीत्। सर्वव्यापारमहिता सुद्रेयं रहस्रतामिति ॥६ ७॥ त्रथ विज्ञपयामास प्रणम्य श्रीयके। नृपम्। खूलभद्राभिधाना ऽस्ति पितृतुःखो समायजः ॥६ ८॥ पिलप्रसादानिवाधं नेग्रायासु निनेतने । भोगान्पभुज्जानस्य तस्याब्दा द्वाद्यागमन् ॥६८॥ त्राह्मयाय स्यूलभद्रस्तमधं भूभुनादितः। पर्याचे। चासुमर्थं तु करिखामीत्यभाषत ॥७०॥ श्रदीवालाचिययुकः स्यूलभद्रो महीभुजा। श्रमोकवनिकां गला विममर्भेति चेतमा ॥७१॥ ष्यमं भोजनं सानमन्ये ऽपि सुखहेतवः । काले ऽपि नानुभ्रयने रारैरिव नियोगिभि: ॥७२॥

⁷² d D i. m. (रारै:) = दखड़ीड़व।

नियोगिनां खान्यराष्ट्रचिन्तायये च चेतिस । प्रेयमीनां नावकाशः पूर्णकुम्। उमामामिव ॥७३॥ त्यता मर्वमिप खार्थं राजार्थं कुर्वतामि । उपद्रवन्ति पिश्राना उद्गद्धानामिव दिकाः ॥०४॥ यथा खदे इद्रविणययेनापि प्रयत्यते। राजार्थे तददात्मार्थे यत्यते किं न धीमता ॥७५॥ विचिन्यैवं वाधात्केशोत्पाटनं पश्चसृष्टिभिः। रतकावलदगाभी रजाहरणमणय ॥०६॥ तत्रश्च स सहाभागो गला सदसि पार्थिवं। श्राले।चित्रिदं धर्मलाभः सादित्यवाचत ॥७७॥ ततः स राजसदनाह्रहाया दव नेसरी। निःसमार महासारः संसारकरिरोषणः ॥७ ८॥ किमेष कपटं छला यायी वेग्याग्टई पृन: । द्रत्यप्रत्यचतः च्यापा गवाचेण निरैचत । ७८॥ प्रदेशे भवद्रमन्धे ऽप्यविकूणितनासिकम्। यान्तं दृष्ट्वा खूलभद्रं नरेन्द्रो ऽधूनयक्किरः ॥८०॥ भगवाचीतरागो उसावसिन्धियो कुचिन्तितम । द्रवातानं निनिन्दोचैनन्दस्रमभिनन्दयन् ॥ ५ १॥ खूलभद्रो उपि गला श्रीसमूर्तिविजयान्तिने । दीचां सामाधिकाचारपूर्विकां प्रत्यपद्यत ॥ ८२॥ ग्टहीला श्रीयकं दोष्णि तते। नन्दः सगीरवम । सुद्राधिकारे नि:शेषव्यापारे सहिते न्यधात्॥८३॥

चकार श्रीयका राज्यचिन्तामविहतः सदा। माचादिव शकटालः प्रकृष्टनयपाटवात् ॥८८॥ म नित्यमपि नेाशाया विनीतः सदने ययौ। स्रेहाङ्गातुस्तत्प्रियापि कुलीनैर्वेडमन्यते ॥८५॥ स्यूलभद्रवियोगार्ता श्रीयकं प्रेच्य सार्दत्। दृष्टे हि दुःखार्ता न दुःखं धर्तुमीयते ॥८६॥ ततस्तां श्रीयका ऽवाचदार्ये किं कुर्महे वयम्। त्रमौ वर्रुचिः पापा अघातयज्ञनकं हि नः ॥८०॥ श्रकाप्डोत्यितवज्राग्निपदीपनमहोदरम्। स्यूलभद्रवियोगं च भवत्या श्रकराद्यम्॥ ८८॥ वजाम्यासुपने। प्रायां यावद्रको उस्यसौ खलः। तावत्प्रतित्रियां काञ्चिदिचिन्तय मनखिनि ॥८८॥ तदादिशोपनेशशां चत्प्रतार्घ कथमण्यसी। विधीयनां वरहचिर्मद्यपानहचिस्वया ॥८०॥ प्रयोवियोजनादैराद्दाचिष्णाद्देवरस्य च। तलिज्ञाय सा सद्यो ऽष्युपकाशां समादिशत्॥८९॥ काणायाय निदेशेनापकाणा तं तयास्यधात्! यथा पर्यो सुरामेष स्तीवणैः क्रियते न किम्॥८ २॥ सुरापानं वरक्चिः खैरं भट्टो उद्य कारितः। उपने गोति ने गाये गणंगाय निगात्यये ॥८ २॥ श्रथ के। शासुखात्मवें ग्रुश्राव श्रीयके। उपि तत्।

⁸⁴ d D प्रशासन । 88 d A वन्याधि ।

मेने च पिव्ववैरस्य विहितं प्रतियातनम् ॥८ ४॥ यकटालमहामात्यात्ययात्रस्ति से। ऽयस्त्। भद्दो वरहचिर्भूपसेवावसरतत्परः ॥८ ५॥ म प्रत्यहं राजकुले सेवाकाले समापतन्। राज्ञा च राजलोकैस सगौरवमदृश्यत ॥८ ६॥ श्रन्यदा नन्दराड्मन्त्रिगुणसारणविक्वलः। मदिस श्रीयकामात्यं जगादैवं सगद्गदम्॥८०॥ भिताज्यितामानित्यं यकटाखे। महामितः। त्रभवनी महामात्यः प्रक्रस्वेव ब्रहस्पतिः ॥८ ८॥ एवमेव विपन्नो ऽसौ दैवादद्य करोमि किम्। मन्ये प्रुत्यमिवास्थानमहं तेन विनात्मनः ॥८८॥ जवाच श्रीयका उप्येवं किं देवेह विदश्नहे। ददं वर्रुचिः सर्वे पापं व्यधित मद्यपः ॥१००॥ सत्यमेष सुरां भट्टः पिवतीति नृपे।दिते । स्रो उमुं दर्भयितासीति श्रीयकः प्रत्यभावत ॥१०१॥ श्रीयकश्च दितीये ऽक्ति मर्वेषामीयुषां सदः। खपुंचा मिचितेनाय्यं पद्मसेकैकमार्पयत् ॥१०२॥ तत्कालं मदनफलर्सभावनयाञ्चितम्। दुरात्मना वरक्चेरर्पथामास पङ्कजम्॥१०३॥ कुतस्त्यमह्नुतामाद्मिद्मित्यभिवर्णिनः। घातुं राजादयो निन्युर्नामाग्रे खं खमम्बुजम् ॥१०४॥ चा ऽपि भट्टो ऽनयहातुं घाणाये पङ्कजं निजम्।

चन्द्रहामसुरां सद्यो राचिपीतां तता ऽवमत् ॥१०५॥ धिगमुं भीधृपं ब्रह्मबन्धुं बन्धवधोचितम् । सर्वेरित्याकुग्यमाना निर्चयौ सद्सा ऽय सः ॥१०६॥ ब्राह्मणा याचितास्तेन प्रायस्त्रित्तमचीकथन् । तापितचपुणः पानं सुरापानाघघातकम् ॥१००॥ मूषया तापितमथ पपौ वरक्चित्तपु । प्राणैस मुसुचे सद्यस्त्रप्रदाहभयादिव ॥१००॥

स्यूलभद्रो ऽपि मस्यूतिजयाचार्यमित्रधी।
प्रत्रच्यां पालयामाम पारहृत्या श्रुताम्बुधेः ॥१०८॥
वर्षाकाले ऽत्यदायाते मस्यूतिजयं गुरुम्।
प्रणम्य मूर्धा सुनय दत्यग्रह्नन्निग्यद्यान् ॥११०॥
त्रदं मिद्रगृहादारे कतोत्सर्ग उपोषितः।
त्रवस्थास्ये चतुर्मामीमेकः प्रत्यग्रुणोदिदम् ॥१११॥
दृिव्यादिविलदारे चतुर्मामीसुपोषितः।
स्थास्यामि कायोत्सर्गेण दितीयो उत्थयहीदिदम् ॥१११॥
उत्सर्गी कृपमण्डूकामने मामचतुष्ट्यम्।
स्थास्याम्युपोषित दति वतीयः प्रत्यपद्यत ॥११३॥
योग्यान्यता गुरुः साधून्यावत्तानन्त्रमन्यत।
स्थूलभदः पुरेशस्य नत्वेवं तावदत्रवीत् ॥११॥।
केष्याभिधाया वेश्याया ग्रहे या चित्रपालिका।
विचित्रकामणास्त्रोककरणा लेख्यणालिनी ॥११५॥

तन कततपःकर्भविशेषः षषुमाश्रनः । खास्यामि चतुरा मामानिति मे ऽभिग्रहः प्रभो ॥११६॥युगां॥ ज्ञालोपयोगाद्योग्यं तं गुरुखचान्वमन्यत । साधवस ययः सर्वे खं खं खानं प्रतिश्रुतम् ॥११७॥ भान्तांस्तीवतपानिष्ठान्द्रष्ट्वा तान्मुनिसत्तमान् । चयो अभी भेजिरे प्रान्तिं सिंहसर्पारघट्टकाः ॥९९८॥ स्यूलभद्रो ऽपि सस्प्राप ने। शाविध्यानिनेतनम्। श्रभ्यत्तस्यौ तथा ने।शायाहिताञ्चलिर्यतः ॥११८॥ सुकुमारः प्रक्रत्यासी रसास्त्रस्थ द्वीस्णा। व्रतभारेण विधुरा ऽचागादिति विचिन्त्य सा ॥१२०॥ उनाच खागतं खामिन्समादिश करोमि किम्। वपृर्धनं परिजनः सर्वेमेतन्तवैव हि ॥१२१॥ चतुर्मासीं वसत्ये मे चित्रप्रालेयमर्थताम् । इत्यूचे स्यूलभद्रो ऽपि मा त्रचे ग्टब्रानामिति ॥१ २ २॥ तया च तस्यां प्रगुणीकतायां भगवानिप । कामखाने ऽविग्रद्धर्भ दव खबलवत्तया ॥१२३॥ त्रय सा षडुसाहारभीजनानन्तरं मुने:। विशेषकतारङ्कारा चीभाय समुपाययौ ॥१२४॥ सेापविष्टा पुरस्तस्थात्वष्टा काचिदिवापाराः। चतुरं रचयामास हावभावाधिकं सुद्धः ॥९२५॥ कर्णानुभवकीडोद्दामानि सुर्तानि च ।

तानि तानि प्राक्तनानि सार्यामास सासकत् ॥१२६॥ यदाः जोभाय विद्धे तया तत्र महासुनौ। तत्तनमुधाभवद्दचे यथा नखविलेपनम् ॥१२०॥ प्रतिवासर्मधेवं तत्त्वोभाय चकार सा । जगाम स तु न चोभं मनागपि महामनाः ॥१२८॥ तथापसर्गकारिष्णा प्रत्युतास्य महासुनै:। श्रदीयत धानविक्तर्भेघविक्तरिवासासा॥१ २८॥ लिय पूर्विमवाज्ञानाद्रनुकामां धिगीण माम्। त्रात्मानमिति निन्दन्ती सापतत्तस्य पादयोः॥१३०॥ सुनेस्रखेन्द्रियजयप्रकर्षेण चमलाता । प्रपेदे श्रावकलं साग्रहीचैवमभिग्रहम्॥१३९॥ तुष्टः कदापि कस्मैचिद्दराति यदि मां नृपः । विना पुमांससेकं तसन्यत्र नियमो सम ॥१३२॥ गते तु वर्षासमये ते चयो ऽपि हि साधवः। निर्व्यूढाभिग्रहा एयुर्गुरूपादान्तिकं क्रमात्॥१३३॥ त्रायान्सिं हगुहासाधुरहो दुष्करकारक। तच खागतमिल्यूचे किंचिड्त्याय सरिणा॥१ ३४॥ स्ररिणा भाषितौ तद्दरायान्तावितराविष । ममे प्रतिज्ञानिवीहे समा हि खामिसिकाया॥१ ३५॥ स्यूलभद्रमयायान्तमस्यायात्रवीद्गृहः । दुष्करदुष्करकारिकाहात्मन् खागतं तव ॥१ ३ ६॥

¹³⁰ c C • भिव । 133 d A B र्युगु । 136 a A • मणायान्त • , c दुव्कारकार।

मास्याः माधवस्ते ऽयाचिन्तयन्तित्यहो गुराः। ददमामन्त्रणं मन्तिपुत्रताहेतुकं खलु॥१३०॥ यद्यमौ षडुमाहारात्वतदुष्करदुष्करः। द्दं वर्षानारे तर्हि प्रतिज्ञास्थामहे वयम् ॥१ ३ ८॥ एवं मनिष संस्थाय सामर्थास्ते महर्षयः। कुर्वाणाः संयमं मासानष्टावगमयन्क्रमात् ॥९ ३ ८॥ उत्तमर्ण दव प्राप्ते काले इष्टः पुरा गुराः। बाधुः सिंचगुद्यावासी चकारेति प्रतिश्रवम्॥९ ४०॥ कोगावेखाग्टहे नित्यं षडुसाहारभोजनः। भगवन्समवस्थास्ये चतुर्मासीमिमामहम्॥१४१॥ स्टलभद्रेण मात्सर्यादेतदङ्गीकरात्ययम्। विचार्येखुपयोगेन ज्ञाला च गुरुरादिशत्॥९४२॥ वत्स माभिग्रहं कार्षीरतिदुष्करदुष्करम्। स्थलभद्रः चमः कर्तुमद्रिराज द्व स्थिरः॥१४३॥ न हि मे दुष्तारा ऽप्येष कथं दुष्करदुष्कारः। तदवयं करिष्यामीत्युवाच स पुनर्गुस्म्॥९४४॥ गुरु इचे उसुना भावी संग्रः प्राक्तपसा उपि ते। श्रारोपितो ऽतिभारो हि गाचभङ्गाय जायते ॥९४५॥ गुरोर्वचो ऽवमत्याथ वीरमान्यो सुनिः स तु। उन्मीनकेतनं प्राप केाशायास्त्रिकेतनम् ॥९४६॥ खूलभद्र सर्धये हायाति मन्ये तपस्यमौ ।

भवे पतन् रचणीय इत्युत्थाय ननाम सा ॥१ 8 ०॥ वसत्यै याचितां तेन सुनिना चित्रशालिकाम्। कोणा समर्पयामास स सुनिस्तच चाविष्रत्॥१४८॥ तं भुक्तवडुमाहारं मध्याक्ते तु परौचितुम्। काशापि तच जावखकाशभ्रता समाययौ ॥१४८॥ चुचोभ म पुनर्भङ्क पङ्कजाचीसुदीच्य ताम्। स्त्री तादृग्भोजनं तादृग्विकाराय न किं भवेत्॥९५ ।॥ सारात्था याचमानं तं काशाप्येवमवोचत। वयं हि भगवन्वेस्था वेस्थाः स्नो धनदानतः ॥९५९॥ व्याहाषीं न्यानिरणेवं प्रभीद स्माले। चने। श्रसासु भवति द्रव्यं किं तैलं वालुकास्तिव ॥१५२॥ नेपालभ्रेपा ऽपूर्वसी साधवे रतकम्बलम्। दत्ते तमानयेलूचे सा निर्वेदयितं सुनिम् ॥९ ५ इ॥ ततस्वचाल नेपालं प्रायद्वाले ऽपि बालवत्। पङ्किलायामिलायां स निजन्नत दव स्वलन् ॥१५४॥ तच गला महीपालाइ वकम्बलमाय च। म सुनिर्वितितो वर्त्वान्यामंस्तिसंख दस्यवः॥१ ५ ५॥ त्रायाति लचमित्याखाद्खूनां प्रकुनिस्ततः। किमायातीत्यष्टच्चच दस्पुराङ् दुस्थितं नरम्॥९ ५६॥ त्रागच्छिनिनुरेको ऽस्ति न कञ्चित्तादृशो ऽपरः। दत्यमंषट्टमारूढशीरमेनापतेः स तु॥१ ५०॥

¹⁴⁷ c C अने नपन्। 150 a C सन्।

गाध्साय मम्पाप्तसीर्विधत्य निक्षितः। किमधर्थमपश्चिद्मभुचे च मलिनुचै:॥१ ५ ८॥ एतसर्वं प्रयातीति व्याहर्क्क्जुनिः पुनः। सुनिं चौरपतिः प्रोचे सत्यं ब्रूहि किमस्ति ते ॥१ ५८॥ वैश्वाकृते ऽस्य वंश्वसानाः चित्री रत्नकम्बलः। श्रसीत्वृत्ते सुनिञ्चौरराजेन सुसुचे च सः॥९६०॥ स समागत्य ने। शायी प्रदरी रतनम्बलम्। चिचेप सा ग्टहस्रोतःपद्धे निःग्रङ्कसेव तम्॥९६१॥ श्रजन्यम् निर्धेवमचेष्यग्रचिकद्मे । महाम्खो ह्यसौ रत्नकम्बतः कम्बुकिष्ठि किम्॥१ ६ २॥ श्रय नेाशापुवाचैवं कम्बलं मूढ शोचिष । गुणरतमयं यभे पतनां खं न श्रोचिस ॥१६३॥ तच्छ्वा जातमंवेगो सुनिस्तामित्यवीचत । बोधितो ऽस्मि लया माधु संसारात्साध रचितः॥१६४॥ श्रघान्यतीचारभवान्युन्मूलियतुमात्मनः। यास्वामि गुरुपादान्ते धर्मलाभस्तवानघे ॥१६ ५॥ काशापि तसुवाचैवं मिथ्या मे दुष्कृतं लिय। ब्रह्मव्रतस्थयायेवं मया यरिष खेदितः ॥१६६॥ त्रामातनेयं युवानं बोधहेतोर्भया कता। चन्तवा सा गुरुवचः श्रयध्वं यात सलरम्॥९ ६ ७॥ दक्कामीति वदन् गला सम्भूतविजयानिको।

¹⁶¹ c D त्रोतः, A स्थातः, B माति। 163 c C खर्थ, A ग्रामे, B ग्राये।

ग्रहीलालाचनां तीज्रणमाचचार पुनस्तपः॥१ ६ ८॥ समाधिमन्ता मरणं साधियला परेद्यवि। सम्भूतविजयाचार्चपादाः खर्गं प्रपेदिरे॥१ ६ ८॥

राज्ञा प्रदत्ता के। शापि तुष्टेन रिथने उन्यदा। राजायनेति शिश्राय विना रागेण सा तु तम्॥१७०॥ स्यूलभद्रं विना नान्यः पुमान्ते। उपीत्यहर्निश्चम्। सा तस्य रिथना उभ्येण वर्णयामास वर्णिनी॥१७१॥ रथी गला ग्रहे। द्याने पर्यक्के च निषद्य सः। तनानारञ्जनायेति स्विज्ञानमद्र्भयत्॥१७२॥ माकन्दलुम्बौं बार्णेन विव्याध तमपीषुणा। पृद्धेः उन्येन तमयः येनेत्या इस्तं ब्रराल्यस्त् ॥१७३॥ वन्तं कित्वा चुरप्रेण वाणश्रेणिसुखस्थिताम्। लुम्बीं खपाणिनाक्यामीनसासी समर्पयत्॥१०४॥ ददानीं मम विज्ञानं पग्छेत्यालय सापि हि। व्यधत्त सार्षपं राणिं तस्बोपरि ननर्त च ॥१ ७ ५॥ सचीं विद्या तच राशौ पुष्पपचैः पिधाय ताम्। सा ननर्त च ने। सुच्या विद्वा राशिय न चतः॥१७६॥ ततः म जचे तृष्टो ऽसि दुष्करेणासुना तव। याचख यनामायत्तं ददामि तदहं ध्रुवम् ॥१७०॥ से।वाच किं मयाकारि दुष्करं येन रिक्वतः। इदमणधिकं नास्नात्किमभ्यासेन दुष्करम्॥१७८॥

किं चाम्रजुम्बीकेदी उद्यं नृत्तं चेदं न दुष्करम्। त्रिं चितं स्यूलभद्री यचके तत्तु दुष्करम्॥१७८॥ त्रभुत दादशाब्दानि भोगान्यच समं मया। तचैव चित्रशालायामस्यात्माऽखण्डितवतः॥१ ८०॥ द्गधं नकुलमञ्चारादिव स्तीणां प्रचारतः। थोगिनां दुखते चेतः स्थूलभद्रसुनिं विना॥१८९॥ दिनमेकमपि स्थातं को उलं स्त्रीमनिधी तथा। चतुर्मासीं यथातिष्ठत्स्यूलभद्रो उचतव्रतः ॥९ ८२॥ त्राहारः षडुमियनशालावासा उङ्गनान्तिके। त्रयोकं वतलोपायान्यस्य जौहतने।रिप ॥१ ८ ३॥ विजीयनो धातुमयाः पार्श्वे वक्नेरिव स्त्रियाः। ष तु वज्रमयो मन्ये स्यूलभद्रमहासुनिः॥१८४॥ स्वभद्रं महासत्वं कतरुष्वाररुष्वरम्। व्यावर्ष्य युक्ता सुद्रैव सुखे वर्णियतुं परम्॥१८५॥ रियका ऽष्यथ पप्रच्छ य एव वर्ष्यते लया। का नाम स्यूलभद्री ऽयं महासत्त्विश्रीमणि:॥१८६॥ माणूचे प्रकटालस्य नन्दभूपालमन्त्रिणः। तनयः स्यूलभद्रो ऽयं तवाग्रे वर्णयामि यम्॥१८७॥ तच्छ्वा से। ऽपि सभ्रान्त इत्युवाच कताञ्चिः। एषो ऽस्मि जिङ्कर्सस्य स्यूलभद्रमहासुने:॥१८८॥ संविग्नं साथ तं ज्ञाला विद्धे धर्मदेशनाम्।

¹⁸⁸ a A C चादार, d A D लाद। 187 d C वर्षेयास्त्रहं।

प्रत्यबुध्यत सद्दुद्धिमी हिन्द्रामणस्य सः॥१ ८८॥
प्रतिबुद्धं च तं बुद्धा सास्यित्रजमिमग्रहम्।
तच्छ्रला विस्रयोत्पुललोचनः से उन्नवीदिदम्॥१८०॥
बेधितो उहं लया मद्रे स्यूचभद्रगुणोक्तिभिः।
यास्यामि तस्य पन्यानं भवत्यैवाद्य दर्भितम्॥१८९॥
कत्त्वाणमस्य ते भद्रे पाचय स्वमिभग्रहम्।
उत्तैवं सद्गुरोः पार्श्वं गला दीर्चां स त्राददे॥१८२॥
भगवानस्यूचभद्रो ऽपि तीत्त्त्णं न्रतमपाचयत्।
दादशान्दप्रमाणस्य दुष्कात्तः समस्तत्त्वः॥१८३॥

द्रतस गोल्लविषये ग्रामे चणकनामनि।

ब्राह्मणो ऽस्चणी नाम तद्भार्या च चणेश्वरी॥१८४॥

बस्व जन्मप्रस्ति श्रावकलचणयणी।

श्वानिने जैनमुनयः पर्यवासुस्र तहुन्ने ॥१८५॥
श्रन्यदा द्रद्वतिर्दन्तिस्रणेश्वर्या स्रती ऽजनि।

जातं च तेभ्यः साधुभ्यस्तं नमेऽऽकारयचणी॥१८६॥

तं जातदन्तं जातं च सुनिभ्यो ऽक्ययचणी।

श्वानिने सुनयोऽप्यास्त्रभावी राजेष बालकः॥१८७॥

राज्यारभेण मत्युचो मा स्वन्तरकभागित।

श्वप्रयत्तस्य दन्तान्यीडामगणयंस्रणी॥१८८॥

स सुनिभ्यस्तद्यास्त्रनुमयो ऽप्येवमूचिरे।

भाव्येष विम्नान्तिरती राजा रदनधर्षणात्॥१८८॥

चणी चाणका इत्याखां ददी तसाङ्गजनानः। चाणक्यो ऽपि स्रावका उन्हत्सर्वविद्याञ्चिपारगः ॥२००॥ श्रमणोपासकलेन स सन्तेषधनः सदा । कुलीनब्राह्मणस्वैकामेव कन्यासुपायत ॥२०१॥ चाणचाभार्या लन्धेद्युमीलधाम जगाम सा। बस्त तच तड्डातुल्वदोदाहमहोत्सवः ॥२०२॥ तिसाना होत्सवे तस्याः समार्यः । वस्तालङ्कारणालिन्यो महेभ्यपतिका हि ताः ॥२०३॥ नाश्चिचवाहनाः सर्वाः सर्वा दासीभिराटनाः । मच्च चप्रक्रियाः सर्वाः सर्वाः स्वगृतमीलयः॥२०४॥ चुन्मं॥ मर्वा दिव्याङ्गरागिष्यः मर्वास्ताम्बूलपाणयः । सर्वा ऋषि श्रियो देखा वैक्रिया इव सूर्वयः ॥२०५॥ चाणचारहिणी लेकवराशिर्निशि चाङ्गि च। विग्रुद्धग्रद्धपरिकाभरणा जीर्णकञ्चका ॥२०६॥ जीर्णकौसुस्भोत्तरीया ताम्बूलविकलानना । वपुर्मलेकमञ्जाताङ्गरागा चपुकुग्छला ॥२००॥ कर्मणा कर्कशकरा सदा मिलनकुक्तला। ताभिः श्रीमदुदूढाभिर्भगिनीभिरइस्रत ॥२०८॥

॥ निर्भाविभेषकं॥ विवाहमिनितो उन्यो ऽपि लोकः सर्वे। जहास ताम्। सा तु जिह्नियती के। णप्रविष्टोदाहमत्यगात ॥२०८॥

गताच चाणकारहे विषादम्जिनानना । माखात्तिलकयन्ती च्यां माञ्चनैरश्रुविन्दुभिः ॥२१०॥ तां तु चानसुखीं दृष्ट्वा प्रातः कैरविणीसित । तद्दु:खदु:खी चाएको। ऽभिदधे मधुरावरम् ॥२९१॥ कि मलाता उपमानस्ते प्रतिविधिक्तता उथवा। पिलवेग्राक्तता यदा यदेवं ताम्यसि प्रिये ॥२२२॥ सा लाखातुमनीग्राभ्द्रदपमानकदर्<mark>घिताः।</mark> पत्युरत्यन्तिनर्बन्धादाखाति सा तथापि तत् ॥२१३॥ चाणको ऽपि हि विज्ञातग्रहिणीदुःखकारणः। द्रविणापार्जनापायं निर्पायमचिन्तयत् ॥२९४॥ पाटलीप्चनगरे नन्दराजा दिजनानाम्। विशिष्टां दिचणां दत्ते तद्धं तत्र याम्यहम् ॥२१५॥ इति निश्चत्य तचागात्मविष्य च नृपौकि । त्रघे दत्तेव्वासनेषु निषमादादिमासने ॥२१६॥ चाणक्येन तदाकान्तमामनं प्रयमं सदा। नन्द एव छालञ्चन्ने तस्य भद्रामनं हि तत्॥२१०॥ नन्देन च सहायाता नन्द्पुनस्तदावदत्। ब्राह्मणो निषमादैष कायामाकाम्य स्वपतेः ॥२९८॥ राज्ञो दास्त्रैकया प्रोचे चाणक्यः सामपूर्वकम्। निषीदासिन्दितीयसिनासने लमहा दिज ॥२१८॥

²¹³ d C यत् for तन्, B दि। 215 b C नन्दो, A C राजा, c A विशिष्ट। 219 a C बाचे।

कमण्डलुर्मदीया उच खास्वतीत्यभिधाय सः। कमण्डलुं न्यधान्तव नौज्यस्यसमासनम् ॥२२०॥ एवं हतीयं दण्डेन चतुर्थं जपमालया। पचमं चापवीतेनोत्यायमाना हरोध सः ॥२२१॥ दास्वीचदहा धृष्टी न सुचत्याद्यमासनम्। विशेषो उयं यदन्यान्ययासनानि इणङ्मसौ ॥२२२॥ तिकामेतेन धृष्टेन वातुलेन दिजनाना। पादेनाहत्य चाणकामित्युत्यापयति सा सा ॥२२३॥ चाणकासत्त्वणाद्भृष्टो दण्डघृष्ट दवारगः। पग्यतः सर्वलोकस प्रतिज्ञामकरोदिमाम् ॥२२४॥ मनेशास्टायं समुह्तपुत्रं सवलवाहनस्। नन्दसुन्मूलिय्यामि महावायुरिव हुमम् ॥२२५॥ त्राभातताम्रतामास्रो ज्वलन्बक्तिरिव कुधा। नगरानिरगानाङ्गं सभूचेपं चिएप्रसः ॥२२६॥ धीमतां मौलिमाणिकां चाणकासासारिकाल । यद्विम्बान्तरिता उदं हि भविष्यामि महीपतिः ॥२२०॥ म राज्याईं नरं कंचित्पस्थामीत्यसमङ्ग्रित । श्रपमानान्नापमानं विसारन्यभिमानिनः ॥२ २ ८॥

A adds two verses before 225:

चसह्त्य (read चार्चहृत्य) त्यं नन्द्रसखर्वगर्वपर्वतं। कुटिष्यति ग्रिषा (read ग्रिखा) नेपा कालराचिरिव दिषां॥ इत्यं महापदमं कुणमाणा सा गर्ने गरेकणं। जंरायद्द तं कुज्या इय भणिरनरेखि निक्कूदा॥

चणेश्वरीकुचिजना दिजना से उन्यदा ययौ। मयूरपेषका यत्रावासुर्नन्दमहीपतेः ॥२ २ ८॥ मयूरपे।वक्यामे तिसांश्च चिणनन्दनः । प्राविशत्कणभिचार्यं परिवाजकवेषसत्॥१३०॥ मयूरपेषकमहत्तरस्य दुहितुस्तदा । असदापनमलायासन्द्रपानाय दोहदः ॥२३१॥ तत्कुरुम्बेन कथितञ्चाणच्याय स दे। इदः। पूरणीयः कथमसाविति पृष्टो ऽवदच सः॥२३२॥ यदीतस्या जातमाचं दारकं मम दत्य भी:। तदाइं पूर्याम्वेव श्राम्यत्पानदोइदम् ॥२३३॥ त्रपूर्णे दोहदे गर्भनाशो उस्वा मा भवलिति । तन्मातापितरौ तस्थामंसातां वचनं हि तत्॥२३४॥ चाणक्यो (कारयचाथ मिक्ट्रं लणमण्डपम्। पिधानधारिणं गुप्तं तदूर्ध्वे चासुचन्नरम्॥२३५॥ तसाधा उकारयामास स्थालं च पयसा सतम्। जर्जराकानिश्रीये च तचेन्दुः प्रत्यविम्यत ॥२ ३६॥ गुर्विष्यास्तव सङ्गान्तं पूर्णेन्दुं तमदर्भयत् । पिनेत्युका च सा पातुमारेभे विकसन्मुखी ॥२ २०॥ सापाद्यया यथा गुप्तपुरुषेण तथा तथा। यधीयत पिधानेन तिक्द्रं तार्षमण्डपम्॥२ ३ ८॥

²³³ b MSS दत्ता 236 c A पूर्णराका, d C ॰ विस्वत, D pr. manu. 238 a C सागादा॰।

पूरिते दोह्दे चैवं समये उद्धत सा स्तम् । चन्द्रगुप्ताभिधानेन पित्तभ्यां से उभ्यधीयत ॥२३८॥ चन्द्रवचन्द्रगुप्तो उपि व्यवर्धत दिने दिने । मयूरपे। षककुलोत्पिलिनी वनलासकः ॥२४०॥ स्वर्णे। पार्जनिधया चाणको उपि परिभ्नमन् । गवेषयितुमारेभे धातुवादविशारदान् ॥२४१॥

दतस चन्द्रगुप्ता अभे रममाणा दिने दिने । विलेभे भूपतिरिव तेभ्या ग्रामादिकं सदा ॥२ ४ २॥ इसीक्तय इयोक्तय चार्रोइ स वालकान्। प्राची हि भाविनी बच्चीरिङ्गितैरपि सच्चते ॥२ ४ ३॥ कमयोगेन चाणकास्त्रचैवागात्परिभमन्। चन्द्रगुप्तं तथाचेष्टं दृष्ट्वा चातिविसिमिये ॥२ ४ ४॥ चाणकासत्परीचार्धमेवमाभाषते सा तम्। हे राजनाह्यमपि हि किंचनापि प्रदीयताम् ॥२४५॥ जगाद चन्द्रगुप्ता ऽपि ब्रह्मन् ग्रामगवीरिमाः। यथारुचि ग्टहाण लं मह्त्ताः को निषेत्यति ॥२ ४ ६॥ स्मिला प्रोवाच चाणकाः कथं ग्रह्माम गा इमाः। गोखामिभ्या विभेम्युचैभारिययन्ति ते हि माम्॥२४७॥ प्रोवाच चन्द्रगृप्ता ऽपि मा भैषीर्ननु ते मया। गावः प्रदत्ता ग्रह्मन्तां वीरभोच्या वसुन्धरा॥२ ४ ८॥ चाएको। ऽचिन्तयद्माव हो विज्ञानवानपि। त्रतः पप्रच्य के। इसावित्यभेकांस्त्रसमीपगान् ॥२ ४ ८॥

डिभाकाः कथयामासः परिवाजकपुत्रकः। त्रभौ मात्रादरस्था ऽपि परिवाजकसात्कतः॥२५०॥ चाणको। अपि खयं लखं तं ज्ञालीवाच बालकम्। म एषो ऽस्मि यदीयस्त्रमेहि राज्यं ददामि ते॥२५१॥ राज्यार्थी चन्द्रगुप्तो उपि लगति स्न तदङ्गुली। चाणक्यो ऽपि तमादाय द्राक् पलायिष्ट दस्वत्॥२ ५२॥ धातुवादोपार्जितेन द्रविणेन चिणप्रसः। चको पत्थादिसामग्रीं नन्दसुच्छेत्तसुद्यतः॥२ ५ ३॥ ततः सर्वाभिमारेण तथा पत्थादिसेनया। पाटखीपुननगरं चतुर्दिशमवेष्टयत् ॥२ ५ ४॥ तदल्पसारं चाणकाशिविरं नन्दभः पतिः। निर्गत्य जुड्यामाम पर्वमाजकलीलया ॥२ ५ ५॥ मचन्द्रगृप्तश्वाणकाः समयज्ञः पाायतः। नष्टापि रचेदात्मानं सत्यात्मनि पुनः श्रियः॥२ ॥ ६॥ चन्द्रगुप्तं यहीतुं च नन्दो ऽपि वरसादिनः। श्रादिशन सहन्ते हि राजाना राज्यकाङ्किणम्॥२५०॥ जितकाशिनि नन्दे च पुनर्नगरमीयुषि। नागरे रत्सवस्रको उन् रूपः खखमम्पदाम्॥२ ५ ८॥ तेषां च सादिनामेकः साद्ययेन तरस्विना। श्रद्वीयसि देशे उगाचन्द्रगुप्तस्य गच्छतः ॥२ ५८॥ चाणको ऽपि तमायानां दूरादालोका मादिनम्।

²⁴¹ d and 253 a MSS धानुनीद । 255 d D ्मार्जिक । 256 c MSS नंदा।

प्रवात्यनमति अन्द्रगृप्ताचैवं समादिशत्॥२६०॥ मरमः पद्मिनीषण्डमण्डितस्यास्य वारिणि। श्रातिजीनायितं कला मज्जोनाक्जेश्व महिरा ॥२६१॥ ममज्ज चन्द्रगुप्ती ऽथ द्रागगाधे ऽपि वारिणि। धीरे। वारिसामानिकां विद्यां साधितवानिव॥२६२॥ खयं तु मरमसीरे चाणकाः मुखिरामनः। समाधिनाटनं कला तस्थै। योगीव निर्ममः ॥२६३॥ चातायकोणाघाताभपादपातेन वाजिना। वायुवाजेन नन्दाश्ववारे। ऽय स समाययौ ॥२ ६ ४॥ म पप्रच्छ च चाणकां भदना कथयागु मे। किं लयाच प्मान्को ऽपि दृष्टो ऽभिनवयौवनः॥२६ ५॥ ममाधिभङ्गभीरताभिनयेन चणिप्रसः। श्रङ्ग्जीमञ्ज्ञया तस्य इंकुर्वन्वार्यदर्भयत् ॥२६६॥ चन्द्रगुप्ताकर्षणाय स सादी मङ्ग्रमकासि। श्रामुतं मेातृमारेभे चलनीमिव नर्तकी ॥२६०॥ तस्वैवादाय निक्तिंगं निक्तिंगञ्चणिस्ररथ। श्रम्देया वलीकर्तमिव चिच्चेद तच्चिरः॥२६८॥ एहि वसैहि वसेति चाणकोने।दिते चणात्। सरसा निर्वयौ चन्द्रगृप्तश्चन्द्र द्वोद्धे: ॥२ ६ ८॥ चन्द्रमाराय्य तत्राश्चे चाणकाः समभाषत ।

²⁶¹ c C B चिति॰, A चाडि, D चाति pr. m. A मञ्जोनाञ्जेति। 263 c A ॰नाइकं।

लामाखां सादिने यहिं तर्हि किं चिन्तितं लया ॥२ ७ ०॥ चन्द्रगृप्तो अवीदार्य मयैतचिन्तितं तदा। ददमेव खलु श्रेया जानात्यार्थी हि न लहम्॥२०१॥ चाणक्यो ऽचिन्तयकूनं सर्वदापि वर्षवदः। न हि मे यभिचार्येष यन्तुभेद्र इव दिपः॥२७२॥ तयोश्च गच्छतोः पृष्ठे यमदूत द्वोद्भटः। श्राययो नन्दमाद्यन्यो वायुवाजेन वाजिना॥२०३॥ तमापतन्तं दृष्ट्वा च चाणकोनोदितः पुनः। चन्द्रगुप्तः सरोमध्ये न्यमङ्गीनाङ्गः हंसवत्॥२०४॥ रजकं वारितीरस्थं चिषसुन्हवाच च। लच्चे णिरु विता राजा नम्य चेन सुमूर्विस ॥२०५॥ रजको ऽपश्ववारं तं दृष्ट्वा दूरादुदायुधम्। मत्यमेवेति निश्चित्य पनायिष्टात्तजीवितः ॥२ ७ ६॥ वृद्दतीचालनैर्वस्त्रचालने ऽपि कृतश्रमः। तदस्ताणि तु निर्नेतृमारेभे चिणसः खयम्॥२७०॥ तं च सादिनमायान्तं प्रच्छन्तं पूर्वसादिवत्। तथैव मारयामास चणिपुत्रः कुशाग्रधीः॥२७८॥ चाणकाचन्द्रगुप्ती तु ततः स्थानात्रवेलतुः। विखिदे चन्द्रगुप्ता यान्वामकुचिर्बुभुचया॥२७८॥ चन्द्रगृतं विहर्भुता चाणको यामसमुखम्। चचाल भक्तमानेतुं भक्तं ग्रामं विना न हि॥२८०॥

ग्रामाङ्गष्टं च निर्यानं तत्काखकतभोजनम्। मन्दमन्दपदं तुन्दपरिमार्जं ददर्भ सः ॥२ ८९॥ पग्रच्छ चेह विष्रस्य पालिर्जगित वा न वा। भट्टो ऽप्याख्यसगत्येव समा मम हि सम्प्रति ॥२८२॥ पुनः पप्रच्छ चाणको। बुभुजे भट्ट किं लया। म त्राख्यत्मरमद्धा क्रतप्रालिकरम्बकम् ॥२ ८३॥ चाणको। ऽचिन्तयद्रामे भकार्थं समता मम। विनमः सात्कयं भावी चन्द्रगुप्तस्त मां विना ॥२ ८४॥ एकाकी खलु नन्दाश्ववार र्दुवारविक्रमी:। लुक्रीः सकर इव चन्द्रगुप्ता ग्रहीय्यते ॥२ ८ ५॥ कुमार्यद्रगुप्तय ग्रहीता नन्दमादिभिः। तदा मनार्थो भावी खप्तराज्यसमा मम ॥२ ८ ६॥ उदरादस्य भट्टस्य तदाक्यय करम्बकम्। दरामि तसी तत्पाणा रचणीया यथा तथा॥२ ८०॥ इति भद्दस्य चाणक्यसस्योदरमदार्यत्। मद्या रमवतीकार इव क्रुवाण्डिकाफलम्॥२८८॥ चाणकासान्वणं भद्दजठरात् पिठरादिव । खयं करम्बमाङस्य चन्द्रगुप्तमभोजयत्॥२ ८८॥ पचन्द्रगुप्तयाणकास्तता साम्यन्दिनात्यये। श्राममाद गाममेकं कुलायमिव विष्किरः ॥२८०॥ तदा प्रविष्टो भिचार्घ ग्रामे तिसान्परिभ्रमन्।

²⁸³ c A C सतरद्धा D ससर।

चाणको। रेारद्वद्वाया ययौ कस्याश्चिदोकिस ॥२८१॥ बालकानां तया चोण्णा रआभूत्यरिवेषिता। तर्नेको बालकः पाणिं चिचेपातिवृश्चितः ॥२८२॥ दम्धाङ्गुलीकं तं बालं रूदन्तं खविरावदत्। न किंचिदपि जानासि चाणका दव बालकः ॥२८३॥ चाणक्यसदचः अना प्रविग्य च तदोकिस । पप्रच्छ दृद्धां चाणकादृष्टान्तः को ऽयमर्भके ॥२८४॥ जरत्युवाच चाणको बहिर्देशमसाधयन्। श्रादौ नन्दपुरं रूक्विनगोपं प्रापदल्पधीः ॥२८५॥ श्रनै: पार्श्वेष्वभुद्धाना मध्य एव चिपन्करम्। तथा वाला ऽष्ययं दाघो ऽङ्गुलीखत्युण्यस्थया ॥२८६॥ श्रहा स्त्रिया श्रणेतसा धीमलमिति चिन्तयन्। चाणक्यो हिमवत्कूटं ततो ऽगासिन्निवेशनम् ॥२८०॥ तच पर्वतकाख्येन नृपेण सह सौह्रदम्। चन्द्रगुप्तगुरुञ्जने तत्साहायककाम्यया ॥२८८॥ तमन्यदोचे चाणकाो नन्दसुकूल पार्थिवम् । तद्राच्यं मंतिभज्यावां ग्रह्मीव स्नातराविव ॥२८८॥ ततः पर्वतकेनापि प्रत्यपद्यत तद्यः। म हि चाणकायुको अभूतमञ्जू दव केमरी ॥३००॥

²⁹¹ b A चोळारबा, B चोत्ताः रथा, D चोळारव्यगाः 296 d A रव्यग् B रवया D रव्यगाः

चाणकास्त्रम् स च पर्वतका वहिः। उपचक्रमिरे नन्ददेशं साधियतुं ततः॥३०१॥ एकं तु तैं: पुरं स्टूमिप अङ्गस्माकि न। भिचार्थं भिन्वेषेण चाणकास्तत्र चाविष्रत्॥३०१॥ तच चिद्रां चाणकाः प्रमध्ये परिभमन्। द्दर्भानादिकाः सप्त सकला माहदेवताः॥३०३॥ चाणकोः ऽचिन्तयदिमाः सकलाः पाहि देवताः। नूनमामां प्रभावेण प्रमेतन भन्यते ॥३०४॥ मातरः कथमुखाया इति यावद्चिन्तयत्। चाणकाः पुररोधार्तः पौरस्तावदृष्टक्कात ॥३०५॥ बदा हि भगवन्नेतत्पुरसुदेष्टिय्यते । त्राखाहि जानन्ति खलु प्रायः सवें भवादृशाः॥३०६॥ चन्द्रगृप्तगुरः स्नाह इंही ग्रुणत नागराः। मातरो यावदचैतास्तावरुद्देष्टनं कुतः ॥३००॥ द्रागथोत्पादयामासुः पौरास्त्रतात्मात्स्र । किं नाम कुरुते नातीं घूर्तवस्यो विशेषत:॥३०८॥ चाणकादत्तमङ्कितौ चन्द्रपर्वतकौ तदा। पनाधिषातां जह्मुसात्यनं ते तु नागराः ॥३०८॥ वाहता वार्धिवेलेव दुर्धरी पुनरेव ती। श्रचिन्तितौ विविश्रतुः पुरे तच परन्तयौ ॥३१०॥

১03 c D दर्भ नामिद्वा। 304 b C सक्लाप्पहि, MSS सक्ला, D (पाहि) marginal gloss रजंति, construction: Pân. iii, 4, 2; of. Çiçapâla Vadha, I, 51 and Mallinâtha's remarks on that passage.

तत्र तत्प्रं भङ्का तौ दाविष महारथौ। साधयामासतुर्नन्ददेशं चाणकासारयौ॥३११॥ चाणकाबुद्धा सन्नही तो हंद्धः सामितिर्वनी:। परितः पाटलीपुचनगरं गुरुविक्रमी ॥३१२॥ चीणकोग्नः चीणवलः चीणधीः चीणविक्रमः। नन्दः पुष्णचयेणामूद्यावत्पुष्यं हि सद्भयः ॥३१३॥ चाणक्यपार्थे नन्दा ऽध नासाग्राक्डजीवितः। धर्मदारमयाचिष्ट प्रेयः कस्य न जीवितम्॥३१४॥ अज्ञापयच चाणकास्त्रमेनेन रघेन भोः। निर्याहि तच चात्मेष्टं यथाश्रत्यधिरोपयेः ॥३१५॥ न हि ते को ऽप्यपद्रोता रघेनैकेन गच्छत:। समाश्विषिति मा भैषीर्दिजनीव न इन्यसे॥३९६॥ भार्चे दे नन्यकां चैकां यथाणित वस्ति च॥ रथमारोष निर्गान्नगरादय नन्दराट्॥३१७॥ समायान्तं चन्द्रगृप्तं हृष्ट्वा द्रागनुरागभाक्। रथस्या नन्ददुहिता देवीवानिमिषाच्यमूत् ॥३१८॥ मुखचन्द्रमयूखें अ कटाचैर्नन्दनन्दिनी। चन्द्रगृप्तस्य सम्भोगसत्यङ्गार्मिवार्पयत् ॥३१८॥ नन्दो जगाद तां वत्से भव स्तरं स्वयंवरा। प्रायः चित्रयकन्यानां ग्रस्थते हि स्वयंवरः॥३२०॥

⁸¹² b A बदः स्नतिवलेवलेः। 317 a C भार्था, A भार्यादय, B भार्योद ।

त्रायुक्ति खिस्ति तुभ्यं रथादुत्तर सुच माम्। लत्यरिणायनभ्रत्यं मम यातु लया सह ॥३२१॥ एवसुका तु सा तसाद्रथाद्कीर्य सलरम्। चान्द्रगृतं रथवरमारोदुसुपचक्रमे ॥३२२॥ श्रारोहन्यां तदा तसां चन्द्रगुप्तरथस्य तु। नवारका श्रभज्यन्त यन्त्राक्रान्तेचुयष्टिवत् ॥३२३॥ श्रमावमङ्गलकरी नेयमायाति मद्रथम्। रथारु चुमिति तां चन्द्रगुप्ती न्यवारयत्॥३२४॥ पाणक्यो ऽप्यवदक्येमां चन्द्रगुप्त निवारय । ग्रजुनं हि ग्रज़्भायेदं मा स्ना मंस्यास्त्रमन्यया ॥३२५॥ गकुनेनासुना वत्स दृद्धिमेवाधिकाधिकाम्। गामी पुरुषयुगाणि नव यावत्तवान्वयः ॥३२६॥ ततञ्च नन्दमद्ने प्रविष्टौ चन्द्रपर्वतौ। श्रारेभाते मंविभनुं विपुर्णां नन्दसम्पदम् ॥३२०॥ तत्राभ्यत्वन्यका चैका सर्वखीमव रचिता। नन्द्रभ्रपतिराजना तासुपाजीजिवदिषम्॥३२८॥ तस्यां पर्वतकस्याभ्ददनुरागस्तदा तथा। यथा तां इदये मो ऽधाङ्यातयामिव देवताम् ॥३२८॥ तां च पर्वतकायैव चन्द्रगुप्तगृक्द्दी। तदैव पाणियहणमङ्गलं च प्रचक्रमे॥३३०॥

मञ्जाम विषं त सास्तदा पर्वतके ऽपि हि। होमाग्नितापसमूततत्वेदजनमङ्गमात्। १३३१॥ सङ्ग्रान्नविषवेगार्वसदा पर्वतका उभवत्। षिथिलीस्तमवीङ्गयन्द्रगुप्तसुवाच च ॥३३२॥ श्रहं पीतविष दव वन्तमपुत्सहे न हि। परिचायख हे वत्स म्रियते उदा न मंग्रयः॥३३३॥ मान्त्रिका मान्त्रिका वैद्या वैद्या दृत्यनुचापिनम्। चाणका खन्द्रगुतं द्राक्षणे भूलेवमन्वपात्॥ ३३४॥ विनौषधं हि ते व्याधिर्यदि यात्येष यातु तत्। कुर मौनसुपेचख खिल ते स्तादसुं विना॥३३५॥ श्रर्धराज्यहरं मित्रं यो न इत्यात्म इत्यते। इति मार्थी उयं खयं चेन्त्रियते पुष्यवानि ॥३३६॥ **अनु भिय्यैवसुत्विप्तस्**कुटी भङ्गसञ्ज्ञया । चाणको वारयामास मौदीं धुर्या मनीविणाम्॥ ३ ३ ७॥ ततस हिमवत्बूटपार्थिवः प्राप पञ्चताम्। तचन्द्रगुप्तसाम्राज्यदयमयभवन्तदा ॥३३८॥ एवं च श्रीमहावीरमुनोर्वर्षशते गते। पञ्चपञ्चाप्रद्धिके चन्द्रगुप्ती उभवन्नृपः ॥३३८॥ चन्द्रगुप्तस्य राज्ये तु के ऽपि नन्दानुजीविनः। श्रकार्षुः पुरुषासीयें प्रदेशे विषमे स्थिताः ॥ ३४०॥

^{3.1} a A चंचक्रमे। 339 b A D वर्ष ।

पुररचाचमं कंचिदीचमाणा ऽथ पूर्वम्। चाणको। ऽव्रजदेकस्य कौ लिकस्य निकेतनम्॥ ३४९॥ मलोटकद्रीव्याः चिपनासीत्तदा च सः। तं पप्रच्छ च चाणकाः किं करोष्यथ सो ऽत्रवीत्॥३४१॥ मत्पृचोपद्रवकरान्दुष्टानात्काटकानमून्। मूलादुनमूलयनसि दुष्टानां नान्यदर्हति॥३४३॥ श्रहे। धीव्यवसायाभ्यां कौ लिको ऽयं प्रक्रव्यते। चिन्तयनिति चाणका अन्द्रगुप्तान्तिने ययौ ॥३४४॥ त्राज्ञाय कौलिकं तच चन्द्रगुप्ताचणिप्रसः। कार्यामास नगराध्यतं भिनाविचचणः ॥३४५॥ ते नन्दपुरुषाश्चीरा विविधेर्भीजनादिभिःः। विश्वास जिल्लारे तेन चाणकास्य सुधा न धीः॥३४६॥ दतस मौर्यस गृहर्यसान्यामे पुरा किल । भिचां न प्राप्तस्तदासानाजुद्दाव सुदुम्बनः॥३४०॥ जातकोपसदा तेषां चुद्रबुद्धा चिलप्रसः। श्रामाणां कुरत दृतिं वंशीनामिति चादिशन् ॥३४८॥ चाणकास निदेशेन तैसाद्रामकुटुनिभिः। वंग्री श्वित्ता दितिस्रको सहकारमही एहा म्॥ ३४८॥ रे रे मयैतदादिष्टं वंशीनां क्रियतां दितः। श्रामेरिति वदनाौर्यगुरुः केापमनाटयत्॥३५०॥

³⁴⁴ b, 345 a, 360 b, MSS. ने। जि॰ । 348 c, 349 e, 350 b MSS.

जत्पाच किनमं दोषिममं तेषां कुटुव्विनाम्। मवालवद्धं चाणकोा ग्राममञ्चालयदुषा ॥३५९॥

श्रन्धेयुश्चन्द्रगुप्तस्य केश्यो नासीति चिन्तया। दीनारै: स्थालमापूर्य चाणक्यो लोकमब्रजीत्॥३५२॥ भया महाचैदीं यन्तु यो मां जेखित तेन हि। दीनारपूरितं खालिमदं लभ्यमधौ पणः ॥३५३॥ जेयामि यं पुनरहं तस पार्श्वादहो जनाः। दीनारमेकमादास्ये शाव्णि रेखेव वाशियम्॥३५॥ तत्र रनुमारेमे जनैः सह दिवानिश्रम्। चन्द्रगुप्तगुरः कूटपाशकीस्त जिगाच तान्॥३५५॥ एवो उर्थापार्जनोपायः मविलानो उत्पन्ता उपि च। इत्युपायानारं कर्तुं पौरानाक्वास्त सा ऽखिलान्॥३५६॥ ततस्य भोजयिला तानपीयद्वरवार्णीम्। पानगोष्ठ्यां च बंहिष्ठानु चतालानवीवदत्॥३५०॥ इसनं नर्तनं गानमन्यच चीवचेष्टितम्। चाणको। ऽभिनयनूचे ऽर्घार्जनोपायपण्डितः ॥३ ५ ८॥ वस्ते दे धातुरते से चिद्र खं खर्णकुण्डिका। नृपतिर्वश्वती च तदादयत झुम्बरीम् ॥३ ५८॥ ततय सुम्बरीवाचे कौलिकीर्वादिते सति। व्याजहार परो मत्तः कर्मुत्हिष्य नागरः ॥३६०॥ योजनसदसयाने यानीमस्य पदान्यद्वा। तानि खर्षमञ्चेण प्रत्येकं पूजयाम्यहम्॥३६९॥ युग्मं।

प्राम्बद्दादितझुम्बर्धामपरः कञ्चिदनवीत्। तिलानामाढके ह्यप्ते प्रकृढे फलिते स्थम्॥३६२॥ तिला भवन्ति यावन्तस्तावन्ति सम सद्मिन। कार्त्तखरमहस्राणि सन्ति सङ्घा न विद्यते॥३६ ३॥ युग्मं॥ प्राम्बदादितसुम्बर्धामन्यो ऽवादीहनागमे । प्रवहन्या गिरिनद्या वारिपूरेण भ्रथमा ॥३६४॥ स्चणेनैकदिवसोत्पन्नेनापि गवामहम्। संवरं विर्वयोचीः स्वलयामि पयोरयम्॥३६५॥ युग्मं॥ प्राम्बद्दादितझुम्बर्धामन्यो अवददहं खलु। जात्यनविक्योराणासेकवासरजन्मनास् ॥३६६॥ यसुदुत्तीः स्कन्धने भैर्वेष्टयामि समन्ततः। पाटलीपुचनगरं रुचं लूतेव तन्तुभिः ॥३६०॥ युग्मं॥ प्राम्बद्दादितझुम्बर्धामूचे उन्यो मम वेश्सनि। शालिरेका भिन्नभिन्नशालिकी जपस्तिमान्॥३६८॥ श्रन्यो गर्दभिकाशालिः स पुनर्लूनलूनकः। पुनः पुनः फलत्येवेत्येतद्रबद्धं च नः ॥३६८॥ युग्मं॥ प्राग्वदादितझम्बर्धां साहान्यो मदविज्ञलः। महस्रमञ्जं द्रविणं विद्यते मम मद्मिन ॥३००॥ त्रनृषो ऽहं सुगिस्य जात्यचन्दनचितः। मदावि वस्ता में भार्था में तुन्तो नापरः सुनी ॥३०१॥

[|] युग्नं || | 366—369 d D om. 368 b B C न्यांसि मद्रेग्नानि। 369 d MSS. जनाः for चनः। 370 d C नेग्नानि।

प्राग्वदादितझुम्बर्धां मितज्ञानमहानिधिः।
चिणसुरेवमज्ञासीत्सर्वेषां श्रीमतां श्रियम्॥ २०२॥
एकयोजनगामीभपदप्रमितिकाचनम्।
तथैकतिखजितखमिताः खर्णमहस्रकाः॥ २०३॥
प्रतिमासं चैकदिननवनीतभवं घृतम्।
एकसिन्दिवसे जातास्तथा जात्यिकभोरकाः॥ २०४॥
कोष्ठागाराणां भरणप्रमाणाः भालयो ऽपि च।
तैश्वाणक्याय दिरेरे तन्ममैविदसद्धि सः॥ २०५॥
॥ विभिविभोषकं॥

चको समर्थमर्थेन तेन मीर्थं चिषप्रसः।

धियां निधिरमात्यो हि कामधेनुर्महीभुजाम्॥ २०६॥

दतस्य तिस्मन्दुष्काले कराले दाद्यान्द्रके।

श्राचार्थः सृष्टितो नाम चन्द्रगृप्तपुरे ज्वसत्॥ २००॥
श्रवदौःस्थ्येन निर्वाहाभावान्त्रिजगणं स तु।
देयान्तराय व्यस्जन्तवैवास्थात्स्वयं पुनः॥ २०८॥
व्याघुव्य चुन्नकौ दी तु तवैवाजग्मतुः पुनः।
श्राचार्थेस्य किमायाताविति पृष्टावर्षमताम्॥ २०८॥
वियोगं गुरुपादानां न ह्यावां से।हुमीश्वहे।
तदः पार्श्व जीवितं वा मरणं वावयोः ग्रुभम्॥ ३८०॥
श्राचार्थः साह न कृतं युवाभ्यां साध्यसुव हि।
श्रगाधे क्रेयजन्यधी युवां सुग्धी पतिस्थयः॥ ३८०॥

³⁷⁴ c C दतिसापं। 378 a A अन्य A B D देविस्थेन C देखिन।

द्रयुक्ता तावनुज्ञाती गुरुणा तच तस्यतः। भत्या ग्राश्रुषमाणी तं तत्पदास्त्रीजषट्पदी ॥ ३८२॥ तता द्भिन्माहात्याद्भिन्यात्यस्यस्या । मार्यिला गुरूणां तो भुझानावत्यमीदताम्॥ ३८३॥ श्रपूर्वमाणाहारी ती चीयमाणी बुभुचया । चुस्तवावषडचीणं मन्त्रयामासतुर्मिथः ॥ ३८४॥ प्रकाश्यमानं गुरुणा गीतार्थान्संयतान्प्रति । त्रश्रोखानामदृखलकारकं दिखमञ्जनम् ॥ ३८५॥ तत्प्रयोज्य प्रयोगो ऽयमावाभ्यां कुचिपूर्तये । पूर्णकुची च निश्चिको गुरुपादानुपाख्छे॥ ३८६॥ अदृश्यीग्रय समूच तौ दो तचेव वासरे। भोजनावमरे चन्द्रगुप्तस्याभ्यर्णभीयतुः ॥ ३८७॥ श्रदृश्यमानी ती चुन्नी चन्द्रगृप्तस्य भाजने। मुभुजाते यथानामं बन्धू प्राणप्रियाविव ॥ ३८८॥ एवं दिने दिने ताभ्यां भुज्जानाभ्यां महीपति:। जनेाद्रस्वेनोद्खात्तपस्वीव जितेन्द्रियः ॥ ३८८॥ कृष्णपत्तवपाजानिरिव चामः ग्रनै: ग्रनै: । चन्द्रग्रप्तनरेन्द्रो ऽस्त्रताभ्यामान्कित्रभोजनः ॥ ३८०॥ निजामहित्रं कस्तापि तथायकथयत्र सः। नित्यं चुत्यी डिते। ऽषाखानादवानिव वारणः ॥ ३८९॥

⁸⁸⁷ a MSS. बहब्दी। 388 b A भोजनी।

श्रष्टकदेकदैकान्ते मौर्यं मौर्यगुरः सुधीः। मत्यहं चीयमाणो ऽसि वत्स चयर जेव किम्॥ ३८१॥ मौर्था ऽवदन तावनो हासेन परिवेखते। किं तु का ऽपि प्रेत द्वाच्छिनति मम भोजनम्।। ३८३॥ तटिस्थिता विद्न्यार्था मां पूर्णाहारभोजनम्। न लर्धमपि भुच्चे उद्दं न जाने किंचिद्यदः॥ ३८४॥ चाणकाो ऽवाचदद्यापि किमेवमि सुग्धधीः। सुसुनुषेवातलज्ञेनातमा यत्खेदितश्चरम्॥ इटप्॥ भवित्रानीमपि हि युनामाख्यातवानि । तव भोजनलुष्टाकमादास्ये न चिरादहम्॥ ३८६॥ द्युका चन्द्रगुप्तस्य भोजनस्थानभःतले । प्रातस्त्रसोष्ट्रपूर्णं मस्टणं चिक्ससादिष ॥ ३८७॥ भोतुं निषषे च नृपे भोतुमागतयोस्त्योः। पदानि प्रत्यविम्बान्त सचूर्ये तच स्वतसे ॥ ३८८॥ राज्ञि भुकोत्यिते तत्र भूतले चिणनन्दनः। पदपिक्कं तथोर्ट्टृष्ट्वा चिन्तयामास चेतिस ॥ ३८८॥ मानुषः काे ऽपि भून्यसापादः सिद्धाञ्चनः खनु । हरते भोजनं खालादृह्यीस्य लीलया ॥ ४००॥ दति दितीयदिवसे चाणका भोजनीकिस । भोजनावसरे धूमं स्विभेद्यमकार्यत्॥ ४०१॥

³⁹³ b B कासेन, C दासेन A दागासीन। 400 b A C ॰ पाद॰, d A D

प्राम्बद्राज्ञा महैकच स्थाले भुज्जानयोसयोः। बाष्पायन्ते सा नेवाणि धून्नस्तो मेन मूर्कता ॥ ४०२॥ नेचाञ्चनं तथोः सर्वमदृष्यीकारकारणम्। बाष्यवारिभिराक्षय द्रागनीयत पद्भवत्॥ ४०३॥ श्रनञ्चनदृशों तो तु भुञ्जानी तच भाजने। दृष्टी नरेन्द्रलोकेन कापाझुकुटिकारिणा ॥ ४०४॥ नाजन्यत्को ऽपि चाणक्यभयात्र्यकारकत्त्रयोः। चाणकासु प्रवचनाड्डाइभीस्रदो ऽवदत्॥ ४०५॥ पितराद्यविक्षेण युवां हि परमेश्वरी। हुला प्रमादमसासु खसी खानाय गच्छतम्॥ ४०६॥ तयोर्गतवता राजा मनिषादमदो अवदत्। त्रनयोरहसुच्छिष्टभोजनेनासि दूषितः ॥ ४००॥ चाणकाः साह माकार्घीदीपलारीपणं गुणे। श्राद्वारसंविभागेन सुनीनां पुष्यवानसि ॥ ४०८॥ धन्यः से ऽपि हि यो भिनामनगाराय यक्ति। एकस्थाबातियीभ्रतसुनिस्तं तु किसुच्चसे ॥ ४०८॥ एवं च मौर्यं सम्बोध्याचार्याणां पार्श्वमेत्य च। चाणक्यो ऽदादुपालकं चुन्नान्यायं प्रकाष्यम्॥ ४२०॥ श्राचार्थः साह का दोषः चुल्योरनयोर्नन्। खक्चिमारयः सङ्घपुरुषा यङ्गवादृशाः ॥ ४९९ ॥

⁴⁰² de घून, B धूमें. A मूकिनाः।

चाणक्यो उपि तमाचार्थं मिळादुष्कृतपूर्वकम् । वन्दिला। भद्धे साधु शिचिता ऽस्मि प्रमदरः ॥ ४९२॥ श्रद्यप्रस्ति यद्भत्तपानापकरणादिकम्। साधूनासुपकुरुते तदादेशं मदोकसि ॥ ४९३॥ दत्यभिग्रहमादाय चाणक्यो दृढनिश्चयः। तदादि पालयामाम खगाईस्थं कतार्थयन् ॥ ४९४ ॥ चन्द्रग्रतं तु मिथ्यादृक् पाषिष्डिमतभावितम्। अनुशासितुमारेभे हितस्तस्य पितेव सः ॥ ४९५॥ श्रमंथता ह्यमी पापाः प्रक्रत्या स्त्रीषु लम्पटाः। श्रिपि समाधितुं नाई।स्तत्यूजायां तु का कथा॥ ४९६॥ कषायपचिरचेषु कतन्नेषु दुरात्मसु । एतेषु निष्पालं दानमूषरेव्यम्बृदृष्टिवत् ॥ ४९०॥ श्रात्मानमात्रितं चापि राजँ बोहतरण्डवत्। पातचत् भवासोधौ तद्गितां तेषु मा क्रयाः ॥ ४९८॥ मौर्या जादीनाम हीदं लद्दचो गुरुसिमतम्। नैते संयमिन इति प्रत्यायय तथापि माम्॥ ४१८॥ पुरे प्रघोषं चाणक्यस्ततश्चैवमकार्यत्। धमें श्रोखित सर्वेषामपि पाषण्डिनां नृपः ॥ ४२०॥ तत्रयाह्रय तान्धर्वाञ्यस्त्रान्तस्यादवीयसि । देशे निवेशयामास स विवित्ते विवित्तधीः ॥ ४२९॥

⁴¹³ d A ममीकिष। 414 c C तद्यि। 417 a C पच।

ग्रुद्धान्तासन्तदिगागे चाणकोनागता ति हि।

गवाचिविवरैर्द्रशृसुपचक्रमिरे ततः ॥ ४२४॥ ते राजपत्नीः पश्चन्तस्वावदस्पुर्द्रश्मयाः । न यावदाययौ राजा निषेदुस्तु तदागमे ॥ ४२५॥ ततस्र चन्द्रगुप्ताय धर्ममास्त्राय ते ययुः । पुनरागममिन्कन्तो उन्तःपुरस्त्रीदिदृच्या ॥ ४२६॥ गतेषु तेषु चाणक्यस्रन्द्रगुप्तमभाषत । पश्च स्त्रीलेखिताचिक्तं वत्म पाषिष्डिनामिष्ठ ॥ ४२०॥ यावन्तदागमं तैर्ष्ति लदन्तःपुरमीचितम् । गवाचिविवरिचप्रलेखिनरिजितेन्द्रियैः ॥ ४२८॥ गवाचिवराधसास्तोष्टचूणें ममीच्य तम्।
चाणकाश्चन्द्रगुप्ताय तद्यथास्त्रमदर्भयत्॥ ४३३॥
ऊचे च नैते सुनयः पाषण्डिवदिद्यययुः।
तत्पादप्रतिविम्वानि न दृग्यन्ते कुतो उन्यथा॥ ४३४॥
उत्पन्नप्रत्ययः साधून् गुरूकोने ऽथ पार्थिवः।
पाषण्डिषु विरक्तो उन्ददिषयेख्यिव योगवित्॥ ४३५॥

एवं चानेकणः संविधानैः प्रथितधीगुणः।
चाणकाश्चिन्तयामास मौर्धश्रीविक्षमण्डपः॥ ४३६॥
साधवामि विषाहारं चन्द्रगुतं ग्रनैः ग्रनैः।
रसायनं यथास्य साद्गरदः प्रभवेत्र च ॥ ४३०॥
मौर्था ऽय मौर्थगुरुणा गुरुणेव महाधिया।
श्वभोज्यत विषाहारं दिनं प्रत्यधिकाधिकम् ॥ ४३८॥
श्वन्येयुञ्चन्द्रगुत्रेन सह भोतुं प्रचक्रमे।
रागोत्कटतया राज्ञी दुर्धरा नाम गुर्विणी ॥ ४३८॥
दृष्ट्वा विषात्रं भुञ्जानां तां गर्भापायग्रद्भया।
व्याहरत्वं स्तर्निति द्राक् चाणक्यो उभ्यधावत ॥ ४४०॥
विषात्रास्वादमावेण राज्ञी सा प्राप पञ्चताम्।
दश्यौ चिणप्रस्नमा सा गर्भा ऽप्यस्वाः प्रकीयताम्॥ ४४९॥
दिति तस्या विपन्नायास्तदोदरमदारयत्।
तस्वाद्गभमाचकर्ष सुक्तां ग्रुजिपुटादिव ॥ ४४२॥

⁴³³ b MSS. समीच। 435 d MSS. योगिवत्।

विषविन्दुस सङ्गान्तस्तस्य बालस्य मूर्धनि । तत्रञ्च गुरुभिर्विन्दुमार दत्यभिधायि सः ॥ ४४३॥ विन्दुसारे प्रपेदाने वयो मनाथवस्मम्। समाधिमरणं प्राप्य चन्द्रगुप्तो दिवं यथौ ॥ ४४४ ॥ चाणको। ऽय न्यधाद्राच्ये विन्दुसारं सुसारधीः। सचिवायत्तिसिद्धिय तदाज्ञाञ्चद्वभ्द्रव सः ॥ ४४५॥ इतस मौर्यमाज्ञाण पूर्वे हि चिणिखनुना। सुवन्धुर्नाम दाचिष्यात्मचिवः कारिता उभवत्॥ ४४६॥ खातन्त्रमन्त्रितानिषुञ्चाणको मत्मरी म तु । तदुच्चेदाय रहिंस बिन्दुभारमदो उतदत्॥ ४४७॥ नाहं प्रमाणभ्द्रतो ऽस्मि यद्यपीय तथापि ते। परिणामहितं विचा कुलीनानां क्रमे। ह्ययम्॥ ४४८॥ विश्वासघातकस्थास्य मा चाणक्यस्य विश्वसी:। एष लनातुरुदरं दुरातमा खल्वदारयत्॥ ४४८॥ पप्रच्छ धाचीराह्रय विन्दुसारसादैव तत्। तथैव ताभिर्णुते चाणकाय चुकाप च ॥ ४५०॥ राजानं कुपितं ज्ञाला चाणक्यो उचिन्तयत्स्यम्। सुबन्धुना इतच्चेन राजा मय्यन्ययाङ्गतः ॥ ४५१॥ श्रयं हि प्रागमात्यले कारितो उसमयैव हि। तन्त्रे प्रत्युपकाराय युक्तमस्य कुलोचितम्॥ ४५२॥

तद्त्यामनम्हत्योर्भे पर्याप्तं राज्यचिनाया । कते प्रतिचिकी बुद्धिं प्रयोच्छे उन्हें तथापि हि ॥ ४ ५ २॥ मङ्कीपिणाचिकायसः सा ऽपि मा राज्यमञ्जाम्। इति तस्वापकारेण करिय्ये समयोचितम् ॥ ४ ५ ४॥ संयोज्य योगमन्तादीर्वरगन्धाःससुद्रके । लिखिताचरभूजेंन सह सा ऽविपद्यभीः ॥ ४ ५ ५॥ समुद्गं जतुनालिय पेटायां स सुधीर्न्यधात्। तालयामास तां पेटां तालकानां भतेन च ॥४५६॥ गेहान्तर्यस्य तां गेहसर्वस्विमव पेटिकाम्। दीनानाथादिपाचेभ्यञ्चाणक्यो न्यददाद्भनम् ॥४ ५०॥ ततस्य नगरामन्नकरीषस्यलमूर्धनि । निषद्यानप्रमं चक्रे चाणक्यो निर्जराद्यतः ॥४ ५ ८॥ यथाविपन्नजननीटत्तानं धानिकासुखात्। विज्ञाय बिन्द्रमारा ऽनुभयानसच चाययौ ॥४ ५८॥ उवाच चमित्रा च चाणकां चन्द्रगुप्तसः। पुनर्वर्तय मे राज्यं तदादेशकद्सम्यहम् ॥४६०॥ मौर्याचार्या उम्यधाद्राजन्कतं प्रार्थनयानया । मरीरे ऽपि निरीहा ऽस्मि साम्प्रतं किं लया मस ॥ ४ ६ ९॥ श्रचलनां प्रतिज्ञाया मर्थादाया द्वार्णवम्। चन्द्रगुप्तगुरुं ज्ञाला बिन्दुसारे। ययौ ग्टहम् ॥४ ६ २॥ चुकाप गतमात्रो ऽपि बिन्दुमारः सबन्धवे। सुवन्धुरपि भीतार्त दवाचे कापसुद्दचन ॥४६३॥

देव सन्यगिवज्ञाय चाणको दृषिता मया।
गवा तं चमयाम्यद्य यावत्तावत्रसीद मे ॥४ ६ ४॥
दित गवा सुवन्धुसं चमयामाम मायया।
श्विन्तयच मा भूयो ऽप्यमौ व्रजतु पत्तने ॥४ ६ ५॥
श्विन्तयच मा भूयो ऽप्यमौ व्रजतु पत्तने ॥४ ६ ६॥
श्विन्तयच मा भूयो ऽप्यमौ व्रजत्ञपत्।
चाणकां पूर्जियव्यामि तस्यापक्षतिकार्यहम् ॥४ ६ ६॥
श्वनुज्ञातस्तता राज्ञा सुवन्धुश्वणिजन्मनः।
पूर्जामनश्वनस्यस्य विधातुसुपचक्रमे ॥४ ६ ०॥
पूर्जा सुवन्धुरापातवन्धुरां विरचय्य च।
धूपाङ्गारं करीषान्तश्चिचेपान्यैरलचितः ॥४ ६ ८॥
धूपाङ्गारं करीषान्तश्चिचेपान्यैरलचितः ॥४ ६ ८॥
धूपाङ्गारं जानिकास्माचितेन
प्रोद्यक्त्वाचे द्राक्षरीषस्यले तु।
दारुपायो द्रामाना ऽप्यकन्यो
मौर्याचार्या देव्यस्तत्तच म्हला ॥४ ६ ८॥

द्याचार्यत्रीहेमचन्द्रविरचिते परिणिष्टपर्वणि स्वित्रावलीचितिते महाकाव्ये श्रकटालमरणस्यूलभद्रदीचात्रतचर्यासम्भूतविजयस्वर्गगमन-चाणक्यचन्द्रगुप्तकथाविन्दुसारजन्मराज्यवर्णना नामाष्टमः सर्गः ।

⁴⁶⁸ a D पूजां वसंघरायापात i. marg पूजां सविषुरापातितिपाटः।

CANTO IX.

चाणचाग्रहमत्येद्युर्विन्दुमारात्मुवन्धुना । वस्तं ययाचे सभायचाणकाद्रव्यक्तिपुना ॥१॥ राजादिष्टः प्रविष्टय सुबन्धुस्तन वेमानि । तां पेटां तालकणताबद्धदारां ददर्भ च ॥२॥ श्रविन्तयच चाणकामर्वसमिष्ठ विद्यते । नान्यथा तालकभतेनेदृशौ खान्नियन्त्रणा ॥३॥ पेटायासान्यभज्यन्त तालकानि सुवन्ध्ना । काराग्टइममाङ्गर्बन्द्याः पादान्द्का दव ॥४॥ मध्ये दृष्ट्वा ससुद्गं तं चिन्तयामास चेतसि। नियतं रत्नेतामो ऽयं यस रत्तेयमी हुमी ॥५॥ तमपि स्फोटयामास समुद्गं नालिकेरवत्। लोकोत्तरमहागन्धाताध्ये गन्धान्ददर्भ च ॥६॥ गत्थानसुगत्थीनाजदी गत्थलुश्ची दिरेफानत्। मूर्धानं धूनयनुचैः सुवन्धुर्जातविसायः ॥७॥ मनाथमचरैभूर्जमथ तत्र ददर्भ च। खाद्म्यवीजकमिति वाचयामाम च खयम्॥८॥ गन्धानाषाय य दमात्र तिष्ठेनुनिचर्यया। श्रन्तकस्य स तत्कालमतिथिवं गमिस्यति ॥८॥

वाचियत्वाचराखेतात्यतीत तिषसाद सः।

चाणकास्य प्रयोगो ऽयं न सुघेति सनिश्चयः॥१०॥

तथापि सर्जप्रोकार्थप्रत्ययार्थं सुबन्धुना।

गन्धानाघाय तान्का ऽपि दिव्याद्वारमभोच्यत ॥१९॥

द्राग्मृते पुरुषे तत्र सुबन्धुर्सुनिसन्निभः।

बभ्दव विषयास्वादमनिच्छन्मनसापि हि॥१२॥

प्रभव्य द्रत्यविरता निटता जीविताप्रया।

सुबन्धुर्बन्धुरहिता विजदार वसुन्धराम्॥१३॥

तनुजना लगोकश्रीर्बन्द्सारख चाभवत्।
विन्दुसारे विषेदाने से उभ्द्रवनिग्रासनः ॥१४॥
कुणालो नाम तनुभूरणोकस्यायजायत।
कुमारसुकौ राजादात्तसायुक्जयिनी पुरीम् ॥१५॥
उक्जयिन्यां स्थिता राजनियुक्तैर्बालधारकैः।
रच्यमाणो जीयितवसो उभ्द्रसायाष्ट्रहायनः ॥१६॥
राज्ञे च तावदयसं तमास्यन्वालधारकाः।
दथावध्ययनार्हे उथिमित राजापि हर्षभाक्॥१०॥
तता राजा कुमारायालिखह्नेसे स्वयं लिदम्।
प्राक्षतं सुखवाधाय यत्कुमारा श्रधीयस्य ॥१८॥
स्वती जननी तत्र कुणालस्य निषेद्षी।
राज्ञः पार्श्वादुपादाय तं तु लेखमवाचयत्॥१८॥

मः

বা

^{. 18} c A B बृद्धिरिहिता। 15 d D तसाहु । 18 d A स्वधीयतु,

मत्मुतस्वैव राज्यं सात्नुणासस्य तु नेति सा । श्रन्यचित्ते नरपतावकरात्कूटमीदृशम् ॥२०॥ निष्ठीवनाद्रीं क्षतया नेचाञ्चनप्रलाकया। श्राक्तव्य कज्जलं नेचादकारे विन्दुकं ददी ॥२१॥ ऋशोने। ऽपि प्रमादेन नानुवाचितमेव हि। तं लेखं सुद्रयामारोज्जियनां प्राहिणोदय ॥२२॥ तं लेखं पितनामाङ्गं सुद्रालङ्कृतमस्तकम्। पाणिभ्यामाददे दाभ्यां कुमारा मूर्जि च न्यधात्॥ २ ३॥ तं लेखं वाचयामाम कुमारा लेखकादय। वाचियवा च त्रप्णीका विष्णो लेखका उपमहत्॥२४॥ तसिनुदशुनयने लेखार्थं वनुमचमे । ततञ्च तत्कराह्मेखं कुमारः खयमाददे ॥२ ५॥ दर्भने। स्रेवणैर्वणीनपि वाचियतुं चमः। वाच्यामास तं लेखमशोकतनयः खयम् ॥२६॥ श्रंधीयउ इति प्रेच्याचराष्युज्जयिनीपतिः । दथी मौर्याचये का ऽपि गुर्वाज्ञालक्षका न हि ॥२०॥ लाप्यामि राज्ञो यदाज्ञामहसेवायतः स्थितः। तदा मलात एवाध्वान्येषामपि भविष्यति ॥२ ८॥ ततस माहमनिधिनीर्घवंगाव्यिचन्द्रमाः। त्रनित सा स्वयमपि नेचे तप्तप्रलाकया ॥२८॥

विज्ञाय तमग्रोकश्रीमेहासाइसकारकम्। धिकूटलेखका उस्मीति निनिन्दातानमाताना ॥३०॥ श्रचिन्तयच दुर्देवाधिष्ठिते। ऽहं हताप्रयः। कुमारा यदम्हदेवं प्रमादिलिखितेन मे ॥३१॥ राज्यं वा मण्डलिलं वा वत्सा नाद्यायमईति। मयि यस्बेदृशी भितिधितस्बेदृशमागतम् ॥३२॥ यौवराज्यमसौ भुक्ता भविष्यति नृपे। ऽप्यसौ । मनेार्थेन पर्याप्तमसुना साम्प्रतं सम ॥३३॥ कुणानायेत्ययोकश्रीद्दी गामं महर्द्धिकम्। तत्मापत्नज्ञमाराय ददावुज्जयिनीं पुनः ॥३॥॥ कुणालस्य तु तं गामं भुज्ञानस्य परेद्यवि । श्रमुक्करिक्वां पत्यां सनुः सम्पूर्णलचणः ॥३ ५॥ वर्धापिकास्था दासीस्यः कुमारः पारिताषिकम्। दत्ता महातावं चक्रो पुत्रजनानिबन्धनम् ॥३ ६॥ मातुर्मनारथं लघ्या वृथैवाच करोम्यहम्। दत्यागात्पाटलीपुचं कुणाले। राज्यिलयया ॥३०॥ तते। गीतविने। देन खेक्स्या स पुरे भ्रमन्। प्रेयान्वभ्द्रव लेाकस्य गान्धर्वेणातितुम्बुहः ॥ ३ ८॥ पाटलीपुचनगरे यच यच जगी स तु। तच तच ययुः पौरा गीताकष्टाः कुरङ्गवत् ॥३८॥

³⁴ c C ॰ पत्न्य ॰ | 37 a C D खब्धा, A खब्दा, comp. pråkrit चुन्नमाज्या stepmother. 38 d C ॰ पितुंबदः, A B तुंबरः।

गान्धर्वेणाह्नतं श्रुला तमन्ध इति पार्धिवः। श्राह्य जवनीगृतं कला गातुं समादिशत् ॥४०॥ यथास्थानं मन्द्रमध्यतारैः षड्जादिभिः खरैः। पद्यप्रबन्धमीहृचं जगी रागं स पेष्यम् ॥४९॥ प्रवीचयन्द्रगुप्तस्य विन्दुसारस्य नप्तृकः। एषो ऽशोकश्रियः सनुरन्धो मार्गति काकिणीम् ॥ ४ २॥ पद्यप्रबन्धमन्थेन गीयमानं महीपति:। अला पप्रच्छ के। नाम लमसाखाहि गायन ॥४३॥ म अवाच तवैवासिम कुणाले। नाम नन्दनः। लदाज्ञालेखमीचिला यो उन्धः खयमजायत ॥४४॥ तता जवनिकां वेगादपसार्थ नरेयरः। दृष्ट्वीपनच्य खं सनुसुद्शुः परिषयने ॥४ ५॥ जचे च राजा तुष्टो ऽस्मि वत्स तुभ्यं ददामि किम्। व्यनिज्ञपत्कुमारो ऽपि याचे ऽहं देव काकिणीम् ॥४ ६॥ किमेतद्याचितमिति राज्ञि ब्रुवित मन्त्रिण:। जिचरे राजपनाणां काकिणी राज्यसुच्यते ॥**४०**॥ राजा प्रोवाच हे वता किं राज्येन करिस्थिमि। तने स्वादन्यसादेव दैवापहतचनुषः ॥8 **८**॥ व्यजिज्ञपत्कुमारो अपि तात जाता असि मे स्तः। पौत्रेण वर्धमे दिखा राज्ये ऽस्मिन्मे। ऽभिषिचाताम्॥४८॥ पप्रच्छाभोकराजा ऽपि कदोत्येदे सुतस्तव। सम्प्रत्येवेत्यकथयत्कुणाचे। ऽपि कताञ्चिः ॥५०॥

तदैव तमग्रोकश्रीः समानाययदर्भकम् ।
नामापि सम्प्रतिरिति तस्याकृत क्वतात्सवः ॥५१॥
श्रमीघवागग्रोकश्रीस्तं दग्राहादनन्तरम् ।
सम्प्रतिं सान्यपमपि निजे राज्ये न्यवीविश्रत् ॥५२॥
वृद्धिमासादयामास वयसा विक्रमेण च ।
श्रिया च सम्प्रतिरस्रकाजन्म परमार्हतः ॥५३॥
क्रमेण साध्यामास भरताधं सदिचणम् ।
प्रचण्डशासनश्रास्त्याकश्रासनसन्तिभः ॥५४॥

दतस तिसान्युक्ताले कराले कालराचिवत्।

विवीद्दार्थं साधुसङ्कतीरं नीरनिधेर्ययो ॥५५॥
त्रमुख्मानं तु तदा साधूनां विस्ततं अतम्।
त्रमभ्यसनते नम्यत्यधीतं धीमतामिष ॥५६॥
सङ्घो ऽघ पाटलीपुत्रे दुक्तालान्ते ऽखिला ऽमिलत्।
यदङ्गाध्ययने।देशाद्यामीद्यस्य तदाददे ॥५०॥
ततस्यैकादशाङ्गानि श्रीसङ्घो ऽमेलयत्तदा।
दृष्टिवादिनिमनं च तस्या किंचिदिचिन्तयन्॥५८॥
नेपालदेशमार्गस्यं भद्रवाङं च पूर्विणम्।
ज्ञाला सङ्घः समाङ्गातुं ततः प्रैषीन्मनिदयम्॥५८॥
गला नला सुनौ तो तमित्यूचाते क्रताञ्चली।
समादिशति वः सङ्घस्त्रचागमनहेतवे॥६०॥

से। ऽणुवाच महाप्राणं ध्यानमारअमस्ति यत्। साधं दादशभिवंधैनीगिसिखाम्यहं ततः ॥६१॥ महाप्राणे हि निष्यने कार्ये किसिं श्विदागते। सर्वपूर्वाणि गृष्यन्ते स्वार्थाभ्यां सुहत्ततः ॥६२॥ तदच्ली सुनी गला सङ्खाशंसतामथ। मङ्गो ऽष्यपरमाह्रयादिदेशेति सुनिदयम् ॥६ ३॥ गला वाचाः स श्राचार्था यः श्रीसङ्गस्य ग्रासनम्। न करेाति भवेत्तख दण्डः क इति ग्रंस नः ॥६॥ मङ्गवाद्यः स कर्तव्य दति विक यदा स तु। तर्हि तद्दख्योग्यो उभीत्याचार्यो वाच्य उचके: ॥६ ५॥ ताभ्यां गला तथैवात श्राचार्या उधेवमूचिवान्। मेवं करातु भगवान्सङ्घः किं तु करात्वदः ॥६ ६॥ मयि प्रसादं कुर्वाणः श्रीसङः प्रहिणोलिह । षिया नेधाविन स्भाः सप्त दाखामि वाचनाः ॥६ ॥॥ तचैकां वाचनां दाखे भिचाचर्यात मागतः। तिसृषु कालवेलासु तिस्रो उन्या वाचनास्तथा ॥६ ८॥ सायाक्रप्रतिक्रमणे जाते तिस्रो ऽपराः पुनः । चेत्यत्येवं चङ्कायं मत्कार्यसाविवाधया॥६८॥ ताभ्यामेत्य तथाखाते श्रीमङ्गे ऽपि प्रमादभाक्। प्राहिषोत्स्यूलभद्रादिसाधुपत्रमतीं ततः ॥७०॥

⁶² d A अधोषत: for मुह्नर्ततः। 66 c D कराति। 69 c D ग्रेस्थतेवं। 70 b C प्रमोदमाक्।

तान्सिर्द्वाचयामास ते ऽप्यच्या वाचना इति ।
 जङ्गचेयुर्निजं स्थानं स्यूलभद्रस्त्वास्थित ॥७१॥
श्रीभद्रवाज्ञपादान्त स्यूलभद्रो महामितः ।
 पूर्वाणामष्टकं वर्षेरपाठौदष्टिभिर्ध्यम् ॥७२॥
 किसुङ्गमस्वित्युकः स्रिरणा सो ऽत्रवौदिदम् ।
 ने।ङ्गच्ये भगवन्तिं तु ममान्या एव वाचनाः ॥७३॥
 स्रिर्ह्चचे मम ध्यानं पूर्णप्रायमिदं ततः ।
 तदन्ते वाचनास्तुम्यं प्रदास्थामि लिद्व्ह्या ॥७४॥
 स्यूलभद्रस्ततः प्रोचे ऽधीतभ्रेषं च मे कियत् ।
 स्यूलभद्रस्ततः प्रोचे ऽधीतभ्रेषं च मे कियत् ।
 पूर्णे ध्याने महाप्राणे स्यूलभद्रो महासुनिः ।
 दिवस्द्रनानि पूर्वाणि दम्न यावत्यमापयत् ॥७६॥

विद्यारक्रमयोगेन पाटलीपुत्रपत्तनम्।
श्रीभद्रवाद्धरागत्य वाद्योद्यानमिशिश्रयत्॥७०॥
यवादयो ऽपि विद्याय वितन्यो ऽत्रान्तरे तु ताः।
भगिन्यः स्यूलभद्रस्य वन्दनाय समाययुः॥७८॥
वन्दिला गुरुमूचुस्ताः स्यूलभदः क नु प्रभो।
खघुदेवकुले ऽसीह तासामिति शशंस सः॥७८॥
ततसमिभ चेलुस्ताः समायान्तीर्विलोक्य सः।
श्रास्थ्यदर्भनक्षते सिंहरूपं विनिर्मसे॥८०॥

⁷¹ c C D चङ्क्वेयु॰। 72 b D ॰मुनिः। 73 A ॰ दिग्रस्र•, c sec. m.

दृष्ट्वा सिंहं तु भौतास्ताः सूरिमेत्य व्यजिज्ञपन्। च्छेष्ठार्थे जग्ने सिंहस्तन से। उद्यापि तिष्ठति ॥८९॥ ज्ञालोपयोगादाचार्था ऽप्यादिदेशेति गच्छत। वन्दध्वं तत्र वः सा ऽस्ति ज्येष्टार्था न तु नेप्ररी॥८१॥ तते। ऽयुक्ताः पुनस्तत्र खरूपस्यं निरूष च। ववन्दिरे स्थूलभद्रं ज्येष्ठा चार्खान्नजां कयाम्॥८३॥ श्रीयकः सममसाभिदीं चामादत्त किं लसी। चुधावान्सर्वदा कर्तुं नैकभक्तमपि चमः ॥८॥ मयोकः पर्युषणायां प्रत्याख्याद्यय पौरुषीम्। स प्रत्याख्यातवानुको मया पूर्णे ऽवधी पुनः ॥८५॥ लं प्रत्याखाहि पूर्वाधं पर्वेदमितदुर्जभम्। दयान्कालः सुखं चैत्यपरिपाव्यापि यास्ति ॥८६॥ प्रत्यपादि तथैवासी समये ऽभिहितः पुनः। तिष्ठेदानीमस्तपार्धमित्यकाषीं त्तर्थेव सः ॥८०॥ प्रतामनाध्ना राजिः सुखं सप्तस्य यास्रति । तत्रत्याखाद्यभनार्थमित्युनः से उनरात्तया ॥८८॥ तते। निशीये सम्प्राप्ते सारन्देवगुरूनसौ । तृत्पीडया प्रमरन्या विषद्य निदिवं ययौ ॥ ८॥ ऋषिघाता मयाकारीत्युत्ताम्यन्ती ततस्वहम। पुरः श्रमणमङ्गस्य प्रायश्चित्ताच ढौकिता ॥ ८०॥ मङ्गो ऽप्याख्यद्यधायीदं भवत्या ग्रुद्धभावया ।

⁹¹ a C D • इधायीदं।

प्रायश्चित्तं तता नेइ कर्तव्यं किंचिदस्ति ते ॥ ८९॥ तते। उइमित्यवानं च माचादाख्याति चेजिनः। तता इदयमंवित्तिजीयते सम नान्यया ॥ ८२॥ श्रवार्थे सकलः सङ्गः कायोत्सर्गमदाद्य । एत्य गामनदेयोतं त्रृत कार्यं करोमि किम्॥८ ३॥ मङो ऽप्येवमभाषिष्ट जिनपार्श्वमिमां नय । माख्यनिर्विष्मगत्यर्थं कायोत्सर्गेण तिष्ठत ॥ ८ ४॥ मङ्गेतलातिपेदाने मां मानैषीज्ञिनान्तिने । ततः सीमन्धरः खामी भगवान्वन्दिता मया ॥८ ५॥ भरतादागतार्थेचं निर्देषित्यवदक्तिनः। तता उद्दं हिन्नसन्देहा देवानीता निजाश्रयम् ॥ ८ ६॥ श्रीमङ्गायोपदां प्रेषीतानुखेन प्रसादभाक्। श्रीमान्सीमन्धर्खामी चलार्दध्यवनानि च ॥८०॥ भावना च विसुतिय रितकल्पमथापरम्। तथा विचित्रचर्धा च तानि चैतानि नामतः ॥८ ६॥ श्रयेकया वाचनया मया तानि धतानि च। उद्गीतानि च सङ्घाय तत्त्रयाखानपूर्वकम् ॥८८॥ श्राचाराङ्गस्य चूले दे श्राद्यमध्ययनद्वयम्। द्यात्रैका लिकस्थान्यद्य सङ्घेन थोजितम् ॥१००॥ द्वाखाय स्मूलभट्टानुज्ञाता निजमाश्रयम्। ता वयुः खूलभद्रो ऽपि वाचनार्धमगाद्गुरुम्॥१०१॥

न ददौ वाचनां तखायोग्या उमीत्यादिशद्गरः। दीचादिनात्रसत्येषो ऽपपराधान्यचिन्तयत् ॥१०२॥ चिन्तियला च न ह्यागः सारामीति जगाद च। क्रला न मन्यसे शान्तं पापिमत्यवदद्गुरः ॥१० २॥ स्ट्रलभद्रस्ततः स्टला पपात गुरुपादयोः । न करिव्यामि स्थो ऽदः चम्यतामिति चात्रवीत् ॥१०४॥ न करिष्यसि भ्रयस्वमकाषीर्धदिदं पुनः । न दास्ये वाचनां तेनेत्याचार्यास्त्रमन्चिरे ॥१०५॥ खूलभद्रस्ततः सर्वसङ्घेनामानयहरूम् । महतां कुपितानां हि महान्तो उलं प्रसादने ॥१०६॥ स्रिरः सङ्घः वभाषे ऽथ विचक्रे उसी यथाधुना । तथान्ये विकरिव्यन्ति मन्दमला श्रतः परम् ॥१०७॥ श्रविष्टानि पूर्वीणि धन्तु मत्पार्थ एव तु । श्रस्यासु दोषदण्डो ऽयमन्यशिचाक्तते ऽपि हि॥१० ८॥ स सङ्घेनाग्रहार्को विवेदेत्यपयोगतः। न मत्तः भेषपूर्वाणासुच्छेदो भाव्यतस्त सः ॥१०८॥ श्रन्यस्य भेषपूर्वाणि प्रदेशानि लया न हि । दत्यभिगाह्य भगवान्स्यूलभद्रमवाचयत् ॥११०॥ सर्वपूर्वधरा ऽथासीत्स्रूलभद्रो महासुनिः। न्यवेशि चाचार्यपदे श्रीमता भद्रवाज्ञना ॥१९१॥ वीरसोचादर्षशते सप्तत्वये गते सति।

भद्रवाज्ञरिप खामी यथौ खर्गं समाधिना ॥१९२॥ ततः प्रवेषधं जनयञ्जनानां नीलोत्पलानामिव शीतरिक्षः । सर्वश्रुतस्कन्धनिधानकेश्यः श्रीस्थूलभद्रो ब्यहरत्यृथिब्याम् ॥१९३॥

द्रत्याचार्यश्रीहमचल्रविरचिते परिणिष्टपर्वणि स्वविरावजीचरिते विन्दुभारत्रश्रोकश्रीकुणाजकथासम्प्रतिजन्मराज्यप्राप्तिस्यूजभद्रपूर्वग्रह-णश्रीभद्रवाज्ञस्वर्गगमनवर्णना नाम नवमः सर्गः।

CANTO X.

श्राचार्यः स्त्रुलभद्रो ऽपि श्रावस्त्यामन्यदा ययौ । बाह्योद्याने च समवासार्षीदृषिभिरावतः ॥१॥ सर्वे। ऽपि लोकः श्रावसीवास्त्रयसं विवन्दिषुः। इर्षसंवर्मितात्साहस्तचोद्याने समाययौ ॥२॥ भगवान्स्यूलभद्रो ऽपि जगद्गद्रद्वरस्तदा। विततान सुधासारमधुरां धर्मदेशनाम् ॥३॥ स्त्रुलभद्रः खसुद्ददं श्रावसीवासिनं निजम्। धनदेवमनायातं विज्ञायैवमचिन्तयत् ॥४॥ स मे प्रियसुहत्रूनिमह नास्ति सुता उन्यथा। पूर्लीकः सकतो उप्यागान्न पुनः स्त्रेहली उपि सः॥५॥ गतो देशान्तरं वा स्थाद् म्लाना वा स्थादिति स्वयम्। गच्छामि तत्रृहमपि से उन्यास्त्रो विशेषतः ॥६॥ इति निश्चित्य भगवान्स्यूलभद्रस्ततो वनात्। वन्दारुभिरभिमुखैयुर्चमानपदास्तुजः ॥७॥ मप्रमादं पुरस्तीभिगींयमानतपागुणः। भक्तानां श्रीमतां क्लीर्मण्डपाध दव खितः ॥ प॥ श्राव्तवन्तपद्माभविवलक्त्रस्राननै:। श्रयेसरैः श्राह्मजनैः प्रेच्यमाणमुखास्त्रः ॥८॥

नगरीमध्यचैत्यानि वन्दमानः पदे पदे । जगाम पूर्वसृह्दो धनदेवस्य सद्मनि ॥१०॥ चतुर्भिः कलापकं॥ तचाविश्रच भगवान्कल्पशाखीव जङ्गमः। दृष्ट्रभे च धनेश्वर्था धनदेवरहस्यया ॥११॥ समुत्यायामनात्सद्यो धनेश्वर्यनवद्यधीः । स्यूलभद्रमवन्दिष्ट भृतलत्यसामस्त्रका ॥१२॥ ततः सा स्टूलभद्राय दापयनाहदासनम्। सतां भत्यनुसारेण गुरौ हि प्रतिपत्तयः ॥१ ३॥ भगवानपालञ्चको प्रतिलिखा तदासनम्। तां धर्मचणनिर्वाहोदन्तेनान्वग्रहोदय ॥९४॥ प्रतिप्रवासिधुरां पप्रच्छ च धनेखरीम्। भावसारे पतिः किं ते धनदेवा न दृश्यते ॥९ ५॥ धनेश्वर्यपदो ऽवादीत्यतिर्हि भगवनाम । व्ययते सा धनं सवें चहुन्हे उम्हद्विः स्थितम् ॥१६॥ सा उर्थहीनः पुरे उचामः सघुरेव त्यणादपि। श्रयाः सर्वत्र पूज्यन्ते न ग्ररीराणि देहिनाम् ॥१ ७॥ न चापत्पूर्वपुरुषनिधीनन्वेषयन्नपि । निभाग्यस्थान्तिकस्थापि श्रीहिं दीपान्तरस्थितां ॥१ ८॥ स विणग्यवहारेण द्रविणोपार्जनेक्स्या। गता देशानारं का हि विदेशो व्यवसायिनाम्॥१८॥

ज्ञाला शुतवलेनाथ निधिस्तानं तदोकि । श्राखातुं चिन्तयामास तस्यै स्वरिः क्षपानिधिः ॥२ ॰॥ धर्मीपदेशवाजेन भगवान्हस्तसञ्ज्ञया । त्रधः स्थितनिधिं सामां सुनिसासी प्रदर्भयन् ॥२१॥ व्याचार्चीद्यि संसारखरूपं प्राय कीदृशम्। ग्टहमीदृतव भर्तुर्वाणिच्यं तच तादृशम् ॥२२॥ युग्मं॥ एवमाखाय भगवान्थने यर्था सुङर्मुङ:। यसौ विद्रतुमन्यवार्हतं धर्मे प्रभावयन्॥२३॥ धनदेवस्ततो लाभोदयकर्मविवर्जितः। यादृगातसादृगागात्तरेव वसनैरपि ॥२४॥ स्र्लभद्रागमोदनं तस्य चास्यद्भनेश्वरी। सइषें सा ऽपि पप्रच्छ किमूचे भगवानपि ॥२५॥ माप्याख्यत्ख्र्लभद्रेण विहिता धर्मदेशना। श्रख समस्याभिमुखहस्ताभिनयपूर्वकम्॥२६॥ धनदेवो उपादो दधी तस्य ज्ञानाम्बवारिधे:। न ह्यभिप्रायरहिता चेष्टा भवति जातुचित्॥ १०॥ स्तमामुद्दिश्य इसाभिनयो यदिद्धे मुद्धः। तन्त्रमस्य स्तम्भसाधसात्मभायते निधिः ॥२८॥ दति बङ्खा धनदेवः सामम्लमचीखनत्। तच चाविरम्रद्वयं तत्पुर्णिमव पुष्कलम्॥२८॥ धनदेवो उभवत्तेन धनेन धनदोपमः। स्यूलभद्रप्रसादो ऽयमिति च यसारत हि ॥३०॥

स्यूलभद्रस्य वन्त्रस्य वयसस्थापकारिणः।
वन्दनायान्यदा से । उगात्पाटलीपुचपत्तनम्॥३१॥
ततस्य वसतौ गला स्यूलभद्रं महासुनिम्।
ववन्दे सपरीवारं धनदेवः प्रमादभाक्॥३१॥
उत्ते च स्यूलभद्रिषं धनदेवः कृताञ्चलिः।
लग्नसादेन दारिद्र्यससुद्रं तीर्णवानहम्॥३३॥
नानृणस्लग्रसादस्य भवामि भगवन्नहम्।
लं गुरुखं च मे खामी तदादिश्य करोमि किम्॥३४॥
भ्रयाख्वमार्हत दति स्यूलभद्रेण जिल्पतः।
श्रोमित्युक्वा धनदेवः खस्थानमगमत्युनः॥३५॥।

खामिना खूलभद्रेण शिष्यो दाविप दी जितो।
श्रार्थमहागिरिश्चार्यसुहस्ती चाभिधानतः ॥३६॥
तो हि यन्नार्थयावान्द्यादिप मानेव पालितो।
दित्यार्थापपदी जातो महागिरिसुहस्तिनो॥३०॥
खद्गधारेव तीवं तावतीचारिववर्जितम्।
परीष्रहेभ्यो निभींको पान्यामासतुर्वतम्॥३८॥
तो खूलभद्रपादाक्षसेवामधुकरावुभो।
साङ्गानि द्या पूर्वाणि महाप्रज्ञावधीयतुः॥३८॥
श्रान्तो दान्ते। लिख्यमन्तावधीतावायुश्वन्ते। वास्मिनो दृष्टभक्ती।

81 a C बंदको A बदस्र। 87 c C इत्याचार्थीपदी।

त्राचार्यले न्यस्य तौ स्पूलभद्रः कालं कला देवस्तयं प्रपेदे॥४०॥

द्रत्याचार्यश्री हेमचन्द्रविरचिते परिश्रिष्टपर्वणि खविरावलीचरिते महाकार्ये श्रार्थमहागिरिश्रार्थसुहस्तिदीचास्यूलभद्रस्तर्गगमनकीर्तनो नाम दश्रमः सर्गः॥

भविकाननुग्रह्णनी कुर्वाणी धर्मदेशनाम्। महीं विहरतः सार्था महागिरिसहस्तिनी ॥१॥ कालक्रमेण भगवाञ्चगद्वन्ध्रमहागिरिः। शिखानिष्पादयामास वाचनाभिरनेकशः॥२॥ महागिरिनिंजं गक्कमन्यदादात्मृहस्तिने। विद्तुं जिनकत्त्रेन लेका उभ्रनानमा खयम्॥३॥ थ्केदाज्ञिनकत्पस्य गक्किनश्रास्त्रिता ऽपि हि। जिनकल्याईया वृत्त्या विजहार महागिरि: ॥४॥ ते धर्मदेशनावारि वर्षन्ता वारिदा इव। विद्दरन्तो ऽन्यदाजग्सः पाटलौपुचपत्तनम्॥५॥ वस्रस्तिरिति श्रेष्टी तत्र चार्यसुद्दस्तिना। सम्बोधितः श्रावका असुज्जीवाजीवादितत्त्वित्॥६॥ मुइस्लाखातधर्मानुवादेन खजनानपि। प्रबोधियतुमारेभे वसुस्रतिर्दिवानिश्रम् ॥७॥ प्रबोधमाना श्रपि ते सादरं वसुभ्दतिना। नाव्थन्त विना धर्माचार्यमित्यसमेधमः॥८॥ वसुभृतिर्गुराराखङ्गगवन्खजना मया। न पारिता बोधियतुं तान्बोधियतुमईसि ॥८॥

इति तल्पतिबोधाय सुइस्ती तहुई ययौ। सुधातरङ्गिणीयायां प्रारेभे धर्मदेशनाम्॥१०॥ प्राविश्वत्तव भिचार्थं तदा चार्यमहागिरिः। तमभ्यदस्यादाचार्यः सुइस्ती वन्दते सा च ॥११॥ श्रेष्ठ्यपुवाच युगानमपि ना ऽप्यस्ति निं गुरः। युमाभिर्वन्द्यते विश्ववन्दीर्यसमागतः ॥१ २॥ सुइसी साइ भो श्रेष्टिनामेते गुरवः खन् । त्यागार्चभक्तपानादिभिचामाददते सदा ॥१३॥ देदृग्भिचाश्रना होते उपरथा खुरूपोषिताः। सुग्रहीतं च नामैषां वन्दां पादरजा ऽपि हि ॥२ ४॥ एवं महागिरिं खुला प्रतिबोध्याखिलां य तान्। पुनरेव निजं खानं सुइस्ती भगवान्ययो ॥१५॥ श्रेष्ठ्यपि खजनानूचे दृढभितिर्विशेषतः। देदृशं पश्चथ सुनिं यदा भिनार्थमागतम् ॥१६॥ त्यच्यमानं दर्भयिला भक्तपानादिकं तदा। तसी देयं तदादत्तं तद्भि वः सामाचापालम् ॥१७॥ युगां॥ स्वजनैर्वस्थतेसु प्रत्यपद्यत तद्दः। भिचार्थं च दितीये ऽकि तेत्र्येवागान्महागिरिः॥१ ८॥ महागिरिं समायानां दृष्ट्रा ते श्रेष्ठिवन्धवः। तथैवारेभिरे कर्तुं तसी तदातुमिच्हवः ॥१८॥ उपयोगेन विज्ञाय तदग्रुहं महागिरिः।

श्रनादायैव वसतिं गला चोचे सुइस्तिनम् ॥२०॥ लया ह्यो ऽविनयं कलानेषणा महती कता। ते हि लद्पदेशेन भिन्नां मह्मममञ्जयन् ॥२९॥ नैवं स्टयः करिथे ऽइमिति जल्पन्सुइस्यपि । चमयामास पादाग्रे लुठनार्थमहागिरिम् ॥१२॥ दतस्य सम्प्रतिनृषो ययातुः ज्ञिवनौं पुरीम्। कदापि कापि तिष्ठन्ति खस्मी हि महीसुजः ॥२ ३॥ जीवन्तस्वामिप्रतिमार्थयाचां निरीचितुम्। त्रायातावन्यदावन्यां मद्दागिरिसुद्दस्तिनौ ॥२ ४॥ प्रथम् प्रथमस्यां तौ तस्यतः सपरिच्हदौ। तयोरतिमहागच्छसातो नैकत्रमङ्गमः ॥२५॥ निर्ययौ चोत्मवेनाथ जीवन्तस्वामिनो रथः। मनोमयूरजलदः पौराणां भिक्तशालिनाम् ॥२ ६॥ ताभ्यामाचार्यवर्याभ्यां श्रीमङ्गेनाखिलेन च । श्रनीयमानः स रथः पुर्या पर्याटदस्ललन् ॥२ ७॥ गते राजकुलदारं रथे ऽय पृथिवीपति:। वातायनिस्तो दूराइदर्शार्यसु इस्तिनम्॥२ ८॥ दथी चैवं सुनीन्द्रो ऽयं मनानः कुसुदोड़पः। कापि दृष्ट इवाभाति न सारामि तु किं ह्यदः ॥२८॥ एवं विमर्षं कुर्वाणो मूर्किता न्यपतन्तृपः। त्राः किसेतदिति वदन्दधावे च परिच्छदः॥३०॥

वजनैवाँच्यमान्य सिचमान्य चन्दनैः। जातिसार्णमासाद्योदस्यादवनिशासनः ॥३१॥ स प्राग्जनागुरं ज्ञाला जातिस्रत्या सुहिस्तिनम्। तदैव वन्दितुमगादिसःतान्यप्रयोजनः ॥३ २॥ पञ्चाङ्गस्पृष्टभूपीठः म नलार्यसुइस्तिनम्। पप्रच्छ जिनधर्मस्य भगवन्कीदृशं फलम् ॥३३॥ सुइसी भगवानाख्यक्रीचः खर्गञ्च तत्प्रलम्। अष्टच्छञ्जूपतिर्भूयः सामाधिकफलं च किम्॥३४॥ सामायिकसायकस राजन्राच्यादिकं फलम्। सुइसिनैवमाखाते द्राक् प्रत्येति सा भूपतिः ॥३५॥ नखाच्छोटनिकां कला प्रत्ययविश्वकां सुद्धः। एवमेतन सन्देह दत्यभाषत स्वपतिः ॥३६॥ सुरसिनं नमस्तत्य ततः प्रोवाच पार्धिवः। किं नाम मां यूयमुपलचयध्वे ऽथवा न हि॥३०॥ श्राचार्था ऽप्ययोगेन ज्ञालोचे लां नरेश्वर। षम्यगुपलच्ये ऽहं खां प्राग्भवकयां ग्रुण्॥३८॥

महागिर्धाचार्यमिश्रैर्विहरन्तो वयं पुरा ।

सह गच्छेन कौशाम्बामागच्छाम नरेश्वर ॥३८॥

सङ्कीर्णलेन वसतेः प्रथक्ष्यगवस्थितौ ।

तचावां परिवारो हि महानभवदावयोः ॥४०॥

नचास्रदितदुर्भिचं तथापस्मासु भिक्तमान् ।

खोको भकादिकं दातुसुपाकंस्न विशेषतः ॥४२॥

भिचार्थं साधवो उन्येद्द्रेकस्य श्रेष्ठिना ग्रहे। विविद्यः पृष्ठतस्तेषां रङ्ग एका विवेश च ॥४२॥ तचेच्छाकारमर्यादां विविधां मोदकादिभिः। साधवो लेभिरे भिन्नां तस्य पखत एव ते ॥४३॥ साधूनामात्त्रभिचाणां वमतिं प्रति गच्छताम्। श्रन्गः सा उन्नवीद्रक्षो दीयतां मम भोजनम् ॥ ४ ४॥ ते साधवो ऽभिद्धिरे जानिन गुरवः खलु। वयं गुरूपराधीना न किंचिद्रातुमी साहे ॥ ४ ५॥ ततः स रङ्कः साधूनामन्वेव वस्तिं ययौ । दीनात्मा तत्र दृष्ट्वास्मानयाचत च भोजनम् ॥४ ६॥ साधवः कथयन्ति सा भगवन्तसुना पथि। याचिता वयमण्चैभीजनं दीनमूर्तिना ॥४०॥ विदितं चैवमसाभिरपयोगपरायणै:। भावी प्रवचनाधारा यद्रक्को ऽयं भवान्तरे॥४ ८॥ ततः स द्रमने। उसाभिः प्रियपूर्वमभायत । यद्यादत्वे परित्रच्यां लभसे भोजनं तदा ॥४८॥ रङ्को ऽचिन्तयद्गे ऽपि सर्वकष्टमयो ह्यहम्। तदरं व्रतजं कष्टमिष्टभोजनलाभक्षत्॥५०॥ प्रतिपन्नं परित्रच्यां ततो रङ्गं तदेव तम्। प्रवाच्यावूशुजामेष्टं मोदकादि यथारुचि ॥५९॥

⁴⁶ b A साधूनां सदैव। 49 c D सहस्रका। 51 c A C प्रवच्याः प्रवाच्यभूभुकासि॰ B प्रवाच्यपु।

म खादं खादुमाहारं तथा ह्याकष्टमात्तवान् । पन्थाः श्वामानिकस्थापि यथा दुःमञ्चरे उभवत् ॥५२॥ तदिनस्थैव यामिन्यां तेनाहारेण भ्रयमा । रुद्धश्वामे विपन्नः म श्वामजीवा हि देहिनः॥५३॥ स्थितो मध्यस्थभावेन रङ्गमाधृर्विपद्य मः । कुणाकस्थावन्तिपतेः सनुस्तमुदपद्यथाः॥५४॥

पुनर्विश्वपयामास सहस्तिनिम्नाम्॥५५॥
भगवंस्वत्रसादेन प्राप्तो उद्यं पदवीमिमाम्॥५६॥
लया प्रवाजितो न स्वां तदादं भगवन्यदि।
श्रस्पृष्टजिनधर्मस्य का गितः स्वान्ततो मम॥५६॥
तदादिश्वत मे किंचित्रभीदत करेामि किम्।
भवामि नानृषो उद्यं वः पूर्वजन्योपकारिषाम्॥५०॥
श्रन्यन्यवापि गुरवे। यूयं मे पूर्वजन्यवत्।
श्रन्यस्थीत मां धर्मपुत्रं कर्तव्यश्रिच्या॥५०॥
श्रान्यस्थीत मां धर्मपुत्रं कर्तव्यश्रिच्या॥५०॥
श्रान्यस्थीत मां धर्मपुत्रं कर्तव्यश्रिच्या॥५०॥
श्रान्यस्थीत मां धर्मपुत्रं कर्तव्यश्रिच्या॥५०॥
श्रान्यस्थीत मां धर्मपुत्रं कर्तव्यश्रिच्या।
स्वर्गेः स्वाद्यवर्गेः वासुनार्दद्वर्भश्रातिनाम्।
रह इस्वश्वकाश्राद्यम्यद्योत्तरे।त्तराः॥६०॥
श्रम्यग्रहीदय नृपस्तदग्रे तदनुज्ञ्या।
श्रद्भन्देवो गुरुः साधुः प्रमाणं मे उद्धता वचः॥६९॥

ı•, D

⁵² a A C खादुं, D sec. m. c C खाधा • A स्थांचा । 54 c C • विवयतेः । 56 a A C प्रविचिता, c D चद्दह, d D तदा for नती ।

त्रणुवतगुणवतभिचावतपविचितः। प्रधानशावका जज्ञे सम्प्रतिस्तत्रसत्यपि॥ ६ २॥ विसन्ध्यमणवन्ध्यशीर्जनार्चामर्चति सा सः। साधर्मिनेषु वाताल्यं बन्धुस्विव चकार च ॥ ६ ३॥ य सर्वदा जीवदयातर् कितमनाः सुधीः। अवदानरता दानं दीनेभ्या उभ्यधिकं ददी ॥ ६ ४॥ श्रावैताळां प्रतापाळाः स चकाराविकारघीः । चिखार्डं भरतचेचं जिनायतनसर्व्डितम् ॥६ ५॥ सुइल्याचार्यपादानामवन्यासेव तस्युषाम् । चैत्ययानात्मवस्रके सङ्घेनात्मनतसुरे ॥६६॥ मण्डपं चैत्ययात्रायां सुहस्ती भगवानिष्। एत्य नित्यमलञ्जने श्रीमङ्गेन समन्तितः ॥६ ०॥ सुइस्तिखामिनः शिष्यपर्माणुरिवाग्रतः। क्षताञ्जलिस्तव नित्यं निषसाद च सम्प्रतिः॥६ ८॥ याचोत्सवानो सङ्घेन रथयाचा प्रचन्नासे। याचोत्सवो हि भवति सम्पूर्णा रथयाचया ॥६ ८॥ रथो उच रथमालाया दिवाकररथोपमः। निर्वयौ खर्णमाणिकायुनियोनितिदिक्साः॥७०॥ श्रीमदर्दत्रतिमाया रथाखाया महर्द्धिभः। विधिज्ञैः स्नाचपूजादि आवकौरपचक्रमे ॥७१॥

त्रियमाणे उर्दतः साचे साचामा न्यपतद्रयात्। जनाकलाएके पूर्व सुमेरिशाखरादिव ॥७२॥ श्राद्धैः सुगन्धिभिद्रवीः प्रतिमाया विलेपनम् । खामिविज्ञीप् भिरिवाकारि वक्नाहितां गुकै: ॥७ ३॥ मालतीयतपचादिदामभिः प्रतिमार्हतः । पूजिताभात्कलेवेन्दोर्टता ग्रार्दवारिदैः ॥७॥॥ द्ह्यमानागह्त्याभिर्धूमलेखाभिरावता । श्राप्रभागातिमा नीलवाचामिरिव पूजिता ॥ ७ ५॥ श्रारानिकं जिनाचायाः कतं श्राङ्केर्वलच्छिखस्। दीयमानोषधीचक्रग्रेखग्रङ्जविडम्बकम् ॥०६॥ वन्दिला श्रीमदर्चन्तमथ तैः परमार्इतैः। रयौरिवाग्रतोभूय खबमाचक्रवे रथ:॥०७॥ नागरीभिर्पकान्तमस्क्रीसकरासकः। चतुर्विधाताखनादसुन्दरप्रेचणीयकः ॥७८॥ परितः त्राविकालोकगीयमानोहमङ्गलः। प्रतीक्विविधां पूजां प्रत्यष्टं प्रतिमन्दिरम् ॥७८॥ वहलैः कुङ्कुमाभोभिरभिषिकाग्रभृतलः। सम्प्रतेः सदनद्वारमाससाद शनै रथः ॥८०॥ विमिर्विश्रेषकां॥ राजापि सम्प्रतिरथ रथपूजार्थसुद्याः। त्रागात्पनसफलक्त्रक्षांङ्गोद्भित्रकण्डकः ॥ ५ १॥

⁷⁶ c D जिनाचार्थाः। 77 c D भ्यः। 80 a A नक्कः, C चतुरिः

रथाधिरूढां प्रतिमां पूजयाष्ट्रप्रकारया। अपूजयन्तवानन्दसरे। इंसे। ऽवनीपति:॥८२॥ तदानीमेव सामन्तानाह्रय निखिलानिप । सम्यक्षं ग्राइचिलैवमादिदेश विशापितः ॥८३॥ मन्यध्वमिय सामन्ताः सम्यगां खामिनं चदि । तङ्कवन्त सुविहितश्रमणानासुपासकाः ॥८ ४॥ द्रवैरिप न में किंचियुग्रह्नै: प्रयोजनम् एवं कते हि सामन्ताः प्रियं भवति मे कतम्॥८५॥ एवमाज्ञाप्य मामना विस्टाः खखनीवति। गवा चत्रुः खामिभत्या श्रमणानामुपासनाम्॥८६॥ प्रावर्तयनर्थयाचां तचान्गमनं तथा। रथाये पुष्परिष्टं च चैत्यपूजां च ते यधुः॥८७॥ इत्यादि श्रावकाचारं ते सर्वे चिकरे तथा। प्रान्तदेशा ऋषि साधुविहाराही यथाभवन् ॥८८॥ सम्प्रतिश्चन्तयामास निशीयसमये उन्यदा । अनार्थेखपि साधूनां विहारं वतर्याम्यहम् ॥**८८॥** रत्यनार्थानादिदेश राजा दुई करं मम । तथा तथासात्पुरुषा मार्गयन्ति यथा यथा॥८०॥ ततः प्रैषीदनार्येषु साध्वेषधरान्तरान्। ते सम्प्रत्याज्ञयानार्थानेवमन्विप्रापनस्याम्॥८९॥

86 a C नीव्रतिं। 93 a A D बेद्सिदं।

दिचलारिंगता दोषेरेभिरेभिर्विवर्जितम्। वस्त्रपाचान्नपानादि देयमसाख्हा खयम्॥८ १॥ त्रधेतवं चेदिमदं ततो वृक्षासु तोषभाक्। भविता सम्प्रतिस्तामी ने।पियत्यत्यस्यया पुनः ॥८ ३॥ ततः सम्प्रतिराजसः परितोषार्थमुद्यताः । ते त तत्पुरुषादिष्टमचितष्टन्दिने दिने ॥८ ४॥ एवं साधूचिताचारचतुरेषु क्रतेषु तु। त्रनार्चेषु सम्प्रतिना विज्ञप्ता गुरवः पुनः ॥८ ५॥ कदापि श्रमणा एते भगवन्नार्यदेशवत्। श्रनार्थेव्यपि देशेषु विदर्गित कुतो न हि ॥८६॥ वाजहुः सर्यो उनार्यदेशेव्यज्ञानतः सदा। ज्ञानदर्भनचारिवाख्यार्थन्ति न पार्थिव॥८०॥ राजा प्रोवाच भगवन्ननार्थेखिप सम्प्रति। अमणाग्येय जानीध्वं तेषामाचारचातुरीम्॥८ ८॥ एवं राज्ञो ऽतिनिर्वन्थादाचार्यैः के ऽपि साधवः। विद्रतीमादिदिशिरे ततो अम्रमिलादिषु ॥८८॥ श्रनार्थाः प्रेच्य तान्साधून्सम्प्रतेः पुरुषा रति । चाला प्राक्षिचया तेभ्यो भक्तपानादिकं ददः॥१००॥ निर्वद्यं श्रावकलमनार्थेष्वपि साधवः। दृष्ट्वा गला खगुरवे पुनराख्यन्यविसायाः॥१०१॥ एवं सम्प्रतिराजेन खगत्या नुद्धिगर्भया। देशाः साधुविहाराई। अनार्था अपि चिकिरे॥१०२॥

राज्ञा प्राग्जनारङ्गलं बीभतां सारता विजम्। महासत्ता एकार्यना पूर्वारेषु चतुर्व्वपि ॥१०३॥ श्रयं निजः परो वायमित्यपेचाविवर्जितम्। तचानिवारितं प्रापुर्भाजनं भोजनेक्क्वः ॥१०४॥ यदवाशियतानादि भुनावत्मु बुभुचुषु । तिस्थियोपादिद्रे महानसिनयोगिनः॥१०५॥ का र दात्यविष्णानिमिति पृष्टा महीभुजा। त्राखनाहानमायुकाः सामिनाददाहे वयम् ॥१०६॥ श्रादिदेश च तान्राजा यदन्नमविश्रयते। श्रवताकारितार्थिभ्यः साधुम्यो देयमेव तत्॥१०७॥ इवं दाखामि वस्तेन सनिवाहा भविष्यथ । न हि नेखिप कार्येषु सीदित द्रव्यवाञ्चनः ॥१०८॥ ते अविशिष्टान्त्रपानादि तदाद्यपि तदाज्ञ्या। माधुम्धा दिदरे ते ऽपि स्वीचकुः ग्रुद्धिदर्भनात्॥१०८॥ त्रमणीपासका राजा कान्दविकानयादिशत्। तं बाज्यद्धिविक्रोहन्वस्त्रविक्रयकान्पि ॥११०॥ यिकंचिदुपकुरुते साधूनां देयमेव तत्। तन्मू छं वः प्रदाखामि मा सा ग्रङ्गध्वमन्यया॥१११॥ ते तथारेभिरे कर्तुं जातहर्षा विशेषत:। विकीयमाणे पण्छे हि वणिजासुत्सवो महान्॥११२॥

¹⁰³ c A B D चकार्यन महासवा।

तत्त्रथार्यसुहस्ती तु दोषयुत्तं विदन्नपि वेहे शिखानुरागेण खिप्तचित्तो बलीयमा ॥११ सुइस्तिनमितञ्चार्यमहागिरिरभाषत 👠 श्रनेषणीयं राजान्तं किमादत्ते विदन्निप ॥१ १ ४॥ सुइस्थ्वाच भगवन्यया राजा तथा प्रजाः। राजानुवर्तनपराः पौरा विश्राणयन्बदः ॥१९५॥ मायेयमिति जुपितो जगादार्थमहागिरिः। प्रान्तं पापं विसक्षोगः खलतः परमावयोः॥११६॥ यामाचारीसमानैर्हि साधुभिः साधु सङ्गतम्। मामाचारीविभिन्नस भिनो ऽध्वातः परं तव ॥२१०॥ वेपमानो भिया बाल दव भनः सुइस्यपि। श्रार्थमाद्यागिरिपादान्वन्दिलोचे कताञ्जलिः ॥११८॥ मापराधो असि भगविवायादुः क्रतमस्त से। चन्यतामपराधो उयं करियो नेदृशं पुनः ॥११८॥ जचे महागिरिरथ दोषः का नाम ते उथवा। पुरा भगवता वीरखामिनैतद्धि भाषितम्॥१२०॥ मदीये शिष्यसन्ताने स्यूलभद्रसुने: परम्। पतव्यवर्षा साधूनां सामाचारी भविष्यति ॥१२१॥ स्यूलभद्रमुनेः पञ्चादावां तीर्धप्रवर्तकौ। ऋभूव तदिदं खामिवचः सत्यापितं लया ॥१२२॥

¹¹⁷ a c C समाचारी., c A C D विभन्नस्थ । 118 c MSS महा., D prima manu आकामाहा., C पदान्। 121 c C रतत्त्र.।

खापियतेत्र्यस्भोगिकल्पमार्थमहागिरः।
जीवन्तस्वामिप्रतिमां नलावन्त्या विनिर्थयो ॥१२३॥
पूर्वं हि समबस्तौ श्रीमतश्चरमार्हतः।
दशार्णभद्रसम्बोधसमये यानि जिज्ञरे ॥१२४॥
गजेन्द्रस्वायपदानि समायाते दिवस्पतौ।
तथैवास्त्रश्च तचागानीर्थे चार्यमहागिरिः॥१२५॥ युग्मं॥
स्थाते तच महातीर्थे गजेन्द्रपदनामनि।
त्यक्तदेहो उनश्चनेन यथौ स्वर्गं महागिरिः॥१२६॥
पार्थिवः सम्प्रतिरिप पालयञ्जावकन्नत्रम्।
पूर्णायुर्देव्यस्रतिस्तिः क्रमेण च गमिस्यति॥१२०॥

श्रव विद्धत्यान्यवार्थसुहस्युज्जियनीं पुनः।
जीवन्तस्वामिप्रतिमावन्दनार्थं समाययो ॥१ २ ८॥
बाह्योद्याने च भगवान् सुहस्ती समवासरत्।
वस्तिं याचितुं प्रैषीतपूर्मध्ये द्दी सुनी च सः ॥१ १ ८॥
तौ तु भद्राभिधानायाः श्रेष्ठिन्या जग्मतुर्ग्रहे।
सापि पप्रच्छ तौ नला किं नामादिश्रध्या युवाम् ॥१ ३ ०॥
तावणूचतुरावां हि श्रिष्यावार्यसुहस्तिनः।
तदादेशेन कल्याणि वसतिं प्रार्थयावहे ॥१ ३ ९॥
विश्वालां वाहनकुटीं वसतिं सार्पयत्ततः।
सुहस्ती सपरीवारा ऽप्यलञ्चके ततञ्च ताम् ॥१ ३ २॥

¹²⁷ c D त for च। 130 d MSS • दिसते ।

परावर्तितुमारेभे प्रदोषसमये उन्यदा । त्राचार्येर्न लिनी गुल्मा भिधमध्ययनं वरम् ॥१ ३३॥ भद्रायास सुतो ऽवन्तिसुकुमालः सुरापमः। तदा च विचमनामौत्मप्तभ्द्रमिग्टहोपरि ॥१ ३४॥ दाचिंशता कलचैः स क्रीडन् खःस्त्रीनिभैरपि। तिसान्धयने कर्णं ददी कर्णरमायने ॥१३५॥ तत्मस्यगानर्णयितं भद्रासन्रनृत्रधीः। प्रामादाद्रतमुत्तीर्थं वमतिदारमाययौ ॥१ ३ ६॥ त्रनुस्तं मया केदिमिति चिलापरः म तु । सञ्चातजातिसारणो ययावाचार्यमनिधौ ॥१३०॥ नला चोवाच भगवन्भद्रायास्तनयो ह्यहम्। पुरा च निलनीगुल्मविमाने चिद्गो उभवम् ॥९ ३ ८॥ विमानं निबनीगुन्सं जातिस्यत्या मया स्थतम्। तवैव गनुं भ्रयो ऽद्य परिवित्रजिषाम्यदम् ॥९ इ ८॥ ततः प्रार्थेयमानं तं प्रवाजयत मामिति। श्राचार्यमिश्रा जगदः सुकुमारा ऽसि दारक ॥१४०॥ सुखदा ले। इचणकाः सुसार्था वक्तयो ऽपि हि। द्ष्करं तु जिने।पद्मं तपे। उतीचारवर्जितम् ॥१४१॥ भाद्रेयो अभिद्धे बाढं प्रत्रचीत्कण्डितस्बद्धम्। मामाचारीं चिरतरं न च पाखियतुं चमः ॥९४२॥ श्रादावेव परिव्रज्यां तस्मादनभनान्वितम्। श्रादासे मलमालम्य स्रोकं कष्टमिदं खलु ॥१८३॥ 37

गुरुक्चे महाभाग प्रत्रज्यां चेजिंघृवसि । तदनुज्ञापय निजान्बन्धृनिह हि कर्मणि ॥९४४॥ त्रविनसुकुमाला ऽपि ग्टहे गला कताञ्चिलः। श्रापप्रच्छे निजान्बन्धूननुजज्ञे तु तैर्न हि ॥१४५॥ भद्रासृनुस्ततः केशांस्तचैवादस्वनत्स्वयम् । खयं चोपाददे साधुलिङ्गं ग्टहपराङ्मुखः ॥१४६॥ ताहु ग्रुपो ययावार्धसुहस्त्याचार्धसनिधी। त्रवन्तिसुनुमाला (य निर्ममः खनपुर्याप ॥१४७॥ खयसेवापात्तिकृतो मा स्टिहित सुइस्टिपि। तं परिवाजवामास प्रव्रज्याविधिसुचरन् ॥१ ४ ८॥ चिरकालं तपःकष्टनिर्जरां कर्तुमचमः। गुरूनाप्टका से। उन्यच ययावनमनं चिकीः ॥९४८॥ पक्ते ऽविन्तिसुकुमालः सुकुमालपददयात् । निर्मेक्डर्तपृषतैः सेन्द्रगोपामिवावनिम् ॥९ ५ ०॥ खाने खाने चिताभसाधूमरीकृतसत्तवम्। से। उगात्पिहवनं क्रीडास्थानं पित्पतेरिव ॥१५९॥ कत्यारिकाकुडङ्गान्तस्तस्यावनश्रनेन सः। यमाहित: सारन्पञ्चपरमेष्ठिनमस्क्रियाम् ॥९५२॥ तत्पदान्यस्गासावविसाणि भिग्राभिर्दता । जिहाना जम्बुकी काणि तत्रोहेशे समाययौ ॥१ ५ ३॥

¹⁵² a D क्वंडगां॰। 153 b MSS. विश्वािष ।

तत्पादप्रचर्द्रकपङ्गम्धेन स्थमा । मिश्राउः सा विवेशाय मध्येकन्यारिकावनम् ॥९ ५ ४॥ शोधयन्ती च सा प्राप तत्पादरक्रिष्क्लम्। तं च खादितुमारेभे कतान्तस्थेत चेाद्रा ॥१ ५५॥ चटचटिति सा चर्म चटलटिति जङ्गलम्। धगद्धगिति सेर्च कटकटिति कीकसम्॥१ ५६॥ भचयन्ती पाद्मेकं तस्य मा निरम्भेषयत्। ति इसिक्पाण्यपरं प्रथमे प्रहरे निशः ॥१५०॥ युगां॥ तथापि न चकम्ये स प्रत्युतामंस्त सान्विकः। श्रिप तां पादखादिचीं पादसंवाहिकासिव ॥१ ५ ८॥ एवं दितीये पहरे तदूरू च चखाद सा। माध् त्यत जीवा उद्यमित्यकाषी लिपां तु मः ॥१५८॥ तत्तुन्दं भव्यामास हतीयप्रहरे च सा । म तु दध्यी मयत्येषा न तुन्दं किंतु कर्म मे ॥१६०॥ तुर्ये च यासे यामिन्या महासत्तो विपद्य स:। विमाने नलिनीगुलो महर्द्धिरमराऽभवत् ॥१६१॥ वन्हों महानुभावा ऽयं महासन्तो ऽयमित्यथ । तच्छरीरस्य तत्कालं महिमा निर्ममे उमरै: ॥१ ६ २॥ तङ्कार्यास्त्रमप्रथन्यः प्रच्छन्ति स सुइस्तिनम् । श्राखां चि भगवन्नसत्यतिः नयमभूदिति ॥१ ६ ३॥ उपयोगेन विज्ञाय सुहस्यपि हि तत्तथा। तदीयं सर्वमाचखी ताम्यो मधुरया गिरा ॥१ ६ ४॥

त्रविनासुकुमालस पत्यो गलाय सदानि। भद्रायाः पुरतः सर्वे तं छत्तान्तं न्यनीविदन् ॥१ ६ ५॥ श्रविनासुकुमालस्य माता भद्रा विशात्यये। सागाने प्रययो तच कत्यारीवनलाञ्किते ॥१६६॥ त्राक्षष्टं दिशि नैकित्यां दृष्ट्वा स्रनाः कलेवरम्। र्रोद वाष्प्रमिषता वारिदानाद्यतेव सा ॥१ ६ ७॥ भद्रा वधूभिः सहिता हदती विललाप च। प्राणानिप किमत्याचीरसानिव किमीदृषः॥१६८॥ वत्स प्रविति ऽपि लमेकसिन्नपि वासरे। किं नाम नालमक्या विहारेण रहाङ्गणम् ॥१६८॥ का नाम राचिः कल्याणी सा भविष्यत्यतः परम्। या खप्ने दर्शयिवा लामसान्मज्जीविषयित ॥१७०॥ निर्मीहीस्रय यद्यसान्पर्यहार्षीर्वतेच्ह्या । तद्गुरुव्यपि निर्माहः किमभूसो यदुष्झिताः ॥१७१॥ विलयवं वज्जतरं भट्टा भिप्रानदीतटे। तस्रोध्वरेहिकं चक्रे हरती समयोचितम्॥१७२॥ भद्रास्नोर्ग्टिहिक्षो अपि विलय च विलय च। शिप्रायां चित्ररे शङ्खाने द्वरणं क्रिन्नवासमः ॥१७३॥ सुतम्य्युपसुङ्ग्तभोकानलकराचिता । भद्रा तदैच्छत्प्रत्रच्यां श्रमान्द्रततरङ्गिणीम् ॥१ ७४॥ भद्राच सदने गला सुत्तीकां गुर्विणीं वधूम्। वधूभिः सममन्याभिः परित्रज्यासुपाददे॥१ ७५॥

गुर्था जातेन पुत्रेण चन्ने देवकुलं महत्।
त्रवन्तिसुकुमालस्य मरणस्थानस्रतले ॥१ ७६॥
तद्देवकुलमद्यापि विद्यते ऽवन्तिस्वणम्।
महाकालाभिधानेन लोके प्रधितसुचकेः ॥१ ००॥
भगवानार्थसुहस्यपि गच्छं
समये वर्राण्याय समर्थ।
विहितानश्रनस्थका देहं
सुरलेकातिथितां प्रतिपेदे ॥१ ० ८॥

दत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते परिशिष्टपर्वणि स्वविरावलीचिर्ते महाकार्थे सम्प्रतिराजचिर्तत्रश्रार्थमहागिरिस्वर्गगमनत्रवन्तिसुकुमा-लनिलनीगुल्मगमनत्रार्थसुहिस्तस्वर्गगमनवर्णने। नाम एकादशः सर्गः॥

CANTOXII.

सुइस्तिने। उन्वये वज्रस्वामी च क्रमयोगतः। त्रस्तावचनाधारसत्कथाच प्रपच्चाते॥१॥ द्हैव जम्बूदीपे ऽपाग्भरतार्धविश्वषणम् । त्रविनिरिति देशो अस्ति स्तर्गदेशीय ऋद्विभिः॥२॥ तन तुम्बनमिति विद्यते सन्तिवेशनम्। निवेधनिमव श्रीणां द्युषदामपि इर्षदम् ॥३॥ बस्टव श्रावकस्तच श्रियो देखा दवात्मजः। द्रस्यपुनो धनगिरिगिरीक्षतधनोचयः॥४॥ मध्यमेनापि वयसा तस्य स्वितमर्भाणः । इदये नाविश्रत्कामः प्रश्रमदाः स्वर्चिते ॥५॥ धर्मादर्था भवतीति न्यायणास्त्रेव्यधीयते । मो उर्घादिप व्यधाद्भमें पानेभ्यो उर्घ नियोजयन् ॥६॥ ब्रह्मचर्यपरीणामं खर्गमाचफलं विदन्। द्येष कन्या ने दो हुं सी उईद्धर्मपरायणः ॥७॥ यच यच कुले कन्यां धनगिर्वर्धमाहृती। प्रार्थयेते सा पितरौ तदुदाहमहोत्सवे ॥८॥ तच तच धनगिरिर्गला खयमचीकथत्।। त्रहं हि प्रविज्ञामि दोषो ऽस्ति मे न जन्यतः ॥८॥ युगां॥

दतय धनपालस्य महेभ्यस्य तु नन्दना। सुनन्दोचे धनगिरदेयाहं सो उस्त से वरः॥१०॥ म हेभ्यो धनपालो ऽपि खयंवरपरायणाम्। प्रदरौ धनगिरचे दीचामपि जिघुचवे ॥११॥ आतार्यश्मिती नाम सुनन्दाचाः पुरागृशीत्। परित्रच्यां सिंहगिरेराचार्यसाहिसनिधी ॥१ १॥ त्रत्यदा तु चतुस्तातां सुनन्दां ब्रह्मधीरपि । भेजे धनगिरिभीगफलं कर्म हि नान्यथा ॥१३॥ इतश्चाष्टापदिंगरी गीतमखामिना किल। प्ररूपितं पुण्डरीकाध्ययनं ह्यत्रधारितम् ॥१ ४॥ पुरा चेन वैश्रमणसामानिकदिवौकसा। स प्रच्यावततार सुनन्दायास्तदोदरे ॥१ ५॥ युग्मं॥ त्रन्तर्वत्रीं धनगिरिखां जालोचे विश्वद्वधीः। एव गर्भा ऽदितीयस्ते भविता प्रवजाम्यइम् ॥ ९ ६॥ श्रमनीषित एवास्त्रसम्बन्धा अपि लया सह। प्रवच्छेव प्रेयमी से उतः परं खिस्त ते पुनः ॥१७॥ दत्युता तां धनगिरिस्वक्रयकुटीसिव। हिला सिंहगिरिग्रो: पार्श्वे गलाभवसति: ॥१ ८॥ सो उथ दाविश्रातिमणि सहसानः परीषद्दान् । सुद्सपं तपक्षेपे खग्ररीरे ऽपि निःस्पृष्टः ॥१८॥

¹⁶ a A अपूर्वजी, D आतर्वनी, C अंतर्वनी in marg. गभवती । 18 b

म सीर्यार्जवविनयादिभिः भिष्यगुर्वीर्रतः। श्रुतमारं गुरोः पार्श्वात्पयः कूपादिवाददे ॥२०॥ नवमास्यां व्यतीतायां सुनन्दापि हि नन्दनम्। त्रजीजनज्जनानन्दं सरसीव सरे। रहम्॥ २१॥ सुनन्दायाः प्रीतिपाचारणङ्गनाः स्रतिकारहे । प्रतिजागरणायातासं बालिमदमूचिरे ॥२२॥ यदि जात न ते तातः प्राव्रजिखत्तदोत्नुकः। जातकर्मीत्सवः श्रेयानभवियन्ततः खलु ॥२ ३॥ स्तीजने सत्यपि ग्टहं भाति न खामिनं विना। बङ्गीभिरपि ताराभिर्घया चन्द्रं विना नभः ॥२ ४॥ म तु बालो ऽपि मञ्ज्ञावाञ्ज्ञानावर्णलाघवात्। तामामाकर्णयामास तं संलापं समाहितः ॥२५॥ श्रचिनायच मत्तातः परित्रच्यामुपाद्दे। एवं च चिन्तयन्नेव जातिसार्णमाप सः॥२ ६॥ मञ्जातजातिसारणः संगरामारतां विदन्। द्येष चीरकष्टो ऽपि पिद्ये ऽध्वन्यध्वनीनताम् ॥२'०॥ कथसुदिच्य मां माता त्यच्यतीति विचिन्य सः। मातुरङ्काखिता उथुचै रादिति सा दिवानिशम्॥१८॥ न रागमध्रैर्गानैन क्रीडनकदर्शनै:। न वस्तदोलाप्रेङ्खाभिनं चाटुवचनैरपि ॥२८॥

ने। सङ्गनृत्यली लाभिनं सुखाता द्वादने: । न शिर्युम्बनेनापि विश्वश्वाम स रोद्नात् ॥ इ • ॥ युगां ॥ एवं च स्दतस्य शिशोमीसाः षडत्यगः। श्रामसाद सुनन्दापि निर्वेदं तेन सुनुना ॥३१॥ श्रन्यदा तु सिंहगिरिस्तवागात्सित्रवेशने । विनेयैर्धन्मिर्यार्थमितादिभिरादृतः ॥३२॥ वमत्यां तम्यवां च नला मिंहगिरिं गुरुम्। धनगिर्वार्वशमितावन्वजिज्ञपतामिति ॥ ३ ३॥ खजनाः सन्ति नाविसान्भगवन् सन्तिवेशने । यौभाकेण नियोगेन तान्विवन्दियवावहे ॥ ३ ४॥ मयोश एच्छतारेवं प्रकुनं ग्रुभस्चकम्। ष्ट्रष्ट्रा सिंहगिरिगुरुक्चे ऽनूचानपुङ्गवः ॥३ ५॥ महाँ साभी उद्य वां भावी लभेचे यद्यवां सुनी। सचिनं वाष्यचिनं वा तदादेयं मदाज्ञया ॥ ह ६॥ सदने ऽथ सुनन्दाया जगातुस्तौ महासुनी। तस्यासावन्यनारीभिई।यायाती निवेदिती ॥३०॥ महिलाञ्चोचिरे सर्वाः सुनन्दे नन्दनस्तया । श्रर्पणीयो धनगिरे: क नेव्यत्येष दृग्यताम् ॥३ ८॥ निरानन्दा सुनन्दापि तमादाय स्तनन्थयम् । तेन निर्वेदितादस्यादूचे धनगितिं च मा ॥ इट॥

³⁸ a C महिलायाः , d C न्यं खत्यः , D तिष्टत्ये । 38

इयनं कालमात्मेव बालकः पालिता मया। मटिताइं लनेनोचे रोदिखेष दिवानिश्रम्॥४०॥ यद्ययमि प्रवितास्त्रयायेनं स्वमात्मजम्। ग्रहाण मामिव त्याचीमी स्नैनमपि सम्प्रति ॥४९॥ स्मिला धनगिरिरपि प्रोवाच वदतां वरः । एवं करिये कल्याणि पञ्चात्तापं तु यास्त्रसि ॥॥ २॥ मा क्षयाः सर्वयदृत्वं कुरूषे वा कुरूस्व तत्। ममचं माचिणां भद्रे पुनर्ह्येनं न लक्ष्यसे ॥४ २॥ तत्र माचिणः कला मनिवेदं सनन्द्या। मन्दने। धनगिरचे ऽपितसोनाददे च सः ॥४४॥ की उभने धनगिरिए। पाचवन्धे न्यधाय च। ग्टहीतसङ्केत दव विरराम च रोदनात्॥ ४ ५॥ ततः सुनन्दासदनादृषी तावात्तवालकौ। गुर्वाजापालको सुयो ऽपेयतुर्गुक्मिन्नियौ ॥४६॥ महासार्ख भारेण प्चरत्स्य तस्य तु । नमद्वाद्धं धनगिरिं दृष्ट्वा गृहरभावत ॥४०॥ श्रायांचित द्वामि लं भिचाभारेण तं सम । समर्पय महाभाग विश्राम्यतु सुजस्तव ॥४ ८॥ इत्युपादाय यज्ञेन साधुः श्रीपाचमर्भकस्। काच्या सरकुमाराभमर्पयामाच तं गुराः ॥४८॥ देदीप्यमानं तेजे।भिर्धिपं तेजसामिव। पाचार्यवर्थसं वालं पाणिभ्यां खयमाद्दे ॥५०॥

शिशोस्तस्थातिभारेण सद्यः सिंहगिरेगुरीः। नमित सा महीपीठं वार्यादित्सोरिवाञ्जलिः ॥५१॥ तद्भारभङ्गरकरो गुरुक्चे मविसायः। श्रहो पुंक्पसदज्जिमदं घतुं न प्रकाते ॥५२॥ भावी प्रवचनाधारी महापुष्यः पुमानयम्। यतेन रच्यो रतं हि प्रायेणापायवस्मम् ॥५३॥ माध्वीनामिति तं बालं पालनायार्पयद्गुद्ः। वज्रसार्ख तखादादज दत्यभिधामपि ॥५४॥ गला प्रयातरकुले भने तं बालमार्थिकाः। खमातानिवाखाय पाचनायार्पयन्य ॥५५॥ कुमारसत्याकुणलाः प्रव्यातर्थे। ऽपि तं प्रिप्रुम्। खखप्चाधिकं प्रीत्या प्रयानयः पर्यपालयन् ॥५६॥ प्रयातरपुरन्त्रीणां स सीभाग्यनिधानसः । श्रद्धादद्धं सञ्चचार हंसे। ऽम्बुजिमवाम्बुजात्॥५०॥ उज्ञापयन्यसं वालं मनानाज्ञापपूर्वकम् । प्रयातरकुटुम्बिन्यो इर्षवातुलतां ययुः॥५ ८॥ श्रयातर्थे। महाभागाः स्नानपानाशनादिभिः। स्पर्धमाना दवान्योन्यं चकुर्वज्ञस्य मिक्कियाम् ॥५८॥ वथोद्रद्भपरीणामा वज्जो बाला ऽपि संयमात्। न वाखचापखं चक्रे किंचित्तावामसौख्यदम्॥६०॥

बुभुजे प्रासुकं वजाः प्राणयाचाकते सुधीः । जातिसारणसञ्जातविवेकः कल्पविद्धि सः ॥ ६१॥ चिकीर्षति सा बाला अपि नी हारादि यदा च सः। चको तदा सदा सञ्ज्ञां सुव्यकां वालधारिषु ॥ ६ २॥ प्रयातरकुमाराणां सर्वेषां जन्मभूरिव। वचो अभवलीतिगुणं समानं तेषु दर्शयन् ॥ ६ २॥ ज्ञानापकरणादानैकीलक्रीडां प्रपञ्चयन् । वज्रः प्रमादयामास प्रतिवासरमार्थिकाः ॥६ ४॥ वचं दृष्ट्वा सुनन्दापि सुरूपं भीलभालिनम्। गयातरेभ्यो उचाचिष्ट मत्मूनुरिति वादिनी ॥६ ५॥ जननीपुत्रमञ्जन्धं तवासुख्यार्भकस्य च । न विद्यः किं लसी न्यासा गुरूणामिति ते उवदन्॥६ ६॥ दत्युक्ता नार्पयामासुस्तस्य ग्रय्यातराः सुतम्। ततश्चैचिष्ट मा वर्ज्ञ दूरस्यैव परस्ववत् ॥६ ७॥ महता त्रपरोधेन सा तेषामेव वेग्नानि । धाचीव जाजयामास सान्यपानादिना सुतम् ॥ ६ ८॥ इते। ऽपि चाचलपुरविषयश्रीविश्वष्णे। कन्या पूर्णा चेति नद्यौ विद्येते प्रधिताभिधे ॥ ६ ८॥ श्रन्तराखे तयोर्नद्योरवात्यः वे ऽपि तापसाः।

61 a B D प्राध्यक्षं।

पादलेपविदेको उभू लेषां मध्ये च नापमः ॥७०॥

विधाय पादलेपं च पादुने परिधाय च। जले अपि खलवत्पादौ विन्यस्य सञ्चलार सः ॥७१॥ एवं च पाद्कारूढः स नित्यं जलवर्त्मना । पुरे गतागतं चक्रे जनयन्त्रिस्यं जने ॥७२॥ न हि वो दर्भने का ऽपि प्रभावो ऽस्ति यथा हि नः। अमणोपासकानेवं प्रजहास स तापसः ॥७३॥ तचागादार्यशमिताचार्या वज्रस्य मातुलः। विद्वारक्रमयोगेन योगसिद्धी महातपाः ॥ १॥ तसी चाचार्यवर्थाय कथयामासुराईताः। खदर्भनोपहासं ते तापसोपज्ञम् चकैः ॥० ५॥ तदानर्ष्यार्थमितः श्रुतज्ञाने स्पुरत्यपि । ज्ञाला मतिबलेनापि जगाद खानुपासकान्॥७ ६॥ नास्य कापि नपः ग्रिकसापमस्य नपस्तिनः। केनाप्यभौ प्रयोगेण प्रतारयति वो ऽखिलान् ॥७०॥ यथा स्वकालपुष्पादि दर्भितं कौतुकावहम्। तथैतदपि विज्ञानं न तपः प्रतिरीदृशी ॥७ ॥॥ उपदेशमात्रसिद्धे साध्ये युवादृशामपि। विज्ञाने विसायं कला मा सा श्रद्धत्त तापमान्॥७८॥ यदि वः प्रत्ययो नास्ति तापसस्तिमम्ब्यताम्। ग्टहागतस्य तस्यां ही प्रवासी पादुने श्रिपि ॥८०॥ श्रावकैसाएमः से अय मायां कला न्यमन्यत ।

⁷⁹ b C D गुकाहमान्य।

एकस श्रावकस्थाकसागात्परिचतो जनैः॥ ८९॥ श्रावनः सनुदुम्बो ऽपि दर्शयन्भितनाटनम्। तं तापसमभाषिष्ट ग्टइदारसुपागतम्॥ ८ २॥ भगवन्भवतः पादपद्मौ प्रवालयास्य इम्। ये चालयन्ति लत्यादावात्मानं चालयन्ति ते ॥ ८३॥ तदसाननुग्रहीवं निस्तार्थितुमईिष । ख्वलयन्ति महातानो भितां भितामतां न हि॥८॥ श्रनिच्छतो ऽपि तस्राध श्रावकस्तापसस्य सः। चालयामाम पादौ च पाद्के चोष्णवारिणा॥८५॥ तत्यादपाद्काशीचमकाषीत्म तथा यथा। तच प्रलेपगन्धो ऽपि नास्यात्रीचे उनुरागवत् ॥८६॥ महत्या प्रतिपत्या तं तापमं श्रानकाग्रणीः। श्रभोजयत्कार्यवशात्पूच्या मिथ्यादृशो ऽपि हि॥८७॥ तेन लेपापहारेण तापसा दुर्मनायितः। नावेदीङ्कोजनास्तादं विगोपागमशङ्कया ॥८८॥ तापसे। भोजनं कला मिरतीरं पुनर्यथी। बीकैर्दतो जबस्माकुढहरसदिदृच्या ॥८८॥ लेपात्रयः साद्दापि का उपीत्यन्पमतिः स तु । श्रुचीकसाइसं कला प्राग्वत्राविश्रद्भासि ॥८०॥ ततः कमण्डलुरिव कुर्वन्बुडबुडारवम् । बुडित सा सरित्तीरे म तापसनुमारकः ॥८९॥

⁹¹ cA बुडित।

वयं मायाविनानेन मेाहिताः साः कियचिरम्। मिलन्यभ्द्रदिति मनसादा मिथ्यादृशामि ॥८ २॥ दत्तताले च तत्कालं जने तुसुलकारिण। श्राचार्या श्रपि तचागुः श्रुतस्कन्धधुरन्धराः॥८ ३॥ ततस्विकीर्षवः खस्य दर्भनस्य प्रभावनाम् । ष्प्राचार्याञ्चित्तपूर्वीगविश्वेषं मरिदनारे ॥८ ४॥ एहि पुत्र यथा यामा वयं पर्तटे तव । इति चावाचदाचार्यवर्थी धुर्यी महातानाम्॥८५॥ तटदये ततस्वस्थाः मरिता मिसिते मित । श्राचार्यः सपरीवारः परतीरभुवं यसौ ॥८ ६॥ ष्राचार्येंदिशितं तं चातिश्रयं प्रेच्य तापसाः। सर्वे ऽपि मंविविजिरे तद्भक्तयाखिला जनः ॥८ ७॥ श्राचार्यस्थार्यधमितस्थान्तिके प्रावजन्नय । मर्वे मिथातमिथातासापमा एकचेतमाः ॥८ ८॥ ते ब्रह्मदीपवास्त्या दित जातास्तदन्वये। ब्रह्मदीपिकनामानः श्रमणा श्रागमादिताः ॥८८॥

इतश्च वज्रस्वन्यः क्रमेणाश्चित्तहायनः ।
तदा च धनिर्गर्थाद्यास्त्र साधव त्राययः ॥१००॥
श्वायास्त्रति धनिर्गर्रश्चीयामि स्वमात्मजम् ।
सुनन्दैवं चिन्तयन्ती तेव्वायातेव्वमादत ॥१०१॥
सुनन्दीयं महर्षिभ्यः स्वनन्दनमयाचत ।
ते पुनर्नार्पयामासः प्रत्यभाषना चेदृश्रम् ॥१०१॥

श्रवाचितस्त्रया दत्तो मुखे उस्राधमयं शिश्यः। वान्तान्निमव के। दत्तं पुनरादातुमिच्छति ॥१ ॰ ३॥ वित्रीडेव्विव दत्तेषु खामिलमपगच्छति । मा याचिष्ठाः सुतं दत्ता लवैष परसात्वतः॥१ • ४॥ पचयोर्भयोरेवसुचैर्विवद्मानयोः। लोको अवादीदसुं वादं राजा निधारियशित ॥१०५॥ ततः सुनन्दा लोकेन महिता नृपपर्वदि । जगाम सङ्घरिताः श्रमणा श्रपि ते ययः ॥१०६॥ राज्ञो न्यषीददासेन सुनन्दा दिल्लोन तु । श्रीमान्सङ्घः समस्तो ऽपि यथास्थानमथापरे ॥१००॥ परिभाव्य दयोभीषासुत्तरं चावदत्रृपः। चेनाह्नतः समायाति बाबस्तस्य भवत्वसौ ॥१०८॥ तं निर्णयममंग्रातां तौ तु पचावुभावपि । इति चोचतुरादौ कः सनुमाञ्चातुमईति ॥१०८॥ च्लीयद्धाः प्रोचिरे पौरा व्रतिनासेष वालकः। चिरमङ्गटितप्रेमा तद्दची नातिलङ्गते ॥११०॥ मातेवाइयतामादावियं द्व्यारकारिणी। नारीति चानुकम्प्यापि भवत्येतद्धि नान्यथा ॥१९९॥ ततः सुनन्दा बद्धभो बालकीडनकानि च। विविधानि च भचानि दर्भयन्येवमभ्यधात्॥१११॥

इसिनो उमी श्रमी श्रमाः पत्तयो उमी श्रमी रथाः। तव कीडार्थमानीतासात्रु इाणे हि दारक ॥११ ३॥ मादका मण्डका द्राचाः प्रकराञ्चान्यद्प्यदः। यदिच्छिम तदस्यव ग्रह्मतामेहि दार्क ॥११४॥ तवाय्यान्कषीयाहं सर्वाङ्गमवतार्षे । चिरं जीव चिरं नन्द सुनन्दामाग्रु मोदय॥११५॥ मम देवा मम पुत्रो ममात्मा मम जीवितम्। लमेवासीति मां दीनां परिव्यक्तेण जीवय ॥११६॥ विलचां मा क्रया वस मां लोकसास पग्रतः। इदयं मे उनाया भावि पक्षवानुङ्गविद्वधा ॥११०॥ एहि इंसगते वता ममाताङ्गं परिष्कुर । कुचिवासावकयो से न लभ्यः किमियानपि॥११८॥ एवं कीडनकैर्भचप्रकारेश्वादकरिए। भौनन्देयः सुनन्दाया नाभ्यमक्कत्मनागपि ॥१९८॥ न मातुरपनाराणां की ऽपि स्टादनृषः पुमान्। एवं विदन्निप सुधीर्वज्ञ एवमचिन्तयत्॥१२०॥ यदि मङ्गमुपेचिक्षे सला मातुः सपामहम्। तदा खानाम मंमारे। दीर्घदीर्घतरः खलु॥९२१॥ दयं च धन्या माता मे उत्पक्तमा प्रवृजिस्थित । उपेच्यमसा ह्यापातमात्रजं दुःखमणदः ॥१२२॥

¹¹³ c & 117 MSS दारकः। 121 d A D दीर्धतकः। 122 d C प्यानः D प्रथ A adds before 123 ते लाभ्यंगे रणकोदे कन्याया मरणे तथा। पापानमाचता दुःखं स पत्रात्युखमेश्वते॥

दीर्घदर्भी विम्हर्छवं वज्जो वज्जहृहामयः। प्रतिमाख इव खानान चचाल मनागपि ॥१२३॥ राजावादीसुनन्दे लमपमर्प शिश्रुईसी। नागादाह्रयमानस्वामजानन्त्रिव मातरम्॥१२४॥ ततो राज्ञा धनगिरिः प्राप्तावसरमीरितः। रजोहरणसुत्चिष्य जगादैवं मिताचरम्॥१२५॥ वते चेड्डावसायसी तत्वज्ञी ऽसि यदि स्वयम्। तद्रजोद्दरणं धर्मध्वजमादत्त्व से उनघ॥१२६॥ वज्रस्तरैव कसभ इवात्विप्तकरा द्रुतम्। द्धावाभिधनगिरि प्रक्षणत्याद्घर्घरः ॥१ २ ७॥ गता च पितुरुत्सङ्गमधिरुह्य विश्रद्धधीः। तद्रजाहरणं सीसासराजवदुपाददे ॥१ १८॥ वज्रेण पाणिपद्माभ्यां रजोहरणसुद्धत्। विरराज रोमगुक्क दव प्रवचनश्रियः ॥१ २८॥ **उ**ष्णमत्कृन्दकिकाकारदन्तद्युति स्मितः। म रजाहरणाहृष्टिं नान्यचादानानागि ॥१ ३०॥ दिनात्यये पश्चिनीव मद्यो चानिसुपेयुषी। इस्रविन्यस्रचिवुका सुनन्दैवमचिन्तयत् ॥१३१॥ भाता सम प्रविजितो भर्ता प्रविजितो उथ से। प्रविज्यति पुत्रो ऽपि प्रवजास्यहम्यतः ॥१ ३ २॥

न में भाता न में भता न में पुत्री उप सम्प्रति। तनामापि परिवच्या श्रेयमी ग्रह्वासतः ॥९३३॥ खयमेवेति निणीय सुनन्दा सदनं ययौ। वज्रमादाय वसतिं प्रययुर्नुनयो ऽपि ते ॥१ ३४॥ त्रतेच्छुर्न पपौ स्तन्यं वज्रसावदया श्रपि। दत्याचार्येः परिवाज्य साध्वीनां पुनरार्धत ॥ १ ३ ५॥ उद्यद्वाग्यविशेषेण भववैराग्यसङ्ग्राम्। सुनन्दापि प्रवत्राज तद्गच्छाचार्यसन्निधी ॥१ ३ ६॥ पठदार्यमुखाच्चृ खन्न नान्येकाद्यापि हि। पदानुसारी भगवान्वजो उधीयाय धीनिधः॥१३०॥ त्रष्टवर्षी अभवदन्त्री यावदायीप्रतिश्रवे। ततो वसत्यामानिन्ये हर्षभाग्मिर्महर्षिभः ॥१ इ ८॥ श्रन्यदा वज्रगुरवः प्रत्यवन्तीं प्रतस्थिरे। धाराधरो ऽखण्डधारमन्तराले ववर्ष च ॥१ ३८॥ यनमण्डपिकाप्राये खाने काणसवज्जले। त्राचार्या वज्रगुरवस्ते तस्युः मपरिच्छदाः॥१४०॥ प्राग्जनासुह्दो वज्रसामरा जृभकास्त्रा। सत्तं परीचितुं तत्र विषयमूर्वीर्विचिकारे ॥१४१॥ उत्पर्याणितवद्वाश्वरुषमं चरदीष्ट्रकम्। मण्डलीकतम्बटं सन्निवेभितकेणिकम्॥९४२॥

जयनच्छन्नविकयवसुगोणीपरम्परम्। राद्धान्नोत्तीर्णपाचीकं भुज्जानजनसङ्कलम्॥१४३॥ वणप्रावरणच्छन्नभचरत्कर्मकज्जनम्। त्र्यावासं ते दिविषदो वणियूपा विचिकारे॥१४४॥ ॥ चिभिविंशेषकम्॥

वारिदे विरतप्राचे तानाचार्यान्दिवौकसः। न्यमन्त्रयन्त भिचार्थे द्रख्वन्दनपूर्वकम्॥९४५॥ निवृत्तामिव विज्ञाय वृष्टिमाचार्यपृङ्गवाः। वज्रमादिदिग्रुभिंचानयने विनयोज्वलम् ॥९४६॥ वचो अथाविश्वकों कला दितौथसुनिना सह। विद्रतुं निरगादीर्था ग्रुद्धिमध्वनि चिन्तयम् ॥९ ४ ७॥ तुषारान्यतता दृष्ट्वा वसरेण्निभान्य । वज्रो निवरते च द्रामीता उप्कायविराधनात्॥९८८॥ तुषारमाचामणखुरिष्टं देवा निरुध ताम्। श्राह्मसत पुनर्वज्ञं दृष्टिनास्तीति भाषिणः ॥९४८॥ वज्रसादुपराधेन दृष्ट्यभावेन चाचलत्। जगाम च तदावासं भक्तपानादिसुन्दरम् ॥१ ५ ०॥ ससम्मेषु देवेषु तेषु भनादिदित्सया। द्रयवेचकालभावेरपयोगमदत्त सः ॥१५१॥ मुग्राण्डकादिकं द्रवं कुता राहुममभवि। ददसुक्चियिनौचेत्रं समावादिप कर्कश्रम्॥१५२॥ प्रावृषि प्रथमायां च द्रवासास कथापि का।

दातारे। ऽप्यनिमेषाचा श्रभ्रस्युक्चरणा इति ॥१ ५ ३॥ नियतं देवपिण्डे। ऽयं साधूनां न हि कल्पते। तस्मादनात्तपिण्डे। ऽपि व्रजामि गुरुसन्निधौ॥१ ५४॥ ॥ त्रिभिर्विभेषकम्॥

इत्यनादाय तङ्किचां वज्रखामी न्यवर्तत । प्रत्यचीभूय तैञ्चाचा जगदे विस्तितैः सुरैः ॥१ ५ ५॥ वयं हि जुमाका देवाः प्राग्जतासुहृदस्तव। लां द्रष्ट्मागमासेह लमदापि हि नः सुहत्॥९५६॥ श्रय वैक्रियलग्धाखां विद्यां तेषस्ते। उसराः। निष्मयं कुप्तमायाया दव वजाय ते ददुः॥१ ५०॥ चौष्ठे माखत्यदा वजो विहरंस बहिर्भुवि। नैगमीभूय तैर्देवैर्घृतपूरैर्न्थमन्त्र्यत ॥१ ५ ८॥ वज्रा गला तदावासे देवपिण्डं च पूर्ववत्। ज्ञाला न खलु जग्राहापयोगविदुरो हि सः॥९ ५८॥ वजाय पूर्वसुद्दे विद्यामाकाश्रगामिनीम्। प्रदर्काषभाजसे सं सं स्थानमधो ययः॥१६०॥ ततो विहरतो गच्छमध्ये वज्रस्य चाभवत्। पदानुसारिलआत्ता सुस्थिरैकादमाञ्चिपि ॥१६१॥ श्रधीयमानमश्रौषीद्यस्तपूर्वगताद्यपि । तत्तक्कग्राह भगवात्वक्री मेधाविनां वरः ॥१ ६ २॥

¹⁵⁵ b D न्यवतंथत्। 158 a A जोश ।

यदा पठेति खविरा वज्रं साज्ञस्तदा हि सः। किंचितुणगुणारावं निद्रासुरिव निर्ममे ॥१ ६ ३॥ खविराज्ञाभङ्गभीरः खग्रातिं चाप्रकाग्रयन्। अव्यत्तसुद्रुणिन्कं चित्सो ऽश्रोषौत्पठतो ऽपरान्॥१ **६**४॥ त्रत्यसिनकि मधाके भिचार्थं साधवा ययः। श्राचार्यमिश्रा श्रिप ते वहिर्भूमौ विनिर्थयुः ॥१ ६ ५॥ तसी तु वज्र एकाकी पश्चादसतिरचकः। स साधूनां मण्डलेन वेष्टिकाः सद्यवीविश्रत्॥१ ६ ६॥ त्राचार्य दव शिव्याणां तामां मध्ये निषद्य सः। वाचनां दातुमारेभे प्राव्डक्योधरध्वनिः ॥१ ६ ७॥ एकाद्शानामङ्गानामपि पूर्वगतस्य च। वाचनां पुनरागच्छन् ग्रहः ग्राञ्जाव दूरतः ॥१ ६ ८॥ वसतिदारमायातः श्रुला गहगहारवम्। त्राचार्या ऽचिन्तयत्कं नु साधवः ग्रीघमागताः ॥१६८॥ श्रसादागमनमभी पालयन्ता महर्षय:। स्राधायं कुर्वते भिचासुपादाय समागताः ॥१७०॥ त्राचार्याञ्च विदाञ्चनुः चणं स्थिला विम्टय्य च। यथैष वज्रबालर्षवीचनां ददतो ध्वनिः॥१७१॥ श्रमौ पूर्वगतस्यैकादशाङ्या श्रपि वाचनाम्। यह्त्ते तत्किमधैष्ट गर्भस्था विसायामहे ॥१७२॥ खविरै: पाचमाना उयस्त एवालमायते। वाखात्पाठालम इति ज्ञालाभिन्न तदा वयम्॥१०३॥

त्रसदाकर्णनामङ्की चिन्नितो मा सा भ्रद्सौ। रोमाञ्चितः प्रिष्यगुणैराचार्यं दत्यपासरत् ॥१ ७ ४॥ गब्देन महताचार्यायुक्तुनैषेधिकीमथ। गृरूणां मञ्दमाकर्षीदस्यादची ऽपि विष्टरात्॥१०५॥ उपेत्य जिह्मितगतिर्न यावत्पाविण्युत्ः। तावत्ता वेष्टिका वज्ञः खखखाने सुमोच च ॥१०६॥ श्रभोत्य च गुरोईण्डमाददे उंही ममार्ज च। तद्रजावन्द्नेनाचै: खं भाजमवगुण्डयन्॥१७०॥ त्रासनस्यस्य च गुरोः पादौ प्रासुकवारिणा। चालयामास शिर्सा ववन्दे पादवारि च ॥१ ७ ८॥ त्राचार्याश्चिन्तयामासुर्महात्मा वालका उप्यसी। श्रुतमागरपारीणो रचोवजास्पदीभवन्॥१ ७८॥ त्रजाननो ऽस्य माहात्यं वालस्थायन्यमाधवः। कुर्विन्त न ययावज्ञां प्रयतिखामहे तथा ॥९८०॥ दत्याचार्या विभावया शिक्येभ्या ऽकथयन्त्रित। यास्त्रामा ग्रामममुकं दिवाइं तव नः स्थिति: ॥१ ८१॥ व्यजिज्ञपनगृहं योगप्रतिपन्नास माधवः। भगवनाचनाचार्यसालो ऽसानं भविखति ॥१ ८२॥ वज्री वा वाचनाचार्या भवितेत्यादिशद्गुहः। भक्ततादिवचार्येव प्रत्यपद्यन्त ते तथा॥१८३॥

¹⁷⁴ d C रत्युः। 178 b D प्राध्यकः।

प्रातः क्रत्यं कायोत्मर्गवाचनाग्रहणादिकम्। कर्तुं ते साधवा वज्रं निषद्यायां न्यषाद्यन् ॥१ ८ ४॥ गुर्वाज्ञासीति वज्रो ऽपि निषद्यायासुपाविभन्। श्राचार्यस्वेव विनयं तस्वाकार्षुश्च साधवः ॥९८५॥ सर्वेषामपि साधूनामानुपूर्वा परिस्फुटान्। मङ्गान्या वज्रलेपाभान्वज्ञो ऽथालापकान्दरौ ॥१८६॥ ये ऽत्यन्पमेधमस्ते ऽपि माधवे। ऽध्येतुमागमम्। उपचक्रमिरे वजादादायादाय वाचनाम् ॥१८७॥ श्रमोघवाचने। वज्रो बभूवातिजडेव्वपि । तन्नयमञ्जूतं दृष्ट्वा गच्छः सर्वे। विभिन्निये ॥९ ८ ८॥ त्रानापान्माधवः पूर्वमधीतान्सस्पुरानपि । 🦠 मंवादार्थमपृच्छं य वजो ऽप्याख्यत्तरीव तान् ॥१ ८८॥ तावदेकवाचनया वजात्पेटुर्भेहर्षयः। ऋषनेकवाचनाभिर्धावन गुरुसन्तिधौ ॥१८०॥ ते अयधुः साधवो अयोग्यं गुरूर्यदि विलम्बते । वज्रपार्श्वे तदा भीषं श्रुतस्त्रन्थः समाप्यते ॥१८१॥ मुरुभ्यो ऽभ्यधिकं वज्ञं मेनिरे सुनयो मृषी:। एकगुर्दी चिते हि सुगुणे मोदते गणः ॥१८२॥ त्राचार्याश्चिन्तयामासुरेतावङ्गिश्च वासरैः। वचो उस्रत्यरिवारस्य भावी ज्ञातगुणः खल ॥१८३॥

¹⁸⁴ b D ∘पारंपादिकं। 190 a A C वाचनशा। 192 d MSS गुषा।

वज्रमधापयामा ऽथानधीतं यददस्य हि। उपेत्य पाचतां चाति गुराः भिष्या उमलीर्गीः॥१८४॥ चिन्तियत्ववमाचार्थाः कृषिते उक्ति समाययुः। मुनयो वज्रमहितासात्पादां स्ववन्दिरे ॥१८५॥ किं वः खाध्यायनिवीहा भवतीति गुरूदिते। बभाषिरे देवगृरुप्रसादादिति साधवः ॥१८ ६॥ वन्दिला पुनराचार्याञ्जिष्याः सर्वे यजिज्ञपन् । श्रसाकं वाचनाचांची वच्चो उन्द्रयुग्नदाच्चया ॥१८०॥ वज्रश्चिरमवज्ञातो ऽस्माभिरज्ञाततङ्गुणैः। ददानीं भगवत्पादा दव बाले। उथयं हि न: ॥१८ ८॥ बाली ऽप्यस्तेष गच्चस्य गुरुर्गुरुगुणानितः। प्रदीपः कुन्दकलिकामाची ऽधुद्योतयेद्गृहम्॥१८८॥ श्राचार्यवर्था जगरुभवलेवं तपाधनाः। किं लभी नावमन्त्रयो विद्यादृद्धी उर्भको उपि हि ॥२००॥ श्रगमाम वयं ग्राममाचार्या ऽयं च वो ऽपितः। श्रत एव यथा वित्य यूथमखेटुशानगुषान् ॥२०१॥ श्रन्यथा वाचनाचार्यपदवीं नायमहित । गर्वदत्तं यता उनेन कर्णश्रुत्याददे श्रुतम्॥२०१॥ सञ्जेपानुष्टानक्ष्पे।त्सारकच्यो ऽस्य संयताः । कार्य श्राचार्यपदवीयाग्या होष ततो भवेत्॥ १०३॥

¹⁹⁹ c C प्रदीप A प्रदीपस्तंद। 200 c D जिससी। 201 a C D चामसास । 203 b C • चाइकल्यो।

ततस्य प्रागपितं सुतमर्थममन्तितम् ।

श्रीष्रमध्यापयामाम वज्रं गुरुरदारधीः ॥२०४॥

माचिमानीकृतगुरुर्वज्ञो गुर्विपितं सुतम् ।

प्रतिबिम्बमिवादर्शः सर्वं जग्राह लीलया॥२०५॥

सुन्धाः अस्त्रदा वज्ञो यथा तस्य गुरेरिष ।

दुर्भेदिचरमन्देहलोष्टसुद्गर्तां यथौ ॥२०६॥

दृष्टिवादो ऽपि हृदये यावन्मानो असवदुरेः ।

तावानुपाददे वज्रोणाम्भसुलकलीलया॥२००॥

त्रन्यदा विहरकासे ग्रामाद्गामं पुरातपुरम्।
पुरं दमपुरं जग्मुराचार्थाः सपिर्व्हदाः ॥२०८॥
तदा चोक्जियनीपुर्यां सम्पूर्णदमपूर्वस्त् ।
श्राचार्याः ऽस्ति तदेतसादादेया दमपूर्वप्रति ॥२०८॥
श्राचार्याः ऽस्ति तदेतसादादेया दमपूर्वप्रति ॥२०८॥
एकादमाङ्गीपाठो ऽपि येषां कष्टायते स्थमम्।
ते सा मित्या दमपूर्वग्रहणे कथमीमनाम् ॥२९०॥
श्राथवास्थेव इं वजः क्षतमीदम्यिक्त्या।
पदानुसार्त्वच्था हि दृष्टप्रत्यय एव सः ॥२९९॥
दत्यादिमद्गुक्तंजं लं वत्सेक्जियनी वृज्ञः।
तत्राधीस्य दमपूर्वीं भद्रगुप्तगुरार्भुखात् ॥२९२॥
श्राथवास्थेवः सर्वे न च सब्रह्मचारिणः।
न ह्मलसूर्यावो ऽसुत्र यवाहमपि कुण्डधीः॥२१३॥
श्रधीत्य दम पूर्वाणि भीष्रमेहि सदाज्ञया।
तव सन्निहिताः सन्तु सौस्यम्भवदेवताः॥२९४॥

तनुखाच प्रसरत दशपूर्वी महर्षिषु । हे वत्स कूपादुदकमिवोपवनशाखिषु ॥२१ ॥॥ एवं सिंहगिरिवंज्यमवन्तीं गन्तुमादिशत्। वर्तते स्थाविरः कल्प इत्युषी दौ च तत्समम् ॥१९६॥ श्रेषामिवाज्ञामादाय मूर्झा मिंहगिरेगुरी:। वचो उगाङ्गर्गाहिपूनासुक्वयिनीं पुरीस् ॥२१७॥ प्राप्ते चोक्जियनीपुर्यां सुनन्दानन्दने सुनी। निरैचिष्ट भद्रगुप्ताचार्यः खप्नं ग्रुभे चणे ॥२१८॥ यदादाय मम करात् चीरपूर्णं पतद्गृहम्। श्रागनुका ऽपिवत्कश्चिनृप्तिं च परमामगात्॥२१८॥ शिथ्येभ्यः कथयामास गुरुः खप्नं च तं प्रगे। तखार्थं विविधं ते ऽपि यथाप्रज्ञं यचार्यन्॥२२ ॥ गुरुक्चे न जानीयातिथिः केर उप्यागिसयिति। स सार्थ स्वमसात्तः सर्वमादास्यते सुधीः ॥२२१॥ वच्चा ऽपि नगरीदारे प्रवेरीमतिवाह्य च। प्रभाते ऽगाङ्गद्रगुप्ताचार्यवर्यप्रतिश्रयम् ॥२२२॥ दूरतो वज्रमालोका गुरुरिन्दुमिवार्णवः। उत्तामं कलवामास परं परमया सुदा ॥२२३॥ त्राचार्या अधायद्दों में सौमाग्येनास धीरित। किमा जिङ्गास्यहमसुमङ्गारापयामि च ॥२२४॥ प्रसिद्धिषदृश्रीं वज्रसाकृतिं परिभाय च । वचा ऽयमिति निश्चिको भद्रगुप्ता महासुनिः ॥११ ५॥

वन्दनाभिमुखं वज्रं भद्रगुप्ती उथ मखने । बलीयमी खलूत्कण्डा विनयं न प्रतीचते ॥२२६॥ त्रारोष्याङ्के भद्रगुप्ताचार्ची वज्रमभाषत । श्रधि तददनासोजं खनेत्रे सङ्गतां नयन्॥२२०॥ कचित्स्खिवद्दारस्ते कचित्ते उङ्गमनामयम्। कचित्तपस्ते निर्विष्नं कचित्ते कुणली गुरुः ॥२२८॥ किं किंचित्कार्धसुद्दिश्य विद्वारत्रमनो अथवा। इहागतो ऽसि वज्रेषे कथयासान्त्रमोदय ॥२२८॥ वन्दिला भद्रगृप्तिं वज्री विरचिताञ्चलिः। **जवाच वदनदारविन्यस्तमुखवस्त्रिकः ॥२ ३ ०॥** यचत्सुखिवहारादि पूज्यपादैरपृद्यत । तत्तत्त्रधैव देवानां गुरूणां च प्रसादतः ॥ १ ३ ९॥ त्रधेतं दम पूर्वाणि लामागां गुर्वनुज्ञया। तदाचनाप्रदानेन प्रसीद भगवनायि ॥२३२॥ ततस दशपूर्वी तं भद्रगुप्ता उधजीगपत् । गुरेश्जनितक्केशे वज्रो अथ दश्यपूर्वभ्यत् ॥२३३॥ थन चाध्येतुमारखं ग्राह्मानुज्ञापि तत्र हि। इति सिंहगिरेः पार्श्वे बज्जे। गन्तुमविन्तयत् ॥२३४॥ दत्याष्ट्र भद्रगृतं वज्जो दशपुरं पुनः। त्रधीतद्रमपूर्वा उगाहृहीताम्बुरिवाम्बुदः ॥ २ ३ ५॥

²²⁸ b C ग्रासना॰। 232 c D ॰ प्रसादेन। 233 a A C दशपूर्वासं, c

दश्यपूर्वार्णवागस्वेवञ्चसाभागतस्य तु ।
पूर्वानुष्ठा कता सिंहगिरिणा गृरुणा तदा॥१ १६॥
वञ्चस पूर्वानुष्ठायां विद्धे जृभकामरेः ।
महिमा दिखलुसमप्रकरादिभिरद्भृतः ॥१ ३०॥
श्रूपीयला सिंहगिर्याचार्या वञ्चसुनेर्गणम् ।
प्रत्यास्त्रायान्त्रपानादि कालं कलामरो उभवत् ॥१ ३८॥
वञ्चसम्पप भगवानुनिपञ्चभतीवृतः ।
विज्ञहार महीं भखजनकेरवचन्द्रमाः ॥१ ३८॥
पुनानः स्त्रां विहारेण वञ्चसामी महासुनिः ।
यत्र यत्र ययौ तत्र तत्र खातिरश्चदियम्॥१४०॥
श्रहो श्रस्थोञ्चलं भीलमहो लोकात्तरं श्रुतम् ।
सहो सौभाग्रमन्यमहो लविणमाहृतः ॥१४१॥

द्दतश्च पाटलीपुत्रे धने। नाम मद्दाधनः।
श्रेष्टी गुण्मणश्रेष्टे। बस्रव सुवि विश्रुतः ॥२४२॥
कन्या सुद्धपा तस्यास्ट्रिसधानेन द्विभणी।
द्विभणीव पुनर्पि द्धपान्तरसुपेयुषी॥२४३॥
तस्य च श्रेष्ठिने। यानशालायाममलाश्रयाः।
व्रितन्यो निवमन्ति स्म श्रीवञ्चस्य मद्दासुनेः॥२४४॥
व्रितन्यसास्त वञ्चस्य चित्ररे गुणसंस्तवम्।
स्वाध्यावायस्यक्तममो गुद्धणां दि गुणस्तवः॥२४५॥

₹ 8

तां तां वज्रस्य सौभाग्यकथामाकर्ष्य रिकाणी। वज्रमेव पतीयनी प्रत्यज्ञाचीदिदं च सा॥२४ ६॥ वचः स्वाद्यदि में भर्ता भोच्छे भोगान हं तदा। श्रन्यचा तु कृतं भोगै: किं भोगैर्दियतं विना ॥ १ ४ ०॥ तस्या वरयितार्थ ये केचिद्पतस्थिरे। सा प्रत्यवेधत्तान् सर्वानुष्वमाटनलीलया ॥ १४ ८॥ प्रविज्ञास तां प्रोच्रिय सुग्धासि रुक्मिणि। बीतरागं प्रविजितं यदचं तं वुवूर्षि ॥ १ ४ ८॥ रुक्तिण्विभिद्धे वज्जो यदि प्रत्रजितस्तदा। प्रविष्याम्यहमपि या गतिस्तस्य सैव मे॥१५०॥ इतस्य भगवान्वजः पाटलीप्वपत्तने । विहारेण यद्यौ धर्मदेशनावारिवारिदः ॥२५१॥ श्रुवा च वज्रमायानां पाटलीपुनपार्थिवः। तत्काचं सपरीवारो असगादृद्धा गरिष्ठया ॥२५२॥ रतस्वतस्य वच्चर्षेर्चन्दीभृतानादासुनीन् । ददर्भागक्कतो राजा राजमानां सपः श्रिया॥२५ ३॥ दृष्ट्रा तांखु निद्धौ च सर्वे उसी द्यतिगालिन:। मर्वे ऽपि मधुराकाराः सर्वे ऽपि विकसन्मुखाः ॥२ ५ ४॥ सर्वे प्रियंवदाः सर्वे करुणारससागराः। सर्वे ऽपि समताभाजः सर्वे ऽपि ममतोज्यिताः ॥२५५॥

249 b MSS. विकाणी। d D नुभूवेंचि।

को नाम वज्रखामीति न जानामि करोमि किम्। स एव भगवानादौ वन्द्या गच्छस्य नायकः ॥२ ५ ६॥ ॥ विभिविशेषकम्॥

पप्रच्छ च चणं स्थिला भगवन्तो महर्षयः। श्राखान्त वजः किमयं किमेष किमसाविति ॥२ ५०॥ सुनयः प्रोचिरे राजनजस्यानिषदे। वयम्। मा चिन्तय तमस्रासु कार्कः क ज्योतिरिकुणाः ॥२ ५ म। एवं तु सुनिद्रन्देषु एच्हन्सर्वेषु भूपति:। वजं ददर्भ मोहाद्रिवजं पशाद्रण स्थितम् ॥२ ५८॥ वज्रभट्टारकमथ ववन्दे वसुधाधवः। किरीटरवांग्रजलैसात्यादी सपयनिव ॥२६ •॥ सनन्दासन्राचार्या ऽष्युद्याने समवासरत्। श्रात्रित्य सपरीवारसार्क्कायाप्रतिश्रयम् ॥२६१॥ महीनाथो ऽपि वज्जर्षेनिषद्यायां निषद्षः। पादावचर्चयद्यचकर्दमेन सुगन्धिना ॥२ ६ २॥ तत्रञ्च भगवान्वज्ञः सुधामधुरया गिरा। चकार देशनां मोहध्वानाध्वंसैकदौपिकाम्॥१ ६ इ॥ चौरास्वलिधमतः श्रीवज्रसामिनस्तया। धर्मदेशनया राजा इतिचित्तोऽभवत्तराम् ॥२ ६ ४॥ देशनाने सुनिं नला राजा खसदनं यथौ। गला च मध्येरुद्धान्तं राज्ञीनामित्यचीकथत्॥२६ थ्॥ बाह्योदाने कतावासा वज्रखामाय सुमृत.।

मयाद्य वन्दितो धर्मदेशनाचीरमागरः ॥२ ६ ६॥ तं वन्दिला च दृष्ट्वा च तस्य धर्मं निश्रम्य च। मम गार्च च नेचे च स्रोचे चायुः क्रतार्थताम्॥२६०॥ इदमेव दिनं मन्ये दिनलेन सुलोचनाः। श्रभवद्यत्र वज्रवेंर्ज्ञानादित्यस्य दर्भनम् ॥२ ६ ८॥ एतावतापि धन्गो ऽस्मि दृष्टो वज्रमुनिर्मया । किं पुनस्तन्यखाद्धर्ममश्रीषमहमाईतम् ॥२६८॥ हे देव्यस्तवूयमपि वज्रिषं द्रष्टुमईय। लिर्तं यात ऋषया उनेकचस्थाः समीरवत्॥२००॥ राज्यः प्रोचः खयमपि तं विवन्दिषवा वयम्। लदाजायात्र यद्भूत्तत्पाप्ता त्वितः सरित् ॥२०१॥ ततसानुज्ञया राज्ञो राज्यो वज्रविस्वितम्। याणयानाधिरूढासासतद्यानवरं ययुः ॥२०२॥ वज्रमागतमाकर्ष्य स्विमखिप जने। तिभिः। तमेव चिन्तयन्यस्यादात्मानिमव योगिनी ॥२०३॥ दितीये वासरे क्किन्छुवाच पितरं निजम्। वज्रसाम्यागता उसीह यं वृतूर्षाम्यहं सदा ॥२०४॥ तनां वज्जकुमाराय सम्प्रदत्तान्यथा तु मे । मरणं भरणं तात याव्णि रेखेव गीरियम्॥ १०५॥ श्राभिजात्यसखीं लज्जां विद्यायेवं ब्रवीमि यन्।

²⁶⁷ b A तं घम ट तदमें B तद्दमें निश्मदाव। d A D चारुः। 271 c d

तचेदं कारणं वज्रो मत्युखैरयमामतः ॥२०६॥ एष प्रायेण न स्यासुर्यस्यवैवेह गच्छति। किं ज्ञायते कदायिति भूयो ऽप्युड्डीनपचिवत् ॥२००॥ तस्मादलं विलम्बेन देहि वज्राय तात माम्। चिरकौमारदीनां मां प्रश्वन्तिं न हि दूयसे ॥२०८॥ एवं धनो ऽतिनिर्वन्धारुपवज्रं निनाय ताम् । सदः छला विवाहाईसर्वालङ्कार्श्वविताम्॥२०८॥ पुत्राः सममनेवीच धनकाटीरनेकमः। प्रखेशमनं वर्यायुर्वेषा स्वादिति जातधीः ॥२ ८०॥ तदहाद्धासने चाक्ति वज्जे सुर्वति देशनाम्। भिक्तमान्नागरलोकः परस्परमदे। ऽवदत्॥२८१॥ त्रहा वज्रस मौस्वयं यदीयां धर्मदेशनाम्। त्राकर्षानन्दमग्रानां सुत्यवस्थेव जायते ॥२ ८२॥ श्रीवज्रसामिनः सर्वगुण्रतमहोद्धेः। गुणानुरूपं चेद्रूपं भवेदुचीत तर्हि किम् ॥१८३॥ वच्चर्षिणा च नगर्प्रवेशे रूपमात्मनः। प्रत्या मङ्किप्तमेवामीत्पुरचोभाभिग्रङ्गया ॥२ ८४॥ तदा च भगवानजुरुवां भावं मनागतम्। संखापं च ज्ञानवलेनाज्ञामीद्तिशायिना ॥२ ८ ५॥ दितीये ऽक्ति च वज्रेण विचने उनेकलियना।

²⁷⁷ a A स्वास्त्र B स्वास्त D स्वातुर्वे e स्वातुं। 281 a A नद्दोस्त D स्वस्ते वस्ते। 282 a A D सीदर्वे। C D • दक्षिः।

सइस्रपन्नं कमलं कमलाविष्टरापमम् ॥२ ८६॥ छवा खाभाविकं रूपमङ्गतं तस्य चोपरि। निषीदिति सा भगवान्वज्ञी राजमराखवत्॥१८०॥ वज्ररूपं जनो दृष्ट्वा जितामरकुमारकम्। शिरांिं दुध्वे गीताभ्यामं विरचयनिव ॥२ ८८॥ जचे च लोको वज्रस्य रूपं नैमर्गिकं ह्यदः। गुणानामाकतेस्वाद्य सदृशो उभ्रत्समागमः ॥२ ८८॥ मा भवं प्रार्थनीयो उहं लोकखेति हि प्रद्वया। सामान्यं ह्यस्तनं रूपं नूनं प्रत्येष निर्ममे ॥२८०॥ राजापि याजहारैवं विस्रयसोरमानसः यथेष्टरूपनिर्माणलिखिर्वज्रसुनिः खलु ॥२८१॥ धनश्रेष्ठापि तदज्जस्वामिरूपं निरूपयन् । खां पुत्रीं वर्णयामास साग्रहां तत्ख्यंवरे ॥२८२॥ धनस इदये खार्थप्रार्थनां कर्तुमिच्छतः। न वज्जदेशनार्थी। उस्थादत्युत्तान द्वोदकम् ॥२८ ३॥ देशनानो अदद्द इं धनश्रेष्ठी कताञ्जिलः। क्रला प्रसादं मत्पुची मिमासुद्दच मानद ॥२८४॥ क भवानमराकारः क्षेत्रं मानुषकौटिका । जरीकुर तथायेनां महत्तु न वयार्थना ॥२८ ५॥ विवाहानन्तरं वज्र इसमोचनपर्वेणि। द्रव्यके।टीरमञ्जातासुम्यं दाखे भवलदः ॥२८ ६॥

290 a C नाभूतं। 291 d C मनेः।

वज्रलमज्ञं विज्ञाय स्मिलोचे कर्णापरः। पर्याप्तं द्रव्यकाटीभिः पर्याप्तं कन्यया च ते ॥२८०॥ नितम्बन्यो हि विषयास्ते पुनः स्युर्विषोपमाः। श्रापातमा चमधुराः परिलामे ऽतिदारूलाः ॥२८८॥ विवेचमाना विषया विश्विखन्ति विषाद्पि। जनान्तरेऽयनर्थाय ये भवन्ति ग्ररीग्लाम् ॥२८८॥ ज्ञाला दुरनान्विषयान्त्रयमङ्गीकरोम्यमूम्। जातै सौरेरसारे। अपि यहीतं न हि मक्यते ॥३००॥ महानुभावा कन्या ते यदि मव्यनुरागिणी। प्रवच्यां तन्त्रयोपात्तामुपादत्तामसाविष ॥३०९॥ दयेष मामेव यदि कुलीना मनसायमी। तदेवं युज्यते कर्तुं परलोकचितेच्छया ॥३०२॥ विवेकपूर्वमथवानुज्ञयापि मदीयया। ग्टलालेषा परिवच्यां निर्वाणार्पणलिमकाम् ॥३०३॥ विभौतकतरुक्तायामिवानर्थप्रदायिनीम्। मा कार्षीदिषयासिनं लत्पुनी विचा तद्भितम्॥३०४॥ एवं भगवतो वज्रखामिनः पेशलाकिभिः। प्रतिबृद्धा प्रवत्राजान्यकर्मा स्विमणी तदा ॥३०५॥ धर्मा ऽयमेव हि श्रेयानाच निर्लोभते हुशी। एवं विस्त्रय बहवः प्रतिवेधं जना ययुः ॥३०६॥

²⁹⁸ c D खापान॰ C॰पान॰। D inserts after 306 तथा ग्रहीता प्रवच्या जीवज्ञस्वामिनोत्रतः (read ग्रतः.)। तस्त्रात् स्थानान्म नीन्द्रोऽपि विद्यारं

इरर

सह कल निरं बड़ शि ज गा म स स

श्रन्यदा जनामंसिद्धपदानुस्तिलिखिना । ततो भगवता वज्रखामिनाकाश्रगामिनी ॥३००॥ महापरिज्ञाध्ययनादाचाराङ्गान्तरिखता । विद्योदभे भगवतः सङ्घरोपिकतीर्षुणा ॥३० ६॥ युग्रां॥ वभाण वज्रो भगवाननया विद्या सम । जाबूदीपाड्ममणे ऽस्ति शक्तिरामानुषोत्तरम् ॥३०८॥ ममेयं धरणीयैव विद्या देवा न कस्वचित्। त्रलाईयो उलामलाञ्च भाविना उन्ये ह्यतः परम् ॥३१०॥ त्रन्यदा पूर्वदिग्भागाच्छीवचो उगाचाहासुनिः। स्र्ये। मकरमङ्गान्ताविवापाच्या उदग्दिशम् ॥३९९॥ तदा तत्र प्रवहते दुर्भिचमतिभीषणम्। बस्रव भोजनश्रद्धानुबन्धविधुरा जनः ॥ ३ ९ ए॥ ग्टिइणामनदारिद्यादस्पभोजनकारिणाम्। बस्दव नित्यमणूनादरता चितनामिव ॥३१ ३॥ संवहरे सत्त्रणाला ग्टइखेरी खरैरपि। सर्वत्रासद्विर्लर्लरे लाकुलैव सः ॥३१४॥ रङ्का विकीयमाणानि द्धिभाण्डानि चलरे। फोटं फोटं तद्धीनि लिलिज्ञः लुकुरा इव ॥३१ ॥॥ त्रस्थितमावशेषाङ्गाः सुव्यक्तसायुमण्डलाः । रङ्काः सर्वत्र मञ्चेतः परेतां दव दारुणाः ॥३१ ६॥ **त्रनगारेव्यतिथितामागतेव्यन्न**त्वण्या । त्रदर्भयन्भिचादोषानुषेत्य श्रावका ऋषि ॥३१७॥

यामेषु ग्रुन्यीभृतेषु विव्वग्निर्धृमधामेषु । त्रभवत्याद्यञ्चाराः पन्थाना ऽप्यभवन्खिलाः ॥३१८॥ तत्र सकलः सङ्घो दुष्कालेन कद्षितः। दीनो विज्ञपयामास सुनन्दानन्दनं सुनिम् ॥३१८॥ त्रसान्दःखार्णवादसात्कर्थाचद्वतार्य । मङ्गप्रयोजने विद्योपयोगो ऽपि न दुखति ॥३२०॥ तत्रश्च वज्रा भगवान्विद्यागत्र्या गरिष्ठथा। पटं विचन्ने विपुलं चन्नम् चर्मर्ववत् ॥३१९॥ श्रीवज्रखामिना सङ्घी निर्दिष्टः सकलस्तदा । पाते विणक्सार्थ इवाधिक्रोइ महापटे ॥३२ १॥ वज्रिषंणा भगवता विद्याणत्या प्रयुक्तया। जत्मुजुवे पटो व्योक्ति पवनात्चित्रत्वलवत् ॥ ३ २ ३॥ तदा श्रयातरे। दत्तनामा वज्रमहासुने:। समाययौ सहचारिग्रहणार्थं गता अवत् ॥३२४॥ सङ्गेन सहितं वज्रस्वामिनं स्वर्गयायिनम्। निरीच्य मूर्धजान्गी बसुत्खायैवसुवाच सः ॥३२५॥ शयातरे। ऽइं युगाकमभवं भगवन्पुरा। श्रद्य साधर्मिका ऽप्यस्मि निस्तार्यसि किं न माम्॥३२६॥ शयातरस्य तां वाचं शुलोपासभगर्भिताम्। दृष्ट्वा च लूननेशं तं वज्जः स्वार्थमसारत्॥३१७॥ ये साधर्मिकवाताच्ये साध्याये चर्णे ऽपि वा । तौर्घप्रभावनायां वेायुकासांस्वारयेनुनिः ॥३ २ ८॥

इरर

संक कर नि वः रि ख त्रागमार्थिममं सृत्वा वज्रसामिमहर्षिणा।

पटे तिस्मन्धरोपि से ऽपि ग्रव्यातरोत्तमः॥३२८॥

विद्यापटेपिविष्टासे यानाः साद्रिसिरत्पुराम्।

सर्वे विलेग्वयामासः करामलकवन्महोम्॥३३०॥

भित्रप्रकः पूज्यमाने। मार्गस्वयन्तरामरः।

व्योत्ति प्रदीयमानार्था भर्नेर्ज्यातिषिकामरः॥३३९॥

विद्याधर्विर्ष्टमानः ग्रितसम्पद्मत्कृतेः।

प्रालिज्ञ्यमानः सृह्दवानुकृत्वेन वायुना॥३३२॥

पटच्हायाद्र्यितासच्छायासीख्यो महीस्पृण्णाम्।

वन्दमाने। नभःस्था ऽपि मार्गचैत्यान्यनेकणः॥३३३॥

पटस्था ऽपि पटस्थेन्यसन्ताने। धर्मदेग्रनाम्।

वज्रविराससादाय पुरी नाम महापुरीम्॥३३४॥

॥चतुर्भिः कलापकं॥

तस्यां धनकणाळ्यायां सुभित्तमभवत्यदा।
प्रायेण श्रावका लेको बुद्धभक्तस्य पार्थिवः॥३३५॥
तस्यां जैनाश्व बौद्धाश्च स्पर्धमानाः परस्परम्।
चिक्रिरे देवपूजादि जैनेबाद्धास्य जिग्यिरे॥३३६॥
जैना हि यद्यतुष्पादिपूजीपकरणं पुरे।
दद्दश्चस्तत्वदिधकमूख्यदानेन चिक्रियः॥३३०॥
नाम्यवन्बद्धभक्तास्य पृष्पाद्यादतुमीश्वराः।
ततश्च बुद्धायतनेव्यस्तत्पूजा तनीयसी॥३३८॥

329 a D भला। 330 c D पिछी । 333 d D. मार्गे।

बुद्धभनास्तु ते हीणा बुद्धभनं महीपतिम्। विज्ञाय सर्वे पुष्पादि श्रावकाणां न्यवारयन् ॥ ३ ३ ८॥ पुष्पापणेषु भर्वेषु बज्जमूखप्रदा ऋषि । त्रईक्षकास्ततः पृष्यवन्तान्यपि न लेभिरे ॥३४०॥ उपस्थिते पर्युषणापर्वेष्यईदुपासकाः । ततो हदन्ता दीनासा वज्रर्षिमुपतस्तिरे ॥३४९॥ ते आवका नेत्रजलैं: क्षेदयन्ता महीतलम्। नला विजिज्ञपनज्ञं खेदगद्गदया गिरा ॥ २ ४ २॥ श्रईचैत्येब्बहरहः पूजादि द्रष्टुमचमैः। बौद्धैर्वयं पराभूता भूतैरिव दुराताभिः॥३४३॥ विज्ञप्तो बौद्धलोकेन बौद्धो राजा न्यवारयत्। पुष्पाणि ददता उसाकं मालिकानखिलानपि ॥ ३४४॥ लभाम हे वयं नाय नागस्तिकुसुमान्यपि। किं कुर्मी द्रव्यवन्ता ऽपि राजाज्ञां का उतिलक्षते॥३४५॥ तुलसीवर्वरीपूजापाचतां ग्रामयत्वत् । प्रयान्ति जिनविम्बानि इहा किं जीवितेन नः॥ इष्ट ६॥ माईत्खारापयन्त्रेते क्यानेत्यभिशक्षितै:। बौद्धेः पृष्यं निषिद्धं नः केणवासकते ऽपि हि॥३४०॥ किं चानिशं गण्यतां खामिनसाकमङ्ग्ली:। त्रागात्मर्थुषणापर्वदिनं दिनमति क्ति ॥३४ ८॥

पर्वेख्यागते ऽसुभिन्वयं यतिवद्हिताम्। भावपूर्जां करियामः पुष्पसम्पत्तिवर्जिताः ॥३४८॥ पराभूय पराभूय बौद्धेरुंर्बुद्धिभिर्वयम्। जीवनाता दव कता खामिनि लिय मत्यपि॥३५०॥ जिनप्रवचनखाभिभूतखाख प्रभावनाम् । विधाय भगवनसान्सज्जीवयितमर्हिस ॥३५९॥ समायसित हे श्राद्धा यतियी वः सुतेजसे। दृत्युक्ता भगवान्छोमसुत्पपात सुपर्णवत्॥३५२॥ खामी निमेषमाचेणाथागानााचेश्वरीं पुरीम्। श्रवातारीद्पवने चैकस्मिन्वसयावहे ॥३ ५ ३॥ इतामनाभिधानस देवस्थापवनं च तत्। यो अभूदारामिकस्तव मित्रं धनगिरे: स तु॥३५४॥ त्रकस्मादागतं वज्ञं निरीच्यानस्रदृष्टिवत्। त्रारामिकः प्रगे सद्यखितास्यो सुदावदत्॥३५५॥ तिथि चिष्ठिषु धर्मेयं यत्र लमतिथि मेम । त्रात्मानं चाधुना धन्यं मन्ये ऽहं यत्स्यतस्त्या ॥ ३ ५ ६॥ दिश्वा सुखप्नवद् चिनान्नापकृतस्वया। ममागास्तं यदतिथिः किमातिथां करोमि ते ॥३५ ७॥ वज्रसाम्ययभिद्धे मम ह्यानपालक । पुष्यैः प्रयोजनं तानि प्रदातुं च लमी प्रिषे॥३५८॥

³⁵² b B C. सुत्रेयमे । 353 a C. मानेणाष्ट्राः । 355 d C. मुदासवत ।

मालाकारा ऽतदत्पुच्यादानेनानुग्टहाण माम्। भवन्ति प्रत्यन्तं पृष्यलचा विंग्रतिरच हि ॥३५८॥ भगवानादिशत्तर्हि पुष्पाणि प्रगुणीकुर । त्रागच्हाम इता गला यावदुद्यानरचक ॥३६०॥ एवसुक्षा प्रषद्य द्वात्यत्य विहासमा। श्रनुद्रः नुद्रहिमवितिरं वज्रमुनिर्ययौ ॥२ ६ १॥ मङ्गासिन्ध्वलकीडाप्रसक्तसुरवार्णम्। द्यमास्तकुण्डाभपदाह्रद्मनोर्मम्॥३ ६ १॥ सदावन्दाहदिविषत्सिद्धायतनमण्डितम्। गायत्कम्पुरवीगीतानुचरेणकदम्बकम् ॥३६ ३॥ श्रनेकधातुमङ्ग्रमिष्टतमन्ध्यासविश्रमम्। भाग्यदुकात्त्रक्मरीभभाभाद्वार्गहर्म् ॥ ३ ६ ४॥ नमेर्द्धर्जतगरिकम्याकाकुलमेखलम् । स तं हिमाद्रिमद्राचौद्योमस्वो उन्य दवार्थमा॥३६५॥ ॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥

य गायताईत्प्रतिमाः सिद्धायतनवर्तिनीः। वनन्दे वन्द्यमानां हिर्विद्याधरकुमारकैः ॥३ ६ ६॥ तर्ङ्गरङ्गालास्वलास्वलासकपङ्गजम्। पद्मसौगन्धवहनादिव मन्यरमास्तम्॥३६७॥ मञ्चरत्रीरजिमव कीडद्पारमां मुखैः। **उनिद्रपङ्कजरजेाधिवाससुभगोदकम्॥३**६ ८॥

³⁶³ d B C ॰ नुचारण॰ A ॰ नुचरेण॰। 364 d C ॰ भांकारि। 367 b C साथ A साखक C B सामच D सासस।

f

स

37

ख

3

3

या

319

श्रार

ति

त्रात

दिक

श्रीदेवीदेवतागारप्रगायदमरीजनम्। पद्मद्वदं जगामाथ वज्जिर्धिंगमवर्त्मना॥३६८॥ ॥ विभिर्विभेषकम्॥

तदा च देवपूजार्थमवचित्यैकमम्बुजम्। श्रीदेखा देवतागारं यान्या वज्रिषरेच्यत॥३७०॥ श्रीदेवता ववन्दे तं दृष्टमाचं सुनीयरस्। रकोष्णीषप्रभासोभिः खपयन्तीव तत्क्रमी॥३०१॥ धर्मलाभाषिषं दत्ता तस्थिवां सं तु तं सुनिस्। बद्धाञ्जिलः श्रीरवददाज्ञापय करोमि किम्॥३७२॥ जगाद वज्री भगवानादिष्टमिद्सेव ते। पाणिपद्मस्थितं पद्मिनदं पद्मे ममार्घताम् ॥३०३॥ स्वामिन्किमेतदादिष्टमिन्द्रोपवनजान्यपि । पृष्पाण्यानेतुमीयास्मीत्युक्षा सा पद्ममार्पयत् ॥३७४॥ वन्दितस त्रिया वजः पुनरत्यत्य सलरम्। पथा यथागतेनैव इताभनवनं ययौ॥३०५॥ विद्याप्रत्या च भगवान्विमानं व्यक्तरोद्य । पानकस्थानुजन्मेव बन्धुरं विविधर्द्धिभि: ॥३०६॥ त्रसापयच तनाधे श्रीदेवर्पितममुजम्। विंगति पुष्पचचाणि तस्य पार्श्वेषु तु न्यधात्॥३००॥ सारति सा तदा वजी भगवाज्ञृक्षकामरान्। ते वज्रं विज्ञणमिव तत्त्वणाचीपतस्थिरे ॥३०८॥ क्त्रखेवाम्बुजसाधी धननिर्धातासर्मुनि:।

निषद्य व्यामयानाय विमानवरमादिशत् ॥३७८॥ तिसिन्तिमाने चिति जुमाका श्रपि नाकिनः। चेनुर्विमानारू ड्रास्ते गीतवाद्यादिपूर्वकम् ॥३८०॥ वैमानिकैर्विमानस्थैर्विमानस्थः समारतः। पुरीं नाम पुरीं प्राप वज्रक्तं बौद्धदूषिताम् ॥३ ८९॥ तत्पुरीवासिनो बौद्धा विमानानि निरौच्य खे। श्रभाषकीवसुत्पाया उत्पृष्ठुषोद्यता इव ॥३८२॥ मप्रभावमही बौद्धदर्शनं प्रेच्य नाकिनः। बुद्धपूजार्घमायान्ति श्रीवृद्धाय नमो नमः॥३८३॥ तेषां च वरतामेवं वज्ञा उईत्सदनं यथौ । विमानेर्दर्भयन्योसि गान्धर्वनगरत्रियम् ॥३८४॥ पुनर्बे द्विरभिद्धं मधीधौताननेरिव। त्रहा त्रहंद्र्भने उसूदियं देवी प्रभावना ॥३ ८ ५॥ चिन्तितमन्यथासाभिरन्यथेदसुपस्थितम् । दृष्टिः प्रसारिताप्यकादायुना नीतमञ्जनम्॥३८६॥ ततः पर्युषणापर्वण्यर्हदायतने उमरैः। महीयानाहिमाकारि भूस्पृशां यो न गोचरः॥३८०॥ जुसकामरहतां प्रभावनाम् श्चर्डतो भगवता निरीच्य ताम्। बौद्धभावमपहाय पार्थिवः सप्रजो ऽपि परमार्हतो उभवत्॥३८८॥ दत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविर्चिते परिश्रिष्टपर्वणि स्वविराव बीचरिते महाकाची वज्रखामिजकानत्रभाववर्षनी नाम दाद्शः सर्गः॥

ਹੇ

সা

CANTOXIII.

दतसौद्रायणनृपो जज्ञे दशपुरे पुरे। बामदेवा अवदिया स्ट्रवामा तु तित्रया ॥१॥ ब्राह्मणी रुद्रसामा सा वस्तव परमाईती । द्यादिमिर्भुषीर्धर्मद्रुमवीजैरलङ्गा ॥२॥ तयोरजनिषातां दौ तनयौ नयगालिनौ। नामार्थरितता ज्यायान्कनीयान्फल्गुरिचतः॥३॥ तत्रार्थरचिता मौस्तीबन्धनादधनन्तरम्। त्रभीयाय पितुरेव सकाभे यदिवेद सः ॥४॥ तते। उनुज्ञाय पितरावध्येतुमधिकाधिकम्। पाटकीपुचनगरे प्रथयावार्यरचितः ॥५॥ चे। ऽङ्गानि वेदां ञ्चतुरे। मीमां सान्यायनिस्तरम्। प्राणं धर्माश्रास्तं च तचाधैष्ट विशिष्टधीः ॥६॥ चतुर्देशापि हि विद्यास्थानानि निजनामवत्। कता कण्डगतान्यागात्पुरं दशपुरं पुनः ॥७॥ चतुर्वेदो ऽयमायातः पूज्य इत्यवनीसुजा । श्रधिराह्म करिस्क-धे स प्रावेखत पत्तने॥८॥ विविधोपायनकरा लोका श्रिप तमभ्यगुः। राजभिः पूज्यते यो हि पूजनीयो न कस्य सः ॥८॥

1 a D • बादा । 6 a A चौजानि, C D चांगानि।

ग्टइस्य बाह्यशालायामध्यवामार्यरचितः। कुटुम्बे दददानन्दमुपदामिव नूतनम्॥१०॥ तं ब्रह्मचर्यमधनं पूज्यमानं महीभुजा । दृष्ट्वा तद्वस्थवा गोचं पवित्रं मेनिरे निजम्॥११॥ खजनैसादुइदारे रम्यमावन्धि तार्णम्। चिरेष्टायाः समेखन्या जीलादे ालापमं श्रियः ॥१२॥ तद्गृहे तत्सुवासिन्यः खिस्तानखिस्तकारकान्। चिचिखुसादुणाखानप्रशस्यचरमिनान् ॥१ ३॥ बाह्यावामस्थिता ऽष्यार्थरचिता उत्त्येदिनैरपि। श्रीमान्बस्रव स्रयोभिरागच्छद्भिरुपायनै: ॥१॥॥ श्रन्यदा चिन्तयामाम ग्रुड्सधीरार्थरचितः। श्रहा प्रमादा नाद्यापि जननीमभिवादये ॥१ ५॥ भवन्ति पुत्रकृषेण बाह्याः प्राणा हि योषिताम्। तस्य प्रवासजं दुःखं तासामित हि दुःसहम् ॥१६॥ मत्मवारेन मन्माता भवियाति कयं हि सा। निद्रायामपि या नित्यं मनामाचरवाग्मिनी ॥१ ७॥ ददमेव हि धीरलमहो मन्मातुरङ्गुतम्। त्रपि देशान्तरे प्रैकीद्या मां मद्धितकाम्यया ॥१८॥ तद्गुणोपार्जनामूलां सम्पदं दर्भयनिजाम्। त्रानन्दयामि खाममामुकाष्टाभासरङ्गिणीम् ॥१८॥

¹³ a C तत्सुकाचिन्यः। 16 d A C दुःखदं।

दत्यार्थरचितः सद्यो दिव्ये संवीय वाससी।
कामीरजाङ्गरागेण संवर्धितवपुर्द्युतिः ॥२०॥
सगन्धिसमनोदामगर्भिताबद्धस्त्रन्तचः।
गीवापाणंद्विविन्यसाकार्तस्वरविश्वषणः ॥२०॥
कर्पूरफालिकामिश्रनास्त्र् चलटभाननः।
विश्वदच्छत्रसश्रीकमौणिः स्वसदनं ययौ ॥२२॥

॥ विभिविशेषकम्॥

स श्रादावेव विनयी मातुः पादानवन्दत ।
कण्डावलिक्मीवर्णग्रह्खलािस्प्रभ्रतलः ॥२ ३॥
दीघीयुरचयो स्रयाः खागतं तव दारक ।
दत्युका सावदत्पातिविक्षिकीवापरं न हि ॥२ ४॥
स पुत्रप्रमसंरक्षोिचित्रसंलापलचणम् ।
प्रसादं पूर्ववन्धातुरपग्रविद्यक्षदमत्रवीत् ॥२ ५॥
श्रधीताशेषविद्यो उद्दं लत्पादान्द्रष्टुमागमम् ।
किं नालपिस मां मित्रमधीदामकराकरम् ॥२ ६॥
मम पूजां करेत्येष राजा राजग्ररोिरव।
महिमानिममं स्रनोर्द्रष्ट्वा किं न हि इत्यसि ॥२ ०॥
स्द्रसोमावदद्भद्र किं विद्योपार्जनेन ते ।
हिंसोपदेशकं ह्येतदधीतं नरकप्रदम् ॥२ ८॥
दृष्ट्वा नरकपातािससुखं लां कुच्चिसस्थवम् ।

कथं इयामि मग्नासि खेदे गौरिव कर्दमे । २८॥ यदि लं मिय भने। ऽभि यदि मां मन्यसे हिनाम्। दृष्टिवादं तदघीष्व हेतुं खर्गापवर्गयोः ॥३०॥ दत्यार्थरिवता दथ्यो किमधीतिमदं मया। न यनातुः प्रमोदाय तज्जया सम्पदापि किम्॥३१॥ विम्हरुवेवसुवाचाम्बामार्यधीरार्थरचितः। दृष्टिवादं पठिखामि मातराखाहि ततुरम् ॥३ १॥ स्द्रचामावददत्म श्रमणोपासको भव । दृष्टिवादस्य गुरवः श्रमणा एव नापरे ॥३३॥ दृष्टिवादो हि दर्भनविचार दित भोभनम्। नामाष्यछेति मनसि अद्धावार्घरचितः ॥३४॥ जचे च मातुरादेशः प्रमाणं गुरवसु ते। का द्रष्ट्या दृष्टिवादं यथाधीये तदन्तिने ॥३५॥ रुद्रचे।मापि तनयविनयो च्छ्रसिता सती । भ्रमयन्यञ्चलं तस्य निजगाद प्रमादभाक् ॥ ३ ६॥ ददानीं हिन जिह्नेमि लयाहं तनुजनाना। मदादेशमन्षातुं यदकावींर्भने।रथम्॥३०॥ मन्ति तोमलिप्नाखा श्राचार्या श्रार्थरवित । इता ममैवेनुवाटे प्रतिपन्नप्रतिश्रयाः ॥३ ८॥ तत्पादपङ्कापासिहंसतासुर्रीकुर । ते लामधापयिष्यन्ति दृष्टिवादं तनुद्भव ॥३८॥ एवं प्रातः करियामीत्यभिधायार्थरिकतः।

33

दृष्टिवादाभिधां थायनाभेत रजनावपि ॥४ •॥ प्रातञ्चचाल पृष्टुामामार्थरचितकुमाभः। दृष्टिवादोदधिं प्राज्ञः पातुं गण्डूषची खया ॥४ १॥ पितृमिचमितश्चार्यरचितस्य महादिजः। श्रस्दुपपुरं ग्रामे पितेवात्यन्तवत्मलः ॥४ २॥ वा ऽचिनायनाया हि ह्यो दृष्टो न ह्यार्थरचितः। त्रायुशनं तद्वापि तं पश्वामि सुहत्तुतम् ॥४३॥ द्रित दिजाग्रणीरिजुयष्टीः स सकला नव। ताखार्डं चैकमादायार्थरचितग्रहं यया ॥४४॥ मोमदेवसुतं ज्येष्ठं निर्यान्तं च निकेतनात् । दर्भेष दिभातलात्तमुपालचयन च ॥४ ५॥ का नाम लमसीत्युचैः सा ऽप्रच्छदार्थरचितम्। त्रार्थराचत एषो उस्मीत्यत्रवीचार्थर्चितः ॥४ ६॥ दिजो जगाद हे भातुः पुत्र ह्यस्तनवासरे । कुटुम्बक्तत्यकरणप्रमादानामि वीचितः ॥४०॥ एकेनापि गतेनाहा मन्ये गतमहः शतम्। यव लां नाइमद्राचं इत्तेरवनिश्राकरम् ॥४ ८॥ द्रत्यार्थरचितं प्रेमणा दिजन्मा परिरम्थ सः। त्रवोचिद्चवो होते मयानीयना लत्कृते ॥४८॥ जवाच सामभ्रतिचूंसात मन्मातुर्पये: ।

⁴² d c अमृदुपदुर, D ॰पसर, B ॰पुपुरे। 43 b D लायरचितः। 45 c

श्रहं शरीरचिन्तार्थं गच्छनस्मि बहिर्भवि ॥ थ्०॥ ददं च मातुराख्याया यद्गच्छनार्यरचितः । श्रधनेचुलतापाणिमद्राचीदादिता ऽपि माम् ॥५१॥ दत्यार्थरचितेनातः स दिजना तथाकरात्। त्रार्थरचितमातापि सा दत्तैवमचिन्तयत् ॥ ५ २॥ मम सनारिदं श्रेयोऽभू च्छ्जुनमत्य सः । नव पूर्वाणि खण्डं च नूनमादास्त्रते सुधीः ॥ ५ ३॥ नबाइं दृष्टिवादस्य पूर्वाष्यध्ययनानि वा । द्रममं खाडमधेखे दधौ यानिति सोमभः ॥५४॥ गला चेतुग्रहदारे स्थिरधीरार्थरिचतः। त्रचिनायद्विज्ञातः कथमनाविधास्यइम् ॥५५॥ राज्ञामिव गुरूणां हि यनिधाने यतस्ततः। विदिता अपि नेापसर्पेद्हं तु विदितो अपि न ॥५६॥ तद्वैव चणं स्थिला वसत्यनार्विशाम्यहम्। प्रातर्वन्दनकाचातश्रमणोपासकैः सह ॥५०॥ दत्यार्थरचितस्य सारे अपि दारपास्वतत्। विद्षां रभमारको विवेका द्वर्गलायते ॥५६॥ माचवकेशिकीसुख्ययामरागपरिस्पृशा । खाधायेनापि माधूनां म ययौ लयमेणवत् ॥ धूट॥ तचागाडुडुरो नाम श्रमणोपासकः प्रगे।

⁵¹ a A • राभ्येषं। 59 d C • रागपविचिताः।

वन्द्रनाय महर्षीणां हर्षेणोत्फुललोचनः ॥६०॥ म चिनेषिधिकौं सुर्वनप्रविवेश प्रतिश्रयम्। श्रयैर्धापयिकौं प्रत्यकामदुचैस्तरखरम् ॥६९॥ तदनन्तरमाचार्धान्साधूनपि यथाविधि। विन्दिला निषसादाये विष्ट्रं प्रतिलिख्य सः ॥६ १॥ त्रयार्यरचितो धीमां स्तेन साधं प्रविश्य सः। वन्दनैर्घापियचादि तसाच्छ्तमधारयत् ॥६ ३॥ तद्दर्भितविधिं चाभिनयन्पठनपूर्वकम्। श्रवन्दताचार्यपादान्साधूनषार्थरचित: ॥६ ४॥ ढडूरश्रावकं लार्धरित्ततो न ह्यवन्दत । सुधीरपि निरान्तायं कियदिज्ञातुमीयरः ॥६ ५॥ निष्णं सीमतनयं तमवन्दितढडूरम्। श्राचार्या विविदुः के। ऽपि श्राद्धो ऽयं नूतनः खलु ॥६ ६॥ धर्मजाभाषिषं दत्वा धर्दसोमलाणयाः । प्रच्छिनि स तमाचार्याः कुते। धर्मागमस्तव ॥६०॥ चै।रचे। इस्रोमाया स जगाद यथातथम्। अमणीणसकादस्मादात्तधर्मा ऽस्मि नान्यतः ॥ ६ ८॥ जचिरे माधवा उथेवं भगवन्नार्थरचितः। ननयो रुद्रमोमाया विदान्वेदाव्यिपार्गः ॥६८॥ चतुर्दगविद्यास्थानोपाध्यायः पृथिवीभुजा । करिस्तन्थाधिक्हो ऽयं पत्तने ऽस्तिन्यवेशितः ॥७०॥ त्रयमाद्यगुणसानस्वितानां धृरि गण्यते ।

श्राञ्चर्ये श्रावकाचारं परिस्पृषति किं हादः ॥७९॥ श्रधार्थरचितः साह श्रावको ऽस्मि हि सम्प्रति। किं नवा न भवेद्वावपरिणामः प्रशीरिणाम् ॥७२॥ दति विज्ञपयामास चाचार्यान् चिताञ्जलिः। दृष्टिवादाध्यापनेन भगवंस्तं प्रसीद मे ॥०३॥ मया विवेकहीनेनोनात्तेनेव दुरात्मना । हिंसोपदेशकं सर्वमधीतं नरकावहम् ॥०४॥ श्राचार्था ऋषि तं शान्तं थोग्यं ज्ञानवमूचिरे। यदि लं दृष्टिवादाधिनिगांसुस्तत्परिवन ॥ ७ ५॥ किं चान्यद्युपात्तायां प्रवच्यायां दिजात्तम । दृष्टिवाइं क्रमेण लं विदन्नधापिययसे ॥०६॥ सो उपुवाच परिवच्यामिदानीमपि दत्त मे । मया न दुष्करा होवा मनानोरथकामधृक् ॥७ ।।। किं तु प्रसादं कुर्वाणैर्भगवङ्गिर्निजे बिश्री। विचारक्रमजं कष्टमादृत्यान्यनः गम्यताम् ॥७ ६॥ मामन खितवनं हि राजा पुरजनो उपि च। श्रत्यन्तमनुरागेण प्रवच्यां त्याजयेदपि ॥७८॥ श्राचार्या श्राप तस्त्रोपरोधेन सपरिच्हदाः। थग्रन्यच सो ऽप्यग्रे स्थितो याति सा स्टत्यवत् ॥ ८०॥ नीर्चे श्रीवर्धमानस्य तदानीमनगारिषाम् । भिष्यचौर्यव्यवद्यारः प्रथमो उयमवर्तत् ॥ ५१॥

⁷⁵ c MSS विदरं, D prima manu सं।

33

तदार्थरचितं भद्टमाचार्या पर्यविव्रजन् । माचीकतगुरुवाभुद्गीतार्थः सो ऽचिराद्पि ॥८२॥ तव्यमानस्वपस्तीवं सहमानः परीषहान्। माहकावदधीयाय मो उङ्गान्येकादग्रापि हि ॥८३॥ तेषामाचार्यमित्राणां दृष्टिवादः परिस्तृटः। यावान्बस्रव तावन्तमग्रहीदार्थरचितः ॥८४॥ तदा रुद्धजनोक्तीयमश्रीषीदार्थरचितः। यङ्गयान्द्रष्टिवादो ऽस्ति वज्जेषैः साम्प्रतं स्तृटम् ॥८ ५॥ त्रभृत्व समवस्तः पुर्या वज्रम्निस्तदा । दति प्रतस्ये तचैव गन्तुं सोमाताजो मुनि: ॥८६॥ ययौ चोज्जियनीमध्ये भगवानार्थरितः। भद्रगृप्ताभिधानानामाचार्याणां प्रतिश्रयम् ॥८७॥ गुणवन्तं तपोराधिं पूर्वावस्थाकुतीर्थिकम्। उपबच्च तमाचार्थाः परिषखजिरे मुदा ॥८८॥ जन्य वत धन्यो ऽसि कतार्था ऽसि सुधीर्सि । विद्वाय यो दि ब्राह्मणं श्रामणं प्रत्यपद्ययाः ॥ ८८॥ त्रवाचं चीणागेषायुःकमी लामर्थये ऽनघ। कर्तुकामो उस्मानम् मम निर्धामको भव ॥८०॥ तथित प्रतिपेदानं स्ट्रमोमात्मजं मृनिम्। विहितानग्रनो भद्रगुप्ताचार्था उन्त्रगादिति ॥८१॥

मा वज्रखामिना साधं वसेरेकप्रतिश्रये। किंतु वत्स लमन्यस्मिनधीयीथाः क्रतस्थितिः ॥८ २॥ यो हि मोपक्रमायुक्तो वज्रेण सह यामिनीम्। एकामिप वसेत्सो उनुमियते तं न संग्रयः ॥८ ३॥ एवं करिथे ऽइमिति प्रतिपद्यार्थर्चितः। तेषां निर्यामणां कला पुरीं वज्रात्रितां ययौ ॥८ ४॥ नगर्धा बहिरेवास्थात्तां निशामार्थरचितः। निशाशेषे खप्नमम् वज्रखामी ददर्श च ॥८५॥ यदय पयसा पूर्णः केनाप्यसात्पतद्रुष्टः । त्रपायागन्तना भूरि किंचिदस्थाच तत्पयः ॥८६॥ वज्रखामी महबींणां खप्तार्थं व्याकरोत्रगे। बड्डपूर्वभुतग्राही के। उथेकित ममातिथि: ॥८ ७॥ स उपादास्तते उसात्ता वज्जपूर्वमुतं सुधी:। पूर्वश्रुतावग्रेषं तु मत्पार्श्वे ऽपि रहिव्यति ॥८ ८॥ उपवज्रसुनि प्रातराययावार्यरचितः । वतन्दे दादभावर्तवन्दनेन च तं गुरुम् ॥८८॥ तं च पप्रच्छ वज्रिषिः कुत त्रागाः स चावदत्। ते। सिल्युचाचार्थाणां पादमूलादिहागमम् ॥१ ००॥ वज्रखाम्यववीदार्थारचितस्वं किमाख्यया । सा ऽष्याखादेवमिति च पुनर्वन्दनपूर्वकम् ॥१०१॥

वज्रखाम्यपि तं ज्ञाला सप्रसादमदो ऽवदत्। खागतं तव कुच लं प्रतिश्रथमिश्रियः ॥१०१॥ विहरावासितो उसीति तेनोने स्वास्यदो उवदत्। महात्मिन्तिं न जानासि विहि:स्थो ऽध्येखसे कथम्॥१०३ सोमभूरभिधत्ते सा खामिन्भिन्ने प्रतिश्रये। **उदतारिषमाचार्यभद्रगुप्तानुषासनात् ॥१०४॥** उपयोगेन वज्रिविदिलैवसुवाच च। युक्तमेतद्धि प्रच्यास्ते स्वविरा नाज्ञरन्यथा ॥१०५॥ वज्रो ऽय पृथगावामस्थितमणार्थरचितम् । श्रधापिवतुमारेभे पूर्वाणि प्रतिवासरम् ॥१०६॥ अचिरेणापि कालेन सोमदेवभवे। सुनि:। पूर्वाण्यपूर्वप्रतिभो नवाधीयाय लीलया ॥१००॥ दग्रमं पूर्वमध्येतं प्रवत्तं चार्यरचितम् । दशमपूर्वयमकान्यधीस्वेत्यादिशहुन्: ॥१०८॥ ततो दशमपूर्वस्य बह्ननि विषमाणि च। अध्येतं यमकान्यार्थरचितर्षिः प्रचक्रमे ॥१०८॥ दतञ्च चन्दिद्गितुः पितरावायरचितम्

त्यः सन्दिद्यतः पितरावायरचितम् नागच्छिम किमदापि विस्नृतास्तव किं वयम् ॥१९०॥ वं नः करिष्यसुद्योतिमिति ह्याशामङ्गश्रद्धि । तवानागमने सर्वे पर्सामस्त तमोमयम् ॥१९९॥

एवमाहूयमानो ऽपि सन्देशवचनैस्योः। यावद्ध्ययनामको ववले नार्थरचितः ॥१९२॥ तावत्ताभ्यां तमाक्वातुमनोभ्यां फल्गुरचितः। प्राणिपयो उनुजस्तस्य प्रैषि निर्वन्थिषिचया॥११३॥ युगाम्॥ द्रतं गला च नला च मो ऽवादीदार्थर्चितम्। किमेवं कठिनो उसस्लमनुत्काएः कुटुम्बने ॥१९४॥ वैराग्यपर्श्वना किलं यद्यपि प्रेमवन्धनम् । तथापि तव कारु खमिला खिलिनिवस्थनम् ॥१९५॥ श्रोकपङ्कनिमग्नो ऽस्ति वन्धुवर्गञ्च माम्प्रतम्। तदागत्य तमुद्धतुं भगवंस्तव साम्प्रतम् ॥९९६॥ इति तेनानुजेनोको गन्तं तचार्यरचितः। श्रीवज्ञखामिनं नला पप्रच्छ खच्छमानमः ॥११७॥ त्रधी बेति ततसीन प्रत्युक्तः स पुनः पठन् । किं ते ऽिसा विस्थतः फलगुरचितेनेत्यजल्यतः ॥११ ८॥ बान्धवाञ्च परिव्रज्यामनोर्यर्थस्थिताः। न कुचापि प्रवर्तन्ते लया सार्थिना विना ॥११८॥ तदेहि देहि प्रत्रच्यां जगत्यूच्यां खगोनिणाम्। श्रेयस्यपि सकर्षा ऽपि किसद्यापि प्रमाद्यसि ॥१ २०॥ श्रयार्थरचितः साह यदि सत्यमिदं वचः। ततस्वं तावदादत्ख वता सम्बद्धितं त्रतम् ॥९ २१॥

¹¹⁴ c C पटिवे। । 119 a परित्रकां।

885

4 ŧ 9 उ य वः 3 P 4 द दः तः

प्र

एवमुनस्ततस्तेन श्रद्धानिधीतमानमः। मो अवददेहि के। हि सात्पीयुषस पराङ्मुखः ॥१२२॥ त्रयार्थरचितः प्रीतस्तसामृतकिरा गिरा। खयं तमनुजगाह दीचया भिनयापि च ॥१२३॥ यातु सुको उन्यदा फलगुरचितेनार्यरचितः। अधीताशेषयमका गल्मूचे पुनर्गुहम् ॥१२४॥ प्रामित्रवारितस्तेन स खेदादित्यचिन्तयत्। खजनाइनामुकामक्कटे पतितो ऽस्मि हा ॥१२५॥ श्रधीयानः पुनः प्राग्वसमनेभ्यः पराजितः । हताचि लिपुटो भूला गुरूनला च मो अनीत्॥१२६॥ दशमसास्य पूर्वस्य मयाधीतं कियलमो । श्रविष्ठं कियबेति सप्रसादं समादिश ॥१२०॥ जगाद गुरुरखेवं स्नितविच्छुरिताधरः। विन्द्मात्रं लयाधीतमञ्जित्सं तु । शस्यते ॥१२८॥ दित श्रुला गुरोर्वाचमूचिवानार्यरिचतः । परिश्रान्तो ऽहमधेतुं प्रभुनीतः परं प्रभी ॥१ २ ८॥ भेषसंयचिरेणापि लमागमयि श्रुतम्। भीमन्नधीस्त्र धीरो ऽसि किमकाएडे विषीदसि । १ ३०॥ एवमायासितसीन गुरुणा करुणावता। पुनः प्रदृत्तः मो ऽध्येतं भग्नोत्माहो ऽपि मनिभाक्॥१३९॥थुगाम्॥

पाल्गुरचितमन्येद्युर्मूर्तिमद्वन्थ्वाचिकम् । दर्भयनुत्रुका गन्तुं श्रीवज्ञं स पुनर्जगौ ॥१ ३ १॥ श्रयसुत्साह्यमानो ऽपि इन्त गन्तुमनाः कथम्। एवं विचिन्तयनज्ञस्वास्यभृदुपयोगवान् ॥१ ३ ३॥ सो ऽयामंक्तेत्वतो यातो नावमायास्ति धुवम्। स्तोनं ममायुर्मय्येव पूर्वं च दशमं खितम्॥९ ३४॥ श्रन्जातस्ततस्तेन गमनायार्यर्चितः। सफलगुरचितः श्रीवं पुरं दशपुरं ययौ ॥१ ३ ५॥ तवायातं च तं ज्ञाला मपौरः पृथिवीपतिः । महद्रसामः सोमञ्च भत्या वन्दितुमाययौ ॥१ ३६॥ प्रमोदाश्रुपयःपूर्णलोचनास्ते च तं सुनिम्। मूर्ते धर्ममिवानम्य यथास्त्रानसुपाविश्रन् ॥१ २ ७॥ विदिला धर्मगुत्रूषां तेषां कारुखवारिधिः। देशनां विद्धे से ऽपि मेघगभीरया गिरा ॥१ ३ ८॥ श्रोचपत्तपुटीपीतदेशनात्यक्कवारिभिः। तत्कालं चालयन्ति स विसितासे मनोमलम्॥१३८॥ श्रयार्थरचितस्थान्ते नृपः सम्यत्तमग्रहीत्। ततः सपौरसं नला ययौ निजनिक्तेतनम् ॥१४०॥ ससोमा रहसोमापि वन्धुभिर्वज्ञभिः समम्। संसारचारकावासविरका व्रतमाद्दे ॥१ ४ १॥

दतस विदरन्वज्ञखामी चोणितले कमात्। संयमजमचारी च प्रययो दिचणाप्रयम् ॥९४२॥ तमानन्दमहाकन्दकन्द्कोद्भेदवारिदम्। मंतीच्य दाचिणात्यो ऽभः ज्ञोकः केकीव दर्षभाक्॥१४३॥ द्योतयन्वसुतत्वानि सुनिः किमयमर्यमा । यच्चं यनुयने।राणां प्रीतिं किसृत चन्द्रमाः ॥९४४॥ किमस्रात्कर्ममाद्याद्धर्मा वा दत्तदर्भनः। एवं तदीचणानन्दनिमया जगदुर्जनाः ॥१४५॥ युगाम्॥ श्रीवज्रस्वामिनो उन्येद्युः क्षेत्रवाधाभवद्गुग्रम् । ततः ग्रुखीं समानेतुं स साधुं कंचनाभ्यधात्॥१ ४ ६॥ साधुनानीय दत्तां च ग्रुष्डीमग्रठचेतसा । सुर्कोनां भचयियामीत्यतः कर्णे न्यधत्त सः ॥९४०॥ भोजनान्ते स कर्णान्तर्वितनीं त्रतिनां पति:। खाध्यायधानविवशो विससार तथैव ताम्॥१४८॥ ततः प्रदोषे सा तस्य प्रतिक्रमणकर्मणि । मुखविष्तिकया कायं प्रत्युपेचयते। उपतत् ॥९४८॥ पतितां तां च खाङ्गव्यासारदच्चो सुनीमताम्। हा हा धिम्धिक् प्रमादो उथं ममेति खं निनिन्द च॥१५०॥ प्रमादे संयमा न सानिष्कलकः नर्यचन । तं विना मानुषं जन्म जीवितं च निर्धिकम् ॥१५९॥

^{ा 146} bD ॰वंधो। 148 a C कणानो। 150 d A D मुनीशिया। 51 d C D कथंचनः।

कुर्मस्ततो वपुस्यागं वज्रस्वामीत्यचिन्तयत् । त्रजायत समन्ताच दुर्भिचं दाद्याब्दकम् ॥१ ५२॥ लचमूत्वोदनाद्भिचां यत्राक्ति लमवाप्त्रयाः। स्रभिचमवबुध्येयासादुत्तरदिनाषसि ॥१ ५ ३॥ एवमादि समादिश्य खिश्यं श्रुतपार्गम्। वज्रसेनसुनिं साह विहर्तुमथ सा उन्यतः॥१ ५४॥ युग्मम्॥ यामाकरपुरारखवतीं वसुमतीं ततः। विहर्ते वज्रयेना ऽपि प्राष्ट्रतसुनिपुङ्गवः ॥९ ५ ५॥ श्रीवज्रखामिनः पार्श्ववर्तिना व्रतिनः पुनः । खभन्ते न क्वचिद्भियां भाग्यन्ता उपि ग्रहे ग्रहे ॥१ ५६॥ विना भिचां चुधाचामकुचया उनन्रहत्तयः। ते उत्तरं गुरुभिर्दत्तं विद्यापिष्डमभुञ्जत ॥१५७॥ दाद्याव्दानि भोक्तवः पिण्डो उयं वस्तते। यदि। संयमस्य न वाधास्ति तमाइत्य ददाम्यहम् ॥१५८॥ ना वा तदा सहाचेन तनास्यागं विद्धाहे। इत्युका गुरुभिर्धर्ममतया यतयो उभ्यधः॥१ ५८॥युग्मम्॥ धिक पोषणमिमं पिण्डं पिण्डं पोथमिमं च धिक्। प्रभो प्रसीद येनैतन्यजामो दितयं वयम्॥१६०॥ श्रयादाय सुनीन्सर्वाञ्शीवञ्जो सुवनार्यमा । गिरिं प्रत्यचलसोकान्तरं द्यातियतुं जवी ॥१ ६१॥

¹⁵⁸ a D मूल्योदन, b C घनिंद, e D • मेवदु • 1 154 c D प्राप्त prima

तचैकः चुन्नको नास्थादार्घमाणो यदा तदा। कापि प्रतार्थ तं यामे समारी इद्गुर्शीरिम् ॥१ ६ १॥ माभ्रतुरूणामप्रीतिर्भनमीति विचिन्तयन्। त्यता भनं च देहं च चुक्को उस्याद्गिरेक्धः ॥९६३॥ मधाक्रतपनात्य्यारोचित्तप्ते प्रिलातले । पिण्डवनवनीतस्य विलीनस्तत्वणादपि॥ १ ६ ४॥ युगाम्॥ ग्रुभथानगतस्यक्षा तन् योगीव प्रक्तिभाक्। श्रनार्देवालयं चक्रे तन्त्रस्परिग्रहम्॥१ ६ ५॥ तस्मिन्देवाङ्गनासङ्गसुखमग्ने समनुदः। चिद्याः पूजयामासुराग्रु तस्य कलेवरम् ॥१ ६ ६॥ श्रीवज्ञं यतयो ऽणूचुः प्रेच्यावतरतः सुरान्। किमचावतरन्त्येते देवाः सर्वर्द्धयः प्रभो ॥१ ६ ७॥ सा अयूचे चुझकः कार्यमिदानीं खमसाधयत्। महिमानं ततस्तस्य सुपर्वाणः प्रकुर्वते ॥१६८॥ श्रुतिवं सुनयो दथ्यः भिन्नामसुना यदि । खकार्यं साधितं दृद्धाः साधयामस्ततो न किम् ॥१६८॥ इति संवेगिनः साधूंखारिचज्ञानवोगिनः । श्रावकीभ्रय तचैवं मिथादृग्देवतावदत् ॥१७०॥ पारणं भवतामद्य भगवन्तः प्रसीदत । म्हित प्रकराचोदमोदकं पानकं च नः ॥१७१॥ श्रवग्रहो उयं नैतस्थाः प्रीतिहेतुस्ततो उन्यतः । यामो धावेति ते जमुसदासन्नं नगान्तरम् ॥१७२॥

कला मनिस तनत्यदेवतां साधवो व्यधुः।
कायोत्सर्गं समागत्य नला तानित्युदाच सा॥१०३॥
प्रमुग्रहो उसावसाकिमिह यूयं यदागताः।
न जातु जायते कन्यतर्सम्ह कि विचित्॥१०४॥
त एवं तिहरा प्रीताः श्रीवज्ञसामिना समम्।
कतानग्रनकर्माणः सक्तर्माणो थयुर्दिवम्॥१०५॥
मन्तेतद्रोजभिद्रोजं तमागत्य रथस्थितः।
प्रमोदात्यूजयामास वज्ञादीनां वपूंव्यय ॥१०६॥
श्रवाः प्रदिविणीचके तं गिरिं सरथस्तदा।
व्वादीत्रमयनुचैः स्वरेहमिव भित्ततः॥१००॥ युग्मम्॥
विनद्या एव ते उद्यापि विद्यन्ते तच पर्वते।
यतस्तस्याभिधा जज्ञे रथावर्तं इति चितौ॥१०८॥
दुःकर्माविनस्दक्ते श्रीवज्ञे स्वर्गमीयुषि।
विच्छत्वं दग्रमं पूर्वं तुर्थं संहननं तदा ॥१०८॥

दतस शियो वज्रवेवज्ञसेनः परिश्नमन् । पुरं श्रीभिरसम्प्राप्तपारं सोपारमी विवान् ॥१ ८०॥ यथार्थनामा तचासी ज्ञितश्रवुर्महीपतिः । प्रिया च धारिणी तस्त्र समयगुणधारिणी ॥१ ८१॥ श्रामीक श्रावकस्तव जिनदत्ताभिधो धनी । तस्त्रेश्वरीति विख्याता दियतोमापतेरिव ॥१ ८१॥

¹⁷⁵ a.C कला। cB यचेत्रहो • C उचित •। 179 d.C तथे, A.D.

सुधांग्रुधामधवलं मा ग्रीलं तदगीलयत्। तस्या विश्वभारायाञ्च यद्वभव विभूषणम् ॥१ ८ इ॥ दुर्भिचदोषान्निः शेषं तदा च चितिमण्डलम्। जज्ञे धान्यैर्विनामोभिर्मीनवद्ःखमङ्गलम्॥९८४॥ धर्मप्रधाना सा बन्धृत्रिजानेवमयाभ्यधात्। जीवितासाः सुखं तावदद्य यावदमी वयम् ॥१ ८ ५॥ विना धान्यक्रयादुःखं जीवितासाः कियचिरम्। तद्दरं मविषं भोज्यसुपभुज्य समाहिताः ॥१ ८ ६॥ स्टतपञ्चनम्स्काराः क्षतानग्रनवृत्तयः। द्ःखगेइस्य देहस्य मदास्यागं विद्धाहे ॥१ ८०॥ युगाम्॥ श्रयत्यं बन्धवो अोचनस्त्वेवं हन्त माम्प्रतम्। गक्ता उस गरीरस प्राप्तकालं फलं हादः ॥१ ८८॥ प्तायानं सचमूकां साँ यावना चिपदिषम्। वज्र धेनसुनिस्ताव त्तज्जीवातु रिवागमत् ॥१ ८८॥ तमालोका सुनि सापि हर्षादेव व्यचिन्तयत्। वित्तं वित्तं च पाचं च दिख्या पूर्णिमदं चयम्॥१ ८०॥ दला तदद्य पाचाय आध्यं जना करोम्यदः। कदाचिद्दैवयोगेन यदी हुक्पाचसङ्गमः॥१८१॥ इष्टाय तसौ विसोरचनुर्भिन्तामदत्त सा । • खनमूख्यस पाकस दत्तानं च न्यवेद्यत् ॥१८२॥

त्रयाखादच्यमेनो ऽपि मा स्मैवं प्रतिपद्ययाः। भद्रे सुभिन्नं यद्मातर्भविव्यति न संग्रयः ॥१८ ३॥ माष्ट्रच्चद्भवताज्ञाचि खयमेतद्तान्यतः। श्रथोचे से। उपदो उसोदगर्जितार्जितया गिरा ॥१८४॥ श्रीवज्रस्वामिनास्म्युको यदा भिन्नां लमाशुयाः। चचपाकोदनात्रातः सुभिचं भविता तदा ॥१८५॥ इति श्रोचामृतं शुला तिह्नं चणमाचवत्। श्राविका सा सुदुर्भिनं चपयामास लीलया ॥१८६॥ प्रभाते च प्रभाजालै खण्डां गोरिव मण्डलम्। विचित्रकमापूर्णे धान्यैर्दूराद्यागमत्॥१८०॥ जनः खच्छमनाः सा च ततः सद्या ऽप्यजायत । कालं कंचन तचैव वज्रमेना ऽप्यवास्थित ॥१८८॥ जिनदत्तः सहेयर्था छन्भिर्वेक्डमिस्ततः। श्रची इत्रे जिनाचीयामधिम्या ऽर्थमदत्त च ॥१८८॥ महात्मवेन ते ऽन्येदुर्जग्टडः शान्तचेतमः। वज्रसेनसुने: पार्त्वे लोकदयहितं व्रतम् ॥२ १०॥ एवं भिष्यप्रभिष्यादिभाखाभिर्वट चत्त् । श्रीवज्रखामिना वंशः प्रसरन्यानशे दिशः ॥२०१॥ माध्यन्तः सुपर्वाक्यो सुनावासनिवन्धनम्। श्रीमदच्चसुनेवंगः कस्य नासीनानीषितः ॥२०२॥

3 त दु ज ध र्ज fa त्व ₹2 दुःः श्रह गच पक वज्र तम पिर दचा

ये वेचित्रयनातिथिलमगमन्ये वा श्रुतेर्गाचरं वंशास्तेषु तनुलमग्रमभजन्यूलं पुनः स्टूलताम्। नयो ऽसौ दशपूर्विणो सुनिपतेः श्रीवज्ञस्ररेर्गुरा-वंशो यः प्रथमं दधाति तनुतां स्कातिं पुरस्तात्पुनः॥२०३॥

द्रत्याचार्यश्री हेमचन्द्रविरचिते परिशिष्टपर्वणि खविरावलीचरिते महाकाचे श्रायरचितव्रतग्रहणपूर्वाधिगमवज्रखामिखर्गगमनतदंशवि-खारवर्णना नाम चयोदशः सर्गः॥

> जम्बूसुनिप्रस्तिगणाधिनाथ-पर्धन्तसाधुजनचित्रचरित्रपृष्यैः। स्वग्दामगुम्फितिमदं परिश्रिष्टपर्व श्रिष्टात्मनां लुठतु कण्डतटावनीषु॥

> > ॥ समाप्तो ऽयं चन्यः ॥

APPENDICES.

The four disciples of Bhadrabâhu. (Uttar. Tikâ 2, 7) cf vi 5—21.

रायगिहे नयरे चत्तारि वयंसा वाणियगा सह विद्या। ते सह-बाइसा श्रंतिए धसं से चा पव्यस्या। ते सुयं बद्धयं श्रहिजित्ता दढ-चित्ता एगम्नविहारपिडमं पिडवना। ते य समावत्तीए विहरंता पृष्णे वि रायगिहं नयरं संपत्ता। हेसंतो य तथा वहुद। जे। य(१)केरिसा।

वाइंति (१) दंनवीणं दिस्धिंग जत्य कंपिरमरीरा।
मध्विमित्रीस्थजला जायंति सरा वि रथणीसु॥
जत्य श्रदमीयमारूथ- निष्ट्या मडणादणो िणस्रांति।
पुष्फफलदलमिद्धा सुक्तंति दुमा वि महम त्ति॥

ते य भिक्तायरियं काउं तदयाए पेरिभीए पिंडिनयत्ता।
तेमिं च विश्वारिगिर्तं तेणं गंतवं। तत्येगस्म गिरिगुहादारे चिरमा
पोरिभी श्रोगाढा। तत्येव ठिश्रो। बीयस्म नयस्काणे। तदयस्म
ख्वाणममीवे। चलत्यस्म नयरवाभे चेव। ते तत्येव ठिथा। तेमिं
कथ्यो एसे। जत्य चरिमा पेरिभी श्रोगाहद तत्येव पिंडमाए
ठाइयवं। तत्य का गिरिगुहबासे तस्म(ह) निरायं मीयं। यो गिरिन्
मारुएण विवरमरीरो वि मंदरो व्य निष्पकंपो मद्मं महंते। एनणीए पढमे चेव जामे कालगश्रो। उज्जाणत्यो बीए। उज्जाणसमीवत्यो तदए। का नगरबासे (ह) तस्म नयहम्हाए (ह) न तहा भीयं।
तेण से चल्ये जामे कालगश्रो। स्वे देवलोगे उवक्या॥
एवं श्रवेह वि सम्ममहियासेय्यं जहा तेहिं श्रवियासियं॥

⁽१) B र । (१) R वायत । (१) A तत्व । (४) A प्रमंधित (४) A व्यर । (१) A

S'akatâla and Sthûlabhadra (Uttar. Țikâ 2, 17) ef viii 1—159.

द्रत्याः महाकाखे स्वारवर्णने।

पुर्व्वि खिदपदृष्टियं नगरमासी । तत्रो उसभपुरं । तत्रो कुसगा-पुरं^(१)। तत्रो रायगिहं। तत्रो चंपा। तत्रो पाडलिप्तं। तत्थित्य नंदवं से नवमे। नंदराया। तस्तिय कप्पगवंससंभ्रात्रो उप्पत्तियाद्य-अविद्वृद्धिमिद्धो मगडाला मंती। दत्री य वरहर्द नाम भट्ट-चाडुयमिलोगेहिं(?) । तमए(?) राया । पलीएद मगडालसुहं । न य से। पसंसद्⁽⁸⁾। तत्री न देद किंपि राया। तत्री वरसद्या अव-गयपरमत्थेषं सगडालभक्ता श्रोलगिया^(५)। जाव भणियं। तुमं सगडालं भणसु जेण पसंसद सम पढियं। दयरीए वि द्विल्ल स-पवनाए भणियो मगडाले। तेण वि यजुत्तसेयं (६) ति तहा वि **उ**वरे। इमावन्नेण पडिवन्नं। भणियं च सुभासियं ति दिन्ना य करच्छोडिया। ताहे दिनं रना दीणाराणमट्टमयं। पच्छा दिणे दिखे पदिन्ने मगडाला चिंतेद । निष्टिश्री रायकासा ति । नंदं भणद् । भट्टारगा किं एयस तुबो देह॥ तुमे पसंसित्रो ति॥ भणद् । श्रदं पसंसामि लेादयकव्याणि श्रविणट्टाणि॥ नंदराया भणद । कहं खोदयकवाणि॥ मगडाले। भणद् । मम धूयाच्री जक्खा-जक्खदिनाः स्यदिना-वेणा-वेणा-रेणाभिहाणात्रो सत्त वि पढंति किमंग पुण श्रनो लोगो ॥ तामि च पढमा एक्स सुयं गेएहद । बीया दे। हि तद्या तिहिं जाव मत्तमा मत्तिहं वाराहिं॥ तत्रो अनिम दिणे राद्णा

⁽१) B कुसुमां। (२) A सली॰। (२) B तूसिए। (१) A पसंसए। (१) B स्विमाः

त्राणावियात्रो त्रंते उरं। ठवियात्रो जविणयंतिरयात्रो । त्रागत्रो वरहरे । पढियाणि चाडुयाणि^(१) । पच्छा जनखाए राहणो श्राए-सेण पढियाणि। बीयाए दोणि^(२) वारा सुयाणि तद्याए तिथि वारा पढियाणि य। एवं सत्ति वि । राद्रणा पत्तीयं। वरहदस्म दारं वारियं। दयरेा वि तसेव दी णारह सयपोह सियं जंतं विज्ञिय गंगामञ्झे उवेद्^(३)। किल कणगमए इत्येण गंगा पयच्छद्र। एवंविहेण विहाणेण पचडेर अटुमयं जाव लोगो तं तारिसं पेक्टिय त्राजहो गंगा वि से देद ति॥ सुया य रादणा(⁸⁾ वना। किस्यं मंतिणो। जंतपत्रोगेण जणमञ्ज्ञे श्रिलयपिस दुं(४) करेड क्ति नाजण भिष्यं मंतिषा। जद् श्रम्ह पचनखं देद ता पत्तियामा। तश्रो मंद्राए पेसिश्रो पचदयगो(ह) पुरिचा पच्छनं मंतिणा गंगं। वर-ब्रमा वि गंगं थुणिजण दिसावलायं(°) काजण ठविया जंते पोट्ट-बिया। मन्त्रो महाणं। इयरेण वि त्रवहरिजण समप्पिया मंतिस्।। पभाए मंतिसहित्रो सपुरजणवत्रो गत्रो गंगं राया। वरस्रणा वि संयुवा गंगा। श्राइयं इत्येहिं पाएहि य जंतं। न किंचि लहर। विजनलीह्न शे रायपुरस्रो दंभगो ति। निकृच्छित्रो राहणा। दंसिया मंतिषा पोट्टिंगा। कहिन्री मंझावद्यरी। हीलिन्री लोगेहि। प्रश्रोममावन्ने। मंतिस्य वर्राई हिद्दाणि(^{८)} मगाइ। पुणरवि श्रोलिग-अमारङ्को नंदं। कचेद किहाणि। न पडिवक्कए^(९) राया। श्रन्नथा मिरियस बीवा हे राहो (१०) आश्रोगो मिक्किला । वरहरणा तस्म

⁽१) B चार्ष्ट्रीय । (२) A दुन्नि । (३) B दिवशं। (४) B रायवा। (४) B अलिशं। (इ) A पर्वाशी। (०) A दसाः। (८) B किञ्जामि। (१) A पिक्विमा। (१०) A

S' (Ut

पुर्वि खिद्रपद पुरं^(१)। तस्रो राः नंदवंसे नवसे। नंद डबिइब द्विसमिद्ध उत्तो। से। ऋण्टि चाडुयमिलोगेहिं(१ से। पसंसद्⁽⁸⁾। त गयपरमत्येषां सग सगडालं भणसु डे पवनाए भणिश्रो **उवरे**। इसावन्नेण करच्छोडिया। र दिणे पदिने सगड भण्द । अहारगा वहं पसंसामि लो लोइचकवाणि॥ श्चयदिना-सेणाः अने लोगो हिं ज

दासी श्रोलिगिया। तीए भणियं। रत्नो भत्तं सिक्किक्तद श्राश्चोगी य॥ ताहे तेण चिंतियं एवं एवं किहं^(१)। डिंभरूवाणि मेथिंगे दाजण दमं पाढेद।

> राय नंदु न वियाणद् । जं सगडालु करेमद् । नंदु राय^(२) मारेना । सिरियड रिक्का ठवेसद् ॥

ताइं पढंति। राइणा सुयं। गवेमावियं। दिट्टा त्रात्रोगमामगी। कुवित्रो राया। जन्नो जन्नो मगडाले पाएस पड़ तन्नो
तन्नो राया पराज्ञत्तो टाइ। नायं च मगडालेण। न्नाइंव न्नाने
यत्तन्नो राया पराज्जत्तो टाइ। नायं च मगडालेण। न्नाइंव न्नाने
यत्तन्नो हो वड्डावित्रो कोवो देवसा। ता एयं एत्य पत्तयालं। मम
एगसा वहे त्रवगच्चद कुडंबवहा॥ एवं चितिय गन्नो मभवणं(१)।
राइणो त्रंगरक्खो नियपुत्तो भिणित्रो सिरियन्नो। भो सिरियय
ईइमें। वुत्तंतो। ता एत्य एयं पत्तयालं। मम राइणो
पायविद्यसा सिरं किंदिज्ञह॥ एवं भिणित्रो त्रक्कंदिणमाढतो
सिरियन्नो। हा ताय किमहं कुलक्खयंकरो उप्यत्नो जेण दृश्चं
त्राहमिस ममं हो। किं बज्जणा मं चेव तसा पुरत्रो वावाएह देहबिं कुलक्खयंकरो। हा ताय किमहं कुलक्खयंकरो हामं किं हि
कुलक्खकरो (०)। ना य ममंतियमंतरेण कुलक्खयंतो हवद। ता
कुणह एयं॥ कुमारेण भिण्यं। ताय जं होइ तं होछ। नाइं
गृहवहं करेमि॥ मंतिणा भिण्यं। त्रहं स्थमेव त्रत्ताण्यं तालउद्यविस्मवहारेण वावाइसां। हुमं वावन्नसा खगां वाहेज्ञस् ।

⁽१) B बिट्टां। (२) A राज। (२) A खिला। (४) A add एटा (१) B इंप्सी।

अलंघणीया गुरवो भवंति। ता संपाडेड एयं। न अवसरी अक्षंदि-यव्यस्। उद्भर कुलं श्रदवमणकूवाश्री। श्रवणेह मञ्झ श्रयमपंकं ॥ एयं सुणिजणं श्रहा मंकडं ममाविडयं ति एगत्ता गुर्वयणलंघणं श्रवतो गुरुसरीरपहर्षं। ता न-याणामा किंपि काहामा। श्रह वावाएमि श्रनाणयं। किंतु वावादए श्रन्तए कुलक्खश्री श्रयसी य तहच्छित्रो^(१) चेव जन्नो भणिसंति खोया फलियं से पावं ति॥ एवं जभयपामरच्चू इमं ति चिंतंतो गुरुवयणमलंघणीयं ति भणिय पडिवज्जाविश्रो सिरियश्रो(?) तं सव्वं। तत्रो गत्रो रायमसीवं। पिट्टचो सगडालो। तंच दटूण अन्नाभिमुहे। ठिचो राया। चा-भीणो सगडाला । भणियादं दोतिन्नि वयणादं । न जंपियं रादणा। तत्रो निवडित्रो रायचलणेसु। रेक्सिण त्रनाइनो जात्रो राया। तत्रो अवभावहरियसा तालउडसा किन्नं सीसं सिरिएएं। जात्री हाचार्वो। राद्रणा भणियं। किमेयं(२) भो॥ विरिएण भणियं। देव तुइ सामणादक्कमकारी एस। तेण देवा न पायपडियस्स वि पभीयद ति । ता किं एदणा दुरायारेण । ऋहं खु देवसा सरीर-रक्लगो। ता जा देवसा त्राणं त्रदक्षमद तेण पिउणा विन कर्जा। एत्इडियस्स्^(४) ममं चेत्र श्रवसरी नम्नस्स्^(६) जत्री एवंविके चेत्र पए निजनोहं देवेण। भणियं च।

मीन्त्रम सयणकः सामियकः करेति वरभिषा। प्रे त्रवह चंचलनेहा त्राराहिः ति कह पद्धणो॥

⁽१) A निवासो। (२) A om. (२) A व। (३) A इयस्यसा दियसा।

S

(Ut

पुब्बं खिद्रपद प्ररं^(१)। तस्रो रार नंदवंसे नवसे। नंद डिब्बहबद्धिमसिद्ध उत्तो। से ऋणुरि चाड्यमिलोगेहिं(र से। पसंसद्⁽⁸⁾। त गयपरमत्येणं सग मगडालं भणमु डे पवनाए भणिश्रो **उन्हो** इसावनेण करक्रोडिया। दिखे पदिने सगर भणद् । अट्टार्गा श्रहं पसंसामि लो लोइयकवाणि॥ **ध्य**दिनाः क्रों ले

राइणा चिंतियं। एयं पि निप्पिहाणं। लोचो अनहा मंतेर । ता नृणं वरसद्रणा(१) पडनो इंभी एसे। ति। ता अकच्चकारी अहं जा एवंविइसुवेक्खंता ठिम्री लि। ता संपर्थ एरिसं ठावेमि एयं॥ तत्रो भणियं। जुमार जं त्रम्हं कुनयफल मेरिमं मंजायं तत्य मा विसायं गच्छसु । श्रहं ते सब्वं संपाडिसि ॥ एवमासासिय सयसेव महाविश्वर्रेए श्रमिंमि^(२) सङ्गारिश्रो सगडाले। भणिश्रो सिरिश्रो कुमारे। त्रमचत्तर्णं गेएहसु॥ चेा भण्ड्। मम भाया जेट्टो घूल-भद्दो। तस्स बारसमं^(२) वरिसं गणियाए घरं पविद्वस्स । तस्स दिज्जछ॥ से। सद्दावित्रो राद्रणा भणित्रो । पडिवज्जसु कमागयममचपयं॥ से। मणद् । चितेमि॥ एत्य असे।गवणियाए चितेसु॥ से। तत्य अद्गश्रो चिंतिजमाढनो। केरिसं भोगकक्तं रक्तं^(४)। रक्तकक्तवदक्तिनाएं ६) विज्ञसावव्यवावार्कार्षं । श्रमचल्रणं परिपालिजण नर्गं जाद्यव्यं(१) होही। एए य परिणामदुस्तहा विषया। की एयकारणे दुक्क नरसं जहु^{ं(७)} हारेद्र॥ भणियं च।

बज्जविद्दजमाकुडंगि गद्दणि मंसारवणि बद्धद माण्यजिम रिम तक्खणमरिण । जि^(F) विवेदजणनिंदिश्रो^(C) दंदियसुह महहिं ते दुइ लङ्की केाजिवराजिय हारवहिं॥

तन्हा^(१९) विषयसुहनिबंधणणियजणाञ्जो^(११) परमत्यको न निकि सुद्दं। अवि थ।

⁽१) A वरहरें। (१) A अभिं। (३) A बारस। (४) A om. (५) B •चिन्ह-नार्षा (६) ४ नरमजाद्यव्यं। (७) ी जंहं। (८) ४ जे। (८) В निद्य । (६०) ४

इंदियालु दीमंतु वायजूयिह उ रमंतह माण्डिल (१) ज्ञयवहममाणु विसमु पविसंतह (१)। त्रवासत्तं विसमसङ्ग्^(३) जरु घोरु विसुक्षह पिउ घडिया केहि वि दलेहि जाणेवि न सकह।। द्य विभमसहावद्⁽⁸⁾ वसहद् ना रागा उत्रद्करदा सुइपमद्दि कार्णि मूढमद दुरियखारि से। उरि धरद्र॥ त्रज्ञु न दिष्टु त्रज्ञु रहु सन्भाउ न बोबद तहा। पविभिन्न श्रज्जु न रमिन श्रज्जु श्रणुरत्त न वस्तर । श्रम् विरत्तव श्रवर श्रम् नमाद उलिगाउ दय वस्हि सुहगस्यचितसंतावहि(॥) सगाउ॥ इस सुणिविन रज्जद जा कह वि। न च जा विमए हि आरमर। इकयत्यु वियक्लणु से। सुहिड । तस्सु समाहि पर परिणमद्र॥ ता मळहा उन्झिजण भोगमंगं छिंदिजण मोहपामं। जाव न जर्कडपूर्याण सव्वंगि^(६) जगसद जाव न रोगभुयंगु उगाु^(०) निद्उ उमर । ता धमिहि मण् दिचाउ निचाउ श्रेपाहिड স্বত্তা^(০) किं किस्रि^(৫) प्रयाण्ड निच्छाहिउ॥

⁽१) A नाणचेडिय। (२) A पवसंतद। (३) A विसत्य। (३) B विसमविरत्तद। (१) A सुगुरुय० ०संताविद्धि, B भृद्धग०। (१) K सयिए। (७) B रोगु। (८) A खजु। (८) A खजु।

पुब्बिं स्रं(१)। त नंदवंसे नः उबिहब् वता। चे चाड्यमिले से। पसंसद गयपरमत्थे। गिडालं भ विद्याए भ वराहमाव र फ्रोडिय रणे पहिने णद् । भट्टा हं पसंसामि **ार्थकवा**षि यदिना /

में ले

2

एयं चिंतिय पंचसुट्टियं लीयं काऊण पाउयं कंबलरयणं। तमेव बिंदिला रयहरणं करेता रत्नो पासमागत्रो। धमोण वड्टाहि। एवं चिंतियं॥ राया भणद्र। सुचिंतियं॥ निगात्रो। पेक्कइ कवडनणेण गणियाघरं पविसद् न व ति॥ श्रागासनले गन्नो पेच्छद् । मयकलेवरसा जणा त्रवसरद सुहाणि य ठएद । से। भयवं तहेव जाद । राया भणद । निव्यिखकामभोगो भयवं ति (१) ॥ मिरित्रो ठवित्रो । से संभूयविजयस्वरिस्स पासे पन्न-दुत्रो॥ सिरित्रो वि किर भादने हेण के। साए गणियाए घरमिन-यद। साय त्रणुरत्ता यूलभद्दे त्रत्नं मणुस्सं^(२) नेच्छद । तीसे के। माए उद्दरिया भगिणी उवकोसा । तीए सह वरहर्द परिवस्द । सो पिरिग्रो वरहदसा किहाणि मगाद। सो भाउज्जायामूले भणद। एयस् निमित्तेण त्रन्हे पिउमरणं भाइविश्रोगं च पत्ता। तुज्झ विश्वामा जान्रा। एयं सुरं पाएहि॥ तीए भगिणी भणिया। तुमं सरामित्या। एस श्रमत्तश्रो। जंवातं वा भणिहिसि^(२) एयं पि पाएडि । सा पाएद । सो नेक्क्द । सा भणद । श्रलाहि मज्झ तुसे ॥ ताई सो तीए श्रविश्रोगं मगांता चंदणमं सुरं पियद्। लोगो जाणद खीरं ति । केसाए सिरियसा कहियं॥ श्रन्नया राया भणः चिरियं। एरिचे। मम हिन्नो तव पिया त्रासि॥ विरिश्रो भणद्। परमेचं मत्तवालएण श्रन्हं कयं॥ राया भणद्। किं मच्चं पियद वरहर्द ॥ श्रामं ॥ कहं ॥ पेच्चह ॥ तश्रो तेणुष्यखं मयणपालभावियं(⁶⁾ मणुसाहत्ये दिनं। एथं वरहरसा देजाहि

⁽१) A भवंति । (१) A साणुरं। (२) A सणिविसि। (३) A समयणाखा

दमाणि अनेषि। तेण अत्याणीए(!) समागयसा तं वरस्त्रसा दिसं। तेण डिसांबिवं भिंगारोष(!) आगयं। निक्कृतो खिंगियो। पार-वेक्कोष^(२) पायक्कित्तं से दिसं। तत्ततस्य प्रकावियो मधी॥

भूजभहसामी वि संस्यविजयाण स्थाने धोनागारं तव करेड़ । विहरंगो पाडिल पुत्तमागद्यों । तिलि प्रण्याना प्रमिग्यहं गेणहित । एगो सीहमहाए । तं पेक्लंगो मीहो डवसंतो ॥ प्रची संपावसदीए । धो वि हिडिलिमी डवसंतो । प्रची कृतफलए ॥ प्रज्याहो वेसाए परे । सा तुहा परीमहपराजिको आगम्भो ति । भाण्यं । कि हिलि ॥ अकाणि हो । डाण्यं देहि ॥ दिस्तो । रति स्थालकार-विश्वसिया आगया चाडुं पक्षणं । से संदर्भ रव मिक्षणं त

परिखनने सिन् सिन् सिन् के कार्यों के सिन् के सिन के सिन् के सिन क

[े] बाह्यको । (०) B : १८०१: वस्तिक। (६) A कावस्तिक B बाह्यको । (व्यवस्थाति । (६) A बाह्य व्यवसा (६) B ब्राह्मके । (४) A देववादिक ।

ब्रभाविः

षंति ।

एयं चिति माइ श्रागत्रो । चतारि मासे जन्नामं काऊण श्रायरिएहिं देखि मेव क्विंदिन ति त्रबाद्वित्रो । भणियं मागयं दक्करकारयस्य ति । एवं मण्यदत्तो गहि। एयं वि क्वर सी (१) वि ॥ यूजभहमामी वि तत्येव गणियाघरे पद्दिणं क्रह कवडन मळकामगणियमादारं गेण्हर । सो वि च उस् (१) माचेस पुलेस ो पेच्छद्र। त्रागको^(र)। त्रावरिया मंभमेलं त्रबाद्रिया । भणिको य । मागसं भयवं तहेव ते अररक्करदक्करकारयस्य ॥ ते भणंति तिन्नि वि । पेच्छ । त्राय-^(१) ॥ चि रिया रागं करें ति श्रमचपुत्तो ति कार्च। एत्य वि लोदशो वव-🕕 सिवि दारों। एम सहं सहेणं तत्य ठिश्रो। तो वि य मंभिक्क हैं। बीए सा च व वरिसे मी दग्दाखमणी गाणियावरं वदामि ति त्रभिगादं गेपहर । ए उहरि यासरिया जवजना। वारित्रों। त्र्याहिस्एते। गन्नो। वसही धेरिश्रो वर मिन्निया। दिखा। मा सहावेण उराजियमरीरा विक्रिमिया(५) धर्मा निसि सुणेर । तीसे सरीरे अज्ञाववनी श्रीभासर । सा नेकर । पहिन गा जाचा बोहणत्यं अणर् । जद् निर्वि नवरि देशि। किंदेशि। सयमहस्रा । दे। त्तिया। सम्बद्धाः । नेपालदिसम् सावगो राष्ट्राः। जो तद्धि जाद् तस्य ।॥ सा अयमहरमामं मंबन देइ। मी तहि यत्री। दिनो गुरुणा ताहे एएए^{ए)}। वंसदंख्यानिवारे कोळण^(०) एड् । एगत्य चोनेडि^(६) पंची जाणद बद्दी। संबंधी वासद्। सदसहस्तं एद्। मो चीएसेणावदे खाण्डा भणद नवर एकात्^(२) संजयं पेक्ट्स्। बोजीय^{(१०}) पूर्णो वि वासंद । संयमहर्मा भणद गर्ना तेण सेणावहणा गंहण पत्नाहमा (११) पुच्चित्रो य । स्रभए नं पियद

⁽१) क्षेत्रपुरस्कायन (१) (१) प्राप्त (१) क्षेत्रपादी (१) A ता नि प्रसिक्ति (१) के प्रियंत्र प्रविक्तिका (१) के राज्यात्रण (१) के ब्रुक्ति के क्षेत्रकार्य (१) के प्रकार की कि

विक्रं कियं। अस्य कंवला । गणियाए नेति॥ सुको। तथो तीमें दिको। ताए वदिणियाए कुढो। सो वासेद्र। मा विणा-विद्रिश सा भणद ; तुमं एयं योयित। अणयं न मोयित। तुमं एयं योयित। अणयं न मोयित। तुमं एयं योयित। अण्यं न मोयित। तुमं एयं योयित। अण्यं न मोयित। तुमं एयं योयित। अण्यं न मोयित। तुमं एवं होतित ति जनमाणि पालिल साण्यद्रस्थणित पावणं तनसम्बद्ध सालित। दशारी सालित प्रवास किया सालित। दशारी सालित स

पंतमुणकिल्यांच वि प्रिया नकांत ने सहायता।
इयस चया श्रांत्यपमस्या वि हियम न मार्गता।
तो कि। कथार समी वि नवेषा अमी कलस्मनियाद।
श्रांति कि खंडांच हुलेंद तर्गयमहत्ते ति ॥
प्रमंति शूनमहमहासुणि दक्तामि श्रंपुनिह ति संपित्राय
नावा सम्भूतः। आनोदरायदिकाती विहरेद । आयिएहि वि
वस्यो वा सप्तो वा सहीरपोडांकरी सुण्यन्ता।

⁽⁽t) B 印度 ((t) A 全面的 ((t) B (V)((t) A 即作的 ((t)) B 可能的 ((t) B 探明的) ((t) B-g-1 (年) B 可称的 ((t)) A

चिति

केंदिन

एयं

वडन

द।

तहेव

मिर्गि

र्ग र

7

रि

वर

H

भेग

माह्न ।

ति श्रुव

ति श्रुव

सञ्जा

तागधी

ते श्रद

रिया ।

विस्ते ।

विस्ते ।

श्रामित

सागया

सणह ।

THE STATE OF

माणं व देमणं वा चरणं व न पळ्ळला (१) भेतां।
भयतं पि यूजभहो तिम्बं चंकस्मितं न (१) प्रन किन्तो।
प्रिंगिमिहाण बुट्यो (१) चाजमासे न प्रण दङ्गो॥
एवं दुक्करद्वरकारको युजभहो। प्रव्यपत्चिया जक्करगगा विद्यासिया (१)। द्वाणि सङ्गो जाया अदिह्दोमा य तुसे पाळ्यक्ति जनानुहो। एवं ते विहर्गति॥ सा य गणिया जहा रहिगाए
दिना जहा य यूजभहसा गुण प्रमंदि तहा कहा क्या यानसाए

रहुन ॥ जदा यनभद्णित्यीपरीमही श्रहियासिश्री तहा श्रहिया-

बियव्यो । न उण जहां तेलं नाहियासिश्रो (है) कि ।

ा चाणको । गोवनिसण चणसगासो । तत्व चणमो साइको । से। य सन्त्रो । तस चरे साई ठिया । युनो से मात्रो सई दाढाईं। साइणं पाएस पाडियो । कहिएं च स्था मनिस्द ति । सा दुगाईं । जाइसाई ति देता घडा । पूणो वि (१) त्रासिस्थाणं कहियं कि बन्नाउ । एनाई वि (१) विवेत्तिको गया सनिस्नाई ति ॥ उपाक्तानभावेण चोइस विकाठाणाणि प्राथमियाणि ।

श्राह चलरे। वेशा मीमंगा नार्याकर्यसे। पुराणं श्रमक्षं च जावा चोहर श्राहिया॥१॥ विकेश वागरणं चेव निक्तं कंद-चेहरमं। कम्मो य श्रवरे। होई क्षत्र श्रंगा विद्याहिया॥३॥

वेत सावसं (१) संदर्श । एगाची भरमा चणक्वाची अच्छा विशीवा अवाधा (भारतिवाचे सा सारचर् १) गणा । तीचे व अतियोचा अवाधे सहादाणियाण(१) दियाची अव्यक्तिवाची आगणाची । सन्ती परिचणो ताचि प्रसं गंजवद जावर व करेंद्र है सा एगाविकी अवनीवा अच्चर : अहिद्रे (१) जावा । यह जानवा दिहा संवास चाकवण । पुष्टिया सायवारण व वंपर १९) नेवल (१) अंग्रासाचि संवती क्यांचे तीमग्रद दीचे । निकासण संवाद क कियं बसामद्याकीए अवद्वित्ते (वित्ते च णवमही १९) अवसाण-

⁽U.A. stage (*) Bom. (*) B facers (*) A om. B (march (a) B stage (*) B odds & there (*) A stage (*) (*) B harder stage (*) (*) B stage (*) B march (*) A facer (*) (*) B stage (*) (*) B

डोंद

एयं

उदर्ग

T 1

नहेत

ਚ[

ति

33

19

त्रिलयं पि जागो घणदत्तयस्य सयणत्ताणं प्रयासेद । परमत्द्रबंधवेण वि लक्जिकाद झीणविष्ठवेण ॥९॥ सहा । कञ्जण विणा^(२) नेही त्रत्यविद्धणाण गडरवं लेए । पडिवणे निव्यहणं कुणंति जे ते जए विरसा ॥२॥

ता धणं उविज्ञिणासि केणित उत्ताएण । नंदी पाउनीयुने दियारेण (१) धणं देद । तत्य वन्नामि । तत्रो गंहण कित्रयण्यमाण पुन्त्रणस्य श्रामणे पहने निमणो । तं च तस्य प्रमीवदस्य राजनप्र स्था ठिक्किद । सिंहणुनो (१) य नंदीण समं तत्य श्रामश्रो भणद । एम बंभणो नंदवंगस्य कार्य श्रव्हिमिक्तण ठिश्रो । भणिश्रो दासीए । स्थव बीए श्रामणे निवेगाहि ॥ एवं होत्र ॥ वितिए श्रामणे वृद्धि । अवव बीए श्रामणे निवेगाहि ॥ एवं होत्र ॥ वितिए श्रामणे वृद्धि । उत्तर द्रासणे । चल्ये गणितियो । पंचमे जाणोवद्ये । धिही (१) कि निक्रहो । पद्यमावणो (१) ॥ श्रव्या ६ स भण्ये स्थित स्थित विवद्धभावम

जियाच कहं पितक्तिशामि सहादुम वाय्विवीरवेगः॥
जियाची व्यराची श्री मणाइ पुरिष्णं। सुर्व च पोण विवतित्रेष्णे
स्था चौदामि ति ॥ नंद्रसा मारणोपमा । तेसि गामे गुन्नो पित्र वाद्या चौदामि ति ॥ नंद्रसा मारणोपमा । तेसि गामे गुन्नो पित्र वाद्या जियेगा। तेसि च समहरम्भूत्राण चंदिपयणीम दोहता । स समुद्राणिते । गुन्नो । पुन्नाति । वेश मण्ड । इसे १९ द्रारणे देखा है। पो पाणीम, चंदे । पहिस्ती ति । पुरुमें द्वी कन्नो । तिह्वसं प्रक्रिमा

⁽³⁾ K 新聞句景明可 (4) A * (6) (5) B i, marc. 南京東南南西 (4) B 南南東東南南 (4) B i marc. 可可用可引(4) A kdih [第 1] (4) 中國中(1) (5) A 知明(46) (1) [2] (4) A 3 [4] [4]

मज्जे किह्। अयं। मज्ज्ञमण चंदे सन्तरमालूहिं दलेहिं मंजोएता भीरस याखं सिरंगं। महानिया पेच्छद पिनदः । या वर्नारं पुरिमो श्रोच्छाहिंद् । प्रमणीए डोडले काख्क्कमेण एको जाओ। चरग्रको से नामं कर्यं। सो नि नाम बहुद् ॥

सम्बद्धों वि धाउविकाणि^(४) सम्मद्द्र। सो स द्वारणिहं सम श्मह । श्राधनोई ए वि भागा । प्राणको स एडिएह । प्रेष्कद्द । तेण वि सम्मित्रों । श्रुष्ट वि दिक्कण ॥ भण्ड । स्वित्रोद्धों (४) लेडिं (४) ॥ मा मारेका कोट ॥ भण्ड । वीरभोका एडई ॥ नार्य कहा विषाण पि से श्रीत्य । प्रक्रियों कम्म चि । द्वारणि कडिंश । प्रतिव्याधमपुक्तों सम ॥ श्रद्धं भो परिस्थायमों । जास जा ने सामाण करेसि ॥ मो तेण सम प्रवादों (९) ॥

वीगी मिलियो। पाइलियुनं रोडिय। नरेणं सभी परिया-यंगे प्रसारो। यस्मित्तं प्रकाशी जम्मा पुरिसा। चैदम्से प्रयास-योमणं कृतिका^(१) रच्यो जाको सामक्षो। नंदमित्यमं जनवन्द्रीय-नियोगप्रमासस्योगा^(१) पुष्किको। कित्तं चंदगुन्तो॥ एम प्रजनस्य प्रविद्धो चित्रद्धा। सो प्रस्तवारेश दिहो। तस्रो ग्रेण भोडमो सामक्ष्या। प्रधाने स्वाम सुका। जान निर्माहचो (१) जनायरणाप् (१) केप्रगार । संग्रह (१) ताव भेगा सम्ब चेन्नुण दुष्किको। प्रका चंदगुन्तो (१) एका विद्या करावियो। पुणी प्रवासा। पुष्किको ग्रेण चंदगुन्तो (१)

^() B (a) () A STREET (a) MSS STREET (b) A blue B will be a afficient (a) b write (b) a respect (b) A blue B (b) B assistantive and (b) A figure (b) B assistantive (b) A street (b) B assistantive (b) A figure by (b) A figure by (b) B assistantive (b) A figure by (b) A figure by (b) B assistantive (b) A figure by (b) B assistantive (b) B ass